

Seyir Defteri

Yazılım Korsancılığı

Ufuk Yamankılıçoğlu uyamas@chip.com.tr
Genel Yayın Yönetmeni

■ Napster ile birlikte bir MP3 fırtınasıdır gidiyor. Gerçi Napster'dan da önce korsan kopya MP3 dosyalarının çekilebildiği web sayfaları ve haber grupları da vardı. Ancak bu adresler internetin derinliklerinde gizliydi ve "normal" bir kullanıcının buralara ulaşması pek de mümkün değildi. Napster ile bu durum değişti, internet müzik takas borsasının adresini günümüzde hemen her internet sörfçüsü biliyor. Bu servis en azından dergi baskıya girene kadar yasal bir şekilde çalışmaya devam ediyordu ve şu anda yaklaşık 40 milyon kullanıcıya sahip.

Dışarıdan bakıldığında internetin, her şeyin mümkün olduğu yasal bir serbest bölge olduğu düşünülebilir. Bu nedenle birçok kullanıcı bu yerlerde sunulan sinema filmlerini, yazılım paketlerini veya bilgisayarda şifreli kanalları bedava izlemek için gerekli programları hukuki durumu hiç dikkate almayarak download edebiliyor. Ancak burada çok dikkatli olunması gerekiyor: Gerçi bazı download'lar gerçekten de yasal, ancak büyük bir çoğunluğunda hukuki açıdan sakıncalar söz konusu. Bilmeden de olsa suçlu durumuna düşmemeniz için yasal olan yazılımları korsan kopyalardan nasıl ayırt edebileceğinizi kapak konumuzda açıklıyoruz.

PC'lerin ve internetin en pratik faydalarından biri de internet telefonu üzerinden bilgisayarı ve internet erişimi olan herkesle sesli ve görüntülü görüşmeler yapabilmeniz. Özellikle şehirlerarası ve yurtdışı telefon tarifeleri dikkate alındığında, bu şekilde yapacağınız görüşmelerde %90'a yakın tasarruf sağlayabiliyorsunuz. İnternet üzerinden telefon etmekle ilgili kafanızdaki tüm soru işaretlerine 230. sayfadaki yazımızda cevap bulabilirsiniz.

En hızlı büyüyen işletim sistemi Linux'un fanatik sayısı ülkemizde de sürekli olarak artıyor. Linux'un Türkiye'deki temsilcisi diyebileceğimiz Gelecek A.Ş'nin geçtiğimiz günlerde piyasaya çıkardığı Gelecek Linux 1.0'ı bu ay tüm okurlarımıza ücretsiz olarak veriyoruz. Linux'a yabancı kullanıcılar 220. sayfadaki Linux kursumuzun ilk bölümünde Gelecek Linux'un kurulumu ile Linux dünyasına adımlarını atabilirler. Kurulum sorunlarınız için ayrıca Gelecek A.Ş. ücretsiz bir destek hattını hizmete açmış bulunuyor. ☐

Napster'da Ne Oluyor?

Müzik takas borsası Napster'da ilginç gelişmeler oluyor. Davalar süre dursun, Napster başkanı Hank Barry, kullanıcıların gelecekte bazı kısıtlamalarla karşı karşıya kalacağını ifade eden açıklamalarda bulundu. Geliştirilen yeni bir teknoloji ile transfer edilen dosyalar üzerinde daha güvenli bir kontrol sağlanacak ve kullanıcıları download ettiği dosyalarla yapabileceği olanaklar kısıtlanacak, mesela MP3 dosyaları artık CD'lere basılamayacak. Ayrıca hangi kullanıcının hangi zamanda hangi şarkıyı kullanıma açtığı veya download ettiği de tespit edilebilecek. Barry ayrıca Napster'ın en kısa zamanda üyelikle çalışan bir hizmete dönüşeceğini de duyurdu.

AMD 1,3 GHz Athlon

ATI Radeon VE

AMD Athlon işlemcisinin 1,3 GHz saat frekansında çalışan modeli Mart ayında piyasada olacak. Ancak işlemci öncelikle sadece 100 MHz hızında bir FSB destekleyecek. 1,3 GHz'lik Athlon'da halen güncel Thunderbird çekirdeği kullanılıyor, daha yüksek frekanslarda ise optimize edilmiş Palomino çekirdeği kullanılacak. Ekran kartı üreticisi ATI, Radeon VE'lerin dağıtımına başladı. Kartın resmi satış fiyatı 120 dolar civarında, ancak 100 dolar ve altında satılması bekleniyor. Radeon VE Matrox Millennium G450 gibi iki monitör çıkışına ve TV-Out yuvasına sahip. Radeon VE ise Transform and Lighting Engine ve Rendering Pipeline birimleri olmayan kırılmış bir model. Kartın üzerinde 64 bitlik 32 MByte DDR bellekler mevcut, bunların performansı ise SDRAM bellek düzeyinde. Önümüzdeki sayıda bu yeni ekran kartının rakibi GeForce 2 MX ile karşılaştırmalı testini bulacaksınız.

Düzeltilme

Yeni fiyatlandırma nedeniyle, CHiP CD'sindeki Türk Nokta Net erişim kitinin kullanım seçeneklerinde değişiklik yapılmıştır. Ayrıntılı bilgiyi 290. sayfada bulabilirsiniz.

Ufuk Yamankılıçoğlu

Read.me

Gökhan Sungurtekin sgokhan@chip.com.tr
Yayın Koordinatörü

Sanal Okul, Gerçek Eğitim

■ İnternet eğitim konusunda oldukça önemli imkanlar sunuyor. Fiziksel engelleri ortadan kaldırarak öğrencileri İnternet üzerinde sanal bir ortamda biraraya getirmek ve katılan herkesin aynı kalitede eğitim almasını sağlamak mümkün. Etkileşimli iletişim öğrencilere katılımcı olarak derslerde yer alma, kendileri arasında bilgilerini paylaşma ve gerektiğinde öğretmenleri ile birebir iletişim kurma imkanlarını sunuyor. Bunun yanında zengin bilgi kaynakları, öğrencilerin istedikleri her konuda derinlemesine bilgi edinebilmelerine olanak tanıyor.

Ülkemizdeki eğitim problemleri göz önüne alındığında, İnternet'i eğitim sistemimiz içerisinde etkin şekilde kullanmanın yollarını aramamız gerektiği ortaya çıkıyor. Bu noktada, ülkenin birçok yerinde temel eğitim araçları konusunda bile sıkıntılar yaşanırken, 'Eğitimde İnternet'ten bahsetmenin anlamsız olduğu' düşünülebilir; ancak nispeten yeterli donanım ile birlikte İnternet bağlantısına da sahip olan okul sayısı hiç de az değil. Bu yatırımların fayda sağlayacak şekilde kullanılmaları eğitim standardının yükseltilmesi açısından büyük önem taşıyor kanımca. Örneğin ilk adım olarak öğrenci ve öğretmenlere bilgi paylaşımı imkanı sunacak platformlar oluşturulabilir. Sanal bir kütüphane genelde çok yetersiz olan okul kütüphanelerine iyi bir alternatif olacaktır. Üstelik öğrenci ve öğretmenler bu hizmetlere evlerindeki ya da İnternet Cafe'lerdeki bilgisayarlardan da ulaşabilirler.

Sonuçta, elektronik ortamda 'sürekli güncellenebilen' bir içerikle ve tartışma platformlarıyla desteklenen müfredatın, genelde güncellikten yoksun bilgilerle donatılmış ve ezbere dayalı olan eğitim sistemimizi iyileştireceği açık.

Öğrenci ve öğretmenler zengin bir başvuru kaynağına kavuşuyorlar

Türkiye Bilişim Vakfı "İnternet'li Eğitim" konusunda öncü bir çalışma başlattı. Projenin ismi Sanal-Okul. TBV Sanal-Okul'u "tüm ilköğretim-lise öğrenci ve öğretmenlerine açık bir İnternet başvuru sitesi, sayısal bilgi kütüphanesi ve sanal deney laboratuvarı" olarak tanımlıyor. Proje dahilinde oluşturulacak sitede, farklı konularda, birbirinden bağımsız ve öğrenmeyi kolaylaştıran uygulamalarla birlikte, bunların ders içinde kullanımlarına yönelik senaryolar yer alacak. Projenin toplam maliyeti yaklaşık üç milyon dolar. Bu kaynak, sponsor firmaların ürünlerine "Sanal-Okul'u Destekliyoruz" pulları yaptırılmaları ve bu pullar karşılığında TBV'na bağışta bulunmaları sayesinde yaratılacak. Tüketici olarak bize düşen görev ise bu pulları taşıyan ürünleri tercih etmek.

Türkiye Bilişim Vakfı'nın bu çalışmasını gönülden destekliyorum. Eminim ki tüm CHIP okurları bu projeye katkıda bulunacaklardır.

Sanal-Okul hakkında ayrıntılı bilgileri www.sanal-okul.org.tr adresinde bulabilirsiniz.

**Türkiye Bilişim Vakfı
"İnternet'li Eğitim"
konusunda öncü bir
çalışma başlattı.
Projenin ismi
Sanal-Okul. TBV
Sanal-Okul'u "tüm
ilköğretim-lise
öğrenci ve
öğretmenlerine açık
bir İnternet başvuru
sitesi, sayısal bilgi
kütüphanesi ve sanal
deney laboratuvarı"
olarak tanımlıyor.**

İçindekiler

- 16 Hi-Tech Ürünler
- 20 Mart CHIP CD'si
- 24 İnternet'teki Gizli Kaynaklar

EMPA'dan Hızlı Sistem

Yeni Satın Alma Modeli

Empa ve Açık Kart işbirliğiyle tüketiciler istedikleri bilgisayar ve yan parçalarını rahatlıkla ve hızla temin edebilme şansına kavuştular.

Gelişen teknoloji insan yaşamına zorunlu yeni harcamalar kattı. İletişim ve kişisel gelişim açısından bir gerek halini alan bu harcamalar, mobil iletişimden, masa üstü bilgisayarlarımıza, kredi kartlarımızdan çekilen aylık internet bağlantı ücretlerimize kadar geniş bir alana yayılmış durumdadır. Devamlı ofis dışında bulunmak zorunda olan biri için elektronik postalarını sık sık kontrol edebilmesi için wap telefonsuz veya palm cihazsız bir yaşamın, bu ürünlere yaptığı yatırım için harcadığı kaynaklarından daha fazla zarara neden olabileceği açıktır.

Bilişim ihtiyaçları: Ama para var mı?

Ya da, sıradan bir öğrencinin evindeki basit sıradan bir bilgisayarla internete bağlanarak hızla yapacağı bir araştırma ile elde edebileceği başarıyı, elektronik ortam dışındaki kaynaklardan elde edemeyeceği söylenebilir. Üstelik hem ekonomik hem de fiziksel anlamda daha maliyetli olacağı kolayca anlaşılabılır. Ancak ne yazık ki pek çok ihtiyaç gibi "bilişim ihtiyaçlarımız" da ekonomik sebeplerle hızla karşılanamayabiliyor. Bilişim sektöründe önemli bir yere sahip Empa, bu noktada müşterilerine bir yardım eli uzatarak müşterilerini "bilişim ihtiyaçlarını" hızla temin edebilmeleri için Hızlı Sistem'den faydalanmaya çağırıyor.

Empa Bilgi Teknolojileri Genel Müdürü Cemal Alpay ile Türkiye'de benzeri daha önce olma-

Bu logoyu gördüğünüz bir bilgisayar bayisine girdiğiniz anda açık kartınızın limiti iki katına çıkacak ve mağazadaki dilediğiniz ürünü alabileceksiniz.

yan büyük kampanyaları Hızlı Sistem hakkında konuştuk.

CHIP: Hızlı sistem nedir?

Cemal Alpay: Hızlı Sistem, herhangi bir marka kısıtlaması olmadan, tüketicilerin bir bilgisayar bayisinden istediği her ürünü alabilmesini kolaylaştıran bir pazarlama/satın alma metodudur. Buna tüketicinin yeni satın alma modeli de diyebiliriz.

Herhangi bir tüketici tüketici Empa- Açık Kart işbirliğiyle "Hızlı Sistem" noktasından beğendiği herhangi bilgisayar ürünü veya bilgisayarı Açık Kartı ile 18 aya kadar taksit ile satın alabilir. Bu ürün bir disket kutusundan, tam donanımlı bir sisteme kadar her

CHIP: Sistemin taraflara katkısı ne olacak?

Cemal Alpay: Hızlı sistem de dört taraf var. Empa, üretici firma, mağaza ve son tüketici. Empa bu sistemde üreticiler ile tüketiciler buluşturan taraf olarak hizmet bedelini alacak, Üretici'ler sistemin sektördeki sirkülasyonu arttırmasından dolayı ürünlerini pazarlama şansına kavuşacaklar, mağazalar yine ekonomik durumlukta peşin veya yüksek taksitli alışveriş yapılamaması nedeniyle oluşan krizden çıkacak. Tüketici ise elbette istediği ürüne hızla ve çok cazip fiyatlarla ulaşabilme imkanına sahip olacak.

Motive Edilmeyi Seviyoruz

Kısa Mesaj Servislerinin Kullanımı Artıyor

IBS araştırmaları, Türkiye'de WAP hizmetlerine ilginin azaldığını, öte yandan cep telefonu mesaj servisine talebin arttığını gösteriyor. WAP kullanımı % 34,5'e düşerken, cep mesaj servisinde yararlananların oranı % 43,5'e çıkmış bulunuyor.

IBS Son Kullanıcılar Araştırması'nın geçtiğimiz Aralık ayın-

da tamamlanan ikinci çalışmasına göre, Türkiye'deki İnternet kullanıcılarının WAP hizmetlerini kullanma oranı azaldı. Mayıs 2000'de yapılan araştırmada, İnternet kullanıcılarının % 35,4'ü WAP servislerini kullanmak istediklerini belirtirken, bu oran son araştırmada % 34,5'e düştü.

IBS araştırmasından alınan

başka bir ilginç sonuç, bir e-posta geldiğinde cep telefonuna mesaj geçilerek kişinin uyarılmasını sağlayan servise talebin arttığını gösteriyor. Bu tür cep telefonu mesaj servislerini kullanmak isteyen kullanıcıların oranının, geçen araştırmada % 34,3 iken son araştırmada % 43,5'e yükseldiği görülüyor.

Fark Görebiliyor musunuz?

Aria Soru İşaretleri İle Geldi

Türkiye İş Bankası'nın 0555 alan koduyla işletileceği GSM 1800 şebekesi ile ülkemiz üçüncü GSM şebekesine kavuştu. Türkiye İş Bankası ve Telecom Italia Mobil (TIM) ortaklığı ile kurulan İş-Tim tarafından işletilecek GSM 1800 şebekesinin markası "aria" olarak açıklandı.

"Aria"nın tanıtımı için bir basın toplantısı düzenleyen İş Bankası Genel Müdürü ve İş-Tim Yönetim Kurulu Başkanı Ersin Özince "Cell" "Tell" gibi kelimeleri kullanmadıklarını ifade ederek, "Türkçe'de aria olarak okunuyor,

İtalyanca'ya da benziyor. Biraz Akdeniz havası var. Lirik, biraz da müzikal... İyi hizmet verilirse bu isme de alışılır" dedi.

Ancak yeni şebekenin getireceği teknolojinin, oluşturacağı rekabetin tüketiciye faydaları bir yana dursun; bu noktada tüketicilerin kafalarını karıştıran husus, internette www.aria.com adresinde bulunan aynı adlı bir Visa kredi kartının da "Aria" isminin yanısıra İş-Tim'in logosunun da neredeyse aynısını kullanıyor olması. Uzun, yüksek bütçeli ve merak uyandırıcı bir reklam kampanyası

sonunda logosunu bütün Türkiye'nin öğrendiği bizim Aria'nın, San-Fransisco'da kurulu bir bankanın ürettiği Aria kredi kartları ile arasındaki isim ve logo benzerliği merak uyandırdı.

Yeni Bir Telefon Şebekesi Açıldı

Globalstar ile Uydu Haberleşmesi

MART 2001 tarihi itibarıyla abone kaydına başlayan GLOBALSTAR T.E.S.A.M. T.U.R.K., "0592" numaralı hattı ile tüm Türkiye'de kapsama alanı sıkıntısına son verecek bir uygulama olarak görünüyor.

GLOBALSTAR, bireysel kullanıcının yanı sıra şirket ve kamu kuruluşları için de güvenilir, etkin ve ekonomik haberleşme hizmeti alternatifini oluşturuyor. Dünyada 2000 yılı sonunda GLOBALSTAR sistemi üzerinden 6.6 milyon dakika fatura edilmiş konuşma yapılmış ve bu çeyrek sonundaki abone sayısı yaklaşık 35.000'e ulaşmış

Dünyanın her yerinde kesintisiz iletişim

GLOBALSTAR, dünyanın çevresinde alçak yörüngede bulunan 48 uyduluk (low-earth-orbiting satellite, LEOs) bir küme ile MART 2000 tarihinden itibaren dünya çapında ticari olarak kulla-

nımlara sunulacak bir dijital telekomünikasyon sistemi. Portatif, taşınabilir veya sabit terminallerden ulaşılabilen bu küme, telefon haberleşmesi, faks ve veri iletimi gibi bir dizi kaliteli iletişim hizmetinin uygun biçimde fiyatlandırılabilmesini sağlıyor. GLOBALSTAR, karasal sabit ve hücresel (GSM) sistemlerin iyi kapsama-
dığı alanlara ve telekomünikasyon ağı kapsamına hiç girmeyen bölgelere hizmet veriyor. GLOBALSTAR'ın telefon üreticileri Ericsson, Telit ve Qualcomm.

Globalstar abonelik işlemleri için bir Osmanlı Bankası şubesine uğramanız yeterli. Gerekli Tüm prosedürlerin Osmanlı Bankası ile gerçekleştirildiği sistemin özellikle kapsama alanı nedeniyle iletişim sorunu yaşayan profesyonellerin işini kolaylaştıracağı düşünülüyor.

mbc

Bilgi Teknolojileri Alış Veriş Merkezi

mbc, bilişim sektörünü İstanbul'un merkezinde bir araya getirerek pazara yeni bir hareket kazandırmayı amaçlıyor. Tüm altyapısı hazır olarak şirketlerin hizmetine sunulacak alış veriş merkezi ve iş merkezi, sürekli eğitim, seminer, konferans organizasyonları ve tanıtım etkinlikleriyle çocuk-

lar, gençler, anne, babalar ve teknolojiye yararlanan tüm kurumların kendilerini bilgi çağına içinde hissedecekleri bir merkez olacak. mbc; Internet cafe, Bilgisayar programları ve Internet eğitimi merkezi ve bilgi teknolojilerinin kullanıldığı her platformun temsilcilerini bulabilirsiniz.

Kısa Kısa

► **LCD Ekranda Evlilik, Uzak Doğuda Balayı**
Altı Elektronik Üreticisi Dev Firma, LCD için Gelecek Neslin Temel Teknolojilerini Geliştirmek Üzere Yeni Bir Şirket Kurdu
Hitachi Ltd., Sharp Corporation, Toshiba Corporation, NEC Corporation, Matsushita Electric Industrial Co., ve Mitsubishi Electric Corporation birleşerek, LCD'lerin gelecek nesil temel teknolojilerini geliştirmek amacıyla birleşti. Tek bir şirket ile gerçekleştirilmesi zor olan bu proje için bir araya gelen bu altı şirketin oluşturduğu yeni şirketin adı Advanced LCD Technologies Development Center Co., Ltd. (ALTEDEC-İleri LCD Teknolojileri Geliştirme Merkezi) olarak bildirildi.

Etkinlik

Marmara Üniversitesi'nde Bilişim Rüzgarları

Marmara Üniversitesi'nde İ.B.B.F. İngilizce Ekonomi Kulübü Marmara Community ve Teknik Eğitim Fakültesi Elektrik Kulübü tarafından 26-30 Mart tarihleri arasında düzenlenecek olan Bilgi Teknolojisi Günleri ile bir çok öğrenciye ulaşılması hedefleniyor. Organizasyon Komitesi, Fuar ve Seminerler olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilecek olan Bilgi Teknolojisi Günleri'nde, amacın düzenlenecek fuar ile gelişen sektörü hedef kitle olan üniversite öğrencilerine en iyi şekilde tanıtmak, seminerlerle ise akıllarda kalan sorulara cevap vermek olacağını belirtiyor.

Tüm öğrencilere açık ve ulaşım sponsorları devrede

Fuar Göztepe Kampüsü Kapalı Spor Salonu'nda 550 m2 kapalı alanda ve 350 m2 kullanılabilir alanda düzenleniyor. Seminerleri ise 350 kişi kapasiteli İbrahim Üzümcü Konferans Salonunda organize edilecek. Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü'nde düzenlenecek olan fuar ve seminerlere sadece Göztepe Kampüsü'nde bulunan 20.000 öğrencinin değil, tüm öğrencilerin de katılımını sağlamak amacıyla ulaşım sponsorlarının desteği alınıyor.

► CeBIT Fuarı

Dünyanın en büyük fuarı ve gelecek endüstrisinin en önemli toplanma yeri CeBIT, 22-28 Mart tarihleri arasında Hannover'de yapılacak. 6 ülkeden 8015 sergi sahibi 422 bin metrekaresel fuar alanını dolduracak.

► Alan Adları Kargaşa Yaratıyor

Alan adlarının ticaret konusu olması ülkemizde de tepki yarattı. Superonline Genel Müdürü Savaş Ünsal, internet üzerinde kullanılan alan adları konusunda Türkiye'de ciddi düzenlemeler yapılması gerektiğini söyledi. İnternet sitelerinin hızla artmasıyla internette alan adları konusunda ciddi sorunlar yaşandığını belirten Ünsal, "İnternetin hız gelişimi ile pek çok devlet ve özel sektör kuruluşu hedef kitleleri ile iletişim kurmak, kendilerini tanıtmak ve dış dünyaya seslerini duyurmak amacıyla internet sitelerini oluşturmaya başladı. Ancak, alan adlarının alımı ve kullanımı konusunda ticari haksızlıklar meydana geliyor. Bunların önüne geçebilmek için Türkiye'de internette isim hakları konusuna yasal düzenlemeler getirilmesi gerekiyor" dedi.

Trium Mondo

İkisi Bir Arada

Aşağı yukarı 200 gram ağırlığındaki Trium Mondo cep telefonu ve PDA özelliklerini taşıyor. Cep telefonu olarak GMS ve GPRS veri aktarım tekniklerini destekliyor ve D ve E şebekelerinde kullanılabilir. Trium Mondo WAP, faks ve veri aktarımı, ses tanıma, sabit bulunan bir serbest konuşma ve bir çok fonksiyon sunuyor. Mondo'nun kalbi ise 166 MHz hızındaki bir Intel işlemci. Trium, PDA özelliklerini gerçek hayata yansıtabilmek için Microsoft'un Pocket PC yazılımını kullanıyor. Bu sayede video posta veya e-posta gönderebilir, alabilir, MP3 dosyalarını çalabilir ve internette kablosuz olarak sörf yapabilirsiniz. Üreticinin açıklamasına göre Mondo 2,5 saat konuşma ve 100 saat bekleme sürelerine sahip. Trium Mondo'nun ölçüleri ise 139,5x84x19 mm.

Bilgi için: www.trium.net

Motorola Accompli 008

Bir Rüya Gerçek Oluyor

Motorola, aynı isimli serinin ilk ürünü Accompli 008'i CeBIT 2001'de tanıttı. Ürün cep telefonu ve PDA'nın bir karışımı niteliği taşıyor ve cep telefonu olarak GPRS ve WAP kullanıyor. Bunun haricinde Dual Band olan Accompli'nin PDA fonksiyonları hakkında ise herhangi bir açıklama yapılmadı. Accompli 008 155 gr ağırlığında olacak ve IrDA bağlantı noktası, ses kaydı ve renkli bir ekran ile donatılacak.

Bilgi için: www.motorola.com

FW-i100

Music @nd more

FW-i100'ün müzik seti görünümünün arkasında bir internet radyo alıcısı saklanıyor. Geniş bant bağlantısı üzerinden 100 yayından daha fazlası alınabiliyor. PC'ler ile bağlanabilmesi için bir ethernet bağlantı noktası dahi bulunuyor. Ürün bu sene içerisinde Amerika'da piyasaya sunulacak. Türkiye'ye ne zaman geleceği ise halen bir soru işareti...

Bilgi için: www.philips.com

Rex PDA

Kredi Kartı İle Karıştırmayın

6 marifetli tuşu geniş ekranı ile kredi kartı boyutlarındaki bu incecik PDA üzerinde yük taşımak istemeyenlerin tercihi olacak gibi görünüyor. Üzerinde gelen program PC'niz ile birkaç saniye içinde iletişim kurup bilgi aktarımı yapıyor. (8.57 x 5.40 x.32 cm) boyutlarındaki cihaz 512 K hafızaya sahip ve pilleri ile birlikte sadece 40 gr. Microsoft Outlook'u destekleyen alet ile maillerinizi kolayca alıp gönderebilir, bilgisayarınız ile bağlantı kurarak maillerinizi taşıyabilirsiniz. High-contrast, 9-satır, 160 x 90 siyah beyaz LCD ekranı olan cihazın en güzel yanı, cüzdanınıza bile sığabilmesi.

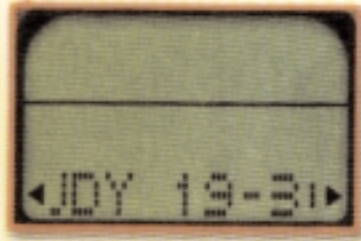
Bilgi için: www.outpost.com

Timex Internet Messenger

Internet Saati

Timex, Motorola ile beraber bir internet saati geliştirdi. İnternet saatin çekirdek fonksiyonları ise internetten e-posta, haberler ve sayfa iletilerinin alınması. Bunlar kayan bir satır üzerinde görüntülenecekler. Timex Internet Messenger, Amerika'da nisan ayında 99\$ ücret ile piyasaya sunulacak.

Bilgi için: mobile.timex.com

Samsung MP3

Biraz Sonra Arar mısınız? Müzik Dinliyorum

Kola takılı küçük bir saatin tek elle kullanımının pratik olmayışı telefonların saatli, radyolu, televizyonlu hale gelmesini sağladı. Cep telefonlarının bu aralar aynı zamanda birer bilgisayara dönüştüğüne de tanık oluyoruz. PDA özellikleri taşıyan cep telefonları hızla yayılırken sessiz sedasız MP3 çalan cep telefonları da ortaya çıkmaya başlıyor. Özellikle Samsung'un MP3 teknolojisini destekleyen cep telefonu modelleri iki aydır dikkatimizi çekiyor. 2001'in ilk yarısında çıkarılacağı duyurulan yeni modelde internetten MP3 indirilebiliyor ve uzaktan kumandası ile bütün münülere kolaylıkla ulaşılabilir. Samsung MP3 telefon ile bilgisayardaki 32 MB'a kadar olan dosyalar telefona kaydedilebiliyor ve gerekirse şarkılar telefon- dan dinlenebiliyor.

Bilgi için:
www.samsung.com

PCV-LX900

Tablet PC

Sony, yeni Vaio Slimtop Pen Tablet PC'yi tanıttı. Bu, Windows ve uygulamalarının dokunmatik bir ekran üzerinden kullanılmasına izin veriyor. Bu yeni Tablet PC'nin teknik özelliklerinin bir kısmı ise şöyle: PIII İşlemci, 128 MB SD-RAM, 40 GB sabit disk ve bir modem. Bu yeni ince bilgisayar şubat ayından itibaren satışa sunulacak.

Bilgi için: www.sonymstyle.com

CHIP CD

CHIP CD İçeriği

- Download Accelerator Plus
- CHIP Mart CD İçeriği
- Napster beta 8
- Desktop X
- HTML Kit
- INVEScope
- Gelecek Linux 1.0

Download Accelerator Plus

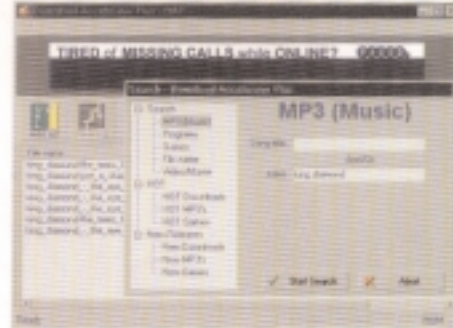
Download Hızınızı Artırın

İnternette dosya indirme hızınızı 3 kat artırabilir, download listeleri yapabilirsiniz. Ayrıca MP3, video ve program aratmaları yapabilirsiniz.

İnternet denince akla ilk gelen şey dosya indirmektir. Şarkılar, filmler, resimler, programlar derken download listemiz iyice dolar. Durum böyleyken listemizdeki dosyaları hızlı bir şekilde indirmek de gayet önemli oluyor. Tabii dosyaları hızlı indirmek de bazı durumlarda yetmeyebiliyor ve artık bir download programına ihtiyaç duyuyoruz. Dosyaları hızlı indirmenin yanında, daha düzenli ve kullanışlı bir programa ihtiyaç duyuyoruz.

Her sunucu için Always Resume

Download Accelerator Plus, bu son versiyonuyla tüm isteklerimizi karşılayacak şekilde yenilenmiş bir dosya indirme programı. İçindeki ajanda sayesinde dosyaları istediğiniz tarihte ve zamanda indirebiliyorsunuz. Ayarladığınız zamanda dosya indirmeye başlanıyor, bu işlem bittikten sonra ise program kendini kapıyor ve isteğinize bağlı olarak bilgisayar da kapanabiliyor. Always Resume özelliği ile resume (devam etmek) özelliği olmayan sunucularda bile, yarım kalan dosyalarınızı devam ederek indirebiliyorsunuz. Böyle

sitelerde bir pop-up penceresi çıkıyor ve size sunucunun resume desteğinin bulunmadığını söylüyor. Always Resume özelliğini seçerseniz artık o sunucudan indirdiğiniz tüm dosyalar devam edebilir nitelikte oluyor.

Local Mirror ve dosya arama

Programın bu versiyonunda desteklediği bir diğer özellik de Local Mirror Search... Download yapacağınız sunucu eğer mirror (dosyanın başka sunucudaki kopyası) özelliğine sahipse Download Accelerator bulunduğunuz bölgeye göre size en uygun olan sunucudan aynı dosyayı indirmanız için arama yapıyor. Ayrıca programa eklenen başka bir arama özelliği de oldukça kullanışlı. MP3, prog-

Download Accelerator bu son versiyonunda artık dosya da arayabiliyor.

ram, oyun, video aramaları yapabilen Download Accelerator ile daha gelişmiş olarak dosya ismine göre de arama yapabiliyorsunuz. HOT Downloads başlığı altında internet üzerinde (download.com) en sık download edilen programlara ulaşabiliyorsunuz.

3 kat artabilen download hızı

Kendi internet bağlantınıza göre ayarlayabileceğiniz Acceleration Mode ile dosya indirme hızınız 3 kat artabiliyor. Hızla download listenize dosyalar eklemeniz için de Download Basket adlı küçük bir pencere bulunuyor. Böylece program ekranda yer kaplamadan web sitesindeki linkleri bu küçük pencereye sürükleyerek listenize ekleyebilirsiniz.

CHIP CD

Mart CHIP CD İçeriği

CHIP CD içindeki programları kurmak için önce ana başlıkların bulunduğu düğmelere tıklamanız gerekiyor. Daha sonra o ana başlık altında yine ara başlıklar veya program isimleri göreceksiniz. "Shareware" ve "Basic Kit" bö-

lümünde arabirimin sağ tarafındaki program isimlerine tıkladığınızda, sol tarafta programın açıklamasını ve belirleyici özelliklerini göreceksiniz. Eğer programı bilgisayarınıza kurmak isterseniz, "KUR" düğmesine basmanız yeterli olacaktır. Konu başlıkları altındaki ve dergide

tanıtılan programlar ise isimlerine tıkladığınızda kurulacaktır.

CD Klonlama, Windows Me'ye geçiş...

Dergide Ayın Shareware'leri bölümünde açıklanan programları hızlı erişim menüsünden bilgisayarınıza kurabilirsiniz. Dergide CD klonlama hakkındaki yazıda tanıtılan CloneCD, CDRWin ve Feurio programlarını aynı başlık altında bulabilirsiniz. Windows Me'ye terfi etmenizi sağlayacak birçok program da yine CHIP CD içerisinde bulunuyor. Bu programların da geniş açıklamaları dergide yer alıyor. türk.net internet paketi hakkında geniş açıklama sayfa 243'de.

Grafik kursunun son bölümünde Photoshop fil-trelerinden örnekler bulunuyor.

Napster beta 8

Her Zaman MP3, Her Zaman Napster!

Plak şirketleriyle mahkemelik olsa da vazgeçilmez MP3 paylaşım programı olan Napster yeni bir beta versiyonla yine karşımızda. Hemen hemen her bilgisayar kullanıcısının kullandığı Napster

sonra paylaşmak istediğiniz MP3'lerinizi seçiyorsunuz. Programın gelişmiş MP3 arama fonksiyonunda artist, şarkı ismi, bağlantı hızı ve ping'e göre aratma yapabiliyorsunuz. Hot List'e ek-

Napster ile en son müzik haberlerini de izleyebilirsiniz.

yine kısıtlamalara maruz kalıyor. Bertelsmann e-ticaret Grubu Şefi Thomas Middelhoff'un açıklamasına göre haziran veya temmuz ayında MP3 paylaşımı ücretli sisteme geçecek.

Programın kullanımı ve yeni özellikler

Programı kurduktan sonra alacağınız bir nick ile Napster paylaşımına katılabiliyorsunuz. Daha

lediğiniz Napster kullanıcılarının online veya offline olduklarını görebiliyorsunuz. Ayrıca kendi paylaştığınız MP3'leri de Napster'in kendi çalıcısıyla dinleyebilirsiniz. Napster web sitesine direk olarak bağlanabiliyorsunuz ve en son müzik haberlerine ulaşabiliyorsunuz. Napster'in bu son sürümünde CD-NOW'a bağlantı da bulunmakta.

DesktopX

Masaüstünüzü Renklendirin

Windows masaüstünden sıkıldınız mı? Yoksa hala yeşil artalanlı standart Windows masaüstünü mü kullanıyorsunuz? Size çok iyi bir alternatif olan DesktopX ile masaüstünüzü renklendirebilirsiniz. Diğer masaüstü değiştirme araçlarına göre farklı olan DesktopX sadece renkler ve simgeleri değiştirmekle kalmıyor. Masaüstünün yapısını değiştirerek tamamen farklı bir mantıkla çalışıyor.

Masaüstü temaları, program ayarları

Programı yükledikten sonra üç masaüstü temasından birini seçebilirsiniz. Seçtiğiniz temaya göre masaüstünün yapısı da değişiyor. DesktopX'in konfigürasyon ayarları ile de kendinize özel masaüstü yaratabilirsiniz. Current Sheme menüsünde o ana kadar kullandığınız temanın bilgilerini ve değişik temalar import etmeniz için seçenekler bulunuyor. Theme Setting menüsünde kullandığınız temadaki arkaplan resmi ile ilgili ayarlar, Windows sim-

geleri ve renkleri seçme imkanı var. Desktop Settings bölümünde ise mouse, tray ve Windows komut ayarları bulunuyor.

MP3 çalıcı ve internetteki temalar

Programla gelen bir de MP3 çalıcı bulunuyor. Seçiminize bağlı olarak bu basit MP3 çalıcıyı da kullanabilirsiniz. Ayrıca programın web sitesinde de oldukça ilginç temalar bulunuyor. Çocuklara özel, ileri düzey kullanıcılar ve diğer değişik konularda birçok masaüstü teması bulmanız mümkün.

DesktopX ile masaüstünüzün yapısını tamamen değiştirebilir ve renklendirebilirsiniz.

INVEscope

Borsayı Yakından Takip Edin

INVEscope, yatırımcılara Reuters kaynaklı hisse senedi fiyat bilgilerini, IMKB bültenlerini, aracı kurumların araştırma raporlarını, bilanço ve teknik analizlerini 24 saat boyunca sunan, alım satım emirlerini anlaşılabilir olan aracı kuruma doğrudan ileten bir yatırım platformu. Kullanıcılar takip ettikleri çok çeşitli yatırım araçlarını değişik kategorilere, sektör, piyasa ve endeksler göre tutabildiği gibi hem TL hem de USD bazında ayrıntılı portföy raporları da üretebilirler. INVEscope ile internete yayımlanan haber kaynaklarını önceden sınıflandırılmış konu başlıkları altında izleyebilir, IMKB'nin yanı sıra Nasdaq gibi çeşitli yurt dışı piyasalara da ulaşabilirsiniz.

Sunucusuna bağlanmak ve şirket bilgileri

Programı kurduktan sonra INVEscope sunucusuna bağlanmanız gerekiyor. Burada çıkan pencereye kullanıcı adınızı ve ki-

şisel bilgilerinizi girmeniz gerekiyor. Daha sonra bağlanmak istediğinizde bu kullanıcı adını ve şifreyi giriyorsunuz. Bağlandıktan sonra seçtiğiniz şirketle ilgili haberleri öğrenebilirsiniz, fiyatlarını geniş olarak görebilir ve istatistiklerine bakabilirsiniz. Her şirketin grafiğinin de online olarak çizildiği INVEscope'da seçtiğiniz şirketin raporlarını inceleyebilirsiniz. Ayrıca mesajlar menüsünden o şirketle ilgili sorularınıza cevap bulabilir, diğer kullanıcılar ile bilgi alışverişi yapabilirsiniz.

INVEscope ile şirketlerin grafiklerini görebilir, onlardan online olarak yararlanabilirsiniz.

HTML Kit

Web Sitesi İçin Gerekli Tüm Araçlar...

Web sitesi yapabilmeniz için tüm araçlara ve komutlara sahip olan HTML Kit yazı tabanlı bir HTML editörü. HTML'in yanı sıra, XML ve script'leri de derleyebileceğiniz HTML Kit ile aynı zamanda sayfaların özizlenimlerini görebilirsiniz ve webde yayınlayabilirsiniz. HTML, XML, CSS, XSLT, JavaScript, VBScript, PHP, ASP, Java, Perl, Python, C/C++, Visual Basic, ve Pascal/Delphi için işaretleme (highlight) ve otomatik tamamlama özelliği bulunuyor.

Programın kurulumu: Seçenekler ve ayarlar

Programı kurduktan sonra ilk kez açtığınızda genel ayarları yapabileceğiniz seçenekler karşınıza çıkıyor. Burada "Windows menülerine HTML Kit ile düzenleme

yapmanız için eklentiler istiyor musunuz?" veya "varsayılan editör olarak kabul edecek misiniz?" gibi sorulara yanıt verdikten sonra program açılıyor.

Hazır dosyalar ve gelişmiş araçlar

İçinde birçok template dosyası da bulunan HTML Kit içinde css, hover ve dropdown gibi size uygun dosyaları kullanabiliyorsunuz. Tools, Document, Style, Text, Tables, Objects, Forms ve Online başlıklarından oluşan araçlar ise yazı olarak hazırladığınız sayfaya hazır komutlar eklemenize yardımcı. Yeni başlayanlara çok faydalı olacak bu özellikleri ileri düzey kullanıcılar da daha hızlı çalışma açısından kullanabilirler.

Gelecek Linux 1.0

Güvenli ve Türkçe İşletim Sistemi

Gelecek A.Ş. tarafından hazırlanan Gelecek Linux, 750'den fazla paketten oluşmuş. En önemli özelliği ise Türkçe yazması ve yazıcıdan çıkış alması...

Gelecek, Türkiye'deki Linux kullanıcılarına yol gösterici olmaya devam ediyor. Bu dağıtım, 4 aylık uzun ve yorucu bir çalışmanın

çebilirsiniz. Kurulumda ilk olarak klavye ayarları ile karşılaşıyoruz buradan kullandığınız klavye tipini seçebilirsiniz. Daha sonra fare

Sistem ayarları:

Kurulacak paketler

Sırada sistem ayarları var ve sistem ayarları saat ve zaman dilimi seçimi ile başlıyor. Daha sonra Linux'unuzu açmanızı sağlayan root şifresini belirleyebilir ve yeni kullanıcılar ekleyebilirsiniz. Erişim yapılandırması ile sisteminizde şifreleri saklayacağınız yöntemleri seçebilirsiniz böylece sisteminizi daha güvenli olarak kullanmanız da mümkün. Paket grupları seçiminde sisteminize kurulacak paketleri isterseniz hazır ayarlar içerisinde isterseniz tek tek seçerek belirleyebilirsiniz.

Unutmayın ki sisteminizi kurarken en önemli aşamadır bu. Çünkü sadece seçtiğiniz paketler ve ilişkilendirilmiş (birbirine bağlı) paketler kurulacaktır. Eğer Linux'u ilk kez deniyorsanız, tam kurulum yapmanız sizin yararınıza olacaktır.

X Window ve masaüstü ayarları

X windows yapılandırması ve ekran ayarlarında ise X pencereleme sistemi adı verilen ve grafik tabanlı masaüstü ortamını oluşturuyor. Bu seçenek altında grafik kartınızı, monitörünüzü tanıtır ve kullanmak istediğiniz çözünürlüğü belirliyorsunuz. Paket kurulumu ise, seçilen paketler ve belirlenen ayarların ışığı altında sisteminize ayırdığınız bölüme gereken paketlerin kopyalanmasını ve kurulumunu kapsıyor. Tüm bu işlemler bittikten sonra CD'nizi bilgisayarınızdan çıkarabilir ve Linux'unuzu kullanabilirsiniz.

Gelecek Linux ile birlikte gelen KDE pencereleme sistemi varsayılan olarak sisteminize kuruluyor.

sonunda 750'den fazla paketin birleştirilmesiyle oluşturulmuş. İster masaüstü kullanıcısı olun, ister geliştirici ya da sistem yöneticisi, Gelecek Linux tüm ihtiyaçlarınızı sonuna kadar karşılamaya hazır.

Kurabilmek için gerekli minimum konfigürasyon

Gelecek Linux 1.0 Red Hat tabanlı bir sistem ve masaüstü ortamı, internet sunucuları, internet ve yerel ağ sunucuları, uzaktan yönetim arayüzü, geliştirme amaçlı yazılımlar ve geliştirme platformlarından oluşuyor. Kurabilmek için ihtiyacınız olan minimum konfigürasyon; X86 uyumlu Intel Pentium ya da AMD serisi bir işlemci, 16 MB RAM, 260 MB boş harddisk alanı ve takas alanı; ancak tavsiye edilen konfigürasyon ise X86 uyumlu Intel Pentium ya da AMD serisi bir işlemci, 32 MB RAM, 1.5 GB boş harddisk alanı ve takas alanı, en az 1 MB ekran kartı, PS/2 seri ya da USB bağlantıya sahip mouse'dan oluşuyor.

Kurulum ayarları: Donanım tanımları

Kurulum aşamasında metin ya da grafik ekran ile kurulumu se-

ayarları geliyor ve farelinizin bağlantısı noktasını ve tuş sayısını belirtiyorsunuz. Disk bölümlerini yaparken ister Disk Druid isterseniz Fdisk aracılığıyla harddiskinizde Linux için bir partition (bölüm) ve takas alanı için 50 MB'dan aşağı olmaması tavsiye edilen bir bölüm ayırıyorsunuz. Lilo (Linux Loader) adı verilen linux yükleme paketini ayarlarken varsayılan açılış sisteminizi ve hangi işletim sistemi seçenekleriyle açılış yapabileceğinizi ve Lilo paketini harddiskin hangi bölümüne kuracağınızı seçebilirsiniz. Ağ yapılandırması daha çok internete yerel ağ (LAN) aracılığıyla bağlanmak ve yerel ağa bağlanmak isteyenlerin ethernet kartını ve IP ayarlarını yapabileceğiniz bir bölüm.

Popüler pencereleme sistemlerinden birisi olan GNOME da Gelecek Linux içerisinde yer alıyor.

Kısa Kısa...

Macromedia Dreamweaver 4

Web tasarımında popüler Web Editörlerinden biri olan Dreamweaver bu son versiyonunda da oldukça iddialı. Programa eklenen yeni özellikler sayesinde kullanım daha da kolaylaşmış ve hızlanmış. Code View'deki renkler ve snap özelliğiyle sayesinde hiç de kolay olmayan HTML kodları içinde kaybolmadan istediğiniz değişiklikleri yapabiliyorsunuz. Eklenen Java Script Debugger sayesinde Internet Explorer ve Netscape üzerinde önizlemeler yapabiliyorsunuz ve hatalarınızı anında görüyorsunuz. Programa bu versiyonda eklenen özelliklerden en önemlisi de Flash düğmelerini ve yazısı ekleyebilirsiniz. Dreamweaver içinden kolayca ekleyeceğimiz vektörel grafiklerle dinamik web siteleri yapabilirsiniz. Ayrıca Macromedia Web programlarının arabirimleri her versiyonda birbirlerine daha çok benziyor. Menüler ve araçların benzerliği sayesinde bir programdan diğerine geçerken hiç zorlanmıyorsunuz ve bu da çalışma performansınızı artırıyor.

Macromedia Fireworks 4

Dreamweaver gibi Fireworks de arabirim yönünden diğer Macromedia Web ürünlerine benziyor. Programın yenilenen Bitmap derleyicisi dijital kameralar ve tarayıcılar için de destek veriyor. Magic wand, lasso, eraser tool, gradients, pen, line, blur, sharpen ve unsharp mask gibi gelişmiş Bitmap araçları ile daha kaliteli sonuçlar alabilirsiniz. Rotate, fade ve scale komutlarıyla basit animasyonlar yapabilir, adım adım butonlar yapabilirsiniz. Programın en iyi özelliği ise JavaScript kodları bilmenize gerek kalmadan menü yaratma araçlarıyla pop-up menüler oluşturabilirsiniz.

İnternet'te Gizli Download'lar

Korsan Kopyaların Gizli Kaynakları

İnternette her türlü yazılıma ulaşmak mümkün. İster MP3, video veya ister uygulama programı olsun, web'de hemen her şey bulunabiliyor. Ancak dikkat! Her download yasal değil. CHIP en gizli kaynakları ve nelerin yasal olup olmadığını açıklıyor.

■ Napster, müzik parçalarının MP3 formatında dünya çapında değiş tokuş edilmesini mümkün kıldığından beri, eğlence endüstrisinin devleri kara kara düşünüyorlar. Gerçi Napster'dan da önce korsan kopya MP3 dosyalarının çekilebildiği web sayfaları ve haber grupları da vardı. Ancak bu adresler internetin derinliklerinde gizliydi ve "normal" bir kullanıcının buralara ulaşması pek de mümkün değildi. Napster ile bu durum değişti, internet müzik takas borsasının adresini günümüzde hemen her internet sörfçüsü biliyor. Bu servis en azından dergi başına girene kadar yasal bir şekilde çalışmaya devam ediyordu ve şu anda yaklaşık 40 milyon kullanıcıya sahip.

Hukuki durum: Bilmemek cezadan kurtarmıyor

Dışarıdan bakıldığında bazen internetin, her şeyin mümkün olduğu yasal bir serbest bölge olduğu düşünülebilir. Bu nedenle birçok kullanıcı bu yerlerde sunulan sinema filmlerini, yazılım paketlerini veya bilgisayarda şifreli kanalları bedava izlemek için gerekli programları hukuki durumu hiç dikkate almayarak download edebiliyor. Ancak burada çok dikkatli olunması gerekiyor: Gerçi bazı download'lar gerçekten de yasal, ancak büyük bir çoğunluğunda "iptal" düğmesine basmanız daha doğru olacaktır.

CHIP, bilmeden de olsa suçlu durumuna düşmemeniz için yasal olan ya-

zılımları korsan kopyalardan nasıl ayırt edebileceğinizi açıklıyor.

Uluk Yamanlıçoğlu (uyaman@chip.com.tr)

İçindekiler

- 26 Office: Crack'ler, Seri Numaraları
- 28 Disk Alanı Sağlayıcıları
- 29 Download Manager: Hızlı ve Güvenli
- 32 Oyun CD'leri: Kopya Korumaları
- 34 Napster, DVD ve Şifreli Kanallar
- 34 Korsan Kopyalar: Ateşle Oyun
- 36 Cracker Sözlüğü: Korsancıların Dili
- 38 Röportaj: Korsan Kopyaların Hukuki Durumu
- 40 Ağ'da Anonim Olmak ve İzini Kimseye Belli Etmek

Oyun CD-ROM'larında kopyalama korumaları sı 32

Crack'ler, seri numaraları, kopyalar: Ne yasak, ne değil sı 26

Napster takas borsası, DVD, Pay TV sı 34

OFFICE

Crack'ler, Seri Numaraları

"Ware" ifadesi her türlü korsan kopyayı ifade ediyor, yazılım crack'lerinden MP3 parçalarına kadar birçok dosya bu sınıfa giriyor.

1 Arama makineleri: programların izinde

Soru: İnternet'te korsan kopyaların aranmasında cracker'lar nasıl bir yol izliyorlar?

Cevap: Öncelikle korsan kopyacılar Altavista, Fireball gibi genel arama makinelerini kullanıyorlar. Ancak burada genellikle sonuç başarısız oluyor, zira bu genel arama makinelerinde bir güncellik problemi söz konusu: Belli bir sitenin içeriği arama makinesinin indeksine kaydedilene kadar aranan yazılım bu siteden çoğunlukla kaldırılmış oluyor ve dosyaya ulaşılamıyor. Korsan kopyalar sunan Warez siteleri (bakınız sayfa 34), çok kısa ömürlüler. Bazen bir programa giden linkler sadece birkaç saat veya en fazla bir iki gün çalışabiliyor. Bu tür dosyalar fark edildiklerinde hemen yüklü oldukları sunucudan kaldırılıyor.

Cracker'lar bu yüzden çoğunlukla bir meta arama makinesi de kullanıyorlar, böylece aynı anda birçok arama

makinesinde sorgulama yapıyor ve istendiğinde bulunan linkler kontrol edilebiliyor. Yaygın olarak kullanılan bir meta arama makinesi ise mesela Copernicus 2000 (www.copernic.com).

Sözkonusu bu yöntemlerle cracker'lar bir yığın Warez sitesine ulaşabiliyorlar, yani genel korsan kopyalara. Daha sonra bir siteden sunulan linkleri başka Warez sitelerine aktarıyorlar. Varolan korsan kopyaların sürekli olarak güncellendiği ve linklerin çalıştığı bir online katalog ise elbette ki web'de yok.

2 Seri numaraları: Bedavaya tam sürüm

Soru: Seri numaraları için internette sunulan veri tabanları ve arama makineleri nin yasal durumu nedir?

Cevap: Burada da başka bir yasadışı warez içeriği söz konusu. Seri numaraları da kompakt yapıda korsan kopya sınıfına girer. Bunlardan kesinlikle

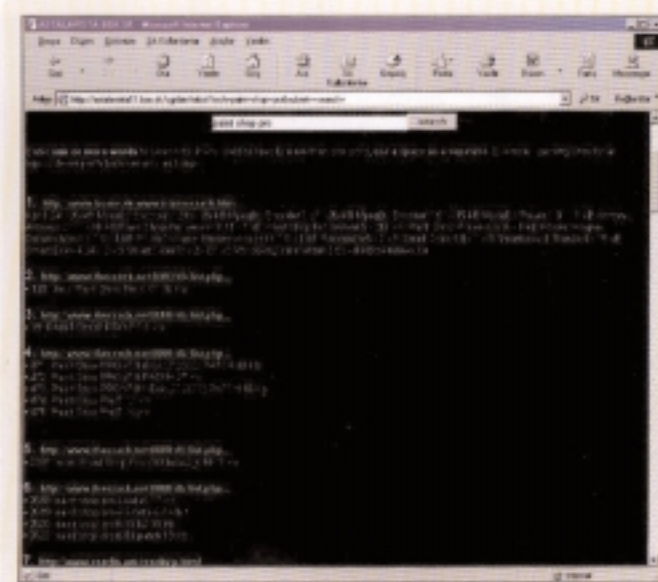
uzak durun!

Seri veya register (kayıt) numaraları sadece satılan tam sürüm uygulama programlarında kullanıcının programı kayıt etmesi için bulunmaz. Aynı zamanda shareware programların da lisanslanması ve tam sürüm haline dönüştürülmesi için kullanılır. Register numarası böylece o ana kadar iptal edilmiş veya ek fonksiyonları da aktif hale getirir veya trial ve demo yazılımları da tam sürüm haline dönüştürür.

Komple korsan kopya bir program paketine download için internette sunmak yerine çoğu korsan kopyacı sadece geçerli olan seri numaraları yayınlamakla yetiniyorlar. Böylece yazılım korsanları bir programın shareware deneme sürümünü veya demo programını gayet yasal bir şekilde doğrudan üreticinin web sayfasından veya web'deki download sitelerinden indiriyorlar.

Daha seri numaraları da ilgili listelerde arayıp uygun bir kod numarasıyla program paketini yasadışı bir şekilde hiçbir ücret ödemediği halde tam sürüm haline getiriyorlar. Çoğunlukla belli bir seri numarası ile az ya da çok komplike bir algoritmaya bağlı olarak bir de register adı ilişkilendirilmiştir. Bu ikisi arasında numara girildikten sonra bir doğruluk (34. sayfadaki kutuya bakınız) kontrolü yapılır. Ancak bu da cracker'lar için bir sorun teşkil etmiyor, zira "yasadışı" seri numaraları iki yapıda karşımıza çıkıyor:

1.) Geçerli olan, çünkü gerçekten de varolan bir ad ve numara kombinasyonundan oluşan bir seri numarası sözkonusudur. Bu seri numarası çoğunlukla programı gerçekten satın almış bir kullanıcıdan alınmıştır veya kullanıcı kendisi bu numarayı başkalarının kullanımına sunmuştur. Korsan kopyacılar kayıt numarasını girerken, programın sahibi olan kullanıcının

2) Korsan kopyacıların cenneti: Astaravista gibi seri numarası arama motorları, ticari programlar için geçerli olan register numaralarını arayıp buluyorlar.

4) Dikkat, korsan kopyalar: ISO dosyaları bir CD'nin komple içeriğini image dosyası şeklinde içeriyorlar.

adını da girerler.

2.) Key Generator programları ile oluşturulmuş seri numaraları (34. sayfadaki kutuya bakınız). Bu programlar kendiliğinden istenilen herhangi bir kullanıcı adına göre yeni bir seri numarası yaratabiliyorlar, bu numara doğruluk kontrolünden geçebiliyor. Oluşturulan seri numarasının geçerli olması, yazılımın şifreleme algoritmasının kırılması ile mümkün olabiliyor. Şifreyi algoritmasını kıran kişi bunu bir program haline getiriyor ve sabit bir seri numarası yerine bu küçük program dağıtılıyor.

İnternetteki en bilinen seri numarası arama makinesi Astalavista'ya (Alta-vista arama hizmeti ile karıştırmayın), www.astalavista.box.sk adresinden ulaşılabilir. Bu site aynı zamanda hackerların kullandıkları hilelerle ilgili kapsamlı bilgiler veriyor ve bunlara karşı nasıl korunabileceğinizi gösteriyor.

Dikkat: Normalde serbest dağıtılan demo, shareware veya trial sürümlerin, yasal bir şekilde temin edilmemiş seri numarası ile tam sürüm haline getirilip kullanılması lisans ve patent haklarına aykırıdır. Bu tip seri numaraları kullanan birisi yasalar önünde suçlu durumuna düşer.

3 Arşiv formatları: Multi Zip'leri açmak

Soru: İnternet'ten bir sürü Zip dosyası download ettim ve şimdi bunları açmak istiyorum. Normalde oldukça kullanışlı olan packer shell WinZip bu iş için hiç uygun değil: Explorer ile birçok Zip dosyasını işaretleyip sağ tuş kısayol menüsü ile veya sürükleyip bırak ile WinZip'te aç-

maya çalıştığınızda her bir arşiv dosyası için bir Winzip penceresi açılır. Bunun daha iyi bir yolu yok mu?

Cevap: İsteddiğiniz fonksiyona mesela DOS için "PKUNZIP" sahip. Programı sıkıştırılmış ZIP arşivlerinin bulunduğu dizine kopyalayın ve DOS penceresinden "pkunzip *.zip" komutunu girin.

Ya da en iyisi "Winrar" kullanın, WinZip ile aynı özelliklere sahip, hatta

daha gelişmiş fonksiyonları da olan bir sıkıştırma programı bu. Zira bu programla istediğiniz sayıda Zip dosyasını işaretleyip "Extract to" komutuyla ortak bir hedef dizine açabilirsiniz. Winrar packer shell'in bir diğer avantajı da oldukça tutulan ACE formatını desteklemesi. Winrar'ın 2.71 sürümünü www.rarsoft.com adresinde veya CHIP CD'lerindeki Basic Kit bölümünde bulabilirsiniz.

4 Kopyalanan CD'ler: ISO formatında image'ler

Soru: İnternette belli bir programı aradım ve arama sonucunda bu programla ilgili bazı dosyalara ulaştım. Sitedeki bu sürümün yasal olup olmadığına dair kafamda soru işaretleri oluştu. Yazılım ayrıca garip bir ISO formatında bulunuyor. Ne demek bu?

Cevap: **Dikkat:** Büyük bir ihtimalle burada da bir korsan kopya söz konusudur. ISO formatı bazı CD yazma programları tarafından, kaynak bir CD'nin içeriği image dosyası olarak sabitdiske

DİSK ALANI SAĞLAYICILARI

Yedekleme ve Daha Fazlası İçin Bellek Alanı

Diskspace Provider denilen sunucular server'ları üzerinde disk alanı kullanıma sunuyorlar. Buraya mesela yedekler veya bir yolculukta ihtiyaç duyulabilecek veriler kaydedilebiliyor. Geleceği parlak bir düşünce bu: Bant genişliği ve ağır güvenliği sorunları aşılabilsen yerel sabitdisklerden tasarruf edilebilir.

Ancak bu yöntemin negatif bir yönü de var: Korsan kopyacılar bu tür sunucuları çoğunlukla kırılmış yazılımların dağıtımı için de kullanıyorlar.

Anonim Sunumlar

Soru: Bir web sayfasındaki dosyaların linklerine tıkladığımda kendimi "Homestead" veya "I-Drive" gibi sunucuların sayfalarında buluyorum. Buralarda bana bir kullanıcı adı ve şifre soruluyor. Ne demek oluyor bunlar?

Cevap: Bu sunucular disk alanı sağlayıcılarıdır. Sadece yetkili kişilerin sunuculardaki bu verilere erişebilmeleri için provider bir kullanıcı hesabı oluşturur. Bu durumda dosyalara erişebmeniz için size bir kullanıcı adı ve şifresi sorulur. Başka sunucularda ise sa-

dece bir erişim şifresi yeterli olabiliyor. Bu şifreyi genelde sizi Diskspace Provider'a yönlendiren web sayfasında bulabilirsiniz.

Kullanıcı hesabının oluşturulması Homestead ve benzeri sunucularda anonim olarak gerçekleştiği için ve disk alanı sağlayıcıları kayıt formundaki kişisel verileri kontrol etmedikleri için, bu sunumları kullanan korsan kopyacıların da pratikte kimlik tespitleri yapılamıyor.

Kayıp Dizinler

Soru: Bir disk alanı sağlayıcısına bağlandım, ancak sadece erişmek istediğim dizinin artık varolmadığına dair bir uyarı mesajı alıyorum. Nerde yanlış yaptım?

Cevap: Aradığınız dizin gerçekten de artık sunucuda bulunmayabilir. Disk alanı sağlayıcıları da elbette ki sunucularının, korsan kopya programların dağıtımı için kullanıldığını biliyorlar. Bu tip bir dizin buldukları anda bunu hemen siliyorlar. Ancak korsan kopyacılar da hemen yeni dizinler oluşturuyorlar ve linkleri mümkün olduğunca çabuk güncelleyebiliyorlar.

önbelkleklendiğinde oluşturulur. Korsan kopyacılar bu ISO dosyaları ile büyük crack ve kodlama zahmetine girmeden istenilen herhangi bir programın, oyunun ve işletim sisteminin komple kurulum paketlerini yayabiliyorlar. Sadece geçerli bir seri veya register numarası ihtiyaç halinde bir text dosyasına ekleniyor.

ISO dosyası, CDRWin veya CloneCD gibi uygun bir CD kayıt programı ve CD yazıcıyla orijinal CD'nin aynısından bir kopyaya sahip olunabiliyor. Diğer formatlara göre ISO'nun dezavantajı ise dosyaların boyutunun çok büyük olması.

Cracker'lar ISO dosyalarını genelde birçok parçadan oluşan Zip arşivleri olarak sunuyorlar. Bu şekilde download'lar daha kolay oluyor, zira birçok küçük dosya tek bir 200 MB'lık dev bir dosyaya göre çok daha güvenli ve sorunsuz download edilebiliyor.

5 Arşiv formatları: Herşey Zip'li değil

Soru: İnternette birçok Zip dosyasından oluşan bir yazılım download ettim. Dosyaları açtıktan sonra ilk Zip dosyasında ayrıca sadece bir C00 uzantılı ve birkaç tane de küçük NFO dosyası buldum. Bu dosyalarla şimdi ne yapmam gerekiyor?

Cevap: Öncelikle şunu belirtelim: Bu dosyalarda büyük ihtimalle bir korsan kopya program söz konusudur. Cracker'lar zira warez programların dağıtımını için çoğunlukla belirli bir ortak for-

mat kullanırlar.

Korsan kopyacılar kapsamlı programları 2 veya 3 MB'lık birçok arşiv dosyalarına bölüyorlar. Burada da çoğunlukla ACE formatı kullanılıyor, bu sıkıştırma yönteminde veriler Zip'e göre biraz daha iyi sıkıştırılabilir. Özellikle oyunların korsan kopyaları bu formatta dağıtılıyor, yasadışı olarak kopyalanan yazılımlar da nadiren de olsa bu formatta gelebiliyor. Bir ACE arşiv setinin ilk dosyasının uzantısı normalde "ACE" olur; onu takip eden dosyalar ise dosya sayısına bağlı olarak "C00"dan "C99"a kadar farklı uzantılara sahip olur. Bu tip ACE arşivleri Winace veya Winrar gibi packer shell programları tarafından açılabilirler.

ACE dosyaları da yine çoğunlukla 2.88 MB büyüklüğünde Zip dosyalarına sıkıştırılır. Bunun nedeni, cracker'ın bu Zip dosyaları ile birlikte NFO uzantılı ("Info" anlamına gelir) bazı ek text dosyalarını dağıtmak istemesidir. Bu bilgi dosyalarında genellikle cracker kendisinden bahseder, övgüler ve organize olmuş cracker ve dağıtım gruplarıyla ilgili bilgiler ve başka gruplara selamlar bulunur.

Bu NFO dosyalarından birinde genellikle kurulumla ilgili açıklamalar veya gerekli bir seri numarası da bulunur. Bazen de bir Zip dosyasında ACE dosyaları için özel bir kurulum programı da bulunur, böylece bir packer programının kurulması gerekmez.

Özellikle oyunlarda üçüncü bir sıkıştırma aşaması da söz konusudur: Daha fazla yerden tasarruf etmek ve

böylece download işlemini hızlandırmak için çoğu cracker oyunun bitmap ve ses dosyalarını ek olarak özel bir sıkıştırmaya tabi tutuyorlar. Bunun için mesela bmp dosyalarını JPEG ve WAV dosyalarını MP3 dosyalarına dönüştürüyorlar. Bu sıkıştırma, arşiv dosyalarının açılmasından sonra yine birlikte verilen bir batch dosyası ile tekrar geri alınıyor.

Korsan kopya oyunlar ve uygulamalar veya işletim sistemleri arasında da önemli bir fark var: Oyunlar hazır kurulmuş bir halde dağıtılıyor. Yani korsan kopya kullanıcıları arşivleri doğrudan oyun dizinine açmış oluyorlar. Oyunun CD üzerinde gelen bir Setup programı varsa bu artık çalışmıyor (çünkü yok). Windows Registry'deki gerekli ayarları ise çift tıklamadan sonra yine arşivle birlikte gelen bir REG dosyası hallediyor.

Uygulama programlarında ise durum farklı: Arşivler genelde komple bir Setup dizininden oluşuyorlar, bu dizinin öncelikle geçici bir klasöre kopyalanması gerekiyor. Bu dizinden de setup dosyası yardımıyla programın kurulumu çalıştırılıyor, seri numarası ise (gerekliyse) genelde yine bu dizindeki birlikte gelen bir text dosyasında veriliyor.

6 Korsan kopyalar: Denemek de yasak

Soru: Korsan kopya programlar sunduğu açıkça belli olan bir sitenin giriş sayfasında, sonradan silmek şartıyla bu yazılımların kullanımının yasal olduğu yazıyor. Bu doğru mu?

Cevap: Elbette doğru değil! Bu tip giriş sayfaları ilk aşamada sunucuların korunmasını (hukuki olarak etkisiz de olsa) amaçlıyor. Aynı şey "sadece eğitim amaçlıdır (for educational purposes)" ve "ticari olmayan kullanım için" gibi ifadeler için de geçerlidir.

Lisans haklarına uygun olarak korunmuş yazılımların bu şekilde sunulmaları ve dağıtılmaları çoğu durumda cezai yaptırıma tabidir (sunucunun bulunduğu yerin yerel hukukuna bağlı olarak). Web sayfasını işletenin hangi kılıf altında programları yasalmış gibi satmaya çalışması farketmiyor. Bu tip programların download edilmesi ve kullanılması ülkemizde de yasak.

DOWNLOAD MANAGER

Hızlı ve Güvenli Download'lar

Soru: İnternette birçok program transfer etmek istediğimde (demo veya shareware sürümleri), tek tek ilgili linklere tıklayarak birçok Zip dosyasının yüklenmeye çalışmasını çok zahmetli bir iş olarak görüyorum. Bu işlemi otomatize etmenin bir yolu var mı?

Cevap: Download Manager'ların asıl amacı burada ortaya çıkıyor. Bunlar ortalarda çalışan ve belirli dosya türlerine, mesela ZIP dosyalarına, yönelen linklere tıklamanızı bekleyen programlar. Böyle bir yönlendirme olduğunda program ipleri ele alıyor ve download işlemi başlatılıyor. Linkler bir listeye ekleniyor ve tüm dosyalar seçildikten sonra arka arkaya otomatik

olarak transfer ediliyorlar. Bu sadece bir fonksiyonları, Download Manager programları çok daha fazlasını başatabiliyorlar: Programlar mesela yarım kalan download'ları kaldıkları yerden otomatik olarak tekrar başlatabiliyorlar, ortalarda aynı adlı dosyaları alternatif ve mümkünse daha hızlı sunucularda arıyorlar ve daha uygun saatlerde başlatılmak üzere download'ları zamana göre organize edebiliyorlar.

En iyi download yöneticileri "Getright" (www.getright.com), "Gozilla" (www.gozilla.com) ve "FlashGet". FlashGet'le ilgili pratik uygulamaları bir yazıyı bu sayımızda 238. sayfa da bulabilirsiniz.

Oyun CD-ROM'larında Kopya Korumaları

Her crack yasak değildir: Yasal olarak sahip olduğunuz ve çok sevdiğiniz bir oyunun yedek güvenlik kopyasını alanlar suç işlemiş olmuyorlar.

Yüksek bir ücret karşılığında satın aldığınız orijinal oyunun sürekli kullanım sonucunda hasar görmesi hoş bir durum değildir, ne de olsa oyun CD'leri genelde oyunun açılışında ve oyunun devamı boyunca CD sürücünün içinde olmalıdır. Oyun CD'niz artık okunamayacak duruma gelmişse oyunu da çalıştıramazsınız. İşte bu yüzden oyunun bir yedek CD'sini almanız mantıklı olarak kabul ediliyor. Ve yasal bir şekilde sahip olduğunuz orijinal bir oyunun bu tip bir güvenlik kopyasını almanız kesinlikle yasak değil. Yasal olmayan durum ise bu şekilde alınmış kopyaların başkalarına dağıtılması.

7 Kişisel amaçlar için yasal yedek güvenlik kopyası

Soru: Yasal olarak sahip olduğum kopya korumalı oyunları yedekleme ihtiyaçlarım için kopyalayabilir miyim?

Cevap: CD'lerin büyük bir çoğunluğu Clone CD ile problemsizce kopyalanabiliyor, özellikle de RAW modunda okuma ve yazma fonksiyonunu destekleyen yeni bir Cd yazıcıya sahipseniz. Bu programın deneme sürümünü CHIP CD'lerinde veya www.elby.de adresinde bulabilirsiniz.

8) Tamamen yasal: www.gamecopyworld.com adresindeki CD kopyalamak için verilen bilgiler ve yama dosyaları, oyunun orijinaline sahipseniz problem teşkil etmiyor.

resinde bulabilirsiniz.

Dikkat: Oyun CD'sinin kopyalanması sırasında orijinal CD'nin okunması için bir CD-ROM sürücüsü kullanmaktan kaçınınız. Yani doğrudan CD sürücünden CD yazıcıya kopyalamayı öngören "on the fly" kopyalama yapmayın. Çoğu kopyalama koruması mekanizması düzgün olarak formatlanmamış veya bozuk sektörlerle dayanır. Ancak CD sürücüler bu hataları genelde düzeltilmemiş olarak yazıcıya iletemezler. Bu yüzden önce CD yazıcının orijinal CD'yi okuyup sabitdiskteki bir image dosyasına ve sonra da bu image dosyasından CD-R'a yazması sağlanmalıdır. RAW modunda yazabilen CD yazıcıların aldığı bu tip kopyaların da bir çalışma garantisi yoktur, bunu unutmayın.

8 Kopyalama koruması: Yasal crack'le kaldırmak

Soru: Yedek güvenlik kopyası için bir CD'deki kopyalama korumasını kaldırmanın da bir imkanı var mı?

Cevap: Genellikle oyun CD'lerinin kopyalanması oldukça problemlidir, zira artık hemen her oyunda özellikle de "sert" kopya koruma yöntemleri (yanlış sektör formatları vesaire) kullanılıyor. Bazı oyun üreticileri Clone CD'nin bile geçiremediği çok özel kısmi kopyalama korumaları da kullanabiliyorlar.

www.gamecopyworld.com adresinde güncel tüm oyunlar için kopyalama yöntemlerini bulabiliyorsunuz. Buradaki bilgiler orijinal oyun sahipleri için düşünülmüş ve yazma programlarındaki ayarlara veya özel kopyalama yöntemlerine dayanıyorlar. Ancak kurulmuş olan oyunları, sürücüdeki orijinal CD'nin sorgulanmasını iptal edecek şekilde değiştiren bir yığın patch ("No-CD patch") dosyası da bu sitede mevcut. Bu durumda orijinal CD'nizin güvenlik için bir yedeğini de almanız ge-

rekmiyor. Orijinal CD, kurulumdan sonra güvenli bir şekilde kabında kalıyor ve sadece yeniden kurulumlarda kendisine ihtiyaç duyuluyor. Bazı oyun üreticilerinin kullandıkları kopyalama koruması mekanizmaları, orijinal oyun CD'lerinin bile bazı CD sürücülerde çalışmamasına neden olabiliyor (Diablo 2 gibi). Bu durumlarda da bu crack'lere başvurulması gerekebilir.

9 Güvenlik kopyaları: Genel amaçlı araçlar

Soru: [Gamecopyworld](http://Gamecopyworld.com)'de belli bir oyun için patch bulamıyorum. Bu durumda güvenlik kopyasından vazgeçmek durumunda mıyım?

Cevap: Çoğu oyun üreticisi sürekli olarak aynı koruma mekanizmalarını kullanıyor. En yaygın olarak kullanılanlar için yine www.gamecopyworld.com adresinde "Generic Patches" bölümünde, özel olarak listelenmeyen oyunlar için de çoğu durumda güvenlik kopyası almanızı sağlayacak genel patch'ler bulabilirsiniz. Burada elbette orijinal CD'nin koruması alınmaz (bu zaten nasıl mümkün olabilirdi?), zira koruması olmayan bir CD kopyası alma imkanı sunulur. Orijinal CD'de kullanılan koruma mekanizmasının türünü elbette ki bilmeniz gerekir (mesela SecuROM, Safedisc veya Laserlock), böylece ilgili CD için uygun genel aracı kullanabilirsiniz.

Bazı genel amaçlı araçlar (universal tool) veya yönlendirici açıklamalar koruma mekanizması olmayan tam olarak çalışan bir CD-R kopyasının oluşturulmasında yardımcı oluyorlar. Bazı araçlar ise kopya koruması sorgusunu sadece bellekte kalıcı (memory resident) bir programla yakalayıp devre dışı bırakıyorlar. Bu durumda ilgili aracın sözkonusu yazılım başlatılmadan önce çalıştırılması gerekiyor.

Napster, DVD, Pay-TV

Müşteriler seviniyor, endüstri şokta: Multimedia dünyasında nelere izin olup olmadığını burada öğrenebilirsiniz.

10 Napster: MP3 dosyalarının takası

Soru: Napster ile internet üzerinden MP3 dosyaları takas edilebiliyor. Bu nasıl oluyor?

Cevap: Bu ayki sayımız baskıya girene kadar Napster yasal olarak çalışmaya devam ediyordu, bu serviste sözkonusu olan internete bağlı ve her birinde en azından bir dizinin paylaşımına açıldığı iki bilgisayar arasında doğrudan bir bağlantının kurulması. Bunu bir çeşit peer to peer network olarak düşünmek de mümkün. Ancak Napster bunun için Windows'un bir ağ istemcisi (network client) kullanmıyor, onun yerine kendi programına sahip. Napster'da sadece MP3 dosyaları paylaşılabiliyor, diğer dosya uzantılı dosyalar paylaşımına açılmıyor. Napster istemcisinin en son sürümünü www.napster.com adresinden ücretsiz olarak download edebilirsiniz.

Napster açıldıktan sonra hazır bir internet bağlantısı varsa otomatik olarak birçok Napster sunucusundan birine bağlanıyor. Program bu sırada paylaşılan dizinlerin içeriğini merkezi bir veri tabanına gönderiyor. Sadece dosya adları ve boyutları transfer ediliyor, dosyaların kendisi sunucuya transfer edilmiyor.

Napster kullanıcılarının gönderdikleri verilerden bir veri dizini oluşur, bu dizinde günümüzde sürekli olarak Terabyte'larca MP3 şarkısı bulunur, ayrıca varolan MP3 dosyalarının bu listesi sürekli olarak güncellenir. Napster'ı kapattığınızda, sunucu sizin paylaştığınız MP3 dosyalarını da veri tabanından çıkaracaktır ve artık paylaşılan MP3 dosyaları arasında bunlar görünmeyecektir.

Basit bir arama fonksiyonu ile istediğiniz herhangi bir şarkıyı parça adı veya söyleyen kişiye göre (title, artist)

arayabilirsiniz. Napster sunucusu arama işlemi sonucunda o anda güncel olarak varolan ve sorguya uyan tüm dosyaların listesini gösterecektir. Liste normalde ilgili bilgisayarların mevcudiyetine göre sıralanmıştır. Bu dosyalardan bir veya birkaçını download etmek isterseniz, listedeki kayda çift tıklamanız yeterlidir. Napster istemcisi bunun üzerine sizin bilgisayarınızla dosyanın bulunduğu PC arasında doğrudan bir bağlantı kuracaktır ve dosyanın transferine başlayacaktır.

KORSAN KOPYALAR

Ateşle Oyun

Hukuki yaptırım bir yana, korsan kopyaların kullanımında, en azından internet üzerinden dağıtılan ve cracker'ların kendi hazırladıkları crack programlar sözkonusu olduğunda, daha başka dezavantajlar da sözkonusu:

- Çoğu durumda crack programları İngilizce sürümler için mevcuttur, Türkçe programlar veya sürümler için normalde crack bulmanız mümkün değildir. Bunun nedeni Amerikan kullanıcılarının cracker dünyasında da çoğunlukta olmaları.
- Kulağa basmakalıp bir söz gibi gelse de, bu tür yazılımların virüslü olma tehlikesi oldukça yüksektir. Hatta bir cracker grubunun, diğer bir grubun çıkardığı programın içine bilinçli olarak virüs bulaştırdığı gibi söylentiler de sıkça duyuluyor, böylece hacker grupları arasındaki savaşta rakiplerinin kredilerini düşürmüş oluyorlar.
- Özellikle oyunlarda temiz bir program kaldırma işlemi, uninstaller olmadığı ve registry kayıtları elle veya bir batch dosyası ile kaydedildiği için normalde mümkün olamıyor.
- Kırılmış EXE dosyaları bir güncelleme (update) veya resmi bir yamanın (patch) kurulumunu çoğunlukla imkansız kılıyor.

11 Napster alternatifleri: Gnutella ve diğerleri

Soru: Napster'a alternatif olabilecek bir program yok mu? Gnutella diye bir şey duydum, nedir bu?

Cevap: Kullanım amacı olarak Gnutella ve bazı başka programlar Napster'a bir alternatifler, ancak bunların çalışma mantığı farklı. Gnutella ve diğer programlar da özel bir client programıyla çalışıyorlar. Ancak merkezi bir Gnutella sunucusu yok, yani bağlı olan ve MP3'lerini paylaşmaya hazır kullanıcılar için bir indeks mevcut değil. Bunun yerine istemci dosya adı girildikten sonra interneti belli bir "mesafeye" kadar taramaya başlıyor. Bu işlem yaklaşık 15 dakikaya kadar sürebiliyor. Transfer için yine her iki katılımcı bilgisayar arasında doğrudan bir bağlantı kuruluyor.

Gnutella sadece MP3 dosyalarının transferi ile sınırlı değil, her türlü dosya türünün transferine olanak tanıyor. Bu yüzden Gnutella çoğunlukla korsan kopyaların dağıtımı için kullanılıyor.

Dikkat: Gnutella yasal bir serbest bölgede çalışıyor. Merkezi bir sunucu olmadığı için, programın üreticisini Napster'ın aksine hukuki açıdan pratikte şikayet etmek mümkün değil. Ancak elbette ki yasal olmayan içeriklerin yine de Gnutella üzerinden transfer edilmemesi gerekiyor. Bunu yapanlar "ağ dedektifleri" tarafından takip edildiklerini ve sonuçta haklarında yasal işlem yapılabileceğini bilmeliler. Zira IP adresi ve provider'ın LOG dosyaları üzerinden internette her kullanıcının kimliği kolayca tespit edilebiliyor (40. sayfadaki kutuya bakınız). Gnutella ayrıca truva atları denilen trojanlar ve virüsler için de en tehlikeli çıkış noktalarını teşkil ediyor, zira sistemde dosya kontrolü yapılmıyor.

Ayrıca: Gnutella günümüzde sanal

takas borsası ağı için sadece genel bir ad. İstemcilerin seçiminde değişik sürümleri olan birçok program mevcut. En yaygın olarak kullanılanı ise "Gnottella". Diğer istemcilerle birlikte bu programı <http://gnottella.wego.com> adresinde bulabilirsiniz.

12 Napster: Kullanıcıların kimlik tespiti

Soru: Napster kullanıcısı olarak başkalarının internette kim olduğunu bilmesi mümkün mü?

Cevap: Prensipinde evet. Kullanıcı hesabınızı kurarken gerçik adınızı ve e-mail adresinizi için uydurma veriler girebilirsiniz. Ancak Napster sunucusundaki LOG dosyaları o anda internette hareket etmek için kullandığınız IP numaralarını da kaydeder. Bu numara yardımıyla ciddi durumlarda internet servisi sağlayıcınız aracılığıyla kimliğiniz tespit edilebilir.

Ancak birkaç ay öncesine kadar Metallica rock grubunun, parçalarını Napster üzerinden herkese dağıtan yüzbinlerce Napster kullanıcısını şikayet etmesi gibi bir durum söz konusu oldu. Napster işleticileri kullanıcı verilerini verdi de. Ancak Metallica sadece anonim login verilerine sahip olabildi, IP protokollerini alamadı.

IP protokolleri verilseydi de tüm kullanıcıların kimliklerinin tespit edilmesi çok büyük bir zahmet ve masraf gerektirirdi (40. sayfadaki kutuya bakınız).

13 Napster: Bağlantı kuramıyor

Soru: Napster'ı kurdum, ancak herhangi bir sunucuya bağlantı kuramıyorum. Sorun nereden kaynaklanıyor?

Cevap: Kullanıcı sayılarının bazı dönemlerde inanılmaz artması, Napster sunucularının bazen aşırı yüklenmelerine ve çökmelerine neden oluyor. Bu yüzden ilerde tekrar bağlantı kurmaya çalışın. Bilgisayarınız bir firewall arkasında da bulunabilir, özellikle şirket ağlarında firewall sistemleri kullanılır. Napster bu durumda PC'nize ulaşabilmesi için bir port adresine ihtiyaç duyar. Ya sistem yöneticinizden bir port açmasını isteyin veya yerel modem bağlantısını kullanın.

14 DVD: VHS kasete güvenlik kopyası almak

Soru: TV Out çıkışı olan bir ekran kartı kullanıyorum, böylece PC'de oynattığım DVD videolarını televizyonda da izleyebiliyorum. Ancak şimdi de yine bağlı olan video recoder'la filmleri VHS kasetlere aktarmak istiyorum. Çoğu filmde ise kopya üzerindeki görüntüler her birkaç saniyede bir bozuluyor. Bunun bir çözümü var mı?

Cevap: Burada da CD-ROM'ların kırılması gibi bir durum söz konusu: Güvenlik kopyalarını almanız mümkün, bunları başkalarına dağıtanlar ise suç işlediklerini bilmeliler. Olayın yasal durumu bu şekilde özetlenebilir.

Sizdeki bu görüntü bozulmalarının nedeni "Macrovision" adında bir kop-

yalama koruması, bu aynı zamanda çoğu yeni VHS filminin başka bantlara kopyalanmasını engelleyen bir mekanizma. Macrovision koruması şu şekilde çalışıyor: Televizyon resimlerinin her biri arasındaki (yani saniyede 25 defa) yoklama boşluğunda bu kopyalama koruması çok güçlü bir sinyal gönderir. Bu sinyal televizyonu rahatsız etmez, zira görülebilir resim alanının altında bulunur. Bu sinyali en iyisi görülebilir son ekran satırının altında kalan çok parlak ve beyaz bazı satırlar olarak düşünün.

Bir video recorder'ın otomatik kayıt (record) işlevi bu sinyalin kısmen yüksek gerilimine ayak uyduramaz ve kayıt başarılı olamaz. Bunun sürekli olarak değil de sadece birkaç saniyede bir gerçekleşmesinin nedeni rahatsız edici bu sinyalin sadece periyodik zaman

CRACKER SÖZLÜĞÜ

Korsan Kopyacıların Gizli Dili

Cracker ve korsan kopyacı camiası özel bir yazım şekli ve terimleri olan bir çeşit gizli dil kullanıyorlar. Burada en önemli kelimelerin ne demek olduğunu açıklıyoruz:

0-DAY: Mümkün olduğunca çabuk dağıtım sunulan kırılmış kopyalar. 0-Day ya korsan kopyanın, orijinal programın piyasaya çıktığı aynı günde dağıtıldığını ifa eder. Ya da korsan kopyanın kırılmasıyla dağıtılması arasındaki zaman aralığını ifade eder.

ACE formatı: Mesela ZIP'e göre daha yüksek sıkıştırma oranları sağlayan bir dosya formatı. ACE formatı gerçik korsan kopyacılar arasında çok tutulur, ancak elbette ki başka dosyaların yasal olarak sıkıştırılması ve açılmasında da kullanılır.

APPZ: Cracker camiasının her boyut ve türde uygulamalar (application) için kullandıkları ortak ad.

CRACKING: Kopya korumasının kaldırılması, çoğunlukla EXE dosyasının disassembli ve modifiye (patching) edilmesiyle.

CRACKER: Yasal olmayan bir şekilde bilgisayar sistemlerine giren ve burada verileri değiştiren veya çalan kişiler. Aynı zamanda bir programın kopya korumasını kaldıran korsan kopyacılar için de bu ifade kullanılır.

GAMEZ: Korsan kopya ve kırılmış oyunlar için kullanılan deyim.

HACKER: Güvenlik açıklarını ortaya çıkarmak veya sistemin çalışma manti-

ğini anlamak için yabancı bilgisayar sistemlerine giren kişiler. Hacker kelimesi çoğunlukla (yanlış bir şekilde) cracker ile eş anlamlı olarak kullanılıyor.

GROUP: Warez programları dağıtan organize bir cracker grubu.

KEYGEN: Bu kısaltmanın açılımı "Key Generator", bir kullanıcı adına bağlı olarak rasgele (random) seri veya register numaraları oluşturan küçük bir programdır.

LAMER: Bir şekilde beceriksiz, aptal veya değeri küçümsenen kullanıcılar için söylenen aşağılayıcı bir kelime.

LEECHER: İzin almadan warez sitelerinin içeriklerini ve linklerini kendi sayfalarına koyan, yansılayan ve sunan kişiler için kullanılan bir deyim. Büyük miktarda warez download eden, ancak hiç warez upload etmeyen kişiler için de leecher deyimini kullanılır.

MOVIEZ: Korsan kopyalanmış filmler.

PLAUSIBILITY CHECK: Bir yazılımın kullanıcı adı ve seri numarasının birbirine uyup uymadığını kontrol eden bir güvenlik fonksiyonu. Böylece bir kişinin programın başka bir kopyasında aynı adı ve aynı numarayı kullanması engellenmiş olur.

RIP: Kapsamlı programların, çalışmaların için mutlaka gerekli olmayan dosyalardan arındırılarak dağıtılması.

SERIALZ: Yasadışı amaçlar için kullanılan seri veya register numaraları.

WAREZ: Her çeşit korsan kopya için kullanılan ortak ifade.

14) Yedekleme: DVD'leri video kasetlere kopyalamak için önce Macrovision korumasının kaldırılması gerekiyor. Bununla ilgili bilgileri Digital Digest'in web sayfasında bulabilirsiniz.

aralıklarıyla gönderilmesidir. Bu kopyalama koruması tamamen analogdur ve bu yüzden DVD'ler üzerinde bulunmaz, VHS kasetlerde ise bulunur.

DVD'lerin bant kasetlere kopyalanmasını engellemek için de Macrovision sinyali ekran kartı tarafından oluş-

turulup gönderilir. TV çıkışı olan ekran kartı üreticilerinin tümü ürünlerini Macrovision teknolojisi ile donatmakla görevlendirilmiştir.

Macrovision korumasını iptal etmek için ekran kartı sürücüsü için bir yama (patch) kullanılır. Cracker'lar internet-

te çeşitli ekran kartı modelleri için bu yamaları sunuyorlar. Bu yama programları sürücüyü böyle değiştiriyorlar ki, DVD player programının Macrovision sinyali oluşturup göndermesini engelliyorlar. Her kart için birçok değişik sürücü revizyonu olmasaydı, prensipte bu uygun bir çözüm olabilirdi. Bir yamanın varolan sürücünüzle çalışmayacağı biraz da şans işidir. Yine de yamayı denemek isteyen kullanıcılar www.digital-digest.com/dvd/support/macrovision.html adresine bakabilirler.

Harici filtreler de mevcut, bunlara "video stabilisator" adı veriliyor; ekran kartı ile video recorder arasına bağlanıyorlar ve Macrovision sinyalini filtreleyip eliyorlar.

YASAK

15 MPEG4: Sıkıştırılmış DVD filmlerindeki son buluş

Soru: İnternette tesadüfen bir sürü filmi download edebileceğim bir sayfa buldum. Bu filmler az ya da çok sinemada oynayan güncel filmler ve dosyalar yüzlerce MB yer kaplıyor. Bu dosyalar ne demek oluyor?

Cevap: Burada korsan kopyacıların son buluşu sözkonusu: Lisans haklarına uygun olarak korunan sinema filmlerini DVD'ye yakın bir kalitede bu şekilde dağıtabiliyorlar. Tüm bunların sırrını ve çıkış noktasını ise, MPEG-4 Encoder ve buna ait bir Decoder içeren "DivX" veya "DiX :-)" adında bir araç oluşturuyor. DivX AVI filmlerini çok güçlü bir şekilde MPEG-4 formatında sıkıştırabiliyor. AVI filmler ise yine çoğunlukla DeCSS ile DVD'lerden kopyalanabiliyor (bir sonraki soruya bakınız). Bu şekilde yasadışı olarak kopyalanan filmlerin dağıtılması elbette ki yasal değil.

DivX Decoder normalde filmlerle aynı sunucuda bulunurlar. Bu decoder bir defa kurulduğunda kopyalanan AVI dosyaları Windows'un Media Player'ı ile oynatılabilir. Bunun için bir DVD sürücüsü veya Power DVD gibi bir software DVD Player gerekmiyor. Korsan kopya filmler ise teknolojik kalite açısından çoğunlukla orjinallerin kalitesine ulaşamıyorlar. Zira kaynak olarak çoğunlukla DVD kullanılmıyor, onun yerine filmler sadece bir VHS videodan dijitalize ediliyor. Bu da hem

RÖPORTAJ

Korsan Kopyalar ve Hukuki Durum

BSA'nın Türkiye Genel Koordinatörü Erol Özkür merak edilen soruları cevapladı.

CHIP: Korsan yazılım kullanırken/bulundururken yakalanan kullanıcılara ne tür cezalar uygulanıyor?

Erol Özkür: Kopya yazılım bulundururken yakalanan kullanıcılara 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) kapsamında 3 aydan 1 yıla kadar hapis ve 2.400.000.000'den 4.800.000.000'a kadar para cezaları uygulanmaktadır. Eğer kopya yazılım hukuka aykırı bir şekilde elde edilmişse yani doğrudan kopya olarak satın alınmışsa, Türk Ceza Kanunu (TCK) 525/a maddesi de uygulanabilmektedir. Bu maddede 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve para cezaları öngörülmektedir.

CHIP: Programları kıran ve online olarak başkalarının kullanımına açarlara

karşı uygulanan cezalar hakkında bilgi alabilir miyiz? Bu tür cezalar ülkemizde hiç uygulandı mı?

E.Ö: Programları kıran ve on-line olarak başkalarının kullanımına açanların işlediği fiiller TCK'nın 525. maddesi kapsamına girmektedir. Bu kişilere karşı uygulanan cezalar, TCK 525/a ve b bendlerinde düzenlenmiş olup suçun işleniş tarzı, başkalarına zarar verme kastı olup olmaması gibi kısıtlara göre değişmektedir. Bu cezalar para cezası ve 1 yıldan 6 yıla kadar hapis cezasıdır. Bu tür cezalarla ilgili yargılama aşamasında olan davalar vardır.

CHIP: Kullanıcılar sadece korsan yazılımları desteklemek ve dağıtmak için kurulan İnternet sitelerini ziyaret ettiklerinde suç işlemiş sayılırlar mı?

E.Ö: Bu sitelerden korsan yazılımların indirilip kullanılması suçtur. Yazılım telif haklarının önemi göz ardı edilmeyip tüm yazılımların lisanslı olarak kullanılması gerekmektedir. Bu tip siteleri desteklemek, kişisel kayıplara yol açacağı gibi, Türkiye'nin geleceği için de büyük bir tehlike oluşturmaktadır.

resim, hem de ses kalitesinin düşük olmasına neden oluyor.

Korsan kopyacılar genellikle filmleri basit bir şekilde sinemada camcorder kameraları ile kaydediyorlar. Bu şekilde mesela ülkemizde daha gösterime girmeden önce çoğu filmin korsan VCD'si satılabilir. Bu tip sinemada çekilmiş amatör kamera kayıtlarında görüntüler genelde çok karanlık oluyor, ekranda birden sinemadaki bir izleyicinin kafası görünebiliyor ve kalitesiz mikrofon yüzünden de sesler çok kalitesiz kayıt ediliyor ve araya başka sesler karışabiliyor (sinemadakilerin gülme sesleri vesaire).

YASAK

16 DVD'leri sürücüsüz olarak izlemek

Soru: DVD'den film dosyalarını neden basit bir şekilde sabitdiskime kopyalayıp oradan izleyemiyorum?

Cevap: DVD'deki dosyalar CSS şifrelemesine sahipler. Bunu kırmak için cracker'lar "DeCSS" adında özel bir araç kullanırlar. Bu program bir filmin her bir dosyasını VOB uzantılı olarak sabitdiske kaydeder. Cracker'lar bu dosyaların oynatılması için bir software DVD player programı kullanırlar.

Filmleri mesela Windows'un Media Player'ı ile de izleyebilmek için ikinci bir program kullanılır, bu program dosyaları MPEG video dosyalarına dönüştürür. Bu programlar arasında en çok tutulana ise "Flask MPEG DeCSS", günümüzde sadece "Flask MPEG" deniliyor. DeCSS ABD'de yasaklandığı ve film endüstrisi çoğu sunucuyu uyardığı için bu araçlar çoğu web sayfasından kaldırılmış durumda. Bu türdeki diğer birçok programı (DVD ripper gibi) yine www.digital-digest.com/dvd/downloads/ripping.html adresinde bulabilirsiniz.

YASAK

17 Pay-TV: Şifreli kanalları izle ve ödeme

Soru: İnternette şifreli kanalları bedavaya izlemeyi sağlayan bazı programların olduğunu duydum. Bu doğru mu?

Cevap: Evet, bu kesinlikle doğru. Ancak şifrelenmiş programların bu şekilde ücret ödenmeden izlenmesi elbette ki yasal değil. Bu yüzden bu programlar-

dan uzak durun!

Sadece analog programların izlenmesi büyük bir zahmet gerekmeksizin kolayca mümkün olabiliyor; yani şifreli kanallardan mesela sadece Cine 5'in şifresini çözebiliyorsunuz, TeleOn gibi dijital yayın yapan kanalların şifresinin çözülmesi basit yöntemlerle mümkün değil. Dijital yayınların şifrelerinin çözülmesi de mümkün, ancak bunu için basit yazılımlar yerine oldukça sağlam bir kriminal enerjiye sahip olmak gerekiyor.

Cracker'lar sistem şifreleme yöntemi

için çoğunlukla Syster, Pubs ve More TV programlarını kullanıyorlar. Bu programlar Brooktree'nin BT848 veya BT878 chipsetli bir TV kartının kullanılmasını gerektiriyorlar. Piyasada satılan hemen hemen tüm TV kartında da zaten bu chipsetler kullanılıyor. Cracker'lar ayrıca biraz hızlı bir sistem kullanıyorlar, zira şifrenin gerçek zamanlı olarak çözülmesi yüksek bir işlemci gücü gerektirebiliyor. En azından Pentium II 300 işlemcili bir sistem minimum olarak kabul ediliyor.

Bu programları sunan web sayfaları

CRACKER'LAR İZLERİNİ NASIL SİLİYOR?

Ağ'da Anonim Olmak ve İzini Kimseye

İnternette kimliğiniz nasıl tespit ediliyor?

Soru: İnternetteki tüm hareketlerimin izlendiğini ve bir günlük dosyasında tutulduğunu okudum, ayrıca her zaman takip edilebiliyormuşum. Bu gerçekten doğru mu?

Cevap: Teoride ve teknolojik olarak bakıldığında tüm bunlar mümkün. Bir web veya FTP sunucusu veya başka bir internet hizmeti işleten herkesin normalde sunucu üzerindeki tüm aktiviteleri bir LOG dosyasında kaydetme imkanı vardır. Bunlar mesela sayfa açma istekleri, download'lar veya form girişleri olabilir. Protokoller yapılan işlemin kendisini, tarihini ve saatini, ayrıca ziyaretçinin IP adresini de kaydederler. İnternette hareket eden herkesin tek ve belirli bir IP adresi vardır. Bu adres 0 ve 255 arasında değişen ve birbirlerinden nokta işaretleri ile ayrılan dört sayıdan oluşan bir bloktur, mesela 132.98.4.144. Bu adresi internette sürekli olarak yanınızda taşırsınız. Yaygın düşüncenin aksine e-mail adresinin internetteki kimliğinizle veya IP adresi ile bir ilgisi yoktur. Sonuçta her kullanıcı istediği kadar çok e-mail adresine sahip olabilir. Kimin bağlı olduğu ancak IP numarası ile tespit edilebilir.

Ancak: Bir modem, ISDN veya ADSL çevirmeli bağlantısı üzerinden internete bağlanıyorsanız, her arama yeni ve başka (az ya da çok random bir numara) bir IP adresine sahip olursunuz. İnternet kullanıcılarının çok büyük bir çoğunluğu internete bu şekilde bağlanırlar. Burada dinamik bir IP

atamasından söz edilir. Kimin hangi zamanda, hangi IP'yi kullandığını sadece ilgili bilgileri LOG dosyalarında tutan internet servis sağlayıcısı (ISP) bilebilir.

Varsayalım bir web sitesinin işleticisi, misafir defterine yasal olmayan bir yorum bırakan bir kullanıcıyı tespit ettirmek istiyor. Sitenin işleticisi kendi LOG dosyalarından bu kullanıcının hangi ISP üzerinden bağlandığını tespit edebilir. Daha sonra ilgili ISP'ye bu ziyaretçinin IP adresini tarih ve saatle birlikte gönderir, ISP de artık kendi LOG dosyalarından hangi müşterinin o tarih ve saatte o IP numarasını kullandığını tespit edebilir. Ancak mahkeme kararı olmadan ISP bu bilgileri vermek istemeyecektir. Bu yüzden bir ağ katılımcısının bu şekilde tespit edilebilmesi ancak mahkeme kararıyla mümkün olabilir.

Bu problemle geçtiğimiz günlerde Metallica grubu da karşı karşıya kaldı. Napster'dan, kendi parçalarını bu takas borsası üzerinden başka kullanıcıların kullanımına sunan 300.000'den fazla kullanıcının isimlerini ve adreslerini bilmek istediler. Gerçi teknolojik açıdan bu mümkün olabiliyordu, ancak bu işin zahmeti ve masrafı çok fazla olurdu.

Ayrıca çoğu internet kullanıcısının internet cafe'ler veya üniversiteler gibi anonim kullanıma açık yerlerden internete bağlandığı düşünülürse, gerçek bir kimlik tesbitinin yapılmasının bir anlamda imkansız olduğu anlaşılır.

Anonymizer: Cracker'lar tanınmadan nasıl sörf ediyorlar

Soru: İnternetteki IP adresimi gizleyebilen bir program olduğunu duydum. Bu programı nereden bulabilirim?

haklı bir takip edilme korkusundan dolayı sürekli olarak adres değiştiriyorlar. Ancak güncel bir arama makinesi ile programlara kolayca ulaşmanız da mümkün.

YASAK

18 Pay-TV: Decoder çalışmıyor

Soru: More TV'yi internette yükledim ve şimdi de tamamen yasal bir şekilde uydudan yayın yapan şifreli yabancı kanalları izlemek istiyorum. Bu çoğunlukla çok başarılı bir şekilde gerçekleşebiliyor. An-

cak Cine 5'in şifresini bir türlü çözemedim, More TV bu yayının şifresini çözemiyor mu?

Cevap: Tekrar şu uyarıyı yapalım: Şifreli TV kanallarının bu şekilde para ödenmeden izlenmesi yasal değil.

Teknik olarak da şunları bilmelisiniz: Cine 5 gibi şifreli kanallar programlarının şifrelenmesi için değişik anahtarlar kullanıyorlar. Bu anahtarlar Cine 5 dekodeğinde kayıtlıdır. More TV yazılımında da bu anahtarların kullanımı söz konusu, böylece şifreli

yayınların şifresi çözülebiliyor. More TV programı gerekli bu anahtarları kendi program klasöründeki KEY.TXT adında bir dosyadan temin eder. Ancak bu dosya More TV ile birlikte gelmez. Cracker'lar genelde More TV'nin download edilebildiği aynı web sayfalarında KEY.TXT dosyasını da dağıtırlar. Ancak bu anahtar dosyasının kullanımı daha önce de belirttiğimiz gibi yasal değildir. More TV'yi tek başına anahtarsız olarak kullanmanız ise (daha iyi görüntü kalitesi için mesela) herhangi bir sorun teşkil etmez.

Belli Etmemek

Cevap: Böyle bir şey gerçekten de var. www.anonymizer.com veya www.spaceproxy.com gibi hizmetler tıpkı bir proxy server gibi çalışıyorlar. Pratikte ise bu şöyle gerçekleşiyor: Kullanıcı ilgili hizmete bir www sorgusu gönderiyor. Bu da ya bu servisin web sayfası üzerindeki bir giriş satırından veya browser'ın proxy konfigürasyonu ile gerçekleşiyor.

Anonymizer ve Space Proxy'ler denen bu hizmetler istenilen web adresine bu sorguyu iletiyorlar ve bu sırada veri paketlerinin IP adreslerini değiştiriyorlar. Ziyaret edilen sayfa ve bunun log dosyası için söz konusu kullanıcıyı tespit etmenin artık bir imkanı yoktur. Zira log dosyasına kaydedilen IP adresi kullanıcının kendi adresi değil, proxy sunucunun IP adresidir artık.

Ancak bu şekilde proxy server üzerin-

den bir siteye bağlanmak sörf hızını biraz düşürebiliyor. Ayrıca mesela "Anonymizer" istenilen adrese bağlanmadan önce küçük bir gecikme yerleştiriyor. Ücretsiz bu hizmetlerin sürekli olarak yansıttıkları reklam banner'ları da yine oldukça can sıkıcı olabiliyor. Daha hızlı bir sörf istiyor ve reklam görmek istemiyorsanız, bir Premium hesaba sahip olmanız gerekiyor, bu hesabın yıllık ücreti yaklaşık 50 dolar.

Buna bağlı olarak ayrıca bir dizi başka ek hizmetler de söz konusu, mesela anonim elektronik postalar veya streaming video alma imkanı. Anonymizer ve benzeri hizmetlerin cezai yaptırım gerektiren bazı durumlarda ilgili kullanıcılarla ilgili bilgileri ilgili makamlara vermekle yükümlü olup olmadıkları ise henüz tam anlamıyla belli değil.

Sabıtdiskimdeki bilgileri herkes okuyabilir mi?

Soru: İnternette bir sayfa buldum, burada bir düğmeye tıkladıktan sonra bana sabıtdiskimin tüm içeriğini gösteriyor, ancak ben hiçbir sürücümü paylaşma açtırmadım. Bilgisayarım internetteki başka kullanıcıların da kullanımına yol geçen hanı gibi açık mı yani?

Cevap: Endişelenmenize gerek yok, büyük ihtimalle sadece yaygın olarak yapılan bir şakayla karşı karşıyasınız. Web sayfalarına gizlenen, küçük bir JavaScript veya ActiveX programıyla mesela sabıtdiskinizin içeriğini bir browser penceresinde kolayca göstertmek mümkün. Ancak bu bilgileri sadece siz görebilirsiniz, dışarıdan başka birilerinin bu şekilde diskinizdeki bilgilerinize ulaşması mümkün değil.

Saldırlara açık olup olmadığının kontrolü

Soru: Sistemimin hacker saldırılarına açık olup olmadığını nasıl anlayabilirim?

Cevap: Demo veya bilgi amaçlı olarak, çeşitli portlar üzerinden bilgisayarınıza girmeye çalışan ve daha sonra hangi kanallardan bunu başardığını size bildiren web siteleri bunun için iyi bir imkan teşkil ediyorlar. Bu tür testler genelde, mesela firewall gibi internet güvenlik ürünleri satmaya çalışan firmalar tarafından sunuluyor.

Test için iyi ve güvenilir bir adres mesela www2.netscreen.com/pub/scan.

Deneme saldırısı: Güvenlik araçları sunanlar, burada Netscreen'de olduğu gibi, isterseniz bilgisayarınızın hacker saldırılarına karşı korunup korunmadığını kontrol edebiliyorlar.

İçindekiler

- 50 Donanım İnceleme
- 72 TFT Ekran Testi
- 94 Transmeta İşlemci
- 100 MP3 Palyer Testi
- 116 Donanım Kursu:
Ses kartı ve modem
- 120 Test: PC Sistemleri
- 140 CHIP TOP 10

SONIC Blue Rio Receiver

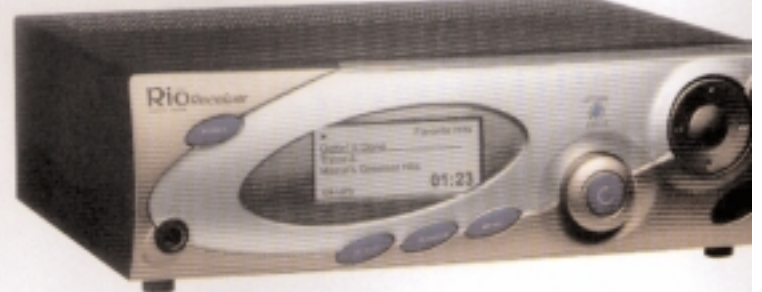
MP3 İle Ev Müziği

MP3 yakında evin her yerinde yanınızda olacak. Rio Receiver telefon kablosu, radyo veya akım ile aldığı MP3 dosyalarını kulağınıza taşıyor.

SONICBlue'nun Rio Receiver'i bu senenin ikinci yarısında MP3 şarkılarını veya parçalarını Windows Media Player biçiminde çalacak. Bir merkezi sunucu, yani bir PC veya Rio Rack, müzik parçalarını üzerinde saklayacak. Receiver, telefon kablosu, priz veya radyo ağı üzerinden parçaları alacak ve bunları çalacak.

MP3'ler evinizdeki müzik setinizde

Hangi veri aktarım metodunu kullanacağınız Rio için fark etmiyor. Rio şu an Amerika'da piyasaya çıktı ve telefon kablosu üzerinden sunucu bağlantısı kuran receiver saniyede 10Mbit veri aktarımını mümkün kılıyor. Ülkemizde bir çok evde her odada telefon prizi bulunmadığı için bu aktarım metodu performanslı olarak kullanılamayabilir. Rio Receiver, müzik seti için pre-out bağlantısının yanında 2x10 watt'lık bir kuvvetlendirici bulunduyor. Bu sayede direkt olarak hoparlör bağlanabiliyor. Parça seçimini, üzerinde çalışan parça hakkında bilgi de görüntülenen

Müzik seti gibi: Rio Receiver, veri aktarımı ile MP3 dosyalarını alıyor ve bunları evin her noktasında çalıyor.

büyük bir ekran üzerinden yapılabiliyor.

Bilgileri Windows 98, 2000 veya Millennium kullanan bir PC ile sunuluyor. Bunun için bir süre önce gözden çıkardığınız Pentium 200 MMX bilgisayarınız, büyük diskleri desteklediği sürece yeterli olacaktır. Bu müzik sunucunun temel versiyonunda 20 GByte'lık bir disk bulunacak. Ancak Rio Receiver henüz piyasaya çıkmadan eklentileri de duyuruldu: Yeni MP3 dosyalarını okuyabilmek için modem ve CD-ROM sürücü ile donatılacak. Ev içerisinde her kullanıcının bağlanabilmesi için sunucuya isteğe

bağlı olarak bir çok receiver eklenebilecek. Bu sayede kızınız odasında N'Sync'in en son hit parçasını dinlerken, siz de çalışma odasında bu sanal pikap sayesinde Led Zeppelin'den bir klasik parçasını dinleyebileceksiniz.

Rio, gelecekte anten üzerinden MP3 radyo alımını da planlıyor. Rack ve Receiver fiyatları ise henüz belirlenmedi.

SONICBlue bu planlarında yalnız değil. Ses alanındaki rakibi Creative, kayıt ortamı olarak DAP Jukebox ile benzer bir sistem üzerinde çalışıyor. Tüm çalışmalar sona erdiğinde müzik piyasası oldukça hareketlenecek.

AMD FIC AD11 Anakart

AMD Yeni Anakartını Tanıttı

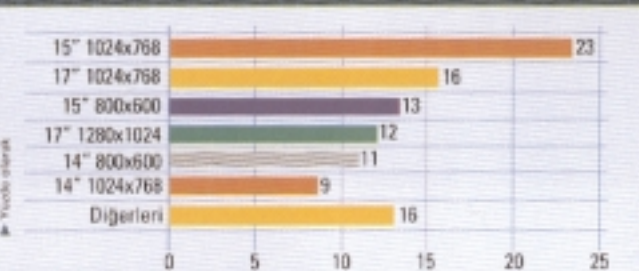
FIC'nin DDR anakart ödüllü, 1stmainboard AD11'i, AMD tarafından dünyanın ilk 266MHz FSB destekli DDR anakartı olarak ilan edildi.

266MHz hızının FSB kombinasyonlarının ve yüksek me-

mory bant genişliği olan DDR teknolojesi, hafızalardaki performans darboğazını önemli ölçüde ilerlemesine ve bu performansın yükselmesine neden olmuştur. FIC'nin AD11 DDR anakartı, AMD 761 North Bridge ve VIA 686B

South Bridge olarak melez chipset tabanlı bir anakart. En büyük avantajı ise 761 çipinin mimari yapısının oldukça gelişmiş olması. Son bir ay içerisinde DDR teknolojisinde büyük gelişmeler olduğu da hatırlanmalıdır.

Monitör Çözünürlüğü: Boyut ve Çözünürlük

Yüksek çözünürlük tercih ediliyor: Katılımcıların yarısından fazlası 1024*768 boyutunda veya daha yüksek çözünürlüğü tercih ediyor.

In & out

Yeni yıldan Sonra Üretilen Donanım
Değerli politikacılarımızın kararına saygı duymak zorunda kalarak 1 Ocak'tan sonra üretilmiş donanımı satın almak mecburen IN oldu.

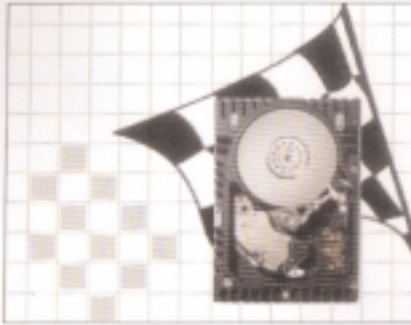
Tek İşlevli Dijital Kameralar
Günümüzde sadece fotoğraf veya video çekebilen dijital kameraların yerlerini webcam olarak da kullanılabilen marifetli, akıllı dijital kameralar aldılar.

IBM Uçurdu

İki Kat Hızlı Sabitdiskler Kapımızda

Gün geçtikçe bilgisayar kullanıcıları daha büyük saklama kapasitesine sahip sabitdisklere ihtiyaç duyuyor. 1992'de 80 MB sabitdisk bir PC için lüks sayılırken bu gün bu rakamın yüzlerce katı büyüklükler normal görülüyor. Kapasitede meydana gelen bu yüzlerce kat gelişmeye karşın sabitdisklerin erişim hızlarında benzer bir gelişme görülmemesinin sıkıntı yarattığını söylemek yanlış olmaz. Bu şartlar altında kullanıcılar en ufak hız artışlarına bile hızla reaksiyon gösterirken IBM yeni sabitdisklerinde 15.000 devir kullanacağını açıkladı. Şu anda yaygın olarak kullanılan sabitdiskler 5400 veya 7200 devirde çalışıyorlar. IBM'in yeni sabitdiski dakikada 15.000 devir, saniyede 250 kez dönen bir canavar. Özellikleri ise şöyle:

- Dönme hızı: 15.000rpm
- Ortalama erişim süresi: 3.4ms
- Kapasitesi : 18,4/36,7GB

- Bağlantı arayüzü: Ultra 160 and Ultra 320 SCSI
- Plaka sayısı : 4/6
- Önbelleği: 4MB.

IBM'in iddiasına göre diğer 15.000 devirde dönen sabitdisklerden yüzde 25, 10.000 devirli olanlardan ise yüzde 50 gibi yüksek bir performans farkına sahip olacak SCSI Ultra 160 bu yılın ilk çeyreğinde satışa sunulacak, Ultra 320 ve 2Gbit Fibre Channel arayüzü ikinci çeyrekte hazır olacak.

Bilgi için: Çizgi Elektronik
Fiyat: Yaklaşık 350 \$
Tel: (212) 356 70 70

4 GB Büyüklüğünde DRAM

İnsan Kılınının Binde Biri Boyutunda

Güney Koreli firma Samsung, 4 GB kapasiteli DRAM ürettiğini açıkladı. Dünyada bir ilk olan bu chip'e geleceğin yarı iletken teknolojisi olarak bakılıyor.

Saçın binde biri boyutunda üretim teknolojisi

Söz konusu ürün için 140 ayrı patent alan firma aynı zamanda bu chip'in üretilmesi için geliştirilen 0,10-micron teknolojisi olarak isimlendirilen üretim tekniğinin de sahibi oldu. Bu teknik için, insan kılınının binde biri inceliğinde nesneleri işleyebilme yeteneği demek de doğru olur. 50 ülkede 54 bin çalışanı olan Güney Koreli şirketin ürettiği yeni hafıza modüllerinin içine en kalınlarından 640 tane kitap, 32.000 stan-

dart gazete sayfası, 1600 yüksek çözünürlüklü resim veya 64 saatlik durmaksızın çalışacak ses kaydı yerleştirmek mümkün olacak. Öyle görünüyor ki Samsung'un yeni hafıza modülü bilgisayarlarımıza adapte olduğunda, Windows'un hafıza yetersizliği mesajları da insanların elektronik postalar ile gülmek için fıra veya espri niyetine birbirlerine gönderdikleri komik Windows mesajları arasına katılacak.

Sony Vaio Serisi Notebook

Kullanıcıya Bol Seçenek İmkânı

Yoğun iş temposu ve çoğu zaman "mobil" olmak zorunluluğu iş hayatında diz üstü bilgisayarların önemini gittikçe artırıyor. Tüketicileri ise en çok düşündüren nokta, satın alma aşamasında karşısına çıkan seçeneklerden hangisine karar vermeleri gerektiği oluyor. Konfigurasyonlarında fazla oynama yapılamayan diz üstü bilgisayarlarda özel ihtiyaçlara cevap verecek bir seçenek bulmak veya sistemi ihtiyaçlara uygun olan bilgisayarın tercih edilen marka tarafından üretilmiş olmaması gibi sorunlar

diz üstü bilgisayar alımını zorlaştıran faktörler. Sony ürettiği olduğu ve Vaio adını verdiği diz üstü bilgisayarlarla geniş bir seçenek yelpazesi ile müşterilerinin karşısına çıkıyor. Sık sık güncellenen modelleri ile piyasadaki ihtiyaçlara uygun dizaynlar üretmeyi hedefleyen Sony'nin Vaio serisi diz üstü bilgisayarları değişik fiyatlarda 6 ayrı konfigürasyondan oluşuyor. Seçim yapmak ise kullanıcıya kalıyor.

Bilgi için: Empati Bilişim
Tel: (212) 213 82 84

Yamaha TSS1 Ses Sistemi

Kaliteli ve Ekonomik Ses

Ses teknolojilerinin evlere kaliteli sistemlerin makul fiyatlara kurulmasına imkan vermesinin ardından çoğalan ürünler arasından seçim yapmanın zorlaştığını söylemek yanlış olmayacaktır. Ya-

halı sistemlerin sunduğunu verebilme iddiası ile tüketicinin karşısına çıktı. Bu ürünle, sunumlar surround ses efektleri ile daha etkileyici kılınabilir, entegre edilmiş Dolby Digital, DTS ve Dolby

maha'nın yeni çıkardığı TSS1 Dolby Digital, 5+1 hoparlör, 40 Hz-20 KHz frekans aralığı, 6W RMS satelite, 18W RMS ahşap subwoofer, toplam 48W RMS, amfi, 2 dijital, 2 analog giriş ile ilgi görecektir bir "ev sinema paketi" gibi görünüyor.

Çoklu hoparlör sistemi iki seçeneğe sahip

Hem 5+1 hem de 4+1 seçeneği sunan sistem gerçek surround ses, istenilen film ve müzikleri 3 boyutlu izlemek, bilgisayar oyunlarını gerçekmişçesine oynatabilmek, taşınabilir müzik sistemlerinden 3 boyutlu ses alabilmek gibi ihtiyaçlar için büyük ve pa-

Pro-Logic decoder ile en üst düzeyde müzik ve ses zevki çıkartılabilir. Yamaha'nın kendi geliştirdiği "Aktif servo teknolojisi" ile bu üründen daha güçlü bas sesler elde edilebilmektedir. Sistemde kullanılan DTS, digital bir ses türüdür. Özellikle son üretilen DVD Player'larda mevcut bir özelliktir. Yamaha TSS-1 DTS bu özelliği destekleyerek stüdyo kayıtlarının aynısını ev kullanıcılarını hizmetine sunmayı hedefliyor.

Bilgi için: SKY Bilişim /
Multimedya
Tel: (212) 225 68 08 /
(212) 212 98 50
Fiyat: 220 \$ + KDV

PALM Teknolojisi

Cep Bilgisayarların Renkli Ekran Dönemi

Cep bilgisayarı teknolojisine, sınırsız genişleyebilme özellikleri ile yeni bir boyut kazandıran Handspring Visor, Visor Deluxe'ten sonra, yeni iki ürünüyle ailesini genişletiyor. Handspring'in yeni gözdesi Prism, PalmOS platformu taşıyan cep bilgisayarlarında ilk kez 33 MHz işlemci kullanarak, istediklerinizi eskisinden çok daha hızlı yapabilmenize olanak sağlarken, yine "ilk" defa 65 bin renk kapasiteli ekranı ile yüksek netlikte bir görüntü sunuyor. Visor Prism, içinde barındırdığı muhteşem renklerin yanı sıra kendisi de kobalt mavisi rengiyle ışıldıyor. Visor Prism active-matrix geri ışıklı ekranı sayesinde ve etkileyici görüntüsüyle hem gündüz hem de gece her ortamda kullanım olanağı sağlıyor.

Güç sorunu yeni pillerle çözülüyor

Visor Prism'in dahili lityum iyon pili birkaç dakika içinde şarj edi-

Yeni kontrol mekanizması bilgisayara hükmetmeyi kolaylaştırıyor.

lebiliyor ve bunu cradle üzerinde dinlenirken yapıyor. Normal kullanımda tek şarjla yaklaşık 2 hafta kullanabiliyorsunuz.

Handspring'in diğer yeni ürünü Visor Platinum ise, Visor Deluxe'den yüzde 50 daha hızlı çalışıyor. Fazla RAM kullanan, binlerce kaydı tutan, oyunlar oynayan, performans isteyen uygulayıcılara göre, yani hız, güç ve performans arayışları için tasarlanan 16 gri tonlamalı ekranı sayesinde her görüntüyü çok daha berber görülebilir, datalarınıza beklemeden hızla ulaşabilirsiniz. Üstelik parlak metalik gümüş rengiyle, hıza yakışan bir dış görünüm de sahip.

Ses ve yazı cep PC'lerine fark kattı

Handspring Visor içerdiği bilgilerin çeşitliliği yanında, bilişimin iki temel ayağı olan sesli ve yazılı verileri kullanabiliyor. USB bağlantı ile hızlı kurulum ve PC'nizle senkronizasyon yapabilirsiniz. İsteddiğiniz her cihaza dönüşmesini sağlayan springboard genişleme yuvasına takacağınız modüllerle tüm uygulamaları rahatlıkla gerçekleştirebilirsiniz. Vizörünüz bir dijital kameraya, MP3 çalara, radyoya, barkod okuyucuya, bir kablolu modeme hatta telefona dönüşebilir. Ayrıca binlerce adresi, telefon defteri, randevuları, önemli günleri hatırlatan alarmı, dokümanları, ansiklopedik bilgileri, oyunları, kitap dolusu yazıyı belleğinde saklaması ve bilgi aktarma yeteneğine sahip olması da cihazın artı yönlerinden. Tüm bu teknolojiye kullanıcının yön-

Renkli ekranlı yeni Cep Bilgisayarları çıkıyor.

verebileceğini de söyleyelim çünkü. Springboard modüllerinin kodları açık...

Ve yazıcı: Cep PC'nizin ekranını kağıda dökün

Handspring cep bilgisayarlarının en ilginç yanı belki de dilediğiniz bilgiyi kağıda dökülebilmeye imkan sağlayan bir yazıcı modülüne de sahip olması. Cep bilgisayarına bağlanan küçük boyutlu bir yazıcı olan bu cihazla bilgisayarınızın ekranında görülen her şeyi kağıda basabilmek şansını elde ediliyor. Tüm bu özellikleri ile Handspring'in cep bilgisayarları, cep bilgisayarları ile ilgilenenler için cazip bir seçenek oluşturuyor.

Bilgi için: Altera Bilgi Tek.
Tel: (212) 283 15 53
Fax: (212) 264.2494
Fiyatı: 279, 349 \$
www.handspringturk.com

Kısa Kısa

Hyundai'den Yeni Bellek

Hyundai Electronics Industries (HEI) yüksek hızlı düşük voltajlı gelişmiş alım işlemi teknolojisini kullanan 512M SDRAM çipini geliştirdi. Çip daha büyük depolama kapasitesi ve daha hızlı veri işleme için, senkronik mod ve Double Data Rate (DDR) gibi daha önceki bellek aygıtlarının fonksiyonlarını içermektedir. Ticari kullanım için üretilen en geniş belleğe sahip olan çipin depolama kapasitesi 256M SDRAM'dır. Veri işleme oranı 333 MHz olan yeni çipler saniyede 6.66 milyon karakter gönderebilmektedir. 2.5V üzerinde çalışır. Çip insan saçı üzerinde 900 çizgi çizebilecek son teknoloji olan 0.12 micron üretim teknolojisine sahiptir. Ancak Samsung'un bu ay içinde 0.1 micron üretim teknolojisini geliştirdiğini açıkladığını hatırlatalım. Bu yeni ürün de varolan diğer 256M bellek aygıtı gibi aynı ebatta plastik paketlere yüklenebiliyor.

HP Sinerji Kampanyası Soma Erdi

HP Türkiye iş ortaklarıyla birlikte 13 Ocak - 10 Şubat tarihleri arasında gerçekleştirilen kampanyada HP Netserver e800 sunucu, HP Omnibook x3 taşınabilir bilgisayar, HP Vectra v400 masaüstü bilgisayar, HP Surestore datü/24/40i depolama birimleri, HP Procurve 2312 ve 2324 anahtarlar, HP LaserJet 2100 TN yazıcı, HP OfficeJet k80 faks-fotokopi-yazıcı, HP CD Writer 8230e ve HP Jornada 545 avuç-çığı bilgisayar gibi ürünler sunuldu.

SGI'den Dijital Manzara

TerraPoint'in Mitsubishi için tasarladığı dijital arazi ve kent haritaları projeleri, SGI teknolojileri üzerinde hayat buluyor. TerraPoint, daha önce NASA ve Houston Araştırma Merkezi tarafından geliştirilen LIDAR teknolojisini, dijital arazi verileri sağlayan ticari uygulamalara dönüştürmek üzere kurdu. TerraPoint, sahip olduğu teknolojilerle havadan yere lazer sinyaller gönderip alarak arazi bilgileri topluyor. Havada toplanan bu bilgiler daha sonra bir çift SGI(tm) Origin(tm) 200 sunucuya yükleniyor. Sunucular üzerinde yer alan yazılım ile LIDAR, GPS ve Pasif Ölçüm Birimi'nden (IMU) gelen veriler, tek bir veri seti haline getiriliyor.

D-Link DSC-350

Yeni Bir Dijital Kamera Seçeneği, Üstelik Webcam

Film tabettirme, yakma, yanlış çekme gibi sorunları ortadan kaldırarak, amatör fotoğrafçılar kadar profesyonel fotoğrafçıları bile kışkırtıran dijital fotoğraf teknolojisi ve dijital fotoğraf makineleri anıları kaydetmek için tek seçenek olma yolunda hızla ilerliyor. D-Link DSC-350 dijital kamera ise son derece basit kolay kul-

lanımı ile her düzeyden kullanıcının rahat ve hızlıca fotoğraf çekmesine imkan vermesi ile öne çıkıyor. 1024x768 çözünürlükte 145 fotoğraf saklama kapasitesi ile göze batan kameranın çözünürlüğü düştükçe saklanan fotoğraf sayısı da artıyor.

Dijital kamera aynı zamanda video çekme özelliğine de sahip.

Bilgisayara bağlı olmadan 320x240 çözünürlük ve 24 bit renk ile çekilebilen video görüntüler, cihaz bilgisayar bağlı iken 640x480 çözünürlüğe kadar çıkabiliyor. Aynı zamanda bilgisayara bağlı bir webcam olarak da kullanılabilen cihaz beraberinde gelen netmeeting yazılımı ile video konferansa da imkan tanıyor.

İçindekiler

DONANIM İNCELEME

- 50 Pinnacle Studio PCTVSAT
Pinnacle Studio DV Plus
51 MP3 Player: Terratec m3PO
Intel Sound Morpher
52 Zoltrix Smart Cobra 56K
TerraTec 128iPCI
54 Zoltrix Genie TV
Matrox G200
56 Abit KT7A-RAID
Siemens D1219-A
58 Biostar M6TWSL
ROCCO 5.1 Digital Audio Sys.

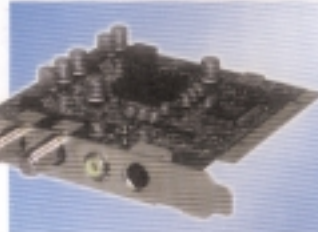
DONANIM TESTİ

- 60 ATI Radeon 54MB DDR
62 Quantum Fireball Plus As
Seagate Barracuda III
64 Yamaha CRW2100S
Ricoh MP7120A
66 LG DRD-8120B
LG CRD-8520B
68 Lexmark Z42
Sony G400
69 Neo Multisync 95F
Sony Multiscan E400

Dijital TV Kartı: Pinnacle Studio PCTV SAT

PC'nizden Dijital TV Kanallarını Seyredin

Pinnacle tasarladığı yeni dijital TV kartı ile piyasaya yeni teknolojik gelişmeler getiriyor. Kartın teknik yapılandırması diğer kartlardan kendisini önemli ölçüde farklılaştırıyor. Örneğin kart veri işlemeyi, daha önceden kullanılan DSP teknolojisine göre yapmıyor. Yeni teknolojiye göre, bu iş için bilgisayar sistemindeki işlemci görevlendirilmiş. Bu bir çok kullanıcı için bir dezavantaj teşkil ediyor. Çünkü kartın sorunsuz ve istenilen performansta çalışabilmesi için işlemcinin de yüksek bir performansa sahip olması gerekiyor. Mpeg-2 formatında kayıt yapabilen bu ürün belli bir zaman aşımı ile kayıt edilen malzemeyi gösterebiliyor. Bu olaya time-shifting adı veriliyor. Yani beğendiğiniz bir filmi hem seyrederip hem de kayıt ettiğinizi var-

PCTV Sat uydu anteni bağlantısı ile TV ve radyo programlarını alabilen bir TV Tuner kartı.

sayalım. O esnada kapı çaldı veya telefona bakmanız gerekiyor. Geri döndüğünüzde ise filmin belli bir parçasını kaçırmış olursunuz. Ama PCTV Sat ile görüntüyü dondurup işlerinizi halledip tekrar kaldığınız yerden devam edebilirsiniz.

CHIP'in yorumu

PCI arabirimini kullanan bu kart için en az 400 MHZ'lik bir işlemci ve 64 Mbyte'lık bir Ram'e ihtiyaç var. Kartta beğen-

diğimiz en önemli özellik, üzerindeki DVB-S Receiver ile Astıra ve Eutelsat uydularındaki dijital yayınları rahatlıkla izleyebilmeniz. Ayrıca birlikte verilen yazılımlar ile aynı anda 16 adet kanala bakabilmeniz ve beğendiğiniz herhangi bir yayını MPEG-2 formatında kayıt edebilmeniz de büyük bir avantaj.

↑ çok iyi

Bilgi için: Ölçsan
Tel: (212) 229 60 65
Faks: (212) 229 61 20
Fiyatı: 175 \$ + KDV
www.olcsanad.com

- ⊕ Dijital receiver işlemini görüyor
- ⊕ MPEG-2 formatında kayıt edebiliyor
- ⊖ Yüksek bir işlemci gücüne ihtiyacı var

NASIL TEST ETTİK

Donanım İnceleme

Donanım İnceleme bölümünde piyasaya yeni giren veya çarpıcı bir özelliği olan ürünleri inceleyip onlar hakkında genel bir yazı yazıyoruz.

Bu bölümdeki incelemeler kendi değerlerini alıyorlar ve CHIP TOP 10 testleriyle bir ilgileri yok.

↑ çok iyi

Donanım Testi

Donanım İnceleme bölümünün aksine bu bölümde cihazlar daha önce belirlediğimiz testlere tabi tutularak puanlandırılıyor. Elde ettiğimiz puanlar CHIP TOP 10 bölümünü etkiliyor ve bir önceki ayın CHIP TOP 10 tabloları ile karşılaştırılıyor. Değerlendirme 10 puan üzerinden yapılıyor.

↑ çok iyi (10,00)

Video Caputre Kartı: Pinnacle Studio DV Plus

Videolarınızı Kendiniz Oluşturun

Dijital video kameralarının resim kalitelerinin her zaman analog video kameralardan daha üstün oldukları bir gerçektir. Ayrıca dijital Camcorder ile çekilen videoların PC sistemleri için daha uygun oldukları da bilinir. DV kamerayı PC'ye bağlamak içinse birkaç araca ihtiyaç var. Bu araçlar Firewire veya i.Link diye adlandırılan bir IEEE1394 kartı ve iyi bir video işleme programı. Studio DVPlus yukarıda saydığımız araçları yerine getiren Pinnacle'nin bir video işleme kartı. Kartın ayırt edici özelliği ise, hem DV hem de Digital8 kameralarından videoları bilgisayar sistemlerine Firewire arabiriminden aktarması. Türkiye piyasasında dijital kameralarının pek olmaması ve analog kameralarının da aksine çok fazla olması Studio DV Plus

için bir sorun değil. Çünkü dijital kameralara bağlandığı gibi analog kameralara da rahatlıkla bağlanabiliyor ve video aktarımını gerçekleştiriyor. Studio DV Plus'un kuşkusuz en büyük özelliği birlikte verilen yazılımlarda saklı. Yüzlerce efekt ve bir sound biblosuna sahip Pinnacle videoları AVI ve Mpeg formatında işleyip kaydedebiliyor.

CHIP'in yorumu

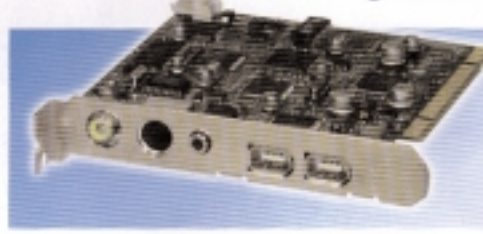
Kart ile birlikte verilen yazılımlar ile kaydettiğiniz videolar üzerinde istediğiniz oynamala-

rı yapmanız mümkün. Örneğin videonuzun içine çeşitli ses efektleri ekleyebilirsiniz. Bunun yanı sıra arka fon müziği, alt yazı veya video geçişleri için çeşitli efektler de videonun içine dahil edilebilir.

↑ iyi

Bilgi için: Ölçsan
Tel: (212) 229 60 65
Faks: (212) 229 61 20
Fiyatı: 239 \$ + KDV
www.olcsanad.com

- ⊕ Analog ve dijital girişi var
- ⊕ Birlikte verilen programlar

Bu kart ile aktardığınız görüntüleri kendi video filminiz olarak sunabilirsiniz.

MP3 Player: Terratec m3PO

MP3 Devrimine Hazır Olun

Terratec M3Po, CD koleksiyonu yapan ve bu koleksiyonlarını bir diske taşıyıp oturma odasında dinlemek isteyen kullanıcılar için her an çalışmaya hazır olan bir cihaz. Yani Terratec M3PO MP3 formatındaki dosyaları CD'den okuyabilen bir ürün. İçinde bir sabit disk barındıran Terratec FAT16 ve FAT32 desteği sayesinde M3U formatındaki playlistleri sorunsuzca okuyabiliyor. Ayrıca MP3 CD'lerinin yanı sıra hepimizin bildiği audio CD'lerini çalıştırırken herhangi bir sorun çıkmıyor. Alüminyum bir kasanın içindeki cihaz Cinch Audio-out çıkışı sayesinde bir HI-FI cihazına benziyor. Ama buna rağmen sanki daha yapım aşamasında olan bir bileşen gibi duruyor. Üzerindeki 4x20 satırlık ekranı sayesinde Terratec'in çalışma du-

Audio CD'leri içindeki sabitdisk'e MP3 formatına dönüştürüp atamaması cihazın tek eksiği olarak nitelendirilebilir.

rumu hakkında yeterli bilgiler almanız mümkün. Buna ek olarak dönebilen bir kontrol mekanizması çeşitli düğmeler ve infaret uzaktan kumanda cihazı ile her türlü rahatlık ve kolaylık düşünülmüş. Terratec M3PO'nun üzerindeki bilgi ekranı sayesinde şarkıcı adlarını ve de şarkıları rahatlıkla görmeniz mümkün. Ayrıca, kişisel listenizi oluşturup, ses ayarlamalarını yapabilirsiniz ama hemen belirtmek gerekiyor,

maalesef cihaza audio CD takıldığında bu özellikten yararlanamıyorsunuz.

CHIP'in yorumu

M3Po'nun çalışma biçimi ve kolay kullanımı beğenimizi kazandı. Özellikle uzaktan kumandanın fonksiyonelliği ve cihazın CD-R'larda sorunsuz çalışması büyük bir avantaj teşkil ediyor. Cihazın içinde bulunan sabitdisk sayesinde ise günlerce değişik parçalar

dinlemeniz mümkün. Öyle ki sabitdiski daha yüksek kapasiteli bir disk ile değiştirdiğinizde yapmanız gereken tek şey eski bilgileri yeni diske kayıt etmek.

M3Po'nun diğer bir avantajı ise birlikte çalışan yazılımını www.m3po.net adresinde güncelleyebilirsiniz. Dezavantaj olarak sayacağımız özelliği ise üzerinde bir dijital çıkışın olmaması.

Bilgi için: Compel
Tel: (212) 224 32 01
Faks: (212) 240 24 63
Fiyatı: 499 \$ + KDV
www.terratec.net

- Kolay kullanımı
- Sabitdiski var
- Dijital çıkışı yok

Ses Dönüştürücü: Intel Sound Morpher

Sesinize Yüz Çizip Arkadaşlarınıza Gönderin

Sound Morpher Intel'in üçüncü oyuncu. Daha çok Pentium chipsetleri ile ün yapmış olan Intel, yakın bir geçmişte IntelPlay adını verdiği seriyi çıkarmıştı. Bu seride Me2Cam adı verilen eğlence amaçlı bir web cam ile QX3 adlı bir mikroskop bulunuyordu. Yeni ürün Sound Morpher ise avucunuza kadar sığabilecek bir ufaklıkta olan, kendi sesinizi ya da bulunduğunuz ortamdaki sesi kaydedebildiğiniz bir cihaz.

Basit bir donanım olan Morpher, iMac ya da Playskool ürünlerindeki yakın bir estetiğe sahip. Sound Morpher üzerinde play, record, computer link ve delete olmak üzere dört tuş, LCD ekran ve ön panelin üzerinde ses ayarları yapabileceğiniz düğmeler bulunuyor. Bir yanında 1/8 inçlik kulaklık girişi ve diğer tarafta

bilgisayara bağlantı kablosunu takabileceğiniz giriş mevcut. Bu kablo direkt olarak mikrofona girişine bağlanıyor ve böylece driver problemi kalmıyor. Cihazın üst kısmında ise uydu çanağına benzeyen bir mikrofona bulunuyor.

Intel Sound Morpher kendi sesinizi ya da bulunduğunuz ortamdaki sesi kaydedebilen bir cihaz.

Sound Morpher'in üzerindeki yazılım ile bir çok ses efektini uygulamak mümkün. Karışık bir arayüze sahip olan yazılımı kullanarak ses kaydedebilir, ses dosyalarına yüzler ekleyebilir ve kendi yarattığınız sesleri bu suratlardan duyabilirsiniz ve bu dosyaları bir arkadaşınıza elektronik posta ile gönderebilirsiniz. Donanımında keşfedebileceğiniz en eğlenceli yön ise kaydettiğiniz sesleri Sound Morpher programına gönderdiğinizde ortaya çıkıyor.

Burada kaydedilen seslere çığlık, komik sesler benzeri bir çok ilginç ses efekti ekleyebilirsiniz. Ses tonları bebek robottan kuşa kadar uzayan bir çok çeşide sahip.

CHIP'in yorumu

Mikrofon Intel'in orijinal bir tasarımı gibi gözüküyor. An-

cak bizim incelemelerimizden elde ettiğimiz sonuç, belirli bir uzaklıktan konuştuğunuzda seslerin net olarak kaydedilebilmesi. Cihaz yakında olunca sesin kalitesi düşüyor ve ses bozuluyor. Sonuç olarak cihaz için söyleyeceklerimiz, bir çok ses efektine sahip olmasına rağmen pek iyi olmayan bir kalite ile sesleri kaydetmesi ve şeklinin ergonomik olmaması, eğlenceliliğinin yanında en önemli dezavantajlarını oluşturuyor.

Bilgi için: Empa
www.empa.com.tr
Fiyatı: 64 \$ + KDV
www.intel.com

- Kullanım kolaylığı
- Birlikte verilen yazılım
- Kayıt kalitesi yetersiz

Modem: Zoltrix Smart Cobra 56K

Modemlerde Yeni Standart

ITU'nun geçen haftalarda yeni modem standardı olan ITU-T V.92'yi onaylaması ile birlikte, modem üreticileri piyasada ilk olmak için harekete geçtiler. ISDN ve DSL bağlantılarına karşın bir alternatif oluşturulan bu yeni standart ile özellikle uploadlar'ın önemli ölçüde hızlanması hedeflenmişti. Amaç kısaca e-mail yolu ile gönderilen verilerin eskisinden daha hızlı gitmelerini sağlamak ve internete bağlı iken hattın kesilmeden telefon görüşmelerinin yapılabilmesi. V.92 standardının

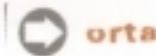
V.90 standardından yüzde 40'lık bir değer ile daha hızlı olduğu söyleniyor. Böylece internete bağlanmak için geçen sürenin kısalmasının yanı sıra bir sayfanın açılması için de daha az beklenicek. V.92 ile birlikte gelen bir diğer yenilik de V.44 veri sıkıştırma standardı. V.42 standardından yüzde 25 daha iyi olan bu standart Hughes Network Systems tarafından LZJH algoritma ile geliştirilmiş. Böylece bugünkü telefon hattı ile saniyede 150 ile 200 Kbit'e ulaşan bağlantı hızı 300 kbit'e ka-

dar çıkabiliyor.

Bahsi geçen V.92 standardını destekleyen modemlerden biri Zoltrix'in yeni çıkardığı Smart Cobra 56K modeli. Zoltrix Smart Cobra PCI arabirimini kullanan ve dual-mode özelliğini üzerinde taşıyan bir modem. Dual-mode özelliği sayesinde Zoltrix ISP (Internet Servis Sağlayıcı) ile bağlantıya geçtiğiniz anda onun desteklediği teknolojiyi sorgulayarak kendisini otomatik olarak V.90 veya K56 Flex moduna geçiriyor. Belli bir süre sonra, ISP'nin ileride örneğin V.92 gibi yeni bir standarda geçmesi durumunda ise, Zoltrix Cobra 56K bunu algılayacak ve otomatik ayar sistemi sayesinde kendisini yeni standarda göre ayarlayacak. Bu sayede modem üzerinde ayrıca bir upgrade işlemi yapmanıza da gerek kalmayacak.

CHIP'in yorumu

Analog modem teknolojileri artık sınıra dayanmış durumdadır. Çünkü saniyede 56000 Bit'lik değerlerin üstüne artık ulaşmak neredeyse imkansız. V.92 standardı da ülkemiz için pek de geçerli olmayan bir standart. Nedeni ise internet servis sağlayıcılarının bu standarda daha henüz geçmemiş olmaları.

Bilgi için: Turanlı

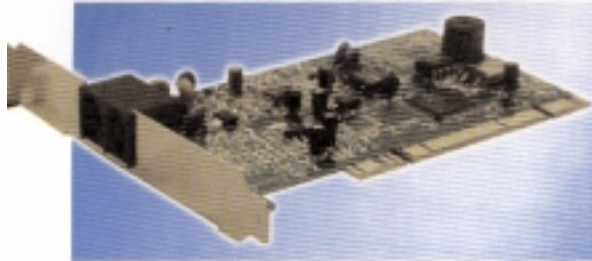
Tel: (212) 216 05 20

Faks: (212) 216 05 25

Fiyatı: 19 \$ + KDV

www.zoltrix.com.tr

- V.92 standartını destekliyor
- Dual-mode özelliğine sahip
- Voice özelliğine ses kartının üzerinden sahip oluyor

Smart Cobra 56K, PCI arabirimini kullanan ve dual-mode özelliğini üzerinde taşıyan bir modem.

Ses Kartı: TerraTec 128iPCI

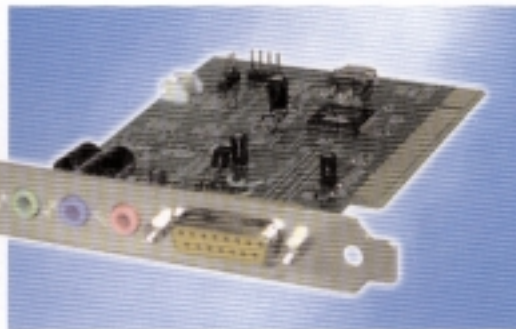
Ses Kartında Yeni Bir Alternatif

Bilgisayar piyasası teknolojik gelişmeler bakımından kuşkusuz en hızlı değişen piyasadır. Öyle ki maksimum özelliklere sahip herhangi bir parça çok geçmeden daha üstün özelliklere sahip bir modeli ile yenilenir. İhtiyaçların artması ile birlikte donanım özelliklerini de güçlendirmek artık neredeyse şart oldu. Ses kartlarında ise bu olay biraz daha farklı. Burada teknolojik gelişmeler diğer ürünlerde olduğu gibi hızlı bir şekilde ilerlemiyor. Örneğin bir sene önce aldığınız bir ses kartını bugün de rahatlıkla kullanabilirsiniz. Günümüzde Ses kartlarında yapılan en önemli gelişme ise 4 hoparlör desteği ve dijital ses teknolojisine geçiş olarak sıralandırılabilir.

Bu ay sizin için Türkiye piya-

sasına yeni giren TerraTec'in 128iPCI modelini inceleme fırsatını bulduk. Gerçek çevresel sesi destekleyen TerraTec'in yeni ürünü Creative Sound Blaster 128 ile hemen hemen aynı özelliklere sahip olan bir ses kartı. Üzerindeki 16-bit sayısal-analog çeviricileri sayesinde CD kalitesinde prodüksiyon yapmanızı sağlayan bu ürün full-duplex donanım desteği sayesinde çoklu ortam uygulamalarında aynı anda çalışabili-

yor. Bu sayede internet üzerinden müzik dinlerken, başka yerden kayıt yapılabiliyorsunuz. Buna ek olarak Terratec sadece profesyonel müzik sistemlerinde olan 128-ses özelliği sayesinde canlı bir müzik hissi veriyor. Sonuç olarak sürücü desteğini de geniş tutan kart, Windows 95, 98, 2000 ve Win NT4.0 ile çalışabiliyor ve sistem ram'ini kullanarak kendi hafıza menüsünü düzenleyebiliyor.

TerraTec'in yeni ürünü Creative Sound Blaster 128 ile hemen hemen aynı özelliklere sahip olan bir ses kartı.

CHIP'in yorumu

Bu ses kartı daha çok giriş seviyesi olan bilgisayar sistemleri için ideal bir seçenek ama profesyonel kullanıcılar ve de oyun çılgınları için bu kart ihtiyaçları karşılamaya yeterli değil. Bunun nedeni 4 hoparlör desteği ve de dijital ses çıkışının olmaması sayabiliriz. Yani Terratec 128iPCI bilgisayar kullanıcılarının temel ihtiyaçlarını karşılayabilen bir ses kartı.

Bilgi için: Compel

Tel: (212) 224 32 01

Faks: (212) 240 24 63

Fiyatı: 32 \$ + KDV

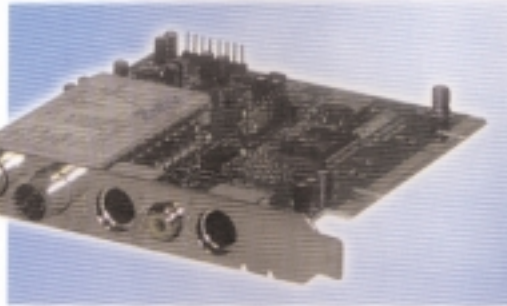
www.terratec.net

- Geniş sürücü desteği
- Yazılım desteği zayıf
- Dijital çıkışı yok

TV Kartı: Zoltrix Genie TV

TV, Capture ve Radyo Kartı Bir Arada

Bilgisayarını tam anlamıyla multimedya bilgisayarı yapmak isteyenlerin mutlaka edinmesi gereken kartlardan birisi de TV kartıdır. Saniyede 30 kareye kadar capture yapabilen kart 640x480 NTSC, 768x576 PAL ve SE-CAM, H324, H263 video, H245/H233, görüntü standartlarını destekliyor. Full motion video capture yapabilen kart stereo radyo çıkışı sunuyor ve bunun dışında auto scan, BTSC stereo decode, full DBX ses ayıklama, kablosuz IR programlanabilir kumanda, ATX kasa kullananlara uzaktan bilgisayar kapatma gibi özellikler de sunuyor. VGA monitörlerde 640x480'den 1280x1024 çözünürlüğe kadar 16 milyon renk desteği ile TV

Zoltrix Genie TV, video capture, TV ve radyo fonksiyonlarını bir arada sunan bir tv kartı.

seyredebileceğiniz kartın içerisindeki TV tuner ile 125 kablo kanalını otomatik kanal arama özelliği ile bulabilir ve kaydedebilirsiniz. PCI Revision 2.1 uyumlu olan kartın üzerindeki auxiliary video input ile video kameralara ya da VCR'lara çıkış vermek mümkün. Audio çıkışını ise ister ses kartınızın line-in girişine ister hoparlörlerinize takabilirsiniz. Yapacağınız capture'lar 24-bit kalitede 4:2:2 dijital kalitede ola-

caktır ve bunları 8,16 ya da 24 bit kalitede BMP dosyalarına kaydedebilirsiniz.

Kartın uyumlu olduğu yazılımlar arasında Microsoft Net-Meeting, CU-SeeMe, Smith Micro Audio Vision, VDOnet, Connectix VideoPhone, Vocaltec's IPhone, Vivo bulunmaktadır.

CHIP'in yorumu

Zoltrix Genie TV, capture ve radyo gibi özelliklere sahip olduğu için benzerleri arasında

öne çıkan bir kart olmasına rağmen desteklediği standartlar ile orta kalite bir kart olma özelliği taşıyor. Kart büyük bir IR alıcı, yazılım ve sürücü CD'si ve kurulum kitapçığı ile birlikte geliyor. İsteddiği bütün özellikleri bir kart üzerinde görmek isteyenler için iyi bir seçim, ancak tek tek ele alındığında çok yüksek bir performans sunmuyor.

Bilgi için: Turanlı

Tel: (212) 216 05 20

Faks: (212) 216 05 25

Fiyat: 47 \$ + KDV

www.zoltrix.com.tw

- Capture yapabiliyor
- Birlikte verilen yazılımlar
- Uzaktan kumanda alıcısı büyük

Ekran Kartı: Matrox G200

Çoklu Görüntü Desteği Sunan Ekran Kartı

Bilgisayar karşısında oturuyor iken oyun oynamaktan daha ciddi işleriniz var ise, bu ürünün incelemesine bir göz atmanızı tavsiye ederiz. Matrox G200, 32 MB SGRAM'e sahip olan ve birden fazla analog veya dijital çıkışı olan bir PCI ekran kartı. nVidia ve 3Dfx gibi rakiplerinin aksine oyun pazarını hedeflemeyen Matrox daha çok 2D kalitesine, 2D özelliklerine, işletim sistemi desteğine önem veriyor ve düşük maliyet ile yayılma politikasını

izliyor. Bu kart göz önünde bulundurduğumuzda, Matrox'un saydığımız fikirlerine bakarak, onun oyun pazarına girmekten ya da 3D performans vermekten daha önemli yapmak istediği şeyler olduğu anlıyoruz.

Yani üzülmeye söylememiz gerekir ki bu kart oyun meraklılarına pek de hitap etmiyor. Matrox'un bu kartı çıkarmaktaki asıl amacı ise, Multi Display yapısını maliyeti uygun bir şekilde herkese sunabilmek.

Bunun için Matrox, G200'ün üzerine 4 adet chip kullanmış ve aynı bileşenleri bu kartta toplayarak hafıza arayüzünde de bir değişikliğe gitmiş. Buna ek olarak karta bağlayabileceğiniz analog VGA veya dijital DVI monitörler, kullanılan chip sayısına bağlı olarak değişiyor. Örneğin sisteminize 4 adet Matrox G200 taktığınızda, 16 adet monitörün tümünden rahatlıkla görüntü alabilirsiniz.

CHIP'in yorumu

Multi-display özelliği sayesinde kurumsal kullanıcıları ve profesyonelleri hedefleyen kart, maalesef oyun kullanıcılarına ve kişisel kullanıcılara pek hitap etmiyor. 3D kalitesi ve performansı ekranları arasında pek öne çıkmazken 2D performansının yabana atılır cinsten olmadığını söyleyebiliriz.

DVI ile 1600x1024, 1600x1200, 1920x1280 çözünürlüklerine çıkması mümkün olan kart sayesinde, tam ekran uygulamalarınızı Composit TV-out çıkışından (opsiyonel olarak) televizyonunuza yönlendirip seyredebilirsiniz. Sonuç olarak Matrox G200'ün en çok borsa işinde olan veya prezentasyonlar sunan kişilere hitap ettiğini düşünüyoruz.

Bilgi için: Turanlı

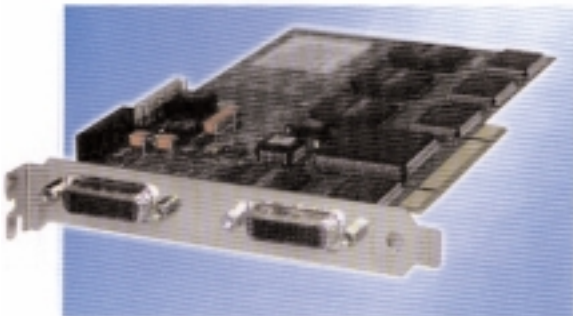
Tel: (212) 216 05 20

Faks: (212) 216 05 25

Fiyat: 649 \$ + KDV

www.matrox.com

- Birden çok monitörü aynı anda destekliyor
- Yüksek çözünürlüklere çıkıyor
- 3D performansı zayıf

Matrox G200, aynı anda birden çok monitörü destekleyen ekran chiplerine sahip.

Anakart: Abit KT7A-RAID

AMD İşlemcilerle Yeni Bir Evsahibi

Fiyatları gittikçe düşen AMD işlemcileri yüksek performans vaat ediyor. Fakat anakart faktörünü atlamamak gerek. VIA kuşkusuz chipset denince Intel'in en büyük rakibi olan dev bir şirket. Özellikle DDR bellek destekli chipset'lerle çok yakında pazarda önemli ölçüde avantaj yakalayacak olan şirket AMD işlemciler için ürettiği KX133 chipset'iyle epey popüler olduysa da bu chipset mükemmel olmaktan uzaktı. Akabinde piyasaya sürülen KT133 titiz kullanıcılar tarafından bile beğenildi ve pazarda çabucak kabul gördü. Bu chipset'in ardından üretilen KT133A ise sahip olduğu bazı düzeltmeler ve iyileştirmelerle iyi bir revizyon olarak dikkat çekiyor. VIA Apollo KT133A chipset'i kullanan Abit KT7A-RAID, stabil ve hızlı bir sistem kurmaya niyetli

kullanıcıların gözdesi olmaya aday. Abit KT7A-RAID, sahip olduğu RAID ünitesiyle performans ve veri güvenliğine önem veren kullanıcılara seslenen başarılı bir anakart. RAID arabirimini 0 modunda kullanarak sabitdiskinizin performansını arttırabilirsiniz (Striping). Ya da RAID 1 modunda çalışarak yedekli çalışır ve emniyeti ön planda tutarsınız (Mirroring). Peki bu iki modu aynı anda çalıştırmak mümkün mü? Cevap: Evet. Eğer 4 sabitdisk kullanır-

sanız Abit KT7A-RAID ile RAID 0+1 modunda çalışabilirsiniz. Böylece IDE sabitdisk performansınız artarken verilerinizin güvenliğini de ihmal etmemiş olursunuz. 6 adet PCI slotu sahip olan anakartta bir adet de ISA slot bulunuyor. Athlon ve Duron Socket A işlemcileri destekleyen anakart, 4 adet USB cihaza destek veriyor.

CHIP'in yorumu

ULTRA DMA100 arabirimini destekleyen Abit KT7A-RA-

ID'in, AGP 4x (Sideband) ve 133MHz CPU/133MHz bellek hızlarını desteklemesi açısından, özellikle son zamanlarda yüksek performans ve uygun fiyat denince ilk akla gelen seçenek olan AMD Duron işlemcisiyle iyi bir kombinasyon oluşturacağı su götürmez. Hele hele Duron işlemcisinin ve Abit anakartların Overclock konusundaki başarısı dikkate alınırsa.

çok iyi

Bilgi için: GenpaCom / Datagate
Çizgi Elektronik

Tel: (212) 320 10 50 /
(212) 288 53 11
(212) 273 14 91

Fiyat: Firmayı arayınız
www.abit.com.tw

Abit KT7A-RAID AMD Duron işlemciler ile iyi bir kombinasyon oluşturan bir anakart olma özelliğini taşıyor.

- RAID ünitesi var
- Esnek yapı

Anakart: Siemens D1219-A

Anakartlarda Maksimum Koruma

Anakart piyasasının i815e chipsetlerinin çıkması ile birlikte tekrardan hareketlendiğini söyleyebiliriz. Bunun nedeni i815e chipsetinin gerek anakart üreticileri gerekse bilgisayar kullanıcıları tarafından kabul görmesi. Durum böyle olunca anakart üreticilerinin kendi modellerini piyasada farklı kılmak için çeşitli fonksiyonlarla donattıklarını görebilirsiniz. Bu anakartlarından biri de Siemens'in yeni modeli olan D1219-A ürünü. Siemens D1219-A, Intel 815e chipsetine ve ATX form faktörüne sahip olan bir anakart. Bu anakart PCI ve AGP mimarisinde çalışıyor ve Intel Celeron, Intel Pentium II, Intel Pentium III ve VIA Cyrix III işlemcilerini destekliyor. 3 adet 168 pinlik DIMM modülüne sahip olan ve maksimum 768 MB'a kadar belleği destekleyen Siemens

D1219-A, ECC uyumluluğunun yanında PC-66 SDRAM, PC-100 SDRAM ve PC-133 SDRAM bellekleri ile de çalışabiliyor. Anakartın en önemli özelliği, üzerinde 10/100 Mbit hızlarında çalışabilen bir Intel 82559 LAN-Controller'i barındırması. Siemens D1219-A ile birlikte DeskView ve System Guard olmak üzere iki yazılım veriliyor. Desk View, detaylı bilgileri PC üzerinden ulaştıran, önemli bileşenleri

izleyen ve sistemi tehdit eden bir durum olduğunda önceden haber veren bir program. System Guard ise işlemci fanını, voltajını ve ısısını kontrol ediyor.

CHIP'in yorumu

Siemens performanstan çok anakart güvenliğine önem veriyor. Öyle ki kendi modellerindeki donanım kontrol fonksiyonlarını başka hiçbir anakartta göremezsiniz. Du-

rum böyle olunca da stabilite ve güvenilirlik açısından bu anakartın iyi bir ürün olduğunu söyleyebiliriz. Yalnız performans bakımından Siemens D1219-A'nın diğer anakartlardan biraz geride kaldığını da unutmamak gerek. Sonuç olarak performanstan çok sistemlerinin daha stabil ve daha güvenli hale gelmelerine önem veren kullanıcılara D1219-A'yı rahatlıkla tavsiye ederiz.

iyi

Bilgi için: Ebis
Tel: (216) 342 10 10
Faks: (216) 310 72 54
Fiyat: 145 \$ + KDV
www.siemens.com

Siemens D1219-A'nın, üzerinde 10/100 Mbit hızlarında çalışabilen bir Intel 82559 LAN-Controller bulundurması artı özelliği.

- Üzerinde 10/100 Mbit'lik bir Lan-Controller'i var
- Anakartın üzerindeki ek fonksiyonları

Anakart: Biostar M6TWL

Slot ve Soket Desteği Bir Arada

i810 chipsetlerinin piyasada beklenen ilgiyi görmediklerini artık hepimiz biliyoruz. Yine de bu chipsetleri özellikle iş-tasyonu sistemlerinde yer almasını biliyor. Bunun nedeni yüksek bir performansa ihtiyaç duymayan ve maliyeti ön planda tutan firmalar tarafından tercih edilmeleri. Diğer bir nedeni ise, anakartlarda ekran ve ses chip'lerinin de üzerinde olması. Durum böyle olunca, bu tür ürünlerin de,

düşük performanslarına rağmen, oldukça rağbet gördüklerini söyleyebiliriz.

Sözü geçen anakartlarından biri Biostar'ın M6TWL modeli. Biostar, i815e chipsetine sahip olan ve PCI mimarisini destekleyen bir Mikro ATX anakart.

Intel Celeron 300-550 MHz, Intel Pentium II 266-450 MHz ve Intel Pentium III 500-800 MHz işlemcilerle sorunsuz çalışabilen bu ürün, iki DIMM

yuvası ile maksimum 512 MB SDRAM'e kadar çıkabiliyor. PC 99 standardını destekleyen Biostar grafik fonksiyonlarını daha da geliştirmek amacıyla 533 MB/saniyelik bir veri transfer hızına ve 66/133 MHz'lik bir Bus frekansına ayarlanabiliyor. Buna ek olarak 66 MHz PCI uygulamasına kadar çıkabilen bu anakart üzerinde dört Ultra DMA 33/66 cihazını destekleyen iki IDE portuna sahip. Biostar'ın bir özelliği, ses chipseti olarak 48KHz'e kadar çıkabilen, 85 dB'lik bir gürültü oranına sahip olan Sound Blaster, Microsoft Direct Sound ve Aureal 3D teknolojilerine uyumlu bir ses entegresini kullanması. Tüm bunlara ek olarak anakarta isteginize bağlı olarak slot veya soket işlemciler de takabiliyorsunuz.

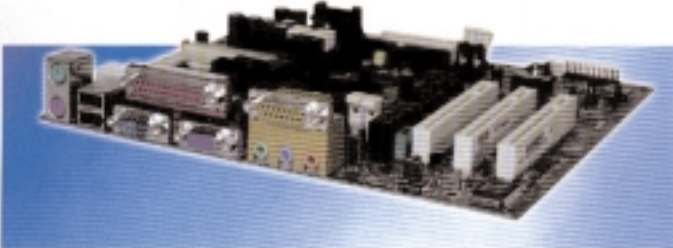
CHIP'in yorumu

Biostar'ın kuşkusuz en önemli özelliği hem soket hem de slot işlemcileri desteklemesi. Buna ek olarak Front Side Bus hızının 133 MHz'e kadar çıkması da büyük bir avantaj. Ekran ve ses chip'inin de anakartın üzerinde entegre olması maliyeti düşük sistemler arayan kullanıcılar için ideal bir seçenek gibi görünüyor. Yalnız dikkat etmeniz gereken bir konu, bu üründen çok yüksek bir performans değeri beklememek.

Bilgi için: Empa
www.empa.com.tr
Fiyatı: 75 \$ + KDV
www.biostar.com.tw

- ⊕ Soket ve slot işlemci desteği
- ⊖ Dokümantasyon yetersiz

Biostar, i815e chipsetine sahip olan ve PCI mimarisini destekleyen bir Mikro ATX anakart.

Hoparlör Seti: ROCCO 5.1 Digital Audio System

Playstation ve DVD İçin Özel

Multimedyanın hayatımıza daha hızlı girmesi sonucu üreticiler de sınırları zorluyorlar. Bunun için özel olarak üretilen ürünler piyasaya çıkıyor. İşte ROCCO 5.1 de DVD ve playstation gibi sistemler için özel olarak geliştirilmiş bir ses sistemi. 2500 Watt (PMPO) çıkışa sahip olan sistem Dolby Digital 5.1, Dolby Pro Logic, 2-Kanal Stereo ses modlarını destekliyor. Donanım 4 adet 3"lik hoparlör, 1 adet 4"lik sub-woofer ve bir adet de çiftli 3"lik kontrol merkezinden oluşuyor. 4 Ohm gücünde empedansa sahip ROCCO, 50 Hz'den 20,000 Hz'e kadar frekans kullanıyor. Kontrol merkezi üzerinde Power, Volume, Mute, Input Selection, Audio Mode gibi seçenekleri bulunuyor. Dijital olarak optik ve kasiyel, analog olarak ise RCA sağ/sol girişleri bulunuyor. Ci-

haz üzerinde ön sağ/sol hoparlör, arka sağ/sol hoparlörler ve subwoofer için çıkış bulunuyor. Subwoofer dışındaki tüm parçalar manyetik korumaya sahip, bu yüzden manyetik dalgalar çevreye yayılmıyor. Subwoofer 171x294x275 mm, hoparlörler 91x90x79 mm, ve merkez kontrol sistemi de 295x91x215 mm. boyutlarına sahip.

CHIP'in yorumu

ROCCO 5.1 Digital Audio System, belirtildiği gibi 2500 watt PMPO gücüne ulaşamıyor ancak, güçlü bir ses sistemi isteyen DVD ve playstation meraklıları için ideal bir sistem. ROCCO'yu kullanarak evinizi tiyatro haline getirmeniz mümkün.

Ayrıca son çıkan ses sistemlerindeki gibi manyetik korumanın bulunması da bir avan-

taj. Uzaktan kumanda bir çok ses sisteminde hissedilir bir eksiklik olmasına karşın ROCCO ile birlikte gelen uzaktan kumandada beklediğimizden çok fonksiyon bulunuyor. Ses gücünün belirtilenden düşük olmasına rağmen ROCCO 5.1, desteklenen ses modları, kontrolün ayrı bir merkezden yapılması, uzaktan kumanda, frekans genişliği gibi yüz güldüren avantajlara sahip.

Bilgi için: Multimedia
Tel: (212) 212 98 50
Faks: (212) 213 95 86
Fiyatı: 178 \$ + KDV
www.jazzspeakers.com

- ⊕ Ergonomik yapısı
- ⊕ Uzaktan kumandası var
- ⊖ Bahsedildiği gibi yüksek bir ses çıkışına sahip değil

ROCCO 5.1, DVD ve playstation gibi sistemler için özel olarak geliştirilmiş bir ses sistemi.

Ekran Kartı: ATI Radeon 64MB DDR

Rekabet Kızıışıyor

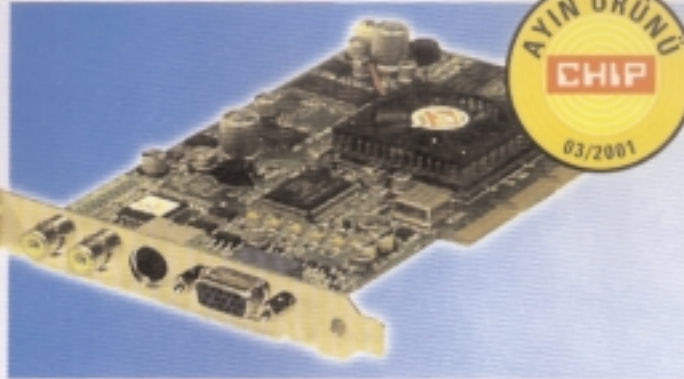
ATI bekledi bekledi ve sonunda ev kullanıcıları için harika bir grafik işlemcisi üretti. ATI Radeon işlemcisini taşıyan kartlar nihayet piyasada.

■ Grafik işlemcisi olarak dünyadaki toplam satış bazında ATI liderse de nVidia OEM sistem entegratörlerine çoktan gözünü dikti bile. Matrox git-tikçe kan kaybediyor ve kurtulması için ciddi anlamda bir yeniliğe ihtiyaç duymakta fakat ufukta böyle bir haber yok. 3dfx çoktan tarih olmuşken ve güçlü nVidia işlemcileri ev kullanıcılarının aklını çelerken şu arif için sadece ATI Radeon işlemcisi ciddi bir alternatif olarak dikkat çekiyor.

ATI Radeon ile 3D grafiklerde yeni dönem

Ev kullanıcıları ve oyun bazında GPU (Graphics Processing Unit), olgusunu ilk olarak nVidia ortaya atmıştı. GPU ile (gerekli yazılım desteği olması şartıyla) 3D sahnelerdeki poligonal ve ışıklandırma hesaplamaları önemli ölçüde CPU'nun üzerinden alınarak grafik işlemcisi tarafından yerine getiriliyor.

Nvidia GeForce işlemcisiyle gündeme gelen GPU ünitesi ATI Radeon işlemcisinde de mevcut. Radeon işlemcisinin sahip olduğu Charisma Engine sadece T&L (Transform&Lighting-Dönüşüm&Işıklandırma) işlemlerinden değil aynı zamanda karakterlerin gerçekçi hareketlerinden de sorumlu. Bu birimin sunduğu Keyframe Interpolation özelliği sayesinde animasyon karelerinin daha akıcı bir şekilde görüntülenmesi sağlanıyor. Her bir pixel için 3 ayrı doku kaplama olanağı sunan Pixel Tapestry Architecture ise Radeon'a özgü yeni bir mimari. Bu yapı sayesinde 3D sahnelerde gerçekçi gölgeler ve

ATI Radeon 64MB DDR, sahip olduğu yüksek performans bir yana mükemmel video giriş-çıkış özellikleriyle de göz dolduruyor.

yansımalar elde edilebiliyor. Ayrıca 3D doku desteği, mesafe tabanlı sis ve farklı bump mapping algoritmalarına destek veren Pixel Tapestry Architecture, tüm bu işlemleri yüksek bir kare/sn oranı çerçevesinde gerçekleştirme iddiasında.

Radeon'dan 3D sahnelere 'derin' yaklaşım

Hyper Z ise Radeon işlemcisinin desteklediği bir diğer yeni özellik. Hyper Z basitçe ekran kartlarındaki bellek darboğazının önüne geçmeyi amaçlıyor. 3D bir sahnede hangi objenin izleyici tarafından görülp hangisinin görüş mesafesi dışında kalacağına ait bilgi Z buffer içinde saklanır. Sahne-deki 3D hissini sağlayan en önemli bileşenlerden biri olan Z buffer grafik kartı üzerindeki belleğin önemli bir kısmını kullanır.

Hyper Z algoritması, sahip olduğu Hierarchical Z, Z Compression ve Fast Z Clear gibi bileşenlerle Z buffer kullanımını optimize ederek özellikle yüksek çözünürlük ve renk derinliklerinde ortaya çıkan grafik belleği darboğazını önemli oranda elimine ediyor.

Video görüntülerinde hız ve kalite bir arada

Henüz yaygın bir şekilde desteklenmeyen HDTV (High Definition TV) yayınlarının sunduğu yüksek görüntü ve ses kalitesi kulağa hoş geliyor ama gerekli dekodek ek bir masraf oluşturuyor. Tıpkı yeni nVidia işlemcileri gibi ATI Radeon da HDTV desteğine sahip. Henüz erken ama nedense grafik işlemcisi üreticileri HDTV konusunu oldukça ciddiye alıyorlar.

Kuşkusuz Radeon'u nVidia işlemcilerinden ayıran en önemli özelliklerden biri de sahip olduğu IDCT DVD hızlandırması. Bu sayede Motion Compensation kullanan grafik işlemcilerine nazaran daha akıcı ve pürüzsüz DVD oynatımı söz konusu olabiliyor çünkü IDCT Motion Compensation'a oranla CPU'ya daha az yükleniyor. S-Video ve kompozit video çıkışını destekleyen ATI Radeon 64MB DDR, video girişi olarak da her iki arabirimi destekliyor.

CHIP'in yorumu

CHIP Test Merkezi olarak gerçekleştirdiğimiz testlerde gördük ki yukarıdaki özellikler bir yana ATI Radeon 64MB DDR,

ÜRÜN BİLGİSİ

ATI Radeon 64MB DDR,
Hem yüksek oyun ve DVD performansı hem de video yakalama olanakları açısından mükemmel bir kart

İyi (7,88)

- Mükemmel video giriş/çıkış olanakları
- Oyunlarda yüksek performans
- Beraberinde gelen yazılım ve donanım

TEST SONUÇLARI

Quake III: 57.00

Quake II: 58.50

3D Mark 2000: 57.22

Ergonomi: 92.00

CHIP Toplam Puanı: 78.81

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 95.55

Bilgi için: 4K/Koyuncu/Arena

Tel: (212) 259 38 00

(216) 522 99 00

(212) 233 30 30

Fiyatı: 320 \$ + KDV

www.ati.com

performans olarak 32bit renk derinliği ve yüksek çözünürlüklerde nVidia GeForce2 GTS işlemcili kartlara bile kök söktürdü. Düşük çözünürlüklerde GeForce2 işlemcili kartlara geçilse de kartın sahip olduğu video girişi sayesinde elde edeceğimiz donanımsal MPEG-1 ve MPEG-2 video yakalama olanakları tek kelimeyle olağanüstü. Ürünün kutusundan Ulead Media Studio4 programının tam versiyonunun çıktığını da belirtelim. Tabii video yakalama için gereken tüm kablo ve fişler de kutudan çıkıyor. Hele hele ATI'nın son fiyat indirimleri dikkate alınırsa yüksek performansı ve zengin özellikleriyle bu kart, ekran kartından çok şey isteyen kullanıcılar için biçilmiş kaftan. Unutmadan ekleyelim kartın sürücü ayarları Türkçe. Evet yanlış duymadınız Türkçe. ATI'nın bu hoş jesti oldukça hoşumuza gitti doğrusu.

Sabit Disk: Quantum Fireball Plus As 40GB

IDE Disklerdeki Son Nokta

Sabitdiskler üst üste konulmuş yuvarlak tabakalara benzeyen plakalara sahiptirler. Bu plakalar silindiri oluştururlar ve her plakanın alt ve üstünde okuma yazma kafaları bulundurulur. Bu kafalar Head Actuator dediğimiz hareketlendirici aygıtlarla ileri geri hareket ederler. Plakalar Spindle adı verilen bir mile geçmiştir ve alüminyum yapıdadır. Öyle ki plakalar üst üste konulur ve bir mil motoru yardımı ile çevrilir. Mil motorunun devir sayısı dakikada 3600-10000 devir arasında bir değere sahiptir. EIDE disklerin en düşük hızları 5400 rpm, SCSI'lerin ise 7200 rpm civarında olduğu biliniyor. Dönüş süratinin artması ile birlikte bilgi transfer hızının da arttığı bir gerçek. Veri transfer hızı sabit diskten işlemciye aktarılan hızı gösterir. Ortalama erişim

Quantum Fireball Plus As Ultra Ata-100 arabirimini destekleyen 7200 rpm'lik bir IDE disk.

zamanı ise milisaniye cinsinden ölçülür ve küçüldükçe daha iyidir. Erişim zamanı okuma/yazma kafalarını rast gele seçilmiş izleri götürmek için geçen süreye karşılık gelir. Bir disk alırken en çok Ultra ATA kelimesi ile karşılaşırsınız. Ultra ATA Seagate, Quantum ve Intel'in beraberce ürettikleri bir arayüz. Bu arayüz ATA-2 ile uyumludur ve 33.3 MBps'lik bir hıza ulaşabilir. 1999 yılının ortalarında ise ATA-33'ün yerine daha yüksek hızlara ulaşabilen ATA-66 standardı geliştirilmiştir.

CHIP'in yorumu

Quantum Fireball Plus As Ultra Ata-100 arabirimini destekleyen 7200 rpm'lik bir IDE disk. Test sonuçlarında iyi bir sonuç elde eden bu disk, özellikle burst hızı ile bizi şaşırtmayı başardı.

Genel performansı yüksek olan bu diskin bir dezavantajı, biraz sesli çalışması. Neticede bu dezavantajı göz ardı edebilen kullanıcıların, yeni bir disk satın almak istediklerinde muhtak Quantum Fireball Plus AS'yi düşünmelerini tavsiye ederiz.

ÜRÜN BİLGİSİ

ATA 66 standardının yerini alan ATA 100 standardı ise şimdilik IDE disklerdeki son nokta durumunda

çok iyi (9,50)

- ATA-100 desteğine sahip
- 7200 rpm hızına sahip
- Biraz sesli çalışıyor

TEST SONUÇLARI

Ort. Okuma T. Hızı: 34405.2
Ort. Yazma T. Hızı: 19247.9
Veri Erişim Hızı: 9.5
CHIP Toplam Puanı: 95.02

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 99.09

Bilgi için: Empa / Emeaa/

Koyuncu

www.empa.com.tr

Tel: (212) 210 08 58

(216) 521 80 80

Fiyat: 120 \$ + KDV

www.quantum.com

Sabit Disk: Seagate Barracuda III 20 GB

Ultra ATA 100 ile Daha Yüksek Hızlara

Sabitdisklerin geçmişine baktığımızda onların düşük kapasite değerlerine ve de düşük bir dönme hızlarına sahip olduğunu görebiliriz. Ama artan kapasite ihtiyaçlarının giderilmesi sabit disk üreticilerini harekete geçirdi. İlk olarak diskler plakalar ve kafalar ekleyerek yüksek kapasite değerlerine ulaşmaya çalışıldı. Bu gelişme son-

raları disklerin dönme hızlarının artışının sürdürülmesi olarak hedeflendi. Günümüze geldiğimizde hem yüksek kapasite değerlerine hem de yüksek dönme hızlarına sahip diskler bulmanız mümkün. Ama disklerin yüksek hızlarda dönmesi ile birlikte gürültü oranının da doğrusal olarak arttığını söylemekte fayda var. EIDE arabirimini kullanan disklerin bir sorunu ise 8.4GB limiti idi. ATA arabirimi 28 bit adresleme kullanıyordu. Bu da yaklaşık 137 GB eder. Oysa BIOS'lar 24 bit adresleme kullandıkları için ancak 8.4 GB adreslenebiliyordu. Tek sorun bu değildi ama, Fat 16 sistemi sadece 2.1 GB'ı adresleyebiliyordu, bu da 2.1 GB'ın üstündeki sabit disklerinin partisyonlara ayırma zorunluluğunu getiriyordu. Ama Windows 98'in getirdiği FAT32

yeniliği ile 2.2TB büyüklüğünde bir adreslenebilme desteği başladı. ATA-33 ile başlayan sabitdisk değişimi yakın bir gelecekte ATA-66 ile devam etti. Günümüzde ise en son teknolojik değişim Seagate Barracuda III'ün de sahip olduğu ATA/100 standardı.

CHIP'in yorumu

Barracuda ATA III, masaüstü sabitdisk kategorisinde kendi ürün ailesi içinde en hızlı disk olma özelliğini taşıyor. Dakikada 7200 rpm'lik bir dönme hızı ve 2 MB belleği ile Ultra Ata/100 arabirimini kullanan Seagate teknik özellikleri ile göz dolduruyor. Saniyede 500 Megabit'lik veri transfer hızı ve 8.9 ms'lik veri erişim süresine sahip olan Barracuda III, özellikle ATA-Raid ve high-performans PC'ler için ideal bir seçenek.

ÜRÜN BİLGİSİ

Barracuda ATA III, masaüstü sabitdisk kategorisinde kendi ürün ailesi içinde en hızlı disk olma özelliğini taşıyor.

çok iyi (9,90)

- 40 GB'a kadar model seçenekleri var
- Ultra ATA 100 standardını destekliyor

TEST SONUÇLARI

Ort. Okuma T. Hızı: 38737.8
Ort. Yazma T. Hızı: 22231.0
Veri Erişim Hızı: 11.7
CHIP Toplam Puanı: 99.09

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 99.09

Bilgi için: İhlas-Acer /

Datagate

Tel: (216) 317 96 50

(212) 288 53 11

Fiyat: Firmaları arayınız

www.seagate.com

Disklerin yüksek hızlarda dönmesi ile birlikte gürültü oranının da doğrusal olarak arttığını söyleyebiliriz.

CD Yazıcı: Yamaha CRW2100S

SCSI'den Vazgeçmeyenlere CD-RW

Gecen ay 16X Yamaha CD yazıcının IDE arabirimli modelini inceleme fırsatı bulmuştuk. Bu ay ise aynı firmanın SCSI modeli karşımıza çıkmayı başardı.

Yamaha CRW21006S, SCSI-2 (Fast SCSI) arabirimini kullanan ve 16X yazma, 10X tekardan yazma ve 40X CD okuma hızlarını destekleyen bir CD yazıcı. CD yazıcının SCSI arabirimini kullanması, sadece PC platformunu değil aynı zamanda Mac ve Unix gibi farklı platformlarda çalışabilmesi çok büyük bir avantaj. Easy CD Creator ve DirectCD yazılımları ise cihazla birlikte gelenler arasında. Bu yazılımların kullanımı kolaylığı sayesinde Windows işletim sisteminin sürük- le& bırak özelliğini kullanarak CD'lerinizi zorlamadan yazabilmeniz mümkün. Bu CD ya-

Bu CD yazıcının rakiplerine göre en büyük avantajı, yüksek yazma ve okuma hızına sahip olması.

zıcının rakiplerine göre en büyük avantajı, yüksek yazma ve okuma hızına sahip olması. Dezavantajı ise Image verilerinin kopyalamasında cihazın bir zaman kaybına neden olması. Bu zaman kaybı nedeniyle Yamaha CRW2100S'i de 12X hızında ve burnproof teknolojisini destekleyen diğer CD yazıcılar ile aynı sürede yazdığını görmek mümkün.

CHIP'in yorumu

Yamaha'nın hızına bir şey diyeceğimiz yok ama mekanizması ve CD kopyalamadaki güvenilirliği bizi biraz düşündürüyor.

Top10 tablomuzda yer alan bazı 12X CD-RW cihazlarının burnproof teknolojisi sayesinde CD kopyalama işlemini güvende tuttuklarını görebiliriz. Oysa Yamaha CRW2100S modeli ile içine yerleştirdiği 8Mbyte belleği yeterli buluyor. Gerçi bu bellek sayesinde 3 saniyelik bir avantaj sağlanmış ama bu CD'leri sorunsuz yazmak için yeterli değil. Ayrıca beraberinde gelen yazılım olan Adaptec Easy Cd Creator da maalesef Yamaha CRW2100E'nin tüm fonksiyonlarının performanslı bir şekilde kullanılmasına izin vermiyor.

CD Yazıcı: Ricoh MP7120A

Tekrar Yazmada Maksimum Hız

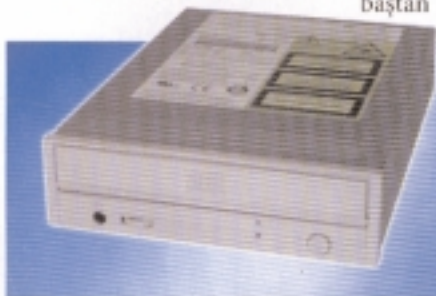
CD-R veya CD-RW'lere yazma aşamasında yapılan iş eski plak basımına benziyor. Çünkü alüminyum tabakaya içten dışa doğru spiral şeklinde milyonlarca küçük delik açılır. Öyle ki bu delikler 0.5 mikron genişliğe 1-3 mikron boyunda ve 0.15 mikron derinliğe sahiptir. CD-R veya CD-RW'ler üzerlerinde bir koruma olduğundan dolayı bir plak ile karşılaştırıldığında daha sağlam olduğu kuşkusuz bir gerçek. Ama yine de bu korumanın 0.002 mm kalınlıkta

olduğu düşünülürse bu ürünleri kullanırken dikkatli olmak gerekir. CD-R'lar üzerine bir kez kayıt yapılabilen CD'lerdir. Bu CD'lere kayıt lazer ışını ile yakılarak yapılıyor. Bu yakma işlemi sırasında yakılan yerlerde çukurluklar oluşur. CD-RW'ler ise üzerine yaklaşık 800-1200 kere kayıt yapılabilen CD'ler. Bu CD'lerde yakma işlemi biraz daha farklı. Lazer ışını ile 500-700 derecede eritilen alüminyum bölüme ani bir soğutma uygulanarak çukurlar baştan yazılabilir. Ancak bu

kimyasal işlem söylendiği gibi 800-1200 kereden çok çok daha az. Ricoh MP7120A, 12X hızında yazma, 10X hızında tekrar yazma ve 32X hızında CD'leri okuyabilen bir CD yazıcı. 4 MB'lık bir belleğe sahip olan bu cihazın en önemli özelliği 10X hızında tekrar yazabilme fonksiyonuna sahip olması.

CHIP'in yorumu

12 hızında CD'leri yazabilen bu cihaz için 4 MB'lık bir bellek pek yeterli olmuyor. Yani demek istediğimiz, CD yazarken yaklaşık 8 dakika boyunca bilgisayara iyi davranmalısınız. Aksi takdirde CD'leriniz yazılamayabilir. Neticede 2 Mbyte'lık bir ön belleğe sahip olan 8 hızlı bir CD yazıcı alacağınıza, 12 hızlı yazabilen bir Ricoh almanın çok daha mantıklı olduğunu da unutmamak gerek.

Ricoh MP7120A'da güvenilirlikten çok, ucuz ve hızlı bir ürün oluşturma mantığına göre hareket edilmiş.

ÜRÜN BİLGİSİ

Adaptec Easy Cd Creator

Yamaha CRW2100E'nin tüm fonksiyonlarının performanslı bir şekilde kullanılmasını engelliyor

çok iyi (9,51)

- 8 MB belleği var
- Yüksek CD yazma hızı
- CD yazma programı yetersiz

TEST SONUÇLARI

Ort. Veri T. Hızı: 33.20
Audio CD Yazma: 1040
Data CD Yazma: 460
CHIP Toplam Puanı: 95.16

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Top. Puanı: 94,35 (IDE)

Bilgi için: Multimedya / SKY

Tel: (212) 212 98 50

(212) 225 68 08

Fiyat: 299 \$ + KDV

www.yamaha.com

ÜRÜN BİLGİSİ

CD okuyucular yazılan bir CD'yi içten dışa doğru okur ve bir yazılım yardımı ile bunları verilere dönüştürür.

iyi (7,84)

- 10X tekrardan yazabiliyor
- Performans/fiyat oranı
- CD Yazma güvenilirliğine pek önem verilmemiş
- Kutusuz geliyor

TEST SONUÇLARI

Ort. Veri T. Hızı: 25.47
Audio CD Yazma: 1420
Data CD Yazma: 515
CHIP Toplam Puanı: 78.43

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 94,35

Bilgi için: Ufotek

Tel: (212) 336 61 00

Faks: (212) 266 46 39

Fiyat: 219 \$ + KDV

www.ricoh.com

DVD Sürücü: LG DRD-8120B

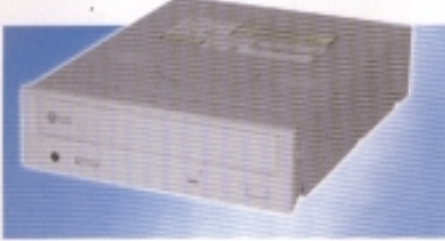
Fiyat/performans Oranına Önem Verenlere

LG'nin yeni DVD-ROM'u, yüksek bir hız ve de yüksek bir performans yakalayarak, yarışta var olduğunu Test Merkezine geldiği gün bize gösterdi! LG DRD-8120B, IDE arabirimini kullanan ve 12xDVD ve 40xCD hızına sahip olan bir DVD-ROM sürücü.

LG tarafından piyasaya sürülen bu yeni DVD sürücüsü test merkezimize ne yazık ki bir audio kablosu, vida, kullanım kılavuzu veya bir DVD player yazılımından noksan bir şekilde ulaştırıldı. Bu da toplam değerlendirmede bu

cihaz için ciddi bir puan kaybına neden oldu. Dolayısıyla LG DVD-ROM'unu sadece performans değerleri ile değerlendirebildik.

DVD-ROM'un en önemli özelliği Single Lens Twin Laser Optical Pick Up okuma kafası sayesinde CD-R ve CD-RW'leri sorunsuzca okuyabilmesi. LG DRD-8120B'nin teknik verilerini sayacak olursak, DVD-ROM uygulamasında rast gele erişim süresinin 120ms CD-ROM rast gele erişim süresinin ise 100 ms olduğunu söyleyebiliriz.

Diğer DVD sürücülerde bulunan genel özellikler bu sürücüde de mevcut.

CHIP'in yorumu

Bu yeni DVD sürücü kutuyla gelmiyor, dolayısıyla tanıtım disketi olmaması sizi endişelendirebilir, fakat desteklediği işletim sistemlerine baktığımız ve birlikte çalışmayı denediğimiz zaman herhangi bir sorunla karşılaşmadığımızı gördük. Sessiz çalışıyor olması ve vibrasyonun düşük olması LG için büyük bir avantaj. Ayrıca ürünün yatay ve dikey çalışabilmesi her sürücüde bulunmayan bir özellik. LG okuma sırasında herhangi bir duraklama göstermiyor ve ortalamanın üstündeki performansı ile göz dolduruyor. Buna ek olarak, cihaz bir çok disk formatını tanıyabiliyor ve değişik medya formatlarıyla da uyum sağlıyor. Kısaca diğer DVD sürücülerde bulunan genel özellikler bu sürücüde de mevcut.

ÜRÜN BİLGİSİ

LG okuma sırasında herhangi bir duraklama göstermiyor ve ortalamanın üstündeki performansı ile göz dolduruyor

İyi (7,87)

- Sesiz
- Fiyat/performans oranı yüksek
- Kutusuz geliyor

TEST SONUÇLARI

DVD Performansı: 47.35
CD Performansı: 53.00
Ergonomi: 60.00
CHIP Toplam Puanı: 78.78

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 89.89

Bilgi İçin: Ufotek

Tel: (212) 336 61 00

Faks: (212) 266 46 39

Fiyatı: 94 \$ + KDV

www.lge.com

CD Sürücü: LG CRD-8520B

CD Sürücülerin Hız Kesmeye Niyetleri Yok

Sony ve Philips ilk compact disk'i ürettikleri zaman, bilgi teknolojisinde bir devrim yaratacaklarının farkında değildiler. İlk yıllarda az bulunan CD çeşitlerinin güvenilirlik ve kaliteleri sayesinde günümüzde dev bir sektör haline dönüştüğünü hepimiz biliyoruz. Öyle ki 74 dakikalık audio veya 650 MB'lık veriler son derece kaliteli ve güvenli bir şekilde CD'ler üzerinde saklanabiliyor. İlk CD sürücüler kendisine ait bir adaptörü ile satılıyordu. Aynı zamanda özellikle lap-top bilgisayarlar için paralel porta bağlanabilen CD sürücüler de oldukça popülerdi. Ama gelişen teknoloji CD sürücülerini de önemli ölçüde değiştirdi. Bir zamanlar CD-RW ve DVD sürücülerin çıkması ile birlikte CD sürücülerinin piyasadan kalkacağı söyleni-

yordu. Oysa günümüze baktığımızda üreticilerinin CD sürücülerden vazgeçmeyerek her gün farklı bir model piyasaya sürdüğünü rahatlıkla görebiliyoruz.

LG CRD-8520B yeni piyasaya sürülen bu ürünlerden biri. LG CRD-8520B, IDE arabirimini kullanan ve plug&play özelliğine sahip olan 52 hızlı bir CD-ROM. CD-ROM'un en önemli özelliği, üzerinde 128 KB'lık bir buffer'e sahip olması ve CD'yi taktığınızda veriye erişmesi için geçen sürenin yaklaşık 80 ms sürmesi.

CHIP'in yorumu

Bazı CD-ROM'lar yüksek bir hızda olmalarından dolayı titreşimler meydana getirirler ve gereğinden çok daha fazla ses çıkartırlar. Özellikle kopya CD'lerin farklı kalınlıklarda olmasından dolayı bu ses çok rahatsız edici boyutlara varabilir. Bu CD-ROM'da ise bu tür bir olay yaşamadık. Taktığımız CD'leri LG herhangi bir gürültü yapmadan rahatlıkla okuyabildi. Sonuç olarak ister orijinal ister kopya CD olsun, LG'nin bu tür CD'leri rahatlıkla çalıştırabildiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

LG CRD-8520B, IDE arabirimini kullanan ve plug&play özelliğine sahip olan 52 hızlı bir CD-ROM.

ÜRÜN BİLGİSİ

LG, MS-DOS, Windows 3.x, 95, 98, NT ve OS/2 Warp işletim sistemlerine kolayca kuruyor ve aynı zamanda sorunsuz çalışıyor

İyi (7,80)

- Yüksek performans/fiyat oranına sahip
- 7800 KB/saniye veri transfer hızına sahip

TEST SONUÇLARI

CD Performansı: 29.42
Audio Ripping: 13.6X
Ergonomi: 60.00
CHIP Toplam Puanı: 59.15

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 83.88

Bilgi İçin: Ufotek

Tel: (212) 274 56 60

Faks: (212) 266 46 39

Fiyatı: 43 \$ + KDV

www.lge.com

Püskürtmeli Yazıcı: Lexmark Z42

Foto Kalitesinde Baskı

Yakın geçmişte Inkjet yazıcılar paralel bağlantıyı kullanan ve 600 dpi'lık bir baskı kalitesine sahip olan yazıcılardı. Ama piyasa rekabeti üreticileri bu yazıcıları daha da hızlandırmak için yeni teknikler aramaya sürükledi. İlk olarak yazılım desteği ile bu yazıcıları birbirinden farklılaştırmaya çalıştılar. Sonra farklı baskı teknikleri devreye girdi. Çok değil bir süre önce USB teknolojisinin gelişmesi ve kabul görmesi ile birlikte USB arabirimi de yazıcılarda kullanılmaya başlandı.

Üreticiler eski sistemleri de düşünerek ürünlerinde hem paralel hem de USB arabirimini desteklediler. Böylece her bir kesime hitap etmeyi başardılar. Ama bu da yetmedi, baskı kalitelerinin de hız ile orantılı olarak artması gerekiyordu. Durum böyle olunca üreticiler bu

Yazıcı ile birlikte gelen Express Install driver ile Lexmark Z42'yi Windows'a tanıtmak çok kolay.

sefer hızdan bir şey kaybetmeden baskı kalitesini arttırmaya çalıştılar.

Lexmark Z42 hem yüksek bir hız hem de yüksek bir baskı kalitesi ile çalışabilen bir mürekkep püskürtmeli yazıcı. Öyle ki 2400x1200 dpi baskı çözünürlüğü ve dakikada 10 sayfalık baskı hızı ile Lexmark Z42 lazer kalitesine yakın bir baskı kalitesini sunabiliyor. Windows'un yazı tiplerini tam olarak destekleyen bu ürün, standart bağlantıyı paralel ve USB portundan gerçekleştiriyor.

CHIP'in yorumu

Yüksek baskı çözünürlüğüne sahip yazıcılarda ana mantık foto kağıdı kullanmadan aynı kaliteyi normal bir kağıttan elde etmek. Ne yazık ki Lexmark yüksek bir baskı kalitesi ile birlikte yüksek bir hız sunmuyor. Ayrıca bu yazıcı 2'li mürekkep sistemi kullanılıyor. Çevre bakımından bu iyi bir düşünce ama kullanıcılar için 4'lü mürekkep sistemi her zaman daha ekonomik. Neticede Lexmark Z42 ortalama performans/fiyat oranına sahip olan bir yazıcı.

ÜRÜN BİLGİSİ

2400x1200 dpi baskı çözünürlüğü ve dakikada 10 sayfalık baskı hızı ile Lexmark Z42 lazer kalitesine yakın bir baskı kalitesini sunabiliyor

çok iyi (8,02)

- Yüksek bir çözünürlüğe sahip
- USB ve paralel bağlantıyı kullanabiliyor

TEST SONUÇLARI

Resim Baskı Hızı: 126
Grafik Baskı Hızı: 113
Resim Kalitesi: 82.00
Grafik Kalitesi: 83.00
CHIP Toplam Puanı: 80.23

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 87.73

Bilgi için: Pera Bilgi İşlem

Tel: (212) 221 12 82

Faks: (212) 221 55 28

Fiyatı: 136 \$ + KDV

www.lexmark.com

19" Monitör: Sony G400

Birden Çok PC Kullananlara Özel

Piyasada iki ana tip monitör bulunur. Bunlardan ilki masaüstü PC'lerde kullanılan monitörler ikincisi ise daha çok Laptop PC'lerde kullanılan monitörler. Masaüstü PC'lerde 1897'de keşfedilen katot ışınlar

teknolojisi kullanılır. Bu yüzden de bu teknolojiyi kullanan monitörlere CRT monitörler yani Cathode Ray Tube adı verilir. CRT bir tarafı ekran bir tarafı da elektron tabancası olan bir tüp. Elektronlar ışınlar halinde düz ekrana doğru akarlar. Işınla karşılaşan fosfor parlar. Sony G400, Trinitron ekran tüpünü ve Low Voltage Small Aperture G1 Impregnated Cathode elektron tabancasını kullanan ve 0.24 mm nokta aralığına sahip olan bir 19" monitör. Gerek televizyonları gerek monitörleri ile kendi dâhında bir numara olan Sony'nin bu monitöründe bulunan dinamik odaklama (DQL) ve MALS /EFEAL (Çoklu Astigmatik Lens Sistemi/Genişletilmiş Alan Aperture Lens) sistemleri sayesinde optimal elektron ışın

odaklaması elde edilmiş. MPRII düşük radyasyon ve yansımaz ekran özelliklerine sahip olan monitörün görülebilir alanı 446 mm yatay, 464 mm dikey ve 461 mm'lik köşegen değerleri oldukça yüksek bir performans sunuyor.

CHIP'in yorumu

E400 modeli ile teknik olarak aynı özelliklere sahip olan bu model, çift ekran girişi ile kendini farklılaştırıyor. Yani bu monitöre iki adet sistem bağlayabilirsiniz. Ön panelinde bulunan switch sayesinde, birinci sistem ile ikinci sistem arasında geçiş yapabiliyorsunuz. Sonuç olarak dış görünümü ve sunduğu teknoloji ile klasik Sony çizgisini bozmayan G400 kaliteden ödün vermeyen kullanıcılar için piyasadaki en iyi seçeneklerden biri.

ÜRÜN BİLGİSİ

E400 modeli ile teknik olarak aynı özelliklere sahip olan bu model, çift ekran girişi ile kendini farklılaştırıyor

çok iyi (9,40)

- Aynı anda iki sistem bağlanabiliyor
- Yüksek bir çözünürlüğe ulaşabiliyor

TEST SONUÇLARI

Conv.+Geometri: 65.46
Ergonomi: 90.00
CHIP Toplam Puanı: 94.08

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 94.08

Bilgi için: Empa / Arena / 4K

www.empa.com.tr

Tel: (212) 233 30 50

(212) 259 38 00

Fiyatı: 727 \$ + KDV

www.sony.com

Ön panelinde bulunan switch sayesinde, birinci sistem ile ikinci sistem arasında geçiş yapabiliyorsunuz.

19" Monitör: Nec Multisync 95F

Az Yer Kaplayan 19"lik Dev

Nec bu sefer hem ev kullanıcıları hem de ofis kullanıcılarına yönelik yüksek performanslı Multisync serisinin 19"lik üyesi Multisync 95F ile karşımıza çıkıyor.

Trio Dot Pitch ekran tüpü kullanılan bu monitörde opticlear ekran yüzeyi sayesinde yansıma ve parlama minimuma düşürülüyor. Nec aynı zamanda fokus derecesinden fe-

dakarlık etmeden yüksek kontrast, aydınlık dereceler ve temiz bir görüntü de elde edilebiliyor.

0.25 mm nokta büyüklüğü ile kaliteli bir görüntü sergileyen Multisync 95F tak çalıştır niteliğindeki kullanımı ve ergonomik dizaynı ile göze hitap ediyor. Monitör ile ilgili parlaklık, yatay düşey pozisyonlar gibi tüm ayarların rahatlıkla yapılabileceği OSM menüsünün kolay kullanımı beğenimizi kazanmayı başardı. Monitörün ilk göze çarpan özelliklerinden biri EPA Energy Star uyumlu olan 2/3 oranında düşük bir güç tüketimi sağlayan IPM, monitörü ekran kartının tarama frekansına otomatik olarak ayarlayan multifrekans ve ekranda size maksimum görüntü alanını sağlayan fullscan teknolojilerini tam olarak desteklemesi. Yatayda 31-96 KHz ve düşeyde 55-160 Hz arasında değişen frekans değerleri ile elde edilebilen en yüksek çözünürlüğün 1600x1200 (76 Hz) olmasına rağmen tavsiye edilen değer 1280x1024 (85 Hz). Fullscan olarak görülebilir alanı yatayda 366 mm, düşeyde ise 274 mm olan monitör 442 mm, 453 mm, 455 mm büyüklüğü ve 22 kg'lık ağırlığı ile ideal bir 19" boyutlarında.

şeyde 55-160 Hz arasında değişen frekans değerleri ile elde edilebilen en yüksek çözünürlüğün 1600x1200 (76 Hz) olmasına rağmen tavsiye edilen değer 1280x1024 (85 Hz). Fullscan olarak görülebilir alanı yatayda 366 mm, düşeyde ise 274 mm olan monitör 442 mm, 453 mm, 455 mm büyüklüğü ve 22 kg'lık ağırlığı ile ideal bir 19" boyutlarında.

CHIP'in yorumu

İlk etapta sunduğu teknoloji ile göze çarpan Multisync 95F gerek kullanım alanı gerekse performans/fiyatı oranı ile monitörünü değiştirmek isteyenler için piyasadaki en uygun seçeneklerden biri. Performans haricinde şık görünümü ve ergonomik dizaynı sayesinde hemen her ortamda rahatlıkla kullanılacak bir monitör.

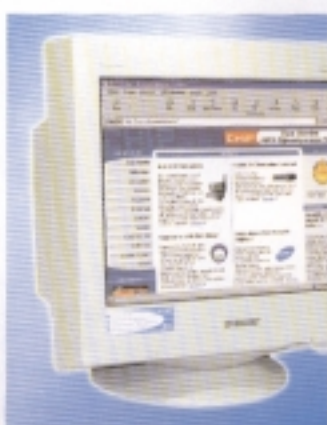

NEC 95F tak çalıştır niteliğindeki kullanımı ve ergonomik dizaynı ile göze hitap ediyor.

19" Monitör: Sony Multiscan E400

Sony Efsanesi Devam Ediyor

Monitörler kuşkusuz bilgisayar sistemlerinin en önemli parçalarından biri. Artan görüntü kaliteleri ve ekran kartlarının fonksiyonel özellikleri ile birlikte artık iyi bir monitöre sahip olmak neredeyse bir ihtiyaç. Buna ek olarak masaüstü yayıncılık veya Cad/Cam uygulamaları ile uğraşanlar, iyi bir görüntü kalitesinin yanı sıra yüksek bir tazeleme frekansı ve yüksek bir çözünürlükle çalışmak isterler. Durum böyle olunca bahsedilen bu monitörleri bulmanız da zorlaşır. Yılların tecrübesine sahip olan Sony E400 modeli ile yukarıda bahsi geçen özellikleri destekleyen bir cihaz. Yani Sony Multiscan E400, FD Trinitron ekran tüpünü ve Sony'nin L-SAGIC (Low Voltage Small Aperture G1 with Impregnated Cathode) Elektron tabancasını kullanan

E400, hazır video modlarına ek olarak kullanıcının 15 video modu ayarlamasına izin veriyor.

0.24 mm nokta aralığına sahip oldukça sık bir tasarıma sahip olan bir 19" monitör. Düz kare ekran ve Plug&Play (DDC1/DDC2AB/DDC2Bi) uyumluluğun yanı sıra çok kullanışlı ve fonksiyonel bir OSD menüye sahip olan cihaz, yatayda 30-

96 KHz düşeyde 48-120 Hz'lik frekans aralıkları ile göz dolduruyor. Buna ek olarak maksimum çözünürlüğü 1800x1440 olan E400'de tavsiye edilen ergonomik çözünürlük 91 Hz'de 1280x1024 piksel.

CHIP'in yorumu

446x464x461 mm. ölçüleri ve 26 kg'lık ağırlığıyla büyük boyutlara sahip olan bir 19" monitör olan E400, fabrika çıkışı hazır video modlarına ek olarak kullanıcının 15 video modu ayarlamasına izin veriyor. Bu monitörde beğendiğimiz en önemli özellik, üzerinde bir Reset düğmesinin bulunması. Sony'de yaptığımız ayarların içinden çıkamadığınız zaman bu düğme çok işe yarıyor. Bu sayede anında fabrika ayarlarına geri dönebiliyorsunuz.

ÜRÜN BİLGİSİ

Nec, fokus derecesinden fedakarlık etmeden yüksek kontrast, aydınlık dereceler ve temiz bir görüntü elde edilebilen bir monitör

İyi (6,62)

- Ergonomik yapısı
- Net ve keskin bir görüntüye sahip

TEST SONUÇLARI

Convergence/Geometri: 48.38
Ergonomi: 60.00
CHIP Toplam Puanı: 66.27

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 94.08

Bilgi için: GenpaCom

Tel: (212) 288 10 78

Faks: (212) 2753897

Fiyat: 710 \$ + KDV

www.nec.com

ÜRÜN BİLGİSİ

Sony E400 TCO 99 haricinde NUTEK, International Energy Star ve E2000 güç yönetim standartlarını destekliyor

Çok İyi (8,16)

- Trinitron ekran tüpü var
- Yüksek çözünürlüğe ulaşabiliyor
- Türkçe kitapçık var

TEST SONUÇLARI

Convergence/Geometri: 58.88
Ergonomi: 75.00
CHIP Toplam Puanı: 81.66

TOP 10 BİRİNCİSİ

CHIP Toplam Puanı: 94.08

Bilgi için: Empa / Arena / 4K

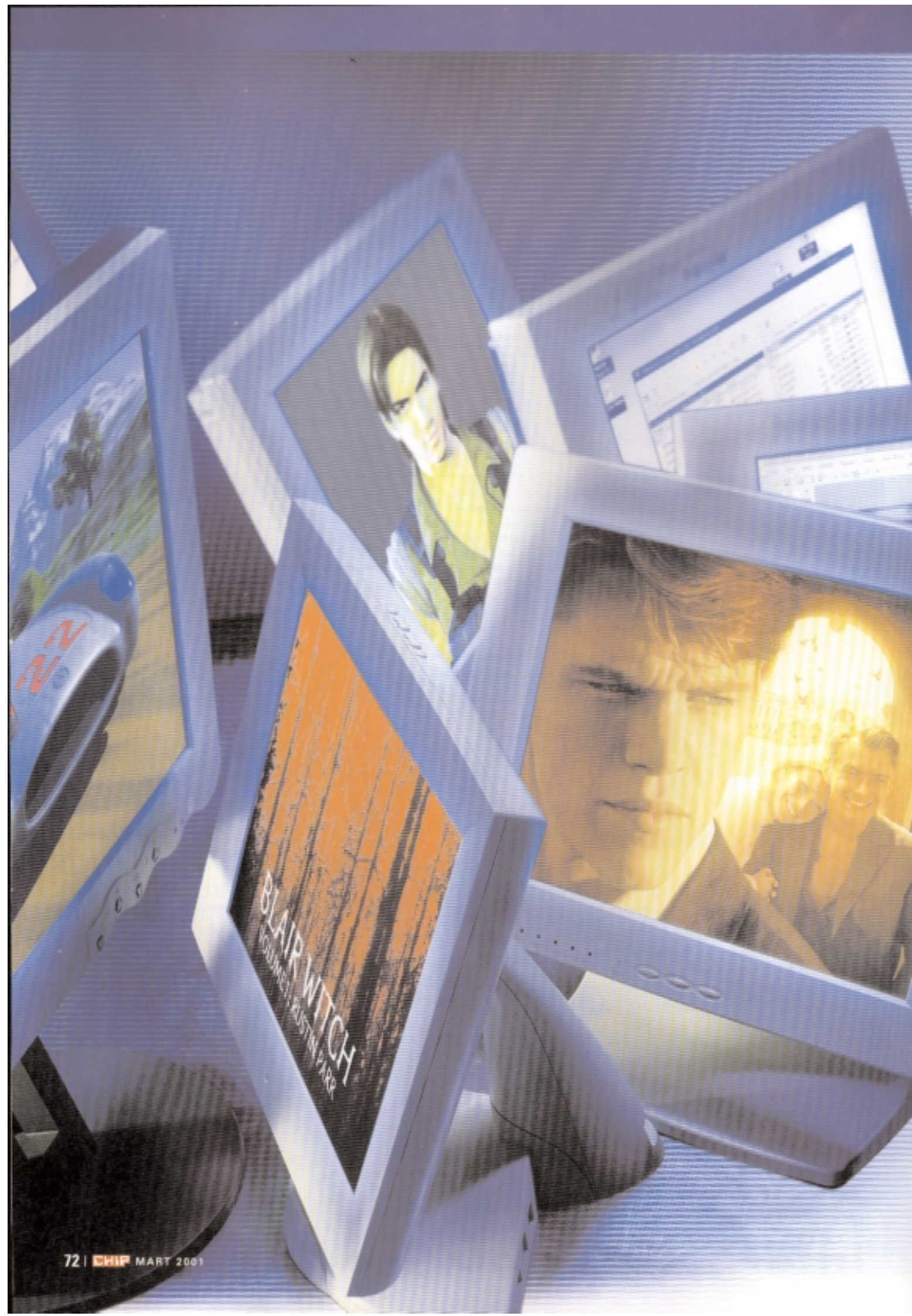
www.empa.com.tr

Tel: (212) 233 30 50

(212) 259 38 00

Fiyatı: 513 \$ + KDV

www.sony.com

18 Düz Ekran Monitör Testte

Tüp Yerine TFT'ye Terfi Etmeli mi?

Kaba tüp ekranını daha zayıf ama aynı zamanda önemli ölçüde daha pahalı bir düz ekranla değiştirmek kimin aklından geçmemiştir ki? CHIP, yüksek fiyatlı 15 inç TFT'lerin neler sunduklarını gösteriyor.

çok şey değişti. Bakış açısına bağlı kontrast ve renk gerçekliği gibi özellikle kritik noktalarda IPS ve MVA gibi yeni display teknikleri bir hayli iyileştirme yarattılar. CHIP'in karşılaştırmalı testinin gösterdiği gibi, 100 derecelik bakış açıları önemli bir kalite kaybı olmaksızın mümkün. Görüntü oluşturma süreleri de, düz ekran monitörde hareketli "James Bond" filmlerinin bile tadına varabilmek için iyi display'lerde 35 milisaniye ile artık yeterince kısa.

Hatalı pikseller görüntüyü sulandırabilir

Önceden olduğu gibi şimdi de hatalı pikseller, yani display'de sürekli aydınlık ya da karanlık olan resim noktaları bir sorun teşkil ediyor. Günümüzdeki imalat teknikleriyle bu tip hatalı noktaların tek bir üretim serisi içinde bile ortaya çıkmayacağını söylemek mümkün değil.

Teste katılmak üzere bize yollanan örneklerin hiçbirinde hatalı piksellerin ortaya çıkmamış olması, aynı seriden başka bir cihazda da bunların ortaya çıkmayacakları anlamına gelmiyor. Üreticiler ancak bir milyon resim noktasında on hatalı pikselden itibaren bir display'i bozuk olarak kabul edip değiştirdikleri için, size tavsiyemiz şu olacak: Satın alacağınız TFT'nin kendisinin alışveriş yaptığınız yerde kontrol edilmesini sağlayın. Hem böylelikle sa-

tıcınızın servis canlısı olup olmadığını da test etmiş olursunuz.

CHIP fiyatları 600 ile 1400 Dolar arasında değişen alt ve orta sınıf 18 TFT'yi (ekran diyagonalı 15 inç) teste tabi tuttu. Bu arada bazı üreticiler ekran diyagonalı olarak 15,1 inç değerini verdiklerinde kafanız karışmasın, çünkü pratikte bu kaale alınmayacak en çok 2 milimetrelilik bir farka tekabül ediyor.

Maxdata Belinea 101560: Maxdata'nın kendi markası Belinea ile testten galip çıkması, güçlü rakiplerin varlığı göz önüne alındığında biraz şaşırtıcı. Ama bu monitör zaferi hak ediyor, ne de olsa en iyi görüntü kalitesini sunuyor. Testin galibi ile ilgili daha fazla bilgiyi 74. sayfada bulacaksınız.

İçindekiler

- 74 Test galibi:
Maxdata Belinea 101560
- 78 Arka plan: Düz ekran monitörler için ISO
- 82 Bir bakışta test diyagramları:
Açılı ilişkiler
- 80 Nasıl test etik:
Bir bakışta tüm test kriterleri
- 89 Satın alma danışmanı:
Display'i yerinde kontrol edin
- 84 Tablo: Teknik veriler ve değerlendirme
- 88 Başlangıçtan bugüne:
TFT ekranların gelişimi

■ Henüz birkaç yıl önce ilk ve elbette çok pahalı düz ekran monitörlerin masalar üzerinde yerlerini almaları, öncelikle şaşırtıcı dış görünüşleriyle hemen herkeste büyük bir hayranlık uyandırmıştı. Dört kat daha derin 15 inç tüp monitörlerle karşılaştırıldıklarında çok daha şık bir görüntüye sahiptiler. Ancak görüntü kalitesi noktasında kaba kuzenlerinin eline su dökemiyorlardı.

Tam da bu noktada son zamanlarda

liyama TXA3832HT: Bu monitör iyi görüntü kalitesi ile harika donanımı bir araya getiriyor. Display'i 90 derece döndürmek, böylelikle de bir DIN A4 sayfasını tümüyle görüntülemek mümkün. Masif monitör tabanında her biri 1 watt performansa sahip iki hoparlör saklı.

Dört çıkışlı bir USB-Hub da monitörde kendine yer bulmuş. "Gerçek" güç şalteri kolayca erişilebilecek şekilde cephenin alt kısmına yerleştirilmiş. Display için ince ayarlar noktasında liyama bir test resimleri koleksiyonu sunuyor. Ücretsiz danışmanlık hattı ile üretici testte sempati puanları topluyor.

Acer FP559: Görüntü kalitesi itibarıyla bu monitör neredeyse testin galibi kadar iyi. Bakış açıları 120 dereceye 100 derece olarak tatminkar. Düzensiz aydınlatılmış ortamda kontrast ise 36:1 oranıyla oldukça yüksek.

Belinea'da olduğu gibi, OSD kullanımı için ayarlanabilir çark burada da cephenin alt kısmında yer alıyor ve hemen keşfedilemiyor. Acer uygun fiyatı ve yüksek kalitesiyle fiyat/performans ödülünü almayı başardı.

Eye-Q 31S: Bu monitör aydınlık yoğunluğu ve düzensiz aydınlatılmış ortamda kontrast oranı ile ikinci sıraya yerleşiyor. Bakış açısına bağlı kontrast ise daha az tatminkar. Yatay olarak 104 derecede işler daha yolundayken, dikey olarak 79 derece için aynı şeyi söylemek mümkün değil. Masif tabana stereo hoparlörler yanında iki USB arabirimi de yerleştirilmiş. Aynı şekilde kulaklık bağlantısı da mevcut. Sorunlarda kullanıcıya ücretsiz danışmanlık hattı ve yerinde servis yardımcı oluyor.

Sampo PD-70FA2M: Display'in görüntü kalitesine ilişkin şikayet etmek için bir neden yok. Görüntü değerlendirmesinde monitör üçüncü sırada yer alıyor. Cephenin köşelerindeki iki hoparlör boyutlarına göre kabul edilebilir bir ses sunuyor. Ama aynı şekilde entegre edilmiş mikrofon, bu tip durumlarda çoğu kez olduğu gibi, kullanışlı değil.

Monitör maalesef display'in arka kısmına monte edilmiş sağlam bir şalterle açılıyor. Ancak bu tabii ki hakiki bir güç şalteri değil; ayrı olan güç kaynağı monitör kapalıyken de prizden sürekli 7 watt enerji çekiyor.

Kör uçuş: OSD tuşlarının işlevlerini Hyundai yalnızca yan tarafta belirtiyor.

Samsung Samtron 50S: Görüntü kalitesi noktasında Samtron düpedüz alt sıralara yerleşiyor. 67,3 milisaniyelik görüntü oluşturma süresi, olumsuz anlamda yalnızca daha yavaş Sony monitörü tarafından geride bırakılıyor.

Viewsonic VG 150: Düzensiz aydınlatılmış ortamda kontrast oranı (34:1) ve

1. Sıra

çok iyi
(9,12)

- ① Geniş bakış açıları
- ② Yüksek kontrast oranı
- ③ En yüksek aydınlık yoğunluğu
- ④ En kısa görüntü oluşturma süresi
- ⑤ Güç şalteri yok

Bilgi için: www.belinea.com

Fiyat: 1000 Dolar

Saklambaç: Görüntü parametrelerinin ayar çarkçığı dört büyük tuş arasında kaldığından dolayı hemen hemen hiç göze çarpmıyor.

Maxdata Belinea 101560

Her Yönden İyi Görüş

Geniş bakış açıları, düzensiz aydınlatılmış ortamlarda da yüksek kontrast oranı ve hızlı bir görüntü oluşturma Belinea'nın vasıfları arasında.

Maxdata Fujitsu'nun MVA display'inden en fazlasını elde ediyor. Teste katılanlar arasında hem yatay olarak hem de dikey olarak en geniş bakış açılarını sunuyor. Ancak 126 ya da 106 dereceden sonra kontrast oranı 10:1'in altına iniyor. Aynı alanda renk gerçekliği de olağanüstü.

Düzensiz aydınlatılmış ortamda (ISO normal bürodaki ışık durumunu böyle tanımlıyor) kontrast oranı tamı tamına 42:1 ve teste katılanlar arasında uzak ara en yüksek oran. Ancak renk kapsamı noktasında display gerilerde kalıyor; UCS renk diyagramının yalnızca yüzde 18,7'sini kapsayarak. Bu noktada Sony ürünü display yüzde 24,6 ile en iyi değere ulaşıyor, bir tüp monitör bile yüzde 30 civarında bir değer sunuyor.

Karanlık/aydınlık/karanlık şeklinde

ölçülen komple bir görüntü değişimi 35 milisaniyelik en kısa sürede gerçekleşiyor. Böylelikle monitör yalnızca sıkıcı büro çalışmaları için değil, bilakis aynı zamanda multimedya uygulamaları, oyunlar ve DVD videoları için de uygun hale geliyor. İki stereo hoparlör altta cepheye entegre edilmiş, sıradan Windows sesleri için bunların tınları yeterli oluyor. OSD menüsünün kullanımı başlangıçta biraz kafa karıştırıyor. Gerçi cephede dört büyük tuş hemen göze çarpıyor, ama seyir ve bir değerini ayarı için ekranın alt kısmında ustaca gizli küçük bir çark sorumlu. Güç kaynağı monitör kasasına yerleştirilmiş olmasına rağmen, üretici anlaşılabilir bir biçimde gerçek bir güç şalterinden feragat ediyor. Bu fiyat sınıfındaki bir cihaz için birkaç kuruşun pek bir önemi olmasa gerek.

aydınlık yoğunluğu (metrekare başına 205 Candela) için diyecek bir şey yok. 10:1 kontrast oranına kadar bakış açıları biraz daha zayıf ve yatay olarak 98 derece ile dikey olarak 73 dereceye kadar ulaşıyor. Bakış açısına bağlı renk gerçekçiliği yeşil ve mavi için kesinlikle tatminkar, ama dikey olarak 90 dereceden fazlasında hafif bir kırmızımsılık göze çarpıyor. Üreticinin tüp monitörlerinde de olduğu gibi, bu modelde de OSD tuşları makul yazılı açıklamalardan yoksun. Bunların ne işe yaradıkları ancak monitör menüsünün açılmasından sonra anlaşılabilir.

ViewCasso VL 1520: Bu teste katılanlar arasında dijital girişe sahip yegane monitördü. Bu monitörde, analog girişli modellerde gerekli olduğu gibi, frekans çevrimi ile faz durumunun senkronizasyonuna gerek kalmıyor. Aydınlık dışında tüm ayarlar grafik kartının sürücüsünde yapılabilir. Görüntü değerleri ortalamanın üzerinde, bakış açısına bağlı kontrast oranı dışında: Yatay olarak 97 derece ile dikey olarak 75 derece gerçi kullanışlı, ama pek de fazla değil. Display yüksek formata döndürülebilir, ancak onsuz bu özelliğin yararsız olduğu Windows masaüstü

döndürme yazılımı yalnızca 20 dolarlık ek fiyata edinilebiliyor. İnce ayarlar için bir test programı birlikte geliyor.

LG Flatron 575LE: Ortalamanın üstündeki görüntü değerleri ve 900 doların altındaki çok hesaplı bir fiyat sayesinde LG Flatron 575LE, Acer FPS59'dan sonra fiyat galibi olarak tavsiye edilebilir. Bu test adayı hakkında daha fazla bilgiyi tablomuzda bulacaksınız.

ADI Microscan A610: Bakış açısı noktasında ADI iyi. 10:1 kontrast oranına yatay olarak ancak 109 dereceden ve dikey olarak ancak 114 dereceden sonra ulaşıyor. Açığa bağlı renk gerçekçiliği her yönden övgüye değer. Buna karşılık ADI'nin metrekare başına yalnızca 172 Candela büyüklüğünde olan aydınlık yoğunluğu zayıf. Bu durum kontrast oranına da yansıyor; oran düzensiz aydınlatılmış ortamda yalnızca 22:1. Güç kaynağı monitöre entegre edilmiş, cephenin alt kenarındaki bir şalter TFT'yi tümüyle güç kaynağından ayırıyor.

Sanyo LMU-TF150A2: Bu Display'in aydınlık yoğunluğu ve düzensiz aydınlatılmış ortamda kontrastı orta grupta

Örnek: Gerçek bir güç şalteri ADI'de akım tüketimini önüyor.

yer alıyor. Bakış açısına bağlı kontrast oranları ise zayıf: Yatay olarak aç 96 dereceye, dikey olarak ise 67 dereceye ulaşıyor. 55,3 milisaniyelik görüntü oluşturma süresi yüzünden, video filmlerde olduğu gibi hızlı görüntü değişimlerini yürütmek mümkün olmuyor.

Philips 150B: Görüntü kalitesi noktasında Philips ile Sanyo arasındaki fark çok az. Bakış açıları yaklaşık olarak aynı. Ama aydınlık yoğunluğu ile düzensiz aydınlatılmış ortamda kontrast değerleri Sanyo'ya ayak uyduramıyor.

Aydınlık yoğunluğu diyagramının gösterdiği gibi (sonraki sayfaya bkz.), en iyi görüntüyü display'i hafifçe öne

CHIP yardım

TÜM SORUNLARINIZ İÇİN CHIP EMRİNİZDE

ÜCRETSİZ CHIP DESTEK HATTI

0800 211 6117

Pazartesi, Çarşamba, Cuma

10.00-12.00 / 13.00-15.00

yardim@CHIP.com.tr

Bilgisayar ve internet ile ilgili tüm sorunlarınız için, ücretsiz telefon hattımızı

arayarak ya da e-posta'yla CHIP'e danışabilirsiniz. **CHIP YAZI İŞLERİ EMRİNİZDE...**

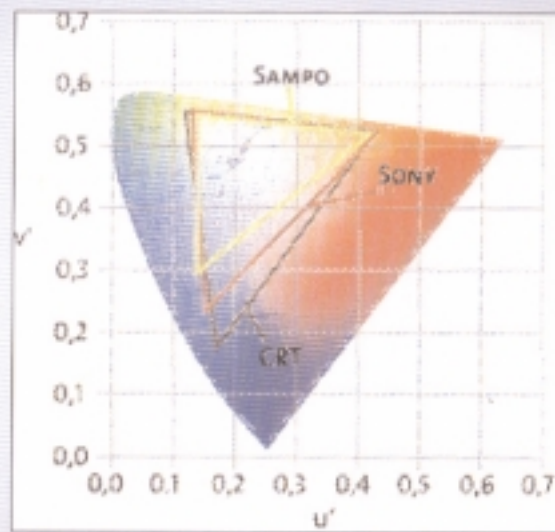
eğerek elde etmek mümkün. Monitörün ayağı kolayca ulaşılabilen bir döner yapıya sahip; bununla yalnızca monitörü devirmek değil, yana yatırmak da mümkün oluyor. İnce ayarlar için test resimleri birlikte geliyor.

Videoseven L15 AP: Bu monitör, yalnızca hoparlörleri değil, aynı zamanda OSD için kullanım tuşlarını da içeren masif bir ayak üzerinde duruyor. Güç kaynağı da orada yerini alıyor ve gerçek kapatma şalteri sayesinde arka tarafta gereksizce akım tüketmiyor.

Display ihtiyaç halinde yüksek formata döndürülebilir; ekran içeriğinin döndürülmesi için gerekli yazılım birlikte geliyor. Görüntü kalitesi normal büro çalışmaları için yeterli, ama multimedia uygulamaları için değil.

Sony SDM-M51: Teste katılan tüm cihazlar arasında dış görünüş olarak en iyisi bu monitör. Ancak çalıştırıldığında büyü yok oluyor, çünkü görüntü kalitesi noktasında Sony en kötü dereceyi elde ediyor. Yatay olarak 91 derece ve dikey olarak 60 derece ile en az 10:1 kontrast oranı için monitör en dar bakış açılarına sahip. En büyüğü renk alanında; monitör yüzde 24,6 ile UCS diyagramındaki en büyük alanı sarıyor. Hızlı görüntü değişimlerinden hoşlanmıyor, 68,3 milisaniye ile kendisinden yavaş bir display yok.

Daewoo CMC-L500B: Görüntü kalitesi noktasında monitör orta grupta yer alıyor, ama donanım ve dokümantas-

Renk renk demek değil: Sony ve Sampo'nun renk alanları bir tüp monitör ile karşı karşıya.

yon alanında iki kaba gaf yapıyor. Güç kaynağı ara sırasında alışılmadık derecede susamış bir izlenim uyandırıyor. Hiçbir performansta bulunması gerekmezken, prizden tamı tamına 7 watt enerji çekiyor. Birlikte gelen kullanım kılavuzundan her durumda yararlanmak mümkün değil. 9. Sayfadan itibaren broşür gerçi etrafıca bir OSD menüsü betimliyor, ancak maalesef yanlış olan bir şey var, o da Daewoo ürünü tüp monitör kullanım kılavuzunun TFT alıcısını neden ilgilendireceği konusu!

Vobis Highscreen TFT 1500: Bu monitörün görüntü kalitesi orta karar. Görüntü oluşturma süresi 55,6 milisaniye ile ISO tarafından talep edilen değer

kal payı üzerinde. Böylece monitör büro çalışmaları için uygunken, multimedia uygulamaları için pek uygun değil.

Yazık, çünkü monitörün tabanında teste katılanlar arasında en güçlü hoparlörler saklı. Buna karşılık aynı şekilde entegre edilmiş mikrofona daha ziyade bir süs gözüyle bakılabilir. Güç kaynağı da tabana yerleştirilmiş. Maalesef güç şalteri elverişsiz bir biçimde arka tarafta.

Vobis yardım arayanlara alışıldık olunduğu üzere pek el uzatmıyor.

Hyundai LM1510A: Aydınlatma yoğunluğu, düzensiz aydınlatılmış ortamda kontrast ve yatay bakış açısı noktalarında display iyi değerlere ulaşıyor. Buna karşılık dikey bakış yönünde kontrast zayıf. Kontrast oranı 10:1 değerine düşüncüye dek, display yalnızca 70 derecenin üstesinden geliyor. Display 90 derece döndürülebilir olduğu için, tam DIN-A4 sayfaları tam büyüklükte ve yüksek formatta işlenebiliyor. Display'in sol kenarına OSD kullanımı için dört düğme yerleştirilmiş. Başlangıçta hatalı kullanımlar kaçınılmaz, çünkü sembollerden işlevi anlamak maalesef mümkün değil.

ARKA PLAN

Yalnızca Düz Ekran Monitörler İçin Yeni ISO Normları

International Standart Organisation (ISO) 9241 sayılı normunda, bir monitörün bir ekranlı işyerinde yerine getirmek zorunda olduğu koşulları betimliyor. Ancak bu norm tüp cihazlar için geliştirilmiş olduğu içindir ki, yalnızca kısmen düz ekran monitörlere uygulanabiliyor. Bu yüzden LCD'lerin özel yapılarını göz önünde bulunduran ISO 13406-2 geliştirilmiş bulunuyor. Gelecek aylarda standartlaşması beklenen yeni normun en önemli yönleri şunlar:

Görüntü kalitesi izleyicinin bakış açısına bağlı olarak değiştiği için, norm aydınlık yoğunluğu, aydınlık dağılımı ve kontrast belirlenimleri için bağlayıcı ölçüm ve kalite değerleri saptıyor.

Burada özellikle ön plana çıkan düzensiz aydınlatılmış ortamdaki kontrast oranı. Karanlık mekan kontrastına karşılık olarak bu değer normal büro aydınlatmasındaki ışık oranlarını göz önüne alıyor.

Piksel hatalarında da üreticiler tarafından belirtilmesi zorunlu olan bağlayıcı hata sınıfları (I-IV) tanımlayarak ISO şeffaflık sağlıyor. Bir piksel kırmızı, yeşil ve mavi alt piksellerden oluşan beyaz ya da siyah bir resim noktası olarak tanımlanıyor.

I. Birinci sınıf tek bir hatalı piksel ya da alt piksele izin vermiyor. Ama bu duruma ancak çok yüksek bombardıman

oranlarıyla ulaşılabileceği için, pratikte hiçbir üretici bu sınıfı hedeflemiyor.

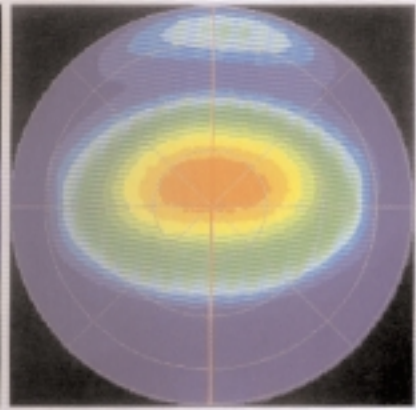
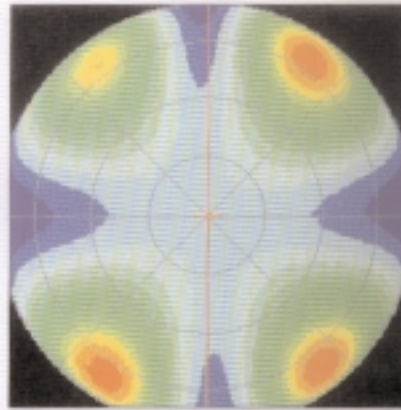
II. Burada bir milyon piksel başına iki sürekli aydınlık, iki sürekli karanlık ve beş bozuk alt piksel meydana gelebilir.

III-IV. Üçüncü sınıf (20 piksel ve 50 alt piksel hatası) ya da dördüncü sınıf (200 piksel ve 500 alt piksel hatası) display'ler Avrupa'da normal olarak satışa sunulmuyor bile. Gelecek standardın diğer bir önemli noktası görüntü oluşturma süresi, yani karanlık/aydınlık/karanlık görüntü değişimi ile ilgili: Burada ISO normu azami 55 milisaniyelik bir üst sınır tavsiye ediyor.

Scott LCD015K: Yatay bakış açısında display diğer alanlarda olduğu gibi düşük değerlerden sıyrılıyor ve kontrast oranı 10:1 altına düşünceye dek hiç olmazsa 102 derece sunuyor.

Dikey olarak durum o kadar iyi değil; burada yalnızca 75 dereceye ulaşıyor. Ancak teste katılanlar arasında en hesaplı olan bu cihazdan 600 dolar tabii ki mucize de beklememek gerekiyor.

OSD için kullanım tuşları düzenli bir biçimde yapılandırılmış, ama çok ufaklar. Garanti konusunda ise üretici, normal olarak alışıldık üç yıl yerine bol keseden 48 aylık bir süre tanıyor.

Eğik: Bakış açısına bağlı aydınlık yoğunluğu ADI'de (solda) ve Philips'te (sağda). Philips'in en iyi görüntü için biraz öne doğru eğilmesi gerektiğini gösteriyor.

NASIL TEST ETTİK ?

TFT Düz Ekran Monitörler

CHIP teste katılan 18 TFT monitörü dört kategoride değerlendirdi: Görüntü kalitesi, ergonomi, dokümantasyon ile servis ve donanım.

■ Görüntü Kalitesi

Görüntü ölçümleri TÜV Rheinland Köln'ün ergonomi laboratuvarında gerçekleştirildi. Bu laboratuvar monitör kontrolü konusunda büyük deneyime sahip, ne de olsa bu TÜV arzulanan ergonomi kontrol mührünü dağıtıyor ve 13406-2 sayılı yeni düz ekran monitörler için ISO normunun oluşturulmasına da önemli ölçüde katkıda bulunuyor. TÜV tüm açığa bağlı ölçümleri Conoscope denilen bir cihaz ile yürütüyor. Prensipte itibarıyla bu cihaz, bir ölçüm işleminde display'den her yöne yayılan ışığı 80 derecelik bir açıya kadar ölçen aşırı geniş açı objektifine sahip bir ışık ölçüm cihazı.

Aydınlık yoğunluğu ölçümleri ekranın merkezindeki 4x4 piksel büyüklüğündeki bir karede yürütülüyor.

Bir TFT display siyah ekranda da, özellikle yanlara doğru ışık yaydığı içindir ki, kontrast azami aydınlık ekrandaki aydınlık yoğunluğunun karanlık ekrandaki aydınlık yoğunluğuna oranı olarak tanımlanıyor. Karanlık mekan kontrast değeri tümüyle karanlık bir mekandaki kontrast oranını veriyor. Ancak pratik bakımdan önemli olan düzensiz aydınlatılmış ortamdaki kontrast değeri. Bu ölçüm sırasında display, tipik bir büro aydınlatılmasına tekabül edecek şekilde, 293 lux'lük düzensiz ışıkla 10 derecelik ekran eğiminde aydınlatılıyor. Azami bakış açısı alanı, düzensiz aydınlatılmış ortamda kontrast değerinin en az 10:1 olduğu ala-

nı betimliyor.

Renk ölçümleri için 1976 yılından CIE renk diyagramından (UCS diyagramı) yararlanılıyor. Bu sırada insan gözü tarafından algılanabilen her renk tonu "ayakka-bı tabanı" içerisinde bir noktayı teşkil ediyor ve iki koordinata sahip. Dış kenarı spektral renkler belirlerken, içeride karışık renkler ve merkezde beyaz bulunuyor. Aydınlık (aydınlık yoğunluğu) bu iki boyutlu sunumda kaale alınmıyor. Bir TFT display tüm renkleri kırmızı, yeşil ve mavi piksellerin karıştırılmasıyla elde ettiği için, renk kapsamı ana renklerinin koordinatlarından oluşturulmuş bir üçgen alanı olarak gösteriliyor. Renk kapsamı ile bu üçgen alanının büyüklüğü değerlendirilmiş oluyor. Renk gerçekliği, dikey ya da yatay olarak 40 derecelik bir açıyla display'e baktığında ana renklerin renk koordinatlarının ne derece kaydığını belirtiyor.

Görüntü oluşturma süresi: Statik büro uygulamaları ile çalışanlar, görüntü oluşturma süresini kaale almayabilir. Oysa durum oyunlar ya da video filmler gibi hareketli görüntüler söz konusu olduğunda farklı. Kesintisiz bir sunum için display, karanlık/aydınlık/karanlık değişimini en çok 40 milisaniye içinde başarmalıdır.

■ Ergonomi

İyi yapılandırılmış ve olabildiğince az düzleme sahip bir on-screen-display üzerinde önemle durduk. Aynı tuşlarla ne kadar fazla işlev etkinleştirilebiliyorsa, sonuç o kadar iyi. Tüm şalterler ve bağlantılar kolayca ulaşılabilir ve kullanım kılavuzuna bakmadan anlaşılabilir

olmak zorunda. Display hafifçe eğilebilir ve döndürülebilir olmalı, ama buna rağmen stabilitesini yitirmemeli.

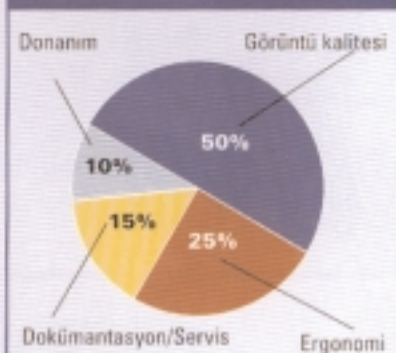
■ Dokümantasyon/Servis

Dokümantasyon kategorisinde güçlü bir kullanım kılavuzu bekliyoruz. Bu kitapçık anlaşılır grafikler ile tüm teknik verileri içermeli. Monitörün işletilmesi için en önemli adımlar basılı olarak mevcut olmalı. Güncel sürücüler ve teknik bilgiler internette indirilmek üzere hazır olmalı.

■ Donanım

Birçok düz ekran monitör aynı bir güç kaynağı ile donatılmış ve gerçek bir güç şalteri yok, bu yüzden çalışmadığı durumlardaki akım tüketimi büyük bir rol oynuyor. Bunun dışında USB bağlantıları, ek BNC girişleri ve entegre hoparlörler puan topluyor. Farklı işletim sistemleri için birlikte gelen sürücüler, display için yönetim yazılımı ve test resimleri de aynı şekilde olumlu olarak değerlendirilmeye yansıyor.

Test Kriterleri

BİR BAKIŞTA TEST DİAGRAMLARI

Açılı İlişkiler

Aşağıdaki görüntü dizisinde karanlık mekanda bakış açısına bağlı kontrast oranlarını gösteriyoruz. Ölçümler display merkezindeki küçük, beyaz bir karede gerçekleştiriliyor. Merkezleri bir olan daireler 20 derecelik adımlarla bakış açılarını işaretliyor. Renk akışı 500:1'den (kırmızı) 50:1'e (mavi) kadar çeşitli kontrast oranlarını veriyor. Her seferki biçim display tekniği için tipik bir durum: MVA ve IPS panelleri yıldız biçimindeyken, TN panelleri trapez biçiminde. (Bu konuyla ilgili daha fazla bilgiyi sayfa 88'de bulacaksınız).

Görüş meselesi: Ölçüm düşünülebilir tüm bakış açılarından oluşan aydınlık yoğunluğunu ortaya çıkarıyor.

Farklı teknikler:

Eye-Q'nun TN-Display'i geniş alanlarda yüksek kontrast (kırmızı) özelliği ile şaşırtıyor. Ancak kontrast akışının homojen olmaması pratikte, MVA tekniğini temel alan rakiplerin daha düşük olan azami kontrast değerinden önemli ölçüde daha fazla rahatsız edici.

Dengeli:

CHIP'in fiyat bakımından tavsiyesi olan LG, MVA tekniğini temel alan rakipleri gibi görece düşük bir azami kontrast değeri sunuyor, buna karşılık burada "okunaklılık" alanı çok büyük. Hyundai ürünü display'de ise göze çarpan, rahat çalışabilmek için cihazı arkaya doğru eğmek zorunda kalınması.

Her türlü teori gri:

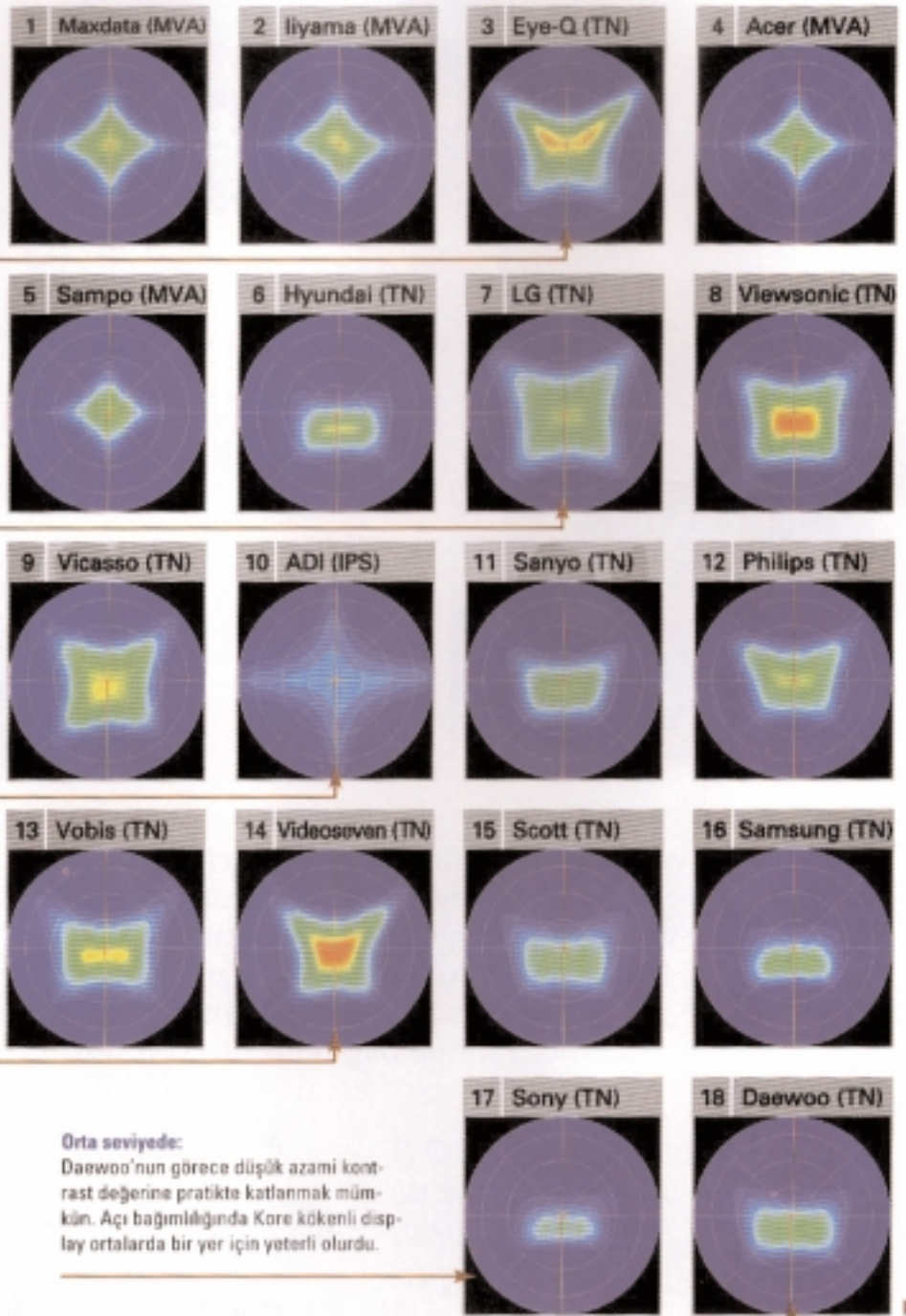
Siyah-beyaz kontrastı için en iyi önkoşullara rağmen ADI, IPS tekniğiyle en düşük azami değeri sunuyor. Bu teknoloji için tipik olan kontrast diyagramının tümüyle eksen simetrisine sahip olmayan akışı.

Çok yüksek rahatsız edici olabilir:

Dikey bakış altında azami kontrast Videoseven'da o kadar yüksek ki, 20 derece bakış açısında hala yüksek sayılabilecek kontrastlar belirgin bir düşüş olarak algılanıyor. Scott ve Samsung'un iyi bir görüntü için arkaya doğru eğilmeleri gerekiyor.

Derecelendirme skalasında altta:

Sony TFT tekniğiyle göz için neredeyse bir hakaret teşkil eden display'ler de üretmenin mümkün olduğunu kanıtıyor. Azami kontrast ve mümkün bakış açıları aynı dercede çok küçük.

Orta seviyede:

Daewoo'nun görece düşük azami kontrast değerine pratikte katlanmak mümkün. Açık bağımlılığında Kore kökenli display ortalarında bir yer için yeterli olurdu.

1

2

3

4

Marka	Maxdata	Iiyama	Eye-Q	Acer
Model	Belinea 101560	TXA3832HT	31S	FP559
CHIP Puanı	9,1	8,9	8,8	8,6
Fiyat (yaklaşık)	1000 Dolar	1000 Dolar	1100 Dolar	835 Dolar
İnternet (www.)	belinea.com	iiyama.com	eye-q.de	acer.com
Teknik veriler				
Ekran diyagonalı (inç)	15,0	15,0	15,0	15,0
Doğal çözünürlük (piksel)	1.024 x 768	1.024 x 768	1.024 x 768	1.024 x 768
Panel üreticisi	Fujitsu	Fujitsu	Panasonic	Fujitsu
Panel tekniği	MVA	MVA	TN	MVA
Video girişi	analog	analog	analog	analog
Ekran tazelama frekansı (min/max)	50/87 Hz	56/85 Hz	56/75 Hz	56/75 Hz
Boyutlar (yükseklikxgenişlikxderinlik)	378 x 382 x 190 mm	410 x 411 x 215 mm	385 x 390 x 175 mm	380 x 380 x 188 mm
Ağırlık	4,1 kg	7,5 kg	5,7 kg	5,5 kg
İşletim performansı	30 W	27 W	26 W	30 W
İşletimsiz (uyku modu) performansı	2 W	4 W	2 W	2 W
Ölçülen karanlık mekan kontrastı	388:01:00	395:01:00	422:01:00	325:01:00
Yaygın aydınlatmada ölçülen kontrast	42:01:00	28:01:00	39:01:00	36:01:00
Ölçülen ışık yoğunluğu	256 cd/m2	158 cd/m2	239 cd/m2	216 cd/m2
1:10 kontrast için azami				
bakış açısı yatay/dikey	126°/106°	114°/51°	104°/79°	120°/100°
Ölçülen görüntü oluşturma süresi	35,0 ms	35,4 ms	37,0 ms	35,5 ms
Donanım				
Entegre güç kaynağı	•	•	—	•
Gerçek güç şalteri	—	•	—	—
USB	—	4	2	2
Entegre hoparlör	—	•	•	•
Yüksek format olanağı	—	•	—	—
Servis				
Değerlendirme				
	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100
Görüntü kalitesi	100	83	84	91
Donanım	77	100	76	76
Ergonomi	77	92	100	77
Dokümantasyon/Servis	94	100	88	88
Fiyat/Performans	80	78	74	81
CHIP Toplam Puanı	91	89	88	86
Sonuç	Güçlü kontrast, geniş bakış açısı ve kısa ekran oluşturma süresi	Çok iyi görüntü kalitesi, test birincisinden daha düşük ışık yoğunluğu	Resimde ikinci sırada, dikey bakış açısı vasat	Resimler çok iyi, ancak dahili güç kaynağını kapatmak mümkün değil

• = evet / — = hayır Tuto ürünlerin genel değer alamı — Her bir ürünün değer alanındaki yeri

5

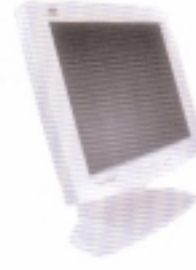
6

7

8

9

Sampo	Hyundai	LG	Viewsonic	ViewCasso
PD-70FA2M	LM1510A	Flatron 575LE	VG 150	VL 1520
8,3	8,3	8,1	8,1	7,9
900 Dolar	946 Dolar	868 Dolar	1394 Dolar	900 Dolar
sampotech.com	hyundaiq.com	lge.com	viewsonic.com	viewcasso.com
15,0	15,0	15,1	15,0	15,0
1.024 x 768	1.024 x 768	1.024 x 768	1.024 x 768	1.024 x 768
Fujitsu	Hyundai	LG	Mitsubishi	Sharp
MVA	TN	TN	TN	TN
analog	analog	analog	analog	DVI-I
56/75 Hz	43/85 Hz	60/85 Hz	50/70 Hz	56/75 Hz
390 x 395 x 195 mm	410 x 385 x 200 mm	395 x 395 x 165 mm	375 x 390 x 140 mm	375 x 380 x 190 mm
4,7 kg	5,4 kg	5,2 kg	5,0 kg	6,1 kg
26 W	25 W	23 W	21 W	20 W
7 W	2 W	2 W	2 W	3 W
337:01:00	170:01:00	360:01:00	435:01:00	406:01:00
29:01:00	34:01:00	31:01:00	34:01:00	34:01:00
170 cd/m2	244 cd/m2	196 cd/m2	205 cd/m2	206 cd/m2
110°/89°	101°/70°	110°/92°	98°/73°	97°/75°
37,8 ms	45,8 ms	44,9 ms	43,9 ms	48,8 ms

—	•	—	—	—
—	—	—	—	—
—	2	—	—	3
•	•	—	—	•
—	•	—	—	•

Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100
84	75	79	72	74
62	79	63	65	63
85	92	85	92	100
94	94	94	100	69
83	76	90	80	80
83	83	81	81	79

7 Watt'lık stand by
gücüyle elektrige
aç bir güç kaynağı var

Yandaki OSD düğmeleri
iyi, ancak önde
açıklamaları olmalıydı

Görüntüler iyi, uygun
fiyatıyla birlikte CHIP'in
fiyat/performans
seçimi olmayı başardı

OSD düğmelerinin
fonksiyonuna ancak
kullandıkça
alışabiliyor

Dijital girişle
yenilikçi, ancak
bakış açısıyla
dar görüşlü

10

11

12

13

Marka Model	ADI Microscan A610	Sanyo LMU-TF150A2	Philips 150B	Vobis Highscreen TFT 1500
CHIP Puanı	7,8	7,8	7,7	7,7
Fiyat (yaklaşık)	1100 Dolar	1000 Dolar	972 Dolar	1000 Dolar
İnternet (www.)	adi.com.tw	sanyo.com	philips.com	vobis.com
Teknik veriler				
Ekran diyagonalı (inç)	15,0	15,0	15,0	15,0
Doğal çözünürlük (piksel)	1.024 x 768	1.024 x 768	1.024 x 768	1.024 x 768
Panel üreticisi	Hitachi	Samsung	belli değil	Samsung
Panel tekniği	IPS	TN	TN	TN
Video girişi	analog	analog	analog	analog
Ekran tazeleme frekansı (min/max)	56/75 Hz	56/75 Hz	56/76 Hz	50/75 Hz
Boyutlar (yükseklikxgenişlikxderinlik)	400 x 385 x 180 mm	410 x 400 x 200 mm	380 x 382 x 185 mm	412 x 385 x 220 mm
Ağırlık	4,5 kg	4,6 kg	5,0 kg	5,9 kg
İşletim performansı	31 W	30 W	18 W	22 W
İşletimsiz (uyku modu) performansı	2 W	2 W	2 W	3 W
Ölçülen karanlık mekan kontrastı	108:01:00	266:01:00	375:01:00	370:01:00
Yaygın aydınlatmada ölçülen kontrast	22:01	31:01:00	29:01:00	29:01:00
Ölçülen ışık yoğunluğu	172 cd/m2	193 cd/m2	180 cd/m2	177 cd/m2
1:10 kontrast için azami bakış açısı yatay/dikey	109°/114°	96°/67°	94°/66°	103°/78°
Ölçülen görüntü oluşturma süresi	50,3 ms	55,3 ms	59,6 ms	55,6 ms
Donanım				
Entegre güç kaynağı	•	—	—	—
Gerçek güç şalteri	•	—	—	—
USB	—	3	—	—
Entegre hoparlör	—	*	—	*
Yüksek format olanağı	—	—	—	—
Servis	—	—	—	—
Değerlendirme	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100
Görüntü kalitesi	77	64	62	68
Donanım	64	71	71	77
Ergonomi	77	100	100	100
Dokümantasyon/Servis	94	94	94	69
Fiyat/Performans	66	71	73	71
CHIP Toplam Puanı	78	78	77	77
Sonuç	Geniş bakış açısı, ancak dağınık ışıklandırmada kontrast zayıf	Bu da tam tersi: güçlü kontrastlar ve dar bakış açısı	Oldukça yüksek karanlık oda kontrastı aydınlatmada kayboluyor	Ofis için vesat görüntü, multimedia için uygun değil

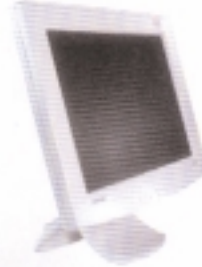
14

15

16

17

18

Videoseven
L15 APScott
LCD015KSamsung
Samtron 50SSony
SDM-M51Daewoo
CMC-L500B

7,7

7,4

7,3

7,2

7,1

950 Dolar

600 Dolar

850 Dolar

1116 Dolar

950 Dolar

videoseven.de

scott.de

samsung.com

sony.com

daewoo.com

15,0

15,0

15,0

15,1

15,1

1.024 x 768

1.024 x 768

1.024 x 768

1.024 x 768

1.024 x 768

Fujitsu

LG

Samsung

belli değil

LG

MVA

TN

TN

TN

TN

analog

analog

analog

analog

analog

60/75 Hz

56/75 Hz

50/75 Hz

50/75 Hz

50/75 Hz

395 x 385 x 170 mm

400 x 396 x 150 mm

375 x 385 x 195 mm

345 x 387 x 180 mm

400 x 390 x 196 mm

5,8 kg

5,3 kg

5,2 kg

4,5 kg

6,4 kg

23 W

19 W

18 W

17 W

21 W

3 W

4 W

2 W

2 W

7 W

527:01:00

172:01:00

148:01:00

131:01:00

169:01:00

29:01:00

26:01:00

26:01:00

22:01

28:01:00

177 cd/m2

177 cd/m2

181 cd/m2

144 cd/m2

199 cd/m2

86°/68°

102°/75°

93°/67°

91°/60°

108°/75°

56,6 ms

64,3 ms

67,3 ms

68,3 ms

57,8 ms

•

-

-

-

-

•

-

-

-

-

-

-

-

-

-

•

-

-

•

-

•

-

-

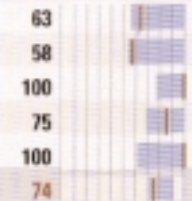
-

-

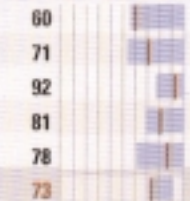
Puan 0 50 100

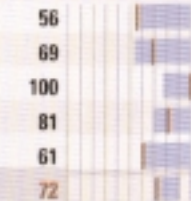
Puan 0 50 100

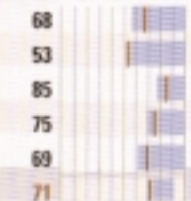
Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Dikilde çok yüksek
kontrast, kenarlara
doğru giderek zayıflıyor

En ucuz monitör,
Word için
fazlasıyla yeterli

Kabul edilebilir görüntü
kalitesi, ancak resim
oluşturma süreleri
çok uzun

Sadece en yüksek
renk kapsamı bu
monitörün başarılı
özelligi

Yüksek stand-by
modu güç sarfiyatı
ve yetersiz
dokümantasyon

Başlangıçtaki Tekniklerden Günümüze

Kristalin İçine Bakış

TFT üreticilerinin geliştirme bölümleri yorulmuyorlar, sürekli olarak sıvı kristal ekranın teknolojik özelliklerinde iyileştirmeler başarıyorlar. CHIP MVA'dan günümüze TFT'lerin gelişimini açıklıyor.

TFT üreticilerinin geliştirme departmanları, ayrıntılarda hep yeni iyileştirmelerle sıvı kristal display'lerin teknik özgünlüklerinin üstesinden gelmek konusunda yorulmak bilmiyor. CHIP başlangıçtaki tekniklerden modern MVA display'lere kadar uzanan evrim adımlarını gösteriyor ve açıklıyor: Tüm LCD'ler (Liquid Crystal Display) kullanılan Likit kristalin özelliklerinden yararlanıyor.

Şeffaf kristaller birbirlerine göre dizilme eğilimi gösteriyor. Dizili Likit kristalden geçen ışık kutuplaşmaya maruz kalıyor ya da ışığın kutuplaşması bir elektrik gerilimi vasıtasıyla değiştiriliyor.

Twisted-Nematic tekniğinde LCD panellerinin yapısı

Bir arkaplan aydınlatmanın ışığı önce aydınlığı tüm display alanı üzerine eşit ölçüde yayan bir dağıtıcı içinden geçiyor. Panelden geçen yol üzerinde ışık bir ilk kutuplaşma filtresi ve bir şeffaf elektrot içinden geçiyor. Akabinde içinden geçen sıvı kristal katman, ışığın ikinci

elektrottan sonra döndürülmüş ikinci kutuplaşma filtresinden de geçebilmesi için, gerilimsiz çalışmada durumunda ışığın kutuplaşmasının 90 derecelik döndürülmesi etkisinde bulunuyor.

Çalışmada kenarda kutuplaşma filtrelerine paralel olarak dizilen ve arada vida biçiminde bir geçiş oluşturan (bu yüzden "twisted" deniyor) sıvı kristal molekülleri, display hücresinin elektrotları arasına uygulanan gerilime birbirlerine göre paralel ve display yüzeyine göre dikey olarak dizilmek suretiyle tepki veriyor.

Geçen ışığın kutuplaşma düzlemi artık değiştirilmiyor. Böylece ışığın ikinci kutuplaşma filtresinde soğurulması gündeme geliyor; hücre tarafından sunulan görüntü noktası siyah olarak beliriyor. Kristal moleküllerinin dizilimi uygulanan gerilimi adeta doğrusal olarak izliyor.

Renkli display'ler her bir display hücresi için kırmızı, yeşil ya da mavi ana renklerden birinde bir renk filtresi içeren ek bir katmandan ibaret. Bir başka deyişle üç hücre birlikte herhangi bir

karışım rengini sunabiliyor. Bu basit yapıya hem artık yalnızca ucuz cihazlarda bulunan DSTN display'lerde hem de ilk kuşak TFT display'lerde rastlamak mümkün.

Önemli bir evrim adımı:

Aktif matrix display'ler (TFT'ler)

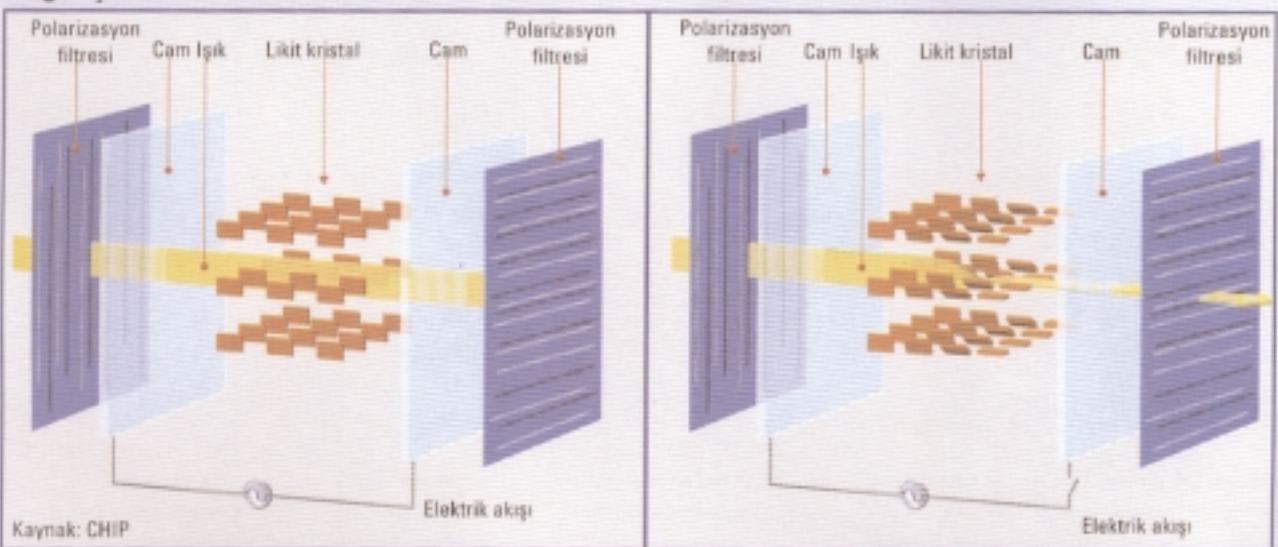
Önceleri yaygın olan pasif display'lerde (çoğunlukla DSTN diye nitelendiriliyor) iki belirleyici kısıtlama mevcut: Üzerinden display kenarından yönetim sinyallerinin tek tek hücrelere iletildiği uzun iletken yollar, istenilen gerilimi görece yavaş oluşturuyor. Bu yüzden bu tip display'ler 200 milisaniyeye kadar varan görüntü oluşturma sürelerine ihtiyaç duyuyor; bunun sonucunda da örneğin fare imlecini hareket ettirmesinde şeritler oluşuyor.

Ayrıca iletken yollar birbirlerini karşılıklı olarak etkiliyor. Meydana gelen baskınlık sert kontrastlarda hayali görüntülerin oluşmasına ve sunulabilecek renk alanının kısıtlanmasına yol açıyor.

1970 yılından başlayarak geliştirilmiş aktif matrix teknolojisinde display hü-

TWISTED-NEMATIC Teknolojisi

Doğru Çevirme:

Kendini döndürmü: Gerilim altında kristaller diziliyor, dikey olarak kutuplanmış ışık yatay kutuplama filtresi tarafından soğuruluyor. Gerilim olmadığında Likit kristal vida biçiminde bir düzen alıyor ve ışığın kutuplaşma düzlemini döndürüyor.

relerinin yönetimi panelin kendisine entegre ediliyor. Her bir hücrede elektrotların gerilimini ayarlayan bir ince film transistör (Thin-Film-Transistor, bu yüzden TFT deniyor) bulunuyor. "Yerinde" yönetim ile görüntü noktaları arasındaki baskınlık neredeyse tümüyle ortadan kalkıyor, panelin tepki süresi bariz bir biçimde iyileşiyor. Üst sınıf cihazlar, video sunumu için bile yeterli olan yaklaşık 35 milisaniyelik görüntü oluşturma sürelerine ulaşıyor.

1995 yılında Hitachi bakış açısı bağışlılığı konusunda belirleyici bir ilerleme sağladı. IPS panel denilen cihazların piyasaya sürülmesiyle her yöne doğru 60 derecenin üstünde bakış açlarına sahip düz ekran monitörler mümkün

SATIN ALMA DANIŞMANI

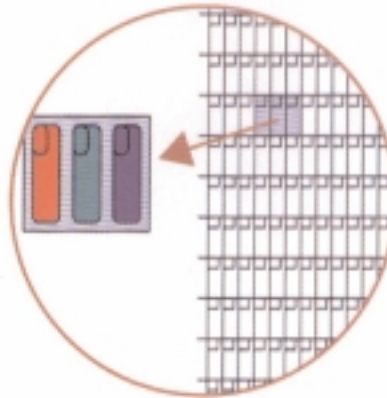
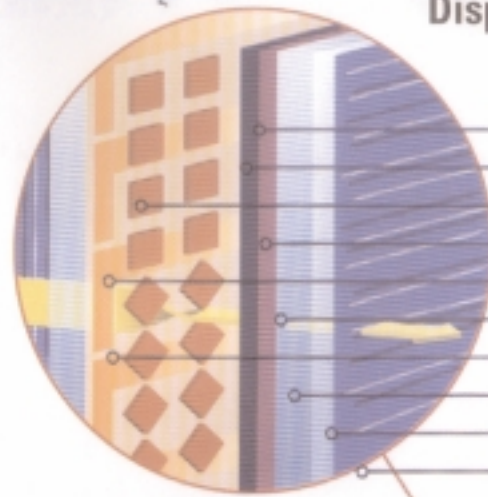
Display Yerinde Kontrol Edilmeli

Piksel hataları: Bir 15 inç TFT'nin display'i 2.359.296 transistordan ibarettir. Bu yüzden en titiz imalata rağmen hatalı resim noktalarının olmayacağını söylemek mümkün değildir. Üreticiler ancak 10 piksel hatasından fazlasında cihazı bozuk olarak kabul ettikleri için, display satın alınmadan önce özenle gözden geçirilmelidir. Yalnızca bu yolla hatalı piksellerin adedinin ve yerleşiminin sizin için katlanılabilir bir çerçevede olup olmadığını değerlendirebilirsiniz.

Bakış açıları: LCD'ler görüntüye önden değil de, başka bir açıdan bakıldığında renk saflığı ve kontrast değerlerinde düşüşe geçiyor. Cihazlar arasındaki en büyük farklar da bu noktada oluşuyor. Demek ki önemli bir satın alma kistası da, monitörün bir kişi tarafından cepheden mi izleneceği, yoksa sıkça değişik açılardan birçok kişinin mi display'e bakacağı.

Bağlantı arayışor: Yaygın analog bağlantı yönteminde PC'nin dijital görüntü sinyali, TFT'ye aktarıldıktan sonra yeniden dijitalleştirilmek üzere, grafik kartı tarafından analog bir sinyale dönüştürülüyor. Bu sırada gereksiz kayıplar meydana geliyor. Bir başka deyişle, gelecek düz ekran monitörlerin dijital bağlantılarının olacak. Ancak maalesef şimdiye kadar çok az sayıda monitör ve grafik kartı DVI (Digital Visual Interface) arabirimi ile donatılmış bulunuyor.

Display sandviçinin temel yapısı

Bir TFT kesitinde ışığın yolunun açıklanması:

Arkaplan aydınlatması ışığı ortaya çıkarmadan önce iki kutuplaştırma filtresi, bir renk filtresi katmanı ve kristal sıvı içinden geçiyor. Altta büyütülmüş olarak display hücrelerindeki transistörlerin durum ve boyut karşılaştırması.

hale geldi. IPS "In Plane Switching" kavramının kısaltması; burada Likit kristal her tür işletim durumunda birbirlerine ve Display yüzeyine paralel olarak yerleşiyor. Gerilimsiz durumda kristaller panelin her iki yanındaki kutuplaşma filtreslerine dik açı oluşturacak şekilde diziliyor. Likit kristalin kutuplaştırma etkisiyle ışık panelde soğuruluyor, yani görüntü noktası siyah olarak belirliyor.

Aydınlık bir görüntü noktasının sunumu için kristaller kutuplaşma filtrelerinin dizilimine paralel hale getirilmek zorunda (IPS'de her iki filtre düzlemi de aynı dizilime sahip). Elektrik alanı panelin aynı tarafında bulunan iki elektrot tarafından oluşturuluyor.

"Basit" TFT panellerin TN teknoloji-

sine karşı olarak IPS'de Likit kristal her zaman olumlu bir etkiye bulunan homojen yapılar oluşturuyor. Özellikle pratikte display hücrelerinden eğri yönlerde doğru hiçbir "hatalı yönlendirilmiş" ışık ortaya çıkmıyor; bu da çok doygun bir siyah renk sunumu ve böylelikle yüksek kontrast sağlıyor.

IPS'nin dezavantajları: Saçılan ışık ve yavaş görüntü değişimi

Maalesef IPS teknolojisinin bazı dezavantajları da yok değil: Bir IPS hücresinin her iki elektrotu ışığın arkaplan aydınlatmadan display yüzeyine giden yolu üzerinde yan yana. Buna ek olarak kristaller elektrotların doğrudan çevresinde buradaki eğik elektrik alanı yü-

zünden eğri bir düzen alıyor; bu da istenilmeyen ışık saçılmalarına yol açıyor. Homojen olmayan alanlar için siyah bir maske bunu bastırabiliyor, ama bu sırada tüm ışık verimini daha da düşürüyor: Bu yüzden IPS panelleri TN ya MVA panellerinde olduğundan daha güçlü bir arkaplan aydınlatmaya ihtiyaç duyuyor.

Bir diğer dezavantaj, özel olarak biçimlendirilmiş elektrik alanının oluştu-rulmasının öteki display tiplerinde olduğundan daha uzun sürmesi; IPS tek-niğine sahip cihazlar görüntü değişimi-ne görece yavaş tepki veriyor. İlk kuşak IPS display'lerin ayrıca güzel olmayan bir özgünlükleri var: Uzunca bir süre görüntülenen görüntü içerikleri, yan-mış bir tüp monitörde olana benzer bir biçimde ekran üzerinde bir "gölge" bira-kıyor. Bu hayali görüntüler bir süre son-ra kayboluyor. Güncel IPS-Display'lerde bu güzellik kusuru artık hemen hemen hiç yok.

MVA display'ler pikselleri aydınlatıyor

TFT display tekniği alanında en son moda Fujitsu'dan geliyor. MVA teknolo-jisi piyasayı altüst etmeye hazırlanıyor. V ve A harfleri "Vertical Alignment" kavramının kısaltması; bunun anlamı Likit kristalin çalışmama durumunda dahi display yüzeyine dik olarak durması. Kristaller bu sırada arkaplan aydınlatmanın ışığını soğuruyor, display hücresi ise karanlık. Bir gerilimin uygulanmasıyla kristaller ışığın panel içinden geçişine çapraz bir duruma dönüşüyor. Işık ortaya çıkabiliyor ve sunulan pikseli aydınlatıyor. Orta gri değerlerde Likit kristal bir görüntü noktası içerisinde display yüzeyine eğri bir biçimde duruyor; bu durum görüntü noktasının aydınlığını bakış açısına sıkı sıkıya bağlı kılıyor.

MVA tekniğinde püf noktası her bir display hücresinin, birbirlerine ve display yüzeyine eğri durumda olan iki ya da daha fazla alana ya da domain'lere (MVA'nın M'si "Multi-Domain" kavramının kısaltması) olmak üzere alt bölümlere ayrılması. Değişik domain'lerin Likit kristali gerilim altında birbirlerine karşı dönüyor. Birçok domain'e bölünmüş bir piksele eğri açıdan bakıldığında, alt domain'lerin "hataları" birbirlerini karşılıklı ortadan kaldırıyor. Pikselin tüm aydınlığı muhafaza ediliyor, kont-

rast ve renk sunumu büyük bakış açıları altında da sabit kalıyor. Elektrik alanı hızla oluştuğu için, MVA IPS'den bariz bir biçimde daha hızlı tepki veriyor.

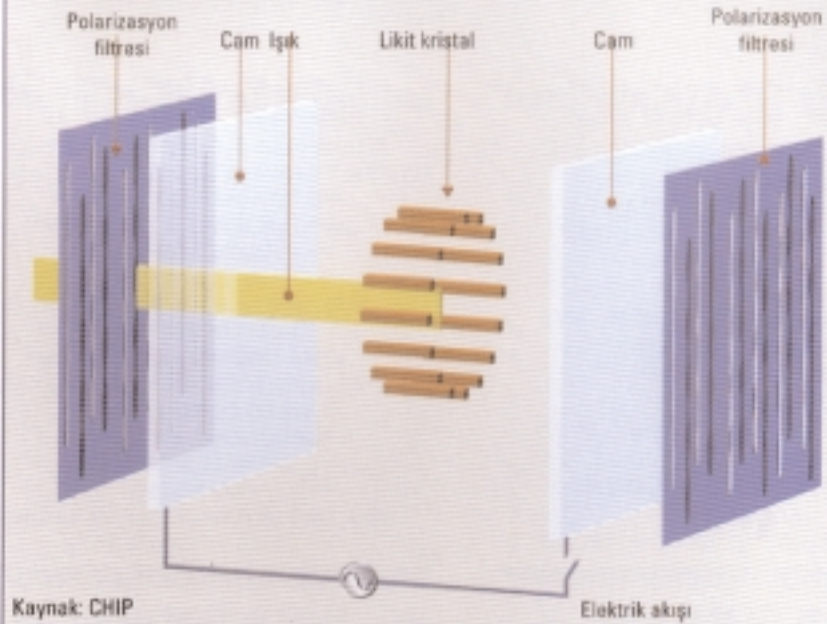
Domain'lere bölümlenme için gerekli

üç boyutlu yapılar yüzünden MVA display'lerin üretimi pahalıya patlıyor, ve siyah rengi sunumları da IPS'de olduğu gibi doygun değil.

CHIP International Test Market

MVA Teknolojisi 1

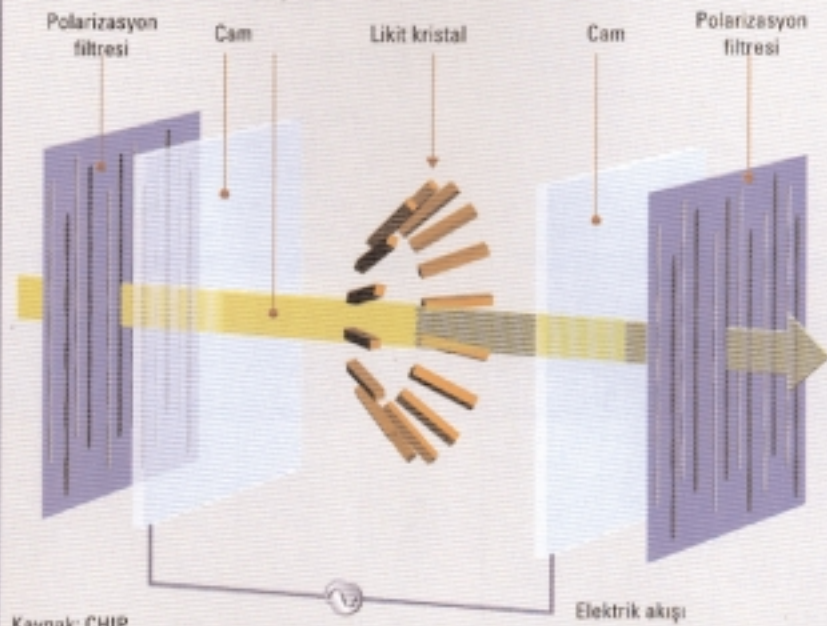
Çalışmama Durumunda Karanlık:

Kara delik: MVA'ların özel Likit kristali akımsız durumda display yüzeyine göre dik olarak dizilmişlerse ışığı soğuruyorlar.

MVA Teknolojisi2

Yarım Akım, Yarım Işık:

En ideal durum: Likit kristal gerilim altında, azami gerilimde display yüzeyine paralel bir hal alana dek değişik yönlerde dönüyor.

Transmeta: Crusoe-İşlemcisi

Yazılımsal İşlemci

Transmeta'nın Crusoe işlemcisi önce kutlandı sonra kavgalara neden oldu. Transistörlerin yerini alan yazılım, batarya dayanıklılığını ve kullanım süresini artırırken performans konusunda hayal kırıklığına neden oldu. Peki Crusoe hakkındaki gerçekler neler?

■ Güçlü işlemciler aynı zamanda çok enerji harcarlar. Yeni notebook'lar ise şarja bağlanmadan kendi bataryalarıyla ancak bir ya da en fazla iki saat kadar çalışabiliyorlar. Bu sorunu ortadan kaldırmak için Transmeta firması x86-yapısından, yani günümüzde kullanılmakta olan Pentium III'lerden farklı bir yapıya sahip olan Crusoe işlemcisi geliştirdi.

Bu amaçla notebook kullanımına uygun olarak 500'den 700 MHz'ye kadar çalışan TM5400 ve TM5600 modelleri satışa sunuldu. Bunun dışında daha çok internet araçları için düşü-

nülmüş bir de TM3200 modeli bulunuyor. Transmeta, Crusoe sınıfıyla ailesini büyütmeyi düşünüyor.

Transmeta başarılı bir yazılım ve do-

nanım kombinasyonu ile yüzde 75 oranında transistör devrelerinden vazgeçebiliyor. x86 CPU yapısından vazgeçilmesi enerji ihtiyacını azaltmak gi-

CRUSOE'NUN İLK TAŞINABİLİR BİLGİSAYAR ÖRNEKLERİ

AOL ve GATEWAY: Touch Pad ile AOL kullanıcıları internette seyahat edebiliyorlar.

FUJITSU: DVD ve Wide-SXGA ekranıyla donatılmış Biblo Loox T sadece Japonya'da satılıyor.

bi önemli bir amaca dayanıyor. Crusoe işlemcilerinin çekirdeğini ise bu yüzden Code-Morphing yazılımı oluşturuyor. Böylelikle CPU çekirdeği uygulamalardan, işletim sisteminden ve BIOS'tan daha fazla verim elde edebiliyor. Crusoe donanımında karmaşık x86 emir yapısını işlemediği için gelen emirlerin önce dönüştürülüp ardından da işleme konması gerekiyor.

Code-Morphing kendi çevresinde adeta x86 donanımı davranışlarını gösteriyor. Yapılması istenen tüm hesaplama işlemleri CPU'da işlenmeden önce VLIW (Very Long Instruction Words) olarak adlandırılan yazılım tarafından dönüştürülmüş oluyor. Bu "molekül"lerde dört hesaplama işlemine kadar çoklu (multi-task) işlem yapılabilmesi Crusoe'nun paralel çalışması anlamına geliyor.

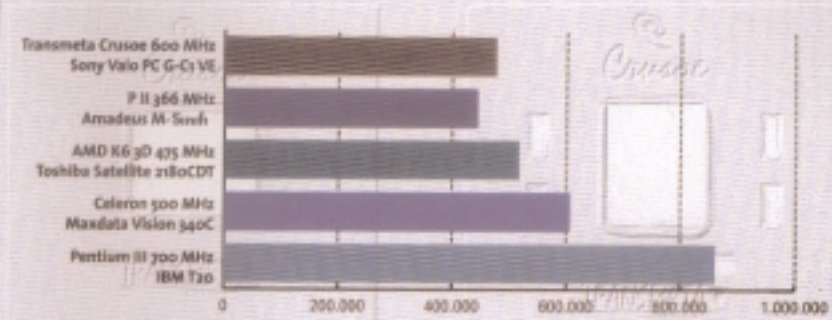
Code-Morphing yazılımı ROM üzerinde saklanıyor. İşlemcinin başlatılması bilgisayarın açılmasıyla birlikte yazılımda çalışıyor. Hızı bir aşama daha artırmak için bu yazılım sonra işlemcinin çalışma hafızası olan DRAM'ler üzerine kopyalanıyor. Bu yüzden Crusoe işlemcilerde ana hafızanın bir bölümü her zaman yazılım için ayrılmış oluyor. Transistor devrelerinin sayısının azaltılmasının para ve enerji tasarrufu sağlayacağı ortada. Ancak tabii ki notebook'larla saatler sürececek bir net özgürlüğüne kavuşacak olmanız bu işlemcilerin tek özelliği değil.

Yazılım düşünüyor:

Daha fazla hızı asla sağlayamaz
Intel'in Speed-Step teknolojisi bulunduğu hem CPU'nun çekirdek enerji sarfiyatında hem de bunun işlem gücü olarak çalışan yazılımların taleplerinin giderilmesinin Code-Morphing yazılımında da bir karşılığı bulunuyor. Bu teknoloji Transmeta tarafından "Long Run Power Management" olarak ad-

Transmeta Crusoe Karşılaştırmaları

Drystones/s olarak CPU performansı

Açık seçik: Transmeta Crusoe işlemcisi mobil Pentium III işlemcilerin pazarına sokuyor. Gerçekte ise CHIP Bench 32 testinde AMD K6-3D 475 MHz'ten bile biraz daha yavaş.

landırılıyor.

Hesaplama gücüne çok fazla ihtiyaç duymayan uygulamalar için Transmeta 10-20 Miliwatt arasında Crusoe işlemci enerjisi kullanıyor. Örneğin bir DVD filmi seyretmek gibi çok fazla işlem gücü kullanan uygulamalarda ise enerji ihtiyacı 2 Watt'ın üzerine çıkmıyor. Bu değer ise Intel'in taşınabilir bilgisayarlarda kullandığı Pentium III işlemcisinin değerlerine eşit.

Code-Morphing yazılımının her şeyden önce yazılım emirlerini karşılayıp bunları dönüştürmek ve aynı zamanda da kendi işletimini yürütmek zorunda

olması, hızını yitirmesini kaçınılmaz hale getiriyor. 600 MHz Crusoe işlemcili Sony Vaio PC G-CI VE modeli benchmark testlerinde aynı hızdaki bir Pentium III'ün verimini ortaya koymıyor. Bu durumda hız değeri ancak 450 MHz hızında bir AMD K6-II ile karşılaştırılabilir.

Transmeta şirketinin basın sözcüsü Philip Bergman bunun teorik bir hata olduğunu savunuyor: "Günümüzde kullanılan benchmark ölçümleri kullanıcının gerçek tutumunu yansıtmıyor. İnsanlar aynı işlemleri tekrarlarlarken benchmark'lar tekrarlamıyor." Aynı iş-

SONY: VAIO PC G-CI VE

Uzun Çalışma Süresinin Artıları, Eksileri

Küçük Vaio Sony'nin Transmeta işlemcili ilk Subnotebook bilgisayarı. Crusoe-TM5400 işlemcisi kendi içinde 600 MHz saat hızında çalışıyor. Bir kilo ağırlığındaki Vaio diğer özelliklerinin yanında bir CCD kamera bulunduru-
yor.

Transmeta sayesinde batarya ile çalışma süresi 5,5 saate kadar yükseltilmiş. 1800-Mah bir bataryada bile bu gerçekten uç bir rakam. Ancak bu değer Vaio'nun sadece hafif işlem gücü gerektiren uygulamalar için kullanıldığı sürede geçerli. CHIP "Long Run Power Management" modu olarak adlandırılan bu durumu test etti. Ortaya çıkan genel amaca uygun olarak Crusoe'nun 4 saat çalışabildiğini gösterdi. Bunun yanında bu süre içerisinde Vaio'nun sabit disk takırtısı ya da soğutucu gürültüsü olmadan oldukça sessiz bir şekilde çalışabilmesi de artı bir özellik.

Benchmark testlerindeki hız değerlendirmeleri de çok inandırıcı değil.

Sysmark 2000 anakarttan ya da işletim sisteminden kaynaklandığını öne sürülen hatalar yüzünden sürekli duraksıyor. CHIP Bench 32 ise Transmeta'nın beklendiği kadar başarılı olmadığını gösteriyor. Crusoe kurucuları kendilerini Pentium III sınıfında gösterecekler de test sonuçları 450 MHz hızında bir AMD K6-II sınıfında olduğunu ortaya koyuyor.

Bilgi için: www.sony.com

Fiyat: Yaklaşık 2000 dolar

HITACHI: Crusoe işlemcili Flora 220TX DVD çalıcıya da sahip.

lem sık sık tekrarlandığında Code-Morphing-Software dönüştürülen işlemleri ve sonuçları hafızasında saklayabiliyor. Mobil dünyada gelecekte internet bağlantısı olan Webpad'ler ve Subbook'lar satış patlaması yapacaklar. Transmeta, bu uygulama alanında geleceğin en iyi ürünü olmak için çalışıyor.

Crusoe'nun açık taslağı geleceğini garantiliyor

Teknolojinin görünür kısmı Crusoe'nun başarılı olduğunu gösteriyor. Bunu sağlayan en önemli özelliklerden biri ise MMX, SSE ve 3DNow durumlarında olduğu gibi işlemci taleplerine, komutlarına ve donanım gelişimlerine

kolaylıkla uyum sağlanabilme olanağının bulunması.

Bu gibi durumlarda Transmeta sadece Code-Morphing yazılımının değiştirilmesiyle çok hızlı bir şekilde işlemci gelişimlerine uyum sağlayabiliyor. Yeni sürüm BIOS güncellemelerinde de olduğu gibi sorunsuz olarak işlemcinin çalışması için uygulanıyor. Bu sayede renkli ekrana sahip, internet bağlantılı avuçiçi bilgisayarlar (handheld) on saatlik bir kullanım süresine ulaşabilirler.

Ancak yine de Windows 98'in çalıştırılmadığı RISC işlemcileri kullanmayı tercih ediyorlar. Crusoe'da böyle bir engel de bulunmuyor. TM5400 chip'inin ucuz işlemci çekirdeği (aynı

zamanda 73 milimetre karelik yüzeyi ile Pentium III'lerin üçte biri boyutunda) açık bir şekilde daha az ısı ortaya çıkarıyor.

Transmeta chip'inin maksimum çekirdek sıcaklığı bir DVD seyredirken sadece 48,2 derece olarak ölçülürken, buna karşılık Pentium III'lerde ise 105 dereceye kadar çıkabiliyor.

Crusoe bu durumda Pentium'ların aksine aktif bir soğutmaya ihtiyaç duymayacaktır. Böylelikle Crusoe Handheld-CPU özelliklerine sahip bir masaüstü PC olarak görülebilir, çünkü uzun çalışma saatleri pratik olarak çok büyük imkanlar tanıyacaktır. Yine de bu güne kadar tam olarak soğutmanın bulunmadığı bir Crusoe notebook satışa sunulmadı.

RÖPORTAJ

"Crusoe 2, 1 Gigahertz ile Start Verdi."

David R. Ditzel,
Transmeta'nın
Kurucu Başkanı.

Mevcut işlemciler onun için yeterli değil. Sun Microsystems'da yer alan SPARC laboratuvarları eski teknik yöneticisi David Ditzel, 1995 yılında Transmeta adındaki kendi işlemci üretim şirketini kurdu.

Ditzel takımında Mark Allen (Nvidia'nın yardımcı başkanı), Linus Torvalds (Linux'un mucidi) gibi tanınmış isimler Code-Morphing-Software'in gelişimi için sorumlu bulunuyorlar.

CHIP: IBM önceden duyurduğu Crusoe-Notebook prototipini piyasaya sürmekten vazgeçti. İşbirliğiniz şimdi-lik sona mı erdi?

DITZEL: Asla! Her ne kadar IBM PC Expo'da notebook'ları seriye dahil etme- se de işbirliğimiz halen sürüyor.

CHIP: Dedikodulara göre Crusoe'nun hızı tatmin edici bulunmamış.

DITZEL: CPU'nun hızı Pentium III'ler ile aynı saat hızında olduğu biliniyor. Crusoe uygulamalara göre hız farklılığı ve zamanla hızlanma gösteriyor. Crusoe'nun yapısı bu yüzden diğer işlemcilerden farklı.

CHIP: Ne açıdan bir farklılık görünü-

yor?

DITZEL: Biz az enerji ihtiyacı olan, hafif ve soğutma amaçlı bir fana ihtiyaç olmadığı için sessiz donanımların kullanılabildiği bir işlemci geliştirdik. Performans değerlerine bakılarak bu özellikler göz ardı edilmemeli.

CHIP: Tüm Crusoe chipleri IBM tarafından mı üretildi?

DITZEL: IBM Microelectronics'in yanında 2001'de TSMC de işlemcileri üretecek. Ancak daha büyük bir bölümü IBM tarafından üretiliyor.

CHIP: Transmeta'nın AMD ile bir ortaklığa gideceği söylentileri yayılıyor. Bunlar doğru mu?

DITZEL: Şu an sadece konuşuluyor, ancak sonucun ne olacağını konusunda kesin bir şey söylenemez.

CHIP: Transmeta'nın gelişimi konusunda ne düşünüyorsunuz?

DITZEL: Donanım ve yazılımımızı sürekli düzeltiyoruz. 2001 yılında yeni işlemci teknolojisi olan 0,13 mikron yapısında chip'ler üreteceğiz. Şu andaki gerçek amaç elimizdeki Crusoe işlemcilerin iki katı hızında ve yüzde 50 oranında daha az enerji ihtiyacı olacak işlemciler üretmek. 128-Bit-Engine'dan 256-bit işlemci üretmek için çalışıyoruz. Komut çevrimine özen gösteriyoruz. Bir işlemci ne kadar hızlı üretilirse o kadar fazla enerji sarfıyatı görülecektir.

CHIP: Crusoe 2 hangi saat frekanslarında çalışacak?

DITZEL: Crusoe 2 işlemcisi 1 Gigahertz ile start verdi.

Crusoe işlemcilere karşı direniş sürüyor

Transmeta'nın başarısı nasıl ses getirdiyse, borsaya girişi de öyle konuşuluyor. İlk satış gününde hisse senetleri 45 doların üzerinde alıcı buldu. Ancak bazı notebook üreticileri yine de kuşku. Crusoe-CPU'ların üreticilerinden IBM, 2000'in dördüncü çeyreğinde duyurduğu Thinpad 240'ı geri çekti. Bunun gerekçesi ise henüz tecrübelerinin bulunmaması olarak açıklanıyor. Ancak notebook'ların batarya çalışma sürelerini artırmak için sürekli yeni imkanlar aranıyor ve Transmeta ile diğer üreticiler de çalışmalarını sürdürüyorlar.

Fujitsu-Siemens de aynı şekilde suskunluğunu koruyor. Ancak Japonya'da Crusoe işlemcili Loxx S ve T'nin şimdiden satışa sunulması şaşırtıcı. Toshiba da alışılmamış bir şekilde çekingen davranıyor.

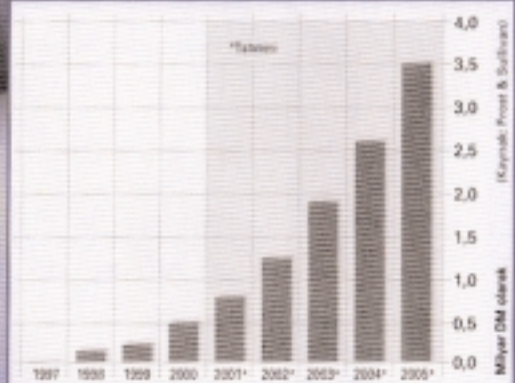
Toshiba'nın Crusoe'yu çok yavaş bulduğu konusunda dedikodular ise kulaktan kulağa yayılıyor. Buna karşılık Transmeta sözcüsü ise beş saatlik bir uçak yolculuğunda çalışmak zorunda olanlar için CPU gücünün yeterli olacağını savunuyor.

Crusoe chip'lerinin başarılı olup olmayacağını zaman gösterecek. Intel ve AMD gibi rakiplerin yanında yarışa katılamayacağı kesin. Ancak her durumda kesinlikle Transmeta mobil işlemci pazarına çok büyük hareketlilik getirecek ve işlemcilerin ucuzlamasına neden olacak. ■

OK / Murat Karşioğlu (admin@muratkarsioğlu.com)

Rio 600

Internet: MP3 vb. ile ciolar

Patlamaya hazır: Önümüzdeki yıllarda internet müziği pazarı patlayacak.

16 MP3 Çalar Testte

Kesintisiz MP3 Müziği

Piyasadaki MP3 çalarlar fiyatları kadar özellikleriyle de büyük çeşitlilik gösteriyorlar. CHIP en yeni modelleri zorlu bir testten geçirdi ve ses kalitesi üzerine elde edilen farklı sonuçları değerlendirdi.

■ MP3'ün tüm avantajları artık elinizde: Bu dosya biçimi neredeyse CD kadar yüksek kalitede müzik dinlemenizi sağlıyor. Üstelik radyo, kaset ya da CD gibi farklı ortamlardan ya da internetten alınan parçalar kolaylıkla MP3 çalara yükleniyor. Çoğu farklı çalıcıda hareketli parçaların sarsıntısı yüzünden ortaya çıkan hatalar ortadan kalkmış da oluyor. Bunun yanında çalıcılar dahili göstergeleri aracılığıyla müzik parçaları hakkında geniş bilgi verebiliyorlar. Tüm bu özellikleriyle birlikte büyük çeşitlilik gösteren MP3 çalarlar artık herkesin alabileceği kadar uygun fiyatlarıyla da ilgi çekiyor. Karar vermeden önce teste katılan güncel modellerin değerlendirmelerini mutlaka gözden geçirin.

Ses konusunda bir uzman: Neden "stereoplay" test edildi?

CHIP donanım testlerinin, temel alınacak verileri ortaya koyduğu, eleştirel ve geniş kapsamlı olduğu bilinir. Bu yüzden MP3 çalıcıların teknik özellikleri ve teçhizatının yanında ses kalitesi de çok önemli bir satın alma kriteri olarak değerlendirildi.

Bu yüzden sizlere en iyi bilgiyi vermek ve satın alırken mümkün olan en iyi yardımı sağlamak için "stereoplay" konusunda bir uzmandan yardım aldık. Özel CHIP testlerinin ardından bir CHIP test uzmanı MP3 çalarlar ile birlikte Stuttgart'da yer alan ses laboratuvarına gönderildi. Bu merkezde donanım

lar ses mühendislerinin test cihazlarıyla ses kalitesi üzerine özel denemelere tabi tutuldular. Teste katılan MP3 çalarlar arasında sadece iki çalıcı hafif bir uğultuya neden olurken genel olarak hiçbir katılımcı önemli derecede gürültüye neden olarak başarısızlığa uğramadı.

Walkman biçimindeki "normal" çalıcıların yanında çok ilginç özelliklere sahip donanımlar da göze çarpıyor: Bunlardan bazıları MP3 oto teybi, dahili MP3 çalarlı bir kol saati ve handheld için MP3 modülü olarak sayılabilir. Walkman olarak kullanılmaya uygun oldukları için MP3 fonksiyonuna sahip yeni organizeler'leri de bunlara örnek gösterebiliriz.

Saklama ortamı, yani kayıt belleği seçiminde de firmalar farklı tercihlerde bulunuyorlar: Bazıları CompactFlash ya da SmartMedia kartlarını kullanırken bazı firmalar da ürünlerinde sabit hafıza modüllerini kullanmayı tercih etmişler. Sony oldukça tanınmış "Memory Stick" kullanımını burada da sürdürürken Creative ise sabit disklerle geçiş yapıyor. En yeni ürünlerden biri olan Iomega'nın 40 mbyte clik disk'leri uygun fiyatlı bir alternatif oluşturuyor.

Bu bağlantıdan ötürü MP3 dosyalarının bilgisayardan çalıcıya aktarılması sırasında harcanan zaman çalıcılar arasında göze çarpacak şekilde farklılık gösteriyor. Bu süre Iomega Hip-Zip'de birkaç saniye alırken Fuji'nin çalıcısının

da dakikalara karşılık gelebiliyor. Eğer MP3 çalarınızdaki parçaları çok sık değiştiriyorsanız bu kriteri asla göz ardı edemezsiniz.

Walkman'e alternatif bir organizeler: Artık günlük yaşantınızın küçük yardımcısı da MP3 uyumlu. Daha fazla bilgi için sayfa 110'a bakın.

İçindekiler

- 102 Testin Galibi: Creative DAP Jukebox
- 103 Fiyat-performans galibi: Diamond Rio 600
- 104 Kısa-kısa:
Testteki diğer ürünler
- 106 Tablo: Teknik veriler ve değerlendirme
- 106 Sonuç
- 109 MP3 çalarları nasıl test ettik?
- 110 Teknoloji: MP3'in adı artık her alanda duyuluyor
- 111 MP3 hakkında en iyi öneriler

Creative DAP Jukebox

Hafıza mucizesi

Creative, Jukebox modelini çok iyi ses kalitesi ve fazla bellek alanı amacıyla yaratmış. 6 GByte kapasiteli bir sabit diskle donatılmış olmasından ötürü neredeyse basit bir discman boyutlarına rağmen 2.000 şarkı ya da 100 saatlik müzik kaydı yapılmasına imkan tanıyor. Sekiz satırlık ışıklandırılmış LCD ekranından tüm menü fonksiyonları yönetilebiliyor. Böylelikle MP3-Tag'leri olarak bilinen Tür, Albüm, Artist gibi tanımlara göre sıralama ve arama yaparak 2.000 parçadan oluşan müzik arşivinizi uygun bir şekilde düzenleyebilirsiniz. Jukebox yazılımı eskidiginde ise USB portu ve bir bilgisayar kullanarak güncelleyebilirsiniz.

Ek özellikler: Farklı bir özellik olarak Jukebox' ev tesisatında kullanılmak üzere bir EAX ses işlemcisine ve iki stereo ses çıkışına sahip. Böylelikle "Hall", "City" gibi Surround efektlerini uygulayabilirsiniz. DJ'ler için ise "EasyRiff" özelliği olarak bilinen çalış hızının ayarlanması imkanını da sunuyor. Donanımı ekstra hoparlör çıkışı, kulaklık bağlantısı için

özel ayarlar ve en sevdiğiniz şarkıları bir araya toplayabileceğiniz bir playlist tamamlıyor. Kulagınızı tıkmak zorunda olmadığınız tek kulaklık ise Creative'in ürünüyle birlikte geliyor. Her iki line-out bağlantısını da ya iki farklı hoparlörü kullanmak için ya da kişisel surround sisteminizi kurmak için kullanabilirsiniz.

Jukebox dört adet şarj edilebilir kalem pil ile (AA tipi) yaklaşık 5 saatlik kesintisiz müzik dinleme imkanı sunuyor ve beraberinde gelen adaptör ile bataryaları şarj edebiliyorsunuz. Ayrıca alternatif olarak alkalın batarya da kullanabilirsiniz.

Ölçüm Sonucu: Testlerde Jukebox'ın frekans çıkışının oldukça düzenli ve doğrusal olduğu görüldü. Çıkışa taşıma 20 hertz'in altında başlıyor. Yüksek tonlarda da 18 kHz'e kadar bozulma görülmedi. Genel olarak Creative oldukça iyi bir ses kalitesi ve büyük bir dinamik kullanım alanı ortaya koyuyor.

Bağlantı: Dosyalar bilgisayardan USB bağlantısıyla transfer ediliyor. Berabe-

rinde gelen yazılımın kullanımı gerçekten oldukça basit, ancak bazı hataları bulunuyor: Çalıcı üzerinde çok fazla alan boş olduğunda USB bağlantısı oldukça yavaş kalıyor. Bu yüzden birkaç GByte MP3 müzik dosyasını Jukebox'a yüklemek gerektiğinde sabırla beklemeniz gerekecektir.

Müzikle çok ilgili olanlar için Jukebox gerçekten en iyi seçim. Satış fiyatı ise yaklaşık 523 dolar civarında olduğu için ilk bakışta çok yüksek gelebilir, ancak 100 saatlik müzik saklama özelliğini oranladığımızda teste katılanlar arasında en ekonomik çalıcı olduğu görülüyor.

1. Sıra

çok iyi
(10,00)

- ⊕ Çok yüksek saklama kapasitesi
- ⊕ Yüksek ses kalitesi
- ⊖ Tasarımı biraz kaba

Bilgi için: www.creative.com

Fiyat: 523 Dolar

ibas

Telaşlanmayın

Önemli verileriniz kayboldu ve telaşlısınız. Sakin olun! Yirmi yılı aşkın deneyimi ve başarılı binlerce veri kurtarma operasyonu ile Ibas veri kurtarma konusunda dünyanın önde gelen kuruluşlarından biridir. En az riskle en uygun çözüm üretilir, diskiniz fiziksel olarak kullanılamaz duruma gelmişse bile üzerindeki veriler kurtarılır.

Sakin olun! Profesyonellere güvenin.

Professional
DataRecovery

Optimal Solutions at Minimal Risk - by Ibas

Diamond Rio PMP 600

Kulağınıza ve Gözünüze

Her durumda Rio gerçekten çok şık. Üretici firma Diamond tasarımıyla kesin olarak eski ve köşeli görünümünden kurtulmuş. Yeni Rio 600 aynı zamanda özellikleriyle de görülmeye değer. Arkadan ışıklandırılan grafik ekranı kolay okunabiliyor ve çalınmakta olan parça hakkında gerekli tüm bilgiler MP3 tag'lerinden okunarak görüntüleniyor. Ayrıca çalıcının ayarlarından kalan süre gösterimi de açılabilir. Işıklıdırılmış ekranı sayesinde geceleri de kolaylıkla kullanım imkanı sağlıyor.

Ek özellikler: Rio'da dosya saklama dahili yada harici olarak yapılabilir. Teste katılan donanım 32 Mbyte dahili hafızaya sahip bir model, ancak Diamond, <http://store.s3.com> adresinde hafıza artırımı için güncellemeler sunuyor. Rio'nuzu 64 Mbyte'a yükseltmekten çekinmeyin, çünkü aksi takdirde yedi ya da sekiz şarkı kapasitesi sıkıcı olacaktır. Rio için yeni kapaklar ya da taşıma kabı, adaptör gibi aksesuarlar veya PMP 600 ile ilişkisini kolaylaştıracak kulaklıkları web sitesinde bulabilirsiniz.

Ölçüm Sonucu: Ses kalitesi konusunda Rio oldukça başarılı. Ses çıkış yüksekliği 93 db (A) gibi uç bir noktada yer alıyor. Sadece dinamik ve klasik müziklerde beklendiği gibi değil. Buradaki kısık sesli bölümler duyulmuyor. Yine de Rio, referans olarak alınan Sony CD-player'a oldukça yakın. Frekans çıkışı neredeyse doğrusal ve sadece yüksek seslerde biraz hafif kalıyor. Öznel dinleme testinde ise bu durum güçlükle fark edilebiliyor.

Bağlantı: Rio, beraberinde gelen USB kabloyla bağlantı kuruyor. Donanımın çalışması için en azından Windows 95b işletim sistemi gerekiyor. 17 şarkıdan oluşan 13 Mbyte test paketimiz için aktarma süresi 2 dakika 10 saniye sürdü.

Rio, yazılım olarak, parçaların çalınmasında uzman olan Rio-Manager'i sunuyor. CD'lerin MP3 dosya biçimine dönüştürülmesi de sorunsuz gerçekleştiriliyor. Rio-Manager'in kullanımı da oldukça kolay, çünkü tüm fonksiyonlar doğru yerlere yerleştirilmişler. Windows Gezgini kullanılarak en sevdiğiniz par-

çaları sürükleyip bırak yöntemiyle çalıcıya yükleyebilirsiniz. Rio MP3 dosyalarının yanında Windows-Media (WMA) dosyalarını da çalabiliyor ve aynı zamanda gelecek standartlara uyum sağlamak için Diamond, ana sayfasında Flash-ROM güncellemelerini bulunduruyor.

Tüm özelliklerinin yanında Diamond Rio PMP 600 gerçekten çok şık tasarımı ve kolay okunabilir bir ekranıyla 210 dolar civarında satılıyor. Teste katılan MP3 çalıcıları arasında daha iyi olanları da var, ancak uzakdoğudan gelen hiçbir yarışmacı fiyatın yanında kalite ve kullanım konusunda da bu kadar özen göstermiyor.

5. Sıra

İyi
(7,14)

- Güzel tasarım
- İyi ekran görüntüsü
- Standart olarak sadece 32 MByte

Bilgi için: <http://store.s3.com>
Fiyat: 210 Dolar

ibas

Görünüşe Aldanmayın

Bilgisayarınızın başına bir şey mi geldi? Sakin olun! Yirmi yılı aşkın deneyimi ve başarılı binlerce veri kurtarma operasyonu ile İbas veri kurtarma konusunda dünyanın önde gelen kuruluşlarından biridir. En az riskle en uygun çözüm üretilir, diskiniz fiziksel olarak kullanılamaz duruma gelmişse bile üzerindeki veriler kurtarılır.

Sakin olun! Profesyonellere güvenin.

Professional
DataRecovery

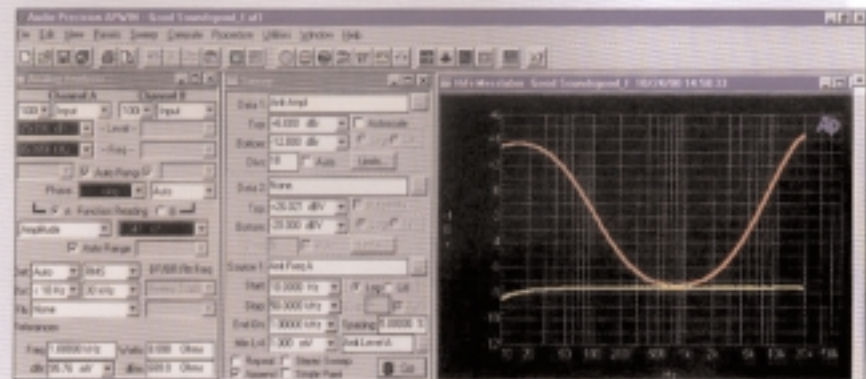
Optimal Solutions at Minimal Risk - by İbas

Kısa Kısa:Test Karşılaştırmaları

Testin galiplerini 102. ve 103. sayfalarda ödüllendirmiştik. Diğer çalıcıların değerlendirmelerini ise bu sayfada kısa bir biçimde bulabilirsiniz.

Actima Digi-Go: Actima firmasının DigiGo modeli testimizde son sırada yer alıyor. 150 dolar civarında satılıyor, ancak ne dinleme testinde ne de ölçüm değerlerinde tatmin edici sonuçlara ulaşamıyor. Ses yüksekliği 68 dB(A) değeriyle oldukça düşündürücü. Dinleme testinde ise Digi-Go dinamik ve tok seslerin yanında yüksek tonlarda da zayıf kalıyor. Genel olarak Actima pek yeterli değil, çünkü kısık geçişlerde uğultu daha da fark edilebiliyor. Test dosyalarımızın yüklenmesinde ise Actima 2 dakikalık bir süreyle USB arabirimi için oldukça iyi bir değer elde etti. Sadece ucuz bir tavsiye olarak değerlendirilebilir.

Cybercomp MP-Genie: Bir önceki yılın CHIP International testlerinin birincisi yeni çalıcılarla artık başa çıkamıyor. Ses yüksekliği ve ses kalitesi geçen yıl için çok başarılı görülürken şimdi ise ancak 9. sırada yer alıyor. Eski de olsa Cybercomp yeterli özelliklere sahip bir çalıcı. Ancak batarya değişimi yaparken dikkatli olmanız gerekiyor, çünkü zayıf üst kapağı yerinden çok kolay çıkabiliyor. Cybercomp'un en önemli artısı ise beraberinde verilen yazılımlar.

Profesyonel ölçüm: Stereoplay'de ürünler en ince ayrıntısına kadar test ediliyor. Kırmızı eğriler tok ve yüksek seslerin equalizer ile yükseltildiğini gösteriyor.

Fuji FMP-2000: Teknolojisi kadar tasarımı da LG tarafından yapılmış. Fuji Magnetics FMP-2000 modeliyle LG'nin ürününü farklı bir isim altında piyasaya sürüyor. Beraberinde verilen uzaktan kumanda ile çalıcı pantolon cebinizde ya da sırt çantanızda bile saklanabilir, çünkü kullanım kulaklığa bağlı küçük bir uzaktan kumanda ile kolaylaşıyor. Ölçümler Fuji'nin ses çıkışı düzeyinin 85dB(A) ve frekans çıkışının da nispeten bunun kadar iyi olduğunu gösteriyor. Dinleme testindeki başarısıyla MP3 çalıcı 77 puanlık iyi bir değer elde ediyor, ancak dosya yükleme konusunda bu kadar başarılı olamıyor. 13 Mbyte'lık bir paketin 5 dakikada yüklenmesi tatmin edici değil.

Iomega Hip-Zip: Hip-Zip ile Iomega click-drive çizgisini tamamlıyor ve küçük saklama ortamına sahip MP3 çalırını piyasaya sunuyor. Hip-Zip öncelik-

le çok hızlı yükleme olanağı sayesinde normal dosya saklama ortamı olarak bile tercih edilebilir. 18 saniyelik yükleme süresi testlerdeki en iyi değer olarak bir rekor kırıyor. Oldukça küçük yapıtı, 87dB(A) ses çıkışı ve frekans grafiğiyle de ses konusunda da başarılı. Ancak sadece tok seslerde Hip-Zip rakipleri kadar iyi sonuç veremiyor.

PCC MP3-Music-Player: PCC firması Music-Player'in yanında MP3-Jukebox adında bir de MP3-Discman modelini satışa sunuyor. Her iki çalıcı da dış görünüş olarak benzer yapıdalar ve ölçüm değerleri de aynı sonuçları veriyor. Bu yüzen tablolara ve değerlendirmeye sadece MP3-Music-Player modeli alındı. İlk olarak PCC'de yüksek uğultu dikkat çekiyor ve ses çıkış yüksekliği 74 Db(A) gibi ortalama bir değer elde ediyor. Öznel dinleme testinde de PCC kulağı çok fazla rahatsız etmiyor. PCC'nin kullanımı oldukça kolay, ancak MP3 çalıcının tuşları biraz cılız kalıyor.

Philips Expanium: Discman görünümünden de anlaşıldığı gibi bu model MP3-CD'lerini de çalabilen gelişmiş bir Discman. Philips'in Expanium ürününün kısa tanımı da aslında bundan ibaret. Bir CD üzerinde yaklaşık 650 Mbyte'lık dosya saklanabilir ve bunun MP3-CD olarak karşılığı ortalama 10 saatlik müzik demektir. Dosyaları ilk bakışta birbirinden ayırt etmek ve yönetimi kolaylaştırmak için albümleri CD üzerinde farklı klasörlere kaydedebilirsiniz. Expanium bu fırsattan yararlanmanızı sağlayacaktır. Philips'in ölçüm sonuçları da oldukça başarılı. Fre-

MP3-discman: Expanium, iyi bir ses kalitesi ve uzaktan kumanda sayesinde kolay yönetim özellikleriyle dikkat çekiyor.

kans çıkışı neredeyse doğrusal ve ses çıkışı 90 dB(A) ile oldukça şaşırtıcı. Şok önleme belleği ile yürüyüş sırasında da çalıcınızı sorunsuz olarak kullanabilirsiniz.

Philips Rush SA-125: Philips'in ikinci çalıcısı saklama ortamı olarak beraberrinde verilen 64 MByte'lık smartcard'ı kullanmayı tercih ediyor. Rush bağlantı için özel bir alet ile USB ya da paralel port'larını kullanabiliyor. Çalıcı ele sığacak boyutlarda, ancak ekranı çok fazla yansıma yaparak güneş ışığında görülmeyi zorlaştırıyor. Frekans çıkışı yüksek seslerde zayıf kalıyor ve dinleme testinde de bu durum fark ediliyor. Testlerde Rush bu yüzden orta sıralarda yer alıyor.

Samsung Yepp: Yepp bir yıldan beri piyasada ancak bu eski temsilci hala dikkat çekiyor. Ölçüm sonuçlarına göre ses çıkışı yüksekliği 86 dB(A), ancak özel dinleme testinde bu kadar inandırıcı olamıyor. Yüksek seslerin çalınmasında pek başarılı değil ve dinamikler de daha iyi olması gerekiyor. Buna karşılık kullanımı gerçekten iyi ve teçhizat olarak da eksiksiz. Dokümantasyon konusunda ise testteki rakipleri arasında başarılı değil.

Sony NW-MS7: Sony MS7 ile kendi yolunda yürümeye devam ediyor. Saklama ortamı olarak memory-stick kullanıyor ve MP3 yöntemini değil, mini disklerden tanıdığımız ATRAC yöntemi-

Cybercomp MP-Genie: Geçen senenin galibi, çok da kötü olmayan değerlerine rağmen yine de 9. sırada yer alabildi.

mini kullanarak müzik dosyalarını saklıyor. MP3 ve WAV dosyaları Sony tarafından otomatik olarak kendi biçimine dönüştürülüyor. Bu aslında oldukça uzun olan yükleme süresini açıklamaya yetecek bir sebep, çünkü 13 Mbyte'lık test dosyalarımızın yüklenmesinin 5 dakika sürdüğü görüldü. Sony'nin ses kalitesi beklendiği kadar iyi ve frekans çıkışı büyük kurlarının olmadığı gösteriyor.

Teac MP 3000: Business-Look trendinde kalmayı sevenler için seyahatlerinde tercih edebilecekleri bir model. Bir sigara paketi kadar küçük değil ancak çok iyi bir teknik ile donatılmış. Sadece 4 milimetrelilik kalınlığı Teac'ın hoşunuza gidebilecek özelliklerinden sadece birisi. Zarif, metal dış yüzeyi oldukça sağlam ve stres dolu bir iş gününde arayabileceğiniz tüm özelliklere sahip. Bunun için ses kayıt özelliği düşünülmüş. Teac Mp 3000 modelinde 64 Mbyte dahili ve maalesef arttırılamayan hafıza bulunuyor. MP 3000 testlerdeki ortaya koyduğu iyi ses kalitesiyle heyecanlan-

dırıyor. Teac'ın tek hatası ise sesi sonuna kadar açtığımızda (46. basamaktan sonra) hafif bir takırtı ile karşılaşacak olmanız.

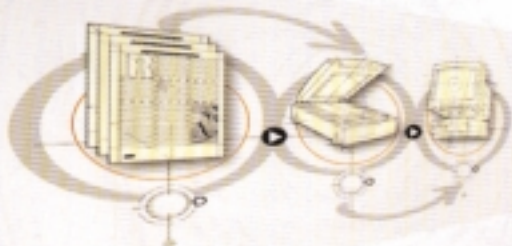
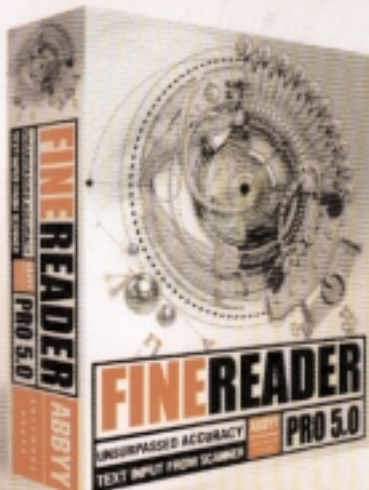

Dokümanları ve Evrakları doldurmak için NEDEN vakit harcıyorsunuz?

Ödül kazanmış YENİ OCR yazılımı
FineReader 5.0'i denemelisiniz

OCR FINEREADER 5.0

Yeni versiyon • Yeni özellikler

ABBYY
SOFTWARE
HOUSE

FineReader'i Türkiye'de nereden alabilirsiniz?

KETS

Phone: +90 212 2325866

Fax: +90 212 2401828

<http://www.kets.com>

kets@kets.com

Cadet

Phone: +90 216 3273520

Fax: +90 216 3273544

info@cadet.com.tr

ABBYY Software House Ukraine
e-mail: sales@abbyy.com.ua

Deneme sürümünü hemen indirin! www.abbyy.com

Sonuç

Ucuz İthalat Yanılgısı

Piyasada şu an birçok MP3 çalar modeli bulunuyor. Uzakdoğu'dan gelen ucuz cihazları ise neredeyse artık her elektronik eşya dükkanında görmek mümkün. Bu duruma aldanmamalısınız, çünkü üzerinde her MP3 yazarı alet aynı zamanda iyi kalitede ses verecek diye bir kural olamaz. Bu yüzden CHIP testlerine katılan çalıcılar sadece isim yapmış ve bu konuda uzmanlaşmış üreticilerin modelleridir. Ucuz ithal modeller ise tasarım ve fiyatıyla dikkatinizi çekerken ses kalitesi olarak eski plakçaları bile aratabilir. Buradan yola çıkarak birinci sınıf ses için birkaç dolar daha fazla harcamayı göze almalısınız. Akılları kurcalayan en büyük sorulardan biri de çalıcınızın dosya saklama ortamının sabit disk, CD ya da hafıza modüllerinden hangisi olması gerektiğidir. Ayrıca ceket cebinize sığabilecek kadar küçük olan Rio 600 gibi çalıcılar da tercih sebebi olabilir. Ancak eğer MP3 koleksiyonunuzu tatilde yanınızda taşımak istiyorsanız mutlaka Creative'in Jukebox'ını satın almalısınız.

Testin birincileri

Creative Jukebox
Diamond Rio PMP 600

Jukebox 100 saatlik müzik için yeterli alan sunuyor. Bu kapasite birçok parti için kesin-tisiz ve önceden tarzı belirlenmiş müzik ve eğlence anlamına da gelir. DJ'ler için ise her iki çıkış ve ses ayarlamaları da uygun olacaktır. 500 dolar üzerindeki fiyatı yüksek de olsa kapasitenin büyüklüğüne göre verdiğiniz parayı hesapladığınızda uygun görünmektedir.

Çünkü MP3 müziğin dakikası hiçbir çalıcıda bu kadar ucuza mal edilemiyor. Sürekli yolda kullanabileceğiniz ve geç saatlerde karanlıkta bile ekranını okumakta zorlanmayacağınız bir çalıcı arıyorsanız Rio 600'ü tercih etmelisiniz. 210 dolara sadece güzel tasarımı değil, aynı zamanda da iyi ses kalitesine de sahip bir çalıcı almış olursunuz. 93 dB(A) ses çıkışı ve iyi donanımıyla Rio testimizde 5. sırada yer alıyor. Dahili 32 Mbyte hafızası ise arttırılabilir.

1

2

Ürün	Jukebox	Hip-Zip
CHIP Puanı	10,00	9,80
Fiyat	553 Dolar	400 Dolar
Firma	Creative Labs	Iomega
İnternet Adresi	www.creative.com	www.iomega.com
Ek Donanım		
Hafıza / Artırılabilirlik	6 GByte Sabitdisk/-	40 MByte (Click)-
Kulaklık / Mikrofon	-/-	-/-
PC Bağlantısı	USB	USB
Yazılım	Nomad Jukebox	Iomega Ware
Harici Adaptör	*	*
Ses Ayarı	EAX-Sound	Equalizer
Ekran/Görüntü	Tam grafik ekran	Tam grafik ekran
Desteklenen İşletim Sistemleri	Win95(b), 98, Me, 2000	Win95(b), 98, Me, 2000
MP3 Müziğin Dakika Maliyeti (128 KBit)	0,10 Dolar	10 Dolar (1 medya)
Özellikler	2 Line-Out çıkışı, EAX-Sound, mikrofon girişinden Stereo-Recorder (sadece WAV)	PC sürücüsü olarak kullanılabilir. Medyalarına ucuza sahip olabiliyor-sunuz
Teknik Veriler / Destek		
Ağırlık	440 g	120 g
Büyükölç (D x UL x B)	12,70 x 12,70 x 3,81 cm	9,20 x 7,10 x 2,20 cm
Maksimum Çalma Süresi	5 Saat	12 Saat
Enerji Sarfıyatı	4x AA (Alkalın veya akü)	Li-Ion aküsü var
Eklenti	2 Line-Out, 1 Mic, 1 Ear	1 Ear-Out
Ölçüm Sonuçları		
Frekans Seyir Grafiği		
Frekans çıkışı	neredeyse lineer	neredeyse lineer
Frekans Zayıflaması	Düşük	Tizler çok güçsüz
Maksimum Ses Çıkışı	98 dB(A)	87 dB(A)
Yükleme Süresi (13 MByte, 17 şarkı)	1 dakika 12 saniye	18 saniye
Dinleme Testi Sonucu		
Dinamik / Tını	çok iyi/çok iyi	iyi/iyi
Değerlendirme	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100
Ses (%50)	86	72
Dosya Yükleme (%20)	25	100
Donanım Ergonomi (%20)	96	43
Dokümantasyon (%10)	91	90
CHIP Toplam Puanı	76	73

* = evet - = hayır Tüm ürünlerin genel değer alanı — Her bir ürünün değer alanındaki yeri

3

Expanium**7,68**

270 Dolar

Philips

www.philips.com

MP3-CD/-

✓/-

-

~

•

3 ses basamağı

Başlık numarası, süre,

bit oranı

belirli değil

0,40 Dolar

100 saniyelik anti-şok

bellek (MP3), CD'de 45

saniye, uzaktan kumanda

da

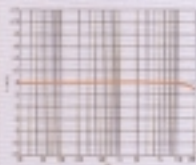
200 g

13,00 x 13,80 x 3,28 cm

10 Saat

2x AA (Alkalın veya akü)

1 Line-Out, 1 Ear-Out

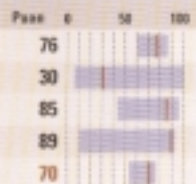
neredeyse lineer

Düşük

90 dB(A)

1 dakika

çok iyi/çok iyi

4

MP 3000**7,28**

280 Dolar

Teac

www.teac.com

64 MByte dahili/-

✓/•

USB

Teac Explorer

✓/+ 9-V-Mobil yükleyici

2 Ses basamağı

Başlık, Süre, Akü, Bit

oranı

Win95(b), 98, Me, 2000

4 Dolar

9V için mobil yükleyici,

pil, mono kayıt için dik-

siyon aygıtı

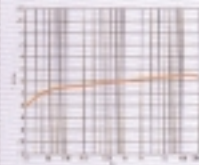
90 g

5,70 x 10,50 x 0,40 cm

6 Saat

Dahili akü

1 Ear-Out, 1 Mic-In

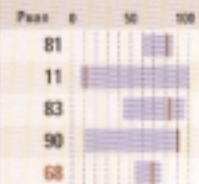
Biraz yükseliyor

Düşük

89 dB(A)

2 dakika 49 saniye

iyi/çok iyi

5

Rio PMP 600**7,14**

210 Dolar

Diamond

http://store.s3.com

32 MByte intern/+

✓/-

USB

Rio-Manager

•

3 Ses basamağı

Tam grafik ekran

(art alan aydınlatması)

Win95(b), 98, Me, 2000

6 Dolar

Değiştirilebilir Front-

Cover, modüllerle up-

grade, Flash-ROM

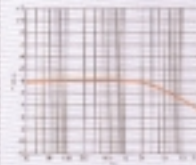
110 g

5,80 x 11,00 x 2,40 cm

4 Saat

1x AA (Alkalın veya akü)

1 Ear-Out

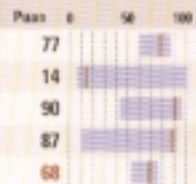
14 kHz'e kadar lineer

Tizler kesiliyor

93 dB(A)

2 dakika 10 saniye

iyi/çok iyi

6

NW-MS7**7,02**

400 Dolar

Sony

www.sony.com

64 MByte MS/-

✓/-

USB

Real Jukebox

•

2 Ses basamağı

Tam grafik ekran

Win95(b), 98, Me, 2000

6 Dolar

Atrac3-sıkıştırması,

Memory-Stick

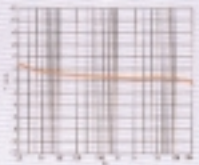
70 g

3,70 x 9,60 x 1,90 cm

4 Saat

Dahili akü

1 Ear-Out

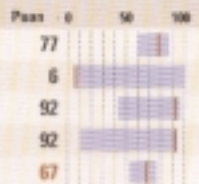
neredeyse lineer

Düşük

87 dB(A)

4 dakika 50 saniye

iyi/iyi

7

Rush SA-125**6,14**

300 Dolar

Philips

www.philips.com

64 MByte SM-Card/-

✓/-

USB/Paralel

Real Jukebox

•

3 Ses basamağı

MP3-Tag, Başlık numarası, Süre

Win95, 98, Me, 2000, NT

4 Dolar

Paralel ve USB

bağlantısı

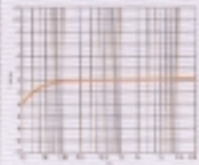
80 g

7,00 x 7,00 x 1,70 cm

12 Saat

2x AA

1 Ear-Out

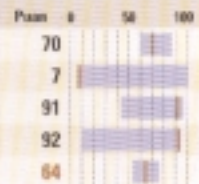
lineer

Biraz güçsüz

84 dB(A)

4 dakika 17 saniye

orta/iyi

8

FMP-2000**5,86**

100 Dolar

Fuji

www.fuji-magnetics.com

32 MByte MM-Card/+

✓/-

Paralel

Fuji Explorer

-

2 Ses basamağı

Başlık numarası, süre

Win95, 98, Me, 2000, NT

3 Dolar

Uzaktan kumanda

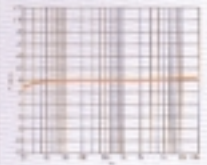
80 g

7,10 x 9,50 x 1,90 cm

6 Saat

2x AA (Alkalın veya akü)

1 Ear-Out

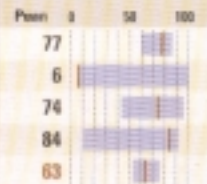
lineer

Düşük

85 dB(A)

5 dakika 6 saniye

iyi/orta

9

10

11

12

Produkt	MP-Genie	Yepp YP-ND64	MP3-Music-Player	DigiGo
CHIP Puanı	5,36	5,32	3,52	3,30
Fiyat	250 Dolar	270 Dolar	200 Dolar	120 Dolar
Firma	Cybercomp	Samsung	PCC	Actima
Internet Adresi	www.mpgenie.com	www.samsung.com	www.p-c-c.de	www.actima.com.tw
Ek Donanım				
Hafıza / Artırılabilirlik	32 MByte MM-Card/+	64 MByte dahili/+	MP3-CD/+	32 MByte dahili/+
Kulaklık / Mikrofon	+/-	+/-	+/-	+/-
PC Bağlantısı	Paralel	Paralel	-	USB
Yazılım	Real Jukebox, MP-Genie-Explorer	Yepp-Explorer	-	Real Jukebox
Harici Adaptör	-	-	*	-
Ses Ayarı	4 Ses basamağı	3 Ses basamağı	5 Ses basamağı, DBBS	3 Ses basamağı
Ekran/Görüntü	Başlık, süre, pil	Başlık, süre, pil	Başlık, albüm, süre, pil	Başlık numarası, süre, pil
Desteklenen İşletim Sistemleri	Win95(b), 98, BeOS	Win95, 98, Me, 2000	beli değil	Win95(b), 98, Me, 2000
MP3 Müziğin Dakika Maliyeti (128 KBit)	3,5 Dolar	4 Dolar	0,3 Dolar	4 Dolar
Özellikler	BeOS desteği	Ses kaydı, 3D-Sound	50 saniye anti-şok Buffer, Dynamic Bass Boost	yok
Teknik Veriler / Destek				
Ağırlık	60 g	75 g	220 g	90 g
Büyüklik (D xUL xB)	4,50 x 8,60 x 2,50 cm	7,40 x 8,50 x 1,90 cm	12,70 x 12,70 x 3,81 cm	8,90 x 6,50 x 1,70 cm
Maksimum Çalma Süresi	8 Saat	9 Saat	7 Saat	5 Saat
Enerji Sarfıyatı	1x AA (Alkalin veya akü)	2x AA (Alkalin veya akü)	2x AA (Alkalin veya akü)	2x AA
Eklenti	1 Ear-Out	1 Ear-Out	1 Line-Out, 1 Ear-Out	1 Ear-Out
Ölçüm Sonuçları				
Frekans Seyir Grafiği				
Frekans çıkışı	dalgak	Neredeyse lineer	Neredeyse lineer	Lineer
Frekans Zayıflaması	Orta sesler kesiliyor	Bas/Tiz'ler kesiliyor	düşük	Bas/Tiz'ler kesiliyor
Maksimum Ses Çıkışı	80 dB(A)	87 dB(A)	74 dB(A)	68 dB(A)
Yükleme Süresi (13 MByte, 17 şarkı)	3 dakika 15 saniye	2 dakika 58 saniye	1 dakika	1 dakika 59 saniye
Dinleme Testi Sonucu				
Dinamik / Tını	orta/iyi	iyi/orta	orta/kötü	kötü/kötü
Değerlendirme				
Ses (%50)	69	72	60	61
Dosya Yükleme (%20)	9	34	30	15
Donanım Ergonomi (%20)	83	84	62	65
Dokümantasyon (%10)	78	10	53	63
CHIP Toplam Puanı	61	61	53	53

* = evet - = hayır Tüm ürünlerin genel değer alanı — Her bir ürünün değer alanındaki yeri

NASIL TEST ETTİK ?

MP3 Çalıcılar

En ince ayrıntısına kadar: "Stereoplay" MP3 Player testindeki en önemli aşamalardan biri.

Yeni yüzyılın bilim dallarından biri olan stereoplay uzmanlarıyla birlikte tüm teste katılan donanımlar farklı ölçüm yöntemleriyle test edildiler. Örneğin çalıcının frekans çıkışı, ses yükseklik değeri, sesin bozulması veya oluşan uğultunun değeri gibi kriterler özenle ortaya konuldu. Ek olarak müzikler özel dinleme testi için dinlendi. Dosyalar standart olarak kullanılan 128 Kbit/s biçiminde sıkıştırıldı. Dinleme testinde her sefe-

Yüksek teknoloji: Audio Precision'un frekans analizatörü ile ölçüm sonuçları tutuluyor.

rinde klasik ve pop gibi türlerin yer aldığı aynı parçalar üzerinde deneme yapıldı. Bunun için tüm çalıcılar Sony'nin high-end CD player'ı referans alınarak karşılaştırıldılar. Test bilgisayarı olarak ise 500 Megahertz hızında ve 128 Mbyte hafızaya sahip bir Pentium III tercih edildi.

■ Ses

MP3 çalıcılar için tabii ki en önemli değerlendirme kriteri, iyi bir ses kalitesi olarak ele alınmalıdır. Bu yüzden elde edilen genel değerlendirmeye etkisi yüzde 50 olarak kabul edildi. Dinleme testi farklı çalıcılar arasındaki ses kalitesi farkının da çok büyük olduğunu gösterdi. Frekans çıkışında görülen dalgalanma tüm spektrumu gerçekçi olarak ortaya koymıyordu. Bu yüzden özel dinleme testiyle dinamik, yüksek, derin tonlar ve son olarak çalıcının en yüksek ses değeri ve ses kaybı değerlendirildi.

■ Dosya Yükleme

Uzun süren yükleme zamanı sınırları yıpratmaktadır. Bu test için 17 dosyadan oluşan 13 Mbyte'lık test paketi yeterli görüldü. Ölçüm değeri genel değerlendirilmeye yüzde 20 oranında katıldı.

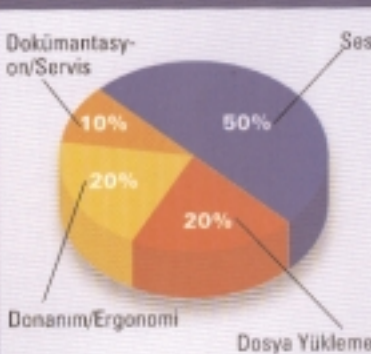
■ Donanım/Ergonomi

Bu başlık altında yüksek kapasite, ek özellikler ve iyi bir kulaklık etkili oldu. Kullanımı zor olan tuşlar ya da kullanırsız menüler tabii ki eksi puan olarak değerlendirildi. Donanım/ergonomi kategorisi genel değerlendirmeye yüzde 20 oranında dahil edildi.

■ Dokümantasyon/Servis

Yeni nesil MP3 çalıcıları için dokümantasyon ve servis, oldukça büyük önem taşıyor. İlk olarak iyi ve ayrıntılı bir el kitapçığı aynı zamanda üreticilerin kullanıcılarına sunacağı en büyük yardımlardan biri. Bu yüzden tüm özelliklerin kitapçık içerisinde ayrıntılı olarak açıklanması gerekir. Bu değerlendirme kategorisi genel puanı yüzde 10 oranında etkiliyor

Test Kriterleri

www.abt.com.tr
abt@abt.com.tr

Math®

Ticari Entegre

359 \$

• Carl

Tek hesapta birden fazla dövizli takip yapabilmek

• Stok

Seri no ile stok takibi yapabilmek, dışarı bilgi transferi ve dışarıdan bilgi alabilmek

• Fatura

Birden çok irsaliyeyi tek faturaya aktarabilmek, borsada okuyucudan bilgi okuyabilmek, günlük kurdan otomatik TL fatura kesilebilmek, fason alış-satış faturaları takibi

• Çek-Senet

Seri senet basabilmek ve damga vergisi hesabı, giriş-çıkış bordroları basabilmek

• Muhasebe

Tek düzen ve serbest hesap planı yapabilmek, sınırsız kasa hesabı

• Bankalar, döviz takip, hesaplamalar, e-imza, kullanıcılara hak verilmesi standart...

Eklenebilir Modüller

- Sipariş takip
- Servis tamiri
- Üretim takip
- Teklif
- Personel takip

Bayilerimiz

Math Hakkında daha fazla bilgi almak için bayilerimizi arayabilirsiniz...

• İSTANBUL	GAYRETTEPE-AKIN BİLGİSAYAR	(0212) 272 24 65
	İKİTELLİ-KALENDER LTD. ŞTİ.	(0212) 472 03 22
	ESENLER-DOĞA BİLGİSAYAR	(0212) 610 54 44
	GÜNEŞLİ-GÖKBİL BİLGİSAYAR	(0212) 474 59 29
	VEST BİLGİSAYAR	(0212) 530 45 90
• ANKARA	KIZILAY-F1 YAZILIM LTD. ŞTİ.	(0312) 430 46 18
	SİHHİYE-ANKA AKTİF BİLG.	(0312) 231 29 19
• LÜLEBURGAZ	GOLD-NET BİLGİSAYAR	(0288) 412 48 78
• MUĞLA	DATÇA-HALİL İŞÇİ	(0252) 712 94 98
• ADIYAMAN	U-COM BİLGİSAYAR	(0416) 214 48 58
• İZMİR	ALTERNATİF ELEKTRONİK	(0232) 441 82 62
• ÇORLU	BİM BİLGİSAYAR	(0282) 653 04 08
• KIBRIS	BİNTEL	(0392) 228 59 55
• ORDU	BİLWER	(0452) 223 31 69
• SİVAS	ÇÖZÜM BİLGİSAYAR	(0346) 222 36 36
• SAKARYA	FATİH BİLGİSAYAR	(0264) 781 13 07
• UŞAK	BİLSA BİLGİSAYAR	(0274) 215 52 95
• HAKKARİ	DURAŞ AŞ.	(0438) 211 83 46
• BANDIRMA	BANCOM BİLGİSAYAR	(0266) 715 12 59

Sertifika

Eğitim

ABT
YazılımPenta
BİLGİSAYAR

+90 (212) 270 74 71 (pbx)

+90 (212) 269 89 39 (fax)

www.abt.com.tr

+90 (212) 320 02 05 (pbx)

+90 (212) 320 02 00 (fax)

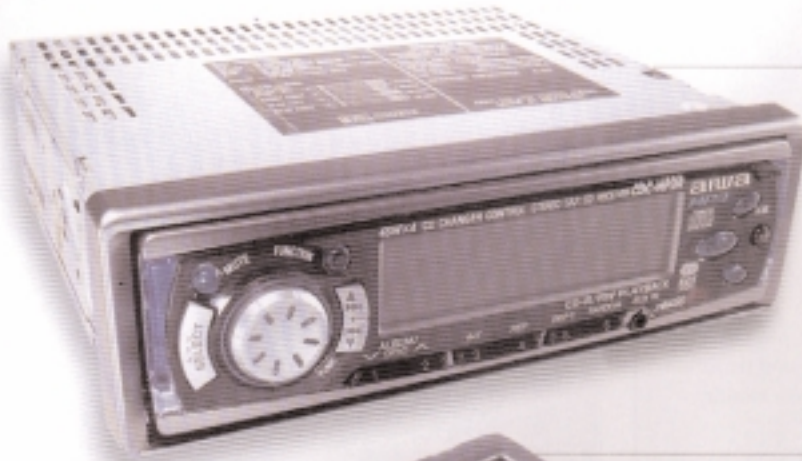
www.penta.com.tr

Teknoloji: MP3'ün Adı Artık Her Alanda Duyuluyor

Artık sadece tipik MP3 çalarları kullanarak müzik dosyalarınızı dinlemek zorunda değilsiniz. Kısa bir süre önce Casio dahili MP3 çalarlı saatini satışa sundu. Pahalı oyuncaklarınızı seçerken aklınızı bölmemelisiniz, çünkü bu tür cihazlar genelde sadece ilk işlevini iyi bir şekilde yerine getirebilirler.

Bu yüzden esas konumuzun MP3 dinleme olduğunu düşünerek testlerde sadece çalıcılara yer verildi ancak bu sayfada MP3 çalma işlevinin yanında farklı görevleri de bulunan egzotik araçları bulabilirsiniz. MP3 modülü bulunan organizler'lardan MP3-CD özelliğini destekleyen oto teyplerine kadar piya-

sada birçok ilginç model yer alıyor. Bu ilginç cihazları teste katılan tüm MP3 çalarlara uyguladığımız stereoplay testlerinden geçirdik ve dinleme testini uyguladık. Böylelikle frekans çıkışı ve maksimum ses çıkışı değerleriyle birlikte ortaya çıkan sonuçları diğer çalıcılar ile karşılaştırabilirsiniz.

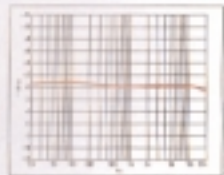
Aiwa CDC-300 MP3

Bilgi için: P-C-C

Fiyatı: 450 Dolar

www.p-c-c.de

Aiwa CDC 300 normal CD'lerin yanında MP3-CD'lerini de çalabiliyor. MP3'ler daha iyi bir görünüm için albümlere ayrılarak kullanılabilirler. Ses kalitesi oldukça iyi.

Frekans çıkışı işte böyle olmalı, çünkü neredeyse doğrusal.

Casio Cassiopeia EM-500G

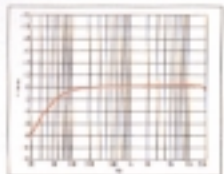
Casio Cassiopeia EM-500G

Bilgi için: Casio

Fiyatı: 500 Dolar

www.casio.com

Windows CE 3.0 sayesinde EM-500G Windows Media Player ile donatılmış ve böylelikle MP3'leri de çalabiliyor. Ses kalitesi çok kötü değil, ancak yüksek seslerde başarılı değil.

Bas seslerde başarılı olamasa da ses çıkışı iyi.

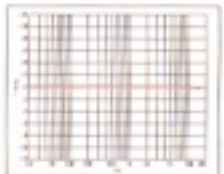
Casio WMP-1

Bilgi için: Casio,

Fiyatı: 250 Dolar

www.casio.com

Casio'nun WMP-1 modeli dahili MP3 çalarlı bir saat. Kulaklık WMP'nin sol tarafından takılıyor. 32 MB'lık kapasitesi maalesef artırılamıyor.

Frekans çıkışı ideal ve baslar temiz, neredeyse müzik seti kalitesinde.

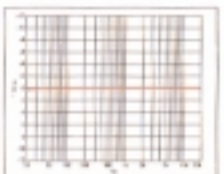
Good SoundsGood

Bilgi için: Good,

Fiyatı: 300 Dolar

www.good.com

SoundsGood, Handsping Visor için çok iyi ses kalitesi olan ve kullanımı basit bir MP3 modülü. Bellek olarak dahili 64 MB'lık bir chip kullanılıyor.

Frekans çıkışı, bu cihazda da optimal, üstelik bu bir Organizler. ►

Uygulama: MP3 Uzmanından Herkese Önerileri

1 Eski plaklarınızı MP3 dosyasına dönüştürmek

Plak, kaset ve bunun gibi birçok eski müzik materyallerinizi sayısallaştırıp dinlemek üzere MP3 çalarınıza kopyalamak istiyorsunuz. Eğer MP3 çalara kopyalamak istediğiniz müzik parçalarınız önceden sayısallaştırılmamış ise biraz sabırlı olmalısınız. Mucize beklemeyin, çünkü standart ses düzenleyicileri genel olarak ne otomatik ses boşluğunu tanıma ne de WAV dosyalarının doğrudan MP3 biçimine dönüştürülmesini desteklerler.

zik setine sahipseniz ses yükselticisi masrafından kurtulabilirsiniz. Yükseltici kullanmayacaksınız plakçaların sinyalini tape-out çıkışından alabilirsiniz.

Bu işlemlerin ardından CD Spin Doctor yazılımını çalıştırın ve 1. numara da yer alan müzik kaynağını (Music Source) seçin. Burada kaynak araçları olarak birçok farklı seçim göreceksiniz. Bunun ardından 2. seçeneği seçerek sesin kaydedileceği hedef biçimini (Music Destination) belirleyin. Müzik parçalarının doğrudan MP3 biçimine dönüştürülmesi için ise "MP3-

silence is detected" seçeneğini aktif hale getirebilirsiniz. Burası oldukça önemli, çünkü CD Spin Doctor sadece sizin belirlediğiniz alandaki parçalar ile çalışacaktır.

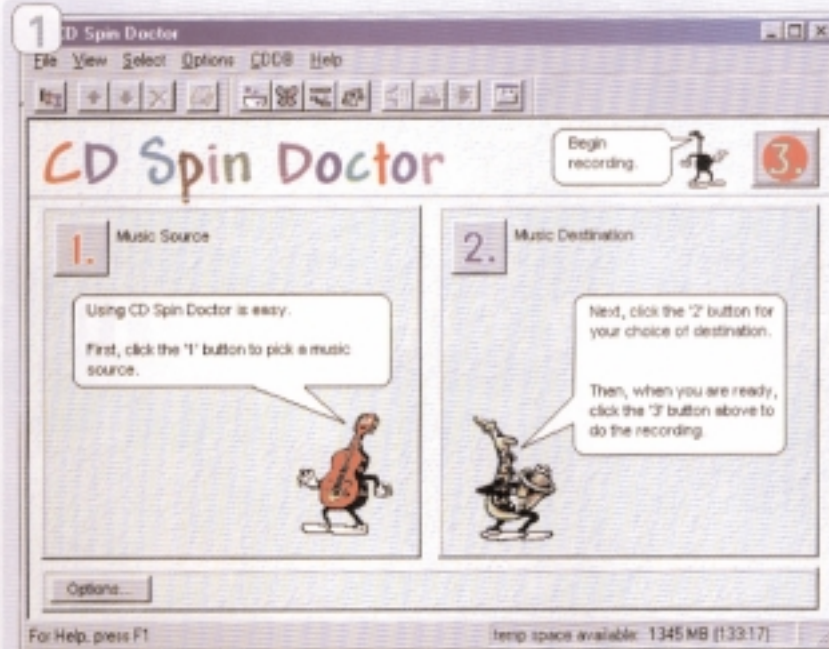
Ses sinyalleri içerisinde gürültü ya da uğultu bulunuyorsa, tüm bunlara ek olarak "Noise Filtering" ve "Clean up Tracks" seçeneklerini kullanın. Bu seçeneklere "Cleaning" ve "Options" menüleri altından ulaşabilirsiniz. Farklı ses kaydı ayarlarının tamamlanmasının ardından müziği çalmaya başlayın ve 3. seçeneğe tıklayın. İlk olarak ses düzeyinin doğru ayarlandığını kontrol edin. Burada size CD Spin Doctor'un uyarısı yardımcı olacaktır. Gerekirse ses düzeyini line girişini görev çubuğunda yer alan ses denetiminden artırarak düzeltin ve ilk parçanın aralığına kadar bekleyin.

Eğer iki parça arasındaki boşluk beklediğiniz gibi fark edilemiyorsa Track-Splitting özelliğini kullanmanız ve kayıt etmek istediğiniz yerleri işaretlemeniz gerekecektir. Bu işlem biraz parmak hassasiyeti gerektirecektir. Müzik parçasının başarılı dönüşümünden sonra MP3 çalıcınızda çalarak deneyin.

2 MP3 dosyalarının otomatik tazelenmesi

Yapmanız gereken çok fazla iş var: Çalınan bir MP3 dosyasının ses kalitesi sadece Bit oranı değerine değil, kaydı yaptığınız çıkış materyaline de bağlıdır. Tüm MP3 materyalleri kulak zevkinizi tatmin etmeyebilir. Çünkü donuk ve boğuk gelen sinyaller ya da gürültü can sıkıcıdır. Bu işlem için ise yazılım önerimiz Steinberg firmasının (www.steinberg.de) gerçek filtreleme araçlarına sahip ve MP3 dosyalarını WAV dosyalarına dönüştürebileceğiniz bir MP3 codec bulunduran WaveLab 3.0 yazılımı.

Bu yazılım yardımıyla elinizdeki materyali sorunsuz olarak temizledikten sonra tekrar geri yükleyebilirsiniz. MP3-Encoder 8 kps'den (11025 Hz, Mono) 320 kps'e (44100 Hz, stereo) kadar standart ya da değişken Bit oranı ayarları ile kayıt imkanı sağlıyor. Ayrıca ses materyali üzerinde profesyonel ve geniş kapsamlı bir filtreleme yap-

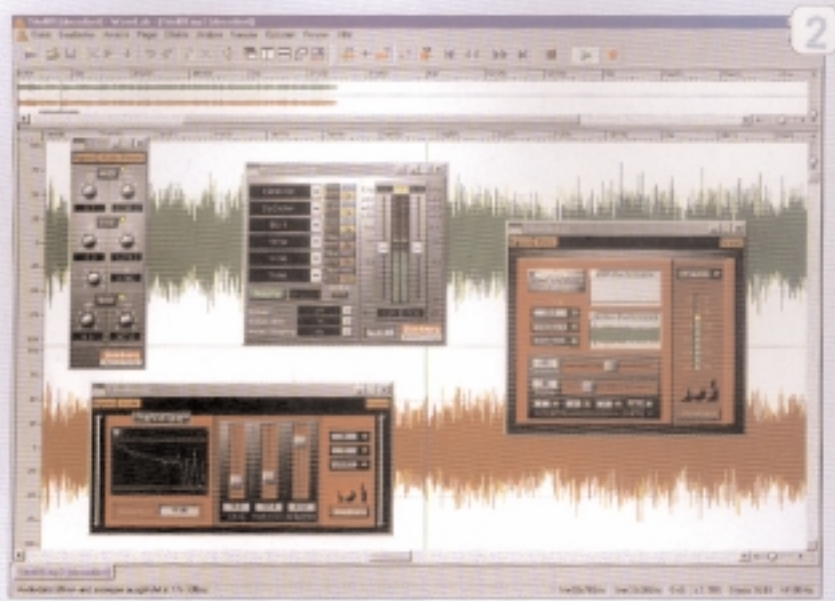

Otomatik MP3 dönüşümü: CD Spin Doctor bir plak üzerindeki parçaları ayırarak, sizin için özel olarak MP3 dosyası biçimine dönüştürebilir.

İhtiyacınızı en iyi karşılayabilecek yazılımlardan biri Adaptec'in Easy CD Creator 4 Deluxe paketinde yer alan CD Spin Doctor. Bundan sonra yapmanız gereken işlemler zor değil: İlk olarak analog ses çalıcınızı ses kartınızın girişine bağlamalısınız. Bu işlem için arada kullanmanız gereken kablolar farklılık gösterebilir. Plakçaların kısık ses çıkışı önünüzde bir engel olabilir. Bu yüzden bazı durumlarda plakçalar ile ses kartı arasında yükseltici kullanmak zorunda kalabilirsiniz. Bu iş için kullanabileceğiniz araçlardan biri TerraTec firmasının üretmiş olduğu Pre-Amp yükselticisi. Bu ürün hakkında daha ayrıntılı bilgiyi www.terratec.de adresinde bulabilirsiniz. Eğer bir mü-

Dosya Biçimi"ni seçip pencereyi kapatın. Dönüşümü yapıp kaydedilecek müzik parçaları için sabit bir klasör belirlemek amacıyla "Change Directory" seçeneğine tıklayın. "Options" ile parçalar arasındaki boşlukların tanınmasını ve normalleştirme özelliklerini aktif hale getirebilirsiniz. "Balance Loudness" istediğiniz parçaları 0 dB değerine ayarlayın.

Bu özellik kendi yarattığınız kayıtlar için ya da müzik kasetleri için kullanılabilir. Ses aralığı tanımanın çalışma biçimini Properties seçeneği altından ayarlayabilirsiniz. Track-Splitting bölümüne geçip plak üzerindeki müzik parçalarının sayısını belirleyin. Kasetler için ise burada "Split wherever a

WaveLab 3.0: Eksiksiz MP3 desteğine sahip profesyonel bir audio editör.

manız için gerekli araçlar da sunuluyor. Bunların yanında çok değişiklere bağlı bir ecilizer, genişleme özellikleri ya da gürültü basınç filtresi gibi özel filtre modülleri de bulunuyor. MP3 koleksiyonunuzda çalışırken yazılım, küme üzerinde çalışma fonksiyonu ile üzerinizden bir çok sıkıcı işi alabiliyor.

Burada bir grup dosya üzerinde çalışma yapacağınız File menüsünden belirtiliyor. Bu menü altında çalışacağınız dosyaları ve kullanılacak filtre/efekt modüllerini seçiyorsunuz. Yazılımın fiyatı daha çok profesyonel amaca yönelik olduğu için biraz yüksek. Daha basit ve amatör kullanım için ise GoldWave 4.04 yazılımı tercih edilebilir. Bu çok amaçlı ses düzenleyicisi dahili MP3 decoder ve sayısız filtre, efekt araçlarına sahip.

Bunların yanında gürültü filtresi ve programlanabilir parametrik bir ecili-

zer da kullanıma sunuluyor. Ancak MP3 sıkıştırma için ek olarak bir MP3-Encoder yazılımı kurmanız gerekiyor, çünkü GoldWave sadece MP3 decoder içeriyor. GoldWave 4.04'ün shareware sürümünü www.goldwave.com adresinden yükleyebilirsiniz.

3 Winamp'ın çalma özelliklerinin iyileştirilmesi

Aynı anda birçok yazılım ile birlikte çalışıyorsanız işlemci gücünün paylaşılmasından ötürü Winamp zor anlar yaşayacaktır. Bunun sebeplerinden biri de MP3 Decoding işleminin yüksek işlem gücü kullanmasıdır. Geliştiriciler bu yüzden Winamp'ın daha fazla sistem kaynağına ulaşabilmesi için bir arka kapı oluşturmuşlardır. Sağ fare tuşuyla Winamp üzerinde boş bir yere tıklayın ve açılan menüden Options

Preferences bölümüne gelin. Ve burada Options seçeneği altında yer alan Process priority class ayarının üzerine gelin. İşlemci ihtiyacını buradaki çubuğu sağa doğru artırarak yani High ya da Realtime üzerine getirerek ayarlayabilirsiniz.

Ancak sadece bu işlem yeterli olmayacaktır. İki küçük ayarı da tamamladıktan sonra daha fazla işlemci gücü elde edeceksiniz. Ecilizer modülünü pasif hale getirin ve Options/Visualisation kategorisinde yer alan Visualization Mode ayarını Off olarak değiştirin. Her iki özelliğin de kapatılması işlemcinin yükünün azalmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda zaten bu özellikler MP3 dosyalarının çalınması için gerekli olmayan ek özelliklerdir.

4 Audio-CD'leri MP3 arşiviyle birleştirmek

Daha önce hiç MP3 dosyalarını audio-CD biçimine çevirmeyi denediniz mi? En azından kalitenin düşeceğini ve aynı zamanda bu işlemin de yine can sıkıcı olacağını kolayca tahmin edebilirsiniz. MP3'e dönüştürdüğünüz dosyaları ve bunun orijinal hallerini bir arada saklamaya ne dersiniz? CD extra formatını kullanarak audio ve data CD bileşimi sayesinde bu amaca kolaylıkla ulaşabilirsiniz. Ortaya çıkacak CD böylelikle hem CD çalıcınızda çalışacak hem de MP3 dosyalarının saklanması için de kullanılabilecektir.

WinOnCD 3.8 yazılımı sayesinde bu tip CD extra'lar yaratabilirsiniz. WinOnCD 3.8 yazılımını çağırın ve Audio başlığı altında yer alan CD Extra projesini seçin. Karşınıza çıkacak alt pencerede CD Extra projesi için gerekli ayarların yapılması gerekiyor. Burada CD Digital Audio bölümüne CD'nin orijinal Audio Track'lerini sürükleyip bırak yöntemiyle gönderin. Select Track Type penceresinde CD Digital Audio'yu tıklayıp OK'yi seçin. Daha sonra sürükleyip bırak yöntemiyle bu sefer de MP3 dosyalarını pencerenin üst kısmına gönderin ve ISO 9660 seçeneğini seçin.

Böylelikle CD Extra projesinin tüm tanımları tamamlanmış oldu. Şimdi CD'yi yazdıktan sonra CD çalıcınızda ya da PC üzerinde MP3 dosyalarınızı dinlemek için kullanabilirsiniz.

Daha fazla güç: Process priority class, Winamp'ın çalma kalitesini yükseltiyor.

Modem ve Ses Kartları

Siber Ortamın Anahtarı: Modem

İnternet'e bağlı olmayan bilgisayar sayısının gittikçe azaldığı günümüzde sadece bir modem yardımıyla PC'nize yepyeni işlevler katabilirsiniz

■ İnternetin yaygınlaşmasıyla modemler, artık bilgisayarların vazgeçilmez bileşenlerinden biri haline geldi. Artık üzerinde modem olmadan satışa sunulan bilgisayarlara kimse ilgi göstermiyor. Pekii bilgisayar bir iletişim aracı haline getiren modemleri yeterince tanıyor musunuz? Aslında basit sayılabilecek yapıları ve diğer bilgisayar bileşenleriyle karşılaştırılınca düşük fiyatları dikkate alınırsa, modemler oldukça faydalı cihazlardır.

PC'nize bağlı bir modemle herşeyden önce telefon hattı üzerinden faks alıp gönderebilir, internete bağlanabilirsiniz. İsmi MODÜLATÖR-DEMÜLATÖR kelimelerinden türetilmiş olan modem, verileri telefon hattı üzerinden gönderilebilecek şekilde kodlar (modülasyon) ve bu şekilde gelen verileri tekrar anlayabileceğimiz şekle getirir (demodülasyon).

Modemlerde bağlantı hızını etkileyen faktörler

Modemlerin hızı genel olarak BPS (bit per second) ile ifade edilir. Tabii zamanla o ilk çıkan 300bps'lik modemler yerlerini 56Kbps destekli modemlere bırakmıştır. Buradaki bit, byte ile karıştırılmamalıdır. İkilibit 1kilobyte'ın sekizde birine denk geldiği için 56Kbit, 7kilobyte'a denk düşer ki bu da modemin alabileceği maksimum sıkıştırılmış veri miktarını gösterir. Mevcut standart olan V.90 ile gönderim hızı ise maksimum 33.6Kbps'dir. Tabii örneğin bir internet bağlantısı sırasında gerçekleşen veri trafiğinin hızı pek çok etkene bağlıdır. Telefon numarasının dijital ya da analog bir santrale bağlı olması, telefon hatlarının yoğunluğu, ISS'nin (internet servis sağlayıcı) mevcut altyapısı ilk aklı gelen etkenlerdir. 28.800bps'lik modemlerin hemen ar-

dından gelen 33.600bps modemler internet kullanıcıları için nispeten rahat bir sörf olanakı sağlıyordu. 56K modemler ise bu konuda mevcut imkanları neredeyse sonuna kadar zorlayarak daha hızlı bir bağlantı sağlıyorlar.

Donanım Kursu Planı

03/00	Anakart
10/00	İşlemci
11/00	Sabitdisk ve RAM
12/00	Monitör
01/01	Ekran Kartları
02/01	CD Sürücü, CD-Yazıcı ve DVD
03/01	Ses Kartı ve Modem
04/01	Yazıcılar ve Tarayıcılar
05/01	Network Donanımı
06/01	Oyun Donanımları
07/01	Web Kameraları ve TV Kartları
08/01	Veri Depolama Donanımı
09/01	Diğer Bileşenler

Modem bağlantısında kullanılan protokoller

Peki modemle internete nasıl bağlanırsınız? Yani teknik olarak bu nasıl olur hiç düşündünüz mü? Hepimizin bildiği gibi internete bağlanmak için öncelikle bir ISS'ye (internet servis sağlayıcıya) ihtiyaç duyarız. ISS ile aramızdaki bağlantı sayesinde o an için binlerce bilgisayarın bağlı olduğu dev bir ağ içinde buluruz kendimizi. PPP (Point-to-Point Protocol) denilen modem ve ISS arasındaki bu veri aktarımı, Dial-up denilen ve çoğumuzun kullandığı bağlantı türü için vazgeçilmez bir öğedir. Bu bağlantı sırasında TCP/IP denilen bir protokol kullanılır.

Bize dış dünyanın kapılarını açan bu prosedür sırasında örneğin dosya indirirken sıkıştırılabilir bir dosyanın (örneğin bir metin dosyası) zaten sıkıştırılmış bir dosyaya nazaran (örneğin .zip ya da .mp3 uzantılı) daha hızlı bir şekilde geldiğini görürseniz şaşırmanın. Bu, modemle bağlantı sırasında kullanılan yazılımsal sıkıştırılmaların sayesinde olur.

Modemlerin kullandığı veri aktarımı standardı konusunda epey bir sorun çıkmıştı. Rockwell, Lucent ve Motorola K56 ya da diğer adıyla K56flex standardında ısrar ederken bir diğer standart olan X2 ortalığı oldukça karıştırdı. Neyse ki V.90 standardı ortaya çıktı ve devler bir anlaşmaya vardı. Yeni yeni ortaya çıkan bir standart olan V.92 ise V.90'a nazaran bazı iyileştirmelere ve optimizasyonlara sahip.

Piyasadaki modemler hakkında kısa kısa...

Voice modem ibaresi size modeminizi telesekreter olarak kullanabileceğinizi anlatır. Fakat unutmayın ki her halükarda ses gönderimi ve alımı için bir ses kartına ihtiyacınız olacaktır. Aynı anda hem ses gönderip hem de ala-

bilmeyi istiyorsanız ses kartınız Full Duplex olmalıdır. Neyse ki piyasada şu anda mevcut ses kartlarının hemen hemen hepsi Full Duplex. Böylece örneğin Netmeeting gibi uygulamalarda sorun yaşamazsınız. Soft modem ibaresi ise modemin temel fonksiyonlar için CPU'yu kullandığını anlatır. AMR (Audio Modem Riser) arabirimini kullanan modemler bu sınıfa girer.

Uygun fiyatlarıyla dikkat çeken bu modemleri pek tercih etmemekte fayda var. Modemler temel olarak dahili ve harici olarak ikiye ayrılır. Yakın zamana kadar ISA ve PCI olarak bulunabilen modemler artık dahili olarak sadece PCI arabirimi destekliyorlar. Harici modemler ise kendi aralarında seri portu kullananlar ve USB modemler olmak üzere ikiye ayrılıyorlar. Tak çalıştır standardıyla com portunun Bios'tan devre dışı bırakılması veya modemin tanınmaması gibi sorunlar belli ölçüde çözülmüştür.

Dial-up bağlantı için kullanılan modemlerin dışında kablo modemler ve ISDN protokolünü destekleyen modemler de vardır.

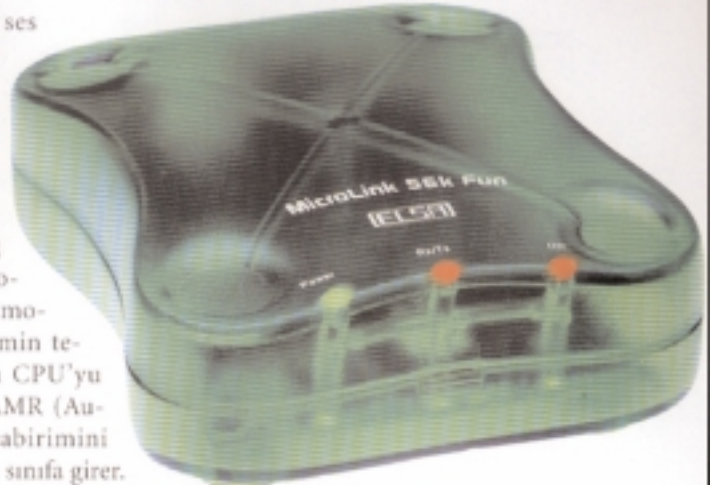
Bilgisayarınızın sesine kulak verin

3-4 yıl önce Doom oyununu PC hoparlöründen gelen seslerle oynayanlar bilir, ses kartı çok önemlidir. Bilgisayarlar artık doğal olarak ses kartlarıyla beraber satıldığı için çoğu kişi yoksun kalmadığı sürece bu imkanın değerini bilemez.

Şurası bir gerçek ki gerek oyunlarda, gerekse müzik dinlerken ya da film izlerken ses kartı büyük önem taşır. Hele hele DVD ortamındaki film ya da konserleri izlerken Dolby Digital gibi sadece sinema salonlarında bulabileceğimiz bir keyfi uygun ses kartı ve ekipmanı sayesinde evinizde de elde edebilirsiniz.

Herşey daha gerçekçi bir ses ortamı için

DOS işletim sistemi tarih olmasına rağmen yeni ses kartlarının çoğunda hala eski DOS oyunlarını destekleyebilmek için SB16 uyumluluğu mevcut.

USB arabirimini kullanan modemler slot işgal etmemeleri ve kolay kullanımları sayesinde son zamanlarda oldukça popüler oldular.

Fakat günümüzde ses kartları temel olarak Windows ortamı hedef alınarak üretiliyor. Windows içindeki mikser üzerinden ses kanallarıyla ilgili volüm kontrolü ve kayıt seviyesi gibi ayarlar yapabilirsiniz. Oyunlarda en iyi sonucu almak isteyen okuyucularımız ise sahip oldukları ses kartları ve ilgili oyunun aynı API'ı (Application programming Interface/Uygulama programlama arayüzü) desteklediğinden emin olmaları gerekmekte. API temel olarak ses ya da grafik için yazılımın desteklediği temel algoritmalar bütününe işaret eder.

Artık stereo ses çıkışı destekleyen ses kartları neredeyse tarih olmak üzere. Sol ve sağ kanallar tek başlarına gerçekçi bir işitsel ortam yaratmaya yetmiyor. Üreticiler uzun süre sadece 2 kanalla dinleyiciyi çepeçevre saran bir ses ortamı yaratmaya çalıştılar fakat bunda pek başarılı olamadılar. Bunun üzerine farklı çözümler arayan uzmanlar çok kanallı yapılar üzerinde duruyorlar.

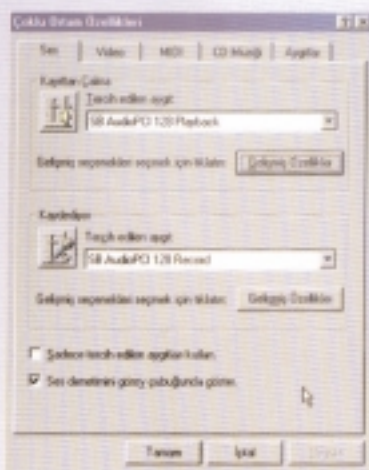
Farklı yapılar için farklı seslendirme teknolojileri

Ses kartlarının gelişim sürecinde PCI ve Plug and Play teknolojileri büyük önem taşır. Bir iki yıl öncesine kadar geçerli olan ISA veriyolu artık tamamen terkedildi ve ses kartları da bu durumdan nasibini aldı.

Ses kartları bilgisayarda ses duyulmasını sağlarken farklı yapılar kullanırlar. Örneğin bir dalga (Wave) dosyasının çalınmasıyla MIDI (Musical Instruments Digital Interface) bilgile-

Dahili modemler artık sadece PCI arabirimini destekliyorlar.

Ses kartınıza ait kayıt ve çalma kontrollerini Denetim Masası içindeki Çoklu Ortam simgesine tıklayarak ayarlayabilirsiniz.

rinin sese dönüştürülmesi sırasında çok farklı yöntemler kullanılır. MIDI bilgisi hangi sesin ne kadar süreyle çalınacağı, bu sırada hangi enstrümanın kullanılacağı ve frekansı gibi bilgiler içerir. Yani MIDI aslında ses değil adres bilgisidir. MIDI sayesinde notaları yazarak eserlerinizi gerçek bir orkestra çalıyormuşçasına seslendirebilirsiniz.

MIDI bilgileri işlenirken, sese dönüşüm sırasında bu adres bilgileri yorumlanır ve notalar duyulabilir hale gelir. MIDI bilgisinin çalınması sırasında izlenen farklı yollar vardır. Bunlardan biri dalga tablosu denilen (Waveable) ve ses kartı üzerindeki bellekte bulunan kayıtlı seslerdir. Bu sesler gerçek enstrümanlardan alınmış (örneğinmiş) seslerdir. MIDI bilgisinin içeriğine göre ses kartının üzerinde bulunan bellekteki sesler kullanılarak dijital bilgiler duyulabilir hale gelir. Dalga tablosu teknolojisinin en büyük dezavantajı ses kalitesinin ses kartı üzerindeki bellek miktarına doğrudan bağlı olmasıdır.

SoundFont'lar ile sistem belleğine ses yüklemek

MIDI konusunda ses kartlarında kullanılan bir diğer yapı da SoundFont teknolojisidir. SoundFont'lar basitçe ses örnekleridir ve bu örnekler sistem belleğinde saklanabilir. Böylece bellek konusunda sıkıntı yaşamadan yüksek kaliteli sesler kullanılabilir.

Günümüzde ses kartları genellikle bu yöntemi kullanmaktadır. Fakat sadece dalga tablosu ya da hem dalga tablosu

hem de SoundFont altyapısını destekleyen ses kartları da üretimdedir. MIDI konusundaki en eski teknoloji olan FM sentezi ise temel olarak terkedildi. Fakat ses kartları hala FM sentezi yapabilecek şekilde üretiliyorlar. Bunun en büyük sebebi eski DOS oyunlarıdır.

FM senteziyle dalga tablosu seslerini ayırmak çok kolaydır. Dalga tablosu ya da SoundFont sesleri gerçeğe yakın duyulurken FM senteziyle üretilen sesler, sanki bir oyuncaktan çıkıyormuş etkisi yaparlar ve en deneyimsiz dinleyici tarafından bile kolayca ayırtedilebilirler.

Ses kartlarındaki girişler ve çıkışlar

Ses kartlarına genellikle Line-in (Standart hat girişi), Mic (mikrofon girişi), Line-out (standart hat çıkışı) ve MIDI/Joystick portu üzerinden bağlantı yapılır. Line-in girişine herhangi bir müzik cihazının Line-out çıkışı ya da kaydetmek istediğimiz herhangi bir ses kaynağını bağlayabiliriz. Mic ise mikrofon içindir.

Mikrofon girişi Line-in girişinden daha hassastır. Bu yüzden Line-in girişine mikrofon girerseniz ses duyulmaz ya da çok az duyulur. Benzer şekilde mikrofon girişine örneğin pedalla güçlendirilmiş elektrogitarınızı girerseniz bu sefer de sinyal genliği fazla gelir ve sese bozulma olur. Line-out hoparlör bağlantısı içindir. Fakat buraya bağlayacağınız hoparlörlerde güçlendirici (Amplifikatör) bulunmalıdır yoksa ses duyamazsınız.

Eski ses kartlarında bulunan hoparlör çıkışı sesi olumsuz etkilediği için bu çıkış terk edilerek onun yerine ses kart-

larına Line-out konulmaya başlanmıştır. MIDI/Joystick portuna ise isterseniz MIDI uyumlu herhangi bir cihaz (klavye, modül v.s.), isterseniz Joystick bağlayabilirsiniz.

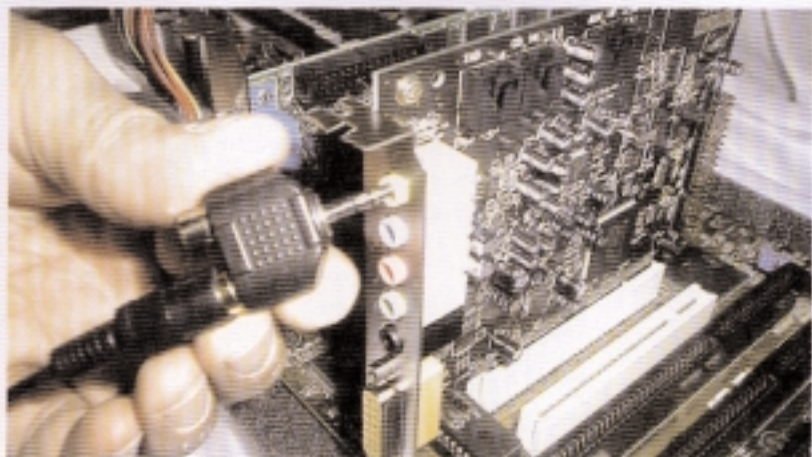
Artık çoğu ses kartında 2 adet Line-out bağlantısı var. Bunun nedeni 2 adet ön 2 adet de arka olmak üzere toplam 4 kanal ses bilgisinin kullanılması.

Dönüştürme kalitesiyle ilgili kriterler

Ses kartları, girişlerine uygulanan analog bilgileri dijital verilere dönüştürürler. Bu dönüşüm çeşitli basamaklarla olur. Analog/dijital dönüşümün kaç bit olduğu dönüşüm sırasında analog sese ait kullanılacak bilginin miktarıyla ilgilidir.

Benzetmek gerekirse bunu sesin çözünürlüğü olarak tanımlayabiliriz. Bitmap dosyaları düşünün. Nasıl ki çözünürlük arttıkça kalite ve dosya boyutu artarsa benzer durum ses için de geçerlidir. 4-8-16-20 ya da 24bit A/D çevrim yapılabilir.

Fakat stüdyolarda kullanılan 24bit'lik bir çevrim sırasında ortaya çıkacak dosyanın büyüklüğü çok fazla olabilir. CD kalitesi olarak tabir edilen ses standardının çözünürlüğü ise 16bit'tir. Ses kalitesi için geçerli olan tek kriter çözünürlük değildir. Analog/Dijital çevrim sırasında belirli bir hızda sesteki veriler alınarak 1 ve 0'lara dönüştürülür. Örneğin bir sinüs dalgasını düşünün. Dalga boyunca belirli aralıklarla sese ait bilgilerin alınıp dijitize edilerek tekrar birleştirildiğini gözünüzün önüne getirmeye çalışın. Orijinal sinyalden örnek alma hızı (sampling rate) sabitdis-

Ses kartlarındaki dijital çıkışlar farklı arabirimleri destekleyebilir RCA, optik ve minjack arabirimleri ile S/PDIF çıkışı elde edebilirsiniz.

ke kaydedilen ses verilerinin kalitesi konusundaki en önemli kriterlerden biridir.

Genel olarak 16bit-44.1KHz şartları CD kalitesi olarak tanımlanır. Fakat 24bit-96KHz ses kaydı yapan ses kartları da mevcuttur. Kendi müzik ve ses kayıtlarınızda kalite ön plandaysa CD kalitesini tercih edin. Fakat mümkünse kaliteden ödün vermeniz bazen faydalı olabilir. Zira böylece gereksiz yere büyük boyutlu dosyalarla çalışmak zorunda kalmazsınız.

Yeni ses kartlarındaki dijital yapılar

Analog ses kaynaklarıyla ses kartınızın ilgili girişlerini kullanarak dijital veriler elde edebilirsiniz. Peki ama ya elinizdeki ses bilgileri zaten dijitalse? Eğer MD ya da DAT gibi bir cihaza sahipseniz tabii ki bu cihazların analog çıkışlarını kullanabilirsiniz. Fakat veriler zaten dijitalse neden analog/dijital çevrimi yüzünden kalite kaybına uğrasınlar ki? Böyle bir durumda yapmanız gereken dijital arabirime sahip bir ses kartı edinmek.

Dijital arabirim, temel olarak RCA ve optik olmak üzere iki farklı yapıyla desteklenebiliyor (SBLive serisi kartlarda minijack olarak da destekleniyor). Her iki yapı için kullanılan standarda genel olarak S/PDIF deniyor. Eğer DVD sürücüyü sahipseniz ve ses kartınızda dijital çıkış varsa DVD izleme programının ses ayarları bölümünde Dolby Surround ya da Dolby Digital ayarlarını seçmeniz dijital çıkışı aktive edecek ve uygun dekodere ve hoparlör sistemi yardımıyla Dolby Digital ses elde edebileceksiniz.

Dolby Digital yardımıyla sağ, sol, arka sağ, arka sol ve merkez kanallara ait

Ses kartınızın optik çıkışı kullanarak MD cihazınıza örneğin MP3'lerinizi dijital olarak kalite kaybı olmaksızın kaydedebilirsiniz. Optik çıkış için kullanılan düşük güçlü lazeri direkt olarak bakmamak gerektiğini unutmayın.

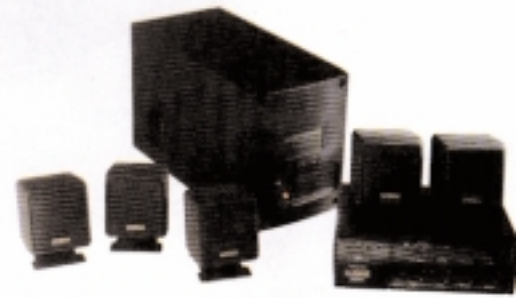
toplam 5 kanal 16bit-48KHz kalitesindeki ses bilgisinin yanında, özellikle ses efektlerinde kullanılan düşük frekanslı seslere ait bilgiler toplanarak AC-3 algoritmasıyla sıkıştırılır. 5.1 olarak tabir edilen bu yapıyla gerçekçi ve etkileyici bir ses ortamı elde edilir.

Dijital arabirim kartları eskiden ayrıca satılırken artık uygun fiyatlı ses kartlarının üzerinde bile optik giriş/çıkışlara rastlamak mümkün hale geldi.

Sadece stereo çıkış artık yeterli değil

Yukarıda ses API'larından bahsettik. Peki nedir bu API'lar? Mevcut yazılım ve donanım tarafından desteklenen bazı API'lar oyun ya da ilgili uygulamalardan maksimum verim almanızı sağlar. Yaygın olarak desteklenen ses API'ları: Microsoft'un DirectSound 3D'si (DS3D), Creative'in EAX'i ve Aureal'in Aureal 3D'si olarak özetlenebilir. Creative EAX'de (Environmental

Audio Extension) DS3D'yi temel aldı. Fakat DS3D'nin aksine EAX'te arka kanallar da işin içine girdi ve toplam 4 kanal ses bilgisi elde edildi. EAX ile gerçek anlamda pozisyonel ses elde edilebiliyor. Bu standardı destekleyen bir oyun oynadığınızda (ki artık tüm oyunlar

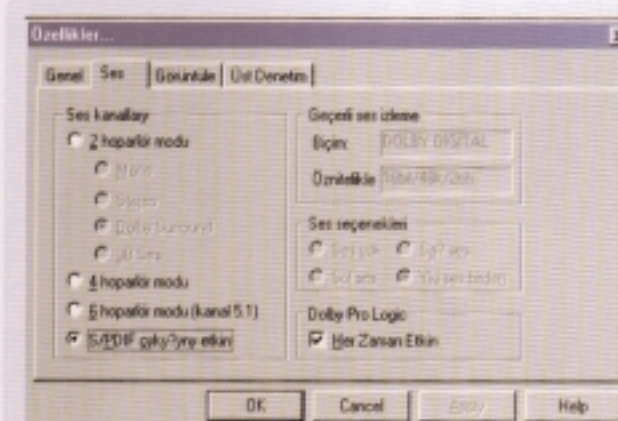

Creative DTT 2500 gibi Dolby Digital dekodere sahip hoparlör sistemi ile DVD filmlerden maksimum keyif alabilirsiniz.

EAX desteğine sahip) örneğin bir helikopterin etrafınızda döndüğünü hissedebiliyorsunuz. Yeni EAX versiyonu olan 2.0, gelişkin bir API olduğu için EMU10-K1 işlemcisine ihtiyaç duyuyor. SB Live türevi kartlar bu işlemciyi taşıyor.

Bir diğer yaygın ses API'si olan A3D ise Microsoft'tan bağımsız bir şekilde geliştirildi. Pozisyonel ses için farklı bir mantık kullanan API'nın ilk sürümünde sadece sağ ve sol kanallarla çepeçevre ses elde edilmeye çalışırken, 2.0 versiyonunda arka kanallar devreye girerek sesin dinleyiciyi 360 derece sarması sağlanıyor. A3D 2.0 Vortex 2 işlemcisine ihtiyaç duyuyor.

Şahin Ekşioglu (sesahin@chip.com.tr)

DVD izleme programınızda (örn:WinDVD) ses kartınızın S/PDIF çıkışını etkin kılarsanız gerekli donanım ile sinemadaymışçasına harika ses efektleri duyabilirsiniz.

14 PC Testte

PC'nizle Yeni Dünyalara Açılın

Dünyada ve tabii ülkemizde bilgisayar satışları gittikçe artıyor. Özellikle nüfusumuzun düşük yaş ortalaması, bilgisayar ve internet kullanımı artışına ait eğrinin oldukça dik açılar çizmesine sebep oluyor.

■ Eğer bir bilgisayarınız varsa bundan sonra da mutlaka olacaktır. Bilgisayarın sağladığı kolaylıklara alışan bir kişinin bunlardan vazgeçmesi neredeyse olanaksızdır. Kaldı ki artan iletişim olanakları PC'lere sadece iş ya da sadece oyun makinesi olarak bakmanın ne kadar yanlış olduğunu gösterdi. Daha açık bir deyişle internet bize yeni kapılar açtı. Arkadaşlarınızla gerçek zamanlı sohbet edebilirsiniz ya da cep telefonuna ücretsiz mesaj yollayabilirsiniz. Şirketinizi ya da kendinizi tanıtmak için kolayca bir web sitesi oluşturarak siber ortamda kendinize kalıcı bir yer edinebilirsiniz. Bunların hepsi internetle mümkün. Oyun kavramı da zaman içinde değişikliğe uğradı. Artık bilgisayara karşı oynanan oyunlar revaçta değil. Şimdi Online oyun zamanı. Counter-Strike ya da Starcraft gibi oyunları hiç tanımadığınız insanlarla internet üzerinden ücretsiz olarak oynayabilirsiniz. Eğer bu tür oyunları sevmiyorsanız, tavlâ, briç ya da satranç gibi oyunlar oynayabileceğiniz onlarca server sizi bekliyor. Sonuç olarak donanımlı bir PC ile yapabilecekleriniz sadece hayal gücünüzle sınırlı. Ayrıca böyle bir bilgisayara sahip olmak sandığınız kadar zor olmayabilir.

Uygun ödeme koşullarıyla PC sahibi olmak

Artık bilgisayar almak eskisine nazaran çok kolay. Yüzlerce doları bir seferde gözden çıkarmak zorunda değilsiniz.

niz. Taksitle satışlar sayesinde 12 ay ya da üzeri bir taksitlendirme yaparak bilgisayarınıza kavuşabilirsiniz.

Bu ay ki testimizde ülkemizde satılan markalı PC'leri sayfalarımıza konuk ettik. 1300 Dolar'ın altı ve üstü olmak üzere iki kategori belirleyerek gerçekleştirdiğimiz testimiz, son zamanlarda sizden gelen maillerde sıkça yer alan "Hangi PC" sorusuna cevap bulmayı amaçlıyor. Üretici şirketler bilgisayar satışlarına ait ödeme planlarını sıkça değiştirip yeni kampanyalar sunabiliyorlar. Bu aşamada testteki irtibat telefonlarını dikkate alarak beğendiğiniz ürünün satış koşulları hakkında bilgi alabilirsiniz.

Toplama PC'ler uygun fiyatlı fakat...

Aslına bakarsanız gazetelerdeki kampanyalar PC satın almak için tek yol değil. Örneğin peşin para ile toplama bir PC satın alabilirsiniz. Hatta toplama bir PC, markalı bir PC'den çok daha uygun fiyatlı olacaktır. Fakat böyle bir PC'nin dezavantajlarını da dikkate almalısınız.

Herşeyden önce 1 yıl garantiyle satılan bu PC'lerle satın aldığınız desteği, markalı PC'lerle elde edeceğiniz servise karşılaştıramazsınız. Ayrıca toplama PC'lerde, söz konusu 1 yıl garantinin niteliği çok muallakta bir konu olmasa da, pratikte karşılaşılabileceğiniz sorunlar sizi bilgisayar aldığınıza pişman edebilecek boyutlara varabilir. İyi ni-

Özellikle oyun meraklısı okuyucularımız sabın aldıkları sistemde on-board ekran ünitesi kullanılmadığından emin olmalılar.

yetli satıcıları tenzih ederiz fakat bilgisayar alana kadar size çok iyi davranan bir satıcı, ürünü alıp eve götürdükten ve örneğin 1 ay çalıştırdıktan sonra ortaya çıkabilecek bir donanımsal arıza karşısında size beklediğiniz kadar ilgi gösteremeyebilir. Düşük kar marjları-

İçerik

- 123 Pentium 4 ile Erken Randevu
- 126 1300 Dolar Altı PC Sistemlerinin İncelemeleri
- 130 1300 Dolar Üstü PC Sistemlerinin İncelemeleri
- 134 Tavsiyeler ve Ürünler Hakkında Yorumlar
- 135 Nasıl Test Ettik?
- 136 Tablo: 1300 Dolar Altı Ürünlerin Teknik verileri ve Değerlendirmeler
- 138 Tablo: 1300 Dolar Üstü Ürünlerin Teknik verileri ve Değerlendirmeler

la çalışan toplama PC satıcılarında bu duruma sıkça rastlanır. Tabii ki her toplama PC satın alan kişi böyle sorunlarla karşılaşacak diye bir kural yok. Fakat bu tür olayların markalı PC'lerden ziyade toplama PC satın alan kullanıcıların başına geldiği de azımsanmayacak bir gerçek.

Telefonla destek bazen hayat kurtarabilir

Yukarıda en kötü ihtimali dikkate aldık. Daha ufak bir sorun yaşandığında da markalı PC sahipleri toplama PC sahiplerine göre daha avantajlı. Sözgelimi PC'nizi satın aldıktan sonra harici bir cihaz aldınız ve bunu bilgisayarınıza bağlamak istiyorsunuz fakat problem çıktı. Markalı bir PC'niz varsa yapmanız gereken tek şey size verilen destek numarasını aramak ve yardım istemek. Markalı PC satıcılarının hepsi sadece destek hattı için hizmet veren kişiler çalıştırıyorlar. Hatta bazı üreticiler 0800'lü hat satın alarak telefon desteği hizmetini ücretsiz hale getirmişler.

Toplama PC sahibi bir kullanıcı ise bu konuda daha şanssız. Probleminin çözümü için ürünü satın aldığı yere telefon edebilir fakat bu telefonla bilgi alıp alamayacağını kimse garanti edemez. Ayrıca alacağı bilginin kalitesine ait bir standart da yoktur. Yani probleminizin çözümü için o sırada telefona en yakın kişi (tüm iyi niyetiyle) elinden geleni yapacaktır belki ama bu gerçekten sizi tatmin eder mi orası tartışılır.

Telefon desteğiyle gereksiz işgücü kaybı önlenir

Oysa telefon desteği çok önemlidir ve bazen çok işinize yarayabilir. Hatta bu şekilde bir iki telefon sonrası, sorunlarınıza kendiniz çözüm bulmaya başlarsınız. Yani bu desteğin bir anlamda öğretici yanı da vardır. Ayrıca telefonla destek çoğu zaman gereksiz işgücü kaybını önler ve paranızı da çarçur etmemiş olursunuz.

Örneğin yeni aldığınız tarayıcı, PDA cihazı ya da MP3 player, paralel arabirimi kullanıyorsa paralel port ayarlarının Bios'tan ECP olarak değiştirmek gerekebilir. Bu olmazsa cihazı çalıştıramazsınız fakat bilen birisi için bunu yapmak topu topu 2 dakika sürer. Böyle bir durumda bilgisayarınızı satın aldığınız yere götürerek çözüm istemek çok zahmetli olacaktır. Zira tek bir tele-

fonla probleminiz kolayca çözülebilir. Benzer şekilde zamanla virüs temizleme ya da sürücü kurulumu hakkında bilgi sahibi olmuş pek çok kullanıcı vardır. Sonuç olarak bilgisayarınızda problem yaşadığınızda ilk yönelmeniz gereken kaynak olan telefon konusunda markalı PC'ler toplama PC'lerden daha avantajlı.

Toplama PC'lerin de bazı avantajları var

Eğer bilgisayar konusunda deneyimli bir kullanıcıysanız bilgisayar donanımı hakkında mutlaka az çok bilgi sahibisinizdir. Bu durumda markalı PC üreticilerinin sizin için uygun gördüğü konfigürasyon, sizin için gereksiz bir emri-vaki yaratır.

İyi bir PC'nin gerek CPU'su gerekse kasasının iyi soğutulmalıdır. Testimizdeki PC'lerden bazıları ilginç soğutma tasarımlarına sahipti.

Sonuçta yeni aldığınız bilgisayarınızda kullanmak istediğiniz ekran kartı farklı bir model olabilir. Ya da belki daha yüksek bir belleği tercih edersiniz. Sözün kısası herkesini kafasındaki konfigürasyon farklıdır. Bazı markalı PC üreticileri terfi konusuna esnek yaklaşabiliyorlar fakat bunu genelleştirmek doğru olmaz.

Bu itibarla, deneyimli kullanıcılar için kendi belirleyecekleri PC'nin özelliklerini, toplama bir PC olarak bir araya getirmek daha makul olacaktır. Üstelik kullanıcı belli bir deneyime sahip olduğu için PC'de karşılaşması muhtemel problemlerin çoğunu kendi çözebilir. Tabii donanımsal arızalar için toplama PC satıcısının iyi niyetine gü-

venmekten başka çare yok.

Markalı PC'lerin önemli bir diğer dezavantajı da çoğunlukla ortalama bir PC kullanıcısının ihtiyaçları düşünülerek hazırlanmış olmaları. Tabii bu yaklaşım aslında çok doğru. Fakat siz eğer PC'nizi yoğun olarak profesyonelce belirli bir amaç için kullanıyorsanız, sözgelimi 3D ya da müzikle uğraşıyorsanız markalı PC'lerin modelleri sizi tatmin edemez. Bu durumda ihtiyaçlarınız doğrultusunda (belki de bir uzmana danışarak) oluşturacağınız konfigürasyonla daha verimli çalışabilirsiniz. Bazı markalı PC'ler arasında özel amaçlar için hazırlanmış modeller varsa da bu durum çok yaygın değil.

Satın alırken nelere dikkat etmek gerekir?

Kuşkusuz markalı bir PC satın alırken dikkat etmeniz gereken pek çok faktör var. Herşeyden önce internetin hayatımıza bu kadar girdiği bir dönemde modemsiz bir PC almak doğru olmaz. Hatta bazı üreticilerin PC'lerle beraber 1 yıllık sınırsız internet bağlantısı verdiği ve birçok kişinin aslında temel olarak internet bağlantısı için PC aldığı dikkate alınırsa durumun önemi daha iyi anlaşılabilir. Bunun dışında PC denince monitörün önemi tabii ki tartışılmaz. 17" monitörlerin standart olduğu günümüzde daha küçük monitörlere bakmayın bile.

Sabitdisk kapasiteniz en az 20GB olsun. İlk bakışta fazla gibi görünse de internet bağlantınız varsa ve MP3 meraklıysanız diskinizin nasıl dolduğunu farketmeyeceksiniz. Bellek konusunda uygun fiyatlı çözümlerde 64MB RAM mevcut. Fakat bu zaman zaman yavaşlamalara sebep olabilir. Mümkünse 128MB tercih edin. Oyunların ev kullanıcıları için önemi tartışılmaz. Bu aşamada ekran kartı olarak anakart üzerindeki görüntü birimini kullanan sistemler sizi tatmin etmeyecektir. Benzer durum kısmen de olsa ses kartı için de geçerli. Dolayısıyla hızlı bir ekran kartı sizin için cezbedici özelliklerin başında gelmeli. Artık PC'lerin çoğu CD sürücü olarak DVD sürücü kullanıyor. Fakat hem DVD sürücü hem de CD yazıcı yerine geçen combo bir cihaz satın almayı düşündüğünüz PC için tercih sebebi olabilir. ☐

Ecevit Ekin (eeviteb@chip.com.tr)

Şahin Ekşioglu (esahin@chip.com.tr)

Temel Bilgiler

Pentium 4 ile Erken Randevu

Testimizdeki Pentium 4 işlemcili Pro 2000 Studio Pro PC'nin performans puanı sizi şaşırtmasın. 1,5 GHz, 42 milyon transistör, 144 yeni komut, 400 MHz efektif veriyolu frekansıyla P4 oldukça etkileyici değerlere sahip, ancak testlerde hayalkırlığı yaratıyor. Bunun nedeni ise temelden değişen Intel mimarisi.

Pentium 4 Socket: Elektrik ve veri akışı sel gibi

Dışarıdan başlayalım: Pentium 4'ün yapısı, yeni anakartlara ihtiyaç duyduğunu belli ediyor. Yeni soket işlemcide 423 pin bağlantısı mevcut, yani socket Pentium III'ten 53 tane daha fazla. Bu yeni pinlerin birçoğu elektrik akımı için gerekli, maksimum çekilen 65 watt'lık güç 1,7 voltta yine de 38 amper harcıyor! Bu da ATX spesifikasyonu için neredeyse sınır değer, bu yüzden ki Intel, Pentium 4 anakartlar için yeni bir güç kaynağı gereksinimini ifade ediyor: İki ek fiş anakarta daha fazla güç verilmesini sağlıyor.

Bunların dışında da bazı değişiklikler söz konusu. CPU'nun Frontside Bus'ı (FSB), yani chipset için arabirim, 100 MHz frekansında çalışıyor ve saat çevrimi başına dört data word transfer edebiliyor (Intel bu teknolojiye "quad pumped" adını veriyor, ya da "efektif 400 MHz"). 64 bitlik veriyolu genişliğinde böylece 3,2 GByte/saniyelik bir bant genişliği sunuluyor, bu da Pentium III'lere göre üç kat fazla (Athlon'da 2,1 GByte/s). Bu veriyolu ise ancak aynı ve-

ri oranını kaldırabilen iki kanallı Rambus ile uyum içinde çalışabiliyor. Intel de aynı şeyi düşünmüş olacak ki Pentium 4 chipseti 850'nin tasarımında sadece tek kanallı bir işletime olanak tanımamış. Yani müşteri zaten çok pahalı olan Rambus modellerinden çiftler almak zorunda.

Hızlı ve farklı: Pentium 4'ün entegre önbellekleri

Bellek hiyerarşisinde Second Level Cache bir basamak üstte yer alıyor, artan milyonlarca transistöre rağmen halen Pentium III ve Athlon'lardaki gibi 256 KByte büyüklüğünde. Ancak yine de burada da bir gelişme söz konusu. L2 önbelleklerin CPU çekirdeğine bağlantısı belirgin bir şekilde hızlandırılmış: L2 Cache, 1500 MHz'de saniyede 48 GByte veri transfer oranına ulaşabiliyor.

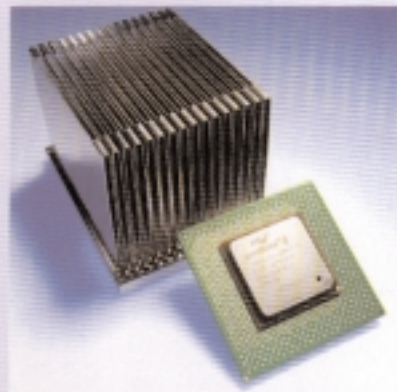
P4'te önbelleğin düşüklüğü dikkati çekiyor: sadece 8 Kbyte ile Pentium II'nin sadece yarısı kadar büyüklükte ve L2 Cache üzerine daha fazla iş bırakıyor bu yüzden. P4'teki komut önbelleğinin adı ise Execution Trace Cache ve CPU'nun ilk işlem adımı komut decoder'ın arkasından geliyor. Burada yani x86 kodları yerine asıl hesap birimlerinin RISC türündeki mikro komutları önbellekleniyor. Bu sayede özellikle döngüler daha hızlı çalıştırılıyor ve cache yönetimi daha basit oluyor. Execution Trace Cache'den sonra değişik işleme pipeline'ları geliyor, burada da Pentium III ve Athlon'a göre farklılıklar söz konusu. İşlemcinin tam sayı aritmetiği ta-

rafında iki "Rapid Execution Engine" yer alıyor. Bu birimler saat çevrimi başına iki komut alabiliyorlar. Buna uygun mekanizmaya ise "double pumped" adı veriliyor. Gerçekten de burada iki pipeline söz konusu, bunlar çok akıllıca konumlandırılmış. Ancak maalesef bunlarda sadece basit komutlar işlenebiliyor, bu yüzden başka bir integer pipeline birimine ihtiyaç var. Ancak bu da çoğu komutta, önceki Pentium modellerindeki benzer işleme basamaklarından çok daha yavaş gerçekleşiyor. P4 için optimize edilmiş compiler'ların bunu dikkate almaları gerekiyor.

Kemerler iyice sıkılmış: P4'te sadece bir FPU var

FPU tarafında da bazı yenilikler söz konusu: Bir x87 FPU pipeline'ı çok fazla chip alanına ihtiyaç duyduğu için P4'ün geliştiricileri SSE2 için FPU'dan tasarruf etmişler. İki (Pentium III'te) veya üç (Athlon'da) yerine tek bir FPU pipeline'ı, kendi FPU Load/Store birimi ile desteklenen bir x87 koduyla işlemciye tam anlamıyla işkence ediyor, bu birim işlemcinin yüzde yüz verimle çalışmasını sağlıyor.

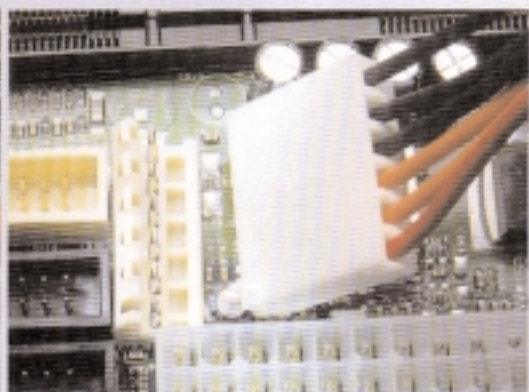
Benchmark sonuçları Intel'e kısmen hak veriyor: Neredeyse yarı boyutlardaki FPU alanıyla P4/1,4 GHz, Athlon'un FPU performansına ulaşabiliyor. Intel tasarruf edilen bu alanı gelecek için rezerve etmiş görünüyor: Üç paralel SSE/SSE2 birimindeki milyonlarca transistör, donanıma aç programlar tarafından kullanılmayı bekliyor.

Heavy metal: Dell, P4'ün üzerine 458 gramlık dev bir soğutucu takarak 65 Watt'lık ısıyı güvenli bir şekilde atmaya hedefliyor.

Güç gereksinimi: Pentium 4 için ATX spesifikasyonu artık yeterli gelmiyor. Pentium 4 a anakartlar bu yüzden güç beslemesi için iki adet ek bağlantıya sahipler.

1300\$ Altı

1. Sıra

çok iyi
(8,71)

- Testin en yüksek performansı
- Çok iyi fiyat/performans oranı

Bilgi için: Inselberg
Tel: (212) 222 19 26
Faks: (212) 222 19 30
Fiyat: 1288\$+KDV
www.pro2000.com.tr

Pro 2000 Studio Movie

Performans Tutkunları İçin İdeal

Pentium III 1000MHz işlemcili bu sistem, kendi kategorisinde genel toplamda birincilik ipini göğüsleyen katılımcı oldu. Pro 2000 Studio Movie 256MB'lık belleğiyle diğer katılımcılardan ayrılıyor. Buna bir de GeForce2 MX işlemcili ekran kartını ekleyince ürün performans konusunda rakiplerine fark attı. Sistemde kullanılan anakartta i815E chipseti olması kuşkusuz önemli bir artı. 20GB Quantum diskle satışa sunulmuş olana sistem, 56K dahili modeme sahip. Ürünün test sonuçlarına baktığımızda performans testlerinde ürünün sadece kendi kategorisinin değil tüm

testin en iyi sonuçlarına imza attığını görüyoruz. 17" Viewsonic monitör ve DVD sürücüsü gelen Pro 2000 Studio Movie, kesinlikle gerek performans gerekse fiyat/performans oranı açısından testimizdeki nadide parçalardan biri. Tüm bu özellikleri bir yana bırakırsak üründe ses kartı onboard olmasaydı dört başı mağrur bir ürünü test etmiş olacaktık. Fakat o kadar kusur kadı kızında da olur diyoruz. Bilgisayarını hem iş hem de eğlence amaçlı kullanmak isteyen okuyucularımızın gerekirse bütçelerini zorlama pahasına bu ürünün dikkate almalarında fayda var.

2. Sıra

iyi
(7,46)

- Yüksek performans

Bilgi için: Sentim
Tel: (216) 415 79 79
Faks: (216) 420 56 32
Fiyat: 1259\$+KDV
www.sentim.com.tr

KRN Miracle

Derli Toplu Sonuçlar

Athlon 1100MHz işlemcili KRN Miracle, 128MB belleğe sahip. Philips 107E 17" monitörle satışa sunulan ürün gerek performans gerekse diğer test kategorilerinde derli toplu sonuçlara imza attı. TNT2M64 işlemcili Winfast S325 ekran kartıyla satışa sunulmuş olan ürün 20GB sabitdiske sahip. CD sürücü yerine DVD sürücüsü gelmesi kuşkusuz ürünün toplam puanına olumlu yönde yansıdı. Testimizin birincisinin istisnai performans puanı bir yana bırakılırsa KRN Miracle da testteki yüksek performanslı ürünler arasındaydı. Dokümantasyon/Servis

puanı hariç diğer test kategorilerinde de testteki en iyi ikinci değerleri verince Miracle'ın ikinciliği kaçınılmaz oldu. 56K V.90 dahili modeme sahip olan KRN Miracle, ses için anakart chipset'i üzerindeki entegre ses birimini kullanıyor. Genel olarak baktığımızda ürün test içinde başarılı sayılabilecek bir noktada. Fakat özellikle testimizin birincisiyle karşılaştırıldığında fiyat olarak pek cazip değil. Norton Antivirüs2000, WinfastDVD gibi programların yanında multimedya özellikleri olan bir klavye de bu ürünle sahip olabileceğiniz bileşenler arasında.

3. Sıra

iyi
(6,85)

- Düşük bellek miktarı
- Yüksek fiyat

Bilgi için: İhlas-Acer
Tel: (216) 317 96 50
Faks: (216) 317 96 61
Fiyat: 1299\$+KDV
www.acer.com.tw

Acer Aspire 6600

Düşük Belleğin Hikmeti

Açıkçası bellek fiyatları bu kadar düşmüşken PC'lerdeki standart bellek miktarının 128MB olması gerekir diye düşünüyoruz. Zira bellek, performansı çoğu zaman CPU'dan daha fazla etkili oluyor. Acer Aspire 6600, 64MB belleğe ve PIII800 işlemciye sahip olan yüksek fiyatlı olarak nitelendirebileceğimiz bir bilgisayarı.

Kendi fiyat kategorisine ucu ucuna girmesine rağmen performans ve genel özellikler itibarıyla Acer Aspire 6600'ün testteki en başarılı katılımcı olmadığı açık. Ekran kartı olarak TNT2M64 işlemcili Winfast S325 kullanan ürün

DVD sürücüsüyle satışa sunulmuş. Ses kartı olarak onboard ses birimini kullanan Aspire 6600, i815E chipset'li bir anakartın üzerine kurulmuş. 20GB'lık Seagate sabitdiskle gelen ürün, Aopen 56K V.90 dahili modeme de sahip. 17" Acer V771 monitör kullanan Acer Aspire 6600 özellikle fiyatı dikkate alındığında pek de iyi bir seçenek gibi durmuyor. Açıkçası bu fiyata düşük bellek miktarı gibi önemli bir eksiklik hiç yakışmıyor. Genel toplamda bakınca bu ürünün daha uygun fiyatlı alt sıralardaki katılımcılardan çok da farklı olmadığını söyleyebiliriz.

4. Sıra

iyi
(6,23)

- USB ve ses bağlantılarına erişim çok kolay
- Düşük bellek miktarı
- Modem yok

Bilgi için: İhlas-Acer
Tel: (216) 317 96 50
Faks: (216) 317 96 61
Fiyat: 1039\$+KDV
www.acer.com.tw

Acer Veriton 5100

Modem Yerine Ethernet Kartı

Anakart chipset'i olarak i815E kullanan Acer Veriton 5100, PIII800 işlemcisine sahip. Bir üst sıradaki Acer Aspire 6600 için söylediklerimiz, kısmen bu ürün için de geçerli. Zira Acer Veriton 5100'de 64MB bellek ve 20GB sabitdiskle satışa sunulmuş. 1300S ve altı kategorisindeki katılımcılar, Acer Veriton 5100'den itibaren düşük performans puanları vermeye başlıyorlar.

Bunun başlıca nedenleri düşük sistem belleği ve onboard ekran kartı kullanıyor olmaları. Eğer bilgisayarınızı sadece internet ya da özel amaçlarınız için değil, oyun oynamak için de kul-

lanmak ve oyunlarda yüksek grafik kalitesi elde etmek istiyorsanız, görüntü birimi onboard olan bir sistemi tercih etmemelisiniz. Acer Veriton Windows2000 yüklü olarak geldiği için zaten oyun tutkunlarını ana hedef olarak seçen bir ürün değil. Fakat DVD sürücüsü yerine CD sürücüsü gelmesi, dahili modeme sahip olmaması pek hayra alamet değil. Sistem içinde bulunan ethernet kartı, bu bilgisayarın eğlence-den çok iş amaçlı hazırlandığının bir başka göstergesi. Fakat bu durum, düşük bellek miktarıyla ciddi bir tezat oluşturuyor.

5. Sıra

orta
(5,72)

- CD sürücüsü yok
- Düşük bellek miktarı
- Modem yok

Bilgi için: İBİlgitaş
Tel: (212) 275 10 70
Faks: (212) 266 89 70
Fiyat: 999\$+KDV
www.ibm.com

IBM Netvista 6578-NAG

IBM'den Beklediğimiz Bu Değildi

i815 chipset'i kuşkusuz OEM sistem entegratörleri için bulunmaz bir nimet oldu. Böylece isteyenler sisteme hızlı bir AGP ekran kartı ekleyerek performansını yükseltirken, fiyatı düşük tutmak isteyen üreticiler anakart üzerindeki görüntü birimini kullanma yoluna gidebildiler. IBM Netvista 6578-NAG de bu yolu seçen bir alternatif. 1000S'in altındaki fiyatını anakart üzerindeki görüntü ve ses kaynaklarını kullanmasına borçlu olan ürün yazık ki modeme sahip değil. Daha da ilginç olanı, ürün test merkezimize ulaştığında üzerinde CD sürücüsü olmadığını görünce yaşadığımız şaşkınlıktı. PIII800MHz işlemci-

siyle piyasaya sürülen IBM Netvista 6578-NAG, 64MB sistem belleğine sahip. 20GB IBM sabitdiskle gelen ürün, ev kullanıcıları bazında birçok önemli eksikliğe sahip. Kaldı ki IBM Netvista 6578-NAG, ev kullanıcıları bir yana kurumsal bazdaki müşteriler için de pek cazip sayılmaz. Zira "haydi modemden vazgeçtik bari ethernet kartı olsaydı" dedirten bu PC genel olarak beklediğimiz altındaydı. 17" IBM E74 monitörle gelen ürünün kutusundan herhangi bir ek donanım ya da yazılım çıkmadığını da belirtelim.

6. Sıra

orta
(5,47)

- CD sürücüsü yok
- Düşük bellek miktarı
- Düşük sabit disk kapasitesi

Bilgi için: Bilgitaş
Tel: (212) 275 10 70
Faks: (212) 266 89 70
Fiyat: 964\$+KDV
www.ibm.com

IBM Netvista 6568-LAG

Düşük Sabitdisk Kapasitesi

Testimizdeki uygun fiyatlı katılımcılardan biri olan IBM Netvista 6568-LAG'in fiyat/performance oranı için iyi şeyler söylemek zor. i815 chipset'i üzerinde kurulu sistem PIII733MHz işlemci ve 64MB bellekle donatılmış. Açıkçası bir üst sıradaki 6578-NAG'den pek de farklı olmayan IBM Netvista 6568-LAG, donanım özellikleri açısından çok parlak değil. Neyse ki IBM bu sefer modem yerine ethernet kartını sisteme dahil etmiş fakat CD sürücüsü yine yok.

Doğrusunu isterseniz CD sürücüsü olmayan bir bilgisayarda nasıl çalışıla-

bileceği konusunda herhangi bir fikrimiz yok. Kesin olan şu ki görüntü ve ses için anakart üzerindeki donanımı kullanan IBM Netvista 6568-LAG, ev kullanıcıları için uygun bir seçenek olmaktan çok uzak.

Hele hele 9GB kapasiteli sabitdiski dikkate alırsak durumun vahameti daha iyi anlaşılabilir. Sistemle beraber hoparlör gelmemesi ve monitörün 15" olması ise bu ürünün test şartları dikkate alındığında sahip olduğu diğer handikaplar. Tüm bunların dışında ürünle beraber dikkate değer ek yazılım/donanım gelmiyor.

7. Sıra

orta
(5,21)

- Ücretsiz destek hattı
- AGP yuvası yok
- Düşük bellek miktarı

Bilgi için: Romar
Tel: (212) 252 08 09
Faks: (212) 252 08 04
Fiyat: 857\$+KDV
www.romar.com.tr

Gateway GP6

AGP Yuvası Yok

Intel'in ev kullanımından ziyade kurumsal bir çözüm olarak piyasaya sürdüğü i810 chipset'ini kullanan Gateway GP6, testimizdeki en uygun fiyatlı PC olma özelliğine sahip. 64MB bellek ve Celeron600MHz işlemciyle donatılmış olan ürün ses ve görüntü için anakartın üzerindeki donanımı kullanıyor. Fakat AGP yuvası olmadığı için ekran kartını terfi ettirmeniz PCI ekran kartı bulmadığınız sürece imkansız.

10 GB Quantum sabitdiskle piyasaya sürülen Gateway GP6'nın servis testi sırasında bazı zorluklarla karşılaşsak da ücretsiz (08002116273) destek hattı ol-

ması bu ürünü diğer PC'lerden ayıran önemli bir özellik. 15" monitörle gelen Gateway GP6, 56k V.90 PCI modeme sahip.

Aslında fazla söze gerek yok. Sonuçta sahip olduğu özelliklerin bir götürüsü olarak testteki en düşük puanları alan Gateway GP6, aslında bir anlamda biraz "modası geçmiş" bir ürün. Zira i810 chipset'inin üzerinden çok zaman geçti. Norton Antivirus, Back Up CD, Outlook 2000 ve Word 2000 gibi pratikte işinize çok yarayabilecek programlarla gelen ürünün fiyat/performans oranı hiç de iyi değil.

1300\$ Üstü

1. Sıra

çok iyi
(8,82)

- Dijital uydu yayınlarını alabiliyor
- Gelişkin donanım özellikleri
- Yüksek fiyat

Bilgi için: Overseas ARC
Tel: (212) 287 73 65
Faks: (212) 287 71 24
Fiyat: 2590\$+KDV
www.arcpc2000.com

ARC Matrix Sistem

Tam Bir Eğlence Makinesi

Beraberinde gelen donanım ile tüm test içinde oldukça ilginç bir yere sahip olan ARC Matrix Sistem, tek kelimeyle "fenomen" olarak nitelendirilebilir. PC olarak sahip olduğu özellikler bir yana ürünle gelen çanak anten ve PCI kartla dijital uydu yayınlarını bilgisayarınızda izleyebilirsiniz. Hatta kart üzerindeki çıkışlar yardımıyla bu yayınları televizyonunuzda da izleyebilir ya da videonuz yardımıyla kaydedebilirsiniz.

PIII800MHz işlemcisine sahip olan ürün, 256MB bellekle satışa sunulmuş. Genel olarak kaliteli parçaların kullanıldığı ARC Matrix Sistem, ekran kartı

olarak Ati Rage Fury Maxx'i kullanırken ses için kendini ispatlamış bir marka olan Turtle Beach ses kartı uygun görülmüş. Dahili modeme de sahip olan sistemin hem CD/DVD okuyucu hem de CD yazıcı görevini gören combo bir cihazla gelmesi kuşkusuz önemli bir özellik. Sistemdeki 30GB Samsung disk, kapasite olarak yeterli. VIA chipset'i etrafına kurulu PC'nin Sony E200 17" monitörle gelmesi de bir başka artı olarak dikkat çekiyor. ARC Matrix Sistem'in tek eksi yönü yüksek fiyatı. Fakat zaten bir uydu anteni almayı düşünüyorsanız bu sistem ilginizi çekebilir.

2. Sıra

çok iyi
(8,70)

- Zengin donanım özellikleri
- Yüksek performans

Bilgi için: Multimedia
Tel: (212) 212 98 50
Faks: (212) 213 95 86
Fiyat: 1619\$+KDV
www.creative.com

Creative Blaster PC

Zengin Özellikler ve Yüksek Performans

Özellikle oyun tutkunu kullanıcılar Creative Blaster PC'nin adını çoktan duydular bile. Gerçekten gerek ürettiği ses kartları, gerekse ekran kartları yüzünden Creative'in oyun dünyasında haklı bir ünü var. Dolayısıyla şirketin üreteceği bir PC'nin nasıl olacağı neye benzeyeceği merak konusuydu. Açıkçası Creative kendine güvenenleri utandırmadı. Blaster PC genel hatları itibarıyla başarılı olarak nitelendirilebilir. PIII800MHz işlemcili 128MB bellekli ürünün ekran kartı GeForce2MX işlemcisine sahip. Anakartında VIA chipset'i kullanan Creative Blaster PC, dahili modeme sa-

hip. Ses için SB Live! Platinum gibi iddialı bir çözüm kullanan ürünün hoparlör seti de oldukça iyi (FPS2000). CD sürücüsü yerine DVD sürücüsüne sahip olması ise bu sistemin bir başka artısı. Dış görünüm olarak diğer katılımcılardan kolayca ayrılan Blaster PC simsiyah bir kasaya sahip. Kasanın ön kısmında ses ayarı için büyükçe bir düğme bulunuyor. USB girişleri, ses giriş-çıkışları, optik çıkış ve SPDIF giriş-çıkışları gibi sıkça ihtiyaç duyulabilecek portların kasanın ön kısmında bulunması pratikte büyük kolaylık sağlıyor. Ürünle beraber MIDI klavye geldiğini de belirtelim.

3. Sıra

çok iyi
(8,65)

- Zengin donanım özellikleri
- Yüksek performans

Bilgi için: Fujitsu Siemens Türkiye
Tel: (212) 335 67 67
Faks: (212) 335 67 60
Fiyat: 1599\$+KDV
www.fujitsu-siemens.com

Fujitsu-Siemens Scaleo

Hem DVD Sürücü Hem de CD Yazıcı

Genel özellikler itibariyle Creative Blaster PC'ye az farkla geçilen Fujitsu-Siemens Scaleo performans olarak sahip olduğu işlemcinin daha iyi olması sebebiyle burun farkıyla daha iyi bir derece elde etti. Fakat bu küçük fark, toplam CHIP puanında ürünü daha iyi bir dereceye taşımaya yetmedi. Scaleo, kullanımı kolay, hızlı ve derli toplu bir PC. VIA chipset'i üzerine kurulu anakartın üzerinde PIII866MHz işlemci ve 128MB bellek var. Ürünle beraber hem DVD sürücü hem de CD yazıcı gelmesi pek çok kullanıcının oldukça işine yarayacaktır. Dahili modem, 40GB Seaga-

te sabitdisk ve GeForce2MX işlemcili ekran kartı, oyun ve multimedya uygulamalarını sıkça kullanan okuyucularımızın seveceği özellikler arasında. 17" monitörle gelen ürünün kutusundan Star Wars DVD Collection ve Age Of Empires II oyunları çıkıyor. Word 2000 ve Works 2000 de kutudan çıkan diğer yazılımlar arasında. Ses için anakart üzerindeki birimi kullanan Fujitsu-Siemens Scaleo, şık bir görünüme sahip. Sonuç olarak sunduğu özellikler dikkate alındığında ürünün fiyat/performans oranının iyi olduğunu söyleyebiliriz.

4. Sıra

iyi
(7,59)

- Düşük grafik performansı

Bilgi için: Sentim
Tel: (216) 415 79 79
Faks: (216) 420 56 32
Fiyat: 1549\$+KDV
www.dell.com

Dell Optiplex GX150

Görünüm Hoş Fakat...

Testteki ethernet kartlı birkaç üründen biri olan Dell Optiplex GX150, PIII800MHz işlemcili bir PC. Ekran kartı olarak TNT2M64 işlemcili bir kartı kullanması özellikle kendi kategorisindeki ürünlerle kıyaslanınca performans puanını önemli ölçüde düşürdü doğal olarak. 128MB bellekle satışa sunulan ürün 18.6 GB Western Digital sabitdisk'e sahip.

56K V.90 dahili modemle gelen ürün, DVD sürücü kullanıyor. Win2000 Professional yüklü olarak gelmesi ve ethernet kartı, bu ürünün oyun ya da multimedya uygulamala-

rından ziyade profesyonel kullanım için tasarlandığını düşündürüyor. i815 chipset'i içindeki onboard ses birimini kullanan sistem 56K V.90 PCI modemle geliyor. 17" Dell E770P monitöre sahip olan Dell Optiplex GX150, diğer katılımcılardan kolayca ayrılan oldukça şık bir tasarıma sahip.

Fiyat olarak parlak bir tablo çizemeyen ürün oldukça iyi bir kasa içi soğutmaya sahip. Vidasız olduğu için kolayca açılan kasa iyi tasarlanmış. Sonuç olarak genel toplamda Dell Optiplex GX150, testimizin dikkat çeken katılımcıları arasında yer alamadı.

5. Sıra

iyi
(7,36)

- Mevcut şartlarda düşük performans

Bilgi için: Inselberg
Tel: (212) 222 19 26
Faks: (212) 222 19 30
Fiyat: 1525\$+KDV
www.pro2000.com.tr

Pro 2000 Studio Pro

Pentium 4 için Henüz Erken

Anakartı üzerinde i850 chipset'ini kullanan bu sistem Pentium 4 1.3GHz işlemciye sahip. Performans testlerinden de görebileceğiniz gibi performans olarak beklenenin altında kalan Pro 2000 Studio Pro, Pentium 4'ün yeni mimarisinin henüz yazılım geliştiriciler tarafından desteklenmemesi yüzünden vasatın altında kaldı. Intel'in Pentium 4 ile iyi bir iş yaptığı su götürmez ama, Pentium 4 işlemcili bir sistem almak için henüz erken. Tabii böyle bir sisteme şimdi sahip olarak, bilgisayarınızı en az 2 yıl terfi ettirmeden kullanabileceğinizi de belirtelim. Kısaca Pentium 4 diğer mevcut iş-

lemcilerle karşılaştırılınca biraz "geleceğe yatırım" olarak görülebilir. Intel'in kendi bellek mimarisi olan RAMBUS'u kullanan sistem 128MB belleğe sahip. Görüntü için TNT2 M64 işlemcili ekran kartı kullanan Pro 2000 Studio Pro, DVD sürücü ve Sound Blaster 128 PCI ses kartıyla satışa sunulmuş. 20GB sabitdisk, 17" Viewsonic E70 monitör, 56K V.90 PCI modem ürünle gelen diğer donanımsal özellikler. Sahip olduğu işlemci ve genel özellikler açısından bu sistem uygun fiyatlı sayılabilir. Fakat dediğimiz gibi testimizde daha iyi fiyat/performans oranı sunan katılımcılar mevcut.

6. Sıra

iyi
(7,31)

- TV kartı var
- Düşük performans

Bilgi için: Boğaziçi Bilgisayar
Tel: (212) 217 29 29
Faks: (212) 217 29 24
Fiyat: 1572\$+KDV
www.aidata.com.tr

Aidata AS-335

Bilgisayarınızda TV

Bilgisayarınızda TV izlemek ya da mevcut video görüntülerinizi bilgisayar ortamına taşımak istiyorsanız TV kartı olan bir PC tercih etmelisiniz. Aidata AS-335, bu tanıma uyuyor. Her ne kadar performans testlerinde kendinden bekleneni veremese de sistem ev kullanıcıları için tasarlanmış. Tabii böyle bir sistemde DVD sürücü olması da gayet mantıklı. 128MB bellekli Aidata AS-335, 20GB Quantum sabit-diskle satışa sunulmuş. Pentium 1000MHz işlemciye sahip olan PC'nin kullandığı Asus TNT2 M64 ekran kartı, oyun tutkunu kullanıcıları

tatmin etmeyebilir. VIA chipset'i üzerine kurulu sistemde dahili modem de unutulmamış. Philips 107E 17" monitör ve Sound Blaster 128 PCI ses kartıyla gelen Aidata AS-335 genel toplam itibariyle kendi kategorisinde başarılı olamadı ve son sıralarda yer aldı. Ürünün kutusundan DVD yazılımı olarak PowerDVD çıkıyor. Bunun yanında Turok ve XG2 adlı oyunlar da sistemle gelen yazılımlar arasında. Performans testlerinde önemli ölçüde kullandığı ekran kartının kurbanı olan Aidata AS-335, bazı ufak değişikliklerle daha iyi bir derece elde edebilirdi.

7. Sıra

iyi
(6,74)

- Ergonomik yapı
- Düşük performans

Bilgi için: İhlas-Acer
Tel: (216) 317 96 50
Faks: (216) 317 96 61
Fiyat: 2749\$+KDV
www.acer.com.tw

Acer Veriton FP2

Hepsi Birarada

Genel sıralama sonucunda kendi kategorisinde testimizin sonuncusu olan Acer Veriton FP2, aslında farklı bir konseptte sahip ve seslendiği hedef kitle biraz farklı. Herşeyden önce monitör LCD ve kasaya tümleşik. Taşınabilir bir yapı arzeden sistem oldukça kompakt bir tasarıma sahip.

Pentium III 800 Mhz işlemcili Acer Veriton FP2, 128MB bellekle satışa sunulmuş. Veriton'un ekranı 17" LCD olması kuşkusuz önemli bir artı. i815 chipset'ini kullanan ürün hem ekran hem de ses kartı için anakartın üzerindeki birimleri kullanıyor. Taşınabilir

diyoruz ama Acer Veriton FP2'yi koltuğunuzun altına alıp gittiğiniz her yere götürebileceğinizi sanmayın. Zira ürün ne tam olarak Notebook'a ne PC'ye benziyor. Daha çok ikisinin arası bir yapıya sahip. Dolayısıyla ürünün taşınabilirliğini az yer kaplaması ve kolay kullanım olarak değerlendirmekte fayda var. 56k V.90 PCI modeme sahip olan Acer Veriton FP2'de, tahmin edebileceğiniz gibi dahili hoparlörler var. Şık görünüm, kolay kullanım gibi hoş özellikler ürünün fiyatına da yansımış. Zira Veriton FP2 tüm testin en pahalı katılımcısı.

KISA KISA

Tavsiyeler ve Ürünler Hakkında Yorumlar

Test verilerinden de görebileceğiniz gibi bazı sistemler onboard grafik/ses çözümleri kullandıkları için performans puanları oldukça düşük. Oyunlarda grafik kalitesi ve hız sizin için hayati önem taşıyorsa onboard çözümlere sahip bu sistemlerin ayağınızı yerden kesmesi biraz zor.

Daha fazla para ödeyince her zaman en iyisini satın alacaksınız diye bir kural yok. Dolayısıyla onlarca kategoriye dikkate alarak gerçekleştirdiğimiz testler sonucunda, gerek keseneze gerekse kullanım amaçlarınıza en uygun PC'yi kolayca seçebilirsiniz. İnternet ve ofis uygulamaları ağırlıklı çalışmayı düşünen

okuyucularımızın ise aynı derecede müşkülpeşent olmalarına gerek yok. Testimizin iki kategorisinde farklı dallarda Editörün Seçimi olmayı başaran İnselberg Pro 2000 Studio Movie ve Creative BlasterPC kesinlikle ödediğiniz ücreti son kuruşuna kadar hakeden başarılı ürünler. Öte yandan "Yarı taşınabilir" yapısı ve 17" LCD monitörüyle Acer Veriton FP2 testimize renk katan ürünlerden biri oldu.

Veriton FP2 oldukça yüksek fiyatıyla da dikkat çekiyor. Benzer durum ARC Matrix Sistem için de geçerli. Satın alacağınız bir PC'yle beraber dijital uydu yayınlarının da evinize gireceğini düşünmek, hoş bir fikir olsa gerek. Fakat Veriton FP2 örneğinde

olduğu gibi fiyat önemli bir dezavantaj olarak öne çıkıyor.

Testimizi incelediniz fakat bütçeniz sınırlı ve bu durum elinizi kolunuzu bağlıyor. Bu durumda tamamen çaresiz değilsiniz. Bütçenize uygun bir PC'deki sizin için çok önem taşıyan bazı özellikleri üreticiyle konuşarak terfi ettirme yoluyla müstakbel PC'nize ekletebilirsiniz. Bazı üreticiler bu konuda katı davranırken bazıları oldukça esnek olabiliyorlar. Bu şekilde ekran kartı olarak sizin seçtiğiniz bir kartı (tabii aradaki farkı ödeyerek) yeni PC'nize koydurabilirsiniz. Ya da benzer şekilde TV kartı ve CD yazıcı için şansınızı deneyebilirsiniz.

Nasıl Test Ettik?

Test Yöntemi ve Kriterler

PC sistemlerini test ederken performans değerlerini ölçen Benchmark'ların yanında ergonomi, beraberinde gelenler, dokümantasyon ve servis gibi kriterleri de dikkate aldık.

Şahin Ekşioğlu
CHIP Test Merkezi
Editörü

Ecevit Bıktım
CHIP Test Merkezi
Editörü

■ PC sistemleri toplam değerlendirilmede tam dört kriter baz alınarak değerlendirildiler. Performans, Ergonomi, Beraberinde gelenler ve Dokümantasyon/Servis olarak belirlediğimiz bu kriterlerden elde ettiğimiz sonuçları ise test tablomuzda görebilirsiniz. Komple PC testini yeni katılımcılar geldikçe her ay tekrarlayacağımız için bu kategorideki test sonuçlarını önümüzdeki aydan itibaren sürekli güncellenen TOP 10 tablolarından da takip edebilirsiniz.

■ Performans

Bu kategoriyi toplam 3 adet değerlendirme oluşturuyor. Bu değerlendirmelerden ilki Sysmark 2000 test programı. Sysmark 2000 Test programı ile günlük hayatta sıkça kullandığımız Office ve çeşitli grafik programlarından oluşan komple bir sistem değerlendirmesine ait sonuçlar elde edebiliyoruz. Programın kullandığı uygulamalar arasında Bryce 4, Corel Draw 9, Windows Media Encoder, Office 2000, Paradox 9, Photoshop 5.5 ve Premiere 5.5 gibi önemli programlar var. Bu programlar kimi ofis ortamına ait ölçümler yaparken, kimi 3D, kimi de 2D simülasyonları yaparak test edilen sistemlerin performanslarını ölçtüler. PC sistemlerinin genel olarak oyun ve Direct3D performansını ölçmek için kullandığımız programsa bu konudaki yetkinliğini çoktan ispatlamış olan 3DMark 2000'di.

Oyunlardaki OpenGL performansı-

nı ölçmek içinse hepimizin bildiği Quake III oyunu bize gerekli değerlendirmeyi sundu. Bu üç değerlendirmenin toplamında, sistem testi için performans puanını elde etmiş olduk. Bu test kategorileriyle PC'lerin kullanılabilirliği ortamlar ve çalıştıracağı uygulamaları en doğru şekilde canlandırmak mümkün oldu.

■ Ergonomi

Ergonomi puanının oluşumunda görüntü oranı ciddi bir kriter oluşturuyor. Örneğin Sistemlerin uğultulu çalışması değerlendirmede eksi puan olarak yansıyor. Ayrıca sistem bileşenlerine kolayca ulaşabilmek ve de donanımları kolayca tanımlayabilmek dikkat ettiğimiz kriterler arasında. Buna ek olarak Klavye ve farenin rahat kullanılabilmesi sistemler için bir avantaj teşkil ediyor.

Ekran büyüklüğü ve ekran kartının maksimum çözünürlüğü de ergonomi değerlendirmesinde artı puanlarından biri. Buna ek olarak sistemlerin kaliteleri de göz önüne alınıyor. Örneğin işlemci montajına ait kolaylıklar, soğutma sistemi, kasanın stabilitesi ve de anakart montajı dikkat ettiğimiz özellikler arasında. Kasanın içindeki kabloların durumu, kartların montajı ve kullanılan vidalama yöntemi de sistemlere ciddi bir puan kazandırabiliyor. Ayrıca bu kategoride slot sayısı, sistemi yükseltebilme durumu veya bağlantı girişleri gibi küçük ayrıntılar sıralamayı önemli derecede değiştirebilecek kriterlerdi.

■ Beraberinde Gelenler

Bu kategoride sınır yok. İşlemcinin gücü veya sabit diskin kapasitesi bu kategoride iyi bir puan artışına neden oluyor. Buna ek olarak bir DVD sürücüsü, CD yazıcı cihazı veya bir modem de testteki sistemlerde görmek istediğimiz ürünler arasında sıralanabilir. İddialı ürünlerde iyi bir ses sistemi vardı ve puan hanelerine artı olarak yazıldı. Ürünle beraber gelen ek yazılımlar, kesinlikle önemli bir avantaj. Bunun di-

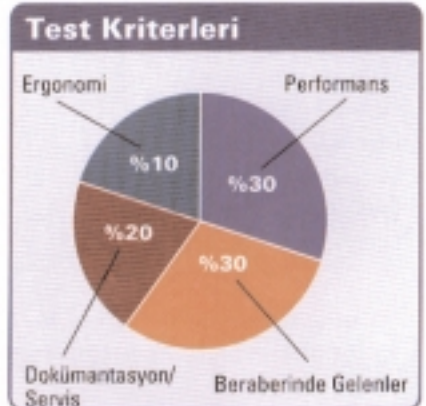
şında TV kartı gibi bileşenler, ücretsiz internet bağlantısı, ya da farklı donanımsal özellikler, tabii ki dikkat ettiğimiz diğer özellikler oldu.

■ Dokümantasyon/Servis

Birlikte gelen dokümantasyonda ise belli özelliklere çok önem veriyoruz. Örneğin sistem hakkında çeşitli bilgilere anında ulaşabilmek için bir içindökiler kısmı, teknik veriler içeren tablolar ve Setup veya Jumper ayarlarını gösteren bilgiler aradığımız özelliklerden bir kaç. Şekilli teknik anlatımlar veya türkçe kitapçık da ek puan verdiğimiz kriterler arasında. Ayrıca kağıt üzerinde gelen dokümantasyonlara CD'de gelenlere göre daha yüksek puan veriyoruz. Buna ek olarak servis hizmetleri de ciddi bir puan ağırlığı oluşturuyor.

Garanti süresi, arıza halinde arıza yerine gelen teknik elemanlar veya arızalı makineyi almak için gelen servisler bu kategoride yüksek bir puana ulaşabiliyorlar. Telefonla destek performansını ölçmek için teste ürün gönderen tüm şirketler teker teker arandı ve 3 adet soru soruldu. Destek hattının cevap alma süresi, çözüme ulaşmaya kadar kaç farklı kişiyle konuştuğumuz ve ne kadar süre geçtiği ve sorunları çözmedeki başarılar dikkate aldığımız en önemli kriterlerdi.

Ürünlerin Web adreslerinin olup olmaması ve bu adreslerde güncel sürücülerin bulunması puanlamada rol oynayan bir başka kriter oldu.

1300\$ Altı

1

2

3

4

Model Firma	Pro 2000 Studio Movie Inselberg	KRN Miracle Sentim	Acer Aspire 6600 İhlas-Acer	Acer Veriton 5100 İhlas-Acer
CHIP Puanı	8,71	7,46	6,85	6,23
Telefon	(212) 222 19 26	(216) 415 79 79	(216) 317 96 50	(216) 317 96 50
Faks	(212) 222 19 30	(216) 420 56 32	(216) 317 96 61	(216) 317 96 61
İnternet Adresi	www.pro2000.com.tr	www.sentim.com.tr	www.acer.com.tw	www.acer.com.tw
Fiyatı	1298\$+KDV	1259\$+KDV	1299\$+KDV	1039\$+KDV
Teknik Veriler				
İşlemci	Pentium III 1000 Mhz	AMD Athlon 1100 Mhz	Pentium III 800 Mhz	Pentium III 800 Mhz
Bellek	256 MB	128 MB	64 MB	64 MB
Anakart Chipseti	i815e	Via Apollo 133	i815e	i815e
Sabit Diski	20 GB Quantum	20 GB Seagate	20 GB Seagate	20 GB Seagate
Ekran Kartı	Geforce 2 MX	Winfast S325	Winfast S325	Onboard
Ses Kartı	Onboard	Onboard	Onboard	Onboard
Modem	56k V.90 PCI	56k V.90 PCI	Aopen 56K V.90 PCI	yok
Ethernet Kartı	yok	yok	yok	var
Kasa	Mini Tower	Mini Tower	Mini Tower	Desktop
Hoparlör	var	var	var	var
Diğer	-	-	-	usb ve ses girişi ön kısımda
Optik Ürünler				
CD-Rom	yok	yok	yok	var
DVD-Rom	var	var	var	yok
CD-RW	yok	yok	yok	yok
Birlikte Verilen Yazılımlar				
İşletim Sistemi	Windows 98 ikinci sürüm (TR)	Windows 98 ikinci sürüm (TR)	Windows 98 ikinci sürüm (TR)	Windows 2000 Professional
Kurulu Programlar	Power DVD	Winfast DVD, E-Kolay	-	PCClin Antivirus, PC Doctor, Magiv Keyboard
Birlikte Verilenler	Windows 98 Kurulum CD'si, Sürücüler	Sürücüler, Norton Anti Virus 2000, E-Kolay erişim paketi, Winfast DVD, Multimedya Keyboard, Windows 98 Kurulum CD	Power DVD, Recovery CD, Sürücü CD	Power DVD, Recovery CD, Sürücü CD
Monitör				
Model	Viewsonic E70	Philips 107E	Acer V771	Acer V771
Ekran Büyüklüğü	17"	17"	17"	17"
Test Sonuçları	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100
Performans	94	60	54	37
Ergonomi	81	77	72	74
Beraberinde Gelenler	92	86	78	74
Dokümantasyon/Servis	75	77	73	73
CHIP Toplam	87	75	69	62

Tüm ürünlerin genel değer alarız → Her bir ürünün değer alanındaki yeri

Donanım İnceleme ve Test sayfalarında yer alan resimler KODAK DC290 ZOOM Dijital Kamera ile çekilmiştir.

5

6

7

IBM Netvista 6578-NAG
Bilgiyaş

5,72

(212) 275 10 70
(212) 266 89 70
www.ibm.com
999\$+KDV

Pentium III 800 Mhz
64 MB
i815e
20 GB IBM
Onboard
Onboard
yok
yok
Desktop
yok
-

yok
yok
yok

Windows 98
ikinci sürüm (TR)
Config Safe, Online Box

Sürücüler

IBM Netvista 6568-LAG
Bilgiyaş

5,47

(212) 275 10 70
(212) 266 89 70
www.ibm.com
964\$+KDV

Pentium III 733 Mhz
64 MB
i815e
9 GB IBM
Onboard
Onboard
yok
var
Desktop
yok
-

yok
yok
yok

Windows 98
ikinci sürüm (TR)
Config Safe, Online Box

Sürücüler

Gateway GP6
Romar

5,21

(212) 252 08 09
(212) 252 08 04
www.romar.com.tr
857\$+KDV

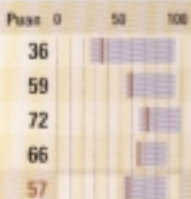
Celeron 600 Mhz
64 MB
i810
10 GB Quantum
Onboard
Onboard
56k V.90 PCI
yok
Mini Tower
var
-

var
yok
yok

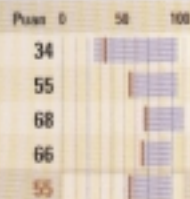
Windows 98
ikinci sürüm (TR)
-

Application CD, System
CD, Norton Antivirus,
Back Up CD, Outlook 2000,
Word 2000

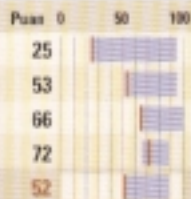
IBM E74
17"

IBM E54
15"

Gateway Ev500
15"

www.

merlininkazani

.com

Online Oyun Derginiz

MERLINİN
KAZANI
v.2.0

www.
merlininkazani
.com

Oyun almadan

Oyun almadan önce
mutlaka ugrayın

Oyun incelemeler

Oyun incelemeleri, hileler,
ön incelemeler, günün
haberleri, tam çözümler.

Donanım incelemeler

Donanım incelemeleri.

Tartışma forumları

Tartışma forumları

Her gün güncel

Her gün güncelleniyor.

PC, PlayStation

PC, PlayStation,
PlayStation 2,
DreamCast

www.merlininkazani.com

Team One! yönetiminde

1300\$ Üstü

Model Firma	ARC Matrix Sistem Overseas ARC	Creative Blaster PC Multimedia	Fujitsu-Siemens Scaleo Fujitsu Siemens Türkiye	Dell Optiplex GX150 Sentim
CHIP Puanı	8,82	8,70	8,65	7,59
Tel	(212) 287 73 65	(212) 212 98 50	(212) 335 67 67	(216) 415 79 79
Faks	(212) 287 71 24	(212) 213 95 86	(212) 335 67 60	(216) 420 56 32
Internet Adresi	www.arcpc2000.com	www.creative.com	www.fujitsu-siemens.com	www.dell.com
Fiyatı	2590\$+KDV	1619\$+KDV	1599\$+KDV	1549\$+KDV
Teknik Veriler				
İşlemci	Pentium III 800 Mhz	Pentium III 800 Mhz	Pentium III 866 Mhz	Pentium III 800 Mhz
Bellek	256 MB	128 MB	128 MB	128 MB
Anakart Chipseti	Via Apollo 133	Via Apollo 133	Via Apollo 133	i815e
Sabit Diski	30 GB Samsung	20 GB Quantum	40 GB Seagate	18.6 GB Western Digital
Ekran Kartı	ATI Rage Fury Maxx	Geforce 2 MX	Geforce 2 MX	TNT2 M64
Ses Kartı	Turtle Beach	S. Blaster Live Platinum	Onboard	Onboard
Modem	56k V.90 PCI	56k V.90 PCI	56k V.90 PCI	56k V.90 PCI
Ethernet Kartı	yok	yok	yok	var
Kasa	MIDI Tower	Midi Tower	Mini Tower	Desktop
Hoparlör	var	var	var	var
Diğer	TV Kartı, Uydu Kartı, Mpeg2 kartı, Joystick, Teac hoparlör sistemi	FPS 2000 Hoparlör sistemi, BlasterKey, T-Shirt, Bir çok giriş kasanın ön kısmında	-	-
Optik Ürünler				
CD-Rom	yok	yok	yok	yok
DVD-Rom	var (Combo)	var	var	var
CD-RW	var (Combo)	yok	var	yok
Birlikte Verilen Yazılımlar				
İşletim Sistemi	Windows 98 ikinci sürüm (TR)	Windows 98 ikinci sürüm (TR)	Windows 98 ikinci sürüm (TR)	Windows 2000 Professional
Kurulu Programlar	PowerDVD, Nero, VTPPlus, VideoLink Mail, Sky Vision	McAfee, Media Ring, Mixman Studio, Soft Karaoke	Adaptec Easy CD, Win DVD, Mouse Ware	Win DVD, Dell Accessories
Birlikte Verilenler	Nero, Windows98, Oyunlar, Sürücüler	Windows98, Need for Speed, Half Life, McAfee VirusScan, Cakewalk,	Recovery CD, Win DVD 2000, Sürücüler, Easy CD Creator, Word 2000, Works 2000, Star Wars DVD Collection, Age Of Empires II	WinDVD, Dell Ürün Kurtarma CD, Sürücüler
Monitör				
Model	Sony E200E	Creative CTM-1728A	Fujitsu-Siemens C777	Dell E770P
Ekran Büyüklüğü	17"	17"	17"	17"
Test Sonuçları	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100
Performans	76	81	81	69
Ergonomi	89	94	86	85
Beraberinde Gelenler	100	99	96	84
Dokümantasyon/Servis	88	72	77	66
CHIP Toplam	88	87	86	76

Tüm ürünlerin panel değer alanı — Her bir ürünün değer alanındaki yeri

Donanım İnceleme ve Test sayfalarında yer alan resimler KODAK DC290 ZOOM Dijital Kamera ile çekilmiştir.

Pro 2000 Studio Pro
İnselberg

Aidata AS-335
Bogaziçi Bilgisayar

Acer Veriton FP2
İhlas-Acer

7,36

7,31

6,74

(212) 222 19 26

(212) 217 29 29

(216) 317 96 50

(212) 222 19 30

(212) 217 29 24

(216) 317 96 61

www.pro2000.com.tr

www.aidata.com.tr

www.acer.com.tw

1525\$+KDV

1572\$+KDV

2749\$+KDV

Pentium IV 1.3 GHz

Pentium III 1000 Mhz

Pentium III 800 Mhz

128 MB RDRAM

128 MB

128 MB

i850

Via Apollo 133

i815e

20 GB Quantum

20 GB Quantum

20 GB Seagate

TNT2 M64

Asus TNT2 M64

Onboard

Sound Blaster 128 PCI

Sound Blaster 128 PCI

Onboard

56k V.90 PCI

56k V.90 PCI

56k V.90 PCI

yok

yok

yok

Midi Tower

Midi Tower

Desktop

var

var

Dahili

Tv Kartı

Monitör ve Kasa birleşik

yok

yok

yok

var

var

var

yok

yok

yok

Windows 98

Windows 98

Windows Me

ikinci sürüm (TR)

ikinci sürüm (TR)

Power DVD

Power DVD, PC-Cilin

PCCilin Antivirus,

Anti Virus

PCDoctor, Magiv Keyboard

Windows 98 Kurulum

Windows 98 Kurulum

Recovery CD

CD, Sürücüler

CD'si, Sürücüler,

PowerDVD, Turok, XG2

Viewsonic E70

Philips 107E

Acer LCD H56

17"

17"

17"

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

56

53

40

77

77

85

88

90

80

75

74

73

74

73

67

CHIP TOP 10 Testleri

Mart Ayındaki En İyi Donanımlar

CHIP, pazardaki ürünler hakkında en güncel ve en doğru bilgileri okurlarına sunuyor.

Donanım ürünü satın almak isteyenlerin ilk başvuracakları kaynak CHIP TOP 10 listeleri.

■ CHIP Test Merkezi olarak en sık karşılaştığımız sorular genellikle "hangi ekran kartı daha iyi?" ya da "X sabit disk hızlı mı?" türünde oluyor. Her ay gerçekleştirdiğimiz testler sizi aydınlatıyor- sa da örneğin 4 ay önce gerçekleştirdiğimiz bir ekran kartı testindeki ürünler şu an için güncel olmayabiliyor doğal olarak. Bunun üzerine CHIP TOP 10 testlerini yapmaya karar verdik. Bu testler kendi içinde her ay güncellenerek size en aktüel donanım bilgilerini vermeyi amaçlıyor.

CHIP TOP 10 tablolarındaki ürünler PC pazarındaki en iyi ürünlere genel bir bakış sağlıyor. En önemli donanım kategorilerinde her ay güncellenmiş olarak CHIP testlerinin en iyi 10 aygıtını bu tablolarda bulabileceksiniz. Önümüzdeki aylarda bu kategorilere yenileri eklenecek. Her değerlendirmeyi şeffaf bir şekilde tablolarda göstermeye çalıştık, yani CHIP TOP 10 sizlere sadece tablolar sunmakla kalmıyor, aynı zamanda her kategorinin nasıl test edildiğini de açıklıyor.

Tablolar size satın alma kararınızda yardımcı olacak tüm bilgileri içeriyor

İçindekiler

- 141 Sabitdiskler
- 142 Monitörler
- 144 Tarayıcılar
- 144 DVD sürücüler
- 146 Yazıcılar
- 148 Ekran kartları
- 150 CD sürücüler
- 150 CD yazıcılar

(alttaki açıklamaya bakabilirsiniz): teknik bilgiler, performans değerleri, fiyatlar. Bir aygıtın listedeki sıralaması sadece teknik performansına dayanan toplam değerlendirmeye bağlı, fiyatın burada hiçbir etkisi yok. Ancak sizin için bazı özellikler çok daha önemliyse, her

bir ölçüm değeri ve fiyat verilerinden kendiniz için en uygun aygıtı tespit edebilirsiniz.

CHIP TOP 10 tabloları sayesinde gerek terfi gerekse sıfırdan bilgisayar satın alma sırasında size en uygun seçenekleri kolayca seçmeniz mümkün.

TOP 10 Tablolarından Nasıl Faydalanabilirsiniz?

Burada üreticinin ismini, ürün adını modelini ve distribütörlerin telefon numaralarını bulabilirsiniz.

Her aygıt farklı kategoriler için test sonucuna göre puanlandırılıyor.

Farklı kategorilerin ağırlıklarına bağlı olarak toplam puan hesaplanıyor.

Sütundaki en iyi değer farklı renkte gösteriliyor.

Fiyatlar üreticiler veya Distribütörler tarafından güncellenmiş olarak bildiriliyor.

IDE Sabit Diskler

Sıra	Marka Model	Distribütör Fiyatı	Arz Türü	Kapasite	Ok. Ort. Hızı (MB/s)	Yaz. Ort. Hızı (MB/s)	Veri Transferi (MB/s)	CPU Kullanımı (%)	CHIP Puanı	Fiyat (₺ + KDV)	MWhajana Ölçümü
1	Quantum Fireball Plus LM	Emis, (012) 599 30 50	Ultra DMA 66	75 GB	25404.5 kb	17152.4 kb	11.0	8.1	90.55	129	0.010
2	IBM Deskstar OPTA 3720S	Coş. Elektronik, (012) 270 14 91	Ultra DMA 66	20.5 GB	22877.9 kb	16877.2 kb	11.8	7.3	72.07	240	0.010
3	Western Digital Cache 205AA	İkıs Acet, (010) 317 54 50	Ultra DMA 66	20.5 GB	21894.1 kb	15989.2 kb	12.4	7.0	71.02	167	0.010
4	Western Digital Expert 162BA	İkıs Acet, (010) 317 54 50	Ultra DMA 66	10.2 GB	20070.2 kb	15029.4 kb	12.4	6.8	70.08	119	0.010
5	Sonyal ST32000A	İkıs A. (010) 317 54 50, Datajet (012) 289 52 11	Ultra DMA 66	20.5 GB	21336.4 kb	16479.2 kb	9.8	5.5	56.71	227	0.010
6	Maxtor Diamond Max 6000	4C, (010) 317 54 50	Ultra DMA 66	27.2 GB	18110.9 kb	13989.4 kb	16.3	6.8	62.47	270	0.011
7	Maxtor Diamond Max VL20	4C, (010) 317 54 50	Ultra DMA 66	20.4 GB	24321.9 kb	20951.8 kb	14.5	5.2	55.95	302	0.010
8	Quantum Fireball LCT 10	Emis, (012) 599 30 50	Ultra DMA 66	15 GB	19908 kb	15887.9 kb	10.6	5.5	55.79	149	0.011
9	Quantum Fireball LCT 8.8	Emis, (012) 599 30 50	Ultra DMA 66	10 GB	17486.1 kb	10776.3 kb	14.0	4.5	50.36	145	0.010
10	Sonyal UB ST32720SA	İkıs A. (010) 317 54 50, Datajet (012) 289 52 11	Ultra DMA 66	17.2 GB	21794 kb	14795.9 kb	14.4	5.9	50.76	303	0.008

Sıralama ürünlerin fiyatından bağımsız olarak gerçekleşiyor ve toplam puana dayanıyor.

Tablolarda her aygıt için en önemli teknik ve donanımsal veriler sunuluyor.

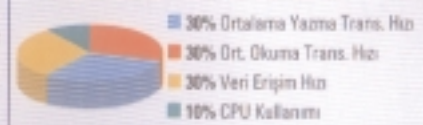
IDE Sabitdiskler

2

Yeni standart: Ultra 66 standardı ile kendinden söz ettiren diskler bu sefer de Ultra 100 standardıyla karşımızdalar.

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

	Marka Model	Distribütör Firma Telefon	Arz-birimi	Kapasite	Ort. Okuma Trans. Hızı	Ort. Yazma Trans. Hızı	Veri Erişim Hızı (ms)	CPU Kullanımı (%)	CHIP Toplam Puanı	Fiyat (\$ + KDV)	MB Başına Düşen Fiyat
1	Seagate Baracuda ATA III	Ihlas A. (216) 317 96 50 Datagate(212) 288 53 11	Ultra DMA 100	20 GB	38737.8 kbs	22231.0 kps	11.7	3.0	99.09	120	0.0070
2	Quantum Fireball Plus AS	Empa www.empa.com Emesa (212) 210 08 58	Ultra DMA 100	40 GB	29087.9 kbs	19247.9 kps	9.5	2.6	95.02	201	0.0058
3	Maxtor Diamond Max Plus 40	4K (216) 259 38 00	Ultra DMA 66	30.7 GB	29087.9 kbs	18000.5 kps	10.60	2.20	87.79	183	0.0059
4	Quantum Fireball Plus LM	Empa www.empa.com Emesa (212) 210 08 58	Ultra DMA 66	20.5 GB	26130.1 kbs	18556.8 kps	8.9	2.0	86.61	140	0.0068
5	Seagate Baracuda ATA II	Ihlas A. (216) 317 96 50 Datagate(212) 288 53 11	Ultra DMA 66	30.8 GB	28632.4 kbs	17216.1 kps	9.00	2.00	86.42	156	0.0050
6	Seagate Baracuda ATA II	Ihlas A. (216) 317 96 50 Datagate(212) 288 53 11	Ultra DMA 66	20.4 GB	28288.8 kbs	15809.5 kps	9.70	1.40	83.97	136	0.0066
7	Fujitsu MPE3204AH	Ufotek (212) 274 56 60, Empa www.empa.com.tr	Ultra DMA 66	20.4 GB	23425 kbs	17254.0 kps	11.00	1.70	81.39	129	0.0063
8	Fujitsu MPF3102AH	Ufotek (212) 274 56 60, Empa www.empa.com.tr	Ultra DMA 66	10.2 GB	26171.7 kbs	16298.6 kps	12.10	1.80	79.78	109	0.0106
9	Maxtor Diamond Max VL20	4K (216) 259 38 00	Ultra DMA 66	40 GB	24853.3 kbs	16219.3 kps	12.30	1.80	78.16	183	0.0045
10	Fujitsu MPG3307AT	Ufotek (212) 274 56 60, Empa www.empa.com.tr	Ultra DMA 100	30.7 GB	23378.2 kbs	16045 kps	12.70	1.60	76.99	155	0.0050

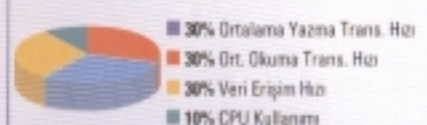
SCSI Sabitdiskler

3

Quantum'un son modeli: Maxtor tarafından satın alınan Quantum diskler son modelleriyle piyasada

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

	Marka Model	Distribütör Firma Telefon	Arz-birimi	Kapasite	Ort. Okuma Trans. Hızı	Ort. Yazma Trans. Hızı	Veri Erişim Hızı (ms)	CPU Kullanımı (%)	CHIP Toplam Puanı	Fiyat (\$ + KDV)	MB Başına Düşen Fiyat
1	Seagate Cheetah ST318451LW	Ihlas Acer (216) 317 96 50 Datagate (212) 288 53 11	Ultra160/m SCSI	18.35 GB	38717 kps	30957.2 kps	5.70	4.00	88.26	596	0.0324
2	Fujitsu MAJ3182MP	Ufotek (212) 274 56 60	Ultra160/m SCSI	18.2 GB	39631.3 kps	28434.6 kps	6.90	3.80	81.71	403	0.0221
3	Quantum Atlas 10 K II	Emesa(212) 210 08 58 Empa www.empa.com.tr	Ultra160/m SCSI	18.4 GB	35223.2 kps	26714.6 kps	6.40	3.30	79.51	420	0.0228
4	Seagate Cheetah ST336704LWV	Ihlas Acer (216) 317 96 50 Datagate (212) 288 53 11	Ultra160/m SCSI	36.7 GB	34590.4 kps	24223.90 kps	6.60	3.20	76.40	750	0.0204
5	Seagate Cheetah ST336704LW	Ihlas Acer (216) 317 96 50 Datagate (212) 288 53 11	Ultra160/m SCSI	36.7 GB	35249.2 kps	26375.7 kps	6.90	3.50	76.92	742	0.0202
6	Seagate Cheetah ST318404LW	Ihlas Acer (216) 317 96 50 Datagate (212) 288 53 11	Ultra160/m SCSI	18.4 GB	34740.3 kps	29285.4 kps	7.40	11.30	69.38	725	0.0394
7	Fujitsu MAH3182MP	Ufotek (212) 274 56 60	Ultra160/m SCSI	18.2 GB	31416.1 kps	21046.5 kps	9.50	3.00	63.21	380	0.0208
8	Quantum Atlas V	Emesa(212) 210 08 58 Empa www.empa.com.tr	Ultra160/m SCSI	18.3 GB	25880.6 kps	20021.3 kps	8.90	2.20	61.15	356	0.0194
9	Seagate Baracuda ST39133LW	Ihlas Acer (216) 317 96 50 Datagate (212) 288 53 11	Ultra2 SCSI	9.1 GB	23524.1 kps	27131 kps	8.70	6.40	45.56	470	0.0516
10	Seagate Cheetah ST39103LW	Ihlas Acer (216) 317 96 50 Datagate (212) 288 53 11	Ultra2 SCSI	9.1 GB	23449.3 kps	27037.3 kps	8.80	6.40	45.15	504	0.0553

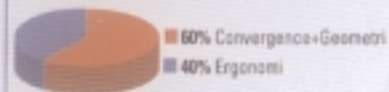
17" Monitörler

4

Düşük nokta aralığı:
Samsung 753 DF modeli
Dyna Flat ekran tüpü ve
düşük nokta aralığıyla
göze çarpıyor.

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

Marka Model	Distribütör Telefon	Boyutları GxYxD* (mm)	Max. Görüntü	Tüp Tipi	Nokta Aralığı	Yatay Frekans	Düey Frekans	Convergen- ce + Geo. P.	Ergo- nomi	CHIP T. Puanı	Fiyatı (+KDV)
1 ViewSonic PF775	Prokom, Empa** (212) 447 69 30	417 x 430 x 450	16" (40,6 cm)	Perfect Flat	0,25 mm	30-97 kHz	50-180 Hz	75,58	75,00	91,68	385
2 Nec FE750	GenpaCom (212) 320 10 50	403 x 427 x 424	16" (40,6 cm)	Flat Grille CRT	0,25 mm	31-92 kHz	55-160 Hz	76,30	67,50	90,97	385
3 Nec E750	GenpaCom (212) 320 10 50	403 x 422 x 380	16" (40,6 cm)	Croma C CRT	0,25 mm	31-92 kHz	55-160 Hz	76,70	65,49	90,26	F.A.
4 Samsung 753 DF	Ufotek (212) 274 56 60	412 x 420 x 415	16" (40,6 cm)	Dyna Flat	0,20 mm	30-70 kHz	50-160 Hz	67,96	73,00	87,46	277
5 Philips 107 P	Boğaziçi (212) 217 29 29	399 x 410 x 419	16" (40,6 cm)	Real Flat	0,25 mm	30-96 kHz	50-160 Hz	69,80	70,00	87,35	337
6 Sony E200	Empa www.empa.com.tr	404 x 413,5 x 419,5	16" (40,6 cm)	Trinitron CRT	0,24 mm	30-85 kHz	48-120 Hz	62,48	73,12	83,40	314
7 ADI Microscan GT56	Harmony (212) 227 17 56	439 x 441 x 441	16" (40,6 cm)	Trinitron CRT	0,25 mm	30-95 kHz	50-160 Hz	61,27	74,00	82,95	350
8 İiyama vision Master Pro 411	Ölçsan (212) 229 60 65	420 x 412 x 424	16" (40,6 cm)	Diamond Tron	0,25 mm	30-88 kHz	50-180 Hz	62,43	70,00	81,82	330
9 Nec 75F	GenpaCom (212) 320 10 50	403 x 420 x 420	16" (40,6 cm)	Trio Dot Pitch	0,25 mm	30-95 kHz	50-160 Hz	59,97	70,00	79,97	269
10 Sony CPD-G200	Empa www.empa.com.tr	404x413,5x 419,5	16,1" (40,8 cm)	Trinitron CRT	0,24 mm	30-96 kHz	48-120 Hz	59,07	70,20	79,66	385

* GxYxD: GeniçlikxYükseklikxDerinlik

**Empa: www.empa.com.tr, Multimedys tel: (212) 212 98 50

F.A.: Firmayı Arayınız

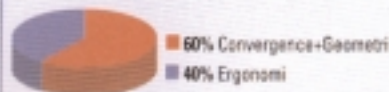
19" Monitörler

1

Yüksek ergonomi: İki farklı PC sistemine bağlanabilen Sony G400 TOP 10'daki diğer rakiplerinden farklı ergonomik yapısıyla dikkat çekiyor.

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

Marka Model	Distribütör Telefon	Boyutları GxYxD* (mm)	Max. Görüntü	Tüp Tipi	Nokta Aralığı	Yatay Frekans	Düey Frekans	Convergen- ce + Geo. P.	Ergo- nomi	CHIP T. Puanı	Fiyatı (+KDV)
1 Sony G400	Arena, Empa, 4K**	446x464x 461	18" (45,8 cm)	Trinitron	0,24 mm	30-96 kHz	48-120 Hz	65,46	90,00	94,08	727 \$
2 Philips 109P	Boğaziçi (212) 217 29 29	456x469x 438	18" (45,8 cm)	Flat Square T.	0,25 mm	30-110 kHz	50-160 Hz	64,66	90,00	93,49	F.A.
3 Nec FP950	GenpaCom (212) 320 10 50	442x456x 447	18" (45,8 cm)	Grill Pitch	0,25 mm	31-110 kHz	55-160 Hz	67,57	83,29	91,97	759 \$
4 ViewSonic PF790	Prokom, Empa	470x470x 477	18" (45,7 cm)	Perfect Flat	0,25 mm	30-97 kHz	50-160 Hz	62,70	75,00	84,52	575 \$
5 Sony E400	Arena, Empa, 4K**	446x464x 461	18" (45,8 cm)	Trinitron	0,24 mm	30-96 kHz	48-120 Hz	65,46	75,00	81,66	513 \$
6 Eizo FlexScan F67	Romar (212) 252 08 09	452x455x 478	17,8" (45,3 cm)	Flat Square T.	0,26 mm	30-96 kHz	50-160 Hz	58,66	73,98	80,98	630.000, 000 TL
7 ADI Microscan G66	Harmony (212) 227 17 56	470x483x 425	18" (45,7 cm)	S. L. T. D. Pitch	0,26 mm	30-95 kHz	50-160 Hz	52,07	69,49	73,80	489 \$
8 Philips 109B	Boğaziçi (212) 217 29 29	452x462x 420	18" (45,7 cm)	Dot Pitch	0,22 mm	30-95 kHz	50-160 Hz	56,22	61,50	72,91	520 \$
9 Acer 99SL	İhlas Acer (216) 317 96 50	484x466x 428	18" (45,7 cm)	S. L. T. D. Pitch	0,26 mm	30-98 kHz	50-160 Hz	56,13	61,33	72,75	389 \$
10 AOC Spectrum Series 9GLRSA	Pampa (212) 256 65 90	460x503x 420	18" (45,7 cm)	Dot Pitch	0,26 mm	30-95 kHz	50-160 Hz	62,15	49,97	71,60	369 \$

* GxYxD: GeniçlikxYükseklikxDerinlik

**Empa: www.empa.com.tr, Arena tel: (212) 233 30 50, 4K tel: (212) 259 38 00

F.A.: Firmayı Arayınız

Tarayıcılar

Testin birincisi:
Her alanda gösterdiği yüksek performans ile testimizin birincisi olan Epson 1240U mükemmel bir seçim.

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

- 15% 600 dpi renkli tarama hızı
- 15% 300 dpi renkli tarama hızı
- 15% 600 dpi S/B tarama hızı
- 15% 600 dpi renkli tarama kalitesi
- 15% 300 dpi renkli tarama kalitesi
- 10% 600 dpi S/B tarama kalitesi
- 10% Dokümantasyon

	Marka Model	Distribütör Firma Telefon	Çözünürlük	600 dpi R. Res. T. H.	600 dpi R. Res. T. Kal.	300 dpi R. Res. T. Hızı	300 dpi R. Res. T. Kal.	Dokümantasyon	CHIP Toplam P.	Fiyatı (\$ + KDV)
1	Epson 1240U	Epson Türkiye (212) 336 03 03	1200 x 2400	71.40	92	69.40	92	85	93.51	220
2	Microtek Scanmaker 4700	Ölçsen (212) 229 60 65	1200 x 2400	51.00	67	41.60	67	75	87.91	245
3	HP Scanjet 3400C	HP (212) 224 59 25	600 x 1200	47.10	70	64.10	80	72	83.84	99
4	HP Scanjet 4300C	HP (212) 224 59 25	600 x 1200	53.10	72	67.50	85	68	83.78	149
5	Acer ScanPrisa 640BU	İhlas Acer (216) 317 96 50	600 x 1200	39.00	88	28.00	66	72	83.18	79
6	Genius ColorPage HR7	Boğaziçi (212) 217 29 29	1200 x 2400	35.20	77	53.10	78	85	83.12	144
7	Acer ScanPrisa 1240UT	İhlas Acer (216) 317 96 50	1200 x 1200	34.20	90	20.80	70	80	82.93	200
8	HP Scanjet 3300C	HP (212) 224 59 25	600 x 1200	67.50	67	71.40	83	66	82.86	89
9	Acer ScanPrisa 640UT	İhlas Acer (216) 317 96 50	600 x 1200	39.00	86	27.10	68	80	82.69	115
10	Acer ScanPrisa 640U	İhlas Acer (216) 317 96 50	600 x 1200	39.00	88	29.00	68	62	80.66	68

DVD Sürücüler

Her DVD'ye hazır:
Yüksek hata düzeltme performansına sahip LG ile artık DVD'lerinizi takılmadan izleyebilirsiniz.

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

- 40% DVD Tach
- 30% CD Tach
- 10% Audio Grabbing
- 10% Hata Düzeltme Performansı
- 10% Beraberinde Gelenler

	Marka Model	Distribütör Firma Telefon	DVD Hızı	CD Hızı	CD Yerleş-tirme	DVD Per-formansı	CD Per-formansı	Audio Ripping	Hata Düz. Performansı	Beraberinde Gelenler	CHIP Toplam P.	Fiyatı (\$+KDV)
1	Pioneer DVD-A05SZ	Multimedya (212) 212 98 50	16X	40X	Slot	62.45	57.90	60.00	25.80	90	89.89	146
2	Aopen DVD-1640PRO	İhlas Acer (216) 317 96 50	16X	40X	Slot	57.25	61.43	58.40	45.37	75	88.80	123
3	Acer DVP1640A	İhlas Acer (216) 317 96 50	16X	40X	Tray	54.77	57.80	58.80	9.60	70	79.63	125
4	LG DRD 8120B	Ufotek (212) 274 56 60	12X	40X	Tray	47.35	53.00	51.60	65.27	60	78.78	94
5	Philips PCDV104R	Boğaziçi Bilgisayar (212) 217 29 29	16X	40X	Tray	42.95	42.10	60.00	21.80	70	67.48	140
6	Asus DVD-E612	Çizgi Elektronik, Boğaziçi Bilgisayar*	12X	40X	Tray	40.21	43.73	42.17	31.67	70	65.34	130
7	Creative DVD1242E	Empa www.empa.com.tr, Multimedya, GenpaCom*	12X	40X	Tray	33.42	44.36	31.20	55.49	70	65.01	99
8	Creative DVD8400E	Empa www.empa.com.tr, Multimedya, GenpaCom	8X	40X	Tray	39.35	32.70	67.20	35.40	75	64.96	F.A.
9	Samsung SD-612	Ufotek (212) 274 56 60	12X	40X	Tray	34.30	45.56	31.20	57.00	65	64.06	143
10	LG DRD 8080B	Ufotek (212) 274 56 60	8X	40X	Tray	37.50	42.46	49.60	13.99	75	62.38	124

* Multimedya tel: (212) 212 98 50, GenpaCom tel: (212) 320 10 50, Çizgi Elektronik: (212) 273 14 91, Boğaziçi Bilgisayar: (212) 217 29 29 F.A.: Firmayı arayınız.

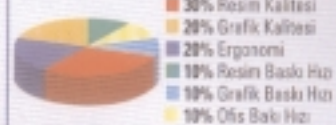
Mürekkep Püskürtmeli Yazıcılar

4

Yüksek çözünürlük:
Lexmark Z42 yüksek baskı çözünürlüğü sayesinde kendisini diğer yazıcılardan farklılaştırıyor.

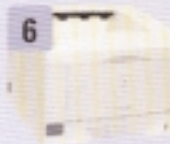
Test Kriterlerinin Yüzdeleri

	Marka Model	Distribütör Telefon	Çözünürlük (dpi)	Bağlantı Şekli	Office Baskı Hızı	Resim Baskı Hızı	Grafik Baskı Hızı	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Ergonomi	CHIP Toplam P.	Fiyat (+KDV)
1	Epson Stylus Color 980	Epson Türkiye (212) 217 04 90	2880x720	Paralel, USB	198 sn	81 sn	61 sn	85	85	90	87.73	250 \$
2	HP 1220 C	HP (212) 224 59 25	600x600	Paralel, USB	114 sn	194 sn	93 sn	85	82	90	85.30	540 \$
3	Epson Stylus Photo 1270	Epson Türkiye (212) 217 04 90	1440x720	Paralel, USB	218 sn	89 sn	54 sn	69	72	90	82.63	385 \$
4	Lexmark Z42	Pera (212) 221 12 82	2400x1200	Paralel, USB	223 sn	126 sn	113 sn	82	83	80	80.23	136 \$
5	HP 930C	HP (212) 224 59 25	600x600	Paralel, USB	257 sn	129 sn	100 sn	90	84	70	80.21	199 \$
6	HP 970 Cxi	HP (212) 224 59 25	600x600	Paralel, USB	205 sn	129 sn	94 sn	75	82	75	76.13	360 \$
7	Xerox Docuprint M1760	Xerox Türkiye (0800) 211 30 97	1200x1200	Paralel, USB	217 sn	145 sn	103 sn	70	75	85	74.30	228 \$
8	HP 950C	HP (212) 224 59 25	600x600	Paralel, USB	226 sn	128 sn	108 sn	80	82	70	72.45	250 \$
9	Canon BJC-8200 Photo	Hesmak (216) 391 88 00	1200x1200	Paralel, USB	378 sn	150 sn	126 sn	72	77	80	72.45	420 \$
10	Canon BJC-3000	Hesmak (216) 391 88 00	1440x720	Paralel, USB	243 sn	60 sn	48 sn	61	59	78	71.38	119 \$

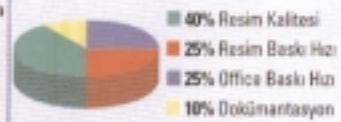
2000\$'ın Altındaki Lazer Yazıcılar

6

Ortalama Performans:
Xerox'un bu modeli ortalama bir performans sergilerken fiyat performansı olarak oldukça dikkat çekici. Ev kullanıcıları için ideal.

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

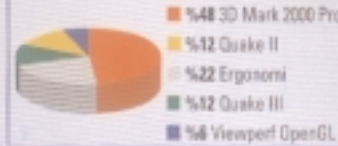

	Marka Model	Distribütör Telefon	Baskı Hızı (sayı/dk)	Çözünürlük (dpi)	RAM (MB)	Çalışması için g. süre	Office Baskı H. (s)	Resim Baskı H. (s)	Resim Kalitesi	Dokümantasyon	CHIP Toplam P.	Fiyat (+KDV)
1	Xerox Docuprint N2125	Xerox (212) 274 93 54	20	1200	32	14 sn	43	25	85	70	81.91	1470 \$
2	Canon LBP-1750	Hesmak (216) 391 88 00	17	1200	4	25 sn	47	17	73	75	80.86	1960 \$
3	Brother 1660e	GenpaCom (212) 320 10 50	16	1200	8	16 sn	48	18	73	75	79.50	1267 \$
4	Xerox Docuprint N17	Xerox (212) 274 93 54	12	1200	16	12 sn	53	27	85	70	77.55	1470 \$
5	HP 2100M	HP (212) 224 59 25	10	1200	8	17 sn	70	25	80	85	74.27	799 \$
6	Xerox Docuprint N17	Xerox (212) 274 93 54	12	1200	4	17 sn	55	29	80	70	73.72	555 \$
7	Lexmark Optra M410	Pera (212) 221 12 82	12	600	4	17 sn	85	30	80	80	72.42	700 \$
8	Epson EPC-5700	Romar (212) 252 08 09	8	1200	4	19 sn	85	27	82	85	72.37	246.000 TL
9	Brother 1250	GenpaCom (212) 320 10 50	12	1200	4	15 sn	80	25	80	70	71.01	379 \$
10	Brother 1270	GenpaCom (212) 320 10 50	12	1200	4	15 sn	75	23	78	60	70.45	549 \$

150\$'ın
Altındaki
Ekran Kartları

Çift monitör desteği:
TOP 10'un en gözdesi
Cardex çift monitör
desteğiyle de diğer rakip-
lerinden oldukça avantajlı

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

	Marka Model	Distribütör Telefon	Chipseti	Mimarisi	RAM	Quake III	Quake II	3D Mark Pro 2000	Viewperf OpenGL	Ergonomi	CHIP Top. Puanı	Fiyatı \$+KDV
1	Cardex Geforce2 MX Golden Sample	Empa www.empa.com.tr	Nvidia Geforce2 MX	AGP 4x	32MB SDRAM	46.60	44.67	42.62	42.7	80	64.46	148
2	Gailemot Prophet II-MX	Ufotek (212) 274 56 60	Nvidia Geforce2 MX	AGP 4x	32MB SDRAM	51.10	47.82	45.33	42.2	70	64.43	139
3	Leadtek Geforce 2 MX	Leadtek Türkiye (212) 217 08 50	Nvidia Geforce2 MX	AGP 4x	32MB SDRAM	48.60	45.30	44.18	42.3	75	64.37	146
4	PixelView Geforce2 MX Twin	Multimedya (212) 212 98 50	Nvidia Geforce2 MX	AGP 4x	32MB SDRAM	43.00	44.65	49.77	42.0	70	61.02	F.A.
5	ATI Radeon	4K (212) 259 38 00	ATI Radeon	AGP 4x	32MB SDRAM	43.50	43.60	45.89	24.8	67	60.87	150
6	Aspen PA256MX	İhlas Acer (212) 317 96 50, Emesa (212) 210 08 58	Nvidia Geforce2 MX	AGP 4x	32MB SDRAM	43.35	45.22	45.85	41.5	60	59.82	139
7	MSI MS-Starforce 816	4K (212) 259 38 00	Nvidia Geforce2 MX	AGP 4x	32MB SDRAM	47.10	45.50	43.75	42.6	60	59.78	145
8	Abit Siluro GF2 MX	Datagate (212) 288 53 11, Çığı (212) 273 14 91	Nvidia Geforce2 MX	AGP 4x	32MB SDRAM	49.25	45.75	43.06	42.8	60	59.16	106
9	PixelView Geforce2 MX	Multimedya (212) 212 98 50	Nvidia Geforce2 MX	AGP 4x	32MB SDRAM	43.55	45.25	45.97	42.0	55	58.90	109
10	İsca Geforce2 MX	Pasific (212) 212 88 65	Nvidia Geforce2 MX	AGP 4x	32MB SDRAM	40.10	42.37	44.77	42.1	60	58.85	106

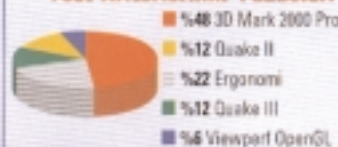
* Empa: www.empa.com.tr, Multimedya tel: (212) 212 98 50

F.A.: Firmayı arayınız.

150\$'ın
Üstündeki
Ekran Kartları

Yüksek performans:
Birçok uygulamada en
önde giden Creative
ergonomi puanının
düşüklüğünden dolayı bir-
inciliği rakibine kaptırdı

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

	Marka Model	Distribütör Telefon	Chipseti	Mimarisi	RAM	Quake III	Quake II	3D Mark Pro 2000	Viewperf OpenGL	Ergonomi	CHIP Top. Puanı	Fiyatı \$+KDV
1	Elsa Gladiac Geforce2 Ultra	TET (212) 256 35 32	Geforce2 Ultra	AGP 4x	64MB DDR	79.50	79.87	79.79	42.00	75	95.55	465
2	Creative Geforce 2 Ultra	GenpaCom, Empa, Multimedya*	Geforce2 Ultra	AGP 4x	64MB DDR	83.85	80.00	84.18	43.00	45	90.68	480
3	Leadtek Geforce 2 GTS Pro	Leadtek Türkiye (212) 217 08 50	Nvidia Geforce2 GTS	AGP 4x	64MB DDR	80.25	78.90	74.00	41.90	60	87.96	299
4	Abit Siluro GF256 GTS	Datagate (212) 288 53 11, Çığı (212) 273 14 91	Nvidia Geforce2 GTS	AGP 4x	64MB DDR	76.00	72.80	67.53	31.00	60	81.43	305
5	Aspen PA256 Deluxe	İhlas Acer (212) 317 96 50, Emesa (212) 210 08 58	Nvidia Geforce2 GTS	AGP 4x	32MB DDR	69.90	71.55	64.81	35.74	60	79.26	325
6	ATI Radeon	4K (212) 259 38 00	ATI Radeon	AGP 4x	64MB DDR	57.00	58.50	57.22	24.80	92	78.81	360
7	Elsa Gladiac Geforce2 GTS	TET (212) 256 35 32	Nvidia Geforce2 GTS	AGP 4x	32MB DDR	68.30	72.22	50.09	34.20	60	78.71	289
8	Gigabyte GF-2000	Empa www.empa.com.tr	Nvidia Geforce2 GTS	AGP 4x	32MB DDR	69.50	72.12	64.41	35.20	45	74.90	198
9	ATI ALL-in Wonder Radeon	4K (212) 259 38 00	ATI Radeon	AGP 4x	32MB DDR	42.00	48.82	51.83	24.80	98	73.51	295
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* GenpaCom tel: (212) 320 10 50, Empa: www.empa.com.tr, Multimedya tel: (212) 212 98 50

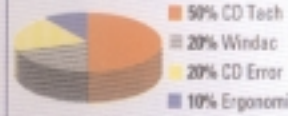
CD Sürücüler

3

**Yüksek fiyat/perfor-
mans oranı:** Rakipleri
arasında düşük fiyatıyla
ön plana çıkan Aopen
üst sıralarda yerini aldı.

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

	Marka Model	Distribütör Firma Telefon	Araçbirim	Hızı	Ön Bellek (Cache)	CD Tech Perfor.	Audio Ripping	Hata Düzelt. Performansı	Ergonomi	CHIP Toplam P.	Fiyatı (\$ + KDV)
1	Kenwood UCR-421	Vega (212) 347 01 47	IDE Ultra DMA 33	72X	2 MB	57.86	12.4 X	277.80	80	83.88	100
2	Aopen CD-948E	İhlas Acer (216) 317 96 50	IDE Ultra DMA 33	48X	128 Kb	30.76	20 X	125.40	65	75.67	36
3	Aopen CD-952E	İhlas Acer (216) 317 96 50	IDE Ultra DMA 33	52X	128 Kb	27.50	19.1X	136.00	65	70.05	36
4	Asus CD-S550	Çizgi Elektronik (212) 273 14 91	IDE Ultra DMA 33	50X	128 Kb	35.88	13.9 X	158.10	65	86.99	46
5	Creative CD5233E	GenpaCom (212) 320 10 50 Multimedya, Empa*	IDE Ultra DMA 33	52X	256 Kb	30.02	7.8 X	81.40	70	63.03	45
6	Samsung SC-152	Ufotek (212) 274 56 60	IDE Ultra DMA 33	52X	128 Kb	27.32	7.9 X	70.20	60	62.70	39
7	Sony CDU4811	Emeaa (212) 210 08 58, Pampa, Empa*	IDE Ultra DMA 33	48X	128 Kb	31.52	7.8 X	82.30	60	62.56	40
8	LG CRD-8520B	Ufotek (212) 274 56 60	IDE Ultra DMA 33	52X	128 Kb	29.42	13.6 X	195.2	60	59.15	43
9	Sony CDU4821	Emeaa (212) 210 08 58, Pampa, Empa*	IDE Ultra DMA 33	48X	512 Kb	29.04	7.8 X	99.10	60	57.76	40
10	LG CRD-8482B	Ufotek (212) 274 56 60	IDE Ultra DMA 33	48X	128 Kb	25.54	7.9 X	90.30	60	56.61	39

* Empa: www.empa.com.tr, Multimedya tel: (212) 212 98 50, Pampa tel: (212) 256 65 90

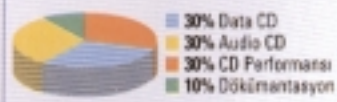
CD Yazıcılar

5

**Düşük fiyatlı CD
Yazıcı:** Yüksek ön
belleğe sahip olan bu
ürün ortalama perfor-
mansının yanısıra uygun
fiyatı ile de dikkat çekiyor

Test Kriterlerinin Yüzdeleri

	Marka Model	Distribütör Firma Telefon	Araçbirim	Yazma/R W/Okuma	Ön-bellek	Ort. Veri Tran. H.	Erişim Süresi	Hata Düzelt.	Audio CD	Data CD	Ergonomi	CHIP Toplam P.	Fiyatı (\$ + KDV)
1	Yamaha CDRW 2100E	SKY (212) 225 68 08, Multimedya*	IDE	16/10/40	8 MB	3158 kb/s	105 ms	253 ms	1020 ms	465 ms	80	94.35	239
2	Aopen CRW-1232	İhlas Acer (216) 317 96 50	IDE	12/10/32	4 MB	2653 kb/s	125 ms	2553.8 ms	1080 ms	488 ms	75	89.45	193
3	Plextor PX-W1210TA	Sky(212) 225 68 08, Microbeta (312) 467 06 35	IDE	12/10/32	2 MB	1542 kb/s	188 ms	102.2 ms	1603 ms	495 ms	90	78.66	245
4	Ricoh MP7120A	Ufotek (212) 274 56 60	IDE	12/8/32	4 MB	2547 kb/s	145 ms	151.7 ms	1420 ms	515 ms	75	78.43	219
5	LG CED-8120B	Ufotek (212) 274 56 60	IDE	12/8/32	8 MB	2614 kb/s	127 ms	198 ms	1359 ms	538 ms	75	78.00	175
6	Creative CD-RW Blaster 12/10/32	GenpaCom (212) 320 10 50 Multimedya, Empa	IDE	12/10/32	2 MB	2543 kb/s	136 ms	352 ms	1450 ms	521 ms	70	75.91	F.A.
7	Sony CRX145E	Pampa(212) 256 65 90, Emeaa, Empa*	IDE	10/4/32	4 MB	2746 kb/s	142 ms	162.9 ms	1343 ms	622 ms	75	75.83	210
8	HP Plus 9350i	HP (212) 224 58 25	IDE	10/4/32	4 MB	2732 kb/s	147 ms	118.3 ms	1900 ms	503 ms	85	75.53	249
9	Samsung SW-208	Ufotek (212) 274 56 60	IDE	8/4/32	4 MB	3783 kb/s	100 ms	75.1 ms	2023 ms	621 ms	70	73.51	175
10	Tec CDW512W	Sky (212) 225 68 08	IDE	12/10/32	4 MB	2851 kb/s	95 ms	97.0 ms	1730 ms	615 ms	45	72.39	275

* Empa: www.empa.com.tr, Emeaa tel: (212) 210 08 58, Multimedya tel: (212) 212 98 50 F.A.: Firmayı arayınız.

Yazılım

Abandonware

Eskiler Bedava

Nostaljinin zevki: DOS'un ve Windows'un ilk günlerinden kalan eski programlar kullanıcılar arasından her geçen gün daha çok fanatik kazanıyor.

"Neden Word 2.0'dan Word 2000'e geçmem gerektiği sorusuna bir cevap bulamıyorum", bir çok kullanıcı güncellemelere karşı savunmaya geçiyor. Senelerdir vaz geçemediğiniz ve geliştirilmemiş bir programı hala kullanıyor musunuz? Bu tür programların toplanması "Abandonware" olarak adlandırılıyor. Türkçe'ye ise direkt olarak "Atılmış Araçlar" olarak çevrilebilir. Bu aralar yüzlerce web sayfası Abandonware download hizmeti sunuyor. Bunların çok büyük bir kısmını güvenilir bir fanatik grubuna sahip olan DOS oyunları oluşturuyor. İnternette bulabileceğiniz binlerce Abandonware programı arasında Excel 2.1, Photoshop 1.0 ve Netscape 0.9 çeşitli uygulamalar da bulunuyor.

Eski programların kullanılma nedeni

Eski program kullanıcılarını PC'lerini hızlandırmayan veya teknolojik gelişmelerden uzak durmak isteyen eski bilgisayar sahipleri arasında buluyorlar. Nostaljik duygular ve koleksiyonculuk da önemli bir rol oynuyor. Biri neden Norton Antivirüs 1990 gibi pratik kullanım değerini kaybetmiş bir programı indirmek isteyebilir? Buradaki ipucu eski programların bugün için bileşenler sunması. Eğer eski versiyonlar gereksinimleri karşılıyorsa neden güncel programların kullanılması gerektiği sorusu "yeni"nin kesinlikle "iyi" anlamına gelmemesi düşüncesi ile bağ-

Gün ışığına dönüş: Eski programlar üzerindeki tozlardan kurtuldu ve koleksiyoncuların arşivindeki yerini aldılar.

daştırılabilir. Abandonware fanatikleri yazılımlardaki hızlı ve hata yüklü gelişimi eleştiriyorlar. Onlar her yeni versiyonda bulunan hatalarla çalışmak istemiyorlar.

Abandonware sayfalarının sahipleri bir gri alan içerisinde bulunuyorlar. Çünkü on yıllık devirlerde Copyright hakları ile korunan programlar sunuyorlar. Üreticilerden ise çok az çekini-

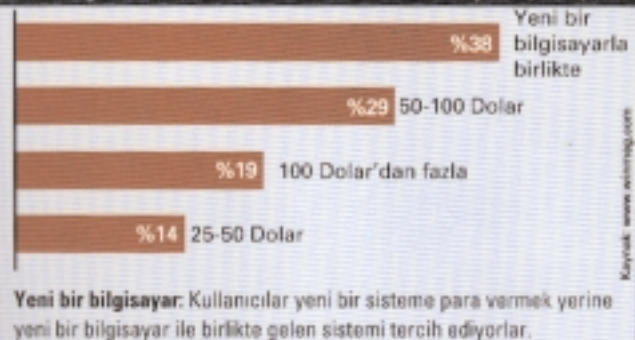
yorlar. Buna karşın Borland gibi firmalar eski programlama dillerini ücretsiz olarak dağıtıyorlar. Ancak sınırın ne kadar olduğu sorusu varlığını halen koruyor. Çünkü bazı web sayfalarında henüz eskimemiş ve atılmayan Word 7.0 gibi programlar da bulunuyor.

Bilgi için: www.safelink.net/danrose

İçindekiler

- 156 Yazılım Testi
- 164 Ayın Shareware'leri
- 172 Whistler: Son Beta'dan İzlenimler
- 180 Excel Fonksiyonlar
- 186 Grafik Plug-in'leri
- 196 Bilgisayarla Müzik
- 202 Windows Güncellemeleri
- 210 İnternet Bağlantı Paylaşımı
- 216 Windows 98'deki Me Özellikleri
- 220 Gelecek Linux 1.0

Yeni İşletim Sistemi: Ne kadar bütçe ayrılıyor?

In & out

Arama Yazılımları

Copernic benzeri arama programları web tabanlı nispeten yavaş arama motorlarını gün geçtikçe kullanışsızlaştırıyor.

Elveda FDISK

MS-DOS'lu günlerin yararlı dostu Fdisk, yeni disk bölümleme programları nedeniyle unutulmuş bir film yıldızı gibi unutuldu

JAVA ile Internet Tabanlı Yaşam Buzdolabınız Bağlansın

Sun Microsystems, ABD'nin Las Vegas kentinde düzenlenen Consumer Electronics Show'da kullanıcılarına "internete bağlı yaşam tarzı" adını verdiği bir şov ile kullanıcılara Java teknolojisi tabanlı ev, seyahat ve oyun cihazlarını sergiledi. Internet Ev kavramının destekleyici unsurları olan internete bağlı eşyaların geniş kapsamlı ele alındığı fuarda internet bağlantısı olan cihaz-

lardan yemek menülerine ulaşmak, seyahatırken evin durumunu izleyebilmek, isteyen evdeki çocukların kontrolünü sağlamak gibi tanıtımlarla Java tabanlı uygulamaların nasıl kullanılabilirliği anlatıldı. Sun'un Java tabanlı şovuna kablosuz iletişim, etkileşimli televizyon, görüntü düzenleme, beyaz aygıt ve tüketici elektroniği endüstrilerinin çeşitli firmalar katıldı.

Bill Show'da Son Perde:

Yeni Windows Yıl Sonunda Geliyor

Microsoft bu yılın sonunda geniş web olanakları ile donanmış yeni versiyon Windows ve ofis ürünlerini piyasaya süreceğini açıkladı. Windows XP ve Office XP olarak tanımlanan ürünlerin isimlerindeki XP eki "deneyim" anlamına gelen İngilizce eXPerience kelimesinden kaynaklanıyor ve firmanın sektördeki deneyimini ifade ediyor. "Whistler" kod ismi ile geliştirilen Windows XP kişisel bilgisayar kullanıcılarını hedefleyecek ve gelişmiş gerçek zamanlı ses ve video konferans özellikleri, online yardımcı Windows uzmanı gibi konularda ön plana çıkacak gibi görünüyor.

Freeware

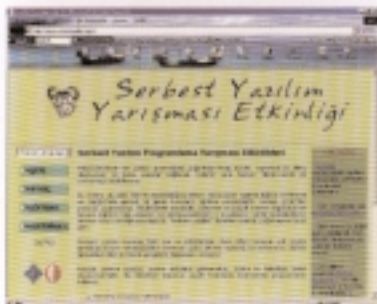
Serbest Yazılım Programlama Yarışması

Dünyada türünün ilk örneği olan Serbest Yazılım Programlama Yarışması başladı. Serbest programlama dilinde yazılmış ve platform kısıtlı olmayan, kendi yazdığınız yazılımlarınız ile bu yarışmaya katılabilirsiniz. Tek koşul yazılımların Lesser GPL ile lisanslanmış olması. Bu olay aslında bir yarışmadan daha çok bir etkinlik olarak tanımlanıyor. Etkinlikler kapsamında C++ dilinin yaratıcısı

Bjarne Stroustrup ve Efsane masaüstü yöneticisinin yazarı Serdar Özler Ankara ve İstanbul'da seminerler verecek. Organizatörlere göre serbest yazılım kavramı sadece ücretsiz yazılım anlamına gelmiyor, aksine bir felsefeye temel oluşturuyor. Bu felsefeye dayanan çeşitli lisanslarla lisanslanmış programlarda kullanıcı;

- Özgürce programı çalıştırabilir,
- Programın nasıl çalıştığını araştırabilir,
- Kaynak kodunu kullanarak kendi ihtiyaçlarına adapte edebilir,
- Kopyalarını serbestçe dağıtabilir,
- Programı geliştirerek son halini kaynak kodunu açık bırakmak kaydıyla ücretsiz ya da ücretli dağıtabilir.

Ayrıntılı bilgi için:
www.serbestyazilim.org.tr

FİLM LABORATUAR KAMERA DİJİTAL AKSESUAR

5 - 8 Nisan 2001

Çeşitli iletişim teknolojileri,
görüntünün sinemaları zorluyor.
Dijital teknoloji, görsellik kavramına farklı
boyutlar kazandırıyor.
Ses, zaman, sanal ortam, hareket ve interaktivite.
Fotoğraf, video ve dijital görüntüleme sistemleri
alanındaki tüm yenilikler Interkamera 2001 Fuarı'nda...

8. Fotoğraf, Video ve
Dijital Görüntüleme Sistemleri Fuarı
INTER
2001
KAMERA

Merkez Ofis: Gazeteciler Mah.
Sağlam Fikir Sok. No:19
Etiler/Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0-212) 212 31 00 (8 Hattı)
Faks: (0-212) 212 31 08 - 212 30 98
İnternet: <http://www.tuyap.com>
E-mail: Satış.sales@tuyap.com
Tanıtım: tanitim@tuyap.com
Bazı ve Makine İşletim: halkaliskiler@tuyap.com
Fuar Alanı Beylikdüzü: tanitim@tuyap.com

Ziyaret saatleri : 5 - 6 - 7 Nisan 2001 (10.30-19.30)
8 Nisan 2001 (10.30-19.00)

Geleceği Tahmin Etmek

Verim Artışı İçin Bilgisayarlı Talep Tahmini

Boğaziçi Yazılım, lojistik ve üretim departmanlarının verimliliğini artıracak yeni bir teknoloji çözümünü sunduğunu açıkladı. Manugistics Talep Planlama yazılımının, uygulandığı firmalarda talep tahmin doğruluğunda ortalama % 35 iyileşme sağladığı belirtiliyor. Tedarik zinciri yönetiminde başarı, büyük ölçüde talep tahminlerinin geliştirilmesine dayanıyor. Başta üretim planlama faaliyetleri olmak üzere lojistiğin her alanı talep tahminlerinden etkileniyor. Talep tahminlerinin doğru yapılması, lojistik yöneticilerinin proaktif davranmalarına olanak veriyor. Türkiye'de Boğaziçi Yazılım tarafından temsil edilen Manugistics yazılımı, müşteri talebinin doğru tahmin edilmesini sağlayan ve firmanın karar verme yeteneklerini geliştiren bir araç sunuyor. Manugistics Talep

Planlama modülü, gerçeği yansıtmayan üretim çizelgelerinin ve fazla ya da eksik tutulan emniyet stokunun neden olduğu maliyetleri düşürmek ve müşteri hizmet-

BOĞAZIÇI
YAZILIM

lerini geliştirmek açısından lojistik ve üretim departmanlarına destek oluyor.

Nasıl Çalışıyor?
İstatistik sorunları

Manugistics Talep Planlama modülü, yöntem olarak gelişmiş zaman serisi metodlarını kullanıyor. Promosyon, indirim, hava, demografik veriler ve rakiplerle ilgili gelişmeler gibi satışları etkileyen her türlü olayın etkisi modele

yansıtılabiliyor. Model boyunca çeşitli yöntemlerle hata hesaplamaları yapıyor ve sistem her adımda bu hataları temel alarak model parametrelerini yeniden düzenliyor. Manugistics, kalem, müşteri grubu ve lokasyon olmak üzere üç talep tahmin birimine dayalı olarak talep planlama yapıyor. Böylece satış tahminleri, müşteriler ya da lokasyonlar bazında, istenen seviyede takip edilebiliyor.

Modülün grafiksel özellikleri, hatalar ile ölçülen tahmin performansının çeşitli kriterlere göre izlenebilmesini sağlıyor. Kullanıcı, bu uyarılar doğrultusunda, model üzerinde gerekli gördüğü değişiklikleri yapabiliyor. Bazı uyarılar, firmanın uzun dönemli geleceği görmesini sağlayarak birtakım stratejik konularda kararlar vermesine destek oluyor.

Kısa Kısa

Diskeeper

Executive Software Diskeeper isimli programı pek çok bilgisayar kullanıcısının, donanımcının en büyük yardımcısı oldu. Windows NT için ilk disk birleştirici program olmasının yanında Windows 2000 için de birikti. En yeni Diskeeper sürümü olan Diskeeper 6.0 bünyesinde eskiden tutulmasına neden olan tüm yararlı özelliklerin yanında kullanıcıların şikayet ettiği kimi sorunları da düzelterek piyasaya çıkıyor. Yeni versiyonun vurucu özelliği ise "kur ve unut" özelliği. Program kurulduktan sonra bir daha kullanıcının çalıştırmasını beklemeden, sabit disk'in birleştirilmeye ihtiyacı olduğunu belirlediğinde birleştirme işlemini gerçekleştirerek diskin performansının devamlı yüksek kalmasını sağlıyor.

Satış Yapan Bir Web Siteniz Yok mu?

TicaretNet'ten e-Ticaret Paketi

'On-line Shopping' konusunda yapılan araştırmalar ümit verici. 2000 senesinin ilk yarısı itibarı ile Türkiye'de internet kullanıcılarının yaklaşık %5'i bir aylık bir süreçte internet üzerinde alışveriş

içerisinde kurulumu kolay ve kullanıcıların diledikleri dükkan tipini 'adım adım' oluşturdukları, ürünlerini diledikleri departman yapılarında internet sitesi üzerine yerleştirilebildikleri bir dünya sunuyor. Kullanıcılar bir sene sürecek ilk kullanım süreci sonunda eğer uygulamanın devamını dilerlerse kutuların içerisinde bulacakları bir ek başvuru formunu doldurarak TicaretNet'e ulaştırmaları yeterli olacak. Kullanıcılar bu uygulama

yapmış olduklarını söylüyorlar ve bu oran giderek artıyor.

TicaretNet, kendi geliştirmiş olduğu WeSt (Webstore Technologies) platformu sayesinde interneti bir satış kanalına dönüştürmek isteyen kişi veya kuruluşlara kolaylık sağlıyor. TicaretNet, 'Elektronik Ticaret Başlangıç Paketi' ile müşterilerine bir kutu

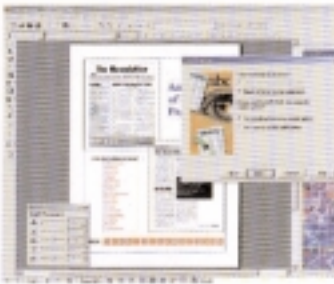
ma sayesinde hiçbir ekstra donanım, yazılım ya da diğer konularda çaba sarfetmek durumunda kalmadıkları gibi, sistemin kullanım süresince de her türlü servis desteğini LBS-TicaretNet ekiplerinden temin edecekleri için hiçbir ekstra eleman ya da teknik ekip oluşturma zorunluluğunda da kalmayacaklar.

Masa Üstü Yayıncılıkta Alternatifler

Serif Page Plus Yenilendi

6.0 sürümü ile arasında görünürde büyük farklar olmasa da iki yıllık bir çalışmanın ürünü olan Serif PagePlus'ın 7.0 sürümü masaüstü yayıncılığa yeni boyutla kazandıracak pek çok araç ve özellik taşıyor. Write Plus isimli bir kelime işlemciyi de beraberinde getiren Serif Page Plus Masa üstü yayıncılıkla ilgilenen ama klasik programları pahalı bulanlar için uygun bir alternatif olabilir.

İçinde Web tasarımı araçları da içeren program, aynı zamanda web yayıncılığı yapmak isteyenlerin de ilgisini çekecek gibi görünüyor. 60\$ civarında fiyatı olan ürünün upgrade fiyatı ise 20 \$ civarında.

Cepte de JAVA

Kablosuz network sistemlerinde kullanılan yenilikçi OSS çözümleri Java'da çalışacak. Sun Microsystems, Cisco Systems, Ericsson, Motorola, Nec, Nokia, Nortel Networks ve Telcordia Technologies gibi alanlarında lider firmalar JAVA üzerinde OSS (İletişim Destek Sistemleri) için ortak bir çalışma yürütme kararı aldılar. Telekom sektörünün devlerinin OSS için bir araya gelmelerinin sebebinin 3G kablosuz network uygulama alanlarına odaklanmak olduğu belirtildi.

Download ile Satış

İnternet'in en büyük satış organizasyonu Amazon.com yeni bir uygulamaya geçtiğini açıkladı. Posta ücretlerinden sakınmak isteyen kullanıcılar için satın almak istedikleri yazılım ürünlerinin download edilmesine imkan sağlayan Amazon yetkilileri bu yöntemin kullanıcıya ucuzluk getirdiğini ama henüz kendileri için postayla göndermekten farklı bir maliyeti olmadığını belirttiler. Amazon'un yeni Software Download sitesini, ziyaret edebilirsiniz.

İçindekiler

- 156 Abby FineReader Pro 5.0
Tarayıcınız Artık Okuyabiliyor
- 158 Norton Ghost 2001
Tüm Sistemi Yedekleyin
- 158 Microsoft Visio 2000
Microsoft Destekli Visio
- 160 CorelDRAW 10
İpek Sağan CorelDRAW

Abby FineReader Pro 5.0

Tarayıcınız Artık Okuyabiliyor

Zaten çok güçlü bir metin tanıma yazılımı olan FineReader'ı daha da geliştiren Abbyy, yeni sürümü tamamen ev kullanıcılarına göre hazırlamış.

Yazıcınıza yeni bir fonksiyon ekleyen karakter tanıma yazılımları içinde oldukça iyi bir yere sahip olan Abbyy'in FineReader'ı basılı medyadan metin formatına dönüşüm için kullanıcılara oldukça basit ama etkili bir yol sunuyor. Bunun için doğrudan twain uyumlu bir tarayıcı kullanılabildiği gibi alternatif olarak uyumlu dosya

ana pencerenin kişiselleştirilip istenen pencerelerin açılıp kapanması da sağlanabiliyor.

Tek bir tuşa tıklayarak tüm işlem gerçekleşiyor

Program içinde baştan sona tüm tanımlama işlemi ise sadece bir tuşa basmak kadar kolay. İstediğiniz belgeyi tarayıcınız içine yerleştirdikten sonra sa-

neReader, herhangi bir nedenden dolayı emin olmadığı kelimeleri sonuç metninde görmeniz için işaretliyor. Bu şekilde olası hataların elle düzeltilmesi işlemi de kolaylaşmış oluyor. Düzeltme için tüm metni gözden geçirebileceğiniz gibi dahili yazım denetimini kullanmak da mümkün oluyor. Program tarafından altı çizilen kelimeler ise çoğunlukla özel isimler ve satır sonlarındaki noktalama işaretleri ile karışan kelimelerden oluşuyor.

Eğitim ile el yazısı bile kolayca tanımlanabiliyor

Eğer okutacağınız metin dekoratif fontlar ya da matematik sembolleri gibi özel karakterler içeriyorsa bu durumda önceden FineReader'ı eğitmeniz gerekebiliyor. Fazla uzun zaman almayan bu işlem daha başarılı sonuçlar elde etmenize yarıyor. Çok sık kullanılabilecek bir fonksiyon olmamasına rağmen programa dahil edilmiş olması bir artı sayılabilir. 176 dilde metin tanımanın yanı sıra 30 dilde de hata düzeltme özelliğine sahip program artık neredeyse tüm tarayıcıları da destekliyor.

Sonuç olarak FineReader, özellikle resimleri toplu işleme konusunda size gerçekten çok fazla zaman kazandırabilecek bir yazılım. Bu şekilde işlem devam ederken siz başka işlerinize ayıracak çok daha fazla zaman bulabilirsiniz.

↑ çok iyi

Bilgi için: KETS

Fiyatı: Office 450\$, Pro 115\$

Tel: (212) 240 1828

- Geniş dosya biçimi desteği
- Eğitilebilirlik özelliği
- Türkçe yazım denetimi

NASIL TEST ETTİK?

Yazılım

CHIP editörleri yeni yazılımları hemen test edip yorumlarını not formunda da belirtiyorlar:

↑ çok iyi

CHIP yazılımların kalitesini şu üç alanda değerlendiriyor:

İşlevsellik: Bu kriter şu ana soruya cevap arıyor: Program, yerine getirilmek üzere geliştirildiği işleri ne kadar iyi bir şekilde yerine getiriyor? Burada özellikle fonksiyon kapsamı ve hata-sız bir koda önem veriliyor.

Ergonomi: CHIP, dokümantasyonun kalitesini ve kolay kullanımı bu başlık altında inceliyor. Programla birlikte gelen kitapçık ne kadar kapsamlı ve anlaşılır, online yardım yeterince iyi mi, sihirbazlar ve diğer yardımcı araçlar var mı?

Kaynaklar: Bu başlık altında da iki alan değerlendiriliyor: Programın fiyat/performans oranı nasıl ve sistem gereksinimleri (bellek ihtiyacı, işlemci gücü gibi) ne kadar yüksek?

Belge içinde birden fazla makale yer alsa bile FineReader bunların yazı sırasını karıştırmadan metne dönüştürebilecek kadar başarılı.

biçiminde olması şartı ile daha önceden hazırlanmış bir resim dosyasından da faydalanılabiliyor. Bunun için FineReader 5.0; bmp, jpeg ve tiff de dahil olmak üzere bir çok dosya biçimini tanıyor. Ayrıca sonuçlanmış metin dosyalarının standart formatlar olan doc, rtf, txt ve csv dışında artık pdf ve html gibi çok daha farklı dosya biçimlerinde saklanması da mümkün oluyor. FineReader'ın birçok bölüme ayrılmış ekranı, belgelerin thumbnail görüntüleri ve üzerinde çalışılan belgenin görüntüsünün yanında oluşan metnin son hali ve belgeyi yakından izlemek için bir zoom penceresini de aynı ekrandan kullanıcıya ulaştırabiliyor. Ancak istenirse

dece "Scan & Read" tuşuna tıklayarak birkaç dakika içinde metni son haliyle ekranınızda buluyorsunuz. Sonuç ise her zaman gerçekten oldukça başarılı oluyor. Bu şekilde hızlıca tüm belgeleri işleyebileceğiniz gibi isterseniz resmin işlenmesinden önce okunmasını istediğiniz ve istemediğiniz alanları da seçebiliyorsunuz. Hatta burada kolon ya da blokların okunma sırasını da belirlemeniz mümkün oluyor. Ancak bunu yapmanıza aslında pek gerek kalmıyor. Çünkü FineReader, tek bir sayfa içinde birden fazla makale yer alsa bile otomatik olarak metin kolonlarını doğru sıralayabilecek kadar da zeki.

Tanıma işlemi sırasında Fi-

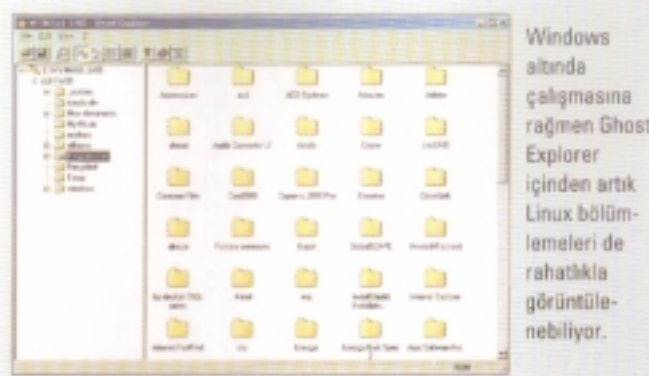
Norton Ghost 2001

Tüm Sistemi Yedekleyin

Norton ürün ailesinin en yeni bireyi olan Norton Ghost, kullanıcılara acil durumlarda geriye dönüşü kolaylaştırmak amacıyla sabit disklerinin bir yedeğini alabilmelerini sağlıyor. Basit anlamda aynı bir fotoğraf makinesi gibi sabit diskin resmi çekilip seçtiğiniz başka bir sürücü üzerinde saklanabiliyor. Bunun yanında yeni sürüm olan Ghost 2001, iş ortamlarında sistem yöneticilerinin ve bilgi işlem bölümlerinin de işini oldukça kolaylaştırıyor. Bu şekilde tek bir PC'nin bilgilerinin klonlanıp ağ üzerindeki tüm bilgisayarlara da dağıtılması mümkün oluyor.

Sabit diskinizdeki Linux bölümlerini de yedekleyin

Çıktığı tarihten itibaren çok hızlı bir şekilde gelişen Norton Ghost artık en iyi klonlama araçları arasında başı çekiyor. Yeni sürüm olan ve 2001 olarak

dalandırılan 6.5 ise birçok gelişmiş özellikle birlikte geliyor. Bunlar arasında en önemlisi ise Linux EXT2'ye sağlanan tam destek. NTFS, FAT16, FAT32 gibi diğer FAT formatlarında olduğu gibi artık rahatlıkla Linux partition'ları da klonlanıp yedeklenebiliyor. Hatta Windows altında çalışan ve yedeklerin içeriklerini görüntülemeye yarayan Ghost 2001 Explorer içinden bile Linux EXT2 yedeklerine destek

sağlanıyor. Ayrıca Ghost 2001 Windows 2000 NTFS 5 partit-
on'larını da destekliyor.

Yedeklerinizi bootable
CD içinde saklayın

Ghost 2001'de yeni olan diğer bir özellik ise önceden yaratılmış yedek dosyalarına sonradan dosya eklenebilmesi. Bu yedeklerin ise artık CD yazıcınızı kullanarak doğrudan CD-R ya da CD-RW'lerin üzerine yazılması da mümkün oluyor.

Bootable CD yapabilme yeteneğine de sahip olan program, böylelikle PC'nizin bu CD'ler üzerinden başlatılıp daha kolay bir şekilde kurtarılmasını da sağlayabiliyor. Önceki sürümlerde olduğu gibi Norton Ghost 2001 de LiveUpdate özelliğini kullanıyor. Böylelikle her zaman en son sürüme sahip olabiliyorsunuz. Daha önceki sürümü kullananlar ise yedeklerini CD'ye basabilmeleri için bu sürüme geçiş yapmaları yeterli olacaktır.

çok iyi

Bilgi için: [Arena/Armada/Index](#)

Fiyatı: 73 \$ + KDV

Tel: (212) 233 30 50/

(212) 230 89 81/

(212) 312 0505

- Linux EXT2 desteği
- CD'ye yedek alabilme
- Dosya ekleyebilme

Microsoft Visio 2000

Microsoft Destekli Visio

Microsoft en sonunda Visio'nun Standard, Technical, Professional ve Enterprise şeklinde 4 farklı sürümden oluşan 2000 ürün yelpazesini duyurdu. Bilindiği gibi faha önce Visio firmasına ait olan yazılımı Microsoft, Ocak başında satın

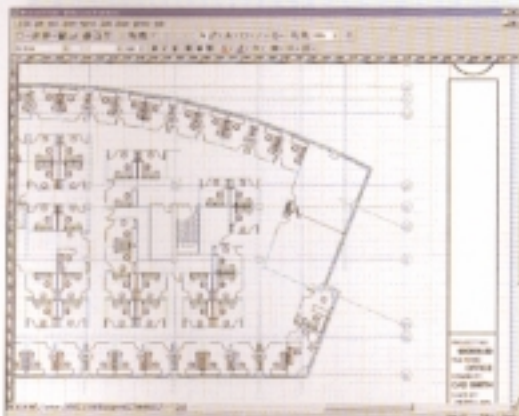
almıştı. Bu da akış şemaları yazılımlarının iş dünyasında artık ne kadar önem kazandığının en büyük göstergesini oluşturuyor.

Visio'nun yeni sürümü ise çok temiz ve anlaşılır görsel iletişimi günlük iş yaşamınıza ge-

tiriyor. Sadece birkaç fare tıklaması ile kolaylıkla diagramlar ve akış şemaları oluşturabileceğiniz program, ister personel yönetiminden ister de proje ya da ağ yönetiminden sorumlu olun size uygun bir sürüm sunabiliyor. Ayrıca sürümlerin tamamında fikirleriniz ne olursa olsun onları açıkça ifade edebileceğiniz zeki diagram araçları ve ortak bir grafik motoru da yer alıyor. Yeni sürümle birlikte organizasyon planları, yerel ağ şemaları, ofis kat planı ya da web sitesi haritası gibi hemen her konu ele alınabiliyor.

Microsoft Visio 2000 Profes-
sional, yazılım geliştiricileri, ağ
yöneticileri, iş adamları ve
webmaster'lar için mutlaka
edinmeleri gereken program-

lar arasında yer alıyor. Program tüm çalışmalarınızı düzenleyeceği gibi dolaylı yoldan işlerinizde performans artışı da sağlayacaktır. Yeni özellikler ile geleneksel diagram desteği programı satın almaya değer bir hale getiriyor. Kullanıcıları tarafından uzun süredir beklenen bir çok yeni özelliği bünyesine katması ve Microsoft ile birleşmesi ile ortaya gerçekten başarılı bir ürün çıkmış.

çok iyi

Bilgi için: Microsoft Türkiye

Fiyatı Firmayı Arayınız

Tel: (212) 336 69 99

- Üstün CAD uyumluluğu
- Duyarlı çizim araçları
- Geliştirilmiş internet desteği ▶

CorelDRAW 10

Işık Sağan CorelDraw

Corel'in bu profesyonel ve aynı zamanda da popüler çizim paketinde her zamanki programların gelişmiş sürümleri yanında artık bir Flash programı da yer alıyor.

Grafik sektörünün popüler yazılımları arasında yer alan Coreldraw'ın uzun zamandır beklenen yeni sürümü en sonunda kullanıcılar beğenisine sunuldu.

Corel, yeni sürüm olan 10'da her zaman olduğu gibi tek bir program yerine grafik sektöründe çalışanların ihtiyaç duyacağı tüm programları bir paket altında toplamış. Böylelikle kullanıcılar grafik, sayfa düzeni ve tipografi işlerinin yapılabildiği Coreldraw 10'un yanında fotoğraflar, film ve animasyon dosyaları üzerinde

niyle paketin Türkiye'de satılan sürümüne 900 Türkçe font içeren bir CD de eklenmiş. Ayrıca bu kadar çok fontu kontrol etmek ve Windows'taki font sınırı engelini aşmak için paket içinde Bitstream Font Navigator adlı bir program da bulunuyor.

Flash animasyonlar için yeni yardımcınız

Daha önceki Corel paketlerinde de yer alan programların gelişmiş sürümlerinin dışında CorelDRAW 10 paketinde, yeni bir program da yer alıyor.

rinde yapılabilmesi özelliği son sürümde daha da geliştirilmiş. Artık özellik çubuğu üzerindeki ayarlar daha uygulanmadan ekrandaki nesne üzerinde görüntülenebiliyor.

Her yazıcıya ayrı renk kalibrasyon tanımları

CorelDRAW 10 paketinde yer alan diğer bir yenilik ise renk kalibrasyonu üzerine. Bunun için Kodak Digital Science ya da Microsoft ICM 2.0 tekniklerinden biri kullanılabildiği gibi örneğin sisteminize birden fazla yazıcı tanıtılmışsa, her yazıcı için ayrı kalibrasyon dosyası da belirtebiliyorsunuz. Nesnelerin renklendirilmesi konusunda da rakipsiz olan programda, renk çalışmaları için yeni bir pencere daha hazırlanmış. Color isimli bu pencereden renkler sürgülerle ya da renk penceresi üzerinden seçilebiliyor, nesnenin dolgu ya da konturuna uygulanabiliyor ve spot renk olarak da kaydedilebiliyor.

Renk ayırmacılar özel yeni PDF özellikleri

Dosyaların e-mail ya da web üzerinden dağıtımının yaygınlaşması ile popülerliği artan .PDF dokümanlarının CorelDRAW 10 ile hazırlanması da neredeyse Acrobat Distiller ile aynı güçte.

Sıkıştırma, yazı tipleri, renkler ve linkler ile ilgili tüm işlemler CorelDRAW 10 ile de yapılabiliyor. Oluşturabildiği gibi PDF uzantılı dosyaları başarı ile de açabilen program özellikle renk ayırmacıların da ilgisini çekecektir. Yine renk ayırmacıları ilgilendiren diğer bir özelliği de yazıcı çıkışı öncesi uyarı mekanizması. Bu şekilde yazıcı çıkışı almadan önce doküman taranıp çıkışta so-

run yaratma olasılığı olan öğeleri listelenecektir. Ayrıca renk ayırımı çıkışı alırken eğer Postscript Level 3 seçili ise RIP taşıma ayarlarını da program içinden belirtmeniz mümkün oluyor.

Kişiselleştirilebilir esnek kullanıcı arayüzü

Diğer özelliklere kısaca baktığımızda CorelDRAW'da her zaman olan esnek kullanıcı arayüzü artık daha da geliştirilmiş. Bu şekilde herhangi bir menü komutu araç çubuğunun üzerine sürüklenerek ikona dönüştürülebiliyor. Diğer yandan grafik tasarımcılarının özellikle sayfa düzeni çalışmalarını kolaylaştırmak için Page Sorter View seçeneği de eklenmiş. Bu görüntüleme moduna geçtiğinizde tüm sayfalar küçük boyutlarda da olsa bir arada görülebiliyor ve sürükleyip bırakarak sayfaların yerleri değiştirilebiliyor.

Türkçe yazım kontrolü tashih sorunlarını çözüyor

CorelDRAW 10'da sevindirici bir diğer gelişme ise Türkçe yazım kontrolü yapılabilmesi. Son olarak CorelDRAW'da daha önce de ilkel bir şekilde bulunan Print Merge işlemi oldukça düzeltilmiş. Artık herhangi bir hazır veri tablosundaki verilere toplu olarak mektup ve etiket çıkışı olarak alınabiliyor.

Çok iyi

Bilgi için: Eti Bilgisayar

Fiyatı: 699\$+KDV 31 Mart'a

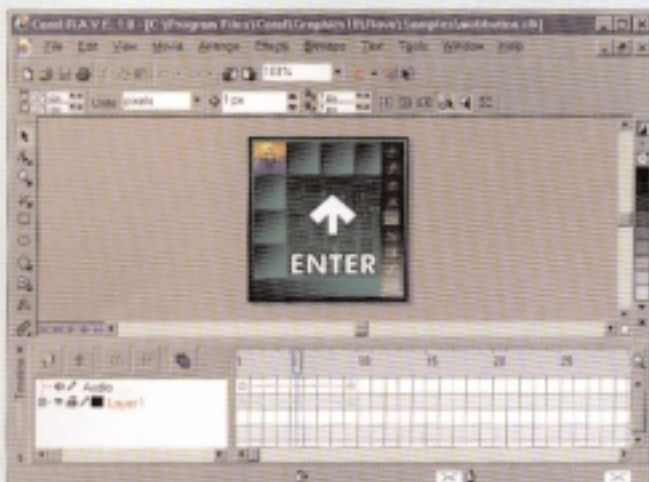
kadar 3 taksit

Tel: (212) 212 9802

Yeni Flash programı

900 ek Türkçe font

PDF üzerine tam kontrol

Yeni sürüm ile birlikte kullanıcılara merhaba diye Flash programı ile artık animasyonlar da kolaylıkla gerçekleştirilebiliyor.

çalışabilecekleri bir program olan Corel Photopaint 10, fotoğrafları vektörel grafiğe dönüştürebilecekleri Corel Trace 10, ekran görünümünün fotoğrafını çekebilecekleri Corel Capture ve kolaylıkla doku tasarlayabilecekleri Corel Texture programına da sahip olabilecekler.

Coreldraw 10 paketi içinde, programların yanı sıra 25.000 hazır vektörel resim, 1.000 fotoğraf, web nesneleri, şablonlar ve 1.000'den fazla font da bulunuyor. Fontların Türkçe karakterleri içermemesi nede-

Corel R.A.V.E. adını taşıyan bu program aslında Macromedia'nın Flash programına benziyor ve .SVG ya da .SWF formatında animasyonlar hazırlamanızı sağlıyor.

Tüm çizim ve metin araçları CorelDRAW 10 ile aynı olan programda ek olarak çizimlere hareket vermenizi sağlayan bir timeline'a da yer verilmiş. CorelDRAW programlarında 8. sürümünden beri bulunan döndürme, taşıma, boyut değiştirme, noktalarla çalışma gibi işlemlerin pencerelerle uğraşmadan doğrudan ekran üze-

SHAREWARE

WWW.CHIP.COM.TR'DE
TOP 10 PROGRAM

1. ICQ 2000b
2. WinZip (32-bit)
3. DirectX (Win95/98/Me/2000)
4. Napster (Beta)
5. Download Accelerator
6. ACDSee32
7. i-Mesh
8. Audiogalaxy Satellite
9. Adobe Acrobat Reader
10. WebFerret

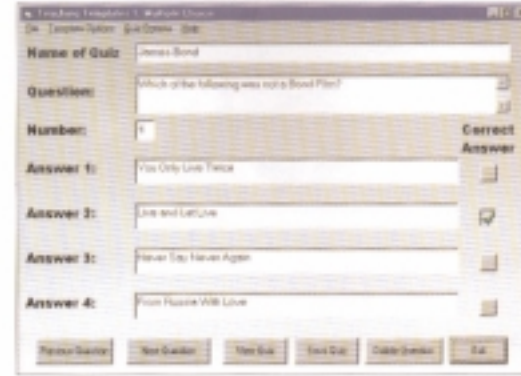
GÜNCEL SHAREWARE'LER İÇİN

www.winfiles.com
www.download.com
www.davecentral.com

Teaching Templates Öğretmenlere Teknolojik Yardım

Eğitimde bilgisayarın katkısı her geçen gün artıyor. Bilgisayar yardımı ile tamamen etkileşimli dersler ile öğrencilerin konuları

Çoktan seçmeli, süreye bağlı, boşluk doldurma, yazılı ve benzeri soru tiplerinden oluşturulabilecek sınavların istenilen renk

daha da iyi anlaması sağlanıyor. Bunun yanında artık öğrencilerin sınavı için de bilgisayarlardan yardım alınıyor. İşte bu tip programlardan biri olan Teaching Templates, içindeki 8 farklı aracın yardımı ile tamamen etkileşimli web tabanlı alıştırmalar, testler ve ara sınavlar hazırlayabiliyor.

ve yazı tipinde hazırlanması da mümkün oluyor. Yayınlamadan önce ön izleme modu ile deneyebileceğiniz sınavı, bir Web sayfası olarak sunabileceğiniz gibi kendi başına çalışabilir bir uygulama olarak da kullanabiliyorsunuz.

Ayrıca her sınav tip için kullanıcıya yardımcı olabilecek örneklerle de yer veren program sınavın elektronik ortamın dışında kullanılabilmesi için çıkışını da alabiliyor. Teaching Templates; GIF, JPG ve WAV dosya biçimlerini de destekleyebiliyor.

Billboard Wizard Bu Billboard'larda İlanlar Ücretsiz

Bir ürünün duyurmanın en iyi yolu onun reklamını vermektir. Çok fazla kimsenin haberi olabilmesi için de herkesin görebileceği yerlerdeki büyük panoları kullanmak iyi fikir olabilir. İnternet üzerinde yapacağınız reklamlarda da benzer şekilde herkesin görebileceği sayfanıza bu gösterişli panolardan koyabilirsiniz. Tabi ki dümdüz yazı ve metin yerine daha renkli ve hareketli, multimedya öğelerle süslenmiş bir pano daha çekici olacaktır. Bu amaçla kullanabileceğiniz programlardan biri Billboard Wizard, web'de kullanılmak üzere çok çekici ve etkileşimli panoları sizin için kolayca yaratacaktır. Bu panoları istediğiniz boyutta oluşturabileceğiniz gibi metinler ve grafikler üzerinde de değişik efektler uygulatabiliyorsunuz. GIF ve JPG dosya desteği de olan programda çok farklı font tipi ve arkaplan resmi de kullanabiliyorsunuz. Ancak programın bu shareware sürümü web sayfası başına 2 pano ile kısıtlanmıştır.

BABYLON TRANSLATOR & CONVERTER

Masaüstündeki Minik Dev Sözlük

İşletim sisteminin ve kullanılan programların tümüne yakınının İngilizce olması nedeniyle bilgisayar kullanarak işlerinizi halletmek için neredeyse sadece İngilizce bilmek yeterli oluyor. Ancak daha farklı dillere sahip bazı özel programların kullanılması için ya da herhangi bir başka nedenden İngilizce dışı bir yabancı dile ait bir kelime ile karşılaşıldığı zaman ise doğrudan bir sözlüğe ihtiyaç olacaktır.

Çok dil desteğine sahip bir çevirmen, sözlük ve bilgilendirme aracı olmasının dışında para birimleri, ülke saatleri ve metrik dönüştürücü olarak da kullanılabilen program ihtiyaç duyulana kadar Windows system Tray'de gizleniyor. Kullandığınız uygulama içinde herhangi bir kelimenin işaretlenmesi durumunda ise çok kesin bir tanımlama ve çeviri elde edilebiliyor. Program; Almanca, Çince, Fransızca, Hollanda-

ca, İbranice, İngilizce, İspanyolca, İsveççe, İtalyanca, Japonca ve Portekiz dillerindeki kelimelerde size yardımcı oluyor.

Text-to-speech eklentisiyle nasıl okunduğunu duyun

İçinde dahili bulunan "text-to-speech" eklentisi ile ise çevrilen kelimelerin ya da deyimlerin İngilizce okunuşlarını duymak da mümkün oluyor. Babylon Translator & Converter programını her kullandığınızda eğer internet'e bağlıysanız sürekli gelişen veri tabanının son

sürümüne sahip olup olmadığınız kontrol ediliyor ve aradığınız terimin sayısız arama motorunda ve online ansiklopediler üzerinde de aranmasını mümkün kılıyor. Bu şekilde programın web sayfasına bağlanıp bir kelimenin veri tabanına eklenmesi için öneride bulunabiliyorsunuz, kutlama kartlarını gönderebiliyorsunuz ya da bir foruma da dahil olabiliyorsunuz.

Amazon, Britannica, Hoovers Online, Accuweather ve benzeri bir çok sözlükten tanımlama ve bilgi içeren programa kullanıcıların da yenileri eklemeleri mümkün olabiliyor. Ancak programı kullanacakların bunun bir internet sürümü olduğunu unutmamaları gerekiyor. Yani offline olarak kullanmak için bir sözlük dosyasının bilgisayarlarına indirilmesi gerekecektir. Program tek kısıtlaması sürekli reklam banner'ları görüntülemesi.

Graphic Stealer Biz Yine de Esinlenme Diyelim

Bazen çok lazım olduğu zaman hazırladığınız bir programa ya da CD'ye ikon bulamadığınız zamanlar olmuştur. İşte bu tip du-

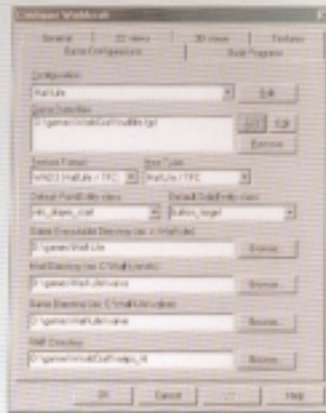
rumlarda başka programların içinde yer alan ikonlardan biraz esinlenmekten hiçbir zarar çıkmaz. Bunun için kullanabileceğiniz bu program ANI, DLL, EXE, ICL ve ICO dosyaları içindeki ikonları görüntüleyip onları çalıştırabiliyor. Diğer yandan bitmap ve ikonları da birbiri arasında dönüştürebiliyorsunuz. Hazırladığınız ikon gruplarının tek bir DLL, ICL ve ZIP içinde arşivlenmesi de mümkün oluyor.

WORLD CRAFT

Half-Life Haritalarından Bıkanalara

Oldukça uzun süre önce piyasaya çıkmasına rağmen First Person Shooter olarak nitelendirilen oyunlar arasında çekiciliğini hala sürdüren Half-Life aslında bunu sürekli geliştirilebilir olmasına borçlu. 3. parti firmalar tarafından her an üzerine yeni bir eklenti yazılarak gündemde kalmayı başaran Half-Life için yazılmış en son ve popüler eklenti Counter Strike adını taşıyor. Buna benzer yeni eklentiler ve haritalar yapmak için kullanılan ve tamamen ücretsiz dağıtılan WorldCraft'ı kullanarak sizin de yeni birşeyler tasarlanmanız mümkün oluyor.

Bu oldukça güçlü level editörü, tam ekran çalışan ve oldukça iyi organize edilmiş arabirimi ile artık arcade'ler

arasında bir klasik halini alan Half-Life için haritalar oluşturuyor. OpenGL 3D Renderer'in kullanılması ile gerçek zamanlı olarak yaratılan haritalar içinde de gezilebileceğiniz programda, doku kitleme, sprite ön izleme, eksik dokuların tamamlanması, gelişmiş kamera kontrolü ve doku

kullanım raporlanması gibi özellikler yer alıyor. Eğik ve eğiksiz yüzeylerin de çok başarılı bir şekilde kaplanabilmesine olanak tanıyan kaplama özelliklerinin yanı sıra sahne içinde yerleştirilmesi gereken nesneler de doğrudan 3D görüntü içinde sadece işaretlerle ve tıklama yöntemi ile kullanılabilir.

Fırça, kesme ve seçme işlemleri de tümüyle 3D görünüm içinde yine gerçek zamanlı olarak yapılıyor. WorldCraft ile programı öğrenmek için harcayacağınız zaman yanınıza kar kalıyor ve hemen yeni haritalar yaratmaya başlayabiliyorsunuz. Program içinde yer alan ve Half-Life ekibinin de kullandığı araçların kullanılması ile aynı şartlar altında aynı kalitede haritaların oluşturulması mümkün oluyor.

Güncelleyin

Netscape 6.01

En popüler browser'lar arasında yer alan Netscape'in yeni sürümünde streamlined arabirim, çoklu e-mail hesaplarına ulaşım, web sayfalarındaki kullanıcı adı ve şifreleri tutabilen ve formlara girilen bilgileri depolayabilen bir yöneticinin yanı sıra en son web standartları olan XML, CSS level 1, JavaScript 1.5 ve DOM için de tam destek sağlanıyor.

Bu en son güncelleme 6.0 sürümündeki bazı hataları da düzeltiyor. Böylelikle Netscape 6'nın java içeren e-mail'lerde ortaya çıkan güvenlik açığı da yamamış oluyor.

<http://ftp.netscape.com/pub/netcape6/english/6.01/windows/win32/N6Setup.exe>

Yahoo! Player 1.2.00.409

Winamp'a rakip olan Yahoo! Player MP3'lerin yanı sıra internet üzerindeki radyo istasyonlarını da dinlemenize olanak tanıyor. Ayrıca desteklediği dosya biçimleri arasında AIFF, Windows Media, AU, Microsoft Video, Indeo Video, MPEG, MIDI, MP3 ve CD Audio'da yer alan programın son sürümünde tam ekran oynatma desteği de bulunuyor.

<http://download.yahoo.com/dl/player/playerinstall.exe>

ICQ 2000b beta 4.63 Build #3279

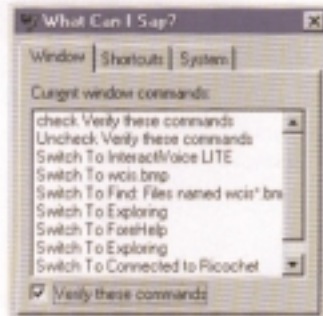
En çok kullanılan iletişim programı ICQ'nun güncellemeleri bini buldu. 2000b'nin bu en son sürümünde ise yeniden tasarlanmış bir "User Details" menüsü bulunuyor. Ayrıca birçok yeni mesaj dialog seçenekleri yanında ICQphone ve ICQ SMS özelliklerinde de gelişmeler sağlanmış. Böylelikle artık Turkcell ve Telsim kullanıcıları da SMS özelliğinden yararlanabilecekler.

http://ftp.icq.com/pub/ICQ_Win95_98_NT4/ICQ2000b/icq2000b.exe

Realize Voice LITE

Bilgisayarınıza Sözüünüzü Dinletin

Bu ses tanımlama üzerine çalışan yazılım, çeşitli Windows komutlarını sadece sesiniz ile gerçekleştirmeniz için size imkan sunuyor. Böylelikle sadece mikrofona konuşarak istediğiniz yazılımı yönetmeniz de mümkün oluyor.

Ses kısayolu sihirbazı sık kullanılan web sayfaları programlar ve masaüstü ya da start menü üzerindeki öğelere sesli kısayollar tanımlamanızı da kolaylaştıracaktır. Programı kullanmadan önce mikrofona yine bir sihirbaz yardımı ile ayarlayarak ses tanımlamada daha başarılı sonuçlar alabilirsiniz.

JustCad

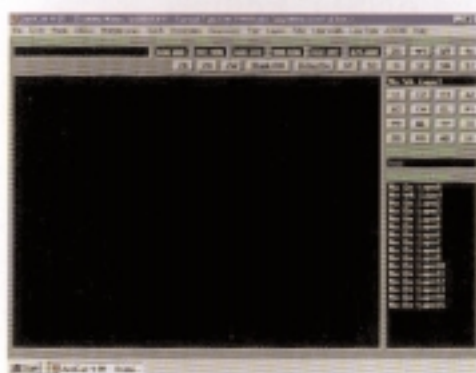
Artık Herkes CAD Yapabilecek

Teknik çizim üzerine uğraşıyorsunuz, artık çevrenizdeki benzer işi yapanların yavaş yavaş bilgisayarlara geçip çizimlerine burada profesyonel programlar ile devam ettiklerine mutlaka tanık oluyorsunuzdur. Buna rağmen hala eski teknikleri kullanıyor ve bu tip programları karışık bulduğundan dolayı hiçbir zaman geçemeyeceğinizi düşünüyorsanız JustCad yardımınıza koşacaktır.

Sadece işaretlerle ve tıklama kadar basit bir şekilde kullanılabilen bir CAD uygulaması olan program, CAD üzerine çok az ya da hiç bilgisi olmayan kullanıcıların bile güzel sonuçlar ortaya çıkarmasını sağlayabiliyor. Programın çizim araçları çizgi, daire, yay, elips ve nokta gibi standart araçların yanı sıra birçok gelişmiş araç ile işleri hızlandırmak için önceden çizilmiş nesneler top-

luluğuna da bünyesinde barındırıyor. Düzenleme araçları içinde ise katmana göre filtreleme, nesne tipi, çizgi kalınlığı ve tipi, trim, kopyalama, uzatma, ayna, döndürme, boyutlandırma, silme ve değiştirme gibi araçlar da yer alıyor.

Tasarımlarınıza istediğiniz metni de ekleyebileceğiniz gibi BMP ve JPG dosya tipindeki resimleri de kullanabilirsiniz. Programın bu en son sürümünde çoklu çizgi yaratma, hatch oluşturma, mesafe ve alan ölçme gibi yeni özellikler de yer alıyor.

CHIP CD İÇERİĞİ

Shareware sayfalarında incelenen tüm ürünler CHIP MART CD'sinde yer almaktadır.

Visual Perl Editor

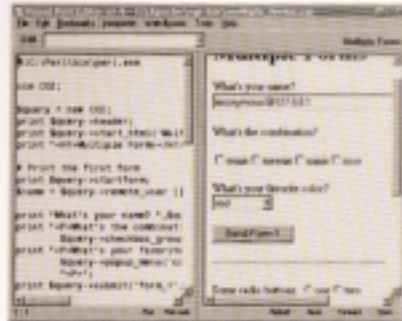
CGI Kodlarınızı Offline Test Edin

Eğer CGI kodlama yapıyorsanız kodu yazmak kadar bunu test etmenin de bir başka zorluk olduğunu biliyorsunuzdur. Ancak ar-

script'i düzenlerken diğerinde de dahili web browser yardımı ile ön izleme alabiliyorsunuz. Aynı zamanda script'i hatalara karşı

da test edebiliyorsunuz. Script'inize ekleyebileceğiniz kod taslakları ve GET metodu ile test edebileceğiniz sorgulamalar yaratılabileceğiniz bir editör ile birlikte gelen program URL encoder/decoder, dahili hata kontrolü, FTP ve bookmark deteği de sunuyor.

Biraz önce de bahsettikğimiz gibi denemek amacı ile CGI Perl script'lerinin Windows için offline olarak da çalıştırılabilmesine olanak tanıyan programın deneme sürümünde sınırsız boyuttaki script'ler kısıtlanmıştır.

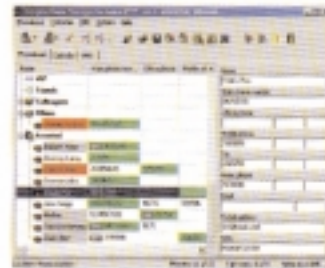

tık Visual Perl Editor'u kullanarak Windows'da offline'ken bile Perl içinde CGI script'ler oluşturabileceksiniz. Size bu imkanı sunacak olan program iki ana bölümden oluşuyor. Bunlardan birinde

Oxygen Phone Manager for Nokia

Cep'te Düzeni Elden Bırakmayanlara

Eğer 8xxx serisi bir Nokia cep telefonu sahibiyse size sevindirici bir haberimiz var. Evet en sonunda sizde bu programı kullanarak cep telefonu ile bilgisayarınız arasında bağlantı kurabileceksiniz. Oxygen Phone Manager adındaki bu program IR'da bağlantı yardımı ile cep telefonunuzdan okuma, düzenleme, depolama ve yükleme işlemlerini yapabildiği gibi geriye tekrar telefon defterine de yazabiliyor. Burada veriler Microsoft Outlook ya da Lotus Notes aracılığı ile işleniyor. Ayrıca program yardımı ile SMS gönderilmesi ve saklı SMS mesajlarınızın da bilgisayara aktarılması mümkün oluyor. Telefon defteri ve takvimin yedeklenme-

si, verilerin aynı telefonda olduğu gibi kullanıcı gruplarına göre görüntülenmesi, hatalı telefon girişlerinin otomatik olarak düzeltilmesi programın diğer özellikleri arasında yer alıyor. Unicode ve çoklu dil desteğine de sahip olan programın bu deneme sürümünde telefon defterine 25, takvime de 5 kayda kadar izin veriliyor.

Pro Master Blaster

Sitenizi Duymayan Kalmayacak

Aylarca bir site üzerinde çalıştınız. Çok emek verdiniz ve sonunda kullanıma açtınız. Ama nedense günlerdir sitede aldığınız hitler sadece yakın çevreniz ile sınırlı. Sitenin reklamını yapmak için ise yeteri kadar paranız yok. Bu durumda tek yapmanız gereken olanı bildiğinizce fazla arama motoruna bağlanıp siteniz ile ilgili bilgi bırakmak olacaktır. Böylelikle sitenizde yer alan konu hakkında kullanıcılar size ulaşabilir.

Peki sizce en fazla kaç siteye kayıt yaptırabilirsiniz? Bu işi sizin yerinize üstlenecek olan Pro Master Blaster, 1,000,000'un üzerindeki arama motoruna, ve FFA

sayfalarına otomatik olarak kayıtları gerçekleştirip, web sayfası bilgilerinizi iletebiliyor. Burada seçilmiş bilgileri istediğiniz ekrandan yazıcıya göndermeniz de mümkün oluyor. Programın tanıtım sürümü ise sadece 2 gün süre ile kullanılabiliyor. Bu yüzden kurduktan sonra acele edin.

CrazyTalk Expression Editor

Tüm Mesajlarınızın Yeni Bir Yüzü Var

Bu gerçekten ilginç içerikli program yazdığınız yazıları konuşan ve hareket eden çılgın yüz animasyonlarıyla desteklenmiş kişisel ses mesajlarına dönüştürebiliyor. Üstelik bu hareketli yüzlerin dudak hareketleri ve yüz ifadeleri de konuşma ile senkronize olarak oluşuyor.

CrazyTalk adındaki bu yazılım önce girilen metni işleyerek konuşma diline çeviriyor. Aynı zamanda bu sözlü ifadeler program tarafından uygun görsel ifadelerle de dönüştürülüyor. Bu işlem için SAPI (Speech Application Program Interface) ve standart TTS (Text-to-Speech) teknolojilerini kullanan program, ses seviyesi, pitch

ve frekans değerleri üzerinde de oynama yapabilmenize olanak tanıyor.

Hazırladığınız dosyaları ie e-mail eklentisi olarak gönderebildiğiniz gibi bir web sayfasına da yerleştirebiliyorsunuz. Microsoft PowerPoint ve diğer masaüstü uygulamalarında da başarı ile kullanılabilen bu programın

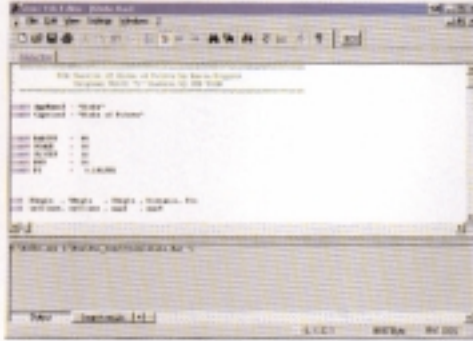

deneme sürümünde resim oluşturma ve export gibi birçok gelişmiş seçenek kullanım dışı bırakılmış.

BCX

Visual Basic İle Yazılan ANSI C Kodları

Sadece Basic biliyorsunuz ancak C dilinde olduğu gibi hızlı çalışan kodlar yazmak istiyorsunuz. Artık bu sorun olmaktan çıkıyor. Basic'den C diline dönüşüm yapan BCX, VB ya da QB stilinde yakın bir şekilde yazmış olduğunuz Basic kodları ANSI C'ye çevirebiliyor. Yaratılmış C kodları daha sonradan herhangi bir C compiler

ile derlenebiliyor.

Çeşitli kullanıcı arabirimleri, konsollar ve DLL dosyaları hazırlamak için kullanılabileceğiniz BCX, birçok örnek dosya ve yardım dosyalarıyla birlikte geliyor. LCC-Win32 ile birlikte program, gerçek 32 bit ve aynı bir runtime kütüphaneye ihtiyaç duymadan kendi başına çalış-

şabilen Windows uygulamaları yaratabiliyor. Çünkü hazırladığınız çalıştırılabilir dosyalar Windows işletim sistemi içinde olan kütüphaneleri kullanıyorlar.

Yeni sürümde yeni fonksiyonlar ile yeni komutlar da yer alıyor. Geliştirilmiş yardım dosyalarının yanı sıra 150'nin üzerinde çalıştırmaya hazır örnek kodu da program içinde bulmak mümkün.

Image Puzzler Binlerce Resim: Bir Mozaik Tablo

Son zamanlarda oldukça meşhur olan, gazete ve dergi sayfalarında görmeye alıştığımız şu binlerce ufak resimden oluşan mozaik resimleri hatırlıyor musunuz? Pekii hiç bunların nasıl oluşturulduğunu merak ettiniz mi? İşte size ekonomik bir cevap. Image Puzzler adlı bu yazılım bu işi yapabiliyor.

Sadece gereken sayıda resmi temin ettikten sonra program bunları kullanarak otomatik olarak orijinal ile neredeyse aynı

resmi oluşturabiliyor. TWIN uyumlu resim tarama desteğine de sahip olan program sonuçta oluşan resmi tek parça, çok sayfalı

banner ya da web sayfası içinde tıklanabilir bir öge halinde de oluşturabiliyor. Programın desteklediği resim formatları arasında BMP, GIF, JPG, PCX ve TIF yer alıyor. Uğraşmak isteyenlere söyleyelim bu işlem gerçekten sabır ve uzun zaman gerektiriyor.

Liberty BASIC for Windows

Visual Basic İçin En Ucuz Alternatif

Basic Programlama ile uğraşıyorsanız ancak Visual alanda kodlama yapabileceğiniz programları fiyatları nedeniyle satın alamıyorsanız size bir önerimiz var. Oldukça kullanışlı bir BASIC programlama dili ve dahili geliştirme ortamına sahip olan Liberty Basic bunu size oldukça maul bir fiyatla sunabiliyor.

Programlar yazmak için bir editör, bunları çalıştırmak için bir interpreter, adım adım bir debugger ve visual tasarım araçlarını sahip olan programı kullanarak rahatlıkla üzerinde tuşlar, menüler, liste ve combo kutuları, radio tuşları, static metin ve benzeri kontrollerin yer aldığı pencereler yaratılabiliyor. Dahili olarak yer alan bir BASIC öğreticisi ve örnek kodları kullanarak programı anlamak daha da kolay oluyor.

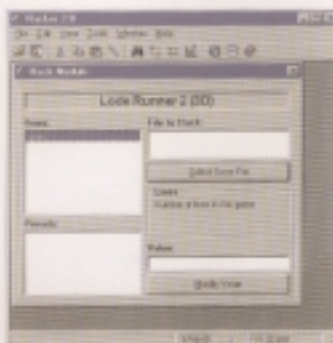
Wadesoft Game Hacker

Her Zaman Kazanmanın Bir Yolu Vardır

Oyunlarda ne kadar başarılı olursanız olun, her zaman sizin de takılacağınız bir seviye olacaktır. Sonuçta karşınızda hiçbir zaman hata yapmayan bir bilgisayar bulunur. Bu yüzden çıldırmadan sonuca ulaşmak ve istediğiniz bölümü geçip oyunu bitirmek için bazen biraz hileye ihtiyacınız olabilir. Çoğu oyunun hali hazırda olan hile kodlarını kullanmak mümkündür. Ancak bu tipte kod sahip olmayanlar için bazı oyun hack programlarının kullanılması gerekir.

Eğer hilesini bulamıyorsan kendi oyununu kendin kır

İşte bu programlardan biri olan Wadesoft Game Hacker herhangi bir PC oyununda size hile yapmanızda yardımcı olacaktır. Gerek programın başlangıcında yer alan sihirbazı gerekse kompakt tuşlardan oluşmuş arabirimi kullanarak bunu kolaylıkla başarabilirsiniz. İkili tabanda arama ve değiştirme aracı ile save-game'ler içindeki para ve enerji gibi değerleri daha iyi olanlarla değiştirebileceğiniz gibi Boolean işlemler aracı ile de aradığınız herhangi bir değer hafızanın neresinde olduğunu

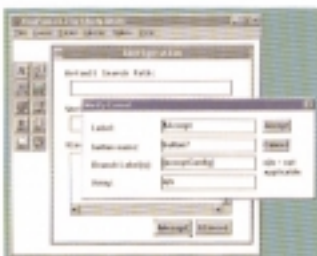
da rahatlıkla bulabiliyorsunuz.

Dosya karşılaştırma aracı ise iki save-game dosyasını karşılaştırmak için kullanılabilir. Diğer araçlar içinde yer alan Hex Editor, ikili tabandaki dosyaları elle düzenlemenize yardımcı olacak, Hack Builder ise hazırladığınız hileleri başka kullanıcıların da kullanması için birer dosya şekline getirecektir. Bu şekilde sizde eğer hile hazırlamakta başarılı olamıyorsanız diğer kullanıcıların hazırladığı hilelerden faydalanabilirsiniz. Programın diğer bir iyi yönü ise bir kısıtlama getirmemesi. Ancak yine de kayıtlı olmak istiyorsanız 3 hile dosyası göndermeniz yeterli olacaktır.

Desktop Bass

Masaüstündeki Sanal Gitarist

İsminden de anlaşılacağı gibi bu program, şarkıları sanal bir bass gitar üzerinde çalabiliyor. Bu şekilde en basitten ekrandan takip ederek şarkıları nasıl çalabileceğinizi öğrenebileceğiniz gibi sadece jaz, rock, latin, funk ve blues ritimlerinden oluşan 16 örnek şarkıyı dinlemekle de yetinebilirsiniz. Kendi notalarınızı da girmenize olanak tanıyan program bunları başkaları ile BSS, MIDI ya da ASCII tablosu şeklinde paylaşmanızı da mümkün kılıyor. Kullanımı da oldukça basit olan bu program, öğretmenlerden öğrencilere kadar hemen her seviyede başkalarının ilgisini çekecektir. Ayrıca gitaristler ya da diğer enstrümanları çalanlar programı kendilerine eşlik edecek şekilde de kullanabilirler.

kodların anlaşılabilirliğini yükseltmek için renkli kod destekleyen geliştirilmiş editör, grafik sprite animasyonu ve daha hızlı DLL çağırma gibi birçok özellik de programa eklenmiş. Deneme sürümünde compile edilen boyutu kısıtlı olduğu gibi runtime motoru da sadece kayıtlı kullanıcılara veriliyor.

Güncelleyin

ACDSee 3.1 (SR-1)

Artık resim işlemek için bir standart haline gelen programın son sürümü gelişmiş JPG kodlamayı da destekliyor. Photo Enhancer içine ise kırmızı göz hatasını düzeltmek için bir ek de getirmiş. Ayarlanabilir başlatma ayarları ve daha birçok yeni ek programı gözde programlar arasında tutmaya yetiyor. <http://ftp.acdsystems.com/pub/english/acdsee/acdsee.exe>

PowerDVD 3.0

En kaliteli DVD oynatıcıların başında gelen ve yazılım tabanlı bir oynatıcı olan PowerDVD, PC'ize görüntü kalitesini getirebiliyor. Yeni sürümü piyasaya çıkan program biraz hızlı bir bilgisayara ihtiyaç duymasına rağmen kesinlikle başka bir ek MPEG-2 kod çözümü donanımına ihtiyaç duymuyor. http://www.cyberlink-usa.com/ftp/download/trial/powerdvd30_1116_trial.exe

Getright 4.5 beta 1

İnternet'ten dosya indirirken en büyük yardımcımız Getright yeni sürümü ile artık kullanıcıya "Mirror Manager" gibi özellikler de sunuyor. Böylelikle Mirror'lar üzerinde gerekli düzeltmeleri yapma şansınız olduğu gibi bunların çalışıp çalışmadığını da kontrol edebilirsiniz. <http://www.mygetright.com/getright45beta1.exe>

FlashGet 0.95

Diğer bir popüler download aracı olan bu program dosyaları bölümleyerek indirmesi ile fark edilebilir bir hız artışını sağlayabiliyor. Daha önceleri JetCar adıyla da bilinen bu programın en son sürümünde bazı ufak değişikliklerin dışında önceki sürümlerde bulunan genel hatalar da düzeltilmiş. <http://www.amazsoft.com/tg095.zip>

WindowBlinds 2.12

Windows görüntüsünü baştan aşağı değiştirmenize olanak tanıyan bu yazılımın en son sürümü artık daha da hızlı çalışıyor. <http://ftp.download.com/pub/win95/desktop-enhancements/wb212pub.EXE>

Kendi tercihleriniz: Microsoft geliştirdiği işletim sisteminin tasarımını tamamen yeniliyor. Whistler'ın programlara daha kolay ulaşım için kullanılıp kullanılmayacağı kendi seçimlerinize bırakılmış.

Whistler Beta 1

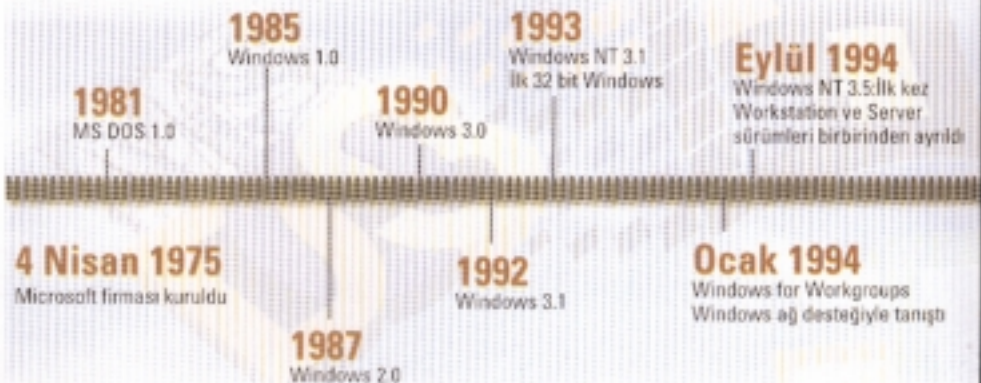
Yeni Nesil Windows Yolda

Whistler ismi daha şimdiden işletim sistemlerindeki bir sonraki kuşağın habercisi olmayı başardı. CHIP bilgisayar kullanıcılarını hangi sürprizlerin beklediğine ışık tutmaya çalıştı.

■ Uzun süre kullanıcılarda büyük korku uyandıran 2000 yılı sorunu geride kalalı epey oldu. Özellikle Windows 2000'in piyasaya çıkmasının ardından Windows kullanıcıları bundan böyle de profesyonel kullanım ve ev kullanıcıları için farklı sürümlerin olacağını kabul etmişlerdi. Microsoft hiç ara vermeden Windows 2000 ve Windows ME'yi Neptune ve Odyssey isimleri altında geliştiriyor. Neptune kod adı Windows 98 ve ME'nin hedeflediği ev kullanıcılarına yönelik, buna karşılık

Zamanda Yolculuk: DOS'tan Whistler'a...

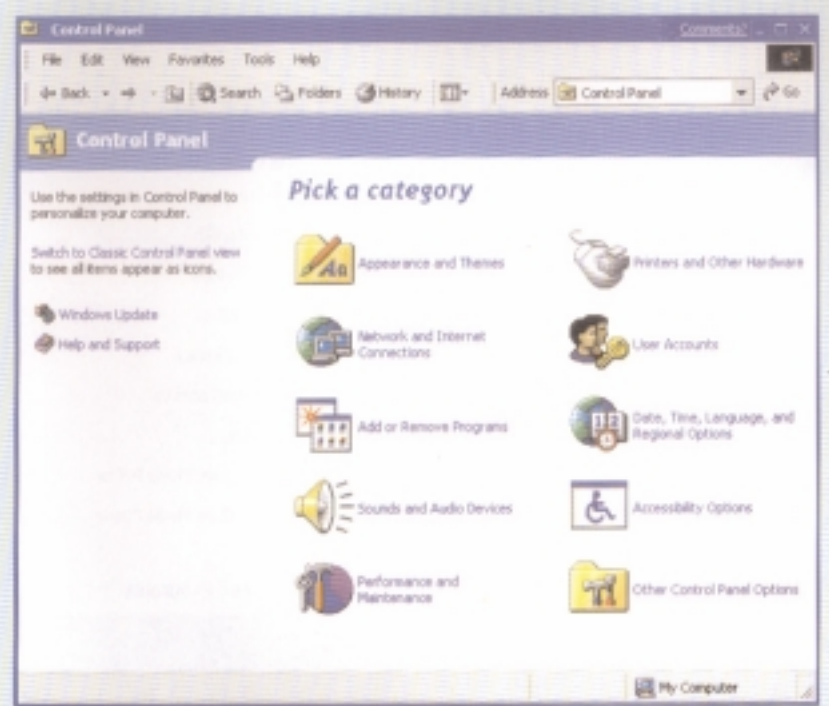

Odyssey, Windows 2000'in takipçisi olma yolunda.

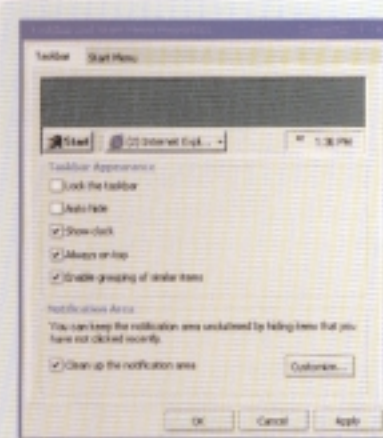
Whistler: Neptune ve Odyssey'in sonu

Bir süre önce Windows gurusu olarak tanımlayabileceğimiz Paul Thurrott kendi web sayfasında (www.wininformant.com) büyük bir bomba patlattı. "Neptune ve Odyssey öldü ve yaşasın Whistler" Windows'un bu en yeni sürümü nihayet Windows 9x ve NT'yi aynı çatı altında toplayabilecek. Microsoft haber dışarıya sızmadan önce bu bilgiyi "Extreme Microsoft Internal" statüsünde yani çok gizli olarak sınıflandırmış ve gizlemişti. Thurrott'un beklenmeyen açıklaması nedeniyle firma bu gelişmeden birkaç gün sonra haberi doğrulamak zorunda kaldı.

Ancak bu da yeterli olmadı. 22 Haziran 2000 tarihinde Microsoft yöneticilerinden Steve Ballmer yeni ortaklık stratejisini ilan etti. Firma, Windows 98'le başladığı evrimin sonucunda Windows'un internete tamamen en-

Daha fazla erişilebilirlik: Whistler'da Windows ME'de de olduğu gibi Denetim Masası'nın kayıtları gruplar halinde gösterilebiliyor.

Sys tray: Görev çubuğunun özellikleri sayesinde sys tray'in sadece ihtiyaç duyulan simgeleri görüntülenmesini sağlayabilirsiniz

tegrasyonu anlamına gelen Microsoft.Net (Microsoft Dot Net) ismiyle devam etme kararı aldı.

Whistler, daha doğrusu Windows.Net 1.0 (ismin henüz kesinlik kazanmadığını da belirtelim) Nokta.net bileşenleri içeren ilk Windows sürümü olacak. Hatırlayacağınız üzere Bill Gates, kasım ayındaki Comdex'te Microsoft'un gelecekteki Windows ve internet dünyasını nasıl öngördüğünü açıklamıştı.

CHIP bu noktada kullanıcılara Beta 1 sürümü üzerinde yapılan test yardımıyla ve günümüz itibarıyla var olan bilgiler ışığında PC'nin bundan sonraki evrim basamaklarının nasıl görüneceğini açıklayacak. Tabii gerçekler Microsoft'un tahminleriyle örtüşürse.

Whistler'ın ilk beta sürümü CHIP'in

testinde genelde hatasız çalıştı ve sistemin pek çok yeni fonksiyonu sorunsuz bir şekilde sınanabildi. Microsoft, bu beta sürümünün henüz planlanan özelliklerin tümüyle donatılmadığını vurguluyor. Bazı araçlar ve özellikler sisteme dahil edilebileceği gibi işlevselikleri doğrultusunda bazı özelliklerin aradan çıkarılabilecekleri belirtiliyor. Görünen, işletim sisteminin kullanıcı arabiriminin de değişikliklerden nasibini alacağı. Bu nedenle yaptığımız test, kullanıcıları beta sürüm hakkında bir izlenimin ötesinde yargıya varacak nitelikte hükümlere ulaştırmamalı.

Kurulum sonrasında kullanıcıları olumlu bir sürpriz bekliyor. Yeni işletim sistemi inanılmaz bir hızla boot ediliyor. Pentium III/600, 256 Mbyt bellek ve bir U2W-SCSI sabitdiskle

Ağustos 1995

Windows 95: Yeni Explorer arabirimi

Haziran 1998

Windows 98: Internet Explorer'in entegrasyonu

Eylül 2000

Windows ME: En yeni kullanıcı Windows'u

2000 Sonu

Windows 2000 Data Center Server ve Professional (64 Bit)

Mayıs 1995

Windows NT 3.51

Eylül 1998

Windows 98 SE

1996

Windows NT 4.0: 95'le benzer arabirime sahip Business-Windows

Ekim 2000

Windows Whistler Beta 1

2001'in İkinci Yarısı

Windows Whistler Personal ve Professional sürümleri: İş ve son kullanıcı sürümleri arasındaki farkın ortadan kalkması

donatılmış test sisteminde Whistler 50 saniyelik kısa bir sürede kayıt iletişim penceresini açabildi, yani başlatıldı.

Whistler'da grafik arabirimli yeni log-in penceresi

Kayıt iletişim penceresi görsel özelliklerle de donatılmış. Pencere, sadece kayıtlı kullanıcılar arasından isimle seçim yapmanın ötesinde seçili kullanıcının resmini de ekrana getiriyor. Kayıt işlemi sonrasında grafiksel olarak yenilenmiş bir masaüstü açılıyor. Bu noktada Microsoft'un sadece grafikleri geliştirmenin ötesine geçtiğini ve kullanım üzerinde de çalıştığını görüyoruz. Örneğin, görev çubuğu bir programın başlatılan birden fazla penceresini bir grup altına topluyor. Bu her şeyden önce Internet Explorer'da çok sayıda açık pencere arasında çalışmayı kolaylaştırarak hızınızı arttırabilecek bir özellik.

Aynı özellik geliştirilmiş systray'e de hizmet ediyor. Whistler programların Tray-Icon'larını saklayabiliyor. Tek bir tıklama onlara ihtiyaç halinde yeniden ulaşmak için yeterli. Windows Gezini daha derli toplu bir görünüme bürütmüş ve benzer nesneleri bir araya topluyor. Ayrıca Bilgisayarım penceresi lokal sabitdiskleri ve CD-ROM sürücülerini kendi pencerelerine grupluyor.

Yeni Başlat menüsü: Uygulamalara daha kısa yollardan ulaşmak için Microsoft Başlat menüsünü dikkat çekici oranda büyütmüş.

Yeni Başlat menüsü:

Herşey parmaklarınızın ucunda

Whistler'ın Başlat menüsünde neredeyse hiçbir öğenin eskisi gibi kalmadığı ortada. Microsoft program simgeleri için daha işlevsel bir düzen yaratmaya çalışmış. Sonuçta menü eskisinden daha büyük olmuş ve iki kısma ayrılmış.

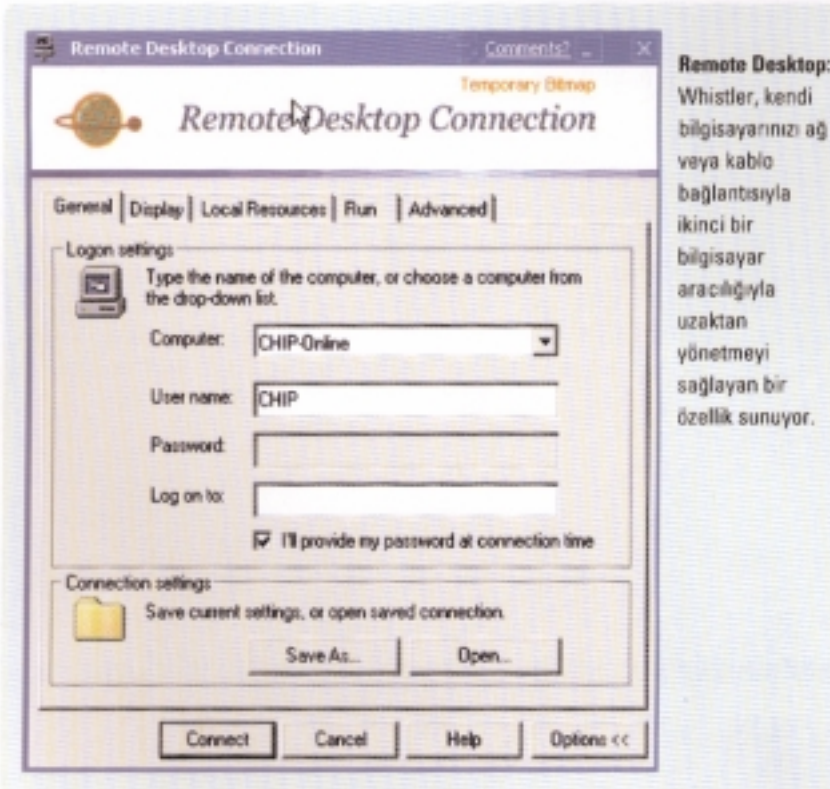
Sol sütundan kendi kısayollarınıza ve en son başlatılan programların bir listesine ulaşabilirsiniz. Sağ sütundayla Bilgisayarım, Denetim Masası ve diğer önemli sistem klasörlerine kısayollar bulacaksınız. Whistler öncesindeki sürümlerin Başlat menülerinin Donatılar gibi grupları sol kısımda "More Programs" başlığı altında. Yeni görünüm hoşunuza gitmediyse görev çubuğu üzerinden eski menü geri çağırılabilir.

Birden fazla kullanıcı için tasarlanmış

Whistler tamamen multi-user, yani birden fazla kullanıcıya yönelik olarak tasarlanmış. Yeni olan kullanıcının çalışmakta olan programları kapamak zorunda kalmadan sistemden çıkabilmesi için "Switch User" adlı yeni bir özellik kullanılıyor. Eğer bir sistem birden fazla kullanıcı tarafından kullanılmaktaysa bu yeni özellik sayesinde her kullanıcı çalışma ortamına en son bıraktığı noktadan geri dönebilecek. Bu, yönetim açısından da avantaj yaratıyor çünkü operatör kısa bir süreliğine sisteme girerek gerekli sürücüyü kurabiliyor.

Remote Desktop: Windows'u uzaktan kumanda edebilmek

"Remote Desktop" Whistler'a, diğer Whistler kurulu sistemlerle internet

veya yerel ağ üzerinden uzaktan kumanda edebilmenizi sağlayan bir araç. PC Anywhere veya Symmantec gibi bu tarz diğer programlardan farklı olarak Whistler diğer sistemdeki uygulamanın tamamını kendi hafızasına yüklemek yerine sadece ekrandaki içeriği ve fare tıklamaları gibi girişleri yüklüyor ve diğer PC'nin masaüstünü bir pencerede diğer bilgisayara yansıtıyor. Bu nedenle veri iletim hızı ihtiyacı azalıyor. Seçenekleriniz arasında uzaktaki bilgisayarın ses çıkışını kendi bilgisayarınıza yönlendirmek de var.

Testimizde Remote Desktop oldukça iyi sonuçlar verdi. ISDN bağlantısında yine de resim oluşumu sırasında yavaşlamalar oldu. Remote Desktop tarzı yazılımların birinci sırada başka PC'lerin bakım ve onarımı gibi profesyonel amaçlarla kullanılması gerektiğinden bu araç Whistler'in sadece profesyonel sürümlerinde yer alabilir.

Oyunlar, multimedya ve donanım desteği

Whistler'in beta 1 sürümüne DirectX 8'in yanı sıra Windows ME'de de yer

alan Media Player ve Windows Movie Maker entegre edilmiş. Elbette işletim sisteminin geliştirilmesi sırasında bu programların sürümleri de güncellenecektir.

Bahsedilen yazılımlar Whistler'in oyunlar ve hobi kullanımı için de bir ortam oluşturmak için tasarlanmış olduğunun göstergesi sayılabilir. Ancak işletim sistemi Windows NT/2000 Kernel'ine dayandırıldığından DOS oyunları geriye dönük bir uyumun bir daha geri getirilemeyecek şekilde geride kaldığı açık.

Bir diğer yenilik CD yazmayı kolaylaştıran özelliklerde. Whistler, pek çok CD yazıcıyı otomatik olarak tanıdığı gibi Gönder... seçeneğiyle dosyaların yazılabilir CD'lere kopyalanmasını kolaylaştırıyor. Whistler'in, belki bu alandaki güncel yazılım özelliklerinin çok gerisinde kaldığını söyleyebiliriz ancak verilerin kısa süre içinde yedeklenmesi gerektiğinde sahip olabileceklerinizin yeterliliği görülecektir.

Windows ME ve Windows 2000 sonrasında Whistler'in sürücü veri tabanı bir kez daha güncellendi. Artık işletim

SONUÇ

Herkes İçin Whistler

Microsoft yıllarca süren bir çalışmadan sonra nihayet Windows 9x ve NT sistemlerini bir araya getirme vaadini yerine getiriyor. Firma korunan NT/2000 kernel'i üzerine ev kullanıcıları ve profesyoneller için her türdeki uygulamaya sağlam bir altyapı oluşturacak bir işletim sistemi hazırladı.

Yeniden düzenlenmiş kullanıcı arabirimi tek başına bile Whistler'i günlük kullanımda keyif veren bir yapıyabüründürmüştü. Bir işletim sisteminin ilk beta sürümü ilk kez önceden alışık olmadığımız şekilde bu kadar sağlam ve hatasız. Bize bundan sonrası için sadece programcıların Başlat menüsü için yeni ve yaratıcı bir alternatif bulmalarını ummak kalıyor.

sistemi en yeni ses kartları ve görüntü bağdaştırıcılarını tanıyor. www.microsoft.com/hcl adresinde Whistler'in uyumlu olduğu donanımların güncellenen ayrıntılı bir listesine ulaşabilirsiniz.

Windows.Net

Microsoft'un planları PC ve internet arasındaki duvarların ortadan kalkmasını öngörüyor. Windows ve Office yazılımları web'de saklanacak ve kullanıcı ihtiyaç duyduğu programlara abone olarak istediği aralıklarda kullanabilecek.

Whistler, Microsoft'un internet stratejisinin ilk adımlarını uygulamaya koyduğu ilk ürün olma yolunda. Her ne kadar .Net ile ilgili bilgi akışı oldukça yavaş seyretse de, bazı ana hatlar şimdiden belli olmaya başladı. Kullanıcının gözüyle Windows.Net üç bileşenden oluşacak.

1. ".Net"-Client:XML'in yeni standart oluşu

İnternetin giderek daha fazla önem kazanması, genişleyen kullanım alanı, artan bağlantı hızları ve düşen maliyetlerle birlikte Microsoft'un varsayımları doğrultusunda kişisel bilgisayarlarla internet arasındaki sınırın hızla kaybolmasını öngörüyor.

Aktif masaüstündeki gelişim sürecinin sonucunda Windows'un gelecekteki sürümlerinin ve Office gibi uygulamaların artan oranlarda internete entegre edilmesi gerekeceği düşünülebilir. Çalışma ortamının görünüm ve özellikleri kullanıcının değişen gereksinimleri ölçüsünde onun ihtiyaçlarına karşılık vermeli. Windows bu nedenle XML standardına oturtulmuş, Explorer'ın yerine geçecek yeni bir kullanıcı arabirimine sahip olacak.

Bunun nasıl görünebileceği MSN Explorer vasıtasıyla tahmin edilebilir. Yazılımın İngilizce sürümünü <http://explorer.msn.com> adresinden indirebilirsiniz.

2. ".Net" tabanlı hizmetler: İhtiyaç duyduklarınızın tümü

E-mail, takvim, veya web-editörleri Windows'a entegre olmalı ve doğrudan masaüstünden çağırılabilir. Gelişim süreci sonunda Whistler bu temel hizmetleri sağlayacak.

3. ".Net" öncelikli hizmetler: Talep halinde yazılım

Windows kullanıcıları gelecekte tıpkı elektronik gazetelerin bazıları veya dijital televizyonlarda olduğu gibi yazılımlara abone olmak zorunda kalacaklar. Bu yeni sistemin altında yatan fikir çok da yeni sayılmaz. Office paketi örneğinde olduğu gibi pek çoğu aslında her kullanıcının işine yaramayan dev programları tümüyle ve pahalı sayılabilecek meblağlar karşılığında satın almak yerine kullanıcı internet üzerinden sadece ihtiyaç duyacağı araçları yükleyebilecek. Alınacak hizmet karşılığında yapılacak ödeme kullanım süresine bağlı. Kişisel Bilgi Yönetimi (Personal Performance Management) PIM gibi üyelik servislerinin ücretsiz olacağı düşünülüyor.

Açıklanan hedef bir tür genel kullanımlı yazılım yaratmak. Kullanıcının ihtiyaç duyacağı tüm araç ve fonksiyonlar bu program üzerinden yüklenecek ve sonunda da menülerden bu ya-

için İşlev Yapıştır sihirbazı kullanılır. Bu sayede Excel'i çok az bilen kullanıcılar bile başarıya ulaşabilirler. Çünkü fonksiyonun seçilmesinden sonra gerekli değerleri adım adım girmeniz istenen fonksiyona özel bir pencere ekranına gelecektir. Bunun sonucunda en karmaşık fonksiyonlar bile rahatlıkla kullanılabilirler.

Excel fonksiyonlarıyla rahat çalışma

Eğer Excel bir işlemi yapamazsa, "#DEĞER!", "#BAŞV!" veya benzeri bir hata mesajı elde edersiniz. Örneğin "#SAYI/0!" hatası, eğer başka bir değer ile bölünmesi gereken hücrenin değeri "0" olduğunda ekrana gelecektir. Sonucu sonsuz olacağı için sıfıra bölünme işlemleri gerçekleştirilemez. Ayrıca bu tür hata mesajları henüz tam olarak doldurulmamış tablolarda acemice görünürler. "EĞER" fonksiyonunu kullanarak bu uyarıların ekrana gelmesini engelleyebilirsiniz. Yardımınızla Excel'in sonuç olarak gerçi sayı değerleri sağlayan işlemleri ekrana getirmesini sağlayabilirsiniz.

❶ Boş bir çalışma kitabı oluşturun. A1 ve A6 hücreleri arasında istediğiniz sayı değerlerini girin.

❷ Aynı işlemi B1 ve B6 hücreleri arasında kalan alan için de uygulayın. Ancak B3 hücresine sayı değeri olarak "0" girin.

❸ C1 hücresine "=A1/B1" formülünü girin ve işlemin yapılması için [Enter] tuşuna basın.

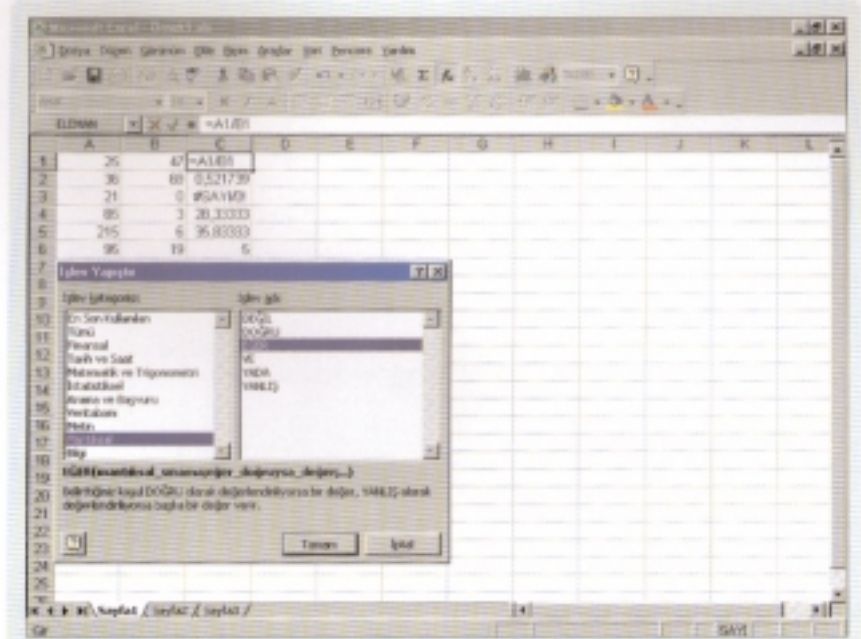
❹ C1 hücresine tıklayın ve küçük siyah bir artı işareti ekrana gelene farenin düğmesini hücrenin sağ alt köşesinde basılı tutun. Formülü kopyalamak için

farenin düğmesi basılı durumdayken imleci C6 hücresine kadar taşıyın. Excel, formülü her hücreye uygun olarak yeniden düzenleyecektir. Yani ikinci satırda örneğin "=A2/B2" formülü, üçüncü satırda ise "=A3/B3" formülü ekrana gelecektir.

C3 hücresinde "#SAYI/0!" hatasını görürsünüz. İşlemi B sütunundaki hücrelerdeki sayı değerlerinin sıfırdan

durumunda değerin sıfırdan büyük olması gereklidir. Bunun için şu bileşeni girin: B1>0. [Tab] tuşuna basarak bir sonraki satır olan "Eğer_dogruiysa_değer" satırına geçin.

❺ Bu satıra yapılacak işlem için şu formülü girin: A1/B1. Üçüncü satır olan "Eğer_yanlissha_değer"e de şu ifadeyi girin: "". Burada kullanılan çift tırnak işareti eğer bölme işlemi sıfıra bölün-

İşlemleri bir şarta bağlı olarak yerine getirmek, hata mesajlarının ekrana gelmesine engel olacaktır.

büyük olmasını sağlayan bir sorgu ile bağlayarak, söz konusu hata mesajının ekrana gelmesini engelleyebilirsiniz.

Eğer B1 hücresinde başka bir değer ile bölme işlemine girebilen geçerli bir sayı varsa, Excel'in işlemi gerçekleştirmesini C1 hücresinde belirleyin. Aksi takdirde C1 hücresi boş kalmalı.

❻ Bunun için ilk olarak C1 hücresindeki değeri silin. Daha sonra standart araç çubuğu üzerinde bulunan İşlev Yapıştır düğmesine tıklayın. Şayet standart araç çubuğu görünmüyorsa söz konusu işlev yapıştır fonksiyonuna Ekle/İşlev komutunu kullanarak erişebilirsiniz. Ekrana gelen pencere üzerindeki İşlev Kategorisi listesinden Mantıksal'ı ve İşlev Adı listesinden de EĞER'i seçin. İşlevi seçili hücre içerisine eklemek için Tamam düğmesine tıklayın.

❼ Ekrana gelen pencere üzerindeki ilk satıra, yani "Mantıksal_sınama satırına işlemin başarılı bir şekilde yapılması için sağlanması gereken şartı girin. Bu

me hatası verecekse devamlı olarak boş kalacağı anlamına geliyor.

❽ Girdiğiniz bilgileri Tamam düğmesine tıklayarak onaylayın ve bunun sonucunda oluşan formülü tekrar C6 hücresine kadar kopyalayın.

Bu yeni formül ile yapılan işlemler sonucunda C3 hücresi boş kalacaktır. Çünkü belirlediğiniz B3 hücresindeki değerin sıfırdan büyük olma şartı yerine getirilemediği için işlem yapılamaz.

Excel kredi planı hazırlamak için hazır fonksiyonlar

Yeni bir araba almayı planlıyor veya ev taksitlerinin üstesinden gelip gelececeğinizi bilmek istiyorsunuz. Excel bunun için de hazır fonksiyonları ile size yardımcı olmak üzere bekliyor.

❶ Aşağıdaki örnek tabloyu oluşturun: Kredi tutarını A1 hücresine girin: 60000. Bu kredi dört sene içerisinde geri ödenecek. Bu nedenle A2 hücresine değer olarak "4" sayısını girin. A3 hücresine de faiz oranı girilecek: 10%. ▶

KISA KISA

Formüller: Bir Hücredeki İşlem Operasyonları

Fonksiyonlar: Sadece gerekli değerleri girmeniz gereken standart Excel formülleri.

Hücre Adresleri: Adres ister sadece bir hücreyi ister bir hücre alanını belirtir. Bu, bir formül içerisinde kullanılan değer veya bilgilerin nereden olduklarını Excel'e bildirir.

Bileşenler: Bir fonksiyona bildirilmesi gereken ve Excel'in bunlardan sonuca ulaştığı değerler. Fonksiyonda hangi bileşen tiplerinin kullanılacağı fonksiyonun kendisine bağlıdır.

Faiz oranını girerken yüzde işaretini kullanmayı kesinlikle unutmamalısınız.

② Devresel Ödeme fonksiyonunu kullanarak alınan kredi tutarının aylık geri ödemeleri sonucundaki ulaşacağı son değeri hesaplayabilirsiniz. Bunun için fare imlecini A4 hücresine taşıyın ve söz konusu fonksiyona ulaşmak için

reklidir. Yani oran satırına girilecek değer aşağıdaki gibi görünmelidir: A3/12.

③ İkinci satır olan "Dönem_sayısı" toplam ödeme dönemini belirtir. Bu, toplam geri ödeme sayısı anlamına gelir. Aylık ödemeler göz önünde bulundurulduğunda dört sene için dönem sayısı 48 olacaktır. Bunun için "Dö-

nam" düğmesine tıklayın.

Kredi tutarını pozitif bir sayı olarak girmiş olmanıza rağmen, işlem sonucunda negatif bir sayı ekrana gelir: -1.521,76. Bunun nedeni kredinin bir eklenti, geri ödemenin ise bütçeden çıkan bir değer olmasıdır.

Bu fonksiyonda kullanılan "Oran" (Senelik faiz) ve "Dönem Sayısı" (Toplam ödeme sayısı) olarak birbirlerine uyan değerler kullanmaya dikkat etmelisiniz. Eğer dört sene geri ödemeli ve senelik faizi yüzde on olan bir kredinin aylık ödeme tutarlarını hesaplarken faiz yani "Oran" için "10%/12" ve "Dönem Sayısı" için de "4*12" veya direkt olarak 48 değerini girmelisiniz.

İpucu: Eğer Devresel Ödeme fonksiyonu ile elde ettiğiniz değeri (-1.521,76) toplam ödeme sayısı ile çarparsanız, ödemeleriniz bittiğinde aldığınız kredinin faizler sonunda ne kadar ulaştığını görebilirsiniz. Tablo içerisindeki örneğin kredi tutarını veya faiz oranlarını değiştirerek farklı ödeme şekilleri deneyin.

DEVRESSEL ÖDEME

Oran	A3/12	= 0,008333333
Dönem_sayısı	A2*12	= 48
Bd	A1	= 60000
Gd	0	= 0
Tür	0	= 0
		= -1521,755006

Sabit ödemeli ve sabit faizli bir borç için yapılacak ödemeyi hesaplar.

Gd gelecek değer ya da son ödeme yapıldıktan sonra elde edilmek istenen nakit bakiyesi, aksiye 0 (sıfır).

Formül sonucu = -1521,755006

Tamam İptal

Kredi toplamı, faiz oranı, aylık geri ödeme ve toplam ödeme sayısı Excel ile uygun değerleri hesaplayabilirsiniz.

standart araç çubuğu üzerindeki İşlev Yapıştır düğmesine tıklayın.

③ Bu sefer İşlev Kategorisi olarak Finansal'ı ve İşlev Adı listesinden de kredi geri ödeme tutarını hesaplamada kullanacağınız Devresel Ödeme fonksiyonunu seçin. Tamam düğmesine tıklayın.

④ Ekrana gelen Devresel Ödeme fonksiyon penceresine, Excel'in aylık geri ödeme tutarını hesaplayabilmesi için gerekli olan tüm verileri girin. Oran kutusuna senelik faizi ancak 12'ye bölerek girin. Çünkü bu faiz tek tek her ödeme dönemine ayrılacaktır. Eğer ödemeler aylık olarak gerçekleşecekse senelik faizin on ikiye bölünmesi ge-

nem_sayısı" satırına aşağıdaki değeri girin: A2*12.

⑤ "Bd" (Bugünkü değer), alınan toplam kredi miktarını belirtir. Bu satıra "A1" değerini girin. "Gd" ise gelecek değerini gösterir. Ödemeler sonunda elde edilmek istenen toplam değeri göz ardı etmek için buraya "0" girin. Ancak leasing sözleşmelerinde buraya da bir değer girilmelidir.

⑥ Tür, taksitlerin önceden ödenip ödenmediğini, örneğin ilk taksitin kredisi tutarından düşürülüp, düşürülmeceğinin kontrolünde kullanılabilir. Buradaki örnekte kullanılmak üzere Tür değerini "0" olarak belirleyin, yani dönem sonundaki ödemeler ve Ta-

Taksitler, faizler ve kredi hesabı için Excel fonksiyonları

Biraz önce gösterilen hesap işlemi tersine döndürebilirsiniz. Eğer kaç ay ödeme yapmak istediğinizi ve faiz oranlarını biliyorsanız, örneğin dört senelik bir ödeme süreci içerisinde alacağınız kredi toplamının ne kadar olması gerektiğini hesaplayabilirsiniz. BD (Bugünkü Değer) fonksiyonu hesaplama için gerekli bilgi alanlarını size sunuyor.

① A4 hücresindeki değeri silin ve İşlev Yapıştır sihirbazını araç çubuğu üzerinden çalıştırın. İşlev Yapıştır penceresinden İşlev Kategorisi olarak Finansal'ı ve İşlev Adı olarak da BD'yi seçin. ② Oran satırına tekrar A3/12 yazın. Hemen altındaki "Dönem_sayısı" satı-

En Son Kullanılan: Son Zamanlarda Kullandığınız Fonksiyonların Listesi

Tüm:	Excel'de bulunan toplam 242 fonksiyonun tümünü alfabetik sırada listelenmiş olarak görebilirsiniz.
Finansal:	Ana para hesabı için ihtiyaç duyabileceğiniz her şey. Bakiye hesapları, kredi geri ödemeleri, para akışı.
Tarih ve Saat:	Bu kategori altında tüm tarih ve saat hesaplarını bulabilirsiniz.
İstatistiksel:	Buradaki fonksiyonlar ile verilerinizi çözümleyebilirsiniz.
Arama ve Başvuru:	Burada matematiksel arama ve başvuru fonksiyonlarını bulabilirsiniz.
Veritabanı:	Eğer veritabanı gibi hazırlanmış bir Excel tablosu veya veritabanına erişilmesi gerekiyorsa önemli fonksiyonlar. (Adres veri tabanı)
Metin:	Bu fonksiyonlar mümkün tüm karakter dizilerini düzenleyebilirsiniz.
Mantıksal:	Bu fonksiyonlar sayesinde işlemleri şartlara bağlı olarak gerçekleştirebilirsiniz.
Bilgi:	Buradan hücre ve hücre değerleri hakkında bilgi edinebilirsiniz.
Kullanıcı Tanımlı:	Office içerisinde bulunan programlama dili VBA ile kendi fonksiyonlarınızı geliştirirler, fonksiyonlarını bu kategori altında bulabilirler.

rına da aylık ödemeler için dört seneye karşılık gelen 48 değerini girin. "Devresel_Ödeme" satırına da negatif aylık ödeme tutarını (Örneğin "-1.500") girin. Hemen altındaki "Gd" satırına da gelecekteki son değer olarak "0" girin.

⑤ Tür satırındaki değeri de "0" olarak bırakın. Tamam düğmesine tıklayın ve bunun sonucunda verilen şartlar altında elde edilen toplam kredi değerini A4 hücresinde görebilirsiniz. Ödemeleri değiştirerek kredi toplamındaki etkisini gözlemleyin.

Excel ve istatistik fonksiyonları ile hesaplamalar

Excel, finansal fonksiyonların yanında sık kullanılan istatistiksel fonksiyonları da sunuyor. Örneğin bir sayı kolonundaki değerlerin ortalama değerini bulmak için ilk olarak bunları toplamalı ve toplam sayı değerine bölmelisiniz.

① İstediğiniz şekilde bir sayı kolonu hazırlayın. Örneğin 100 ve 999 arasında alt alta on sayı girin.

② Direkt olarak sayı kolonunun altındaki hücrede kalın ve İşlev Yapıştır düğmesine tıklayın. İşlev Kategorisi olarak İstatistiksel ve İşlev Adı olarak da "ORTALAMA" fonksiyonunu seçin.

③ Excel şimdi biraz önce hazırladığınız sayı kolonunu kullanması gerektiğini otomatik olarak anlar. Tamam düğmesine tıkladığınızda ortalama değer tam olarak ekrana gelecektir.

Excel bu hesaplama esnasında, eğer içerisinde değer varsa kendinden sonra gelen hücreleri de işleme alır. Anca hücre aralığını kendiniz de belirleyebilirsiniz. Örneğin başka bir tablo içerisinde bulunan bir sayı dizisinin de ortalamasını alabilirsiniz.

Okul için ödevler: Doğru veya yanlış

Çocuklarınız Excel ile okula hazırlık yapabilir ve sonuçları kendileri kontrol edebilirler. Örneğin: A sütununda sonuçlar ve B sütununda da, örneğin "7+16" gibi bunlara ait işlemler bulunabilir. C sütununda ise sonuçlar kafadan tekrar hesaplanacaktır. D sütununda ise girilen sonucun doğru olup olmadığı gösterilir. Bu işlemlerin basit olmaması için A sütununu kapatmalısınız.

① A sütununu seçin ve Biçim/Sütun/Gizle komutunu çalıştırın.

② D1 hücresini seçin. İşlev Yapıştır düğmesine tıklayın ve İşlev Kategorisi olarak Mantıksal'ı ve İşlev Adı olarak da Eger fonksiyonunu seçin.

③ Excel, burada deneme için girilen değerlerin A sütunundakilerle aynı olup olmadıklarını kontrol etmesi gereklidir. Herhangi bir değer girilmediği sürece bir değerlendirme de görülmemelidir. Bunun için "Mantıksal_sınama" satırına "C1>0", "Eger_dogrussa_değer" satırına "C1=A1", üçüncü satır olan "Eger_yanlisssa_değer" satırına da iki tırnak işareti girin. Bu formülü son satıra kadar kopyalayın. Bunun sonucunda Excel, eğer C1 hücresinin değeri sıfırdan büyük olursa, A1 hücresinin değeri ile karşılaştıracaktır. Sonuç olarak Doğru veya Yanlış mesajı ekrana gelir.

Bir bakışta tüm hücre bilgilerini elde etmek

Şu an görüş alanınız dışında bulunan bir hücreyi işleme mi sokmak istiyorsunuz? Aynı bir fonksiyon bu hücrenin içerisinde değer olup olmadığını kontrol eder.

① Bunun için istediğiniz boş bir hücreye tıklayın. İşlev yapıştır sihirbazını

çalıştırın, kategori olarak Bilgi ve İşlev Adı olarak da Hücre fonksiyonunu seçin.

② Fonksiyon penceresindeki "Bilgi_türü" satırına "İçerik", Başvuru satırına da ulaşılmak istenen hücrenin tanımını, örneğin A1 girin. Tamam düğmesine tıkladığınızda aranan bilginin hücre içerisinde olup olmadığı konusunda bilgilendirilirsiniz. Eger sorgulanan hücre de hiçbir değer yoksa "EBOSSA" fonksiyonu DOĞRU cevabını geri gönderecektir. Eger bir formül veya değer mevcutsa da YANLIŞ değeri ekrana gelir. Örneğin bir işlem bu fonksiyondan gelen değerlere bağlı olarak yapılabilir.

C1 hücresine girilen "=EĞER(EBOSSA(B1);"";TOPLA(A1:B1))" formülünde iki fonksiyon birbirine bağlanmıştır. Eger B1 hücresine bir değer girecek olursanız, bu formülün sonucunu C1 hücresinde görebilirsiniz. Eger B1 hücresindeki değeri silecek olursanız C1 hücresi de boş kalacaktır. EĞER fonksiyonu, EBOSSA fonksiyonunun sonucuna bağlı olarak sonucun görüntülenip, görüntülenmeyeceğine karar veriyor.

ÖL / Kadir Tuzat (ktuzat@chip.com.tr)

TEMEL BİLGİLER

Excel Çözücü Eklentisi Fonksiyonları

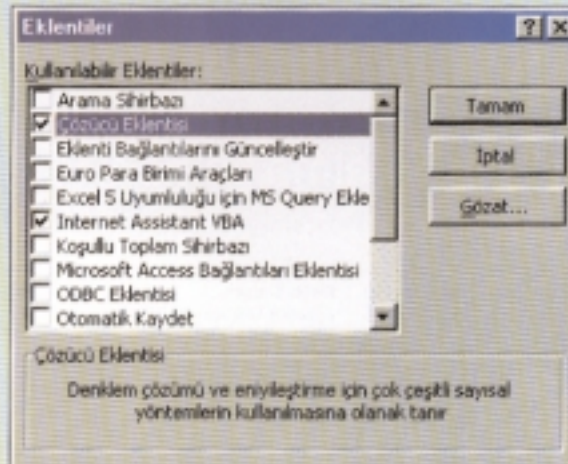
Standart kurulum esnasında tüm Excel fonksiyonları kurulmazlar. Ek program (Eklenti) olarak sunulan Çözücü Fonksiyonlar kurulmazlar. Bu eklentinin daha sonra kurulması ise oldukça basittir.

1. Bunun için Excel penceresinde Araçlar/Eklenti (Excel 2000'de: Eklenti-

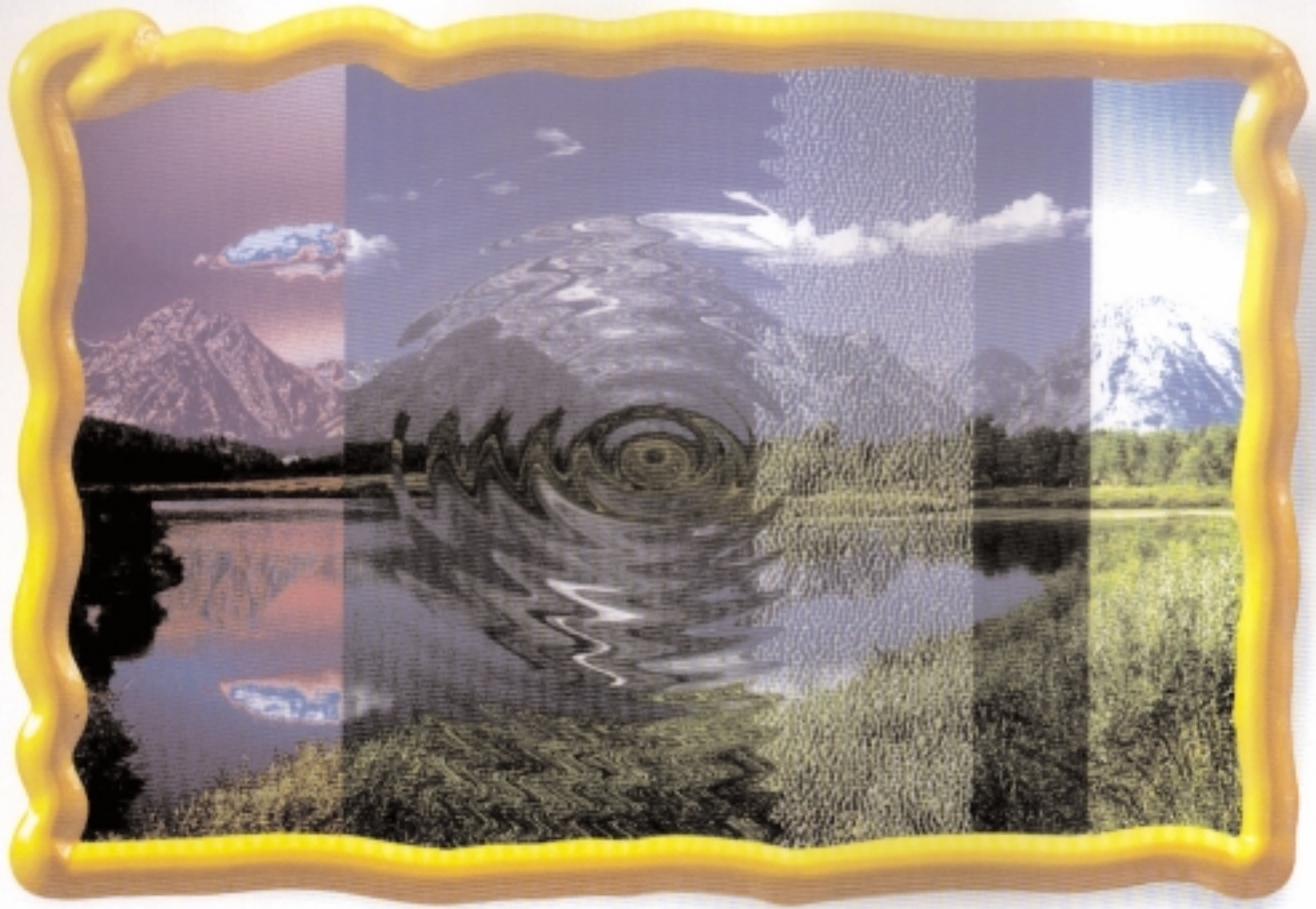
ler) komutunu çalıştırın.

2. Ekrana gelen Eklentiler penceresindeki listede bulunan Çözücü Eklentisi'ni işaretleyin ve Tamam düğmesine tıklayın.

Şu andan itibaren yeni fonksiyonları kendi işlerinizde rahatlıkla kullanabilirsiniz.

Excel'in eklenti yöneticisi ile çözücü eklentileri istediğiniz zaman rahatlıkla kurabilirsiniz.

Web'deki En İyi Grafik Eklentileri

Ücretsiz Piksel Gücü

Plug-in'ler her resim düzenleme programına yeni fonksiyonlar ve efektler kazandırır. İnternette bu yönde bir çok ücretsiz araç bulunuyor. CHIP, en ilginç, ücretsiz araçları sizler için araştırdı.

■ Renk efektleri, 3B düğmeler, fantastik yansımalar ve deformasyonlar: Bu ve bunun gibi bir çok fonksiyonu eklentiler aracılığıyla internette edinebilirsiniz. Gereken tek şey bir resim düzenleme programı. Kai's Power Tools, Niks Color exf veya Alien Skin ve Extensis firmalarının ürünleri tanınmış ticari eklentiler arasında yer alıyor.

Ancak iyi eklentiler için sadece internet bağlantı ücreti ödememiz yeterlidir: İnternette sayısız ücretsiz araç ve ayrıca ticari ürünlerin de test versiyonları bulunuyor. Böylece tam bir efekt koleksiyonunu indirebilir ve daha sonra bir ya da iki filtreyi herhangi bir sınırlama olmadan istediğiniz kadar kullanabilirsiniz.

Programcılıkla hobi olarak ilgilenen geliştiriciler de birkaç eklentiyi veya koleksiyonlarını ücretsiz olarak internette yayınlıyorlar. Ancak her zaman mükemmel programlar beklemeyin.

Alışılmamış ara yüzler, yayınlanmamış fonksiyonlar ve bazen çökmeler hatta hatalar plug-in kültürünün parçalarıdır. Bir çok eklenti İngilizce dilini kullanıyor ve Windows altında çalışıyor: Bizim indirdiğimiz eklentilerin büyüklüğü 20 ile 700 KB arasında değişirken, Ulead'ın Art Texture'ı 1.8 MByte'lık boyutu ile en büyük eklenti.

Tüm resim düzenleme programları Plug-in uyumlu

Plug-in konseptini ilk olarak profesyonel yazılım Photoshop'un üreticisi Adobe geliştirdi. Bu nedenle daha çok Photoshop uyumlu eklentilerden bahsedilir. Ancak bu rakip yazılımları sınırlandırmıyor: Günümüzde tüm resim düzenleme programları pratik olarak bu tür Host Software'leri destekliyorlar.

Chip internetteki en ilginç grafik eklentilerini sunuyor. Bu nedenle uygulama

ma ve kurulum hakkında pratik ipuçları sunuyoruz. Her eklentiyi en az üç resim düzenleme programı ile test ettik.

İçindekiler

187	Art Texture
187	Crumple
188	Eye Candy 4000
188	Filter Factory Gallery A
190	Filter Farm
190	Glow
192	Jama 3D
192	Kang 1 - 4
193	Lens Flare
193	MuRa's Copies
194	Page Curl
194	RGB2Gray
188	Nasıl Oluyor?: Plug-in Kurulumu
190	Web'den Resim Programları
192	İpuçları: Plug-in'den Max. Performans
194	Bilgi İçin: Eklentiler için web bağlantıları

Art Texture: Harika Renk Geçişleri

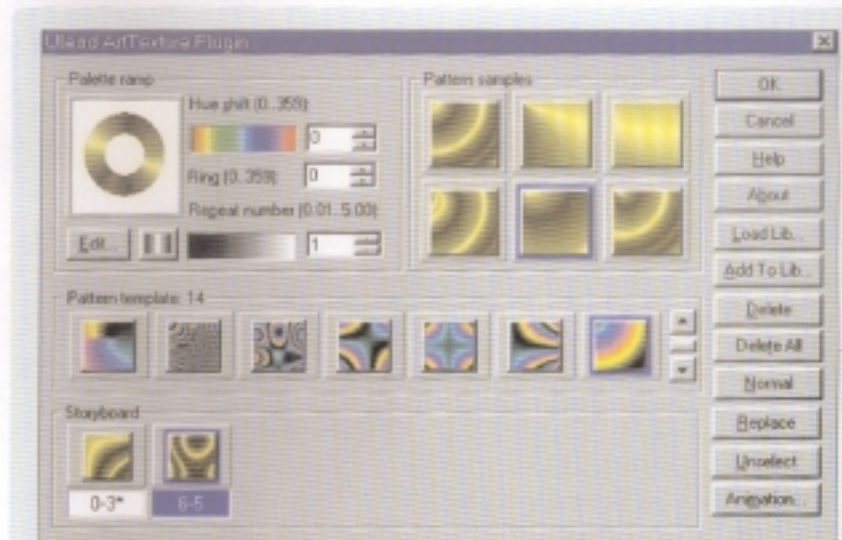
İç yapı ve renk geçişleri için mükemmel seçenekler

Ulead Plug-in Art Texture'ı kuran diğer programların kullanıcıları PhotoImpact'teki hemen tüm seçenekleri kendi programlarında kullanabiliyorlar.

Bu geçiş üreticisi Photoshop'dan farklı olarak yarı saydam alanlara izin vermiyor. Ancak diğer her şeyin birinci sınıfı çözümü mevcut. Böylece altın veya bakır metal renkler de içerisinde olmak üzere düzinelerce başarılı renk geçişi mevcut. 3B çalışmalar da repertuara dahil. Böylece metin parçalarını ve düğmeleri en iyi şekilde süsleyebilirsiniz. Tüm önerileri istediğiniz gibi değiştirebilir ve kütüphaneye örnek olarak kaydedebilirsiniz.

Art Texture renk geçişini isteğe bağlı olarak bir çok ana renkten oluşturabiliyor. Eklenti böylece serbestçe düzenlenmesine izin verilen farklı geçiş biçimleri (Çizgisel, parlak ve daire biçimli) içeriyor. Her geçişin, bir resim içerisinde bir çok kere yansıtılması ile sonsuz varyasyonlar ortaya çıkıyor.

Özellikle pratik: Bir düzenleyici ile geçişte kullanılan tüm renk tayfının yerini ve dolayısıyla etkiyi bir daha değiştirebilirsiniz. Ancak Art Texture geçiş biçimini varolan seçim veya nesne boyunca çalıştıramıyor. Bu nedenle, örnek çinilerin bağlantısız kenarlarla

Renkarenk: Art Texture'in çok yönlü renk geçişleri metin nesnelerinin doldurulmasında da başarılı.

oluşturulması seçeneği eksik.

Hatta Art Texture bir noktada Ulead programlarındaki eşlerine bağlı: Plug-in GIF biçimindeki animasyonlar oluşturuyor; ancak GIF kalitesi ve tazeleme oranı ayarları bulunmuyor. Hazırlanan titrek renk bulutları web sayfalarında art alan olarak kullanılabilirler.

Art Texture, kurulum kaldırma işlemleri hakkında yardım dosyalarına sahip. Eklenti ayrıca fare sağ tuşunu da destekliyor. Ancak Art Texture yaklaşık 1,8 MByte'lık download büyüklüğüyle testimizdeki en büyük eklenti.

Yorum: Art Texture, renk geçişinde zayıf olan programları mükemmel bir şekilde tamamlıyor. Bu durum Photoshop veya Paint Shop Pro'nun eski versiyonları için de geçerli.

Bilgi için: www.webutilities.com/goodies/free.htm

İpucu: Eğer resim üzerinde renk geçişi bulunuyorsa çok yönlü olarak düzeltebilirsiniz. Her resim düzenleme programında renk doygunluğu komutu bulunur: Bunu kullanarak renk tayfının

Crumple: Güzel, Çirkin Resimler

Motifler için çöp etkisi yaratan "Buruşturma" efekti.

Alien Skin üreticileri sulu, saçaklı veya buruşturulmuş resim gibi ilginç seçenekler sunuyorlar. Gelişmiş ölçek ayarlarını daha sonra rahatlıkla bir açılır menü üzerinden çalıştırmak üzere kaydedebilirsiniz. Büyüklük ve deformasyon derecesini aynı ışık düşmesinde olduğu gibi denetleyebilirsiniz. Büyük önizleme penceresi resmin tümüne paralel olarak bir ayrıntıyı istenen yaklaşıma derecesinde görüntülüyor.

Crumple filtresi ticari eklenti koleksiyonu Xenofex'e dayanıyor. Koleksiyonda (Download büyüklüğü 633 KByte) kullanamayacağınız daha bir çok filtre bulunuyor. Buna karşılık

Crumple kesintisiz şekilde çalışıyor. Ancak bunun için ekrana gelen bir reklam penceresinde Ok düğmesine tıklamanız gereklidir.

Yorum: Crumple, düz motiflere, özellikle kağıda "Kırıksık Görünümü" kazandırma konusunda oldukça başarılı. Mükemmel derecede gerçekçi olmasa da elde edilen sonuç memnuniyet verici.

Bilgi için: www.alienskin.com/xenofex/xx_hosts_menu.html

İpucu: Kullandıktan sonra keskinleştirmenin (Sharpen) sonucu daha da iyi hale getirip getirmeyeceğini deneyin.

Buruşuk: Crumples önemli dokümanları bir anda çöpe dönüştürüyor.

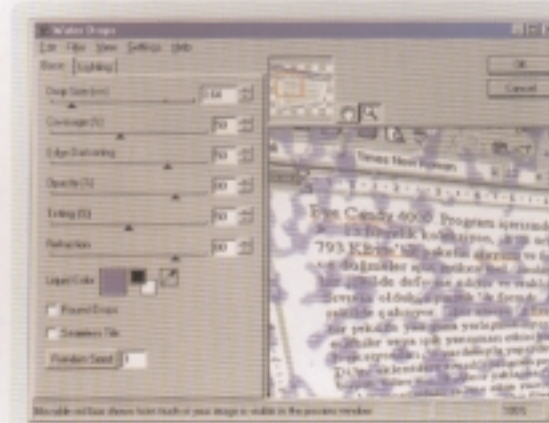
Eye Candy 4000: Program İçerisinde Program

13 filtrelik koleksiyon, en iyi ücretsiz sunu-
lardan biri

793 KByte'lık paketin arayüzü ve fonksiyonları çok kullanışlı. Çeşitli krom nesneleri yazılar ve düğmeler için mükemmel sonuçlar veriyorlar. Kaliteli olan cam etkisi de fonu ayarlanabilir bir şekilde deforme ediyor ve renklendiriyor.

Sıvının oldukça plastik bir formda resmin üzerine döküldüğü Water Drops efekti de benzer şekilde çalışıyor. Eğer isterseniz Eye Candy damlaları bağlantısız, artalan örneği olarak ideal bir şekilde yan yana yerleştirebiliyor. Yıldız oluşturan Star efekti ile basit grafikler elde edebilir veya ışık yansıması etkisi yaratabilirsiniz. Renklendirmeyi ise çok yönlü renk geçişi fonksiyonları yardımıyla yapabilirsiniz.

Diğer eklentilere karşılık program penceresindeki küçük önizlemeyi istediğiniz kadar büyütebilirsiniz. Böylece yaklaşma derecesi olarak yüzde yüz kullanabilirsiniz. Eye Candy bir de bir montajdaki sadece etkin yüzeyi değil onun altındaki bileşenleri de görüntü-

Su Oyunları: Eye Candy resme su tanecikleri ekliyor ve geniş bir arayüz sunuyor.

lüyor. Alien Skin geliştiricileri sade bir filtre penceresinin arkasında program içinde program sunuyorlar. Bir menü çubuğu bulunan Eye Candy penceresinde tüm efektler arasında geçiş yapmak mümkün. [Ctrl]+[Z] tuş kombinasyonunu kullanarak yaptığınız işlemleri de geri alabilirsiniz. Diğer bir çok filtreden farklı olarak Eye Candy profesyonel baskı biçimi CMYK renk düzenini de kabul ediyor. Ölçüler ise sadece piksel değerleri olarak değil santimetre

olarak da belirlenebiliyor.

Yorum: Eye Candy 4000, kaliteli ve etkili efektleri ile resim tasarımcılar için eklentiler arasında özel bir yere sahip.

Bilgi için: www.alienskin.com

İpucu: Efekt varyasyonlarını Smoke, Water Drops veya Chrome'da bulabileceğiniz Random Seed (Rasgele Dene) düğmesini kullanarak deneyin.

Filter Factory: Deformasyon Efektleri

Photoshop'un Tool Filter Factory'sinden oluşan 20 filtre

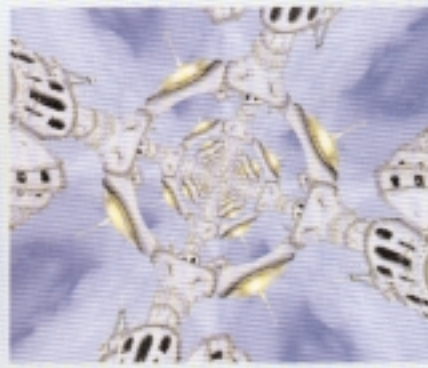
Biraz yaşlanmış olan Gallery A filtreleri yansımalar, budak delikleri oluşturuyor ve şablonları yaklaştırma efektleri ile dinamik hale getiriyorlar.

Holidays in Egypt piramit biçimindeki yapıları resme döküyor, Marble Madness bir misket koleksiyonu sunuyor, Tunnel Tile ise özel yansıma etkileri oluşturuyor.

Yorum: Filter Factory Gallery A, web sayfalarınızı veya çıktılarınızı süsleyebileceğiniz sayısız enteresan, afişsel dönüşümler sağlıyor.

Bilgi için: yuhsin.simplenet.com/filters/ffa.htm

İpucu: Filter Factory'nin diğer sürümleri C, F, H'yi de test edin. (Sayfa 194'deki Web bağlantıları kutusuna bakın)

Fantastik: Gallery A bir çok farklı efektin yanın-
da görülmeye değer yansımalar da oluşturuyor.

NASIL OLUYOR?

Plug-in'in Kurulumu

Plug-in'lerin kurulumu oldukça kolaydır. Şayet programınız bir Plug-in klasörü bulundurmuyorsa oluşturun. Bir çok programda eklentilerin hangi klasörde aranacağı ana ayarlarlar arasında bulunur.

Eklentileri genellikle Zip arşivi olarak elde edebilirsiniz. Dosyaları, daha sonra eklenti klasörüne taşımak üzere açın. Bazı ticari eklenti üreticileri bunun için özel kurulum programları sunarlar.

Daha sonra programın yeniden başlatılması ile kurulan eklentileri menülerde Filter, Effect veya Image olarak görebilirsiniz.

Kurulum ipuçları

► Metin dosyalarına göz atın. Metinler içerisinde uygulama ile ilgili kullanışlı bilgiler bulabilirsiniz. Ancak ücretsiz yazılımlar bu standarda genellikle uymazlar.

► Alt klasörlerle çalışın. Bu sayede istemediğiniz eklentiyi daha sonra rahatlıkla kaldırabilirsiniz.

Filter Farm: Sanatsal Efektler

Filtrenin "kendi yaşamını" sürdüğü sanatsal deformasyonlar

Filter Farm'daki dokuz özizlemeyi devamlı olarak değiştirebilirsiniz. Plug-in renk taşıma, resim üst üste bindirme, yabancılaştırılan aynalama ve tekrarlar yöntemleri ile çalışıyor. Sonuçlar, süzgeç baskısı ve modern karıştırma (Mix) tekniklerini hatırlatıyorlar. Sonucu sadece bir sonraki dokuz varyasyon için olan özizlemeyi kullanarak değiştirebilirsiniz.

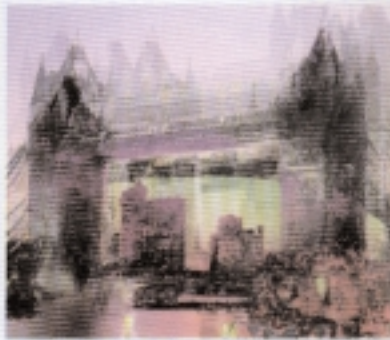
Yorum: Plug-in, özellikle bilgisayar grafiklerini hatırlatmayan sanatsal değişimlerde başarılı.

Bilgi için: www.kees.cc/ffarm/ffarm.html

İpucu: İlk çalıştırmada yeni bir dosya ismi girin. Filter Farm, tüm şablonları bu dosya içerisine kaydeder. Eklenti küçük resimler için bile çok zamana ihtiyaç duyuyor. Bu nedenle daha önceden belirlenmiş dosyalarla çalışın.

Yapıdaki sanat: Filter Farm zarif deformasyonlar meydana getiriyor.

Glow: Parıldayan Manzara

Parça aydınlatmasından tüm resmin parlatılmasına

Glow Filter parlak resim kenarlarını uygun ışıklandırma derecesine taşıyor. Sadece en yüksek uç ışıkların mı yoksa tüm parlak ton değerlerinin mi kullanılacağını ve erişim şiddetini düzenleyiciler yardımıyla belirleyebilirsiniz. Bu eklentiye de Lens Flare gibi Axion'un web sayfasından elde edebilirsiniz. Ancak her iki eklenti ile çalışmak da rahat değil. Eklentilerin kullanımına ve efektlerin sonuçlarına alışmak zamanınızı alabilir.

Yorum: Bu eklenti portreleri, manzara resimlerini veya natürlü resimlerini dikkat çekici bir sonuç vermeden canlandırabilir.

Bilgi için: www.axionfx.com/downloads.htm#Freebies

İpucu: Bu efekti daha sonradan zayıflatabilirsiniz. Bunun için Glow efekti uyguladığınız motifi içeren ikinci bir kopya yüzey oluşturun. Daha sonra yüzey görünüm derecesini, Opacity'i düşürün.

Işık Oyunları: Glow, aydınlık resim parçalarında enteresan ışık oyunları meydana getiriyor.

RESİM DÜZENLEME

Web'deki Test Versiyonları

Halen plug-in uyumlu bir resim düzenleme programınız yok mu? İhtiyaç duyabileceğiniz resim programlarının test versiyonlarını internette ücretsiz olarak bulabilirsiniz.

► **Paint Shop Pro:** Plug-in uyumluğu açısından resim düzenleme programları arasında bir klasik olma özelliğini şüphesiz taşıyor. Program iyi kontrast düzenlemesi ve mükemmel fotomontaj özellikleri sunuyor. Program bunun için bir yığın düzenleme, ayrı bir GIF animasyon programı ve resim dosyalarının bulunduğu dizinleri bir minyatür galeriye dönüştüren hızlı bir browser sunuyor. Kurulu eklentileri Image/Plug-Ins alt menüsü içerisinde bulabilirsiniz.

www.jasc.com; 15 MByte (Versiyon 6), 31 MByte (Versiyon 7)

► **PhotoImpact:** Bu grafik paketi bir donanım devi. İyi kontrast düzenlemesinin ve düzenli montaj özellikleri yanında bir resim veri tabanı, metin ve 3B çalışmalar için kaliteli efektleri bulunan bir GIF animasyon programı sunuyor. Sade bir ara yüz, yığın düzenlemesi ve web grafikleri için mükemmel fonksiyonlar kullanıcıları heyecanlandırmak için yeterli. Program minyatür özizlemeleri kullanarak tek tek görebileceğiniz çok sayıda fantastik filtreler ile donatılmış. Ancak demo versiyonu maalesef altıdan fazla dosya ile çalışmıyor.

www.ulead.com, 38 MByte

► **PhotoLine 32:** Bu program makro kaydedici, kapatılabilir 3B efektler, hızlı bir foto montaj, çok yönlü bir metin aracı ve performanslı kontrast düzenleme özellikleri sunuyor. En sonra efekt penceresini [Ctrl]+ [Shift]+[L] tuş kombinasyonunu kullanarak çağırabiliyorsunuz. Bunun haricinde söz konusu fonksiyon Filter menüsünün de en altında bulunuyor. Ayrıca kurulu olan diğer eklentileri de burada görebilirsiniz.

www.pl32.com, 2,9 MByte

İPUÇLARI

Optimum Plug-in Kullanımı

Chip'in, ipuçları ile kurduğunuz eklentilerden maksimum performans elde edebilirsiniz.

Renk Modları: Bir çok eklenti RGB renk modunu (Truecolor veya 24 Bit) kullanan resimlerle çalışır. Eğer programınız eklentiye sunmuyor veya düzgün çalışmıyorsa RGB moduna dönüştürmelisiniz. Örneğin Paint Shop Pro altında Colors/Decrease Color Depth/32K Color (24 Bit) komutunu kullanarak söz konusu şartı yerine getirebilirsiniz. GIF biçimindeki resimleri genellikle gerçek renk moduna sahip değildirler. JPG'ler genellikle RGB modunda oluşturulurken, TIF veya BMP'ler farklı modlara izin verirler.

Hızlı Kullanma: Bir çok araç son kullanılan efektte ulaşmak için kısayollar sunuyor. Bunun için Photoshop altında [Ctrl]+[F], filtre penceresini bir kez daha görmek isterseniz [Ctrl]+[Alt]+[F] tuş kombinasyonunu kullanabilirsiniz. Photolmpact son kullanılan fonksiyonları hızlı komut paletinde sunuyor. Photoshop, Photolmpact ve PhotoLine altında eklenti kullanımını makro halinde kaydedebilirsiniz.

Deformasyonu çoğaltmak: Eklenti sonucunu bir adım ileri götürün. Duvar ilanı hazırlarken kontrastı yükseltmeyi, renk taşımayı ve keskinleştirmeyi deneyin.

Deformasyonu azaltmak: İsterse deformasyonu azaltabilir ve orijinali ile karıştırabilirsiniz. Bunun için motife üzerinde resmin bir kopyası bulunan yeni bir yüzey oluşturun. Efekt üstteki yüzeye uygulayın ve isteğe bağlı olarak görünüm derecesini düşürün. Bunun sonucunda orijinal resim aradan görünecektir.

Deformasyonu karıştırmak: Resmin sadece belirli bir bölümü ile çalışmak için Lasso Tool ve Magic Wand Tool seçim araçlarını kullanarak seçebilirsiniz. Bu alanı başka bir yüzeye kopyalamak ve daha sonra filtrelemek daha kullanışlı olacaktır. Daha iyisi! Tüm resmi yeni bir yüzeye kopyalayın ve efekti uyguladıktan sonra istemediğiniz kısmı yüzey maskesi kullanarak kapatın veya silin. Bu şekilde filtrelenen ve değişiklik yapılmayan alanlar arasından rahatlıkla yumuşak geçişler uygulayabilirsiniz.

Jama 3D: Dijital Silah Susturucusu

Aşırı plastik ve gerçekçi deformasyonlar Jama 3D'de ana şablon olarak oluk saçlı çatı, balık kalçası, hücre yapısı, çatı oluğu veya elbise danteli gibi değişik seçeneklerden birini kullanabilirsiniz. Eklenti penceresi üzerinde bir çok düzenleyici bulunuyor: Deformasyon, ışık düşmesi, gölge ve renk doygunluğu gibi ayarları yapabilirsiniz. Nesnenin formunu koruyabilir veya

katlayabilirsiniz. Efektler özellikle, örneğin kağıt, ekran görüntüsü veya CD gibi iki boyutlu nesnelerde etkili.

Yorum: Düz yüzeyleri farklı göstermek isteyenler bu efekt paketinden rahatlıkla faydalanabilirler.

Bilgi için: www.mtu-net.ru/redfield/download.htm

Heyecanlı Parça: Jama 3D CD-Rom yüzeylerinde bile çatı oluğu örnekleri oluşturabiliyor.

İpucu: Kendi hazırladığınız montaj nesnelerini kendi yüzeyi üzerinde kullanın. Filtre, resmi yüzey üzerindeki boş alanlara da genişletebileceği için transparan korumasını kapatın.

Pikselleşen nesne kenarlarını merdiven efekti ile gizlemek için Anti Aliasing seçeneğini kullanın. Keskinleştirme (Sharpen) efektinin sonucu daha da iyileştirip iyileştirmeyeceğini kontrol edin.

Kang 1-4: Tıka Basa Eklenti Dolu

Dört alt menüye ayrılmış toplam 78 eklenti

Kang 1 her şeyden önce fantastik deformasyon ve renk değişim efektleri sunuyor. Kang 2'de ise metinlerin veya başka alanların doldurulmasında başarılı olacak komik şablonlar ve süsler bulabilirsiniz. Akıcı metal gibi ilginç şekil deformasyonları ve etkili ışık oyunları ise Kang 3'ün özellikleri arasında yer alıyor. Örneğin üç tane Emboss filtresi gibi etkili kabartma efektlerini ise Kang 4

içerisinde bulabilirsiniz.

Yorum: Kangaroo filtreleri alışılmamış bakış açıları sunuyor. Ancak eklentilerden bir kaçtıkça kullanışsız.

Bilgi için: www.asan.com/users/kangaroo

İpucu: Az kullandığınız filtreleri kaldırın. Bu hafızadaki yükü azaltacak ve program başlangıcını hızlandıracaktır.

Çeşitli Renkler:

Kang 1-4 serisindeki 78 efekt diğerlerinin yanında fantastik renk yüzeyleri oluşturuyor.

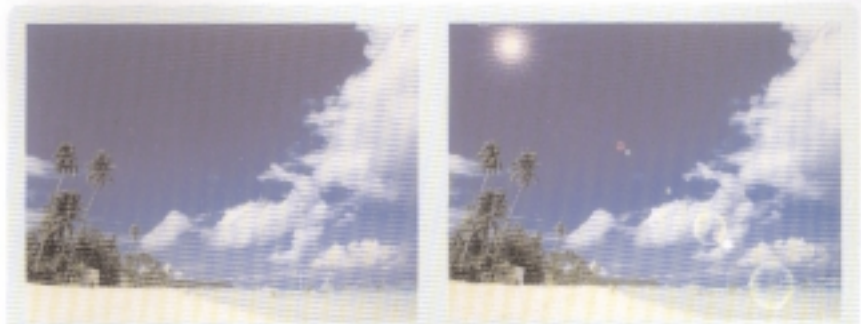
Lens Flare: Yapay Güneşler

Güneş, güneş ışınları ve ışığa karşı çekim yansımaları eklenmesi

Lens Flare resimlere, fotoğrafta ışığa karşı çekilmiş etkisi yaratan efektler uyguluyor. Bunun sonucunda şablon dramatik ve canlı görünüyor. Plug-in sadece doğa resimlerinde değil artalan, metin veya düğme süslenmesinde de başarılı.

PhotoShop ve PhotoPaint'in de buna benzer efektlere sahip olmasına rağmen Lens Flare çok daha fazla seçeneğe sahip. Sadece ışın konusunda dönme açısı sayısını ve parlaklık derecesini kendiniz belirleyebilirsiniz. Resimdeki hale ve ışığa karşı çekim yansımaları için de eklenti penceresinde bir çok seçenek sunuluyor. Beğendiğiniz ayarları da kaydedebilirsiniz.

Ancak arayüzün pek de konforlu olduğu söylenemez: Resim üzerine eklenen resmin yerini sadece koordinat değerlerini kullanarak belirleyebilirsiniz. Maalesef fare kullanımına izin verilmemiş. Standart ayarlar ise bir açılır menü yerine ayrı bir pencere üzerinde bulu-

Bırakın güneş girsin: Lens Flare güneş ve güneş ışığı yansımaları ile resminizi canlandırarak.

nuyor. Lens Flare ile beraber daha önce incelediğimiz Glow eklentisini alabilirsiniz.

Yorum: Lens Flare özellikle sıkıcı doğa resimlerini ve diğer motifleri canlandırma konusunda başarılı.

Bilgi için: www.axionfx.com/downloads.htm#Freebies

İpucu: Ana motif üzerindeki güneş ışınlarını taşımak mı istiyorsunuz? İlk ola-

rak resim üzerinde içerisini nötr gri ile doldurduğunuz yeni bir yüzey oluşturun. Bunun için renk seçicide kırmızı (R), yeşil (G) ve mavi (B) renkleri için 128 değerini girin. Yeni yüzey için karışım sert ışık modunu kullanın. Efektini şimdi bu yüzey üzerine uygulayın. Lens Flare, montaj yüzeyler üzerinde bazen doğru çalışmayabilir. Daha sonra resmin bir kopyasını oluşturun, bunu gri ile doldurun, filtreyi çalıştırın ve sonucu yeni bir yüzey olarak eski motif üzerine kopyalayın.

MuRa's Copies: Tekrarlama Makinesi

Nesnelerin ve resim parçalarının bir çok kere tekrarı

Plug-in sadece duvar kağıtları oluşturmak da başarılı değil. Tekrar eden nesneleri bir döngü içerisine yerleştirebilir ve böylece ilginç kreasyonlar oluşturabilir veya dinamik hareketler elde edebilirsiniz. Bunu, hiçbir resim düzenleme programı sizin için yerine getirmiyor ve manuel olarak oluşturmak ise

oldukça vakit ve emek istiyor.

Resmin son halini bir çok düzenleyicisi ve açılan menüsü ile belirleyebilirsiniz. Tekrar veya nesne sayısını belirleyebilirsiniz. Farklı artalan renkleri ve üst üste bindirme seçenekleri nesne ve resim fonunun karışmasını düzenliyor. Tekrar için kullanılan farklı yollar ise özellikle ilginç. Örneğin nesnenizi bir spiral veya dalga üzerinde bir çok kere

tekrar ettirebilirsiniz. Bir diğer önemli özelliği ise tekrar dizisinin başlangıç ve bitiş noktalarının derecelendirmeden kapatılabilmesi.

Yorum: Mura's Copies sıkıcı nesneleri de eğlenceli ve yeni şekillerde görüntülüyor. Bu ilginç özellikler plug-in incelemesine girmesi için yeterli. Bu plug-in ile ayrıca oldukça ilginç sonuçlar elde edilebiliyor.

Bilgi için: www.geocities.com/murakuma/mmplugins.html

İpucu: Wrap Around seçeneği ile nesnelerin birbirinden bağımsız olarak yan yana koyulması ile yeni resimler elde edebilirsiniz. Eğer internet sayfaları için artalan resimleri hazırlamıyorsanız bu seçeneği kullanmaktan kaçının. Çoğaltmak istediğiniz motifi transparan koruması kullanmayan ayrı bir montaj yüzeyi üzerine yerleştirmelisiniz. Geniş resim alanları kullanın. Gerekli takdirde çalışma yüzeyini genişletin.

Top Boyacı: Copies plug-in bu topu tam 99 kere tekrar etti ve şık bir güzergah üzerinde yerleştirdi.

Page Curl: Kenarları Kıvrılmış Resimler

Resimlerin veya başka motiflerin boş bir yüzeyden yuvarlanması

Yeni olmamasına rağmen bir çok resim için başarılı bir efekt ve her zaman etkili bir sonuç veriyor. Efekt penceresi size bir grup ayar seçeneği sunuyor: Böylece resminizin hangi kenarını yuvarlamak istediğinizi belirleyebilirsiniz.

Diğer düzenleyiciler ise kıvrılan alanın büyüklüğünü, saydamlığını, parlaklığını ve gölgesini belirliyor. Eğer isterseniz motifinizin iki kenarını tabii ki arka arkaya kıvrabilirsiniz. Bazı üreticiler programlarına örneğin Ulead, PhotoImpact ve PhotoExpress'e bu efekti önceden eklemişler. Adobe PhotoDeluxe 4'de ise bu efekti ayrı bir penceresi dahi bulunmayan basit bir formunu bulabilirsiniz.

Yorum: Eğer programınız bu efekti sunmuyorsa mutlaka yüklemelisiniz. Page Curl basit ve enteresan görünüm seçenekleri sunuyor.

Bilgi için: members.xoom.com/markmclaren/filters/filters.html

İpucu: Yuvarlanan resminizin boş çıkan kısmında başka bir motifin görünmesini sağlayabilirsiniz. Bunun için iki resmi üst üste monte edin ve yukarıdaki yüzey üzerinde çalın. Boş çıkan alan hemen saydam görünecek ve altından ikinci resim ekrana gelecektir.

Kıvrılmış: Page Curl filtresi resimlerin bir kağıt gibi kıvrıyor.

RGB2Gray: Ölçekli Gri Basamaklar

Renkli resimlerin çeşitli derecelerde griye dönüşümü

RGB2Gray'de renklerin ölçeğe bağlı olarak gri tonlarına dönüşümünü denetleyebilirsiniz. Örneğin mavi gökyüzünün istediğinize göre karanlık veya parlak görünmesini sağlayabilirsiniz. Ten renginin daha parlak görünmesi için kırmızı değerini yukarı çekmelisiniz. Bitkilerin daha aydınlık görünmesi için de yeşil renk düzenleyicisini sağa doğru kaydırmalısınız. Bu sayede parlaklık, kontrast ve ton değer alanını düzenleyebilirsiniz.

Yorum: RGB2Gray gri tonlarında resimler oluşturulmasında yardımcı oluyor.

Bilgi için: webuser.rhein-main.net/graf-color/html/rgbtoGra.htm

İpucu: RGB2Gray'i kullandıktan sonra da teknik olarak renkli modundaki bir resme sahipsiniz. Kaydetme alanından tasarruf etmek için bunu da gri tonlarına dönüştürün.

Başka bir kontrast düzenleyicisini daha deneyin.

Saçlarına kırmı düşmüş: RGB2Gray resimleri ölçekli olarak gri tonlarına kaydırıyor. İsteğe bağlı olarak gökyüzünü, ten rengini veya her ikisini değiştirebilirsiniz.

BİLGİ İÇİN

Eklentiler İçin Web Bağlantıları

Sayırsız internet sayfası ücretsiz eklentiler sunuyor ya da ziyaretçileri bağlantı listeleriyle eklenti sunucularına yönlendiriyorlar. Bir çok durumda İngilizce kaynaklar yardımcı oluyorlar.

► Filter Factory serisini download etmek isteyenler www.yuhsin.simple.net.com/filters veya www.netins.net/showcase/wolf359/plugins.htm adresini ziyaret etmemeliler. Burada başka efektler de bulabilirler.

► <http://pico.i-us.com> adresinden bir çok ücretsiz eklenti adresini yorumlarıyla beraber bulabilirsiniz. Bağlantılara ulaşmak için Filters/Free Filters yolunu izleyin.

► Bir diğer açıklamalı adres koleksiyonunu ise http://perso.club-internet.fr/gpl/html/free_plugins.html adresinde bulabilirsiniz.

► Eğer www.yahoo.com adresinden "plug-ins +photoshop" ifadesini aratacak olursanız, arma sonucunda düzinelerce açıklamalı eklentiye ulaşabilirsiniz.

NemeSys Giga Sampler

Sample Ses Koleksiyonu

Bu ay tanıtacağımız Giga Sampler, gelişmiş bir software sampler programı olmasının yanında, kullanışlı ve profesyonellere hitap eden bir arayüz ve fonksiyonlara sahip.

■ Sample teknolojisinin hızlı bir gelişim süreci yaşadığı günümüzde, bilgisayarların birer sampler olarak kullanılması sağlayan pek çok yazılım da, bir bir müzisyenlere sunuluyor. Birbirlerine alternatif olan bu programların büyük bir çoğunluğu, sistem Ram'inin kapasitesi oranınca Sample ses yüklenmesine olanak tanırken, bazılarıysa harddisk kapasitesince örneklenmiş ses yüklenmesine imkan tanıyarak, diğerlerinden bir adım öne geçiyor. Bu programlar arasında da biri gerek arayüzü gerekse profesyonellere hitap edebilen üstün özellikleriyle dikkat çekiyor. Bu ay sizlere tanıtacağımız program, gelişmiş bir software sampler programı olan Giga Sampler.

Software samplerların en iyilerinden; Giga Sampler

NemeSys Music Technology firması tarafından geliştirilen Giga Sampler programını tanımaya başlamadan önce, sisteminizin yeterli olup olmadığını kontrol etmenizi öneririz. Eğer sisteminizin;

- 266 Mhz PII Pentium işlemci
- 128 MB Ram
- 6 GB Harddisk (512k önbellekli Ultra DMA, Ultra ATA veya Ultra/Ultra Wide SCSI)

donanımına sahipse, programdan optimum performans alabilirsiniz. Minimum 166 MMX Pentium işlemcili, 32 GB harddiskli (en az 2 GB boş alan) bir sistem, programı sorunsuz çalıştırabilmeniz için yeterli olacaktır. Bunlara ilaveten, tabii ki bir ses kartına (Microsoft Direct Sound destekli veya Giga Sampler uyumlu), işletim sistemi olarak en az Windows 95'e, ve Midi ili ilgili diğer donanımlara (klavye, Midi kablosu vs.) sahip olmanız gerekiyor.

Programı bir "Programlar Paketi" halinde sahip oluyorsunuz ve bu pakette şunlar bulunuyor:

- **Giga Sampler:** Sample yükleme ve Midi vasıtasıyla kullanma işlemlerini, bir ses modülü mantığında çalışan ve bir

hardware sampler görünümünde olan bu programla gerçekleştiriyorsunuz.

- **Instrument Editor:** Kendi sample seslerinizi yaratmada kullanacağınız program.

- **Sample Wrench XE:** Wave formatındaki ses dosyaları üzerinde çeşitli Editing işlemleri gerçekleştirebileceğiniz program.

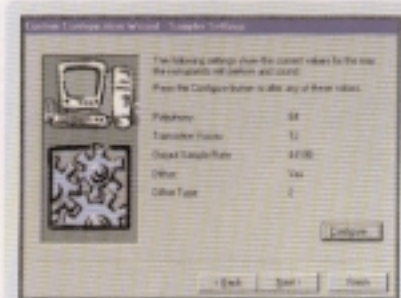
- **Giga Sampler Sound Collection 1:** İçinde tam tamına 1GB boyutunda, Yamaha'nın konser serisinden bir piyano sample'ı bulunan sample ses paketi.

Temel olarak program, harddiskinizin kapasitesi oranınca sample ses kullanmanıza olanak verir. Program kurduktan sonra sisteme eklenecek olan yeni Midi girişleri sayesinde, 16 extra kanaldan, sampler'ınıza kanal kanal atayacağınız sesleri çaldırabilirsiniz. Böylece, tamamen sample seslerden oluşmuş düzenlemeler elde edebilir ve bestelerinize canlı performans doğallığı katabilirsiniz. Hemen hatırlatalım, pek çok firma Giga Sampler formatlı samp-

le CD'si ürettiyor ve pazarlıyor. Bu CD'lerin satışı internet üzerinden de yapılıyor. Bunun yanında, Giga Sampler'ın desteklediği bazı formatlar da var. Bunlardan en önemlisi, müzik aletleriyle ünlü Akai. Akai marka sampler'lar için üretilmiş ve Akai formatlı olan sample CD'leri, programla birlikte kullanabilirsiniz. Böylece müzik piyasasında rahatlıkla bulabileceğiniz ve bol çeşidi olan Akai Sample CD'lerini alarak, kendinize zengin bir ses kütüphanesi oluşturabilirsiniz. Ancak şunu belirtelim; Akai formatlı bir CD'den sample'lar programa yüklendiğinde, program bu sesleri .gig formatına çevirerek kullanır, bu nedenle orijinal sample kalitesinde bir miktar azalma olabilir.

Kurulumun ardından programın ilk kez çalıştırılması

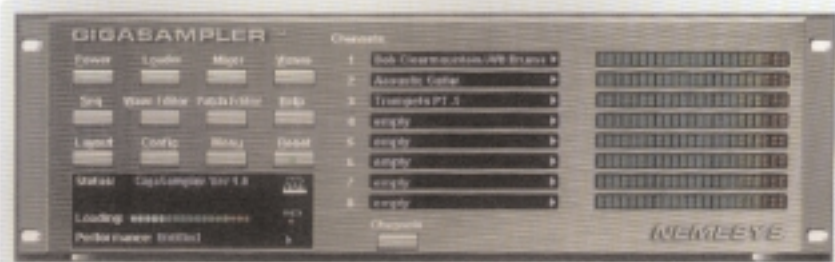
Audio ile ilgili programlar genelde ilk kurulduklarında, sistem bileşenleri ile ilgili birtakım ön testler yapıp, kendilerini kuruldukları sisteme göre optimize ederler. Özellikle CPU hızı, ses kartının özellikleri, harddisk erişim süresi, Ram

Sisteminiz programı çalıştırmak için yeterli mi? Bu penceredeki bilgiler size programın ne kadar verimle çalışabileceği hakkında bilgi verecektir.

miktarı bu tarz programlar için önemlidir. Giga Sampler programı da, ilk kez çalıştırıldığında, kurulduğu sistem hakkında birtakım veriler toplar ve sistemin, programı çalıştırabilecek kapasitede olup olmadığını inceler. Sitemle ilgili test bittiginde Review Configurations seçeneğini işaretleyip, sonuçları görmeyi öneririz. Böylece, kullanabileceğiniz maksimum polyfoni, maksimum örnekleme kalitesi gibi birtakım değerler hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz.

Preferences sayfasında ise, programla birlikte kullanabileceğiniz Wave Editor, Sequencer gibi programları belirleyebilir ve daha sonra ana programdan iste-

Hardware sampler'lardan farklı görünmeyen arayüzü ile, Giga Sampler kullanması oldukça keyifli bir program.

nildiğinde çağırabilirsiniz.

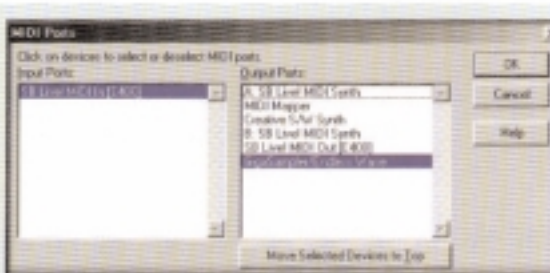
Ön ayarların ardından, program sizi oldukça şık ve gerçek bir sampler'ı andıran arayüzü ile karşılayacak.

İlk yapmanızı tavsiye ettiğimiz şey, kontrol paneli üzerinde bulunan Loader ve Mixer tuşlarına basmak. Bu işlemleri yaptığınızda, programa duymaya başladığınız hayranlık biraz daha artacak. Bir müzik seti görünümüne giren program, eksiksiz bir sistem olarak karşınızda çalışmaya hazır. Programın kurulumu ardından, sisteminize yeni eklenecek olan Midi Portlarını, Cake-walk gibi bir Sequencer yazılımını çalıştırıp görebilirsiniz.

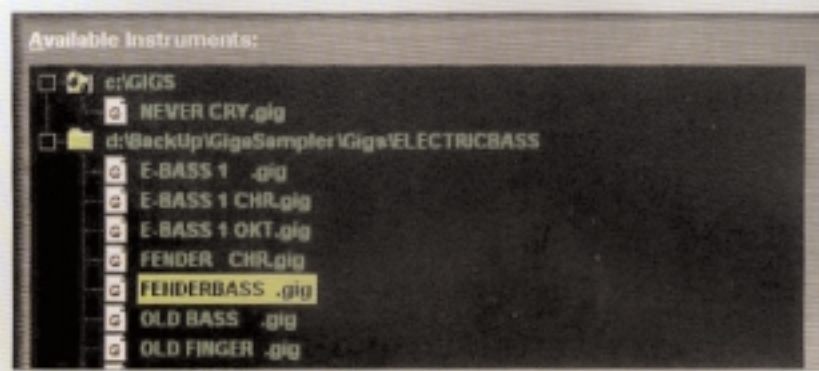
Ana paneldeki kontrolleri öğrenmeden önce, Loader panelini tanıyıp kullanmaya başlamak daha doğru olacaktır. Böylece programı kullanmayı, bir sample ses yükledikten sonra çok daha iyi öğrenebiliriz.

Loader Panelinin fonksiyonları,
programa gig'lerin yüklenmesi

Loader, adından da anlayacağınız gibi, programa sample sesleri yüklemeye kullanacağımız panel. Gig. uzantılı Giga Sample formatlı sesleri, programın 16 Midi kanalına dilediğinizce yerleştirebilirsiniz. Program kurulurken, harddiskinizin C: dizinine Gigs adında yeni bir klasör oluşturur ve Default (varsayılan) olarak da, bu klasörü sample ses barındıran klasör olarak kullanır. Gig dosyalarınızı bu klasörde bulundurmanızı öneririz.

Program tarafından yeni oluşturulan Midi çıkışı, kullandığınız Sequencer yazılımında seçilmeye hazır halde göreceksiniz.

Loader panelinin en sağında .Gig uzantılı sample seslerinin bulunduğu klasörün içeriğini görebilirsiniz

olan sesi seçmek ve Loader panelindeki Load butonuna basmak. İşte bu kadar basit. Değişiklik yapmak isterseniz, Erase butonunu kullanarak, ilgili kataloğu sesi kaldırabilirsiniz. Herhangi bir enstrümanın özelliklerini öğrenmek isterseniz, Properties butonuna basmanız yeterli olacaktır. Açılacak olan pencereden Edit butonunu ile, Sample sesi Edit edebileceğiniz ve daha

Loader panelindeki Capture butonu ise, bilgisayarınızda bulunan ses kartınızın girişlerini kullanarak, harici kaynaklardan gelen sesleri kaydetmenize ve derseniz kaydettiğiniz bu sesleri program dahilinde bir sample olarak kullanmanıza olanak veriyor. Böylece gitarınızı ya da mikrofon bağlayarak kendi sesinizi örnekleyerek, daha sonra programa yükleyebilir ve düzenlemenizde kullanabilirsiniz.

Giga Sampler ana paneli kullanımı ve fonksiyonları

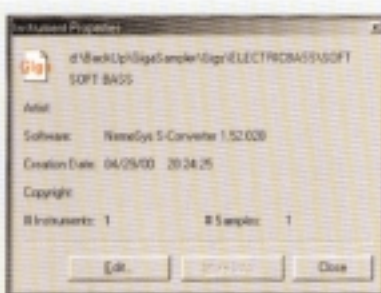
Loader panelinden kolayca programa seslerimizi yükledikten sonra, ana paneli geri dönebiliriz. Bu panelin en başında göreceğiniz Power butonu, sanki gerçek bir hardware sampler kullanıyormuşsunuz gibi, basıldığında programı sonlandıracaktır.

Loader ve Mixer butonlarının, diğer iki paneli aktif hale getirdiğini söylemiştik. Views butonuna basıldığında ise, panelin sağ tarafında 16 yerine 8 Midi kanalı ve bu 8 Midi kanalına ait Midi sinyallerinin alındığını gösteren Led göstergelerinin belirdiğini göreceksiniz. Böylece, Midi aktivitesini daha rahat izleyebilirsiniz. Bu butona ikinci basışınızda ise, tekrar 16 kanalı aynı anda görebilirsiniz. Ana panelde göreceğiniz Seq (Sequencer) butonu üzerine gelip tıkladığınızda bir şey olmuyorsa, konfigürasyon sayfasında yapmanız

gereken bir ayar var demektir. Normalde, bu tuşa basarak önceden ayarlanmış olduğunuz Sequencer yazılımını (Cakewalk, Cubase gibi) başlatabilirsiniz. Eğer önceden ayarlamadıysanız, Config butonuna basarak ayarlar sayfasına girin. Buradan Preferences sayfasına giderek en üstte, başında soru işareti olan Sequencer kelimesinin sağındaki Browse butonuna basın.

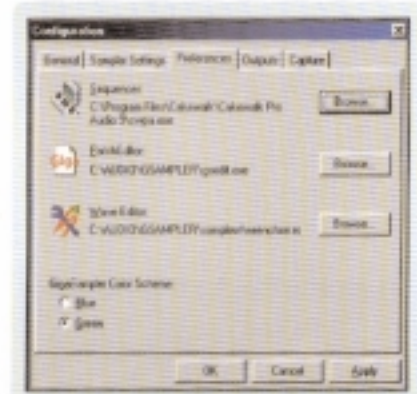
Geriye, kullanacağınız Sequencer programının yerini belirlemek ve GigaSampler ile kullanıma hazır hale getirmek kalıyor.

Wave Editör butonu, programla birlikte gelen Wave dosyalarını editleyebilen Wrench XE programını çalıştırmada kullanılıyor. Patch Editor tuşu ile de istediğinize göre seçili olan sample sesi editleyebilir ya da yeni bir ses oluştura-

Seçtiğiniz sampler sesin özellikleri hakkında bilgi alabileceğiniz bu pencereden, Edit işlemleri yapabileceğiniz Instrument Editor programına geçiş yapabilirsiniz.

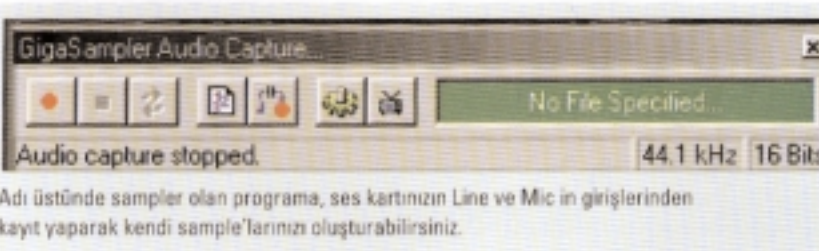
sonra ayrıntılı olarak ele alacağımız GigaSample Instrument Editor programını çalıştırabilirsiniz. Bu program da, tıpkı Creative Vienna SoundFont Studio programı gibi, Sample seslerin teknik verileri üzerinde değişiklikler yapmanıza olanak verir. Bu programı, panelde göreceğiniz Edit instr. butonu ile de çalıştırabilirsiniz.

Giga Sampler ile birlikte kullanacağınız programları, programa tanıtmayı unutmayın.

bilirsiniz. İkinci durumda, Instrument Editor programı devreye girecek ve sıfırdan yeni bir enstrüman sesi yaratabileceksiniz. Wavelab gibi bir ses işleme programı olan XE'nin ve Vienna SF Studio gibi bir program olan Instrument Editor'un temel fonksiyonlarına birazdan değineceğiz.

Hazır Config penceresindeyken, bir iki ayar daha yapabiliriz. General sayfasında "connect external controller on startup" seçeneğini işaretleyerek, programın ilk açılışta, bilgisayarınıza bağlı olan Midi kontrol aletlerini (Midi klavye gibi) algılamasını ve kullanıma hazır, aktif halde bulundurmasını sağlayabilirsiniz. "enable multiple midi channel levels" seçeneğini aktif halde bulundurarak, programın birden fazla Midi kanalı kullanım durumunda kalmasını sağlayabilir ve yine bu sayfadan, kullanacağınız Midi-in girişini belirle-

Adı üstünde sampler olan programa, ses kartınızın Line ve Mic in girişlerinden kayıt yaparak kendi sample'larınızı oluşturabilirsiniz.

yeabilirsiniz. Sampler Settings sayfasında ise, programca kullanılacak olan polyfoni miktarını belirleyebilirsiniz. Bu değeri ne kadar artırırsanız, program aynı anda daha çok müzik aletinin tınlamasına olanak verecektir.

Outputs sayfasında, Midi-out kapısını seçebilir ve programın üreteceği sesin hangi kalitede çıkacağını belirleyebilirsiniz. Standart olarak 44.1 KHz, 16 bit'lik ses kalitesini seçmenizi öneririz ki bu CD kalitesinde ses demektir. Bu sayfada ayrıca 16 Midi kanalının hangi

takım bilgileri verir. Sağ üstteki küçük klavye ikonuna çift tıklayarak, programa Midi sinyallerinin girişini durdurabilir ve yeniden başlatabilirsiniz.

Wrench XE Wave Editor ile kaydettiğiniz sesleri editleyin

Giga Sampler programının bir programlar paketi halinde geldiğini söylemiştik. Bu programlardan biri de, sample ses oluşturmak için Gigasampler'ın Capture özelliğini kullanarak kaydettiğiniz sesler üzerinde çeşitli işlemler gerçekleştirebileceğiniz XE Wave Editor programı. Bu tarz programları kullanmaya alışkın olanlar, pek fazla zorluk çekmeyecekler, çünkü program benzerleriyle hemen hemen aynı özellikleri taşıyor. Çeşitli ses formatlarındaki dosyaları açabileceğiniz programda, yüklediğiniz sese, menüdeki effects sayfasından, Reverb, Chorus gibi bilinen efektleri uygulayabilirsiniz. Daha profesyonel bir uygulama olarak da sesi döngüye

XE editor ile ses dosyalarını pek çok farklı formata çevirebilirsiniz.

Durum penceresinden Midi aktivitesini durdurabilir, genel durumu inceleyebilirsiniz.

çıkış port'unu kullanacağını da belirleyebilirsiniz. Son olarak Capture sayfasında ise, program dahilinde sample oluşturmak için ses kaydederken sesin kaç bit derinlikte olacağını ve kayıt esnasındaki veriyolu aralığını belirleyebilirsiniz. 0.5-4 MB aralığında belirleyeceğiniz buffer değeri, eğer kayıta kesilmeler oluşursa artırılmalıdır.

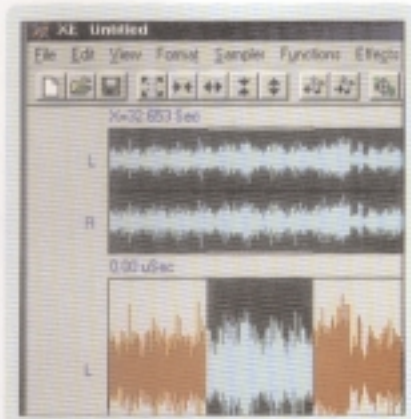
Layout butonuna basıldığında açılacak olan sayfada, sampler'da o an yüklü olan seslerin bir listesini göreceksiniz. Dilerseniz tüm sesleri dilerseniz seçmiş olduğunuz sesleri Unload-Unload All butonlarıyla programın hafızasından kaldırabilirsiniz.

Reset butonunu ise tüm kanalları sıfırlamak, yani yüklenmiş olan sample sesleri kaldırmak için kullanabilirsiniz.

Ana panelin sol altında göreceğiniz durum penceresi size programın sürümünü, o anki Midi aktivitesi, yüklenmiş ses miktarı, Midi çıkış kapıları gibi bir-

alabilir ve böylece, özellikle davul loop'ları gibi, sampler'larda çok sık kullanılan sample sesler elde edebilirsiniz. Menüdeki format sayfasından sesi, Real Audio dahil olmak üzere, diğer formatlara çevirebilirsiniz.

Functions bölümünde ise sesi ecotiser gibi çeşitli filtrelerden geçirebilirsiniz. Programın en büyük özelliği ise, sampler başlığı altında isimlerini göreceğiniz hardware sampler'lardan ses import edebilmesi. Böylece, kolaylıkla sample sesleri bilgisayarınıza yükleyebilir, editleyebilir ve Giga Sampler ile birlikte kullanabilirsiniz. Aynı şekilde programa yüklenmiş olan sample sesleri harici bir sampler'a gönderebilirsiniz. Bu işlemler için File menüsündeki Send (gönder) ve Receive (al) komutlarını seçmelisiniz

Giga Sampler'la birlikte gelen XE Editor, Wave dosyalarını işlemeye kullanabileceğiniz, alternatif bir program.

ya da menünün altında dizili olan ilgili kısayol butonlarını kullanmalısınız.

Instrument Editor ile sample enstrüman sesleri yaratmak

Sound Font konusunu anlatırken, kendi SF2 dosyalarınızı oluşturabileceğinizden, böylece piyasada bulacağınız sample seslere bağımlı kalmayarak, kendi özel kütüphanelerinizi oluşturabileceğinizden bahsetmiştik. Aynı şekilde Giga Sampler programı da size bu olanağı veriyor. Bir sampler'dan normal olarak beklenen bu özelliği Instrument Editor programıyla kullanabiliyorsunuz. Birden fazla sesi yükleyerek, Midi klavyenin tuşlarına dilediğinizce yerleştirebilir ve yüklü olan sample seslerin teknik özellikleri üzerinde değişiklikler yapabilirsiniz. Program dahilindeki Instrument Wizard özelliğini kullanarak, uğraşmadan yeni enstrümanlar yaratabilirsiniz. Tek yapmanız gereken, mavi şapka ikonuna basmak ve Next tuşlarıyla bir sonraki adıma geçmek. Detaylarına fazla inemeyeceğimiz bu yardımcı programı kolaylıkla kullanabileceğinizi umuyoruz. ☐

Murat Ay (aymurat@icir.com)

Views butonuna basarak panelin en sağında, Midi sinyallerini görebileceğiniz Led göstergelerini aktif hale getirebilirsiniz.

Tıpkı Vienna SF Studio'da olduğu gibi kendi seslerinizi yaratabilirsiniz.

Windows Güncellemelerinin Getirdikleri

Daha Hızlı ve Güvenli

Hatasız bir işletim sistemi olmaz. Özellikle Windows'taki bir sürü güvenlik açığı ve bug, ancak servis paketleri kurulduktan sonra düzeltilebilir.

■ Her ne kadar Microsoft, Windows işletim sistemini piyasaya sunmadan önce detaylı bir şekilde test ediyorsa da sıfır hataya sahip bir işletim sistemini piyasaya çıkarmak bir türlü mümkün olmadı. Pratikte, iddia edilen aksine, milyonlarca bilgisayarda ve Windows'un tüm sürümlerinde pek çok hatayla ve güvenlik boşluğuyla karşılaşıldı. Bu hataların en güncel ve vahim olanları Windows'a ait internet programlarıyla; en çok da Internet Explorer'la ilgili.

İşte bu nedenden ötürü Windows zaman zaman update adı verilen program parçalarını kullanıcıların hizmetine sunuyor. Program güncellemeleri yalnızca hataları düzeltmekle kalmıyor, aynı zamanda yeni fonksiyonları da yazılımlara dahil ediyor.

Piyasadaki tüm işletim sistemleri için

update'ler hazırlandıysa da en dikkat çekici olanlar Windows 95 ve 98'le ilgili olanlar. Windows ME'nin piyasaya çıkışından bu yana henüz çok da uzun bir süreyi geride bırakmadığımızdan dolayı önemli güncellemelerden bahsedemiyoruz.

Çoğunlukla ücretsiz olan bu update'lere Microsoft'un internet sayfası aracılığıyla ulaşılabilir. Bu program parçalarının internetten indirildikten sonra Windows'a entegre olması oldukça kolaydır ve genelde bir kaç tıklamanın ardından başarıyla sonuçlanır.

İnternet olmaksızın da pek çok program güncellemesine ulaşmanız mümkün. Windows 95 kullanıcıları bile mevcut güncellemeler arasından kendi sistemlerine uygun programlar bulacaktır. Ancak bu eski işletim sistemi için update'lerin pek konforlu olmayan

yollarla yapıldığını belirtelim. Bu sayfalarda size güncellemelerin nasıl sorunsuz ve güvenilir metotlarla tamamlanabileceğini göstereceğiz ve farklı update'leri listelerek hangilerini mutlaka kurmanız gerektiği konusunda bilgilendireceğiz. Update'lerin hepsi aynı derecede gerekli değil ve bunun da ötesinde çoğu sadece belirli Windows sürümlerine özgü.

Çok sayıdaki update zaten karmaşık yapıdaki Windows ailesini daha da anlaşılabilir bir yapıya büründürüyor. Sadece Windows 95 için bile 5 varyasyondan söz edebiliriz. Entegre uygulamaların kapsamıyla birbirinden ayrılan takipçi Windows 98 sadece iki sürüme sahip Windows 98 ve Windows 98 Second Edition (SE).

Kafa karıştırıcı update çeşitliliği içerisinde sisteminizi en iyi programlarla

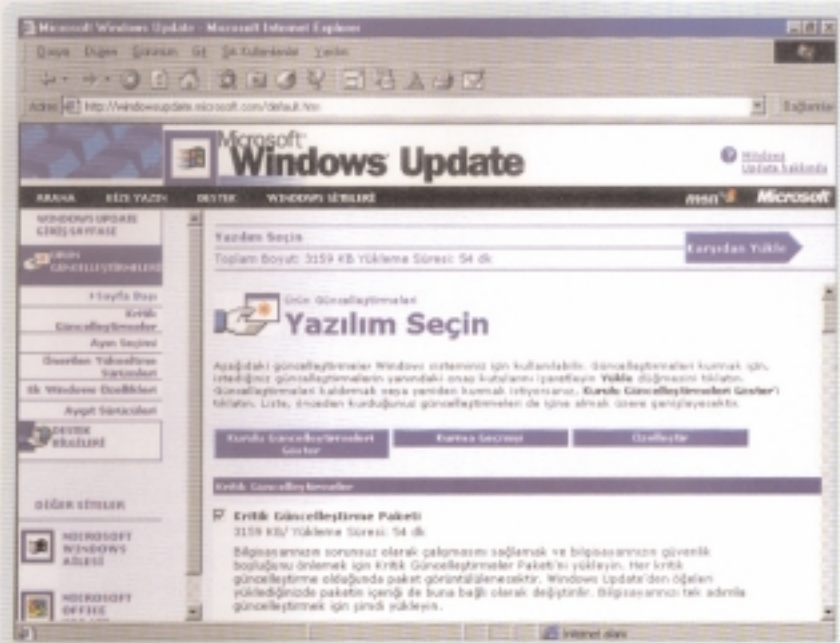
donatmak için profesyonel olmanız gerekmez. Sadece birkaç adımda performans ve güvenlik için ihtiyaç duyduğunuz her şey bilgisayarınıza kendiliğinden yüklenir.

Şu an için Windows 98'e yapılabilecek ilavelerin içinde Windows Media Player 7, MS Chat 3.0 ve Internet Explorer 5.5 ve birkaç güvenlik patch'i var. Güvenlik update'leri örneğin internet alışverişlerinde bilgilerinizin 128 bit tekniğiyle sıkıştırılmasını sağlar. Bu metod günümüzde en geçerli olan ve verilerinizin en iyi şekilde korunması içindir.

Bir başka update, hacker'ların internet üzerinden şifrelerinizi görmesini ve sisteminizi çökertmesini engeller. Görüyorsunuz ki update'ler asla uzmanlar ve mutlaka en yeni yazılımlara gereksinim duyanlar için değil, mümkün olan en yüksek performansı elde etmek ve hatasız yazılımlarla çalışmak isteyenler içindir.

Windows 98: Kolay güncellemeler

Windows 98, Windows SE ve Millennium Edition'da update'leri internetten yüklemek son derece basit. Başlat menüsünden Windows Update seçeneğini kullanacaksınız. Tek bir tıklama sizi update sayfasına ulaştıracaktır. İnternet sayfası sistemde kayıtlıdır ve bu fonksiyon sayesinde otomatik olarak çağılır. Program Ekle/kaldır hangi sistem bileşenlerinin sistemde kurulu olduğunu

"Windows Update" web sayfası işte böyle görünüyor. Sol üstte her bir kategori, sağda ise seçili bileşenleri yüklemek için gerekli düğme bulunuyor.

araştırır ve eksik güncellemeleri otomatik olarak listeler.

Program Windows 98 veya Windows 98 SE kullanıcısı olup olmadığınızı tanıtır. Bu özellik, bazı update'lerin sadece bir sürüm için olduğu düşünüldüğünde önem kazanır. Şayet hangi W98 sürümüne sahip olduğunuzu bilmiyorsanız birkaç tıklamayla bilgilenebilirsiniz.

Başlat'tan, Ayarlar ve Denetim Masası'nı seçin. Sistem simgesine çift tıklayın ve Genel sekmesini açın. Burada Windows sürümüyle ilgili verileri bulacaksınız.

Uzun aramalar yapmadan update kataloguna ulaşmak

Windows Update özelliğinin kullanımı Windows 95'in her iki sürümü için de aynı. Bilgisayarınızı en yeni yazılımlarla yönetmek isterseniz Update fonksiyonuyla Windows Update penceresini açmalısınız.

Bilgisayarınızı başlatın ve Başlat düğmesine tıklayın. Başlat menüsünde Windows Update satırını bulun. Bu kayıt ya ilk pencerede ya da ayarlar alt menüsündedir. Şayet Windows update özelliği mevcut değilse adım adım yön-

Microsoft'un Web Sitesine Genel Bakış

Microsoft ürünlerine erişim ve Windows Millennium Edition hakkında bilgi sağlar.

Windows işletim sistemiyle ilgili güncel update'ler burada yer alıyor.

"Shop'tan program ve update CD'lerini e-mail yoluyla sipariş edebilirsiniz.

Hangi güncellemelere ihtiyaç duyuyor olursanız olun yolunuz mutlaka Download Center'dan geçiyor.

Windows 2000'in ürün tanıtım sayfası: Basın bültenleri, bilgiler ve istek formları...

lendirmelerimizi kullanarak seçeneği menüye ekleyebilirsiniz. Daha kolay, browser'ınızın adres boşluğuna <http://windowsupdate.microsoft.com> adresini yazmak olacaktır.

Windows Update aktive edildiğinde sistem otomatik olarak internete bağlanmayı deneyecek ve başka bir browser kullanıyor olsanız dahi Internet Explorer'ı başlatacaktır. Bilgisayar update sayfasını yüklediğinde Ürün Güncelleştirmeleri'ne tıklayın.

Şayet yazılım yüklemelerini ilk kez kullanıyorsanız, Microsoft Active Setup dosyası sisteminize yüklenecektir. Bu program hangi program ve sistem bileşenlerinin mevcut olduğunu tanır. Ardından programın güvenli olduğunu belirten bir pencere açılacaktır. Evet'e

tıklayarak Yükleme Katalogu'nu görüntüleyin.

Daha sonra bilgisayarınızın içeriğiyle ilgili bilgilerin Microsoft'a gönderilme-yeceğine dair bir güvence alırsınız. Bu sayfa her çağırıldığında işlem yinelenec-ktir.

Ürün güncellemelerinden haberdar olmak

Katalog sadece kurmamış olduğunuz program eklerini bildirir. Ekranın sol üst köşesi altıya bölünmüştür. İpuçlarına tıklayarak Microsoft'un özellikle önerdiği update'leri görün. Update'lerin tümü ayın ipucu başlığının altında yer alır. Bir dosyayı indirmeye başlamadan önce, onun sistem gereksinimleri ve kaldırma desteği ile ilgili bilgilenmenizi

öneririz. Bunun için her yüklemenin altındaki renkli Önce Bunu Okuyun bağlantısına tıklayın.

Update'i indirmek istiyorsanız bu belgeyi yazdırmanızı öneririz. Bunun için dosya menüsündeki Yazdır'ı kullanmak ve Tamam'a tıklamak yeterli olacaktır. Aksi takdirde Microsoft Yükleme Merkezi'ne geri dönün.

Windows güncellemelerini bilgisayarınıza taşımak

1. Yükleme istediğiniz Internet Explorer'ın en son sürümüyseniz Internet Explorer 5.5 Service Pack 1 ve Internet Araçları'na tıklayın. Açılan pencereden Şimdi Yükle'yi seçin. Yukarıdan aşağıya doğru açılan listeden size uygun dili seçin ve Şimdi Karşıdan Yükle seçeneğine

Yazılım	Açıklamalar:	Getirdikleri:	Dosya boyutu:
Internet Explorer 5.5 ve bileşenleri	Internet Explorer'ın bu yeni sürümü önceki versiyonların güvenlik eksikliklerini kapatmaya yönelik. Daha hızlı sörf yapabilir, kendi internet sayfalarını kolayca oluşturabilirsiniz.	Bilgisayarınızı hacker saldırılarının sebep olduğu çökmelerden ve virüslerden korumalısınız.	17 megabayt
Internet Explorer 5.01 Service Pack 1	Service Pack'in önemli dosyalarından biri: 128 bit-şifreleme sağlar.	Bu kod kredi kartı numaraları gibi önemli bilgiler içeren dosyaları şifrelemeyi sağlar.	507 kilobayt
Güvenlik güncellemesi 20. Kasım 2000	Sadece Windows 98'in ilk sürümüyle kullanılabilir. Bu sürümde başvuru bilgileri ve şifreler sabit diskte geçici dosyalarda depolanır.	Hacker'ların adınızı ve paranızı kullanarak internette sörf yapmalarını engeller.	169 kilobayt
Güvenlik Güncellemesi 17 Ocak 2000	Size gönderilen e-mail'leri zengin metin biçimindeyse e-mail programınız çökebilir. Bu durum nadiren sistemin de zarar görmesine yol açabiliyor.	Bu patch'le e-mail'lerle sıkı bir ilişki içindeki kullanıcıların sistem çökmelerine maruz kalmaları engellenir.	1057 kilobayt
Güvenlik güncellemesi 12 Kasım 1999	Browser'ın adres penceresine uzun isimler girilmesi halinde bazı sistemler çökebilir.	Bu update, kullanıcıları sistem çökmelerinden ve sonucunda oluşabilecek diğer sorunlardan korur.	176 kilobayt
Güvenlik güncellemesi 7 Eylül 1999	Birçok web sayfası, sisteminize yüklenen ve bilgisayarınız için zararlı programların çalıştırılabilmesini sağlayan Active-X öğeleri içerir.	Bu güvenlik patch'i ile veri kaybının önüne geçebilirsiniz.	119 kilobayt
Önemli Windows Update'leriyle ilgili bilgilendirme.	Yeni ve önemli update'ler size otomatik olarak bildirilir.	Uzun aramalara gerek duymadan sistem güncellemelerinden haberdar edilirsiniz.	53 kilobayt
Windows 98'in oturum sonlandırma genişletmesi	Windows 98 İkinci Sürüm için: Sistem oturum kapatılırken duruyor ve yeniden başlatıyor.	Can sıkıcı ama tehlikesiz. Sorun çıkarabileceğine inanıyorsanız bu dosyayı yüklemeyin.	543 kilobayt
Front Page Express 2.0	Windows 98'in ilk sürümü için: Front Page 2.0 internete yer almanızı sağlayacak araçlara sahip.	Bu programla hızla ve kolayca kendi homepage'inizi hazırlayabilirsiniz.	1074 kilobayt
Direct-X Update'i	Direct-X, Multimedia uygulamalarının çalıştırılabilmesi için gereklidir. 7.0a update'i sadece sistemde 7.0 kuruluysa gerçekleştirilir.	PC'niz bilgisayar oyunlarında daha yüksek performans gösterir.	225 kilobayt
Windows Media Player 7.0	Yeni Media Player ses ve video oynatıyor. Yeni sürümde albüm ve parça bilgilerini doğrudan bir internet sunucusundan alabiliyorsunuz.	Bilgisayarda çalışırken müzik dinlemeyi alışkanlık haline getirdiyse, Media Player çok işe yarar bir ortam yürütücüsü.	52 megabayt
Masaüstü temaları	Bu update dört farklı temada arka plan resimleri, sesler ve simgeler içeriyor.	Mutlaka lazım olduğunu söyleyemeyiz ancak masaüstünün yeniden düzenlenmesi ona yeni bir hava katacaktır.	2748-8235 kilobayt
Uluslararası dil desteği	Bu özellik iletişim pencerelerinin Internet Explorer'da farklı dillerde gösterilebilmesini sağlar.	Farklı dilleri kullanan bilgisayar sahipleri için yararlı olacaktır.	1200-1400 kilobayt

tıklayın.

2. Varolan konumundan Bu programı çalıştır'ı seçin ve Tamam'a tıklayın.

3. Microsoft Internet Explorer 5.5 SP1'i ve Internet Araçlarını yüklemek ve çalıştırmak isteyip istemediğiniz sorulursa Evet seçeneğine tıklayın.

4. Lisans Anlaşmasını kabul edin ve yükleme işlemine başlamak için İleri'ye tıklayın. Aksi takdirde kurulum devam etmez. Boyut/Süre dosya boyutunu kilobayt veya megabayt olarak gösterecektir. Tahmini yükleme süresi de ekrana yansır. Yükleme bittğinde pencere otomatik olarak kapanır. Sonra bir başka anlaşmayı onaylamalısınız. "Sözleşmeyi kabul ediyorum"u seçin ve Devam'a tıklayın.

Internet Explorer kurulmaya başlar. Standart paketi seçin ve pencereyi Tamam'a tıklayarak kapatın. Modem ve bağlantı hızına göre bir saati aşan bir süre bekleyebilirsiniz. Bilgisayarınızın yeniden başlatılmasının emrini onaylayın. İkinci adımda yeni masaüstü teması yükleyebilirsiniz.

Başlat menüsündeki Windows Upda-

TEMEL BİLGİLER

Windows Update, Başlat Menüsünde Yoksa

1) **Bul'dan faydalanmak:** Windows 98'in Başlat menüsüne Windows Update komutunu ekleyebilmek için Başlat düğmesine tıklayarak Bul'u açın. Karşınıza çıkan alt menüden Dosya ve Klasörler'i seçin.

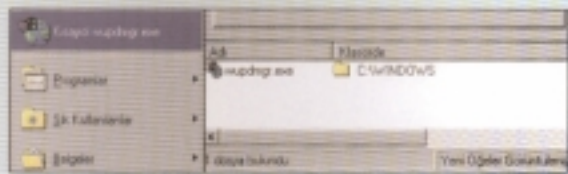
2) **"wupdmgr.exe"yi aratmak:** Bul iletişim penceresinde Ad alanına "wupdmgr.exe" dosya ismini yazın. Arama yeri için Bilgisayarım'ı seçin ve Şimdi Bul'a tıklayın.

3) **"Sürükle...":** Dosyaya sağ fare tuşuyla tıklayın ve tuşu basılı tutun. Fare işaretçisini Başlat düğmesinin üzerine taşıyın. Başlat menüsü açılana dek bekleyin.

4) **"...ve Bırak":** Az önceki işlemi başardıysanız Buraya Kısayol Oluştur seçeneğini göreceksiniz. Fare tuşunu bırakın.

5) **İsim vermek:** Sağ fare tuşuyla yeni menü satırına tıklayın ve Yeniden Adlandır'ı seçin. Satıra, Windows update adını verin ve Tamam'a tıklayın.

"Kısayol
WUPDMGR.exe"
ye tıklayın ve yeni bir
isim girin.

te özelliğini kullanın. Windows Update sayfasında ürün güncellemelerini seçin. Ek Windows özellikleri penceresine seçili masaüstü teması penceresi için onay kutusu doldurmadan önce Yükle'ye tıklayın ve Şimdi Yükle'yi seçin. Masaüstü

teması bilgisayarın yeniden başlatılmasını gerektirmez.

Sisteme kurulmuş bir güncellemeyi kaldırmak

Bazı durumlarda bir güncellemeyi örneğin sabit diskte yer açma amacıyla silmeniz gerekebilir. Update'lerin nasıl kaldırılacakları "benioku" belgesinde belirtilir. Bu dosyayı her güncellenmenin kendi sayfasından açabilirsiniz. Dikkat, Direct X 7.0 gibi bazı güncellemeler istenirse de kaldırılamıyor! Ancak IE 5.5 problemsiz silinebilir. Başlat menüsünden Windows Update seçeneğine tıklayın. Windows Update web sayfasında Evet'e tıklayın.

Update katalogundan Internet Explorer 5.5 ve Internet araçlarını seçin. Internet Explorer kaydının yanında renkli "kurulu" ibaresi görülecektir. Kaldır'ı seçin ve IE'yi gerçekten kaldırıp kaldırmak istemediğinizi soran sorulara Tamam cevabı verin.

Bir sonraki pencereden Windows yapılandırmasını yeniden oluştur seçeneğini etkinleştirin ve Tamam'la pencereyi kapatın. Kur programı başlatılacaktır.

Açılan iletişim penceresinden iki kez Tamam'a tıkladığınızda IE 5.5 kaldırılacaktır. Son olarak sistem dosyalarının yapılandırılabilmesi için sistemi yeniden başlatın. Başlat menüsünden Ayarlar ve Denetim Masası'nı açın. Masaüstü Temaları simgesine çift tıklayın. Silmek istediğiniz temayı seçin. Sil'e tıkladıktan sonra bilgisayarınızı yeniden başlatmanız gerekir.

TEMEL BİLGİLER

5 Adımda Download Center'da Update'ler

Yazılım güncellemelerini, Microsoft'un Download Center'ı yardımıyla internetten indirebilirsiniz. Ancak bu yolla kurulum, Windows Update özelliğinde olduğundan farklı gerçekleşiyor.

1- **Download:** Internet Explorer'ı başlatın ve http://microsoft.com adresine gidin. Buradan Downloads'ı tıklayarak Download Center'ı açın.

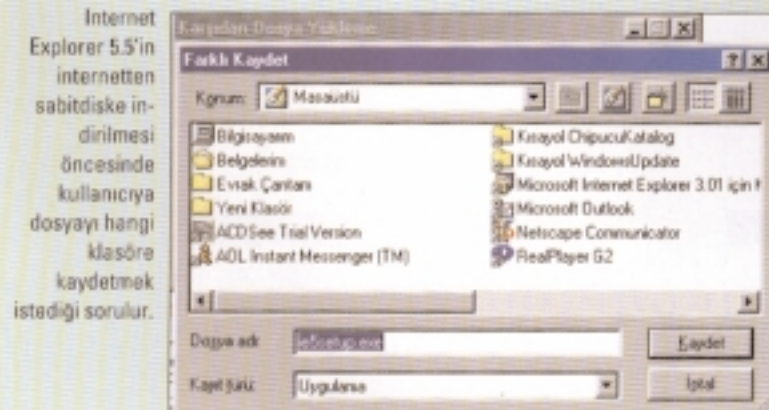
2- **Update'i bulmak:** Find Downloads In kutusundan dil olarak Turkish'ı seçin. Ürün Adı satırına ürün ismi olarak Internet Explorer 5.5 ve bileşenlerini girin. İşletim sistemi olarak Windows

98'i seçin ve Bul'a tıklayın. Yükleme işlemi açılan belgedeki Download seçeneğini kullanarak başlatın.

3- **ie5setup.exe:** Öncelikle ie5setup.exe yüklenecek. Hedef dizini girin. Lisans sözleşmesini onayladıktan sonra dosya yüklenecektir.

4- **Kurulum:** Dosyayı aç komutunu onaylayın ve kurulum tarzını seçin. Dilerseniz kurulum bileşenlerini kendiniz de belirleyebilirsiniz.

5- **Yeniden başlatma:** Kurulum, sistem dosyalarını değiştirdiğinden PC'nizi yeniden başlatmalısınız.

Windows 95 İçin Gençlik Aşısı

1995 yılında piyasaya çıkan Microsoft'un ilk 32 bit işletim sisteminin iki nesil sonra artık adından bahsedilmez oldu. Her ne kadar Microsoft, Ekim 2000'de Windows Millenium Edition'ı piyasaya sürdüyse de pek çok ev kullanıcısı hala Windows 95'le çalışmaya devam ediyor. Kullanıcıların gereksinimleri üretici firmanın belirli aralıklarla, yeni ve eski hataları düzeltmeye çalışmasına yol açıyor. Yazımızın bundan sonraki kısmı Windows'un bu eski sürümünü bazı etkin güncellemelerle nasıl yenileyebileceğinizi göstermeyi hedefliyor.

Windows 98'le kıyaslandığında eski sürüm entegre güncelleştirme rutinlerine sahip değil. Bu nedenle yeni program ilavelerini edinmek için Microsoft'un Homepage'ini (www.microsoft.com) ziyaret etmeniz gerekir.

Internet Explorer veya Netscape Communicator'ı açın ve www.microsoft.com adresini girin. Üst kısımdaki mavi menü çubuğunda fare işaretçisini Downloads kaydının üzerine getirin. Bir menü açılacak. Gerekli sayfaya ulaşmak için Download Center'a tıklayın.

Yükleme sayfasından dil olarak Türkçe ve işletim sistemi olarak Windows 95'i seçin. Gerekli seçeneği seçtikten Bul yazılı küçük düğmeye tıklayarak Microsoft'un Yüklemeye Merkezini çağırın. Yukarıdaki her iki kutuda da Windows 95

Arama için bunu kullanın:

Örten Adı:

İşletim Sistemi: Sıralama: ☐ Başlığa göre ☒ Tarihe göre

☐ İngilizce yüklemeleri de görüntüle (ile işaretli olanlar)

Başlığa göre sıralanmış Windows 95 -- Windows 95

Öncelik: 9 Yükleme -- 1-9 Gösterildi

Tarih	Başlık	Sürüm	Boyut/Süre (9/28.4)
9 Feb 2000	Internet Explorer	5.01	71.200 kb / 5s 38dk
2 Oct 2000	Internet Explorer 5.01 Service Pack 1 (SP1)	5.01_SP1	Yok
26 Sep 2000	Internet Explorer 5.5 and Internet Tools	5.5	8.683 kb / 42dk
13 Jul 2000	Internet Explorer Security Patch: SSL Vulnerability	5.01	1.892 kb / 10dk
2 Dec 2000	Internet Explorer Security Update: November 29, 2000	5.01_SP1	1.503 kb / 8dk
20 Dec 1999	Microsoft DSN 1.3 and Winsock 2 Year 2000 Update	2.0	Yok
3 May 2000	Microsoft Internet Explorer High Encryption Pack	5.0	221 kb / 2dk
17 Apr 2000	Windows 2000 Readiness Analyzer Turkish	1.0	2.706 kb / 14dk
20 Dec 1999	Windows 95 Corporate Year 2000 Companion Update	1.1	Yok

Microsoft Download Center'da, Windows 95 işletim sistemi için tam 31 adet güncelleme bulunuyor.

yazdığından emin olun. Bulunan dosyaları düzenlemek için onları tarihe göre sıralayın ve bul düğmesine tıklayın.

Microsoft'un sözünü ettiğimiz sayfada sadece Windows 95 için 31 update dosyası bulabilirsiniz. Bunların en günceli 1 Kasım 2000 tarihli. Bu da Microsoft'un eski işletim sistemini hala güncelleştirmeye devam ettiği anlamına geliyor. Ancak sözü edilenlerin sadece Internet Explorer ve Outlook Express'in

güvenlik boşlukları ve eksiklerini doldurmaya yönelik olduğunu unutmayın.

ISDN Accelerator Pack 1.1, çevirmeli ağ ve güvenlik güncellemesi ve Windows Service Pack 1, Windows 95 kullanıcılarının mutlaka indirmesi gereken update'ler.

Kredi kartları için daha fazla güvenlik

Microsoft'un web sitesinde yer alan Download Center'da bu amaçla hazırlanmış "Internet Explorer High Encryption Pack"i bulacaksınız. Internet üzerinden yapılan alışverişlerde kullanıcıların elektronik ödemeleri tercih etmesi ve bu işlem için kredi kartı numaralarının verilmesi normal prosedürü oluşturur. Bir dolandırıcının gizli verileri elde etmesi ve kredi kartı bilgilerine ulaşması tam bir felaket olacaktır. Önemli dosyaların şifrelenmesi gerektiğinden "High Encryption Pack" günümüzde en geçerli kodlama mekanizması olan 128 bit şifreleme sağlıyor.

"Internet Explorer High Encryption Pack" kaydına tıklayın. Dosya ile ilgili bilgilendirmelerin yer aldığı dosya açılacaktır. Devam'a tıklayın Lisans sözleşmesini onayladıktan sonra açılan pencereden Explorer sürümlerinden herhangi bir tanesini seçin. Örneğin Internet Explorer 5.01. Browser'ın tamamı

WINDOWS 95

Tüm Sürümlere Genel Bakış

Microsoft, söz konusu update ve patchler olunca oldukça sıkı çalışıyor. Orijinal Windows 95 dışında aynı işletim sisteminin A, B ve C sürümleri mevcut.

OEM Service Release'leri gözden geçirmek sisteme her ara sürümde nelerin eklendiğini görmek açısından faydalı olacaktır. OEM (Original Equipment Manufacturer), Windows işletim sistemini bilgisayarlarına önceden yükleyen bilgisayar üreticileri için kullanılır. OSR sürümleri tek başlarına satılmıyor, sadece yeni bir bilgisayarla birlikte verilebiliyor. 4.00.950: Windows 95'in ilk sürümü 4.00.950a: OSR1 veya Windows 95a olarak tanımlanabilir. Service Pack'in bu güncellemesi LPT portu için sürü-

cüler, Windows 95, parola listeleri ve yazıcı sorunlarıyla ilgili düzenlemeler içeriyor

4.00.950b: OSR2 veya Windows 95b, FAT 32 dosya yönetim sistemine geçilen sürüm. FAT32 (File Allocation Table), 504 megabayt ve üzeri sürücüler FAT16'dan daha hızlı ve etkin bir şekilde yönetiyor.

4.00.950c: OEM Service Release 1.25.(Windows95c) yeni donanımlar için sürücüler, online servisler için güncellemeler ve Internet Explorer 4.01'i içeriyor.

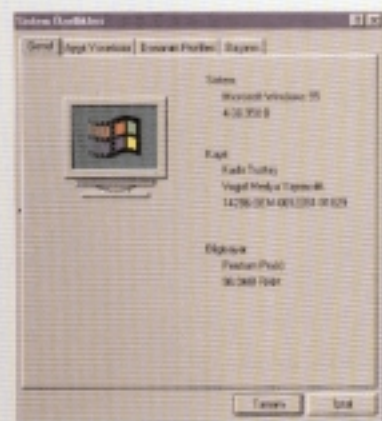
4.031212b: OSR2.1'da, performans artışının yanı sıra USB'de (Universal Serial Bus) destekleniyor. USB günümüzde seri, paralel ve klavye bağlantılarının yerini almaya başlamış durumda.

internetten indirilmeyecek ve sadece ie501dom.exe dosyası yüklenecektir. Kayıt yeri sorulunca Tamam'a tıklayın ve kodun indirilmesini sağlayın. Kurulum işleminin sonunda bilgisayarını yeniden başlatmanız istenecektir.

ISDN Accelerator Pack 1.1:

ISDN'de iki kat hız elde etmek

600 kilobaytlık ISDN güncellemesi Windows 95'in ISDN desteğini fark edilir düzeyde iyileştiriyor ve 128 kbit/saniyelik multilink bağlantılarını mümkün hale getiriyor. ISDN Accele-

Sistem özelliklerinden hangi Windows sürümüyle çalıştığınızı görebilirsiniz.

rator Pack 1.1'in kurulumu son derece basit. Tek gerekli olan ISDN donanımı ve onu işletebilecek sürücünün yüklenmiş olması.

Update listesinden ilgili kaydı seçin ve paket hakkında İngilizce bilgilerin yer aldığı sayfadan "ISDN Accelerator Pack"e tıklayın. Sabit disk alanını sorgulayan iletişim penceresini onaylayarak kapadıktan hemen sonra update kurulacaktır.

Çevirmeli ağ performans ve güvenlik update'leri

Bu güncellemeler güvenlik ağını optimize ederek daha hızlı modem ve ISDN cihazlarının desteklenmesini sağlar.

UCUZ UPDATE

Internet Olmadan Update'lere Ulaşmak

İşletim sistemini güncellemek istiyorsanız ancak internet bağlantısına sahip değilseniz, update ve patchlerin tamamını bir Windows sürümünden bir diğerine geçiş yaparak temin edebilirsiniz. Windows 95'ten Windows 98'e geçiş 90 dolar civarı bir maliyetle gerçekleşirken; Windows 98'den Windows 98 SE'ye sadece 20 dolarlık ufak bir maliyetle geçilebilir.

Download Center'daki ürün adını Windows 95 değil Windows 95 "small network edition" olarak değiştirin. İşletim sistemi ise Windows 95 olarak kalsın. İleriye tıklayın ve 14.7.1999 tarihli Çevirmeli Ağ 1.3 performans ve güvenlik güncellemesini seçin. Takip eden bilgi sayfasını ve lisans sözleşmesini ileriye tıklayarak onaylayın. Programın hangi klasöre kaydedileceğini seçerseniz program otomatik olarak indirilecektir.

Service Pack 1: Faks çekerken ve çıktı alırken sorun yaşamamak

Windows 95 Service Pack, güvenlik patch'leri ve çeşitli güncellemelerden oluşan ve işletim sistemindeki hataları büyük ölçüde gideren bir paket. Yazdırma ile ilgili problemler giderilirken Microsoft Exchange'in faks almak için ihtiyaç duyduğu sistem dosyaları güncellenmiş. Yaklaşık 1.5 megabayt büyüklüğündeki dosyaya tıklamak otomatik kurulumu başlatmak için yeterli olacaktır. Service Pack'i başarıyla kurduğunuzda sistem 4.00.950'ye yani OSR1'e güncellenecektir. İşletim sisteminizin sürümünü öğrenmek için Başlat'a tıklayın ve Ayarlar'ı açın. Denetim Masası klasörünü açın ve Sistem kartından Genel sekmesi-ne bakın. Sistem kaydının yanında sürüm numaralarını bulacaksınız.

AK / Özen Ali Özener (ozenali@yahoo.com)

GÜNCELLEME PAKETLERİ

Windows 95 İçin "4" önemli Güncelleme Paketi

Windows 95 için hazırlanmış en önemli güvenlik güncellemesi, dosyalarınızı 128 bit şifreleyen High Encryption Pack. Bu dosya Internet Explorer'ın bir parçası olmasına rağmen tek başına da indirilebilir.

ISDN Accelerator Pack 1.1 ve çevir-

meli ağ güvenlik güncellemesi internette hızlı veri transferi sağlamanın ön koşulu. Yazıcı ile ilgili olan hata ve problemler Windows 95 Service Pack 1 ile kolayca kaldırılabilir ve ayrıca Microsoft Exchange'de faks alımı kolaylaştırılabilir.

UZMANLIK ALANIMIZ MONİTÖR ve PRINTER TAMİRİ

Görüntü ve baskı sistemindeki sorunlarınıza uzman desteği...

ALANINDAKİ İLK VE TEK ...

ERPA, Türkiye'de ilk kez üstün donanımlı bir monitör ve printer laboratuvarı oluşturdu. Endüstriyel medikal monitörlerden, EGA, MAC, VGA, SVGA, LCD ekranlara kadar görüntü sistemindeki tüm sorunlarınıza ve her türlü printer onarımı ihtiyacınıza ERPA güvencesiyle çözüm üretiyoruz. Hiçbir dökümana ve devre şemasına ihtiyaç duymadan, karta enerji uygulamaksızın arızayı kısa sürede saptayabilecek teknoloji yanbaşınızda...

- ✓ Test ve kontrol laboratuvarında üstün donanım
- ✓ Marka gözetmeksizin her türlü monitör ve printer onarımı
- ✓ Gezici servisler
- ✓ Yedek malzeme temini
- ✓ Anlaşmalı kullanıcılara özel fiyat
- ✓ Uzman kadro

**Monitör ve Printer
Laboratuvarı**

Yüksekkaldırım Caddesi Yunus Bey İşhanı
No : 66 Karaköy / İstanbul
Tel: 0 (212) 293 58 26 (4 hat)
Fax: 0 (212) 293 47 69

İnternetinizi Paylaştırın

Herkesle İnternet

Windows 98 İkinci Sürümde de var olan İnternet Connection Sharing (İnternet Paylaşım Sihirbazı), Windows 2000 içinde ek fonksiyonlarla geliyor. Bu ay sizin için tüm detaylarıyla bu konuyu ele alıyoruz.

■ Anlaşılan, Bill Gates'in her eve bir bilgisayar düşüncesi yavaş yavaş oturmaya başlıyor. Hatta yapılan kampanyalar, ucuzlayan fiyatlarla pek çok evde birden çok bilgisayar bile olmaya başladı. Ev içinde iki bilgisayar için internet paketi satın alıp, her iki bilgisayardan ayrı ayrı telefon hatları ile internete çıkmak ise, sanıyoruz gereksiz bir işlem gibi görünüyor. Ama internet kafeler söz konusu olduğunda, tek bir internet hesabıyla bütün bilgisayarları internete açmak gerçek bir ihtiyaç.

İnternetinizi paylaşmanın pek çok yolu var tabii ki. Örneğin bu işi donanım ve yazılım yoluyla çözebilecek alternatifler piyasada bulunmakta.

Bağlantı paylaşımında donanım çözümleri

Başka ülkelerden yayımlanan sayfalar da yaptığımız araştırmalardan hareket

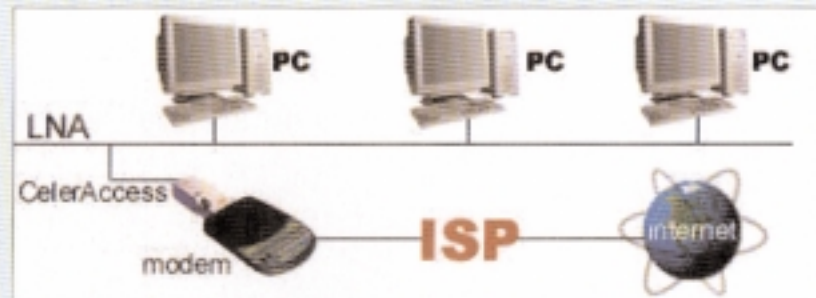
ederek (donanım olarak Türkiye'de de bulunan alternatifler arasında) şu iki örnek linke bakabilirsiniz;

http://thundercomhld.com/products/others_right.htm

<http://www.advantage.co.nz/products/swm6164.htm>

Resimde de görüldüğü gibi donanım çözümleri, modeme veya diğer bağlantı noktalarına takılarak kurulmuş olan

network'teki diğer PC'leri besleyebilen bir yapıya sahip. Ayrıca bu cihazlar, üzerindeki ROM sayesinde DHCP görevi görebilmekte. Çok fazla ayar yapmaya gerek kalmadan, cihaz çalıştığı anda network'te ne gerekiyorsa otomatik olarak yapabilmekte. Bu tür cihazların diğer bazı ortak özellikleri ise, NAT kurulumunu kendiliğinden yaparak, sizi konfigürasyonla uğraştırma-

Hardware çözümlerinin çalışma prensiplerini görebiliyorsunuz.

ması. Bu cihazlarda, Dial-On Demand Dial, Network filter, Monitor Programı gibi seçenekler de olabiliyor.

Türkiye'de bu tür cihazlar için network kurulumu yapan bir bilgisayar şirketi ile temasa geçmeniz yeterli olacaktır. Dilerseniz çok net bilmeyenler için NAT, DHCP, NETWORK MONITOR terimlerini küçük cümlelerle açıklayalım.

DHCP kısaltması, TCP/IP protokolü ile internette veya network'te diğer bilgisayarlarla iletişim kurmak için gerekli IP adreslerini otomatik olarak dağıtan servisi belirtir. Eğer ortamda DHCP Server olmazsa her bilgisayara bu IP adreslerinin elle verilmesi gerekecektir. Tabii farklı makineler aynı IP adresinin verilmemesi çok dikkat etmeli! Ayrıca böyle bir ağda otuz bilgisayar olduğunu düşünürseniz, hepsine tek tek adres vermek zaman alacak bir iştir. Ayrıca DHCP Server, IP adresi ataması dışında ortamda bulunan DNS Server, Gateway Server, Wins Server ve bunun gibi diğer servislerin bilgilerini de terminal makinelerle aynı anda geçebilmektedir. DHCP Server bu sayede hem IP çakışmalarını önler, hem birçok bilgisayara tek tek bu IP adreslerini girmemize gerek bırakmaz hem de daha sonradan düzeltilmesi veya eklenmesi gereken DNS, Wins ve buna benzer diğer servislerin bilgisini merkezi bir yerden değiştirebilmemizi sağlayarak her bilgisayarda ayrı ayrı ekleme yapmamızı da çözümlemiş olur.

NAT ise bir makine üzerinden veya bir cihaz üzerinden internete veya başka bir network'e çıkış işlemi yapmamız gerekiyorsa, bu çıkışı tüm bilgisayarların tek bir IP üzerinden çıkmasını sağ-

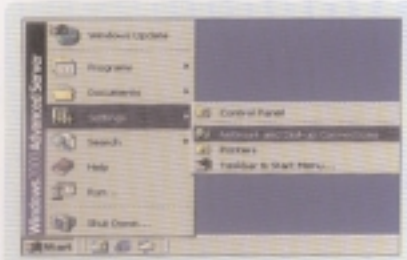
layarak ortak çalışabilmelerini sağlar. Örneğin on bilgisayar bir internet hattı üzerinden paylaşım kullanacaklarsa NAT kurulmalıdır ki, diğer bilgisayarların hepsi ISP'den alınmış olan reel IP ile internete bağlantı kurabilsinler. Bir bakıma, hattın paylaşımı sağlandıktan sonra alınan IP'nin de paylaşımı NAT ile konfigüre edilebilmektedir.

Network Monitor veya Monitor Tool kelimeleri ise mevcut network'ümüzdeki gelen giden paketleri kontrol etme mekanizmasını belirtir. Eğer paket okuma işlemleri biliyorsanız ve gelen giden paketler şifreli değilse, bu tür programlarla rahatlıkla paket içeriklerini gözlemleyebilirsiniz. Bu da ancak o network'ün admini tarafından yapılabilecek bir olaydır. Paket okuma işlemleri de Advanced TCP/IP gibi kurslarda gösterilen işlemlerdir. Araştırma yapılırsa, internet üzerinden de bu işlemlerin nasıl yapıldığına dair bilgi alabilirsiniz.

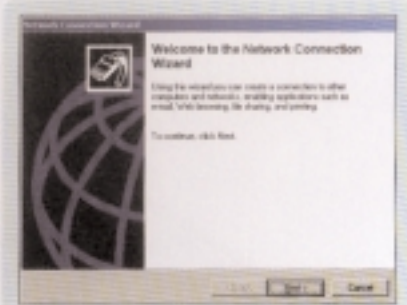
Bağlantı paylaşımında yazılım çözümleri

Her ne kadar donanım çözümleri daha iyi ve daha randımanlı olsa da, her zamanki gibi yazılım çözümlerine oranla daha pahalı olmalarından dolayı daha az rağbet görmektedir. İnternet paylaşımı yapılan yerlerin başında gelen internet kafelerin en çok rağbet ettiği çözümler de tahmin edilebileceği gibi yazılım çözümleridir.

İnternette en tutulan yazılım çözümleri arasında kuşkusuz WINGATE programı gelmektedir. Bu ürün her ne kadar donanım çözümlerindeki gibi randımana ulaşamasa da gerçekten de bir donanım çözümü kadar fonksiyonlar içermekte ve kullanıcılar için büyük

Network And Dial Up Connection bölümüne Settings (Ayarlar) ile ulaşıyorsunuz.

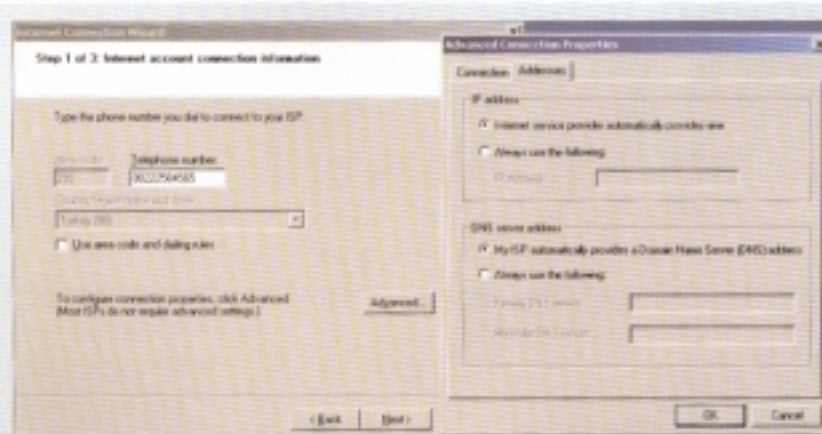
Sihirbaz başlangıç ekranı: Yapılandırma boyunca sihirbaz size eşlik ediyor.

avantajlar sağlamaktadır. En son çıkmış olan Winproxy 3.0 sürümünün fiyatı da beş kullanıcı olarak 100\$, on kullanıcı 200\$, sınırsız kullanıcı için 1000\$ olarak geçmektedir. Konumuz her ne kadar Windows 2000 ICS olsa da, Winproxy özelliklerinden de bir parça bahsederek yazılım çözümleri arasındaki alternatifleri göstermek istiyoruz.

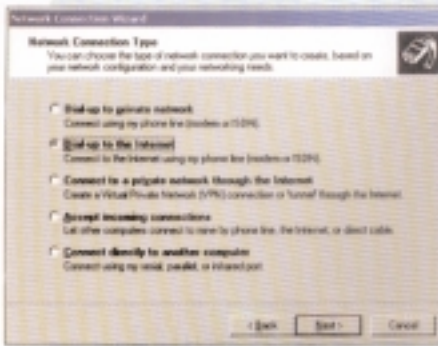
WinProxy, Windows 2000 ve Windows ME de çalışabilecek son Winproxy 3.0R1k sürümlerini de duyurdu. Bu program ayrıca protokol olarak HTTP, SSL, FTP, DNS, SOCKS 4&5, Real Audio/Video, NNTP (News), Telnet, AOL, POP3, SMTP, IMAP4, UDP, Mapped ports, outgoing Microsoft VPN protokollerini destekliyor. İnternet bağlantısı olarak da tüm TCP/IP bağlantıları, modem, cable modem, DSL, ISDN, T1-T3, Frame Relay, Wireless oluşuyor.

Son olarak bu programın getirdiği özellikler arasında, firewall ve anti-virüs koruması, bağlanılması istenmeyen adreslerin filtrelenmesi ve bağlantı önleme fonksiyonları ve son olarak önemli gözükten belli başlı makinelerin internetlerinin kısıtlanması gibi seçenekler bu program ile birlikte geliyor. Bu konuda daha fazla bilgiyi, <http://www.ositis.com/> adresinden edinebilirsiniz.

Son olarak bizim bu yazımızda değineceğimiz Windows 2000 ile beraber

Telefon numarası ayrıntılarını yapılandırmanız gerekiyor.

Sihirbaz ile birçok işlem yapılabilir.
Burada bağlantı türünü seçiyoruz.

gelen Internet Connection Sharing (İnternet Paylaşım Sihirbazı) seçeneğine göz atalım.

İnternet Connection Sharing Kurulumu

Öncelikle kurulum işleminin yapılacağı bilgisayarda olması gerekenler arasında, modem, network kartı, telefon hattı ve network kartının bağlı olduğu bir hub veya diğer bilgisayara cross kablo ile bağlantısının yapılmış olması... (Veya diğer network seçenekleri için gerekli olan cihazlar.)

Bilgisayarımızda hiçbir internet ku-

rumunun yapılmadığını varsayarak öncelikle ISP'ye bağlantı adımlarını yaparak ilk bağlantı ayarlarını nasıl yaptığımızı görelim.

İşlemlerimizi Network and Dial Up Connection içerisinde yapacağız. Bu bölümden hem ISP'ye bağlantı ayarlarımızı yaparken hem de diğer bilgisayarlara paylaşım seçeneklerine ulaşabilmekteyiz.

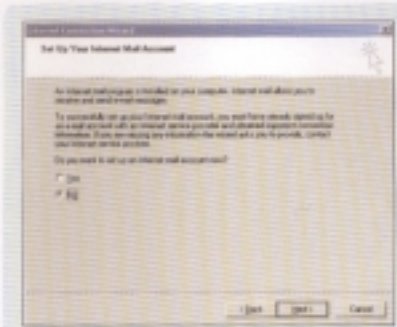
Sistemde kurulu bir bağlantı olmadığı için karşımıza otomatik olarak ilk ekran gelmektedir. Eğer sistemde daha önceden kurulu bazı bağlantı ayarları mevcut ise, bu ekrana ulaşmak için Add Network Connection ikonuna tıklamanız yeterli olacaktır.

İlk adım olarak Network Connection Type ekranı karşımıza gelmekte. Sistemde ilk olarak İnternete bağlantı işlemini yapmamız gerektiğinden öncelikle Dial-Up to the Internet seçeneğini seçerek devam ediyoruz.

Bu bölümde karşımıza Internet Explorer'dan tanıdık bir ekran geliyor. Bir servis sağlayıcıdan aldığımız hesaba sahip olduğumuzu düşünerek, en alttaki seçenek olan "I want to set up my Internet connection manually, or I want to connect through a local area network (LAN)" (İnternet bağlantımı elle yapmak istiyorum ya da yerel bir ağ aracılığıyla bağlanmak istiyorum) kısmını işaretleyerek adımlara devam ediyoruz.

Gelen ekranda internete Modem yoluyla mı yoksa network kartıyla mevcut bir proxy üzerinden mi çıkacağımızı belirliyoruz. ICS (İnternet Connection Sharing) kurulumu yapacağımız makinede bu seçim "I connect through a phone line and a modem" olmalı. ICS kurulumu bittiğinde ise terminallerde bu kurulumla "I connect through a local area network (LAN)" olacaktır.

Bağlantı türünü modem olarak seçtikten sonra telefon numarası girişi yapıyoruz. Ayrıca aynı alanda Advanced seçeneği ile ISP'nin eğer gerekiyorsa (bu adımı ISP destek hattından öğrenmelisiniz) DNS adreslerini de giriş yapabilirsiniz. Son zamanlarda ISP'ler kullanıcılarına kolaylık olması açısından bu bilgileri, internete bağlandığınızda ISP DHCP server'ından alarak sizin herhangi bir giriş yapmanızı gereksiz kılıyorlar. Ancak hâlâ bu girişleri kullanıcıların yapmasını bekleyen IS-

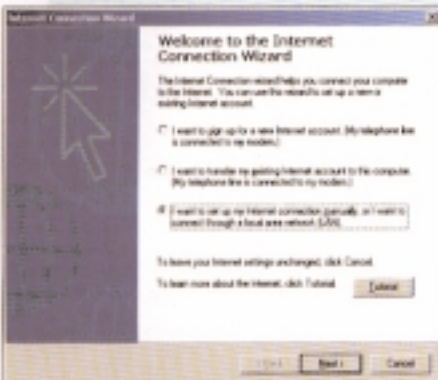
İnternet mail kurulumu: Elektronik posta hesaplarımızı buradan kuruyoruz.

P'ler de var.

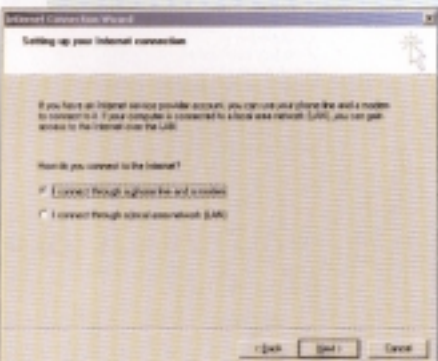
Bu iki adımda ise ISP'ye bağlanmanız için gerekli olan kullanıcı ismi ve parolanızı girerek bağlantı ismini istediğiniz şekilde girebilirsiniz.

Bu işlemlerden sonra gelen Internet Mail Account türü girişleri ise, daha sonra da yapabileceğiniz için No diyerek geçebilir ve sihirbazı sonlandırabilirsiniz.

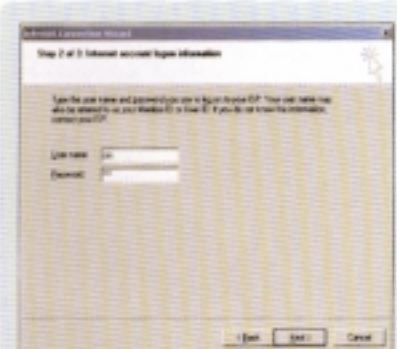
Bu adımların hepsi normal olarak bittiğinde, yaptığınız bağlantı ile internete bağlanabildiğinizi kontrol etmelisiniz. Eğer bağlantı sırasında problemler çıkıyorsa bağlantı özelliklerinde security bölümünde Encryption özelliklerini Clear Text yaparak bir daha deneyebilirsiniz.

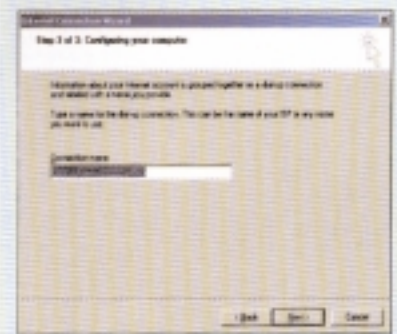
İnternet Connection Wizard: İlk aşamada bağlantı ve paylaşım ayarları yapılıyor.

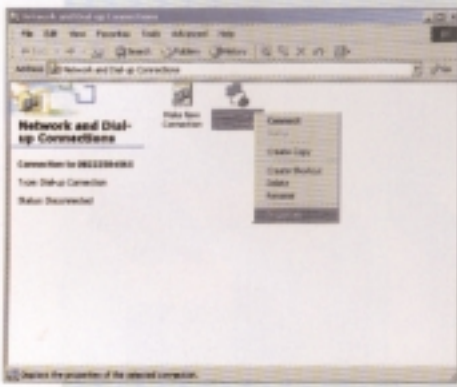
Modem mi, Network Kartı mı? Bağlantı için uygun cihazı seçin.

Kullanıcı ismi ve parola: Doğru hesap bilgilerinizi girerek postalarımıza ulaşıyoruz.

Bağlantı ismi: Hesabımız için bir bağlantı ismi belirliyoruz.

Bağlantı özellikleri: İnternet bağlantınızın özelliklerini buradan değiştirebilirsiniz.

Windows 2000, makinenizde var olan ve çalışan bir internet bağlantınız varsa ve kurmuş olduğunuz network ile diğer makineleri görmekte bir sorun yaşamıyorsanız, ICS kurulumu için her şey hazır demektir. Öncelikle kurulumun iki farklı yolu olduğuna değinelim. Biri otomatik kurulum, diğeri ise elle tüm ayarları görerek yapılan kurulum. Biz ilk olarak otomatik kurulumla bakalım.

Bu kurulumdan önce ortamda bir DHCP server olmadığına dikkat edelim. Varsa ve eğer bizim için çok büyük bir işlevi yoksa onu iptal ederek ICS kurulumuna o şekilde başlayalım (eğer ortamda daha önceden kurulu olan DHCP server kaldırılmayacaksa, bu şekilde nasıl kurulum yapılacağına yazımızın ileriki aşamalarında değineceğiz). Bunun nedeni ise ICS kurulumu bittiğinde kendisinin otomatik olarak kurduğu;

- DHCP Server
- DNS Proxy
- NAT

servislerinin otomatik kurulmasıdır. Eğer ortamda iki DHCP server olursa sistem düzgün olarak çalışmayacaktır.

En son olarak yapmanız gereken internet bağlantınız üzerine sağ tuş ile tıklayarak properties (özellikler) seçeneğine girmeniz gerekiyor.

Sharing bölümünden "Enable Internet Connection Sharing for this connection" seçeneğini işaretleyerek OK demeniz yeterli. Bu işlemden sonra size DHCP, NAT ve DNS Proxy'yi kuracağını söyleyen bir uyarı penceresi geliyor. Bunu da geçerek kurulumu yapıyorsunuz. Burada bulunan "Enable on-demand dialing" seçeneği ise, sizin veya terminallerde bulunan bir makinenin internet ile ilgili herhangi bir iş-

lem yapmaya başlaması durumunda, otomatik olarak ICS server'da bulunan modemi harekete geçirerek var olan internet hesabına hemen bağlanmasını sağlamaktadır. Bu sayede her seferinde internete bağlanma işlemlerine gerek kalmadan gerektiği zamanlarda internete otomatik bağlanabilmektedir.

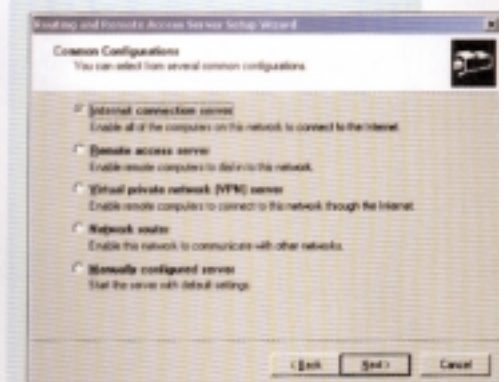
Network protokolleri: DHCP ve Proxy Server

Burada belirtilmesi gereken son nokta ise var olan internet bağlantısı üzerinde sağ tuş ile tıkladığında gelen ekranda sharing seçeneğinin çıkmama durumudur. Bu tür bir durumda eksik kalan işlem, network'ünüzün kurulumudur. Eğer makinenizdeki network kartı doğru tanıtılmadıysa ve diğer bilgisayarları tam olarak göremiyorsanız veya modeminiz tam olarak kurulumadıysa, bu seçenek çıkmayabilir.

Bütün bu işlemler bittiginde terminal olan makinelerde Internet Connection Wizard'ları çalıştırarak, bağlantı şekli olarak LAN'ı seçip proxy server'ın olmadığını belirtmeniz yeterli olacaktır. Bu aşamalarda bazen çıkabilecek sorunlar arasında da yine internet sayfalarına IP ile bağlanırken internet adresleri ile bağlanamama sorunları çıkabilir. Bu şekildeki sorunları da terminallerdeki TCP/IP özelliklerinde var olan DNS adresleri olarak ISP'nizin DNS adreslerini vermeniz yeterli olacaktır çözüm için.

Bu işlemleri manual, yani elle yapmanız da mümkün. Tüm DHCP, DNS Proxy, NAT kurulumlarını otomatik yaptırma yerine sizin yapabileceğiniz yöntemler de var. Otomatik olmasını

istememenizin başlıca nedenleri de ortamda var olan bir DHCP server olabilir. Eğer bu tür bir ortamınız varsa ICS kurulumu ile ikinci bir DHCP kurmak tabii ki problemlere yol açacaktır. Bu sebeple ICS kurulumunda DHCP kurmadan ilerleyebilir ve var olan DHCP de Default Gateway adresini yani router adresini ICS server olarak kurduğunuz makinenin IP'si olarak tüm terminallere bilgisini atarsanız yine problemsiz bir şekilde kurulumu yapabilirsiniz.

Manual kurulum sihirbazına giriş: Sunucuları buradan yapılandırıyoruz.

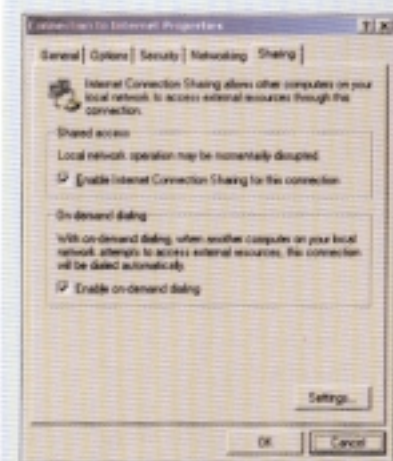
Bu işlem için Administrator Tools altında bulunan Routing and Remote Access uygulamasına girmeliyiz. Makinemizin ismi üzerinde bir kırmızı işaret belirecektir. O işaretin üzerine sağ tuşla tıklayarak "Configure and Enable Routing and Remote Access" seçeneğini seçerek sihirbazı başlatabiliyoruz.

Gelen ekranda Internet Connection Server'ı seçebiliyoruz. Diğer seçenekler arasında ise, VPN Server, RAS Server gibi çok kullanılabilecek olanlar da basitçe kurulabilecek düzeye getirilmiş durumda.

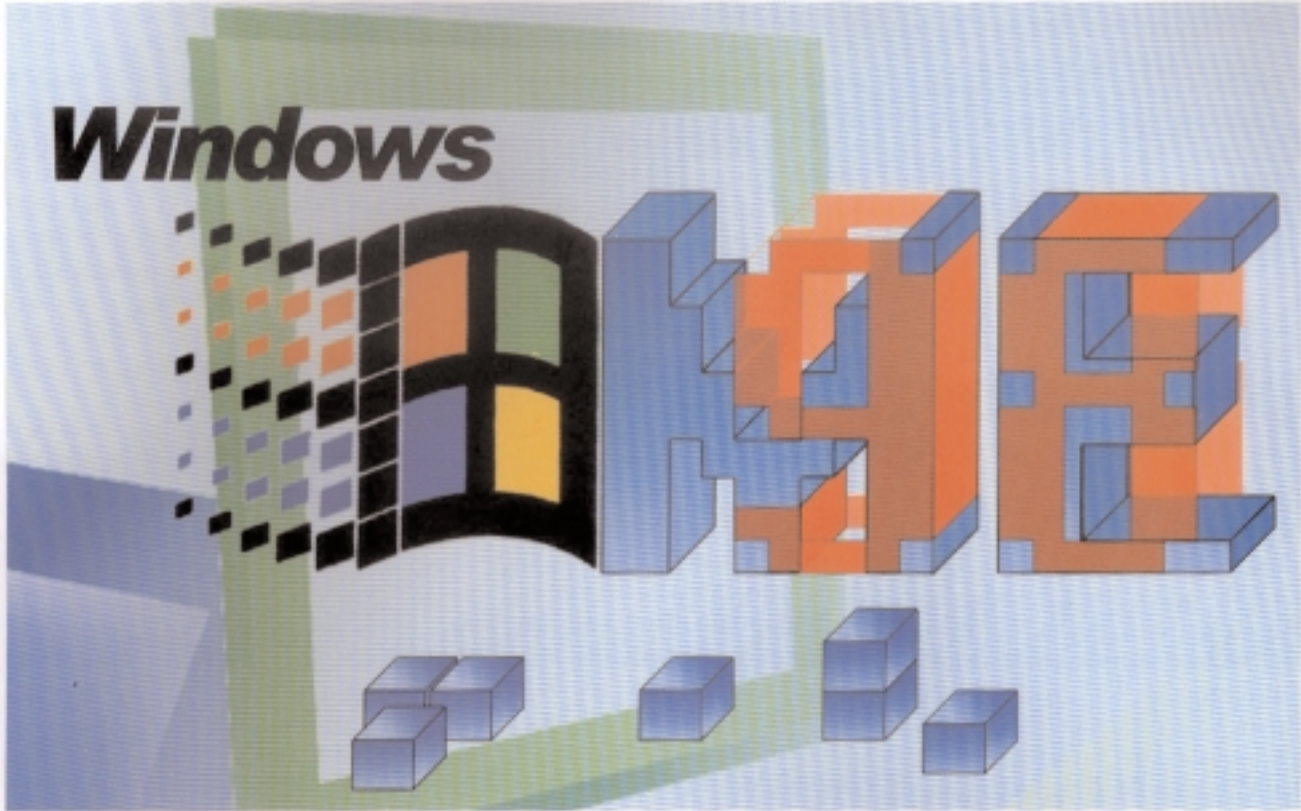
Gelen ekranda ilk seçenek olan "Set up Internet connection sharing (ICS)" bizi yine bir internet bağlantısı üzerine sağ tuşla tıklayarak ulaşılan ICS kurulumuna yönlendiriyor. İkincisi, yani "Set up router with the Network Address Translation (NAT) routing protocol" seçeneği ise elle kurulumla devam edebileceğimiz seçenek.

Bu adımdan sonra artık elle gerekli olan adımlar tek tek karşımıza çıkmaya başlıyor. DHCP, Proxy ve NAT kurulumlarına müdahale ederek, makinenizi kendi network'ünüze uygun bir hale getirebilmekteyiz.

Necmettin Baykal MCSE, MCP+I (<http://turkidestek.com>)

Son adım: Kurulu bağlantımızı diğer kullanıcıların kullanımına sunuyoruz.

Windows ME'ye Upgrade

Hızlı ve Ücretsiz ME Terfisi

Her yeni sürüm Windows bir öncekine göre gelişmiş özellikler ile birlikte geliyor. Ancak bunlardan sadece bazılarını ihtiyacınız varsa yeni bir sistem kurmak zorunda değilsiniz

■ Gelişen donanımlarla artan gereksinimler karşısında, ne kadar iyi tasarlanmış olursa olsun bir işletim sisteminin de sonuçta güncellenmeye ihtiyacı vardır. Bu güncellemeler sırasında Beta testçiler ve kullanıcılar tarafından görülen hatalar ve eksiklikler kapatılır. İşletim sistemleri içinde neredeyse bir tek olan Microsoft da bunu en sık yapanlardan biri. Sürekli geliştirip nere-

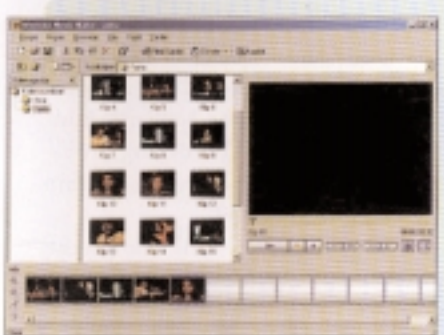
deyse her yıla yeni bir sürüm yetiştiren Microsoft'un son kullanıcılar için piyasada bulunan en son sürümü ise Millennium anlamına gelen Windows ME adını taşıyor.

Bu Windows 3.1 sürümünden 95'e geçişte yaşanan gibi büyük boyutta bir güncelleme olmasa da sonuçta 98'e göre gerek görsel gerek yapısal olarak önemli farklılıklar içeriyor. Windows ME'de bulunan onlarca yeni özellik arasında Microsoft, hazırladığı TOP 10 listesi ile kullanıcıların bu yeni sürümüne terfi etmesinde etkin rolü olacağına inandığı temel 10 büyük nedeni belirlemiştir. Peki bunlar gerçekten terfi etmemizi sağlayacak, vazgeçilemez ve başka şekilde erişilemez özellikler mi? Buna cevap vermeden önce ME'nin en iyi 10 özelliğini kısaca bir değerlendirelim.

Sizin de yönetmen olmanız için artık hiçbir engel kalmadı

Özellikler arasında ilk sırayı, daha önce Windows'un hiçbir kişisel sisteminde

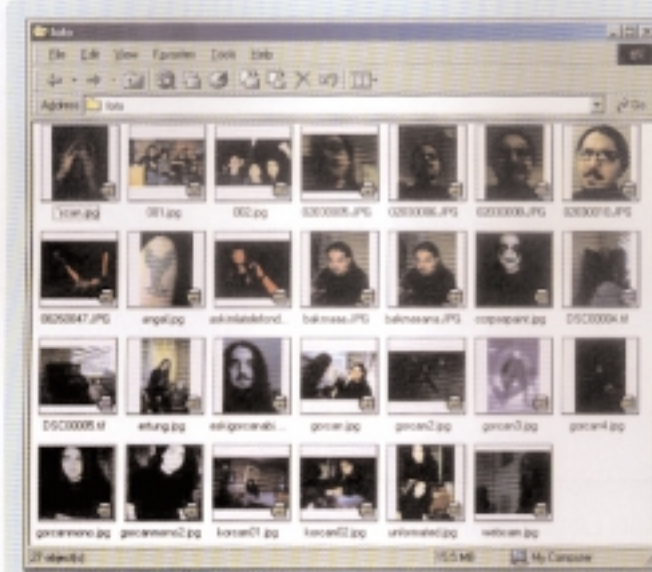
dahili olarak yer almayan bir video düzenleme yazılımı alıyor. Tamamen amatör videolar hazırlamak için evde kullanabileceğiniz bu yazılım, kullanıcıyı bir yönetmen koltuğuna oturtuyor. Herhangi bir dijital ya da analog video kameradan bilgisayara aktaracağınız görüntüler üzerinde kesme, ekleme gibi istediğiniz düzenlemeyi yapacağınız gibi, ek grafikler ve müzikler eklemeniz de mümkün oluyor. İşlemi tamamladıktan sonra, Windows Movie Maker size tasarımlarınızı sevdiklerinizle e-mail ya da web sayfası yoluyla paylaş-

Windows ME içinde standart olarak yer alan Movie Maker son kullanıcılara video düzenleme şansını tanıyor.

CHIP CD'DEKİ PROGRAMLAR

Bölüm	Program
Windows	Main Actor
Windows	Media Player 7
Windows	Config Safe
Shell	Shell Picture
Shell	Jet PhotoShell
Shell	No Delete
Basic Kit	DirectX 8
Basic Kit	IE 5.5
Arşivleme	Alternatif ZIP'ler

Aynı klasör içinde yer alan resimler, klasör seçeneklerine yeni eklenmiş Thumbnail modu ile çok daha rahat biçimde izlenebiliyor.

manız konusunda yardımcı oluyor.

Standart olarak böyle bir video düzenleme yazılımının işletim sistemi yer alması oldukça etkileyici bir özellik. Ancak bunun kullanıcının ne kadar dikkatini çekeceği ise gerçekten tartışılır. Video düzenleme işlemi ME içinde her ne kadar son kullanıcıların seviyesine indirilmeye çalışıldıysa da sonuçta profesyonel bir işlem. Profesyoneller ise bu işlemi zaten daha başka programlar ile yapıyorlar. Sonuç olarak bu durum sadece biraz daha profesyonel olan son kullanıcıların işine yarayacaktır. Eğer siz de bunlardanansanız ve 98 içinde de bu tip bir programa sahip olmak istiyorsanız bu ayki CD'de "Windows ME'ye Geçiş" başlığı altından Windows bölümünde yer alan Main Actor yazılımını kurup kullanabilirsiniz. Video dosyalarını keserek düzenlemenize yarayan bu program ayrıca video kasetten bilgisayarınıza kayıt yapmanıza da yarayacaktır.

Tozlu resim albümleri yerine dijital bir albüme ne dersiniz?

Video düzenlemede olduğu gibi Windows ME, hareketsiz görüntülerde çalışmak için de kullanıcıya birçok avantajlar sağlayabiliyor. Kullanmakta olduğunuz herhangi bir dijital kamerayı bilgisayarınıza bağladığınız zaman karşınıza resimleri depolamak üzere bilgisayara aktarmanıza yardımcı olacak bir sihirbaz gelecektir. Daha sonra yeni "Resimlerim" klasörü ile resimlerinize ön izlemeleri ile birlikte ulaşmanız da mümkün olacaktır. Resim albümlerini zi tozlu albümlerden kurtaracak bu ye-

nilik ile isterseniz tüm resimlerin bir slayt gösterisi şeklinde izlenmesini de sağlayabiliyorsunuz. İnternet entegrasyonu sayesinde işletim sistemi ile yaratılan her şeyin her zaman bir önceki özellikte de olduğu gibi web üzerinden ya da e-mail yolu ile paylaşılması da mümkün oluyor.

Windows 98'de ise klasör içindeki dosyaların sadece büyük ve küçük simgeler, liste ve ayrıntılar şeklinde izlenmesi mümkün oluyordu. ME'nin bu konuda en büyük avantajı ise içinde resim olan klasörlerin bu resimleri thumbnail olarak da gösterebilmesi. 98 kullanıcıların bu özellikten faydalanması için de yine bir yazılım kurmaları gerekiyor. Bu ayki CD içinde bunun için iki ayrı program birden yer alıyor. Jet PhotoShell programını kullanarak aynı Windows ME'de olduğu gibi Explorer aracılığı ile sabitdiskinizdeki resim dosyalarını thumbnail olarak izleyebilirsiniz. Ya da Shell Picture ile bir sağ tuş tıklamasıyla resim dosyalarını thumbnail olarak görüntülemeyi de sağlayabilirsiniz.

En sık dinlediğiniz şarkılardan oluşan yeni bir arşiv yaratın

Görsel avantajlarının yanı sıra yeni Windows ses ve müzik dosyalarının yönetiminde de kullanıcıya büyük kolaylıklar sağlıyor. Yine Windows içinde ilk defa dahili olarak yer alan diğer bir özellik olan tam entegre dijital medya sistemi, kullanıcıya bilgisayarında depolayabilecekleri CD kalitesindeki ses dosyalarından kütüphaneler oluşturma ve onlara indeksleme gücünü sunuyor.

Aynı zamanda Windows Media Player da internet üzerindeki bir çok radyo istasyonu da dahil olmak üzere canlı yayınları izlemenize ve dinlemenize olanak tanıyor. Birçok günümüz programında olduğu gibi artık skin de destekleyen Media Player'ı istediğiniz biçimde kişiselleştirmeniz ve oynattığınız dosyaları çeşitli görsel efektler ile zenginleştirmeniz de mümkün oluyor. Ayrıca yeni sürüm ASF'nin bir sonraki adımı olan yeni WMV dosyalarını da çalabiliyor.

Diğer bir yönden şimdiye kadar hep Windows üzerine sonradan da yüklenabilen Media Player'ın ME ile birlikte standart gelen 7. sürümünün de 98 üzerine sonradan yüklenbilmesi mümkün oluyor. Bunun için bu ayki CHIP CD içinde "Windows ME'ye Geçiş" başlığı altından Windows bölümünde yer alan bölümünde yer alan Media Player'ı kurabilirsiniz. Ancak birçok yeni dosya biçimini ve skin özelliğini desteklemesine rağmen yeni sürümde eskisine oranla bariz bir performans kaybı da gözden kaçmıyor. Bu yüzden aslında eski sürümü kullanmaya devam etmeniz 98 kullanıcıları için daha yararlı olacaktır. WMV dosyalarını oynatmak için ise 6x sürümü üzerine bir WMV desteği yaması yüklemeniz yeterli olacaktır.

Kritik dosyalarınızı yanlışlıkla değiştirilmeye karşı koruyun

Daha önceki sürümlerin aksine artık Windows'ta sistem güvenliği için kritik önem taşıyan virüs ya da 3. parti uygulamalar gibi dosyalara önlemler alınmakla kalınmamış, kullanıcı tarafından yanlışlıkla gerçekleştirilebilecek silme veya değiştirme olaylarına karşı da önlemler alınmış. Ayrıca çevre birimlerini de buna destek olacak şekilde etkileyen bu özellik yardımı ile örneğin CD'den

Yeni Media Player 7 artık skin özelliğini de destekliyor.

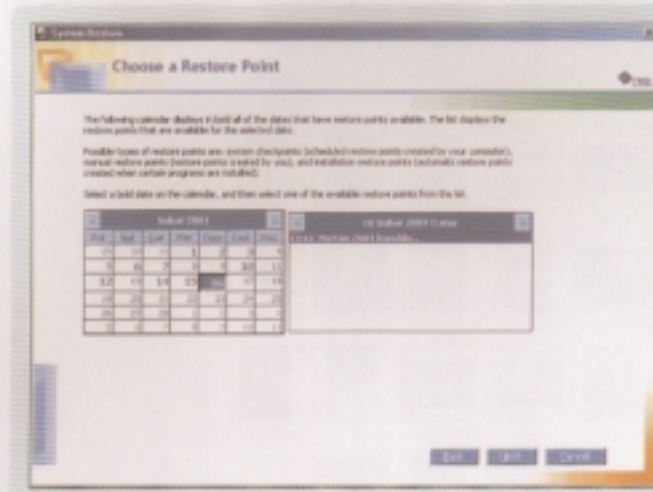
bir uygulama çalıştırıyorsanız artık CD'yi istediğiniz zaman çıkarmanız da mümkün olmuyor ve öncelikli olarak bir uyarı mesajını onaylamanız gerekiyor. Bu şekilde önemli dosyalarınıza bilmeden zarar vermeniz ve veri kaybına uğramanız da engellenmiş oluyor.

Bu özellik Windows 98'te bulunmuyordu. Aynen ME'de olduğu gibi tam anlamı ile adapte etmek ise pek mümkün değil. Ancak bu ayki CHIP CD'sinde "Windows ME'ye Geçiş" başlığı altından Shell bölümünde yer alan No-Delete adlı yazılımdan yararlanarak Windows 98 altında bu tip bir dosya korunmasını elde edebilirsiniz. Windows System Tray'e eklenen program, içine atılan dosyaları bir koruma altına alıyor ve dosya üzerinde değişiklik yapılmasını engelliyor.

Problemin daha oluşmadığı ana doğru kısa bir zaman yolculuğu

Kullanıcıların veri kaybını en aza indirecek şekilde problemsiz bir şekilde çalışmalarını sürdürebilmesi ve Windows'un stabil bir şekilde işlemesi için yeni bir güvenli geri alma işlemi de sisteme dahil edilmiş. Böylelikle yeni kurulmuş bir yazılım ve sürücü dosyası yüzünden sistem çalışamaz hale gelirse, otomatik olarak en son güvenilir, problemsiz çalışma durumuna kadar geri dönecek ve o zamanki tüm ayarlar geçerli olacaktır.

Sistemde oluşan her önemli değişikliğin yeni bir giriş olarak kabul edildiği bu özellikte sabitdiskin yüzde 20'sine kadar bir kısım yedek için harcanabiliyor. Bunu da göz ardı etmemek gerekiyor. Yine de bu şekilde tek kurulum ile daha uzun süreli bir kullanım müm-

Herhangi bir programın ya da donanım sürücüsünün kurulumundan dolayı sistemde problem oluştuğunda işlemi geri alarak problemi çözebilirsiniz.

kün olabiliyor. Sistemin çalışma şekline göre her önemli adım bir liste şeklinde tutulduğundan işletim sisteminde meydana gelen bir problemin oluşturduğu adımdan bir öncekine yani hatanın daha oluşmadığı adıma geri dönmek de mümkün olabiliyor. Bu özellik gerçekten ME'yi çekici kılıyor.

Ancak 98 kullanıcıları da bu özelliğin neredeyse aynısını bir yazılım kurarak elde edebilirler. Yaptığınız hatayı düzeltmek için size ikinci bir şans sağlayacak yazılımlar arasında Adaptec'in "Go Back" adlı yazılımı ile Powerquest'in "Second Chance"i başı çekiyor. Ancak fiyatları 70 dolara varan bu tip yazılımları edinmek ME kurmayarak elde edeceğiniz kârı anlamsız kılacaktır.

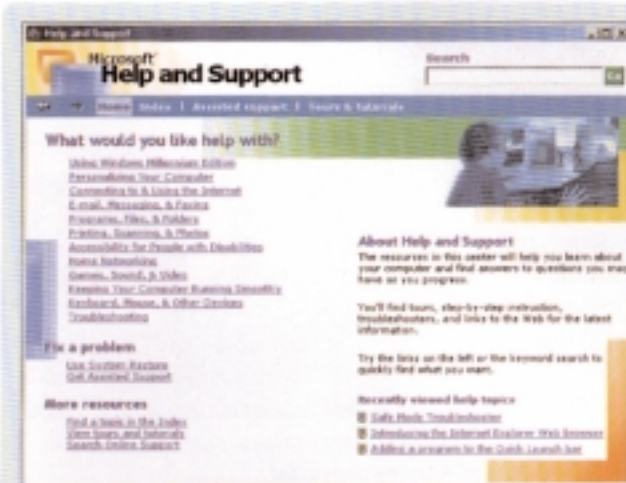
Bu yüzden daha ucuz olan ve shareware olarak da kullanabileceğiniz programlara yönelebilirsiniz. CHIP CD'sindeki "Windows ME'ye Geçiş" başlığı altından Windows bölümünde yer alan Configsafe işte tam bu amaçla kullanabileceğiniz bir yazılım. Bu program kurulduktan sonraki olan her

gelişmenin bir snapshot'unu alan yazılım Windows ME'dekine benzer bir sistemini 98 altında oluşturuyor. Hem Windows 9x hem de 2000 altında çalışabilen yazılım üstelik de ME'nin aksine sabit disk harcamasında da oldukça cimri.

Aradığınız tüm cevapları bulun ve yeni teknolojilere hazırlanın

Windows ME'nin geliştirilmiş yardım ve destek sistemi eskisinden farklı olarak işletim sistemi ve diğer programlarla ilgili yardımı tek bir noktada toplayabiliyor. Böylelikle daha başarılı ve okunması daha kolay sorun giderici menülere daha hızlı ulaşmak da mümkün oluyor. Şu an için çok yaygın olarak kullanılsa da, Windows ME artık yakın gelecekte karşımıza çıkacak olan Universal Plug&Play aygıtlar için de destek sağlıyor. Böylelikle bilgisayarınızı kullanarak yakın gelecekte videonuzu programlayabileceğiniz gibi ev sıcaklığını da ayarlayabileceksiniz. Üstelik Microsoft'a göre bu işlem örneğin sadece internet sitesi üzerinden bir yayın programının sürükleyip bırak metodu ile video ya da DVD çalıcınıza taşınması kadar kolay olacak. Henüz bu tip aygıtların yaygınlaşması uzak görünse de sonuçta ME artık bunlara tam destek de veriyor.

Videonun programlanması, ev sıcaklığının ayarlanması, tam ev kullanıcılarına yönelik özellikler gibi görünseler de bu tip aygıtların evlerimize girmesi birçok açıdan henüz yakın değil. Bu yüzden de bunu destekleyecek bir işletim sistemi kurmak özellikle de yeni jenerasyon bir başkası için yol yakinken çok da mantıklı olmayacaktır. Ancak diğer bir yönden halen 98 kullanacak-

Windows ME'de DirectX 7, standart olarak yer alıyor.

sanız, bu tip bir desteğe hiçbir zaman da sahip olamayacaksınız.

İş arkadaşlarınız ile bağları daha güçlendirin ve iletişimi artırın

Aynı ağ üzerinde bulunan bilgisayarları birbirine bağlamak artık eskiden olduğu gibi çok fazla uğraş gerektirmiyor. Windows ME, otomatik olarak yazıcılar da dahil olmak üzere ağ üzerindeki paylaşım açılmış tüm kaynakları bularak kurabiliyor. Böylece Ağ komşuları penceresinde sadece bilgisayar isimleri yerine paylaşımlara doğrudan tek bir tıklama ile ulaşım mümkün oluyor.

Bunun yanında iş ve diğer arkadaşlarınız ile daha kolay ve daha etkili iletişim kurabilmeniz için Outlook Express, MSN Messenger servisi ve NetMeeting birlikte çalışacak hale getirilmiş. Bu şekilde dünyanın herhangi bir yerinden internete bağlandığınız zaman artık elektronik postalarınızı kontrol etmeniz, arkadaşlarınız ile sohbet etmeniz ve iş arkadaşlarınız ile canlı konferanslar yapabilmemiz de mümkün oluyor.

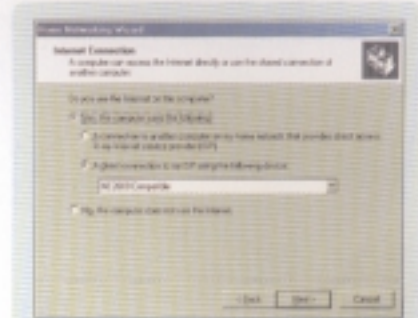
Bu özellik de Windows ME içinde yer alan ve ne yaparsanız yapın 98'e kesinlikle adapte edemeyeceğiniz gelişmelerden biri. Network yönetimi konusunda ve çözümlerinde oldukça başarılı olan ME, sunduğu sihirbazlar ile de kullanıcıların kafalarının karışmasına izin vermeden ağ ayarlarının yapılabilmesine ve ev network'lerinin kolayca kurulabilmesine olanak tanıyor.

Standart gelen DirectX 7 ile daha gerçekçi oyunlar

Son olarak Windows içinde dahili olarak gelen Direct 7 sürümü ise özellikle oyun severleri mutlu edebilecek özellikler arasında yer alıyor. Oyunları bir üst seviyeye taşıyacak bu özellik ve Windows ME'nin içindeki güçlendirilmiş ağ desteği ile yerel ağ üzerinde iş arkadaşlarınız ile ya da internet üzerinde hiç tanımadığınız bir diğer oyuncu ile oynama şansına ulaşmanız artık daha da kolaylaşıyor. Bunun yanı sıra 7. sürümde daha yeni 3D grafik kartları için destek de sağlanıyor.

Windows 98'de standart olarak bulunan 6.0 sürümü yerine daha yeni bir sürümü daha ilk kurulumdan default olarak elde etmek gerçekten kullanışlı ve iyi bir özellik. Ancak hızla gelişen teknoloji Windows ME'nin piyasaya sürülmesinden sonra DirectX'i yepyeni bir sürüm ile karşımıza çıkardı. Dolayısıyla bu 8. sürümün avantajlarından faydalanmak için Windows ME kullanıcıları da Windows 98 kullanıcıları gibi tekrar bir kurulum yapmak zorunda kalacaklar. Bu şekilde de ME, DirectX'in en yeni sürümüne sahip olma avantajını da kaybetmiş oluyor ve 98 ile eşit konuma geliyor.

Bu ay ki CHIP CD'si altından Basit Kit bölümünde bulunan DirectX 8.0 sürümünü kurarak Windows ME kullanıcılarından bile daha yeni bir sürümüne sahip olma avantajını yakalayabilirsiniz. Ancak kurmadan önce bu sürümün sonradan sistemden kaldırılamadığını da aklınızdan çıkarmayın.

Ağ kurulumları yeni ağ sihirbazı ile artık daha kolay sonuçlandırılıyor.

Windows ME ve diğer ilgi çekici özelliklerine kısa bir bakış

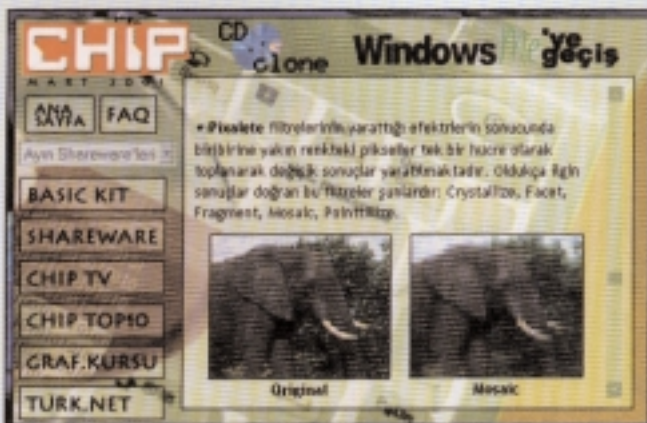
Bilindiği gibi artık Internet Explorer işletim sistemi içinde dahili olarak yer alıyor. Windows ME'de de en son sürüm olan 5.5 bulunuyor. Ancak tabii ki kullanıcıya birçok avantaj tanıyan bu yeni browser sadece ME kullanıcılarına özel değil ve 98 üzerine de kurulması mümkün oluyor. Benzer şekilde diğer bir etkileyici özellik olan ZIP dosyalarının aynı bir klasör gibi işlem görmesi özelliğini de Windows 98 içine rahatlıkla adapte edebiliyorsunuz.

Internet Explorer'ı CD içinde Basic Kit bölümü altından yükleyebileceğiniz gibi, alternatif ZIP programlarını ise "Windows ME'ye Geçiş" başlığı altından Arşivleme bölümünde bulabilirsiniz.

Geçiş yapıp yapmamak için yine de son karar sizin

Her ne kadar Windows ME'nin özelliklerine başka yollardan da çeşitli shareware'lerin kullanılması ile erişilebilecek gibi gözüksün de son karar yine de sizin. Gerçekten ilk defa bilgisayar alacak olanlar ve kurulumu da eksiksiz olarak problem yaşamadan bir seferde tamamlamak isteyen son kullanıcılar için ideal olan bu işletim sistemi hiçbir eklenti kurmaya gerek kalmadan tüm dosya biçimlerine de erişime olanak tanıyor. Bir problem ile karşılaşıldığında ise yine kendi kendine sorunu çözme yetisine sahip bu işletim sistemi teknik desteye ihtiyacı da ortadan kaldırıyor. Eğer yeni bir bilgisayar alıyorsanız tabii ki Windows ME en iyi çözüm, ancak Windows 98'den güncelleme yapacaksanız biraz düşünmeniz de fayda var. Ne de olsa Microsoft'un yeni jenerasyon işletim sistemi Whistler de yakında geliyor!

Mehmet Karlıoğlu (mekar@chip.com.tr)

Internet Explorer 5.5 ile gelen dikkat çekici görsel özelliklerden biri de kaydırma çubuklarına renk verebilmeniz.

Türkçe LINUX

Gelecek Linux 1.0

Türkçe Linux Karşınızda

Linux'a nereden başlayacağını bilemeyenler artık düşünmesin. CHIP, Türkçe tek Linux işletim sistemi olan 'Gelecek Linux'un kurulumunu ve kullanımını anlatıyor. 'Gelecek Linux' CHIP'le birlikte herkese ücretsiz.

■ Linux'u hep duydunuz, belki arkadaşlarınızdan gördünüz. Peki hiç bu işletim sistemini kurup denemek istediğiniz oldu mu? Eğer öyleyse hemen derginizle birlikte verilen CD'yi sürücüye yerleştirin ve bu sayfanın başından itibaren söylenenleri adım adım yapmaya başlayın. Üstelik Windows'u silmeden iki işletim sistemini birden kullanın.

Nedir bu Linux dedikleri? Gelecek Linux...

Linux, her yerde duyup okuyabileceğiniz deyimlerle çok kullanıcı, çok görevli bir işletim sistemi. Linux'u yaratan bir kişi (Linus Torvalds) olmasına rağmen zaman içinde geliştirici sayısı artmış ve 2000'in üzerine çıkmış. Ama son söz sahibi yine bu Finlandiyalı genç. Linux'un kaynak kodu da açık olunca isteyen herkes üzerinde geliştirme yapabiliyor. Ama bu durum Linux'un güvenliğini azaltacak yerde tam tersine artırıyor,

çünkü her an herkes kaynak kodun güvenliğini test ediyor. Serbest yazılım dünyasına hoşgeldiniz!

Linux seçen kişi ya da kurumlar bu işletim sisteminin çekirdeği üzerine yerleştirilen çeşitli uygulamaları (diğer deyişle "dağıtımlar") kullanırlar. Dünya üzerinde 100'den fazla sıkça kullanılan dağıtım bulunuyor. İşte bunlardan birisi de Gelecek A.Ş tarafından hazırlanan ve tabanında Red Hat Linux kullanılan Gelecek Linux.

Gelecek Linux'un en önemli özelliği, kurulumdan X Window ayarlarına ve sonrasında sistem içinde çalışmaya kadar Türkçe olması. Böylece konsol ve grafik ortamda Türkçe yazabiliyor, X Window kullanarak belgelerinizi yazıcıdan Türkçe çıkış alabiliyorsunuz.

Hemen belirtelim, bu sayıdan itibaren üç aylık bir yazı dizimizle Gelecek Linux'u anlatacağız. İlk sayıda sistemi kuracak, sonraki ay ise çeşitli ayarları

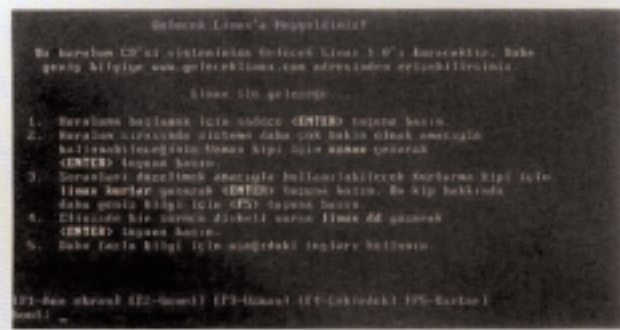
yaparak İnternet'e bağlanacağız. Nihayetinde üçüncü ay ise çeşitli uygulamaları ve bunların kullanımları anlatılacak.

Türkçe Gelecek Linux'u kurmaya hazır mısınız?

Sadece evet demekle bu iş olmaz. Öncelikle kullandığınız donanımın nadiren de olsa Linux tarafından tanınmaması ihtimali var. Bunlara en önemli iki örnek Winmodemler ve UDMA 100 ana-

Linux Destek Hattı

Gelecek A.Ş haftanın 3 günü (Pazartesi, Çarşamba ve Cuma)
13:00-15:00 saatleri arasında ücretsiz olarak herkese telefon desteği sağlamaktadır. Bu destek, Linux kurulumu ve basit yapılandırma ayarlarını içerir. Yararlanmak için (212) 210 95 11 numaralı telefonu arayınız.

İlk açılış ekranında kurulumu başlamak için sadece Enter'a basın.

disketi A: sürücüsüne yerleştirin ve CD'nizi bilgisayara takın. Aşağıdaki işlemleri sırasıyla yapın.

```
D:\yardimc> RAWRITE
Enter disk image source file --
name: ..\ACILIS.IMG
Enter target diskette drive: A:
Please insert a formatted --
diskette into drive A: and --
press -ENTER- :
```

Diskete yazdırma işlemi bittiği zaman disketi yuvasından çıkartın ve bilgisayarı, disketten açılacak şekilde BIOS'tan ayarlayın. Anakartınız ve BIOS destekliyorsa herhangi bir ek diskete gerek kalmadan kurulum yapabilirsiniz. Sadece

Gelecek Linux CD'sini yerine takmanız ve BIOS'tan açılış önceliğini CD'ye vermeniz gerekecektir.

Kurulum Ekranı:

Gelecek Linux'a hoşgeldiniz

Bilgisayarınız açılır açılmaz siyah-beyaz bir açılış ekranı karşınıza gelecektir. Burada Enter tuşuna basın. Kısa bir süre sonra Linux açılacak ve karşınıza kurulum ekranı gelecektir.

Bir kaç dakika sonra ekran kartınızın türüne göre grafiksel ya da metin kurulumu düşeceksiniz. Normal olarak bu iki kurulum yöntemi arasında hiç bir fark yoktur. Sadece birisinde fare, diğerinde klavye kullanılır. Çok küçük bir ihtimal dahilinde olsa da metin kurulumu düşmeniz halinde yine burada gösterilen yönergeleri takip edin.

Karşınıza gelen grafik ekranından bahsedelim. Gördüğünüz gibi ekran 2 kısımdan oluşmaktadır. Sol tarafta o anda yapılan işlemlerle ilgili bir açıklama bölümü vardır. Ekranın diğer kısmında ise kurulum aşamaları gerçekleştirilir. Ayrıca ekranın alt kısmındaki Geri ve İleri tuşları ile daha önceki işlemlere geri dönüp istediğiniz ayarları tekrar yapabilirsiniz.

İlk iş, doğru klavye seçiminin yapılması

İlk ekran sizi bir klavye seçimiyle karşı karşıya bırakır. Gelecek Linux kurulu-

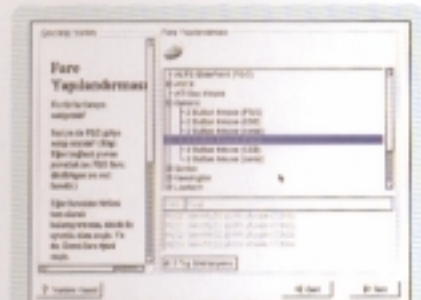
mu sırasında 3 farklı klavye kullanabilir, ve bu klavye düzenlerini daha sonra sisteme girildiği anda etkin hale getirebilirsiniz.

1. Türkçe Q klavye
2. Geleneksel F klavye
3. Amerikan klavyesi

Klavye ile ilgili küçük ayarları yaptığımız göre artık kurulumu başlayabiliriz.

Şimdi sıra fare ayarlarında: Tek tuş, çift tuş

Ne tür bir fareye sahipseniz otomatik olarak bulunmuş şekilde bir ekran sizi karşılar. Her ne kadar bu ekranda sade-

Fare ayarlarını yaptıktan sonra İleri tuşuna tıklayarak kurulum seçeneklerine geçin

ce İleri tuşuna tıklamak yeterli olsa da, zevkinize uygun olacak şekilde ufak tefek ayarları yapabilirsiniz. Kullandığınız iki tuşlu farede 3 tuş emülasyonu düğmesine tıklayarak X Window altında rahat bir kes-kopyala-yapıştır işlemi yapabilirsiniz. Bunun için farenin sol tuşuyla herhangi bir metni seçip, başka bir pencerede her iki tuşa birden basarak yapıştırmanız mümkün. Sizin de çift tuşlu bir fareniz varsa bu seçenek oldukça hoşunuza gidecektir.

Farklı amaçlar için kurulum seçenekleri

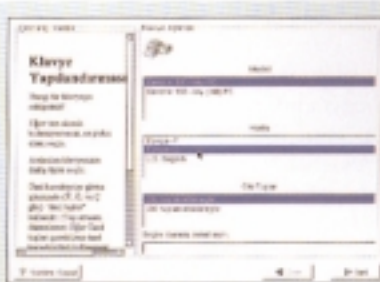
Şimdi karşınıza gelen ekranda kuracağınız sistemin hangi amaçla ve nasıl kullanılacağı sorulmaktadır. Gelecek Linux'un güncelleme seçeneği 1.0 sürümünde bulunmamaktadır. Üç farklı kurulum yöntemi olan bu dağıtımda aşağıdaki seçenekler sizin seçim yapmanızı kolaylaştıracaktır.

1. Sistemi işstasyonu olarak kuracaksınız ikinci seçenek işinize yarayacaktır. Bu seçim yaklaşık 500 Mb bilgiyi daha ileride belirteceğiniz bir disk alanına aktaracaktır.
2. Eğer sunucu amaçlı kullanmayı düşünüyorsanız ilk yöntem işinizi görecektir. Ancak bu sistemin masaüstü kullanım

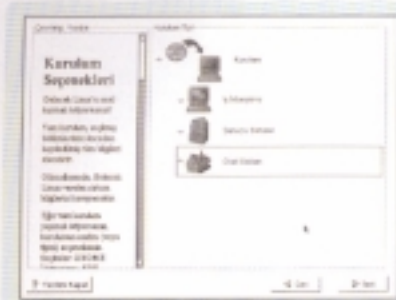
LINUX PAKETLERİ

Grafik Kurulum Problemleri

Gelecek Linux'ta kullanılan kurulum programı ekran kartınızı açılış sırasında tanımayabilir. Ancak bu durum, daha ileride göstereceğimiz Xconfigurator programıyla ekran kartınızı düzgün bir şekilde tanıtmaya ve yüksek çözünürlükte Linux keyfini çıkartmaya engel olmayacaktır. Metin kurulumla devam edebilir ve daha sonra X Window ayarlarını yapabilirsiniz. Metin kurulumunda düğmeler arasında gezinmek için Tab tuşunu kullanabilir, bir düğmeye tıklamak için Return'e basabilirsiniz. Eğer herhangi bir nedenle grafik kurulum yapılamıyorsa doğrudan doğruya metin ekranla başlamak için kurulum sırasında karşınıza gelen ilk ekranda "metin" yazmak yeterli olacaktır. Daha ileride de belirtceğiz, ancak ikinci baskı olmasında hiç bir sakınca yok: Eğer Linux'tan tam verim almak istiyorsanız hararetle tüm paketleri kurmanızı öneriyoruz!

Türkçe Q, Türkçe F ya da normal Q klavye ile yolunuza devam edin.

Bu ekranda kurulum sınıfı seçiliyor

için hiç esnek olmadığını, sadece sunucu olarak kullanılacak bir Linux için geçerli olduğunu söylemeliyiz.

3. Eğer tüm paketleri kurmak istiyorsanız Özel kurulum yöntemini seçin. Bizim önerimiz mutlaka bu yöntemi seçmenizdir ve yazının kalan bölümlerinde de özel kurulum yöntemini seçtiğiniz varsayılarak anlatım yapılacaktır.

Sabit disk Disk Druid ile birlikte bölümleyelim

Sabit diskimizde Linux'u nereye kuracağımızı bu bölümde belirleyeceğiz. Bölümleme için iki ekranla karşılaşacaksınız. İlk ekranda seçtiğiniz disk bölümendirme programı ikinci ekranda aktif hale getirilecektir. Önerimiz, Disk Druid programı kullanarak elle bölümlendirmektir. İleri tuşuna tıklayarak bu bölümü geçin. İkinci bölümde ise gördüğünüz gibi bizim elimizde oldukça küçük bir sabit disk var. Bundan dolayı sistemimizde sadece linux kurulu olacaktır. Eğer sizin elinizde ayrıca Windows bölümleri de olan bir disk varsa öncelikle boş alan oluşturmanız gerekmektedir. Bu işlemin nasıl yapıldığını yazımızın başında anlatmıştık. Öncelikle ekrandaki bazı düğmeleri ve ne işe yaradığını anlatalım.

gını anlatalım.

1. Bölümler penceresinde güncel diskin üzerindeki bölümler yer alır. Bağlama noktası olarak tanımlanan sütun ise hangi disk bölümünün Linux altında hangi dizine yerleştirileceğini verir. Herhangi bir disk bölümü üzerine çift tıklamanız halinde bu bölümün özelliklerini değiştirebileceğiniz daha küçük bir pencere açılacaktır. Sil düğmesi adı üzerinde o bölümü silerken Ekle düğmesi o an güncel olan diske yeni bir bölüm ekleyecektir.

2. Bölümler penceresinin altında yer alan küçük pencerede ise o an sistemdeki tüm diskler gösterilir. Yukarıda da belirtmiştik, eğer birinci disk slotuna bağlı bir diskiniz varsa disk bu kısımda /dev/hda olarak tanımlanacaktır (Windows'ta C:).

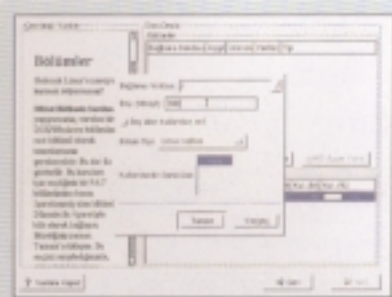
Bizim bu kısımda tek bir amacımız var. Yeterince büyük bir disk bölümünü (partition) Linux'un kurulacağı alan olarak seçip bağlama noktasını / olarak tanımlamak, hemen ardından takas alanı için gözümüze kestirdiğimiz büyüklükte bir disk bölümü oluşturarak bunun bölüm tipini de Linux swap olarak belirlemek.

Boş yer oluşturduysanız bölümlemeye başlayabiliriz

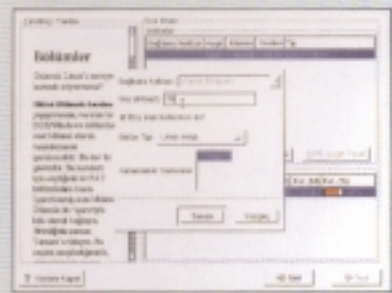
Öncelikle Linux'u kuracağımız bölümü oluşturalım. Burada takas alanı olarak ayırdığımız kısımdan farklı olarak bölüm tipi yerinde Linux native belirtecek ve ayrıca bir de bağlama noktası tanımlayacağız. Bağlama noktası olarak belirtilen kısımda başka disk bölümümüz olmadığını düşünerek / olarak belirtin. Bunu da tanımladıktan sonra İleri tuşu ile kurulumu devam edin.

Takas bölümü için yeterli yer ayırın

İkinci olarak Linux için takas bölümü oluşturacağız. Linux'unuzda oluşturacağınız takas (swap) alanının boyutunu 30-40 Mb'tan küçük tutmamanızı tavsiye ediyoruz. Çünkü küçük olduğu takdirde sisteminizde oldukça belirgin yavaşlamalar göreceksiniz. Genel olarak sistemdeki bellek miktarı eğer 64 Mb ve altındaysa 60 Mb, 96 ve üzerindeyse 40 Mb takas alanı yeterli olur. Bu bölümü oluşturmak için Ekle tuşuna basın. Ekranı gelen menüde ilk olarak bölüm tipi olarak Linux swap kısmını seçmelisiniz. Daha sonra ise boyutunu verin. Tamam

Linux'un kurulacağı alanın üzerine çift tıklayın, bölüm tipini belirtin.

Takas alanını tanımlarken bölüm tipini swap olarak belirtmeyi unutmayın.

tuşuna bastığınızda takas için bölüm oluşturulmuş olacaktır. Yukarıdaki işlemleri yaptıktan sonra İleri tuşu etkin hale gelecek, ve sizden sonraki pencereye geçmeniz istenecektir. Kurulum için de en önemli bölümü atlattınız. Şimdi karşınıza gelen menüde formatlanacak bölümleri seçmelisiniz. Bütün bölümleri yeni oluşturduğumuz için formatlamak gerekmektedir.

TEMEL BİLGİLER

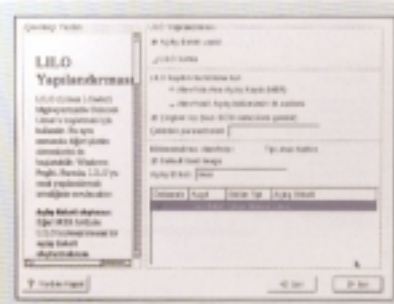
LİLO Nedir?

LİLO, kısaca Linux LOader kelimelelerinden oluşan, açılışta MBR'den okunup çalıştırılan bir programdır. LİLO, hem farklı Linux işletim sistemlerini, hem de diskinizde bulunan Windows'u açabilmenizi sağlar. Gelecek Linux kurulumu sırasında LİLO ayarları otomatik olarak sisteminizden Windows'u açabilecek şekilde yapılır. Bir başka deyişle aynı disk üzerinde hem Linux, hem de Windows kardeşçe yaşayabilir. Hatta bazı işletim sistemi uzmanları aynı disk üzerinde 5 farklı işletim sistemini çalıştırabilirler!

LİLO bazı büyük disklerde sorun çıkartabilir ve LİLO kurulumu gerçekleştirebilir. Bununla ilgili olarak yazımızın sonuna karşılaşılabileceğiniz sorunlar hakkında küçük bir eklenti yaptık. Okumanızı tavsiye ederiz.

Diskinizi bölümlemek için iki araçtan birini seçebilirsiniz. Tavsiyemiz Disk Druid.

LILO, Windows ve Linux'u birlikte aynı sistemde kullanmak için gereklidir.

Açılış Yöneticisi: LILO ayarları ile Linux açılışı

Bir sonraki pencerede ise linux'un açılış yöneticisi olan lilo'nun ayarlarını yapacağız. Lilo Yapılandırması kısmındaki bazı seçenekleri açıklayalım.

1. Açılış disketi yarat: Kurulumun geri kalan bölümlerinde bir açılış disketi yaratmak için sorar.

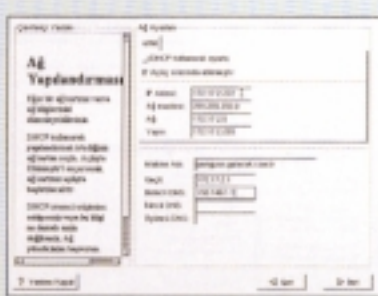
2. LILO kurma: Sistemin MBR'sine LILO'yu kurmaz. Bu durumda Linux'u açmak için açılış disketini kullanmanız gerekir.

3. Çizgisel kip: Çok nadir olarak bazı SCSI sürücülerde gerekir.

Normal olarak LILO ayarları penceresinde tüm ayarlar sistem tarafından yapılmıştır. Bilgisayarın yeniden açılması sırasında karşınıza gelecek olan renki bir pencereden Windows ya da Linux'u seçme olanağınız var.

Ethernet kartı için gerekli ağ ayarları ve konfigürasyon

Ethernet kartınız sistem tarafından tanıdığından dolayı karşınıza doğrudan ağ yapılandırılması ile ilgili ayarların sorulduğu bir ekran gelecektir. Gelen ekranda makinemizin ağ ayarlarını yaptıktan sonra devam ediyoruz. Bu bölümde makine adı, ethernet kartınızın alacağı IP numarası, ağ maskesi (netmask), DNS adresleri ve geçit adresi

Ethernet kartı ayarları yerel ağı bağlanı kurmak için gereklidir.

(gateway) girilmelidir. Normal olarak modem ile İnternet'e bağlanacak olan kullanıcıların ethernet kartlarını ayarlamalarına gerek yoktur. Ancak İnternet'e bir yerel ağdan bağlanacağım diyorsanız bu işlemi yapmanız şart.

Sisteme zaman diliminin belirtilmesi

Zaman dilimi, sizin dünyanın hangi bölgenizde olduğunuzu gösterir. Normal olarak Türkiye'nin tüm şehirleri Greenwich saat diliminin 2 saat ilerisinde yer alırlar. Bu ayar sizin için otomatik yapılmıştır. Sadece İleri tuşuna basın ve sonraki ekrana geçin.

Güvenlik: Root şifresini belirleyin

Daha önce UNIX/Linux sistemlerde çalışmış ve sistem yöneticiliği yapmış olanlar bilirler. Root kullanıcısı sistemdeki en yetkili kişidir. Bu kullanıcının şifresinin kimsenin eline geçmemesi gereklidir. Açılış sırasında tanımlanan root şifresini aklınızın bir köşesine yazın ve kesinlikle unutmayın. Root şifresine sahip bir kişi sistemde istediği değişiklikleri yapabilir.

Eğer root dışında bir kullanıcı (herhangi bir normal kullanıcı) açmak istiyorsanız bunu da yine aynı ekranda tanımlayabilirsiniz. Önerimiz, genel işlemleri sisteme normal kullanıcı ile girerek yapmanızdır. Sistemin süper kullanıcısı olan root'un şifresini iki defa yazaran onayladıktan sonra eğer sisteme yeni bir kullanıcı eklemek istiyorsanız menüdeki boşlukları doldurun ve Ekle tuşuna tıklayın.

Erişim seçenekleri yapılandırması

Şimdi sistemdeki kimlik sınama ayarları yapılacak. Karşınıza gelen ekran normal sistem kullanıcıları için ayarlanmıştır. Herhangi bir seçeneğe dokunmanıza gerek yok. Sadece ileri tuşuna tıklayarak bir sonraki kurulum ekranına geçiş yapabilirsiniz.

Paket gruplarının doğru seçilmesi

Gelecek Linux yaklaşık 750 paketin birleşiminden oluşmuştur. Bu paketlerin sonu .rpm ile biter ve RPM (Red Hat Package Management) paketleri olarak isimlendirilirler. RPM paketlerini kurmak, ya da kaldırmak için rpm komu-

tundan ya da kpackage grafik arayüzlü bir programdan faydalanılır.

Bu aşamada kurmak istediğiniz paket gruplarını seçmelisiniz. Gelen menüde kurmak istediğiniz paketlerle ilgili genel başlıkla bulunmaktadır. Bu seçenekleri işaretleyip devam dediğinizde o paket gruplarına ait en genel paketler seçilecek ve kurulacaktır. Eğer kurulacak paketleri tek tek seçmek istiyorsanız ekranın altındaki Tek tek paket seçimi seçeneğini seçmelisiniz. Önerimiz tüm paketleri kurmanızdır, bunu da listenin en altında yer alan maddeye tıklayarak yapıyoruz. Eğer sadece belirli paket gruplarından seçim yapacaksanız, bir sonraki ekranda çözilemeyen paket bağımlılıkları penceresiyle karşılaşacaksınız. Çünkü bir paketin kurulumu başkasına bağımlı olabilir ve bağımlı paket kurulum için seçilmemiştir. Bu durumda yapmanız gereken "Gereklikleri gözönüne alarak kur" seçeneğine tıklamak ve sonraki pencereye geçmek.

X Windows ayarları:

Monitör ve ekran kartının seçimi

Xwindows'un ayarlarını yapmak için ilk olarak kullandığımız monitörü seçeceğiz. Kullandığınız monitör Gelecek Linux tarafından doğrudan tanınır ise karşınıza gelecek listede belirtilecektir (buradaki örnekte viewsonic). Eğer listede monitör yok ise kullandığınız monitör türüne göre Custom (özel) moni-

Zaman dilimi ayarlarını tamamlayın.

Sistemi açmak için gerekli root hesabı ayarlarını yapıyoruz.

törlerden birini seçmelisiniz.

Monitörü seçtikten sonra ekran kartınızı seçmeliyiz. Burada da ekran kartı otomatik olarak tanınabilir ve listede belirtilebilir. Ekran kartının modelini ve bellek miktarını seçtikten sonra eğer

Tüm paketleri seçmek için listenin en altındaki seçeneği işaretleyin

test etmek istiyorsanız alttaki kutucuklardan uygun olanı işaretlenmelidir.

1. X Window yapılandırması: Bu seçenek işaretlenirse bir sonraki ekranda X Window'un gereken ek ayarları yapılacaktır.
2. Grafik girişi kullan: Bu seçenek işaretlenirse sisteme 5 numaralı giriş (grafiksel giriş) yapılır. Grafiksel girişte ekran siyah-beyaz metin konsolunda açılmaz, Windows benzeri bir kutucukla karşılanırsınız.
3. X Ayarlarını atla: X Window ayarlarını yapmaz. Bu durumda sistemi ilk defa açtığınızda Xconfigurator programını kullanarak ayarları yeniden yapmanız gereklidir.

Not: KDE sevenler öntanımlı masaüstünü GNOME yerine KDE olarak ayarlasınlar. KDE, çok daha rahat kullanımlı bir masaüstü ortamıdır. Her ne kadar

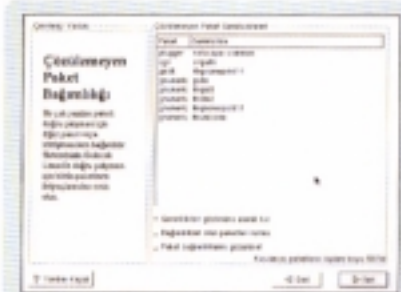
Gelecek Linux 1.0 ile birlikte KDE 1.1 gelse de, Gelecek Linux'un bir üst sürümünde KDE 2.1 ile tanışacaksınız. KDE hakkında daha geniş bilgi için www.kde.org sayfasını ziyaret etmenizi öneriyoruz. Kurulumdan sonra da istediğiniz anda switchdesk komutunu çalıştırarak GNOME, KDE, Enlightenment ya da WindowMaker arasında geçiş yapabilirsiniz. İşte Linux'un sanatsal yüzü!

Beklenen Mesaj: Kurulum Başlanıyor

Bütün ayarlar ve seçimler bittigine göre Kurulum Başlanıyor yazısı geldikten sonra İleri tuşu ile kurulum başlayabiliriz. Kurulum boyunca yapılan işlemlerin kaydını merak edenler, /tmp/install.log dosyasını bir editörle açıp inceleyebilirler.

Ve artık Türkçe Linux karşınızda! Kullanmaya başlayın

Linux dünyasına hoş geldiniz. Kurulum işlemi sonunda artık bir Linux'unuz oldu ve bu işletim sistemini kullanan uzmanların arasında artık siz de varsınız.

Bazı paketlerin düzgün çalışabilmesi için başka paketlere de ihtiyaç vardır.

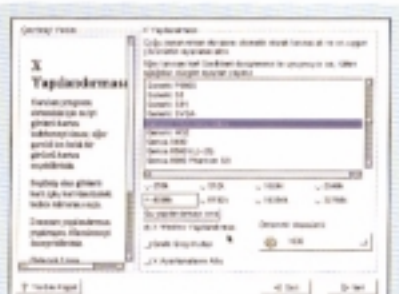
Kurulum programı monitörün özelliklerini tanıyor.

Her ne kadar Linux bir zamanlar sadece 'İşini bilenler' tarafından kullanılıyor olsa da, günümüzde her kullanıcıya hitap etme potansiyelinde olan bir işletim sistemi. Her ne kadar Gelecek Linux'u kurmakla işimiz bu ay için bitiyor olsa da, bazı önemli noktaları belirterek yazının devamını da getirelim. Bilgisayar ilk defa açılınca MBR'de yeralan LILO çalışacaktır. Burada aşağı ve yukarı ok tuşlarıyla hangi işletim sistemini (Linux ya da varsa Windows) açacağınızı belirtin. Birkaç dakika içinde Linux mesajları ekrandan akmaya başlayacak ve tabii ki bir yerde duracak.

Şimdi kurulum sırasında tespit ettiğiniz root kullanıcısı, ya da normal kullanıcının adını ve parolasını karşınızda bulunan ekrana yazın (Örnek olarak kullanıcı adı için "root", parolası için "li1800nx") ve sisteme girin. Sistem grafik ekranla, ya da siyah-beyaz ortamda açılır. Daha ileride açılış yöntemini nasıl değiştireceğimizi göstereceğiz.

Linux birden fazla sanal ekran destekler. Bunun anlamı ise, bir ekranda yaptığınız bir iş varsa kesintiye uğratmaksızın diğerine geçebilirsiniz. İsterseniz hemen şimdi Control - Alt ve F2 tuşuna basın ve ikinci sanal ekrana geçin. Buradan da sisteme girebilirsiniz. Bu işlem F1-F7 tuşları için desteklenir.

Şimdiye kadar kurulum sırasında sorun yaşayanlar için hemen bir kaç hatırlatma:

Kurulum programını X Window ayarları.

WINDOWS VE LINUX

Windows'ta Linux İçin Yeni Disk Alanı

Yeni bir diskiniz varsa ya da eski sisteminizden zaten kurtulmayı planlıyorsanız sorun yok, ancak boş ve Linux için ayrılmayı bekleyen bir disk alanınız yok ise bazı DOS yazılımları yardımıyla yeni disk bölümleri yaratmalıyız. Bunun için fips ve defrag ikilisi gayet ideal ve uzun yıllar boyu denenmiş programlardır. Yapılması gerekenler şöyle:

1. Önce bölmek istediğiniz yer için diskinizde yeteri kadar alan bulunup bulunmadığını kontrol edin.
2. Windows'un disk defrag yazılımı ile disk üzerindeki verilerin tamamını tek

bir bölgede toplayın. Böylece kalan yer kurulum sırasında bölünebilir.

3. CD içindeki fips yazılımını çalıştırın. Fips sizden ikiye bölüneceği disk isteyerek ve ardından alt ve üst ok tuşlarıyla diskteki bölümlere oranını belirtmenizi sağlayacaktır.

4. Bu işlemi tamamladıktan sonra diskinizi ikiye bölünecektir. Artık Gelecek Linux CD'sini yerine takarak kurulumla başlayabilirsiniz. Kurulum sırasında sadece ayrılan bölümü silin, bunun yerine yeterince büyük Linux bölümü ile küçük bir takas alanı ekleyin.

latma yapalım.

1. Eğer UltraDMA diskiniz varsa Linux bunu göremeyecek ve kurulum sırasında sorun yaşayacaksınız. Bunu aşmanın en iyi yolu Ultra DMA 33 disk kablosunu takıp kurulumu devam ettirmektir.

2. Eğer LILO çalışmaz ise bilgisayar açılışta doğrudan Windows'a geçecektir. Bu durumda aşağıdaki işlemleri uygulayın:

a. Kurulum sırasında hazırladığınız açılış disketini yerine yerleştirin.

b. Bilgisayarı yeniden açın. Birkaç dakika içinde Linux düzgün bir şekilde çalışmaya başlayacaktır.

c. /etc/lilo.conf dosyasını pico komutu yardımıyla açın. Bunun için önce root kullanıcısı ve parolasıyla sisteme girin, bir komut satırına düşünce "pico /etc/lilo.conf" komutunu yazın.

d. /etc/lilo.conf dosyası pico editöründe açılınca ok tuşlarıyla linear satırının olduğu yere gidin. Bu satırı silin, ve yerine lba32 yazın.

Kurulumu başlama zamanı geldi!

e. Pico editöründen Control - X tuşuna basarak çıkan ve dosyayı kaydedin.

f. Yeniden komut satırına döneceksiniz. Burada iken lilo komutunu verin. Ardından makineyi Control - Alt - Del tuş üçlüsüne basarak yeniden çalıştırın. Bir ikinci seçenek de komut satırından reboot yazmaktır.

3. Eğer kurulum sonrası siyah-beyaz ekranda root kullanıcısı ile sisteme girdikten sonra startx yazarak X Window'a geçiş yapamıyor, ya da X Window'un ayarlanmadığını görüyorsanız yapmanız gereken ilk işlem Xconfigurator programını çalıştırmak olacak. Xconfigurator size birkaç soru sorarak X Window ayarlarını kolayca yapmanızı ve grafik arayüzünü kullanarak sisteme girmenizi sağlar.

Linux'a ilk defa geçenler için setup komutunun oldukça işe yaradığını belirtmem gerekiyor. Setup, klavye, fare, X Window grafik ortamı, ethernet kartı gibi ayarları yapmanızı sağlar. Sistemle ilgili tüm ayarlar root kullanıcısı altında yapılmalıdır.

Bu ay sadece kurulumu anlattık ve sisteme çok kısa bir giriş yaptık. Önümüzdeki ay Internet'e bağlantı, genel KDE ayarlarıyla birlikte Linux dünyasına geçiş yapacağız. Bir ay süresince ben ne yapacağım diyenler içinse, Linux hakkında bilgi edinebilecekleri bir adres var: www.geleceklinux.com, yani Gelecek Linux'un web sayfası. Gelecek Linux için hazır listelere üye olun!

Gökem Çetin lgokem@gelecek.com.tr

HAZIR LİSTELERLE BİLGİ PAYLAŞIMI

Gelecek Linux için Hazır Listelere Üye Olun

Linux öğrenmek için en güzel yol bu amaçla hazırlanmış listelere üye olmaktır. Gelecek Linux'a ilgi duyuyor ve çalışmalarınızı bu sistem altında devam ettirmek istiyorsanız mutlaka Gelecek Linux kullanıcı listelerine üye olun. www.geleceklinux.com adresi üzerinde üç farklı liste yer alıyor. Bunlar:

- gelecek-linux@gelecek.com.tr: Linux kurduktan sonra yaşadığınız sorunları ayrıntılarıyla aktarabileceğiniz ve cevap bulabileceğiniz bir listedir. Listeye üyelik serbest ve herkese açıktır.
- gelecek-uzman@gelecek.com.tr: Uzman Linux kullanıcılarının önerilerini aktarabileceklerini, hataların kaynaklarını konuşabilecekleri ve Gelecek Linux'un gelişimine ışık tutabilecekleri bir çalışma ortamıdır.

• gelecek-gelistiriciler@gelecek.com.tr: Kapalı bir listedir ve sadece geliştiricilerin haberleşmesine açıktır.

Üyelik için aşağıdaki maddeleri sırasıyla uygulayın

1. Örnek olarak gelecek-linux@gelecek.com.tr listesine üye olmak için majordomo@gelecek.com.tr adresine, içinde "subscribe liste-adi" geçen bir e-posta gönderin. Buradaki örnek için e-postaya yazmanız gereken satır "subscribe gelecek-linux" olmalıdır.
2. Listeye danışmak için yapacağınız işlem daha kolay. gelecek-linux@gelecek.com.tr adresine sorununuzu açık olarak anlatan bir e-posta gönderin. Gönderilen e-posta siz dahil herkese ulaşacaktır.

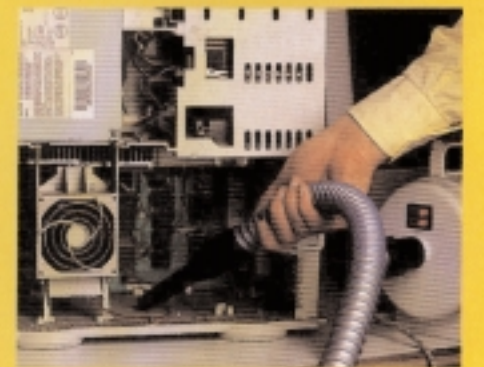
BİLGİSAYARINIZI

ÖLÜME

TERK ETMEYİN!

Vakum ve Basıncılı Havanın Gerekli Her Yerde...
Teknik Servis Elemanınız!

**VACUUM
COMPRESSOR**

GEN-PAZ BİLGİSAYAR ELEKTRİK SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Perpa Ticaret Merkezi K-9 A Blok No: 700 Öküzeydanı / İST.
Tel: (212) 320 06 58 - 59

Internet

İçindekiler

- 230** Internet Telefonu
- 238** Flashget ile hızlı download
- 240** MemoWeb 3 Flash
- 242** Netscape 6 püf noktaları

Microsoft Internet Explorer 6.0

Hızlı ve Güvenli

Internet Explorer 6.0'ın ilk betası yayınlandı. Chip, web browseri şimdiden test etti. Ayrıntı düzeltmelerinin yanında her şeyden önce hızlı sayfa oluşturması göze batıyor.

Microsoft, Internet Explorer'ın 5.5 versiyonunu piyasaya sürdükten altı ay sonra 6 versiyonun betasını tamamladı. Şaşırtıcı derecede güvenli çalışıyor ve hızlı sayfa görüntülemesi ile de heyecanlandırıyor. Final sürümü ise muhtemelen sene ortasında, Windows Whistler ile beraber yayınlanacak.

Messenger, Media Player, yerel dokümanlar

Beta versiyonunda 5.5 versiyonun özelliklerine göre çok büyük değişiklik yok. Bir çok düzeltme ise optik yönünde. Browser, Internet Explorer 5.0'dan beri Geçmiş, Sık Kullanılanlar ve bir arama formunu asıl browser penceresinin sol tarafındaki bir sütunda gösteriyor. Microsoft bu yapıyı bir adım ileri götürdü. Tek bir tıklama ile ara penceresi, kişiler listesi, sık kullanılanlar, geçmiş, yerel klasörler ve ortam verileri (www.windowsmedia.com) ulaşmak mümkün.

Diğer fonksiyon çubuklarını ise internette yüklemek mümkün. Internet Explorer 6, Explorer çubuğundaki Media düğmesine tıklayarak için kullanışlı bir yenilik sunuyor: Browserla birleşik bir Media Player. Bu, My Music standart klasörüne ve Online yayın yapan radyo istasyonlarına ulaşılmasını mümkün kılıyor.

Artık yapılabilecek işlem sayısı da artırılmış: E-posta ile iletme, sadece resmi yazdırmak ve direkt masaüstüne yerleştirmek. Bunla-

Internet Explorer Beta, Windows Whistler ile aynı üretim numarasına, yani 2410'a, sahip.

rın tümü fare resmin üzerine geldiğinde görüntülen bir Image Toolbar üzerinden yapılabilir.

Outlook 6.0: Haberleşme, ancak biraz daha fazlası

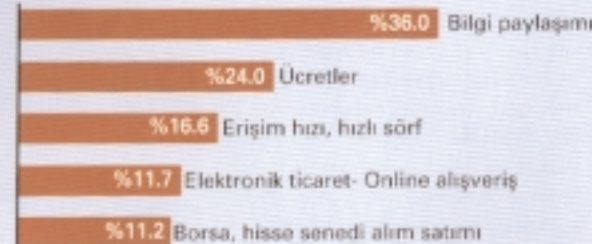
Outlook Express halen Internet Explorer paketinin bir parçası. Ancak şu ana kadar maalesef pek değişmedi. Tek yenilik: E-posta istemci artık MSN Messenger ile de irtibat halinde. Tüm online arkadaşlarınız da artık "normal" e-posta bağlantıları ile beraber görüntülenecekler. İsmi gösterim rengine bağlı olarak kişinin online olup olmadığı anlaşılacak. Messaging ve e-posta arasındaki bu yakın ilişki pratikte oldukça kullanışlı. Bir e-posta üzerinde sorusu olan kişi gönderen eğer

online ise direkt olarak bağlantı kurabilecek. Bu, e-postadan daha hızlı işliyor. Outlook maalesef başka Messenger uygulamaları ile uyumlu değil. Yani AOL Instant Messenger ve ICQ kullanıcıları bu fonksiyondan faydalanamayacaklar.

Spekülasyonlar: Internet Explorer artık ücretli mi?

İnternette yayılan söylentilere göre Internet Explorer ücretli olarak dağıtılacak veya sadece Whistler için geliştirildi. Browserın sonuç olarak sadece Whistler altında çalıştığı çalışmayacağı henüz belli değil. Ancak bizim tarafımızdan test edilen versiyonu aslında sadece Windows 2000 altında çalışıyor.

Internet Kullanımı: Motivasyonlar

Bilgi paylaşımı: Internet kullanıcılarının büyük kısmı bilgi paylaşımı ve bilgiye ulaşmak için interneti kullandıklarını ifade ettiler.

In & out

Biletler İnternette

Fuarlara, sinemaya, tiyatroya, ulaşım araçlarına online davetiye, bilet alımı gittikçe artıyor.

Küçük Numara Kimin Umrunda?

ICQ, yeni sürümünde yaptığı değişikliklerle kullanıcıların küçük numara bulmak için yarışmalarını engelledi.

Internet Bakanlığı

Devlet de Internet Dedi

DSP Tekirdağ Milletvekili ve TBMM Bilgi ve Bilgi Teknolojisi Grubu Üyesi Dr. B. Fırat Dayanıklı, "Elektronik devlet" kavramını hayata geçirmek için bu alanda çalışacak yeni bir bakanlığın oluşturulması gerektiğini söyledi. "TBMM'nin internet kullanımını arttırmak için çalışma yapılmalı. Milletvekillerimiz ne kadar bilgilendirilirse, hükümete o kadar yapıcı, yönlendirici eleştirilerde bulunabilirler"

Her gün birkaç saatini internette mail'lerini cevaplayarak ve araştırdığı konular hakkında bilgi toplayarak geçirdiğini belirten DSP milletvekili Fırat Dayanıklı aynı zamanda kurduğu kişisel web sitesi www.dayanikli.com ile halka internet üzerinden de

ulaşmayı başarmış. Fırat Dayanıklı, lüks tüketime girmedeği halde internet üzerindeki KDV oranına attırdığı için hükümeti eleştiren milletvekili, devlet kurumlarının, halka verdiği hizmeti aynı anda internet ortamına taşımaları gerektiğini, saydamlasın ilkesinin internet aracılığı ile sağlanabileceğini ve bu konulara sahip çıkacak, koordinasyonu sağlayacak, genel kuralları koyacak, standartlara uyum konusunu denetleyecek, yeni bir organizasyona gidilmesi gerektiğini savundu ve mevcut devlet bakanlıklarının sayısı azaltılarak, "elektronik devlet" kavramını hayata geçirmeye çalışacak, yeni bir bakanlık oluşturulabileceği fikrini ileri sürüyor.

Siyaset ve internet içiçe olabilir mi?

Dayanıklı'ya göre, internet, siyaset alanında da bir değişim yaratabilecek güçte. Ancak bu değişim, zaman alacak. İnternet sayesinde, yerel ve merkezi güç odakları, karar mekanizmalarına, devlet görevlilerine, siyasi partilere, yerel yönetimlere, sivil toplum örgütlerine doğru ulaşabilecek. Demokrasinin en temel ilkesi olan katılım, aracılar olarak gerçekleştirilecek. Yaşamak, büyümek, gelişmek isteyen örgütlü toplum birimleri, daha geniş müzakere etme, katılımı artırma imkanı yakalayabilecek. Yönetim kurulu, idare seçimleri bile, internet ortamında yapılabilecek.

Napster'a Kötü Sürpriz

Napster Sanki Kapanıyor!

San Francisco İstinaf Mahkemesi, Napster'a aslında beklenen kötü bir sürpriz yaptı ve sitenin telif haklarını çiğnediğine karar verdi. İnternette abonelerine ücretsiz olarak müzik dosyalarını indirme olanağı sağlayan Napster'la ilgili davaya bakan mahkeme, sitenin müşterilerini telif haklarını çiğnemeye teşvik ettiğini belirtti, ancak siteyi kapat-

madı. Böylece geçen yılın Temmuz ayında Napster'ın faaliyetlerinin yasalara aykırı olduğu yönünde karar veren bir alt mahkemenin kararı onanmış oldu.

Alt mahkemenin siteyi kapama kararı, site temyize gittiği için henüz uygulanmadı. İstinaf mahkemesi, alt mahkemenin kararının "fazla geniş" olduğunu da belirterek, kararda "derhal" değişiklik yapılmasını istedi. Napster, böylece alt mahkemenin kararında değişiklik yapılınca dek faaliyetini sürdürebilecek.

www.semsipasaji.hep.tc

İnternette Artık Türkçe Alan Adları

İnternet'in icat edilmesi iletişim alanında büyük bir devrim olarak kabul edilse de, iletişimin temel taşı olan "dil" üzerindeki etkisi hep gözmezden gelindi. E-mail adreslerinde isimleri İngilizceye uydurabilmek için komik şekillerle sokmaktan, kurulan sitelere ana dile özgü harfleri içeren isimler koyamama kadar varan bu çileli süreç, dünyada alan adlarında, yerel alfabelerin kullanılabileceği haberleri ile şu günlerde bitiyor gibi görünüyor.

Artık Rusça, Japonca, "Urugu-

ayca" alan adları ile karşılaşabileceğimiz gibi, ülkemizde de Türkçe harfler içeren alan adları kullanan sitelere sahip olabileceğiz. <http://www.turkce.hep.tc> adresini ziyaret ettiğinizde görebileceğiniz gibi artık sonuna .hep.tc (hepsitürkçe) uzantısı getirilen adreslerde Türkçe karakterleri yani İ, Ö, Ü, Ş, Ç ve Ğ'leri kullanabileceğiz.

Bazı proxylerin henüz tanımadığı bu yeni alan

Züreyfa

Hayvan Sahipleri Dikkat!

Şubat ayı içinde Züreyfa Online Petshop adında, Türkiye'nin internet ortamındaki ilk ve en geniş kapsamlı on-line petshop'u açıldı. Sitede, Eukanuba, Iams, Royal Canin, Hills vb. gibi ünlü mama markalarının ve yüzlerce aksesuarın on-line satılmasının yanı sıra, Mantar Pano ve hayvan eğitimi ile ilgili faydalı bilgileri içeren PetInfo ve danışman veterinerlerin tavsiyelerinin yer aldığı ve online soru yöneltebilen Veterinerim bölümü ziyaretçilere ücretsiz olarak sunuluyor.

Kısa Kısa

Şehir Kazan Siz Kepçe

Şubat ayı içinde haber verilmeksizin başlatılan köprü çalışmaları nedeniyle, yazdan kalmış gibi görünen sıcak bir hafta sonunda İstanbul'un tadını çıkarmak için yollara çıkanların yaşadıkları çile uzun yıllar unutulacak türden değildi. Boğaz köprülerindeki onlarca kilometrelik sıkışıklıklar, tüm şehir trafiğini olumsuz etkiledi. Büyük bir metropolde yaşamın bu "can yakan" yanı ile karşılaşmak istemeyenler için yine internet yardma koşuyor. Dünyanın pek çok metropolünde olduğu gibi, şehir hakkındaki her türlü bilgiyi sıklıkla güncelleyen Sehiye.com'da boğaz köprülerinin o andaki görünümünden, şehirdeki yüzünü aşkın lokanta, mağaza, sinema ve tiyatro salonu hakkında bilgi İstanbulluların emrine sunulmuş.

Uçma Meraklıları

Çocuklar İçin Güvenli Sörf

Artık çocukların da İnterneti büyükler kadar kullandığı bir gerçek. Anne ve babalar çocuklarını korumak için çoğu kez onlara çeşitli yasaklar getiriyorlar. Büyüklere açık sohbet odaları aslında haksız olmadıklarını da kanıtıyor. www.afacocuk.com, adresinde faaliyet gösteren site çocukların rahatlıkla gezip dolaşabilecekleri bir site olarak göze çarpıyor.

İçin Kişisel Çözümler

Paraşüt, planör ve delta kanat eğitimi konusunda ülkemizde faaliyet gösteren tek resmi kuruluş Türk Hava Kurumunun, her sene belirli sayıda öğrenci adayını seçerek yaz ayları boyunca düzenlediği kurslarla başarılı öğrencilere sertifika verdiği biliniyordu. Ancak, gerek sertifika aldıktan sonra faaliyetlerini sürdürmek isteyenlerin gerek kurslara katılmadan önce bilgi alma amacıyla araştırma yapanların, uğrayıp takip edebilecekleri ve özellikle Türkiye'deki Delta Kanat faaliyet gündemini yansıtan bilgi veren kapsamlı bir site yayın hayatına başladı. www.deltakanat.com adresinde ziyaret edilebilecek.

Internet Telefonu Testte

Web Üzerinden Ücretsiz Telefon

Telefon ederken paradan tasarruf etmek istiyorsanız, bir dahaki sefere ahize yerine kulaklık ve mikrofon kullanın. Internet erişimi sahibi olanlar, Internet Servis Sağlayıcı masrafları dışında, New York'a ücretsiz telefon edebiliyorlar.

■ Yurtdışında dostları ya da akrabaları olanlar, aylık telefon faturalarının astronomik rakamlara ulaştığı zamanları çok iyi hatırlayacaklardır. Telekom tekelinin henüz kalkmamış olması özellikle uzak mesafeler arasında yapılan telefon görüşmelerinin çok pahalıya gelmesine neden oluyor. Paradan daha da çok tasarruf etmek isteyenler ise web'i kullanıyor. Internet telefonu neredeyse tüm dünyayla konuşmayı olanaklı kılıyor, üstelik de en hesaplı call-by-call tarifesi kapsamında.

Web üzerinden, yani Voice-over-IP

(VoIP) üzerinden telefonlarken, konuşmalar veri paketlerine ayrıştırılıyor ve öteki verilerde olduğu gibi internet üzerinden gönderiliyor. Böylelikle telefon şirketlerine hiçbir şey ödenmesine gerek kalmazken, yalnızca ISP masrafları gündeme geliyor.

İşin teorisine dair şimdilik bu kadar; pratik olarak bu durum şu anlama geliyor: Bu koşullarda yürütülecek konuşmalar yalnızca eğer karşı taraf da online ise ve de aynı yazılımı kullanıyorsa olanaklı. Gerçi bir bilgisayardan bir sabit ağ telefonu da aranabiliyor, ancak bunun için Internet Telephone Service Provider (ITSP) hizmetleri kullanılmak (ülkemizde henüz mevcut değil) zorunda. Ve onlar da sundukları hizmet karşılığında para görmek istiyor.

IP protokolünün gerçekleştirdiği paket paket aktarım bir hayli kalite kaybına yol açabiliyor. Bir telefon hattında olduğunun tersine veri paketleri peş peşe gönderilmek yerine, alıcıya farklı yollardan ulaştırılıyor; eksiksiz ve doğru sırada yerlerine varmaları ağların ne kadar yüklü olduğuna da bağlı. CHIP tüm bunlara rağmen Voice-over-IP kullanmaya değip değmediğini ve hangi yazılımın en iyi sonuçları verdiğini test etti.

Internet telefonu yüzde 90 daha ucuz olabiliyor

Masraflara bakıldığında Voice-over-IP her halükarda cazip olmaktan da fazla

sını sunuyor, çünkü şu sıralar bir dakikalık online olmak yaklaşık 2800 TL'lik bir fiyata (Telekom'a ödenen telefon ücreti) bile sağlanabiliyor. Telefonla ise normal şehir içi bir görüşmenin dakikası yaklaşık 50.000 TL'ye geliyor, şehirlerarası görüşmenin dakikası 100.000 TL'yi buluyor, uluslararası görüşmenin dakikası ise ülkeye bağlı olarak 300.000 TL ve 700.000 TL arasında değişiyor. İndirimli zaman dilimlerine göre bu ücretler düşebiliyor.

0822'li hatlar için telefon tarifelerini ve indirimli saatleri <http://www.telekom.gov.tr/ttnet/145tarife.html> adresinde bulabilirsiniz. Uluslararası telefon görüşmelerinde ödenecek ücretleri ve hangi ülkenin hangi bölgeye ait olduğunu ise <http://www.telekom.gov.tr/tarifeler/telefon-ulus.html> adresinde öğrenebilirsiniz. Telefon ücreti dışında internet servis sağlayıcınıza ödemeniz gereken bir bağlantı ücreti

İçindekiler

- 233 Sekiz programın karşılaştırması: Yazılım çözümlerinin güçlü ve zayıf yanları
- 232 Kontrol listesi: Gerekli donanımlar
- 233 Test galibi: Microsoft Netmeeting 3.01
- 234 Donanım çözümü: Creative VoIP-Blastar
- 235 Ağda konuşma paketleri: Internet telefonu nasıl çalışıyor?
- 236 Sonuç: Durum olsa olsa daha iyiye gidebilir
- 236 Tablo: Teknik veriler ve değerlendirme

de sözkonusu. Genelde bu bağlantılar aylık veya yıllık sınırsız olarak alındığından ISP'nize internet telefonu için ekstrasdan bir ücret ödememiz gerekmiyor. Kablo TV şebekesi üzerinden de Voice Over IP telefon aboneliğine sahip olmak mümkün, bunun için de aylık 12 milyon TL'lik yüksek sayılabilecek bir ücret ödemek gerekiyor. Kablo TV üzerinden internet erişimi için ödenmesi gereken diğer ücretleri ise <http://www.telekom.gov.tr/tarifeler/kablo.html> adresinde bulabilirsiniz.

Tüm bu zahmetlere katlanmak, tabii ki gerçekten egzotik ülkelerle telefon görüşmesi yapıldığında karşılık buluyor; tabii karşınızda uygun donanım ve yazılım sahibi ve sizinle aynı anda online olan bir konuşma partneri bulduğunuz sürece.

Bıktıran hat sorunları: Yerine varmak mesele

CHIP testi, VoIP'ye başından beri eşlik eden teknik sorunların henüz daha çözülmüş olmadığını gösteriyor. Hat kesilmeleri ve kötü ses kalitesi istisna olmaktan ziyade kural oluşturuyor. Ve pahalı ürünler bile nadiren stabil bağlantı güvencesi sağlıyor.

GEREKLİ DONANIMLAR

Kontrol Listesi

Internet üzerinden telefon konuşması için ihtiyaçlarınız

PC: Internet uyumlu standart PC

Modem: V.90 ya da V.92 standardında 56K modem. V.92 ile sesiniz daha iyi kalitede internete ulaşır.

Ses kartı: Full duplex özellikli ses kartı eşzamanlı konuşma ve işitmeyi olanaklı kılar.

Hoparlör ve mikrofon: ya da headset Headset daha pratiktir ve reaksiyonu özer.

Telefon yazılımı: İnternette ücretsiz edinilebilir.

Browser: En iyisi Internet Explorer ya da Netscape Navigator ile çalışmak olacaktır.

İnternet erişimi için ISP

Hızlı ve istikrarlı hat: PC'den sabit ağa yönelik konuşmalarda ise Internet Telephone Service Provider. Konuşma partneriniz online olmalı ve sizinle aynı yazılımı kullanıyor olmalıdır.

Bu yüzden Microsoft'un bir freeware ürününün testte önde yer almasına şaşmamak gerekiyor. Yalnızca bir program ücrete tabi olduğu için, CHIP fiyat konusunda herhangi bir ipucu vermekten vazgeçiyor.

Netmeeting testte puan bakımından açıkça önde gidiyor ve her Windows-CD'siyle birlikte geliyor. Öncelikle ses kalitesi konusunda Netmeeting tüm rakiplerini bariz bir biçimde geride bırakıyor. Sayfa233'de daha fazla ayrıntı bulacaksınız. Ancak çözümün her zaman Microsoft olması şart değil: Öteki adayların da güçlü yanları var ve onlar da ücretsiz olarak internette edinilebiliyor.

Net2Phone internet telefonu emektarlardan biri ve Netscape'in yeni sürümüne entegre edilmiş bile. Program hem PC'den PC'ye hem de PC'den telefona bağlanmayı olanaklı kılıyor. Arabirim çok düzgün olarak biçimlendirilmiş ve klasik bir telefonu andırıyor. PC'den PC'ye, faks ve voice-mail için arabirime özel düğmeler entegre edilmiş. Bağlantının oluşturulması zorluk çıkarıyor, çünkü durmadan hata uyarıları ortaya çıkıyor.

Sabit ağa bağlanmak ise esas olarak yalnızca kredi kartıyla bir hesap için başvurma ve edinmeden sonra olanaklı. Buna karşılık ses kalitesi kabul edilebilir düzeyde ve testteki öteki programların ses kalitesine önemli ölçüde tekabül ediyor. Yazılımın fonksiyon kapsamı kesinlikle testteki en iyiler arasında, ama bağlantı oluşturulması sırasındaki zorluklar, kullanıcıda internet telefonunun anlamına dair kuşku uyandırıyor çabucak.

MediaRing Talk 7.2 optik bakımdan en iyi izlenimi uyandırıyor. Tüm programlarda olduğu gibi kurulum basit, teorik olarak programın birkaç dakika içinde kullanıma hazır olması gerekiyor. Oysa pratikte sorunlar baş gösteriyor: Demo bağlantıları çağırmak olanaklıyken, normal bir konuşma oluşturmak gerçekleştirilemiyor. Zaman sınırı aşıldığı için, bağlantı durmadan kesiliyor. Çok yazık, çünkü MediaRing Talk test galibi olabilmek için tüm özelliklere sahip. Program PC'den

Web telefonu: Swyx-Phone doğrudan PC'ye bağlanabiliyor.

PC'ye ve bilgisayardan sabit ağa konuşma yanında bir voice-mail işlevi sunuyor. Ayrıca MediaRing Talk kapalı bir PC'yi etkinleştirecek donanıma sahip tek yazılım. Off-the-Net işleviyle arayan kişi dikkat çekebiliyor. Sunum çeşitliliği ICQ entegrasyonu ve bir istatistik işleviyle tamamlanıyor. Program birçok olanak sunuyor. Ama yazılımın merkezi işlevi yerine getirilmediği sürece, ki bu telefon etmekten ibaret, bu durum bir işe yaramıyor.

HotTelephone Web tabanlı. Uygulama bağlantı sırasında indirilen bir Java-Applet ile çalışıyor. Burada da konforlu bir arabirim ya da kapsamlı ek işlevler beklentisi içinde olmamak gerekiyor. HotTelephone yalnızca bilgisayardan sabit ağa konuşmaları olanaklı kılıyor, ama hiç olmazsa fiyatlar çok hesaplı. Nereyle konuşursanız konuşun, yalnızca ISP ücretleri gündeme geliyor. Bağlantı oluşturma da testte her seferinde sorunsuzca gerçekleşti. Ek işlevlerin yokluğuna katlanılabiliyor. Bilgisayardan sabit ağa konuşma yapacak herkes için HotTelephone birinci seçim olacaktır.

BuddyPhone 2.07 teste katılan yazılımlar arasında finansmanını reklam üzerinden sağlayan tek yazılım. Arabirimine bu yüzden bir reklam banner'ı yapışık, ama bu kullanıcıyı rahatsız etmiyor. BuddyPhone yalnızca PC'den PC'ye iletişimi olanaklı kılan, fazla özellikler olmayan basit bir program. Çeşitli dillerin kullanımı sayesinde

programın kurulumunu çeşitli dillerde gerçekleştirmek de mümkün. CHIP testinde bir bağlantı oluşturma sırasında yalnızca kısa başlangıç zorlukları ortaya çıktı. Yazık ki, ses kalitesi olsa olsa ortalama bir düzeye ulaştı. BuddyPhone'un özellikleri arasında ICQ'ya entegrasyon olanakları ve bir telesekreter sayılabilir. Sonuç: Basit bir program; gerçi sabit ağla konuşmaya izin vermiyor, ama PC'den PC'ye telefon amacını yerine getiriyor.

Truly Global Internet Phone 1.0 Vocaltec adlı İsrailli firma tarafından geliştirildi ve ilk program olarak piyasaya sürüldü; ancak artık en iyi sunumlara ayak uyduramıyor.

Gerçi kurulum ve konfigürasyon bir asistan yardımıyla sorunsuzca gerçekleştiriliyor, ama bağlantı oluşturma tam bir felaket. Server ile bağlantı durmadan kopuyor. Ses kalitesi de orta düzeylerde seyrediyor. PC'den PC'ye işlevi yanında Internet Phone bir voice-box, chat, bir istatistik işlevi ve görüntülü telefon olanağı sunuyor. Toplam olarak, donanım tatminkar olsa

da, bu klasik program hayal kırıklığı yarattı. Performansın bariz bir biçimde iyileştirilmesi gerekiyor.

Go2call da HotTelephone gibi web tabanlı bir hizmet, indirmek gerekli değil. Bu yüzden daha birkaç dakika içinde, alışıldık ortalama kalitede ve yalnızca sabit ağa yönelik olmak üzere ilk konuşmanıza başlayabiliyorsunuz. Buna karşılık Go2call'da çevirme sorunları

yaşanmıyor. Hizmet ABD, Kanada, Belçika, Almanya, İrlanda, İsveç ve Hollanda için ücretsiz; yalnızca ISP ücretleri gündeme geliyor. Aylık 18 dolarlık bir ücret ödeyerek başka 12 Avrupa ülkesine ulaşmak olanaklı oluyor. Gerçi Go2call sorunsuzca çalışıyor, ama sundukları açısından yoksul: PC'den PC'ye ya da Voice-Mail gibi önemli işlevlerden kullanıcının vazgeçmesi gerekiyor.

PC'den ağa: HotTelephone sabit ağa yönelik hızlı konuşmalara olanak tanıyor.

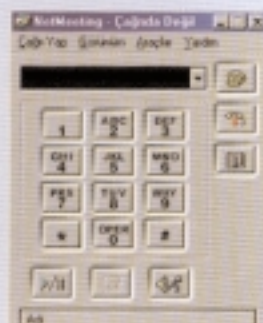
1. Sıra

çok iyi
(9,12)

- Çok iyi ses kalitesi
- Her Windows-CD'sinde var
- Görüntülü telefon
- Türkçe desteği
- PC'den telefona seçeneği için saklı ayarlar

Bilgi için: Microsoft
Fiyat: Freeware
www.creative.com

Ücretsiz ve iyi: Windows ve Internet Explorer ile birlikte gelen NetMeeting testin birincisi.

Netmeeting 3.01

Açık ve Seçik

Microsoft'un Freeware programı düzenli ses kalitesi ve kapsamlı işlevleriyle tatminkar.

Netmeeting optigin her şey demek olmadığını gösteriyor. En can sıkıcı arabirime sahip program, teknik bakımdan olgunlaşmış ve işlevlerini düzenli olarak yerine getiren bir uygulama. Netmeeting en iyi ses kalitesini sunuyor ve işlev kapsamıyla da kendini kanıtıyor. Diğer bir avantaj ise her Windows kullanıcısının programa otomatikman sahip olması, çünkü Netmeeting tüm Windows-CD'leri üzerinde "saklı".

Alışıldık Microsoft kurulum rutininin sonra hemen işe koyulabilirsiniz. Ve gelin görün ki, internet telefonu tatminkar bir ses kalitesinde de olanaklı. Ses hattın diğer ucunda açık ve seçik olarak işitiliyor; bu testte sunulanlar arasında en iyi olanı. Ancak bir bağlantı oluşturabilmek için her iki katılımcının da aynı Netmeeting Server'a bağlanmak zorunda olduklarını unutmamak gerekiyor.

Daha sonra IP ya da E-Mail adresi üzerinden konuşma partneriyle temas

sağlanıyor. Bilgisayardan sabit ağına aranması biraz daha karmaşık. Bunun için "Araçlar - Seçenekler - Genel - Gelişmiş Çağrı" üzerinden bir gateway (ağ geçidi) kaydetmek zorundasınız. Bu gateway kullanıcının kendisi tarafından seçilmek zorunda. Ama burada da karşınıza çözülemeyecek sorunlar çıkmıyor.

Netmeeting daha fazlasını da sunuyor: Görüntülü telefon seçeneği yanında program chat ve veri transferi işlevlerini emrinize sunuyor. Program desteği de görülmeye değer: Zorunlu yardım dosyası yanında online-FAQ'lar (Sık Sorulan Sorular), haber grupları, bir bilgi tabanı (Knowledge Base) ve programa bir giriş mevcut; tüm bunlar internet telefonunu basitçe oyun oynar gibi denemek için yeterli olacaktır. Ayrıca programın türkçe sürümleri de mevcut. Bu sürüm Türkçe Windows veya Internet Explorer paketleri ile geliyor.

Kapıyı çalmak: MediarRing bir arama sırasında kapalı bilgisayarları da etkinleştiriyor.

Ülkelerin önceden seçilmiş olması da kullanıcının olanaklarını kısıtlıyor. Hatta seçilmiş ülkelerde de daraltmaya gidiliyor: Yazımızı hazırlarken Go2call Belçika, Almanya, Kanada, İsveç, Hollanda ve ABD ile ücretsiz telefonlaşmanın da kaldırılacağını duyurmuş bulunuyor. Bunun yerine bir tür götürü ücret uygulaması başlatılacak. Ancak sunucu fiyatlar konusunda henüz bir bilgi vermiş değil.

WebPhone 4.02 testteki tek ücrete tabi program, tam sürümün fiyatı 50 dolar. Buna karşılık yalnızca PC'den PC'ye telefon edilebiliyor; sabit ağ aramak olanaklı değil. Ücrete tabi bir programdan aslında daha fazlası beklenirdi. Ancak hepsi bu kadar da değil: WebPhone test edilen tüm programlar içinde en kötü ses kalitesini sunuyor, bağlantı oluşturmada durmadan zor-

luk çıkarıyor ve bunların yanı sıra bir de en düzensiz arabirimi sunuyor.

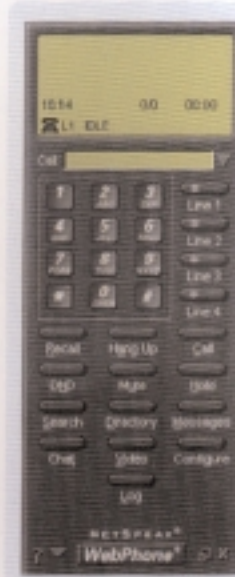
İşıldayan tek şey, programın görüntülü telefonu olanaklı kılması. Yine de ortada programı satın almak için bir neden bulunmuyor. WebPhone'da 50 dolarlık fiyata sunulan şeyler öteki programlarda ücretsiz; üstelik de kaliteleri bariz bir biçimde daha iyi.

Profesyonel programlar: Her şey farklı da olabilir

Her şeyin farklı da olabileceğini profesyoneller için programlar gösteriyor. Çünkü kişisel kullanıcılar kısmen berbat ses kalitesi ile yetinmek zorunda kalırken, işletmeler için konvansiyonel telefondan kalite olarak düşük olmayan "SwyxPhone" gibi çözümler bulunuyor. Burada konfor sabit ağda telefonlaşmada olduğu gibi, çünkü işletmelerde Voice-over-IP Intranet üzerinden çalışıyor; böylelikle kişisel kullanıcının boğuşmak zorunda kaldığı veri trafiğinin tıkanması durumu ortadan kalkıyor. Ancak kişisel kullanıcılar profesyonel ürünlerden yararlanmaya başlayınca da, bu ya da şu konuşma bilinmeyen yerlerde son bulacak.

Kötü sese bir de kötü görüntü ekleniyor

Kırılgan VoIP yazılımının çıkardığı sorunlar göz önüne alındığında, şimdiden görüntülü telefonun da ilerleme

Pahalı ve kötü: Webphone test edilen programlar arasında tek ücretli olanı ve elde ettiği sonuç da en kötüsü.

kaydetmeye başlaması insana neredeyse komik geliyor. Test edilen bazı programlar az ya da çok kesik kesik resimlerin taşınmasını olanaklı kılıyor. Bunun için uygun yazılımın yanı sıra tabii ki bir Webcam ve hızlı bir internet erişimi, en az DSL gerekiyor. Yalnızca bir ISDN ya da analog bağlantıya sahip olanlar, resimlerden pek zevk alamayacaktır.

Geniş bant beklentisi: UMTS her şeyi değiştirecek

Bir başka deyişle sabit ağ kalitesinde internet telefonu şimdilik gelecekte gerçekleşecek bir şey olarak karşımıza çıkıyor. Gerçi teknik önkoşullar bugünden mevcut, ama konfor ve ses kalitesi şimdiye kadar hemen hemen hiç rekabet edecek düzeyde değil. Ve görüntülü telefon DSL müşterilerini bile sevindirecek düzeyde değil. Ama VoIP'nin en büyük düşmanı "klasik" telekomünikasyon firmaları. Fiyat savaşı web çözümlerini bir hayli uğraştırabilir, üstelik sabit ağda bağlantıların kalitesinin ve istikrarının da çok daha iyi olduğunu unutmamak gerekiyor.

Ama durum yeniden değişebilir: Daha hızlı ağ erişimleri ve yeni internet protokolü v6 internet telefonunun kalitesini bariz bir biçimde iyileştirecek; bu özellikle saniyede 2 Mbit'e kadar varan transfer oranlarıyla UMTS için geçerli. Şimdiden VoIP macerasına atılmak isteyenler, hiç olmazsa nostaljik bir yolculuğa çıkabilir: Sayısız boşluk ve de hışırdama ile uğuldama Telekom'un emektar ağını ya da ABD'deki güncel mobil telsiz ağını hatırlatıyor.

DONANIM ÇÖZÜMÜ

VoIP-Blaster ile Daha İyi Ses Kalitesi

VoIP-Blaster adını verdiği ürünüyle ses kartı üreticisi Creative ilk kez PC'den PC'ye konuşmalarda ses kalitesini bir hayli iyileştirecek bir cihaz sunuyor: Bir Digital Signal Processor (DSP) çarpılma ve sinyal gecikmeleri gibi anıları dengeliyor. Ayrıca Blaster sistem kaynaklarının yükünü hafifletiyor, PC'nin CPU'suna daha az yük biniyor. Söz konusu cihaz USB-Port üzerinden bilgisayara bağlanıyor.

Yazılım ise InnoMedia-Voice-over-IP teknolojisine dayanıyor. Blaster'ın kullanımında, internet üzerinden daha iyi ses kalitesiyle telefonlaşabilmek için bir Innosphere hesabı oluşturmak zorundasınız. Cihaz şu sıralar yalnızca ABD'de satılıyor ve fiyatı 20 dolar. Ci-

haz 5 dolarlık bir serbest konuşma özelliğiyle birlikte geliyor. Cihazla PC'den geleneksel telefonları da aramak olanaklı; ancak bu konuşmalar ücretsiz değil ve hedefe göre 10 ila 29 sent arasında değişiyor.

AĞDA KONUŞMA PAKETLERİ

Internet Telefonu Nasıl Çalışıyor?

Normal telefonun tersine internet telefonunda veriler tek tek paketlere bölünüyor ve internet üzerinden yollanıyor. İletimde, içinde verilerin kesintisiz olarak gönderildiği komple bir veri hattı tahsis ediliyor.

Bu yüzden IP telefonu daha efektif çalışıyor. Kullanılan yöntemin ardında çeşitli sıkıştırma ya da paket teknikleri yatıyor: Dört değişik "H-Codecs" uygulamaya göre Videostream'lerin sıkıştırılmasından sorumlu, beş "G-Codecs" ise seslerin yumuşatılmasını üstleniyor. Böylelikle G.723.1 üzerinden ses transferinde saniyede 5,5 KBit bile yeterli oluyor. Videolar için ise diğer özellikler yanında yer tasarrufu sağlayan H.263 yöntemi emre amade.

Verilerin gönderilmesinde Internet Protokolü (IP) kullanılıyor. Bu durum internet telefonu için bir dert oluşturuyor: Veri paketleri zorunlu olarak aynı yolu paylaşmıyor, bilakis farklı kanallar üzerinden alıcıya ulaşabiliyor. Ses paketleri alıcıya zorunlu olarak doğru sırayla ulaşmıyor, bazıları hiç ulaşmıyor, çünkü internetteki router'lar aşırı yük altında bazı veri paketlerini silebiliyor. Konuşma parçaları yutulurken, zaman bakımından gecikmelerin de ortaya çıkması mümkün olabiliyor. Burada güncel ağ yükü önemli bir rol oynuyor. Veriler gönderilmeden önce ve alındıktan sonra sıkıştırılmak ya da açılmak zorundalar. Bu durum ses kalitesinde ek kötüleşmeye yol açıyor. Veri transferinde hiçbir rol oy-

namayan zaman bakımından gecikmeler, bir telefon konuşması sırasında rahatsız edici bir biçimde kendilerini hissettirebilir.

Toplam olarak bakıldığında internet erişimine yöneltilen talepler çok yüksek. Bu talepler çoğu kez yalnızca yetersiz olarak yerine getirildikleri için, ses kalitesi genel olarak ortalama bir cep telefonundaki ses kalitesine tekabül ediyor. Bu durumu yeni internet protokolü v6 düzeltebilir. Bu protokol genişletilmiş bir adres mekanı yanında öncelikle örneğin telefon konuşmaları için bant genişlikleri tahsis etme olanağını mümkün kılıyor. O zaman internet telefonu için de sabit ağ için geçerli olan aynı kalite standartları geçerli olabilir.

Hileyle telefon:
PC'den sabit ağa

Şu sıralar maalesef daha iyi bağlantılar mümkün değil. Aynı şey sabit ağa yönelik web telefonu için de geçerli, çünkü bir Gateway kullanılmak zorunda. Bu Gateway dijital verileri dönüştürüyor ve yerinde telefon ağına iletiyor. İnternet üzerinde telefondan telefona konuşma da olanaklı, bunun için ise iki Gateway gerekiyor. Ama veriler buna rağmen internet üzerinden yollanıyor. Dikkat: Gateway'lerin konuşma partnerinin olabildiğince yakınında bulunması gerekiyor, aksi takdirde Gateway'den partnere uzanan yol için de ek masraflar oluşuyor. Gateway işletmecileri daha güçlü hatlar kullandıkları içindir ki, ses kalitesi bilgisayardan yürütülen konuşmalara göre daha iyi.

oyunseverin yeni adresi

http://www.level.com.tr

Sonuç

Daha İyi Olabilirler

Internet telefonu iki ucu keskin bir kılıca benziyor. Programlar tüm dünyayla konuşmalar için telefon masraflarını olağanüstü derecede düşürdükleri için artı puanlar kazanıyor. Buna karşılık çoğu programda sayısız zaafın göze alınması gerekiyor. Sunulan olanaklardan planlı olarak yararlananlar tabii ki bir hayli paradan tasarruf ediyor. Öte yandan internet üzerinden telefonlaşmanın sabit ağ telefonuna gerçek bir alternatif teşkil edip etmeyeceğini bekleyip görmek gerekiyor. Konuşma partnerinin aranmasındaki güncel sorunlar yeni tekniği kitle pazarı için henüz cazip kılmıyor.

NASIL TEST ETTİK?

Hesaplı yada İyi

Voice-over-IP programlarında iki konu önem kazanıyor: Bağlantı ne kadar iyi ve telefon konuşmaları ücreti ne kadar? Biz ABD ile telefon konuşmaları gerçekleştirdik ve ses kalitesi ve masrafları karşılaştırdık.

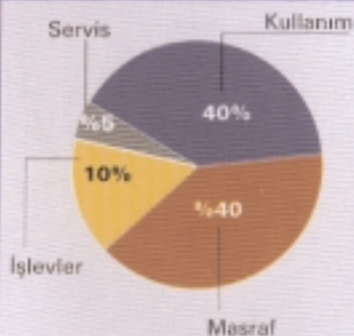
■ **Kullanım:** Bir yazılımın ne kadar iyi çalıştığı en önemli sorulardan biri. Bu yüzden toplam değerlendirmenin yüzde 40'lık bölümü bağlantı oluşturma, konuşma kalitesi, kurulum ve kullanım konularına ayrıldı.

■ **Masraflar:** Masraflar da yüzde 40'lık bir payla değerlendirmeye tabi tutuldu. Çeşitli Voice-over-IP servislerinin fiyatlarını hesaplı call-by-call sunucularının fiyatlarıyla karşılaştırdık.

■ **İşlevler:** Programlar neler sunuyor? Buradaki kriterler PC'den PC'ye, PC'den sabit ağa, Voice-Mail, Faks ve görüntülü telefon olarak sıralanıyor. CHIP öteki özellikleri tabloda özetledi.

■ **Servis:** Gerçi tüm programların kullanımı kolay, ama bazı işlevler için kullanıcı desteklenmek zorunda. Kullanım kılavuzlarının kapsamı ve kalitesi ve online yardım değerlendirme kapsamına alındı.

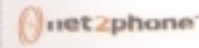
Test Kriterleri

1

2

3

Ürün	Microsoft Netmeeting 3.01	Net2Phone Inc. Net2Phone 10.2	Media Ring Media Ring Talk7.2
CHIP Puanı	86	70	67
Fiyat	Freeware	Freeware	Freeware
Internet (www.)	microsoft.com	net2phone.com	mediaring.com
Kullanım			
Ses Kalitesi	iyi	makul	makul
Kurulum	basit	basit	konfigürasyon asistanı sorunlu,
Bağlantı	her iki katılımcı da aynı Server'da kayıtlı	sorunlu	arama denemesi sık sık kesiliyor
Kullanım Konforu	PC-to-Phone işlevleri saklı ve karmaşık	düzenli telefon arayüzü	arayüz biraz düzensiz
İşlevler			
Pc-PC	•	•	•
Pc-Telefon	•	•	•
Voice-Mail	•	•	•
Faks	•	•	•
Görüntülü Telefon	•	•	•
Diğerleri	Whiteboard, Chat, Veri transferi	çeşitli skin'ler	Off-the-Net, ICQ, İstatistik işlevi
Servis			
Kullanım Kılavuzu	Yardım dosyası	Yardım dosyası	Yardım dosyası
CPU Online Yardım	•	•	•
Değerlendirme	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100	Puan 0 50 100
Kullanım	100	63	60
Masraflar	68	66	68
İşlevler	89	94	83
Servis	100	80	40
Özetle	Netmeeting en iyi başarıyor; Hem ses kalitesinde hem de bağlantıda Microsoft'ün yazılımı birinci sırada.	Öncelikle iyi donanım ve kapsamlı uygulama olanakları Net2Phone için ikinci sırayı getiriyor.	Off-the-Net- işlevi bu program dışında hiçbirinde yok. Ama burada da bağlantı ve ses kalitesi belirleyici olan. Ve bu konularda işler her zaman iyiye gitmiyor.

• = evet - = hayır

Tüm ürünlerin genel değer alanı — Her bir ürünün değer alanındaki yeri

4

HotTelephone.com

Telecomico
HotTelephone

64

online
hottelephone.commakul
çok basit
kisa online başvuru
sorunsuzOnline giriş
konfor az

-

•

-

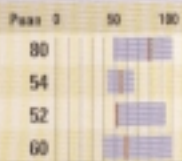
-

-

-

Online yardım

•

Ek işlevlere ihtiyacı olmayanlar, HotTelephone.com'un sunduğunu kullanabilir. Gerçi yalnızca PC'den sabit ağa konuşmalar olanaklı, ama hiç olmazsa hesaplı fiyatlara.

5

buddyPhone

Buddy
Phone 2.07

61

Adware
buddyphone.demakul
kolay kurulum, çeşitli
diller
birçok deneme gerektiriyor, ondan sonra sorunsuzbasit ve sade,
arayüzü yok

•

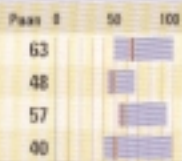
-

-

-

-

-

Yardımcı dosyası
•

BuddyPhone PC'den PC'ye konuşmalar için basit bir program. Az konfor sunuyor, ama buna karşılık da büyük sorunlar çıkarmadan çalışıyor.

6

Truly Global

Truly Global Net
Phone 1.0

57

Freeware
trulyglobal.commakul
Basit, Audio konfi-gürasyon asistanı
Program her seferinde bağlantıyı kesiyor

Yana doğru açılan orijinal menüler

•

-

-

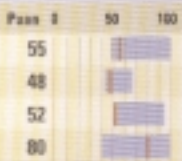
-

•

Whiteboard, Chat, İstatistik işlevi

Yardımcı dosyası

•

Truly Global Internet Phone hiçbir konuda rakiplerine ayak uyduramıyor. Hoş bir optik maalesef yeterli değil.

7

Go2Call

Go2call
Go2call.com

57

Online
go2call.commakul
Çok basit, kısa online başvuru
sorunsuzOnline giriş
konfor az

-

•

-

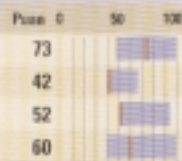
-

-

Sekiz ülkeyi "ücretsiz" arama

Online yardım

-

Go2call da hızlı telefon etmek isteyen herkese hitap ediyor. HotTelephone karşısındaki tek dezavantajı ulaşılabilirlik ülkeler adedinin düşük olması.

8

WebPhone

NetSpeak
WebPhone 4.02

52

50 Dolar
webphone.comVasat
Konfigürasyon penceresi düzensiz
Büyük arama sorunları, kullanıcılar bulunamadı
Düzensiz arayüz, uzaktan kumandayı andırıyor

•

-

•

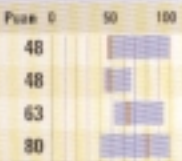
-

•

Chat

Yardımcı dosyası

-

Konfigürasyon penceresi biraz düzensiz (karşık) büyük arama sorunları, kullanıcılar bulunamadı düzensiz arayüz, uzaktan kumandayı andırıyor

Flashget: Hızlı, Güvenli ve Tam Otomatik

Download İçin Beklemeye Son!

FlashGet en hızlı sunucuyu buluyor, kesintilerden sonra otomatik olarak devam ediyor ve tüm görevleri kendisi yerine getiriyor. CHIP, FlashGet'ten nasıl daha fazla performans alınabileceğini inceledi...

■ İnternette bir çok hazine bulunuyor: MP3 dosyası biçiminde müziklerin sıkıştırılmış olduğu programlar, en yeni sürücü veya resimler ve masaüstü artanları, bulabileceklerinizin sadece bir kısmı. İnternet ile ev bilgisayarınız arasındaki veri alış verişini bir boğaz üzerinden yapıyor. Böylece bir MP3 dosyasının indirilmesi standart bir modem ile saatler alabilir. Bunun sonucunda tabii ki sörfçülerin de masrafları doğal olarak artar.

Peki internet hazinelerinden, telefon firması ve internet sağlayıcı masraflarını yükseltmeden nasıl faydalanılabilir? Bu konuda download yöneticisi FlashGet en uygun bir seçenekleri sunuyor: Download'ların toplanmasını ve indirimli zaman aralıklarında otomatik olarak başlatılmalarını sağlıyor. Ayrıca program bağlantısının hızlandırılmasında da yardımcı oluyor ve download yardımcısı böylece en hızlı sunucuyu

buluyor.

Bunun haricinde FlashGet daha yüksek hızda veri akımları elde etmek için dosyaları bir çok parçaya ayırıyor.

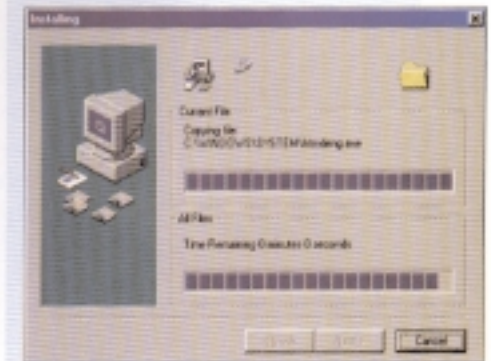
CHIP, download manager'ların spor arabasını, Micheal Schumacher'i bile hayrete düşürecek kadar nasıl hızlandıracağını gösteriyor.

FlashGet'i Mart ayı Chip CD'sinden yükleyebilir veya www.chip.com.tr adresinden indirebilirsiniz.

FlashGet'i sorunsuz olarak kurmak için

Zip dosyasının açılmasından sonra SETUP.EXE dosyasına iki kere tıklayın. Bunun sonucunda kurulum iletişim penceresi ekrana gelir. Başlama ve lisans sözleşmesi pencerelerini Next düğmesine tıklayarak geçtikten sonra programın kurulacağı klasörleri belirleyin. Başlat menüsü konumunu belirledikten sonra Next düğmesine tıklayarak

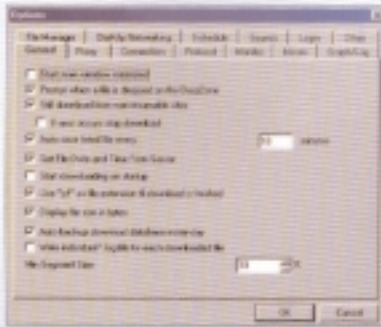
kurulumu başlatın. Son olarak Finish düğmesine tıklayın, ve işte kurulum sona erdi. Windows'un yeniden başlatılmasına gerek yok. FlashGet'i masaüstündeki simgesini kullanarak veya Başlat/Programlar/FlashGet altından çalıştırabilirsiniz.

FlashGet programının kurulumu sihirbaz eşliğinde ve çok kısa sürede tamamlanabiliyor.

Optimum download ayarları: Options menüsü

Program penceresinde "Tools/Options..." komutunu çalıştırın ve General kartı üzerinden minimum paket büyüklüğünü belirleyin. İyi bir değer: 10

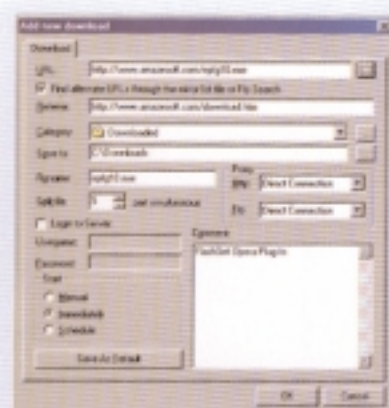
FlashGet'in Options bölümünde birçok ayar gizli.

KByte! Dikkat! Bazı sunucular bu download türüne izin vermezler. Bu durumda sadece paralel download'ların, download özelliklerinden paralel parça download sayısının "1" olarak belirlenmesi ile kapatılması yardımcı olacaktır.

Sonraki adım: Connection üzerinden bir hız alt sınırı belirlemek. Belirlenen değere ulaşamamak kopyalama işlemini sekteye uğratabilir. Mirror Server altından örneğin "www.ftpsearch.lycos.com" gibi bir FTP arama motoru girmelisiniz. Bu, alternatif sunucuları arayacaktır. Monitor kartından da tıklandığında otomatik olarak download listesine alınacak dosya tipleri belirlenebilir.

3. İlk download'ı başlatmak: Browser'dan otomatik

FlashGet hem Netscape hem de Internet Explorer ile beraber çalışabilir. Dik-

Download edilecek dosyaya tıkladığınızda karşınıza bu pencere çıkacak.

kat! Opera kullanıcıları için FlashGet sayfasındaki www.amazesoft.com/download.htm adresinde bir eklenti bulunuyor.

Sonraki adım: Download hizmeti olan bir web sayfasını yükleme ve download bağlantısına tıklama. FlashGet download penceresi ekrana gelir. Server URL altından alternatif sunucuların aranması sağlanabilir. Bu, download hızını yükseltecektir. Buradan maksimum parça download sayısı belirlenebilir, dosya ismi, hedef klasör, kategori ve kopya işleminin zaman aralığı ayarlanabilir. OK düğmesine tıklandığında download başlayacaktır.

Dosyaları görünür şekilde düzenlemek

Download'ları bu şekilde yerleştirin: Biraz önce download edilen dosyayı fare yardımıyla pencerenin solundaki bir kategori klasörüne taşıyın, bunun so-

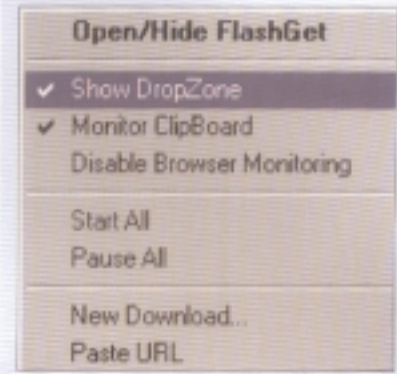

Comment ile download edilen dosyalara ek bilgiler girilebilir.

nucunda FlashGet dosyayı aynı isimli sabit disk veya klasöre paralel olarak taşıyacaktır. Şayet dosya bir kategoriye uygun değilse Category/New Category komutunu kullanarak yeni bir tane oluşturun. FlashGet altında dosyalara ek bilgi girmek için dosyaya ait nesne menüsü üzerindeki Comment komutunu kullanabilirsiniz.

Uygun download varyasyonlarını bulmak

FlashGet farklı download tipleri için farklı çözümler sunuyor: Avcılar ve koleksiyoncular için hızlı varyasyon: Sürükle&Bırak penceresi. Bunu açmak için FlashGet'in görev çubuğu üzerindeki simgesine farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve Show Dropzone komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekranın ortasında download linklerini

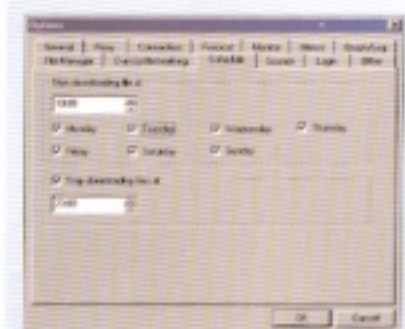
Show DropZone ile download linklerini bir kutuya atabilirsiniz.

üzerine taşıyabileceğiniz küçük bir kutucuk görünecektir. Bu, görevi download listesine ekleyecektir. Tüm web sayfası yapısını indirmek isteyenler de browser'ın nesne menüsündeki "Download All By FlashGet" komutunu kullanabilirler. Buradan indirilmesi gereken linkleri rahatlıkla belirleyebilirler.

Download'ı uygun zamanlarda başlatmak

FlashGet zaman otomasyonu ile paradan tasarruf edebilirsiniz. Download'lar bu sayede belirli saatlerde, örneğin telefon tarifelerinin daha ucuz olduğu geceleri başlatlabiliyorlar. Bunun için program bağlantıyı otomatik olarak kuruyor, daha önceden tanımlanan tüm download işlerini yerine getiriyor, internet bağlantısını koparıyor ve bilgisayarı kapatıyor. Tools/Options/Schedule kartını aktif hale getirin ve "Start downloading file at" altından bir başlangıç saati belirleyin. "Stop downloading files at" altından da sonlandırma saatini belirleyin ve "Tools/Shutdown When Done" veya aynı şekilde "Tools/Disconnect When Done" seçeneklerini aktif hale getirin.

Kadir Tutuş (kutas@chp.com.tr)

Schedule kartında downloadlar için uygun zamanlar da ayarlayabiliyorsunuz.

Memo Web 3 Flash

Internet'te Offline Sörf Keyfi

Artık çok detaylı sayfaları incelemek için saatlerce internet'e bağlı kalmanız gerekmiyor. MemoWeb 3, bu sayfaları offline olarak izlemenize olanak tanıyarak bağlantı ücretlerinizi de minimuma indirecektir.

■ Zamanınızın büyük bir kısmını internet üzerinde sörf yaparken geçiriyorsanız mutlaka her gün onlarca güzel sayfa ile karşılaşacaksınız. Ancak gerek diğer web sitelerinde ne olduğu merakı gerek ise internet üzerinde geçen her dakikanın belirli bir maliyeti oluşu, belirli bir site üzerinde harcanan zamanı da oldukça kısıtlıyor. Bu şekilde belki de derinlemesine çok daha fazla bilgiye sahip olacağınız bir site üzerinde zaman harcamadan geçiyorsunuz. Peki tüm siteyi en ufak detayına kadar istediğiniz her zaman ve en yüksek hızda hiçbir maddi kaygınız olmadan izleyebileceğinizi söylersek.

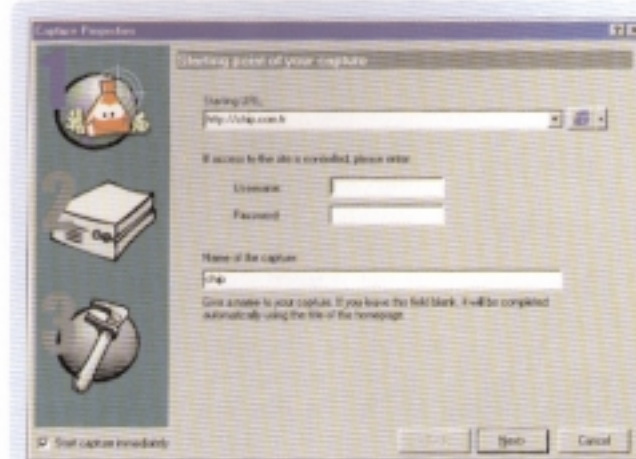
MemoWeb ile tüm siteleri sabit diskinizden offline görüntüleyin

İşte bu ay tanıtacağımız program bunu sizin için çözümleyebiliyor. Üstelik bunun yanı sıra site üzerinde istediğiniz değişikliği de yapmanıza olanak tanıyor. Ne kadar hızlı bağlantınız olursa olsun sonuçta bir siteyi inceleme hızınız doğrudan okuma hızınıza bağlıdır. Dolayısı ile online kaldığınız süre için

de okumak yerine tamamını lokal sabit diskinize indirip oradan incelemek daha masrafsız ve kolay bir çözüm olacaktır. Bunun için kullanılabilecek standart browser'lar sitede yer alan her şeyi indirmek için özel eklere ihtiyaç duyarlar. Ancak Goto Software'in hazırladığı MemoWeb 3 Flash, arşiv amaçlı ya da offline izlemek için web sitelerini bir çırpıda sabit diskinize kopyalayabiliyor.

Site yedekleme bilgileri sihirbaz ile adım adım tamamlanabiliyor

Takip etmesi oldukça basit bir sihirbaz kullanan MemoWeb, gerekli capture ayarları için sizi yönlendirebiliyor. Tamamen kendi başına çalışabilen bu uygulama, internet'te sörf yaparken beğendiğiniz bir siteyi indirmek için uygulamaya ulaşmanızı kolaylaştırmak amacıyla bir tuşu da browser'ınıza ekliyor. MemoWeb'in sihirbazı birincil ola-

MemoWeb, kullanıcılara sitenin indirilmesinde kullanılacak ayarların girilmesi için çok yararlı bir sihirbaz da sunuyor.

rak size sitenin adresini soracaktır. Ancak eğer programı browser içinden başlattıysanız bu durumda adres otomatik olarak tanımlanacaktır. Aynı zamanda eğer gerekiyorsa sihirbaz sizden site kullanıcı ismi, şifresi ve sabit diskte lokal olarak saklanacağı klasör ismi gibi bazı bilgileri de girmenizi isteyecektir. Bunlar içinde sitenin ne kadarının kaydedileceği gibi bilgiler de yer alır. Burada tamamını klonlayabileceğiniz gibi sadece sitede yer alan tek bir sayfayı, grafikleri, sesleri ya da zip dosyalarını da indirebilirsiniz.

Tüm internet'i indirmemek için dış bağlantı değerlerine dikkat

MemoWeb, aynı zamanda site içindeki iç ve dış bağlantıların nasıl değerlendirileceği konusunda kontrolü de size bırakıyor. Böylelikle aynı domain ismi altındaki iç bağlantılar içinde herhangi bir alt klasörü es geçebileceğiniz gibi dış bağlantılar içinde de kaç site ileri gideceğini belirleyebiliyorsunuz. 0 ile 2 arasında değişen bu değerde 0, dış bağlantılardan herhangi bir dosya almayı engelleyecektir. 1 değeri başka bir site üzerindeki dosyaların alınmasına izin verirken 2 değeri ise bağlantıyı bir adım daha ileri taşıyıp, gidilen dış bağlantıya ait ikincil dış bağlantılara da erişmeye olanak tanıyacaktır.

Diğer bir yönden isterseniz program üzerindeki bu sınırlamayı da kaldırabilirsiniz. Bu durumda MemoWeb, 255 adım uzaklığındaki siteye kadar ulaşacaktır. Tabi ki eğer internet'i indirmek istemiyorsanız bu rakamı çok büyük vermemenizi tavsiye ederiz. Aksi takdirde sabit diskiniz dolup taşıyabilir.

İndirilen siteyi görüntülemek için ekstra browser'a gerek kalmıyor

İndirme işlemi tamamlandıktan sonra dokümanları ayrı ayrı ön izleme bölümünde görüntüleyebileceğiniz gibi, bir site haritası biçiminde de izlemeniz mümkün olacaktır.

Bunun yanı sıra MemoWeb, bir offline browser aracını mükemmel yapacak birçok yararlı aracı da bünyesinde barındırıyor. Örneğin biraz önce de bahsettiğimiz ön izleme penceresi indirilmiş sayfaları resimleri ile birlikte izlemenize olanak tanıyacaktır. Bu bölümde istenirse doküman listesini hiyerarşik yapıda sıralayarak her sayfa içinde yer alan grafiklerin, bağlantıların ve diğer

İndirilen site üzerinde anahtar kelime kullanarak yapılan aramalarda bulunan sayfalar bir liste şeklinde kullanıcıya sunuluyor.

nesnelerin de ayrı ayrı görüntülenmesini sağlayabilirsiniz. Bu modda herhangi bir nesne üzerine tıklamak o nesne ile ilgili dosya boyu, resim boyutu ve değiştirilme tarihi gibi bilgileri size ulaştıracaktır. MemoWeb aynı zamanda kopyalanmış sitelere erişimi de oldukça kolaylaştırıyor.

Bunun için araç çubuğundaki Results tuşuna basılması sitenin lokal kopyasının açılması için yeterli olacaktır. İsterseniz indirilmiş sitenin klasöründe yer alan index dosyasını kullanarak default browser'ınız ile de tüm siteyi rahatlıkla gezebilirsiniz.

Arama özellikleri çok gelişmiş değil ama sonuçta iş görüyor

Site üzerinde geniş bir şekilde arama yapılabilmesi ise MemoWeb'in sunduğu diğer avantajlar içinde yer alıyor. Bu şekilde URL'ler, dosyalar, ana sayfalar ve sayfa başlıklarından ve içeriklerinden anahtar kelimeler rahatlıkla aratılabilir. Program tek kelime aramalarında pek bir problem yaratmazken içinde AND, NOT, OR ve benzeri Boolean işlemlerin kullanıldığı aramalarda ise çuvalayabiliyor. Yine de basit aramalar yapmak suretiyle başarılı sayılabilir.

Genel anlamda baktığınız zaman tüm araçlarına rağmen halen MemoWeb'in

indiremediği siteler de bulunuyor. Örneğin veri tabanı destekli siteler genelde sayfa bağlantılarını pek ön plana çıkarmazlar. Bu durumda çoğu offline browserda olduğu gibi MemoWeb'de pek başarılı değil. Diğer bir yandan anlaşılır arabirimi programı kullanmayı kolaylaştırıyor.

Eğer bir web geliştiricisiyseniz Frontpage benzeri kullandığınız araçlar bu programın sunduğu avantajları size sağlayacaktır. Ancak geliştirme ortamınız size bu imkanı vermiyorsa en hızlı ve kolay şekilde kullanabileceğiniz bu programı mutlaka edinmeniz gerekiyor.

Daha kapsamlı çalışmak için Professional sürüm kullanılmalı

Eğer birçok siteyi birden yedeklemek istiyorsanız programın Pro sürümünü almanız daha iyi bir sonuç verecektir. 40 dolara yakın bir fiyata satılan bu program, ücretsiz dağıtılan sürümüne göre çoklu bağlantı desteği, reklam banner'larını kaldırabilmesi, sitede bulunan e-mail adreslerinin ayıklanabilmesi, daha önceden indirilmiş site üzerinde güncelleme yapabilmeye imkan tanıması ve siteleri indirilmek üzere sıraya koyabilmesi gibi çok daha fazla avantajlar içeriyor.

Mahmut Kardeşli (mkanis@chip.com.tr)

Her bir dokümanı ayrı ayrı izleyebileceğiniz gibi tüm sitenin hiyerarşik yapısını da bir liste şeklinde görüntüleyebilirsiniz.

Browser: Hatalar ve Çözümler

Tempo, Güvenlik ve Sağlamlık

Netscape 6'nın tanıtımındaki canlılığı sakinlik takip ediyor: Yeni browser çıkarmadaki acele, sorunları da beraberinde getiriyor. Chip, en önemli engelleri nasıl aşacağınızı gösteriyor.

■ Yeni browser büyük bir sıçrama yapacaktı. Ancak Netscape, 6 versiyonu ile zamanın ilerisine pek geçememiş. XML konfigürasyonunu değiştirmek isteyenler, bir hata mesajı tarafından karşılanıyorlar: Netscape'in en güncel browser versiyonu yeni WWW dili ile ilgili kendi ayarlarını anlamıyor.

Netscape 6'nın final sürümü 2000'in sonunda kullanıcıların karşısına çıktı. Bu versiyon şu ana kadar ki 4 versiyonlarından farklı bir kaynak koda sahip olması nedeniyle tamamıyla yeni bir gelişme. Bu yeniliğin kalbi ise geliştiriciler tarafından "NGLayout" olarak adlandırılan Layout Engine Gecko. Bu, metinlerin ve resimlerin görüntülenmesi görevini kendi üzerine alıyor. Geliştirici grup, Gecko ile sadece HTML sayfalarının hızlı ve iyi bir şekilde görüntülenmesini değil, ayrıca World Wide Web Konsorsiyum'unun şartlarını da yerine getirmeyi kendine hedef olarak seçti.

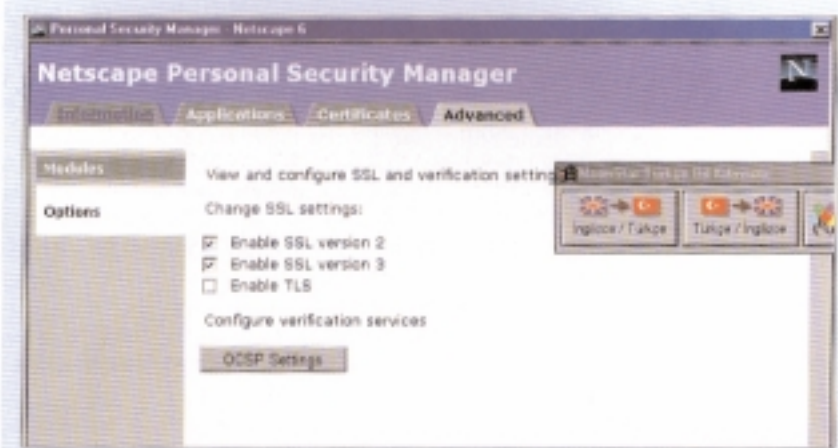
Bu, tamamen başarıyla gerçekleşti: Netscape 6, bu kurallara sıkı sıkıya bağlı olan ilk web göz atıcı. Problem

ise sadece hem Internet Explorer hem de eski Netscape uygulamalarının kendi gelişmelerini kendilerinin sunması. Bu durum bir çok web sayfası tasarımcısının sayfalarını her iki browser için de yeniden düzenlemesine neden oluyor.

Bunun sonucunda Netscape 4.x için optimize edilen bir sayfa Netscape 6 ile

görüntülenme esnasında hata verebiliyor. En çok rahatsız olunan durum ise yeni browsera geçen haber gruplarının da tam olarak bu hatanın ortaya çıkması.

Ancak Netscape 6 modüler bir yapıya sahip olduğu için bu yeni browserın bir çok hatası aslında rahatlıkla giderilebilir.

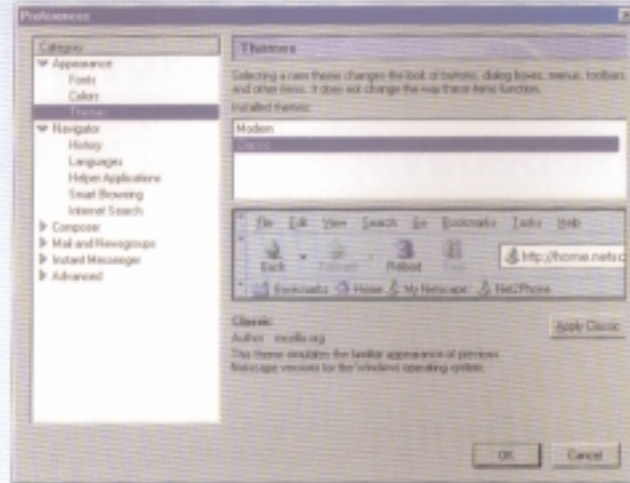

Sonunda güvenli sörf: SSL sayfalarının çalışabilmesi için TLS protokolünün kapatılması gereklidir.

Modüler yapının avantajı: Gecko'nun tek bir parçası rahatlıkla değiştirilebilir ve ayrıca geliştirilebilir. Bunun için diğerlerinin haricinde kullanıcı ara yüzünün tasarlanması için, e-posta ve bookmark denetimi arasında DOM (Document Object Model) ve RDF (Resource Description Network) aracılığıyla nesne tabanlı bağlantı sağlayan bir "Modül" bulunuyor.

Dikkat çekmeyen bu terimlerin arkasında web içeriklerinin işletim sisteminden bağımsız olarak düzenlenmesi düşüncesi yatıyor. Netscape 6 oldukça küçük bir masrafla başka platformlara taşınabilir ve platforma uydurabilir.

Bu sözü edilen eklentiler çok şey vaat ediyorlar ki birkaç haftalık ek test sürecinde sağlamlık konusunda bir sorun yaşanmadı. Eğer en başta bahsetti-

Yeni arayüzün online kurulumu: Bu pratik özellik ilk seferde ekrana gelmiyor, biraz çaba harcanması gerekli.

BİLGİ YÜKLEME

Netscape 6 İçin Önemli Bağlantılar

Netscape 6'yı Chip CD'sinden yükleyebilirsiniz. Netscape 6 hakkında, örneğin Themes kaynakları gibi daha ayrıntılı bilgiye internetten ulaşabilirsiniz. Chip en önemli adresleri sizin için bir araya getirdi.

home.netscape.com/browsers/6/:

Başlangıç için tavsiye edilen resmi Netscape 6 sayfası

<http://home.netscape.com/eng/mozilla/ns6/relnotes/6.0.html>:

Netscape versiyon bilgileri. Bilinen problemleri içeren ilginç bir liste www.mozilla.org:

İnternetteki Mozilla projesi. Gecko Engine gelişimi hakkında her şey.

www.gerbilbox.com/newzilla/:

Sık sorulan sorular ve bağlantıların bulunduğu bilgilendirici bir sayfa x.themes.org:

Eğer Netscape için yeni bir ara yüz istiyorsanız, bu sayfayı ziyaret etmelisiniz.

wsabstract.com/javatutors/dynamiccontent5.shtml:

Ayrıntılı DHTML açıklaması ve özellikle Netscape 6'daki sorunların çözümlerinin bulunduğu ipuçları.

FTP Download

ftp://ftp.netscape.com/pub/netscape6/english/6.0_netbiz_edition/: Geliştirilmiş Netscape 6 versiyonunun erişim adresi. Maalesef sadece İngilizce.

gimiz gibi Preferences menüsünden farklı başlıklar altında XML Parsing hatası ekrana gelirse, bu önemle düşünülmesi gereken bir sıkıntı olacaktır. Yeni browsera bu sorunlarıyla tam olarak güvenemeyiz.

Zorlu yükseltme: Eski profilleri yüklemek

Eski profilleri Netscape 6'ya yüklemenin de pek eğlenceli bir işlem olduğu söylenemez. Netscape'in açıklamalarına göre yükleme işlemi 4.5 versiyonundan itibaren çalışıyor. Bu işlem bizim kullandığımız 4.75 versiyonunda ancak ara sıra başarıyla sonuçlandı. Tek çözüm: Netscape 6'nın en baştan kurulması. Browser'ın diğer hataları maalesef Trial and Error metodu kullanılarak çözüme kavuşturulamıyorlar. Netscape'in özellikle bir hatasını en kısa zamanda gidermelisiniz: Korumalı sayfalarda gezinmek ve alış verişi yapmak genellikle mümkün olmuyor. Korumalı altına alınmış sayfalarda "https://" örneğinin tanınmasında sorunlar ortaya çıkıyor. Çünkü Netscape güvenlik protokolü SSL (Secure Socket Layer)'in TLS (Transport Layer Security) adında yeni bir versiyonunu sunuyor. Bu problemi ortadan kaldırmak için Security Manager'dan TLS'i kapatın. Tasks/Privacy and Security/Security Manager komutunu kullanarak güvenlik yöneticisini çalıştırın. Advanced ve Options başlıklarına tıklayarak istediğiniz seçeneğe ulaşabilirsiniz. Diğer browserlar da TLS'i kullanırlar ancak Internet Explorer'da bu seçenek otomatik olarak kapalıdır.

Netscape "https" üzerinden IBM sunucularına bağlanması esnasında so-

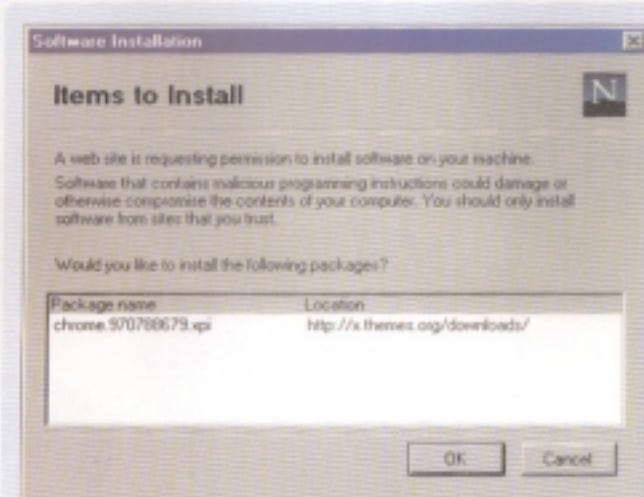
runlar çıktığını kendisi de biliyor. Ancak bu, sunucu yazılımında bulunuyor, browser da değil.

Kahve soğuk değil: Java hatasını ortadan kaldırın

Netscape yeni versiyonunu Sun'a yakın tutmak istiyor. Ancak kurulum için beraberinde bir Java Engine sunmasına rağmen Java Applets içeren sayfalar hizmetlerini bir anda kesebiliyorlar. Netscape 6, bunun için Java 2 Standart Edition (J2SE) 1.3.0.01 versiyonunu kullanıyor ve bu hizmeti ile zamanı yakalamış gözüküyor. Ufak bir kusur: Browser sadece bu versiyonla çalışıyor ve üretici Netscape'in yaptığı açıklamaya göre diğer versiyonlar Netscape 6 ile sorun çıkartıyor..

Problemin çözümü oldukça basit. Kurulum sırasında Netscape ile beraber sunulan Java'nın kurulup kurulmayacağına karar verebilirsiniz. Standart kurulum esnasında Java Engine saçma bir şekilde kurulmuyor ve hatta birkaç yardım dosyasında bile Java Engine'in kurulmaması yönünde tavsiyeler bulunuyor.

Engine'in kurulumu ile ilgili seçenek sadece kullanıcı tanımlı kurulumda bulunuyor. Eğer kurmazsanız, Netscape bilgisayarda daha önceden kurulu olan bulunan bir Java Engine'i çalıştırmak için uğraşacak ve genellikle hayal kırıklığına uğrayacaktır. Böylece güncel versiyonuna sahip olmasına rağmen önceden bilgisayarınızda bulunan Java çevresi Applet'lerin görüntülenmesinde zorlanmasına neden olacaktır. Netscape ile gelen J2SE kurulduktan sonra Java ile ilgili problemler ortadan kalkacaktır.

Basit hatalı çıkış yüzleri: Yeni arayüzler görüntülerinin arkasında basit hatalar barındırabiliyorlar.

Krom süslü: Gecko için hızlı arayüz

Gecko gibi hızlı bir Rendering Engine, eğer ara yüz yavaş olursa çok az kullanılabilir. Bunun haricinde çok sayıda kullanıcı belirli bir grafik ara yüzü (GUI - Graphical User Interface) çoktan alıştı ve bunu tamamıyla değiştirmek istemiyor. Ancak buna rağmen Netscape 6'da ara yüzü değiştirmek ve daha sonra orijinaline göre daha hızlı olabilecek bir ara yüz tasarlamak mümkün. Alternatif ara yüzleri ararken karşınıza üç tane terim çıkacaktır: "Themes", "Skins" ve "Chromes". "Themes", resmi Netscape ara yüzleri için kullanılır. "Skins" ise örneğin MP3 Player WinAmp'de olduğu gibi bilgisayar dünyasında değiştirilebilir ara yüzler için kullanılan isimdir.

Chromes ise ilk bakışta fonksiyonların da isteğe bağlı olarak düzenlenmesine izin veren yazılım kılıfları olarak açıklanabilir. Bu sayede örneğin bir WinAmp Chrome'una menü öğeleri gibi yeni komutlar ekleyebilirsiniz. Netscape 6'da kullanılan Chromes XUL ile tasarlanırlar. JavaScripts ile

bütünleşik olması da düşündürücü. "Aphrodite" (aphrodite.mozdev.org) paketi bunun için iyi bir örnektir. Chrome paketinin nasıl yükleneceği kendi tasarımına bağlıdır. Bu nedenle kurulum aşamasında geliştiricinin açıklamalarına dikkat etmelisiniz. Themes için de teste yükleme esnasında sorun çıkartan Themes Manager bulunuyor. Netscape'in Themes parkında (home.netscape.com/thems/index.html) bir çok ara yüzün download için beklemesi çok yazık. Fantastik Themes isteyenler ise <http://s.themes.org> adresini ziyaret etmelidir.

IE görüntüsünde Netscape: Themes mümkün kılıyor

Microsoft dünyasının alışılmış, güzel görüntüsünü kullanmak için X-Theme'den Internet Explorer ara yüzünü yükleyebilirsiniz. Arkadaşlarınızı hayrete düşürmeden önce biraz çalışmanız gerekli: İlk olarak bu yeni ara yüzü bilgisayarınıza kaydedin. Önemli: Bu, çalıştırılabilir bir JAR dosyası olmalı.

Daha sonra HTML dosyasını (Sağ üstteki kutuya bakın) JAR dosyasının

HATA DÜZELTME

Themes Kurulumu

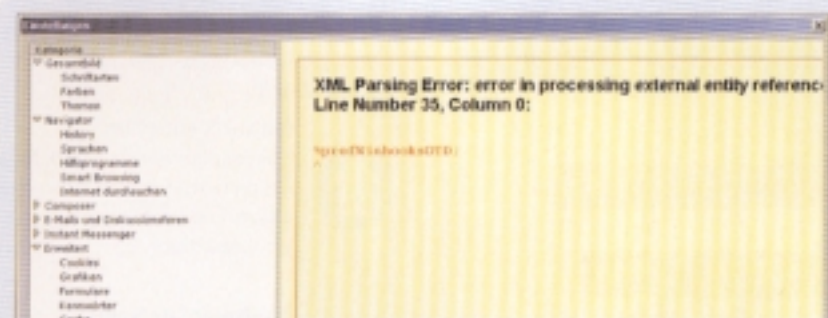
Eğer browserdan sıkılırsanız: Örneğin Windows Not Defteri ile yazıp HTML sayfası olarak kaydedebileceğiniz bu küçük script ile basit bir şekilde yeni ara yüzler yükleyebilirsiniz. Yapmanız gereken tek şey burada kullanılan "name" yerine yeni Theme'in dosya ismini yazmak.

```
<html>
<head>
<title>Netscape 6 için Theme yüklemesi</title>
<script>
function installMe(isim)
{
installTrigger.installChrome(installTrigger.SKIN, name+ ".jar", name)
}
</script>
</head>
<body>
<p> <b><a href="#" onclick="installMe('theme_theme_in_isim.jar');"> Bana tıkla</a></b>
</p>
</body>
</html>
```

bulunduğu klasöre kopyalayın. Arayüzün ismini scripte girin. Netscape 6'yı kullanarak HTML dosyasını açın. Bir tıklama ile yeni Theme'i yükleyin. Browser'ın tüm sıkıntılarına rağmen Chip'in ipuçlarına uyduğunuz sürece Netscape 6 ile uyumlu bir şekilde çalışabilirsiniz. Browser temelinde yatan iyi düşünülmüş konsept ile bir adım önde. W3C standartlarının sert kuralları yön gösteren bir adım ve Gecko Engine gelişmeler için sağlam bir temel oluşturmayı başardı.

Zarif güncelleme: Netscape Netbusiness Edition

Netscape yazının tamamlanmasından kısa bir süre önce Netbusiness Edition ismindeki sürümünü yayınladı. Ticari müşteriler için olan bu sürümün arkasında yüksek versiyon numarasına sahip geliştirilmiş bir browser bulunuyor. Bu kilitlenmelerin daha az olacağı ve sayfaların daha hızlı görüntüleneceği anlamına geliyor. Bize Mac ve Linux kullanıcılarının da Netbusiness Edition'dan faydalanabilmesini ümit etmekten başka bir şey kalmıyor. ☺

Utandırıcı Hata: Sözde en modern browserlardan biri en modern dillerden birine teslim oluyor. XML sayfaları "Dönüştürme" hatası ile Netscape'de görüntülenmiyorlar.

Magazin

Xbox ve Ultimate TV

Bill'le Aynı Koltukta

Microsoft yeni alanını genişletiyor: Bill Gates, oyun konsolu Xbox ve dijital video kaydedici Ultimate TV ile oturma odasındaki yerini almaya hazırlanıyor.

Her ne kadar Bill Gates'in Las Vegas'daki Consumer Show'da, bir pizza kuryesini hatırlatır bir şekilde söylediği "Microsoft brings it home", yani Microsoft evinize getirir sözü ilk olarak akla bunu getirirse de: Hayır! Microsoft yakında eve yemek servisi-ne başla-mayacak.

Aslında bu söz Microsoft'un yeni stratejisi, haberleşme teknolojisindeki atılım-larını anlatıyor. Sırlarla örtülü oyun konsolu Xbox ve dijital video kaydedici Ultimate TV büro ve çalışma odalarından sonra oturma odalarına da yayılacak.

Oyun mu oynasak, televizyon mu seyretecek

Eğer Xbox bu senenin son baharında Amerika ve Asya'da piyasaya çıkarsa Microsoft bu amaç doğrultusunda önemli bir adım atmış olacak. Çünkü oyun severlerin hayalini süsleyen bu ayakkabı kutusu içerisinde Intel'in 733 MHz'lik işlemcisine ek olarak saniyede 150 milyon poligona kadar düzenleme yapabilen 256 MHz hızındaki Nvidia grafik çipini bulunduruyor. Xbox böylece Sony Playstation 2'yi saniyede yaklaşık 20 milyon poligon geride bırakıyor.

Bu işlem gücünü gerçek dünyadan sanal dünyaya bir adım daha yaklaştıracak olan oyunla-

rın ne zaman çıkacağı da açık. Avrupalı fanatikler ise Xbox'ı 2002'nin ilk çeyreğine kadar beklemek zorunda kalacakları için biraz daha ihtiyatlı yaklaşıyorlar.

Microsoft'un oturma odası savaşındaki ikinci silahı ise uydu alımı için iki tane TV Tuner'la donatılan dijital video kaydedici Ultimate TV. Bu sayede iki programı kaydedebilir ve bir tanesini de hafızadan izleyebilirsiniz. İlk olarak ABD'de piyasaya çıkacak ürün üzerinde yaklaşık 35 saatlik televizyon programını kaydedebilecek bir sabit disk ve kendi internet bağlantısı bulunacak.

Hızlı: Xbox saniyede 150 milyon poligon işleme hızı ile Playstation 2'yi geride bırakıyor.

TV bağımlıları Ultimate TV ile tam 35 saatlik televizyon programını kaydedebiliyor.

İçindekiler

248 486 İşlemciler Uzayda

254 10 Soruda Kablosuz Teknolojiler

Virüs: Hiç Virüs Saldırısı Yaşadınız mı?

Yarı, yarıya: Bilgisayar kullanıcılarının yarıya yakınının virüslerle tanıştığı diğer kısmının ise tanışmadığı veya farkında olmadıkları anlaşılmaktadır.

Kaynak: www.techweb.com

In & out

Bilişim "Center"lar

Sosyal alanlara da sahip, bilişim ürünleri konusunda ihtisaslaşmış alışveriş merkezlerinin sayısı gittikçe artıyor.

"Walkman" de Nedir?

Müzik kaseti hatta Cd dinleyebileceğiniz portatif çalarlar yerlerini minik MP3 çalara bırakıyor.

IŞIK AKTARMA TEKNİĞİ

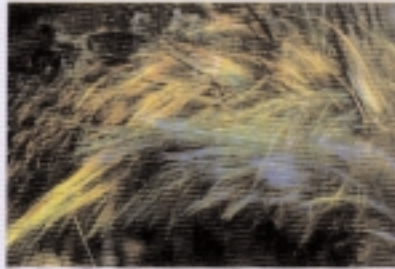
Cam Kablo Yerine Deniz Solucanı Dikeni

Denizde yaşayan solucanlardan birinin kolları okyanusun sığlıklarındaki seyrek ışınları, foton filtreleri ve cam kabloları kendi çalışma prensibine uyduracak kadar etkili yansıtıyorlar.

Deniz solucanından teknoloji ilhamı

Tam ismi *Aphrodite aculeata* olan bir deniz solucanı Avustralyalı ve İngiliz fizikçilere gelecekte cam kablo iletimi ve foton filtreleri için yeni fikirler sunuyor. Kollar, özel yapıları nedeniyle düşen ışığı hemen hemen yüzde yüz daha etkili kullanıyorlar. Şu ana kadar kullanılan ışık iletiminden daha fazla. Böylece, bu kılı hayvanlar kendi doğal yaşam ortamları olan 2.000 metre derinliğe uyum sağlamışlar. Çünkü yüzeyden birkaç yüz metre altına neredeyse hiç ışık gelmiyor. Solucan için en küçük bir ışıktan bile en iyi şekilde faydalanması gerektiği anlamına geliyor. So-

lucanın kolları alışılmamış optik özellikleri haricinde açıkçası sıradan özelliklere sahipler. Bunlar, kristal yapısına benzer şekilde düzenlenmiş gruplar halinde altıgen silindirlere benziyor ve ışığın dalga boyutunun sadece çok önemli bir kısmını alabilecek bir kesite sahipler. Silindirlere mükemmel düzeni bu yer solucanlarının sahip olduğu kırmızı rengin ne-

Aphrodite aculeata: Cam kablo iletimi bu deniz solucanın yapısına göre yeniden düzenlenecek.

deni ve çok dar bir alanda bu dalga boyunun yansımaları maksimuma taşıyorlar.

Bir Rüya Gibi

Amerika'da Cep Telefonu Kullanmak

Ülkemiz GSM telefonlarının kullanımında hızla bir numaraya yükselirken, bu çağdaş ihtiyacın lüks olduğunu düşünüp vergilendirilmesi gerektiğine karar vererek, telefon kullanıcılarımızı cezalandırma duralım, Amerika, bu günlerde ülkemizde de yavaş yavaş duyulmaya başlayan reklam veya uyarı nitelikli mesajlar ile rahatsız olmaktan bıkmış tüketici için koruyucu tedbirler almayı konuşuyor.

"Lütfen cep telefonu borcunuzu ödeyiniz"

GSM şebekeleri de dahil olmak üzere pek çok firmanın reklam veya uyarı amaçlı pek çok kısa mesajı telefonlara izinsizce göndermeyi alışkanlık edinmeleri üzerine sık araklıklarla ilgilerini çekmeyen reklam veya istemedikleri uyarı mesajları almaya başlayan Amerikalılar bu sorunun çözümünü,

bu tür mesajların gönderilmesini belirli kısıtlamalarla engellemeye çalışmakta bulmuşlar. Cep telefonunun şarj edilmeden önceki kullanım süresini veya hafızasındaki mesaj kapasitesini ve en önemlisi de halkın rahatını olumsuz etkileyen bu uygulamaların kimi anlarda yararlı da olabileceğini düşünen Amerikalılar, toplam bir yasak getirmek yerine, sadece isteyenlerin, istedikleri ha-

Eyyvah Virüsü!

Kournikova Virüsüne Dikkat

E-mail yoluyla yayılan ve güzel tenisçi Kournikova'nın ismini taşıyan resimli virus kısa zaman içerisinde Amerika ve Avrupada birçok bilgisayarı etkiledi. Ülkemizde de geçen ay yayılımı patlayan Virüsün sorumluluğunu "OnTheFly" takma ismini kullanan bir kişi üstlendi.

E-posta yoluyla yolladığı mesajda amacının zarar vermek olmadığı amacının sadece güvenlik konusunda umursamaz olan internet kullanıcısının dikkatini çekmek olduğunu belirten "OnTheFly", Virüsü zevk için yazmadığını ve bu kadar yayılmasında onun suçu olmadığını da mektubunda belirtiyor. "Virüsün yayılmasına neden olanlar onu açanlardır" dedi. Mesajında virus bulaşan kişilerin anti virus yazılımlarını güncellemeleri gerektiği de hatırlatıldı. Finlandiyalı F-secure firması ise yaptığı açıklamada virüsün sahibini bulmanın güç olduğunu ve virüsün tam olarak nereden yayıldığını da kesin olmadığını söyledi.

Kitaplar

Flash Web Tasarımı

Dünyanın en çok satan Flash kitabı olarak tanıtılan bu kitap Hillman Curtis tarafından hazırlanmış. Bir tasarımcı olan yazar bu kitapta Flash programını anlatmak yerine daha çok, akıllı tekniklerle güçlü tasarımlar oluşturmayı amaçlamış. 10 bölümden oluşan kitabın 8 bölümü bazı web sitelerinin ve değişik projelerin yapı çözümleri ayrıntılı olarak anlatılmış. Hareketli Grafik Sanatı adlı bölümde webdeki hareketli tasarım hakkında genel bilgiler yer alıyor. Kitabın sonundaki Kaynaklar bölümünde ise işinize yarayabilecek kaynak ve Flash siteleri yer alıyor. Bu kitap, Flash programı hakkında biraz olsun bilgisi olanların hayal güçlerini geliştirmelerine ve yeni tekniklerden haberdar olmalarına yarayacak bir kaynak niteliğinde.

Bilgi için: Alfa Yayınları
Tel: (212) 511 53 03

Adım Adım MS Visual Basic 6.0

Michael Halverson tarafından yazılmış bu kitap ile VB 6.0 geliştirme sistemini kullanarak 32-bit Windows tabanlı programları kendi başınıza, hızla ve kolayca yapabilirsiniz. Kitapta anlatılan kursu tamamlamak için derslerin tümünü, gerek duyduğunuz becerileri öğrenmek içinse ilgili derleri çalışabilirsiniz. Kitapla verilen CD-ROM'da, kitaptaki dersleri tamamlamaya yönelik, zaman kazandırıcı ve kullanımı hazır alıştırma dosyaları bulunuyor. CD'yi kullanmak için Visual Basic 6.0 programına gereksiniminiz var.

Bilgi için: Arkadaş Yayınları
Tel: (312) 434 46 24

486: Bir Uzay Efsanesi

486'lık İşlemciyle Uzaya

Hafif, eski ve hatta kokusuz olmak zorundalar: Uzay yolculuklarında bilgisayarlar için özgün yasalar geçerli. Bu alanda Windows, Pentium 4 ve Athlon gibi ürünlerin işi yok.

■ Şiddetli sarsıntılara, vakum odasında yüksek sıcaklıklara ve haftalarca hatalı işlemlere tabi tutuldular. Bir ayakkabı kutusu büyüklüğündeki altı metal kutu, Temmuz ayındaki büyük yolculuklarına çıkmadan önce tüm bunlara tahammül etmek zorunda bırakıldı. Yolculuğun hedefi deniz seviyesinden 400 kilometre yüksek olan yörüngeydi. Yörüngede uzay çalışmaları alanındaki en iddialı proje, doksan dakikada bir kez olmak üzere, aylardır yeryüzünün çevresinde dolaşıyor. 16 ülkenin ortak bir girişimi olan Uluslararası Uzay İstasyonu (ISS) insanlığın uzaydaki dışişleri bakanı olarak ilk kez yerçekiminin olmadığı bir ortamda uzun vadeli araştırmaları olanaklı kılacak. Ve 2 Kasım günü Amerikalı Bill Shepherd ile Rus Juri Gidzenko ve Sergej Krikalev'den oluşan ilk mürettebat, istasyona vardıklarında, yaşamlarını söz konusu ayakkabı kutularının ellerine teslim ettiler.

Yedinci ve biraz daha büyük bir kontrol bilgisayarı ile birlikte, kompakt

bagajlar istasyondaki en önemli bilgisayar sistemini oluşturuyor. Rus servis modülü Swesda'nın parçası olarak cihazlar, ISS'nin yolundan sapmaması, yeryüzündeki istasyonla veri iletişimini yürütmesi ve oksijen tedariki gibi önemli işlevler üzerinde denetim görevini üstleniyor. Ayakkabı kutuları başarısızlığa uğrarsa, ISS girişimi zamanından önce bir felaketle sonuçlanabilir.

İlk yıllar: IBM uçan bir maymunu koruyor

Bilgisayar ve uzay yolculuğu ikilisi 20. yüzyılın ortalarından başlayarak hızla tırmanışa geçtiler. Biri olmadan diğeri düşünülemez hale geldi. Daha 1959'da Rhesus maymunu Sam ilk ileri derecede gelişkin küresel yaşam birimi olarak uzaya gönderildiğinde, güvenliğini sağlamak için yeryüzündeki büyük bir IBM bilgisayarı sorumluydu. Ve o yıllarda öncelikle en azından NASA, bilgisayar bilimcilerinden sürekli yüksek performanslı cihazlar talep ediyordu. "Her iki alan birbirlerini hep kanatlandırırdılar"

saptamasında bulunuyor Köln'deki Alman Havacılık ve Uzay Merkezi (DLR) çalışanlarından Eduard Müller.

Milyarlık bir proje olan ISS Alman bilgisayar geliştiricilerini de fikir zenginliği bakımından kanatlandırmış bulunuyor. Çünkü hesapları yürüten ayakkabı kutuları Bremen kökenli. Bremen'de havaalanının hemen yanında Astrium firmasının büyük bir alana yayılan işyeri kompleksi bulunuyor. DaimlerChrysler Aerospace ve başka Avrupalı uzay kuruluşlarının birleşmesiyle oluşmuş bu ortak girişim, Rus uzay çalışmalarından sorumlu makamların talebi üzerine bilgisayarları üretmiş bulunuyor. Resmi adı Datenmanagement-System Russia ya da kısaca DMS-R (Rus veri yönetimi sistemi).

Rusya'nın merkezi işlem birimini kendisinin geliştirmemesinin bir nedeni, kendi projesi olan uzay istasyonu Mir'de olduğu gibi, kazalar zincirini önleme fikri olsa gerek. Mir projesinde kozmonotlar, bilgisayarın nihayet doğru dürüst çalıştığı saatleri neredeyse sa-

RÖPORTAJ

Yeni Bilgisayarlar Kötü Kokuyor

CHIP: Siz uzay mekiği ile yolculuk ettiniz. Mekikte kaç bilgisayarınız vardı?

Walter: Bir sürü tabii ki. Mekikte genel amaçlı denilen bir bilgisayar vardı; IBM kökenli artık çok eski gözüyle bakılan bir sistem... Ama kendini kanıtladı. Bu sistem birbirlerini "benim oyum bu senin oyun şu" ilkesine göre denetleyen beş bilgisayardan ibaret. Bilgisayarlardan biri saçma bir hesaplama yaptığında, ötekiler demokratik bir biçimde daha fazla oy ile onu devre dışı bırakabiliyor. Ama bildiğim kadarıyla böyle bir durum hiç gerçekleşmedi.

CHIP: Ve bu bilgisayarla deneylerinizi yaptınız, öyle mi?

Walter: Hayır, o iş için Notebook'larımız vardı. Gerçi daha sonra John Glenn'de olduğu kadar fazla değil, onun ay-

nı anda 20 kadar cihazı vardı yanında. Ama bizde de örneğin bir Notebook tek başına fotoğraflarımız için optimal ışık-lama süresini seçmekten sorumluydu. Yukarıda ışık olayları yeryüzünde olduğundan biraz daha karmaşık. Öteki bilgisayarlar ile ise ailelerimize E-Mail'ler yolluyorduk.

CHIP: Ve bunlar gerçekten tümüyle normal Notebook'lardı, öyle mi?

Walter: Evet, masrafları dikkate alarak kitle pazarından olabildiğince çok sayıda cihaz kullanmayı deniyoruz. Ancak tabii ki NASA teknisyenleri çoğu zaman modifikasyonlara gidiyor. Ayrıca doğal olarak kötü kokulara karşı bir yüzey hazırlanması gerekiyor.

CHIP: Hangi kötü kokulara karşı?

Walter: Bir mekikte tabiiyle kokusu

da yeni olan birçok yeni cihaz kullanılır. Yalnız yukarıda hava kokuyu çekmiyor. Bilgisayarlar bu duruma göre hazırlanmadığında, etrafı kötü koku saracaktır.

Dr. Ulrich
Walter
Astronot ve
bilimci

Dr. Ulrich Walter, 1954 doğumlu, fizikçi ve bilim astronotu, 1993'te ikinci Alman uzay misyonu (D-2) kapsamında Columbia uzay gemisinde yolculuk etti. 1998'den bu yana Böblingen'deki IBM Almanya bünyesinde faaliyet gösteriyor.

yabilecek durumdaydılar.

Oysa Bremenliler DMS-R ile birçok bakımdan yeni bir alana el atıyor. "Uzayda kullanılmak üzere bilgisayar tasarlayanlar, yeryüzünde hiçbir şekilde geçerli olmayacak koşullar bulurlar" saptamasında bulunuyor Astrium mühendislerinden Kai Burmeister. Örneğin bilgisayarlar -55 ile +125 derece arasında değişen sıcaklıklara dayanabilmek zorunda; mekikte, istasyon içinde ve dışında etkili olabilecek koşullar bu ölçülerde. Ayrıca boyut ve ağırlık da kısıtlı olmak zorunda. Burmeister'in meslektaşı Bernd Wolff'a göre "Uzaya yolladığı her bir kilogram NASA'ya 50.000 dolara patlıyor." Ruslarda bu rakam biraz daha hesaplı olsa gerek.

İşe yaramaz Intel PC'ler: Pentium uzayda yanıyor

Elektrik enerjisi tüketimi konusunda da bilgisayar geliştiricileri dar sınırlar arasında hareket etmek zorunda: Güneş panelinin enerjisi tüm uzay istasyonunu için yeterli olmak zorundadır. Bu yüzden Bremen'de geliştirilen ayakkabı kutularının her biri azami 40 Watt enerjiyle yetinmek zorunda. Yani modern standart çipler kullanma seçeneği yok; ne de olsa bir Pentium işlemci sırf kendisini idare etmek için 40 Watt enerjiye ihtiyaç duyuyor.

Bir Pentium, uzay istasyonunda za-

ten uzun bir süre dayanamayacaktır. Çünkü uzayda kullanım için fazlasıyla incelikli. Yeryüzü atmosferi, Pentium çiplerin içindeki yapıları, kozmik ışınların zararlı etkilerinden koruyabiliyor. Kozmik ışınlar uzayda başıboş dolaşan protonlar ve öteki parçacıklardan oluşur. Kökenleri kısmen güneştedir, kısmen de bizim Güneş Sistemimizin dışındadır. Orada uzay araştırmacıları örneğin Supernova gibi ışın kaynaklarının var olduğunu tahmin ediyor. İnsan bedeni parçacık bombardımanını

en azından belirli bir zaman için kaldıracabilirken, ışınlar yüksek performanslı bir chip için sürekli tehdit oluşturuyor. "Günümüzde chip yapıları molekülden küçük boyutlarda oldukları için, bu tip parçacıklar ileten bir yolun genişliğinde felakete yol açan sonuçlar doğurabilir" diye açıklıyor Bernd Wolff.

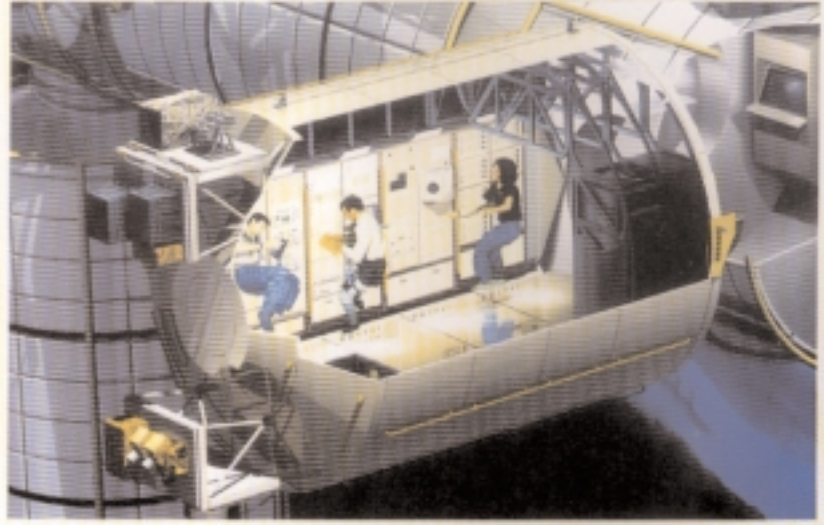
Araştırmacıların özellikle çekindikleri etkiler, Ledge-up adı verilenler. Bu etkiler sırasında bir proton ya da iyon darbesi yüksek enerji akışlarını açığa çıkarıyor. Sonuç, bir kısa devrenin tüm

Rus veri yönetimi sistemi (DMS-R): Hesapları yürüten ayakkabı kutuları DaimlerChrysler Aerospace tarafından da inşa ediliyor; alıcı ise Rus uzaycılık makamları.

chipi felç etmesi. Astrium'da çalışan araştırmacı Gerd Urban'a göre, "Bir Pentium uzayda olsa olsa bir yıl dayanabilir." Bu yüzden örneğin Notebo-
ok'lar, uzay mekiği uçuşları gibi, zaman bakımından başı sonu iyice belli olan seyahatlerde kullanılabilir. Uzay çalışmalarının emektarı John Glenn 1998'de 77 yaşında yeniden uzay yolculuğuna çıktığında, IBM Thinkpad tipinde, piyasada bulunan toplam 20 bilgisayar kendisine ve meslektaşlarına eşlik etmişti. Bunlar bilimsel deneyler için veriler topluyor, sistem yönetimini koordine ediyor ve yeryüzüyle haberleşmeyi güvence altına alıyordu. Bu tarihten bir yıl önce bile IBM mühendisleri ve pazarlamacıları, neredeyse bir felaket yaşanmışken, sevinmek için yeterli nedene sahiptiler: 1997'de bir nakliye aracı Rus uzay istasyonu Mir'e yavaşırken ona çarpıp parçalanmıştı. Bir sürü notebook aylarca uzay boşluğunun soğuk ve yakıcı derecede yüksek sıcaklıklarına maruz kalmıştı. Bu cihazlardan biri kurtarılarak gözlem için yeryüzüne geri getirildi. Tamir önlemleri görece mütevazı ölçülerde kaldı: Yalnızca yanmış bir arkaplan aydınlatma ve bir akü sonuçta değiştirilmek zorunda kaldı.

ISS'de de standart notebook'lar mürettebat merkezi bilgisayar için giriş ve çıkış cihazları olarak hizmet veriyor. Mürettebat yine notebook'lar aracılı-

Kolumbus modülü: Avrupa'nın uzay istasyonu ISS'ye katkısı... Ancak gelecek yıl istasyona bağlanacak.

ğıyla özel e-posta gönderip alabiliyor. Gerektiğinde cihazlar zorlukla karşılaşılmaksızın yenileriyle değiştirilebiliyor. "Piyasaya sürülmek üzere imal edilmiş cihazlardan olabildiğince fazla kullanılmaya çalışılıyor," diyor Alman astronot Ulrich Walter (röportaja bkz.).

Bu yüzden ISS ana bilgisayarında da veri taşımak için standartlaşmış VME-Bus kullanılıyor. Altı kutunun ana platinleri üzerinde, yeryüzünde olsa, ancak müzeli olacak olan SPARC ERC32 tipinde işlemciler hizmet veriyor. Oysa kozmik ışınlara karşı mücadelede bu

işlemciler kaba yapılarından dolayı ön plana çıkıyor.

Ayakkabı kutularının iç yaşamı hakkındaki teknik veriler pek etkileyici değil. Ana bellek yalnızca 4 MByte. Sistem yazılımı ve uygulama programları için 4 MByte büyüklüğünde bir Flash bellek mevcut. Bir sabit disk bile, daha nakliye mekiğinin startı sırasında büyük titreşimlere maruz kalacaktır.

DMS-R performans itibarıyla bir 486/66'ya tekabül ediyor. "Yalnızca performans göz önüne alındığında, makinelerimiz belki bir 486/66 ile karşılaştırılabilir," diyor Gerd Urban. Bu yine de DMS-R'nin yerine getirmesi gereken sayısız görev için yeterli. Ne de olsa makinelerde bellek ve hesaplama canavarı bir Windows bulunmuyor. Hem Bremen'de yazılmış işletim sistemi hem de Rusya'da oluşmuş uygulama yazılımı tamı tamına donanımına uyumlu. "Bu 80'li yıllardaki Commodore 64'ün programlanmasını andırıyor" Bernd Wolff'a göre.

"O zamanlar da geliştiriciler donanımın sınırlarını son bit'e varıncaya dek zorluyorlardı." Windows programları farklı bilgisayarlarda farklı kartlarla çalışmak zorunda oldukları içindir ki, DMS-R geliştiricileri o zamanlar (C-64 gurularında olduğu gibi donanımı tümüyle tanıyorlar; tabii Bernd Wolff böylelikle ISS'nin beyninin dijital taş devrinden kalma bir ev bilgisayarı ile karşılaştırılmasını istemiyor. DMS-R'nin uzayda olabildiğince uzun bir yaşam sürmesi için sahip olduğu çetrefilli mekanizmalar bile bu karşılaştırmadan ▶

EN İYİ SPACE-LINK'LER

Olayları Canlı Olarak İzleyebilirsiniz

Nasa İnsanlı Uzay Uçuşu

NASA mürettebatlı uzay yolculuğu projeleri hakkında etraflı bilgi yayımlıyor. Şu sıralar birinci sıradaki konu, doğal olarak ISS olayları: Bunlar uzay istasyonundan sayısız video klipler ve etkileşimli bir 3D sunum içeriyor. spaceflight.nasa.gov

Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt (DLR; Alman Havacılık ve Uzay Merkezi)

Köln'de yerleşik Alman uzay ajansı uzay mekikleri, uydular ve ISS hakkında bilgi veriyor. www.dlr.de

Alman gözüyle ISS

Ne kadar büyük? Ne kadar ağır? Ve daha ne kadar sürecek? DLR ve Rheinische Post gazetesi burada ortak su-

numlarında ISS ile ilgili en önemli soruları yanıtlıyor ve sürüşleri en güncel gelişmelerden haberdar ediyor.

www.rp-online.de/iss

German Space Net

Werner von Braun kimdi? Peenemünde'de neler oldu? Ve uzay mekiğinin takipçisi nasıl? Mürettebatlı uzay yolculuğuna dair tarih, arkaplan ve perspektifler hakkında şahsi bir Homepage.

www.raumfahrt.de

Astrolink.de

Galaksiye yolculuk için sanal yolculuk rehberi. Claus Vester kendi Web sayfasında NASA misyonlarının tarihini anlatıyor, çok sayıda uzay kuruluşunun Web adreslerini ve bir hayli zengin astronomik bilgiler sunuyor.

www.astrolink.de

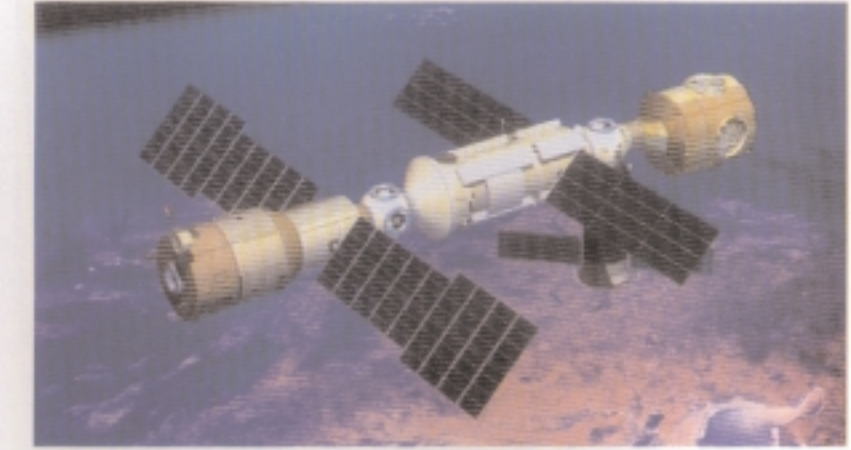
vazgeçmek için yeterli.

"Single Event Upsets" baş ağrıtıyor; bunlar yıkıcı Ledge-up'lardan farklı olarak yalnızca geçici bir doğaya sahip olan, ama yine de felaket benzeri etkiler sergileyebilen kozmik ışınlar sonucu oluşmuş hasarlar. Burada örneğin bir proton bir RAM'deki bir hücreye isabet ediyor ve onun programını değiştiriyor. Sıfır bire ya da bir sıfıra dönüşüyor. Bunun sonucunda yazılımın yanlış bir komuta uyması ve istasyonun sıcaklığını 20 derece düşürmesi mümkün.

Bu tip kazaların önünü almak için, Bremen kökenli bilgisayarlarda "EDAC" adı verilen kontrol birimleri kullanılıyor. Bunlar RAM yapı taşlarının içeriğini düzenli olarak karşılaştırıyor. Bir sapmanın saptandığı durumlarda, bunlar hatanın RAM'de mi, yoksa denetim toplamında mı olduğuna karar veriyor ve acil durumda hatayı kendi başlarına düzeltiyor. Ancak bu kadar sağlam yapı taşları ve EDAC'lar gibi güvenlik mekanizmaları bile işlerin bozulmasını önleyemiyor. Sebep, ister kozmik ışınlar isterse aşınma olsun... Bu yüzden Bremen kökenli sistemdeki en önemli güvenlik kavramı hata toleransı olarak belirleniyor.

Windows yerine hata toleranslı yazılım

Altı ayakkabı kutusu içelik gruplar halinde bir arada çalışıyor ve birbirlerini karşılıklı denetliyor. Hatalı bilgisayarları olabildiğince çabuk devre dışı bırakmak için, DMS-R'de ilk kez bilişimciler arasında "Bizans Algoritması" olarak bilinen bir yöntem kullanılıyor. Üç Amerikalı daha 1982 yılında antik çağdaki bir

Uzayda akım: Güneş yelkenleri uzay istasyonunu akımla besliyor, tabii bilgisayarları da. Bu yüzden enerji tasarrufunda bulunan işlemciler kullanılmak zorunda.

savaş örneğiyle canlandırdıkları bir problem için kendi çözümlerini tanıtmışlardı: Örneğe göre bir grup Bizanslı general, ordularıyla düşman kenti çevresinde kamp yapıyordu. Generaller, aralarında yalnızca haberciler aracılığıyla iletişim kurabilirlerken, ortak bir saldırı planı üzerinde anlaşmak zorundaydı. Generallerden bazıları diğer generallerin her birine çelişkili bilgiler vermek suretiyle onların kafasını karıştırmayı deneyen hainler olabilir.

DMS-R'nin ayakkabı kutularında olduğu gibi birçok bölümden ibaret bir bilgisayar sisteminde, hain generaller hatalı bilgisayarlardan başkası değil. Bizans Algoritması bunların hatalı bildirimlerinin klasik hesaplama yöntemlerine göre yüksek esneklikle önünü almayı deniyor: Normal durumda üç bilgisayar da paralel olarak çalışıyor. Örneğin oksijen tedariki konusunda alışılmadık değerlerde olduğu gibi, bir ha-

ta ortaya çıktığında yakalanıyor. Aynı hata kısa bir zaman dilimi içinde gitgide daha sık bir biçimde tekrarlandığında, bilgisayar kendi kendini bağlantı dışına çıkarıyor. Üstelik, geleneksel güvenlik konseptlerinden farklı olarak, bunu zaman içinde veri kaybına yol açmadan gerçekleştiriyor.

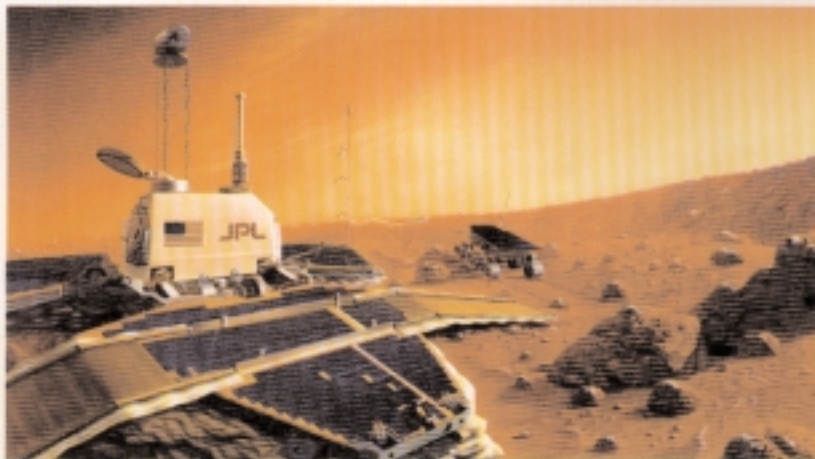
"En iyi planlamaya rağmen önceden kestirilemeyecek hatalar hep olacaktır" diyerek sisteminin avantajlarını anlatıyor Gerd Urban. "Klasik hesaplama durumlarında bu tip hatalar sistemin tümünden çöküşüne yol açabilir." O zaman da uzay istasyonunun güvenliği tehlikede demektir.

Eski ve pahalı: 80'li yılların donanımına 100 milyon Mark

Bu kadar teori yeter. Pratiğe gelince: Bilgisayar geliştiricileri, bu denli güvenli olmak zorunda olan ve 200 milyar marka patlayan ISS projesinde olduğu gibi, dünya kamuoyunun sürekli gözleri önünde yer alan cihazlar inşa etmek zorunda kalmamışlardır pek.

Bremen kökenli merkezi bilgisayar, tek başına kapsamlı bir test ve simülasyon çevresi için masraflar da dahil olsa bile, 100 milyon mark tutarında. Bu yüzden Astrium bünyesindeki mühendisler ancak iyi sonuç olarak gerilimden kurtulabilirler: "Biz sistemi ve yazılımın bize düşen bölümünü o kadar iyi test ettik ki, aslında işlerin yolunda gitmemesi için hiçbir neden yok" diyor mühendislerden Bernd Wolff. Wolff, 1995'ten bu yana geçen süreden ibaret geliştirme süresine işaret ediyor. Geriye umut etmek kalıyor. ☐

08 / Gero Artikacoglu (gagaro@chip.com.tr)

Pathfinder: Bilgisayar birçok PC'de olduğu gibi çalışıyordu. Nedeni açıklanamayan yeniden başlangıçlar 1997'de kaydedilmemiş tüm verilerin yitirilmesine yol açtı.

Temel Bilgiler

Kablosuz Teknolojiler

Kablo salatasını önleyen kablosuz iletişim teknolojileri, giderek daha da çok aygıtta kullanılmaya başlandı. CHIP kafalardaki soru işaretlerine açıklık getiriyor.

1 Cihazlararası kablosuz iletişimin avantajları

Bilgisayar ve klavye, tarayıcı ya da cep telefonu gibi öteki cihazlar arasında verilerin kablosuz transferi üç avantaj sunuyor: Cihazların bağlantılandırılması için kabloya gerek kalmıyor. Örneğin bir telsiz modemi (yaklaşık 90 dolar) koridordaki telefon kutusuna bağladığınızda ve bilgisayarınız başka bir odada bulunduğunda bu durum çok pratik. Aradaki mesafeyi artık metreler uzunluğunda kabloyla döşemek zorunda kalmıyorsunuz. Ayrıca bir priz belirli bir duya uymadığında, uygun bir adaptör aramaya da ihtiyaç kalmıyor. Telsiz ağlar duvarların içinden de geçerek çalışabildikleri ve kablo döşemeye gerek bırakmadıkları içindir ki, firmalar bu yolla bir hayli tasarruf sağlayabilir.

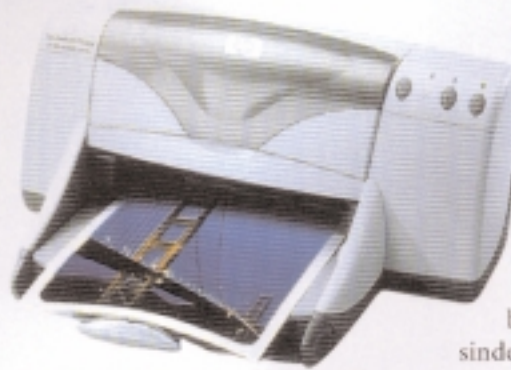
2 Hangi kablosuz teknikler mevcut?

Cihazlararası kablosuz bağlantılar ya kızılötesi ya da telsiz tekniği ile oluşuyor.

Kızılötesi tekniğinde insan gözünün göremediği bir ışık ışını verileri transfer ediyor. Bu işlem sırasında gönderici ve alıcı birbirlerinden iki metreden fazla uzak olmamak ve duvarlar gibi engellerle ayrılmamak zorunda. Telsiz transfer ile karşılaştırıldığında veri oranı saniyede 115,2 Kilobit ile biraz daha düşük. Bu durum örneğin resim dosyaları gibi görece büyük veri paketleri transfer edildiğinde kendini hissettiriyor.

Buna karşılık entegre kızılötesi arabirimi donatılmış cihazlar arasında artık anlaşma sorunları yaşanmıyor, çünkü bu tür veri transferinin temeli 1994 yılında Irda standartında (Infrared Data Association) tanımlanmış bulunuyor.

Telsiz tekniği ışık yerine duvarların da

Kablo salatası olmaksızın yazdırma: HP ürünü Deskjet 990cxi ile mümkün.

içinden geçebilen radyo dalgaları kullanıyor. Erişim mesafesi 50 metreye kadar uzanıyor. Veri oranı yavaş bir değer olan 9,6 Kilobit'ten başlayıp saniyede birçok Megabit'e kadar ulaşıyor. Aradaki farkların nedeni henüz varolmayan standartlaşma. Bu yüzden telsiz arabirimi ile donatılmış cihazlar çoğunlukla yalnızca aynı üreticinin ürünü olduklarında iletişim kurabiliyor.

3 Kablosuz teknikler nerelerde kullanılıyor?

Notebook ya da cep telefonu gibi mobil cihazlarda Irda arabirimi artık çoğunlukla standart donanıma dahil.

Bu donanım Notebook sözkonusu olduğunda sabit bilgisayarınızla hızlı bir veri dengeleme yapmanızı mümkün kılıyor. (6. soruya bkz.)

Örneğin Hewlett-Packard ürünü Deskjet 990cxi (yaklaşık 300 dolar) gibi uygun donanımlı yazıcılarla kablosuz yazdırma da mümkün.

Cep telefonunda Irda arabirimini telefon fihristi ya da takvim kayıtlarını bilgisayar ile değiştirmek, SMS mesajları yazmak ya da bir internet bağlantısı kurmak için (7. soruya bkz.) kullanabilirsiniz.

Kablosuz bir klavye ya da fare ile bilgisayarınızı rahatınızı bozmadan oturma odası koltuğundan da yönetebilirsiniz.

Ancak çoğu üretici burada, erişim mesafesini yaklaşık 2 metre olarak sınırlayan kızılötesi tekniğini kullanıyor. Bu durumun istisnası, telsiz teknikleri her büyüklükte oturma odasının üstesinden gelebilen Logitech firmasının kablosuz fare ve klavyesi (yaklaşık 90 dolar).

Kablosuz ağlarda da telsiz tekniği kullanılıyor. Neredeyse kablosuz ve hızlı bir internet erişimini mümkün kılınan uydu tekniği çok yakında birçokları için standart teşkil edecek. (4. soruya bkz.)

4 Uydu üzerinden internet nasıl çalışıyor?

Artık internet verilerini telefon hattı üzerinden değil de, uydu üzerinden aktaran bazı sunucular da bulunuyor. Bunlar arasında örneğin UBSky, DirecPC, Stratosky DSL ya da Astrasurf sayılabilir.

İnternet erişimi için kullanılan uydular, radyo ya da televizyon programlarının yayınlanması için kullanılan uydular ile aynı. Verileri alabilmek için dijital alıcıya sahip bir Sat tesisatına (yaklaşık 130 dolar) ve PC için özel bir kart ya da genişletme kutusuna (yaklaşık 130 ila 500 dolar arasında) ihtiyaç duyuluyor.

Bu işlem sırasında mümkün veri oranı saniyede 512 Kilobit civarında ve böylelikle tek bir ISDN hattından sekiz kat daha hızlı. Ancak uydu bağlantısı yalnızca tek bir yönde çalıştığı içindir ki, bilgisayardan sunucuya veri aktarımı (upload) için modem ya da ISDN kartı da dahil olmak üzere ek bir telefon ya da ISDN bağlantısı gerekiyor; bu da bu

yöndeki veri oranını alışıldık ölçüyle sınırlıyor.

Uydu üzerinden internet erişimi masrafları birçok değer arasında değişiyor. Çoğunlukla aylık 5 ila 20 dolar arasında bir sabit ücret ödemek gerekiyor. Buna çoğu kez Megabyte Megabyte hesaplanan Download masrafları ekleniyor.

5 Bir telsiz ağ nasıl çalışır? Mesafe ve hız sorunları

Bir telsiz ağda (Wireless LAN) veriler kablo üzerinden değil, telsiz olarak aktarılıyor. Bu tip bir ağ kurmak için en basit durumda her birine bir telsiz ağ kartı (yaklaşık 250 dolar) yerleştirilen iki bilgisayar gerekiyor.

Ağa entegre edilecek başka her bir bilgisayar için ek bir telsiz ağ kartı yeterli oluyor. Geleneksel ağlar için gerekli bir Hub'a (bağlantı elemanı) ihtiyaç duyulmuyor.

Telsiz ağı oluşturan bilgisayarlar arasındaki mesafe bir bina içinde 30 metreye kadar ya da açık havada 300 metreye kadar uzanabiliyor. Ancak eğer daha büyük mesafelerinden üstesinden gelmek gerekiyorsa, fiyatı binlerce dolar tutarındaki ek Access Point ihtiyacı doğuyor.

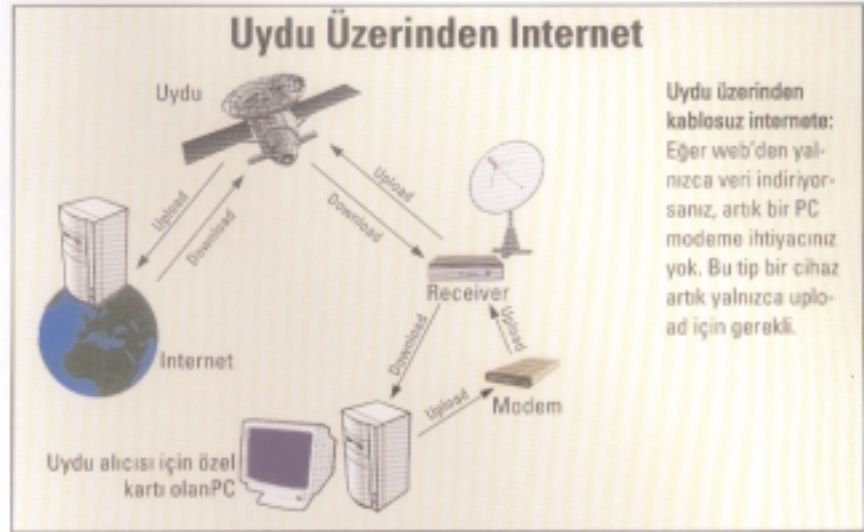
Bir telsiz ağın azami veri oranı saniyede 11 Megabit civarında. Buna karşılık kablo bağlantılarıyla oluşturulmuş bir ağ verileri yaklaşık on kat daha hızlı olarak aktarıyor.

6 Kablosuz veri değiş tokuşu nasıl gerçekleşiyor?

Bu işlem için ilk önkoşul her iki cihazın da Irda arabirimine sahip olması. Kızılötesi arabirimi destekleyen bir işletim sistemi ise ikinci koşulu oluşturuyor.

Windows 2000 ve ME gibi güncel Windows sürümleri bu koşulları tümüyle yerine getiriyor. Önceki Windows sürümlerinde bir kızılötesi arabirimin kurulması ve işletilmesi ya büyük zahmetlerle gerçekleşiyor ya da hiç mümkün olmuyordu.

Bir kızılötesi bağlantının oluşturulması için Windows 2000'de ve ME'de notebook'u PC'nin ulaşabileceği bir mesafeye getirmek yeterli oluyor. Windows öteki cihazı tanıyor ve kullanıcıyı görev çubuğundaki bir simgeyle uyarıyor. Şimdi aktarılacak verileri Windows Explorer'da işaretleyebilir, seçilenler üzerine sağ fare tuşu ile tıklayabilir ve

"Kızılötesi alıcıya yolla" komutuyla öteki bilgisayara aktarabilirsiniz.

7 Cep telefonumla nasıl internete erişebilirim?

Mobil telefondan internete erişim için önkoşul, üst fiyat sınıfına dahil (örneğin Siemens cep telefonu S25 ya da Nokia cep telefonları 6250 ve 8890 gibi) neredeyse güncel tüm cihazlarda olduğu gibi, cep telefonunun bir modem işlevine sahip olması. Cep telefonunu notebook modemi olarak kullanmak istiyorsanız, bunun için neredeyse her zaman özel aksam olarak satın almak zorunda olduğunuz özel bir kabloya ihtiyacınız olacak. Eğer her iki cihazda da Irda arabirimi bulunuyorsa, cep telefonunu kızılötesi bağlantı üzerinden bağlarsınız. Mobil telefonunuzla on/line olmadan önce, onu düzenli Windows modem olarak kurmak zorundasınız.

8 Bluetooth teknolojisi neler getiriyor?

Şimdiye kadar farklı elektronik cihazlar arasındaki telsiz aktarım yalnızca ender durumlarda işlemeyi sürdürüyor, çünkü bunun için tek bir standart bulunmuyor. Bluetooth (adını 10. yüzyılda Danimarka'nın birliğini sağlayan kral Harald Blauzahn'dan (Mavidiş) alıyor) ile bu standart gerçekleştirilecek.

1100'ün üzerinde işletme "Bluetooth Special Interest Group" (SIG) çatısı altında bir araya gelmiş bulunuyor. Bluetooth'un hedefi, tüm cihaz arabirimlerini, yani farklı elektronik cihazlar arasındaki tüm bağlantıları tek tip bir telsiz arabirimi ile değiştirmek. Böylece üretici, model ve cihaz tipinden bağımsız olarak her cihazın başka her bir cihazla

ulaşabilmesi sağlanacak.

Ancak Bluetooth tekniği şimdiye kadar yalnızca on metreye kadar uzanan yakın mesafelerde çalışıyor. Firmalar açıkladıkları kronolojinin gerisinde kalıyor: Piyasaya sürülme tarihi 1999 sonu olarak planlanmışken, bugüne kadar henüz neredeyse satın alınabilecek hiçbir Bluetooth cihazı bulunmuyor.

9 Bluetooth ile ne gibi uygulamalar mümkün?

Bilgisayar alanında Bluetooth, herhalde tarayıcı, modem, hoparlör, klavye ve fare bağlantılarında kullanılacak olsa gerek.

Dijital kameralar fotoğraflarını Bluetooth üzerinden bilgisayara yollayacak. Ters yönde ise MP3 dosyalarını gelecekte saniyede 1 Megabit ile Bluetooth üzerinden mobil cihazlara yükleyecekleriniz.

Birçok Bluetooth cep telefonu internete kablosuz erişimi de mümkün kılacak. USB gibi başka bağlantılar böylelikle önemli ölçüde gereksizleşecek. Ancak saniyede 1 Megabit'lik azami veri oranı tüm uygulamalar için yeterli değil. Bu yüzden monitörler ya da dijital video kameraları kablo ile bağlantılandırılmayı sürdürecektir.

10 Kabloda vazgeçme ne gibi riskler taşıyor?

Kablosuz her bir cihazla parolaların, gizli sayıların ya da öteki gizli verilerin yanlış ellere geçme tehlikesi artıyor. Çünkü telsiz olarak aktarılan bilgiler, kabloyla tam alıcı hedefine yollanan bilgilerden daha kolay dinlenebilir. Bu durumu verilerin şifreli olarak aktarımı olgusu da değiştirmiyor. ☐

SüperCHIPMan Cevaplıyor...

Okuyucu Mektupları

SuperCHIPMan tüketici hakkını arayanların ve bilgisayarla ilgili çözemediği soruları olanların hizmetinde. superchipman@chip.com.tr adresine e-mail yazarak bilgisayarla ilgili tüm sorunlarınızı iletebilirsiniz.

Windows 98 her açılışta kilitleniyor

Sayın Chip webmasteri, size benim için önemli olan bir problemimi anlatmak istiyorum, öncelikle sitemimle başlayayım; Voodoo Banshee AGP ekran kartı, Creative Sound Blaster Live! DE 5.1 ses kartı, 128 MB Ram, Pentium III 450 işlemci, Rockwell Conexant SoftK56 Data-Fax-S.Phone Internal

nihayetinde bilgisayarı çalıştırıyorum. Windows'ta bir sorun olduğunu zannetmiyorum, çünkü birçok defa formatladım ama yine aynı... Benim merak ettiğim, işlemcim Pentium III 450, anakartın kutusunda "P-3 desteklenir" yazıyor ve ???dosta-da???? P-3 olarak algılıyor ama Windows'ta Pentium III 450 değil de Pentium II olarak algılıyor. Acaba sorun anakartta

işletim sisteminizde bir sorun olduğu kilitlenmelerden dolayı zaten kendisini belli ediyor. Driver'lar yüklenirken sistemde çakışma olmaması gibi durumlara sıkça rastlanıyor. Ancak aynı driver dosyasını kullanan iki farklı sürüm olmasından dolayı da driver çakışması yaşanır. Belli ki yeni olan sürücünün dosyaları bir önceki sürüm ile çakışmaktadır. Bu yüzden işletim sisteminizde kilitlenmelere neden olabilir.

Diğer bir sebep de NONAME denilen RAM'leri kullanmanızda olabilir. Bu tür RAM'lerde CPU'nun ve anakartın desteklediği asıl hıza yetişemediği için, sistemde kilitlenmelere ve bir süre sonra sistemin çökmesine yol açmaktadır.

Hyundai monitörünüz için yeterli bilgiyi ve sürücülerini bulabileceğiniz internet adresini, Hyundai'nin Türkiye Distribütörü olan Empa'nın adresinden bulabilirsiniz. (www.empa.com.tr/ortak/araframe/bilgi/monitor.htm)

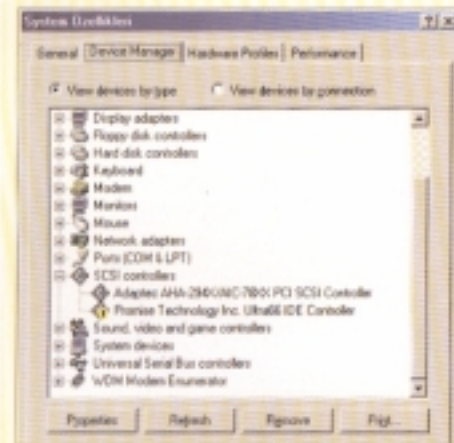
Sistemin yavaş çalışması RAM'den mi?

Bir ay kadar önce benim için gayet iyi sayılabilecek bir bilgisayar toplattım. Konfigürasyonum şöyle: P III 800 EB, Gigabyte 6VX 7 E (133 MHz-UDMA 66), 128 MB Ram (133), Quantum 20,5 GB 7200 RPM HDD, 32 MB TNT2 Asus V3800, 128 Creative ses kartı, Apache faks modem, LG CD RW, Acer CD-ROM, Philips 107 S, ATX çift fanlı kasa, Xerox C8 yazıcı.

Reklam ajansında grafiker olarak çalışmaktayım, işdeki bilgisayarım PIII 500 ve 16 MB ekran kartı var. Fakat benim-

kinden daha hızlı bu nasıl oluyor? Testi Photoshop'da gerçekleştirdim. 70x100 cm. ebadında 300 dpi/cm derinliğinde boş bir belgeyi yüzde 100 siyaha iş yerindeki makinem (P III 500) 3 dakika 50 saniyede boyuyorsa evdeki makinem (P III 800) 4 dakika 01 saniyede boyuyor. Sizce neden? Makinemde hiçbir sorun gözüküyor. Acaba yüklenmemiş bir sürücü veya RAM'imın NO NAME olmasından mı kaynaklanıyor? Örneğin Mitdown Mad oyununda da oyun esnasında ekranda birer saniyelik donmalar oluyor. Sistemime Direct X 7'i yükledim. Sürücülerini de kontrol ettim ama her şey düzgün gözüküyor. Fakat sistemin yavaşlığı konusunda hiçbir şey yapamıyorum. Birbirleriyle uyumsuz bir donanım seçmiş olabilir miyim sizce? Anakarttan kaynaklanan fakat kendini fark ettirmeyen bir sorun olabilir mi ya da bana kullanılmış bir HDD veya işlemci takılmış olabilir mi? İşlemcinin eski olup olmadığını nasıl anlarım ki?

CHIP Genellikle yaptığımız hataların başında, iki farklı konfigürasyonu karşılaştırmak sureti ile kendi sisteminizin hatalarını aramak gelir. Ancak her iki bilgisayarın konfigürasyon farklılıklarını göz ardı ediyor olmamız sonucu yanlış fikirlere kapılıyoruz. Yanıldığımız nokta sistemlerin kullandıkları sürücülerin farklı olmaları ve dolayısıyla sistem kaynaklarını farklı kullanmaları. Yapılacak testlerde (Benchmark programları ile) gerçek değerleri karşılaştırdığınızda size en doğru sonucu verecektir. Unutmamamız gereken diğer bir nokta da, şirkette-

Sistem Özellikleri altında Aygıt yöneticisine baktığımızda bilgisayarınızda kurulu olan donanımlar hakkında detaylı bilgiler bulabilirsiniz.

modem, 1.44 floppy, Creative 48X Infra CD-ROM, Philips PCRW-804 CD yazıcı, Avermedia TV Cap98 TV kartı, Hyundai Deluxscan 5870 15" monitör (ama hiçbir yerde sürücüsünü bulamadığım için "tak ve kullan monitör" olarak kullanıyorum), Canon FB-630P tarayıcı ve Mc Coy Systemboard anakart.

Problemim ise, bilgisayarımı açtığı zaman Windows 98 ekranı çıktığında sürekli donuyor. Bunun için her seferinde önce bilgisayarımı reset'liyorum ardından çıkan kip ekranında "normal"e basıyorum, ancak böyle açılıyor. Hatta bazen yine olmuyor bunun içinde önce güvenli kipte açıyorum. Bilgisayarımı kapatıp tekrar açıyorum ve

mi? Yazmamın asıl nedeni, şu anda bir anakart almayı düşünüyorum ama sorun anakartta değilse en azından param boşa gitmesin.

CHIP Öncelikle sisteminizin gayet iyi olduğunu ve iyi bir makineye sahip olduğunuzu belirtmeliyiz. Ancak Windows işletim sisteminin ilk sürümleri P III döneminden önce piyasada olduğu için işlemcileri P II olarak görmektedir. Sizin için sorun anakartta bağlı değil, sadece işletim sisteminin eski versiyon olmasıdır. Bu sorun Windows 98 SE ile giderilerek bulunan hata düzeltilmiştir. Eğer sisteminize Windows 98 SE kurarsanız probleminizin çözülceğini göreceksiniz.

ki bilgisayarınızın ekran kartının grafik amaçlı tasarlanmış bir ekran kartı olması olabilir. Bilgisayar firmanızın dediği gibi RAM'ler zamanla kullanıldıkça hızı artmaz, aksine üzerindeki parçalar kullanıldıkça hızlanmanın tersine yavaşlamaya başlar.

Oyunlarda ekranın saniyelik donmalara sebep olması, 3D ve OpenGL sürücülerinin yüklenmemiş olması veya desteklemiyor (ki ASUS V3800 destekliyor) olmasından kaynaklanır. Diğer sebepler ise RAM'in CPU'nun hızına yetişememesi ve ekran kartı ile anakarttaki veriyollarının uyumsuz olmasından olabilir. Ancak yaptığımız incelemede Asus V3800 ile Gigabyte 6VX 7 E serisi anakartın herhangi bir problem yaratmadan çalıştığını gördük. Öncelikle size ekran kartınızın driver'larını update ederek sisteminizi yenilemenizi öneriyoruz. Bilgisayarımızdaki herhangi bir parçanın kullanılmış olup olmadığını anlayabilmemiz maalesef mümkün değil. Parçalar takıldıktan sonra sistemin özelliklerini incelediğimizde ki bunları gene test programları ile yapmamız gerekmektedir, gerçek değerlerini yansıtmıyorsa o zaman bilgisayarınızda bulunan parçalarda sorun olduğunu öne sürebiliriz.

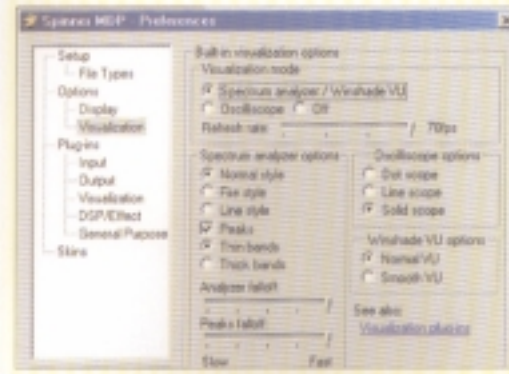
Koruma programları nasıl çalışıyorlar ?

Merhaba, İnternet bağlantım var ve devamlı internete giriyorum. Tabii internette güvenlik en büyük sorunlardan biri. Ben bu konuda Nukerabber isimli programı kullanıyorum ve birde Lockdown var. Bazen internete iken makinama girmeye çalıştıklarında bu programlar uyarı veriyor, fakat bu normalde mesela haftada bir veya birkaç kez oluyor. Bu ayki derginizin CD'sinde verdığınız Blackice Defender isimli programı kurup deneyeyim dedim, kurdum ve akşam internete girdiğimde yaklaşık olarak 2 saat

içinde hemen hemen 20 kez uyarı verdi, makinaya girmeye çalışıyorlar diye... Acaba bu program Numenabber 2.9 ve Lockdown 2000 v4 programlarından daha mı üstün, veya bende kiler acaba eski versiyonlar mı? Bazı trojan programlarının kendisi trojan olabiliyor. Acaba Blackice Defender öyle bir program mı? İkincisi, bu tip programları CD'nizde verdığınız zaman kurulum ve options ayarlarının anlatılması benim gibi bu konuda pek bilgisi olmayanlara yardımcı olacaktır.

CHIP Geçen ayki sayımızda detaylı olarak bahsettiğimiz gibi internetteki gelen DATA paketlerinin hepsi kötü amaçlı değil, tabii ki arada iyi amaçlı olanlar da vardır. Kurmuş olduğunuz programlar öncelikli olarak trojan değil Nuke saldırıları dediğimiz internetteki keyfinizi kaçırmaya yönelik ataklardır. Bunlar değişik DATA paketlerini kullanarak (IGMP,UDP,ICMP,TCP gibi) sisteminize zarar vermek amacı için kullanılıyor. Kullandığınız programlar gelen data paketlerini inceleyerek zararlı mı yoksa sisteme zarar vermeyecek paketler mi olduğunu analiz ederek bilgilerin bilgisayarınıza ulaşmasını sağlar. Kullanmış olduğunuz programları size kolaylık olsun diyerek tekrar açıklıyoruz.

Nuke Nabber isimli program TCP UDP ve ICMP ataklarına karşı koruma programıdır. Size

Winamp Visualization kısmı doğru yapılandırılmadığı zaman sistemi aşırı zorlamanın yanı sıra çalışan parçaların da duraklamasına yol açabiliyor.

gelen paketleri kontrol ederek gelen paketlerin ne tür paket olduğunu analiz ederek size uyarılarda bulunur.

Lockdown2000 NukeNabber'in çalışma prensibine benzeyip istediğiniz paketlerin size gelip gelmemesini sağlayabilirsiniz. Hangi port'unuzun açık olup olmasını, nereden ne şekilde DATA gelmesini siz belirleyebilirsiniz. Bir artı özelliği de istediğiniz port'u veya datayı kilitleyebilenizdir (LOCK özelliği ile). Burada istediğiniz programı çalıştırmak size bağlıdır. Tabii bu seçenek internet amaçlı programlar için geçerlidir.

Black Ice Defender sadece koruma amaçlı bir program olup port'larınızı taramak suretiyle sisteminizi inceleyen bir programdır. Gelen tüm DATA'ları yine NukeNabber mantığı ile inceleyerek size doğru olan DATA'ları ulaştırmayı amaçlar. Dedığınız gibi bir Trojan programı değil aksine saldırılardan korunmaya yarayan bir FIREWALL programıdır.

Elimizden geldigince kullanı-

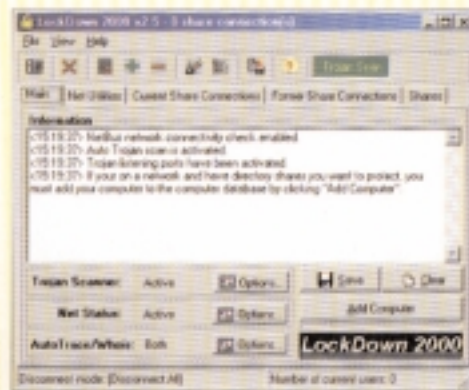
mı kolay ancak sistem güvenliğini arttıran programlara dergimizin CD'lerinde yer veriyoruz. Kurulum ve özelliklerin anlatılması konusuna gelince dergimizde yeterli seviyede anlattığımız taraftarınız.

Winamp'da görsel efektlerin ayarlanması

Bilgisayarımın donanımları ile ilgili size bazı şeyler sormak istiyorum. Öncelikle bazı donanımlar birbirleri ile uyumsuzluk yapıyorlarmış. Acaba benim donanımlarımda da bu var mı? Bunu Düşünmemin sebebi, eski ekran kartım (sis6326 8Mb) varken Winamp'ın o hareketli görüntülerini açabiliyor ve istediğim şekli verebiliyordum. Ayrıca 7 farklı ses dosyasını farklı programlarla aynı anda çalıştırıp hepsini de aynı anda duyabiliyordum. Hiçbir cızırtı ya da bozukluk meydana gelmiyordu. Ve en güzeli de oyun oynarken arka planda istediğim şarkıların çalmasıydı. Şimdi ekran kartımı değiştirdim (Asus V-3800 TNT2 32Mb Tv-out). Artık bir müziği çalar-ken bile Winamp'ın o hareketli VISUALIZATION'larını açınca ses boğuluyor. Bir de bilgisayarımın işlemcisini yükseltmeyi istiyorum. Anakartıma uyumlu olan ve oyunlarda iyi bir performans almamı sağlayacak bir işlemci tavsiye eder misiniz?

İşlemci: P II 400 Mhz

Anakart: VIA Apollo Pro 133 A (SiSoft Sandra 99 ile yaptığım aramada sadece bu yazıyor)

Lockdown2000 ile hangi portunuzun açık olup olmasını, nereden ne şekilde data gelmesini belirleyebilirsiniz. Ayrıca istediğiniz portu veya veri akışını kilitleyebilirsiniz.

Ram: 96 Mb SDram
Ekran kartı: Asus V-3800 TNT2
32Mb Tv-Out
Ses kartı: ALS 4000 (Hakkında başka hiçbir bilgin yok. İnternette sürücüsünü de bu adla indiriyorum.)

CHIP Ekran kartları Winamp Visualization kısmında yani görsel efektlerde genellikle doğru yapılandırılmadıkları için sistemin aşırı zorlanmasından dolayı çalan parçalarda duraklamalara yol açmaktadır. Kullanılan görsel efektler OpenGL veya 3D ile çalışıyorsa ve siz yapılandırmaları bu şekilde yapmadıysanız, yaşamış

netteki bulunan adreslerinden download ederek güncelleştirme yapmanız.

Ses kartınızın markasının Yamaha olduğunu da size belirtelim ki ileride herhangi bir sorun ile karşılaştığınızda sürücülerini nereden bulabileceğiniz konusunda sıkıntılar yaşamayın.

Bilgisayara bulaşan trojanların temizlenmesi

Sorularım, internette bir program indirdim ve bu programda trojan çıktı. Neyse sonra virüs programı ile temizledim fakat şimdi bilgisayarım her açılışta ...exe bulunamıyor,

gizli) diyor fakat Başlat/Ayarlar klasör seçeneklerinden Görünüm "tüm dosyaları göster" diyorum fakat belgelerimdeki bu gizli dosya gözüküyor. Bu gizli dosyayı nasıl görünür yapabiliriz?

Windows 98'de Geri Dönüşüm Kutusu'ndan sildiğimiz öğeleri geri almak mümkün mü ve teorik olarak silme olayının mantığı nedir?

Son olarak hotmail ile en fazla kaç kişiye e-mail gönderebiliriz, nasıl?

CHIP İnternet üzerinden alınan programların (kişisel sayfalar için konuşuyoruz) ne derece güvenilir olduğunu bilmemiz imkansız. Bir çok programcı Backdoor dediğimiz sistemde açıklıklara sebebiyet veren komut satırlarını yaptıkları programlara eklemektedir. Bunun sonucunda sistem açıklarından yararlanarak kişisel bilgisayarları HACK etmeyi amaçlarlar. Daha önceki sayılarımızda belirttiğimiz üzere sistem açıklarının nasıl ve ne derece güvenli olacağını hangi programların nasıl ve ne şekilde kullanılacağını sizlere anlatmıştık. Genellikle trojan dosyaları IRC (Internet Relay Chat) server'larında, sohbet ortamlarında yollanılmaktadır. IRC için yazılmış olan bir sürü Mirc-script içerisinde bu tür trojan programları bulunmakta ve bunun neticesinde sistemimizde açıklıklar meydana gelmektedir.

Bu yolları kullanarak başkalarının sistemine girip sistem çökertme işini kendisine benimsenmiş kişilerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Sizin almış olduğunuz trojan dosyası, BO (BackOrifice) diye bilinen sistem açıldığı anda bilgisayarcınızı açık bir server haline getiren ve kullanımına sunan bir programdır. Virüs ve Trojan Cleaner programları ile temizlenebilmektedir. Ancak bu programların sistem yapılandırılmasını düzeltememiş ol-

ması gayet normaldir. WIN.INI dosyasını bir editör sayesinde açarak (Başlat/Çalıştır/syedit) ...exe dosyasının komut satırını oradan silmeniz sonucu sorununun halledileceği kanısındayız.

1. MSAGENT.EXE dosyası Microsoft'un web sayfasına girdiğimizde Windows update sırasında sistemin eksikliklerini internet sayfasından aramaya, bir nevi sisteminizin bilgilerini update sayfası ile karşılaştırmaya yarayan bir programdır. Silinmesi veya kaldırılması durumunda herhangi bir problemle karşılaşacağınızı düşünmüyoruz.

2. Defrag004 HDD, o sektördeki bilgilere ulaşamama veya sektördeki bilgilerin zarar görmesinden kaynaklanır. Scandisk ile hasar görmüş yüzeyi veya dosyayı onararak sistem düzeltildiği takdirde sorunun hallolacağı kanısındayız.

3. Hangi dosya olduğunu görmek istiyorsanız MSDOS Komut isteminde bulunan dizine girerek;

C:\>dir /ah
komutu ile sadece gizli dosyaları görüntüleyebilirsiniz. Ancak gizli dosyanın bir TEMP dosyası olma ihtimalini de göz önüne almanızı tavsiye ederiz.

4. Geri Dönüşüm Kutusu'ndan silinen dosyaları almak uzman bir bilgisayar kullanıcısı iseniz mümkündür. Ancak bunun için de, komut dizilimini ve silinen dosyaların bulunduğu sektörlerin üzerine başka bir dosyanın gelmemiş olması gerekmektedir. Diğer hallerde ise silinen dosyaların kurtulabilmesi imkansızdır. Geri Dönüşüm Kutusu'nun mantığı kısaca, dosyaların gizlenerek ve farklı bir sıkıştırma metodu kullanılarak HDD içerisinde saklanması şeklindedir.

5. HOTMAIL kullanılarak herhangi bir mailing liste, üye değilseniz sadece 3 kişiyle olabilir. TO, CC ve BCC şeklinde gönderilecek adresleri girerek yollayabilirsiniz.

Sysedit sayesinde bilgisayarın çalışması için gerekli olan en önemli dosyalara kolayca ulaşip istediğiniz değişikliği yapabilirsiniz.

olduğunuz problemler normal olarak görmemiz gerekmektedir. Bir diğer özellik de TV-out çıkışlı ekran kartlarında, TV-Out seçeneğinde ses çıkışlarının nereden yapıldığına dikkat etmemizin gerekmesi. Ekran kartı yolu ile mi yoksa ses kartının üzerinden geçerek mi ses iletimini TV'ye aktardığını inceleyerek hatanın buradan da kaynaklanıyor olasığını görmüş oluruz. Size tavsiyemiz, ekran kartı sürücülerini ses kartınızın sürücülerini arasında çalışmanın olup olmadığını incelemeniz ve kartlarınızın sürücülerinin gerektiği şekilde yüklendiğini belirlemeniz. Bunların sonucunda herhangi bir çakışma yoksa sürücülerinizin son sürümlerini inter-

daha sonra da başka bir uyarı, "WIN.INI belirtilen .exe uzantılı trojanı yükleyemiyor" uyarısı geliyor. Bilgisayarın açılışında bunların gelmesini nasıl önleyebiliriz?

Windows 98'de Windows klasörü içindeki Msagent dosyasının içindeki Agentsvr.exe programı ne işe yarıyor? Windows dizininden bu programı silmek sorun çıkartır mı?

Defrag004 hatası nedir, nasıl giderilir? Bilgisayarı önce tam şekilde scandisk yapıyorum fakat daha sonra disk birleştiriciyi çalıştırdığımda bu uyarıyı alıyorum. Kısaca disk birleştirici yüzde 4'de kalıyor daha ileri gitmiyor.

Windows 98'de Belgelerim klasöründe işte 91 nesne (1

Her ay yeniden!

CHIPUCU Katalogu

**İşinizi görecektir bir makro mu arıyorsunuz?
İşletim sisteminizin derinliklerinde kayboldunuz
ve pratik çözümlere mi ihtiyacınız var?
O halde doğru yerdesiniz.**

CHIPUCU Kataloğunda Bu Ay

Windows	
1. Windows 98: Bir Klasördeki Tüm Dosyaların Özelliklerini Değiştirmek	264
2. Windows 98: Tek Pencerede Bir Çok Dosya Açmak	264
3. Windows 98: CD Otomatik Başlat Dosyasını Bulmak	265
4. Windows 98/2000: Gereksiz Dosya Bağlantılarını Kaldırmak	265
5. Windows 95/98: Sürüm Numarasını Belirlemek	265
6. Windows 2000: Türkçe Service Pack 1'i Yükleme	266
7. Windows 2000: MP3 Dosyalarını Aramak	266
8. Windows 2000: IP Numarasını Otomatik Atamak	266
Uygulamalar	
9. Word 2000: Tablodaki İşlem Hatalarını Düzeltmek	267
10. Excel 2000: Formdaki Karma Kutunun Yazı Tipi Büyüklüğünü Değiştirmek	267
11. Excel 97/2000: Ara Toplamları Vurgulamak	268
12. Excel: Sürpriz: Gizlenmiş Araba Yarışı	268
13. Word: Hesap Formüllerindeki Yazım Hatalarını Önlemek	269
14. Word 97: Yazı Tipi ve Büyüklük Standartlarını Yeniden Belirlemek	269
15. StarWriter: Resim Okuma Hatası	269
16. Excel 97: Formlarda Otomatik Tarih Biçimlendirmesini Engellemek	270
17. Netscape Communicator 4.7: E-posta Adresleri Yedeklemek ve Geni Yükleme	270
18. Outlook: Henüz Atanmış Görevi Bir Başkasına Vermek	271
19. Outlook: E-posta Güvenlik Güncellemesini Kapatmak	271
20. StarOffice: Ağ Üzerinden Çalışmak	271
21. Access: Word Şablonlarını Rapora Entegre Etmek	272
22. Norton Antivirüs 2000: Auto Protect Fonksiyonunu Kapatmak	272
23. Star Office 5.x: HTML Dosyalarında İki Yana Yasla	272
24. Outlook: Farklı Kişisel Klasörleri Ayırt Etmek	273
25. Outlook 98: Genelgeler için Dağıtım Listesi Oluşturmak	273
26. Internet Explorer 5: İçerik Danışmanı Ayarları	274
27. Netscape Navigator: Bookmark'lara Hızlı Erişim	274
28. HTML: Form İletilerinin Okunma Kalitesi	274

1 Windows 98

Bir Klasördeki Tüm Dosyaların Özelliklerini Değiştirmek

CD üzerinde sakladığınız yedek dosyalarınızı sabit diske geri kopyalayıp, hemen üzerinde çalışmaya başlayacak olursanız, kaydetmek istediğinizde bir sürprizle karşılaşabilirsiniz: Dosya Salt Okunur özelliğine sahip olduğu için üzerine kaydedilemez. Bunun için dosyayı ya yeni bir isimle kaydetmeli ya da kapatıp özelliğini değiştirdikten sonra tekrar açmalısınız.

Eğer dosya sayısı çok olursa, her birinin Salt Okunur özelliğini tek tek değiştirmek sıkıcı ve vakit alan bir işlem olacaktır. Ancak ekstra bir araca ihtiyaç duymadan, sadece Windows 98 bileşenlerini kullanarak bu işlemi daha basit bir hale indirgeyebilirsiniz: Baş-

lat/Bul/Dosyalar veya Klasörler komutunu kullanarak Bul aracını çalıştırın. Bul aracını kullanarak sizin tarafınızdan belirlenen bir klasörün altındaki, seçmek ve özelliklerini değiştirmek için, tüm dosya ve dizinlerin bulunduğu bir sonuç listesi elde edebilirsiniz.

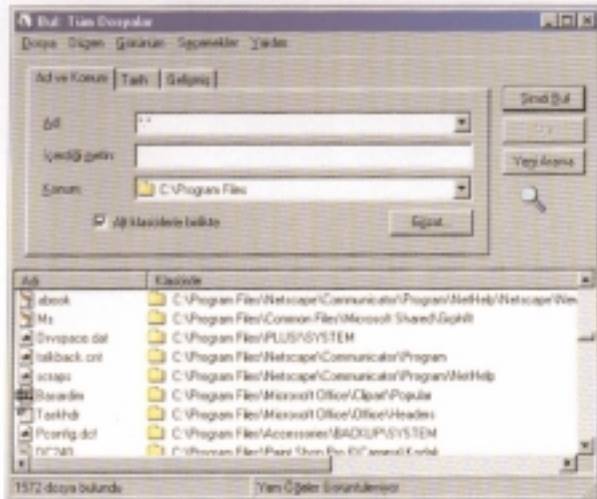
Bul penceresi üzerindeki Gözet düğmesine tıklayın. Ekrana gelen Klasöre Gözet penceresi üzerinden içindeki tüm dosyaları seçmek istediğiniz klasörü seçin. Dosyaların bu dizin veya alt klasörleri içerisinde bulunması fark etmez.

Ad kutusuna "*" karakter dizisini girin ve "Alt klasörlerle birlikte" seçeneğini işaretleyin. Bu seçeneği etkinleştirmeyecek olursanız Windows alt kla-

sörlerdeki dosyaları göz ardı edecektir. Bir sonraki adım olarak, arama işlemi başlatmak için Şimdi Bul düğmesine tıklayın.

Windows 98, Bul penceresinin alt kısmında ekrana gelen liste alanında biraz önce seçtiğiniz klasörün içerisinde bulunan tüm dosya ve klasörleri görüntüleyecektir. Düzen/Tümünü Seç veya [Ctrl]+[A] tuş kombinasyonunu kullanarak tüm liste öğelerini seçin. Farenin sağ düğmesini kullanarak seçili öğeler üzerine tıklayın ve nesne menüsü üzerindeki Özellikler komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda, seçili olan tüm klasör ve dosyaların Salt Okunur özelliğini kaldırabileceğiniz bir pencere ekrana gelecektir. Özellikler penceresinin altında bulunan Salt Okunur seçeneğindeki işareti üzerine tıklayarak kaldırın ve Tamam düğmesine tıklayarak onaylayın. Özellikler penceresini kullanarak sadece Salt Okunur özelliğini değil Gizli, Arşiv gibi dosya özniteliklerini de değiştirebilirsiniz. Ancak dosyaların Sistem özniteliklerini Özellikler penceresini kullanarak Windows altından değiştirmek mümkün değildir.

Panîğe kapılmayın! Eğer arama sonucunda çok büyük bir liste edecek olursanız, son yapılan işlemler sistemin performansına bağlı olarak oldukça uzun bir süre alabilirler.

Bir seferde: Windows 98
Bul aracını kullanarak Salt Okunur özelliklerini kaldırmak istediğiniz tüm dosyaları seçebilirsiniz.

2 Windows 98

Tek Pencerede Bir Çok Dosya Açmak

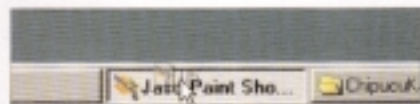
Gezgin penceresinde bir JPG resim dosyasına tıklayacak olursanız, bu dosya JPG dosya uzantısı ile ilişkili olan program penceresinde açılacaktır. Ancak birden fazla dosyayı sırayla açacak olursanız her biri, daha önceden açık bir örneğin Paint Shop Pro penceresi olmasına rağmen ayrı bir program penceresinde açılacaktır.

Görev çubuğunun bir süre sonra aynı programa ait bir çok düğme ile dolmasına yol açan bu duruma karşı, direkt olarak program bazında yapılabilecek bir şey yok. Çünkü her dosyanın ayrı pencerede açılması tamamen program geliştiricilerini bağlı bir yöntemdir.

Ancak direkt olarak üzerine iki kere tıklama yerine farklı bir yöntem kullanarak tüm dosyaları tek bir program penceresi içinde toplayabilirsiniz. Açmak istediğiniz resim dosyasını gezgin penceresinden, söz konusu programın görev çubuğu üzerinde bulunan düğmesi üzerine taşıyın ve fare düğmesini basılı tutun.

Fare imlecini bir süre burada sabit tuttuktan sonra program penceresi aktif hale gelecektir. Halen tutmakta olduğunuz dosyayı program penceresi üzerine taşıyın ve farenin düğmesini bırakın. Bu resim artık eski program penceresinde yeni bir dosya olarak açılacaktır.

Bu yöntem metin düzenleme programları da olmak üzere tüm uygulamalarda geçerlidir. Sadece Office 2000'de kullanılamaz. Bu paket içerisindeki Word, yeni dosyaları daima ayrı bir program penceresinde açar. Bu bir hata değil programın kendi özelliğidir. Ancak "Single Document Interface" teknolojisini kullanarak Word altında hafızada sadece bir kere yer kaplar.

Kapıya Servis: Açmak için tıklamak yerine taşıyarak bir çok dosyanın tek bir program penceresinde bulunmasını sağlayabilirsiniz.

3 Windows 98

CD Otomatik Başlat Dosyasını Bulmak

Otomatik olarak çalışma özelliğine sahip olan CD'lerin bu özelliklerinin kullanılabilmesi için CD-Rom sürücünün "CD takılınca otomatik uyar" özelliğinin aktif olması gerekir. Ancak bazen bu özelliğin aktif olmasına rağmen yazılımdan veya sürücüdün kaynaklanan nedenlerden ötürü CD'ler otomatik olarak çalışmayabilir. "CD takılınca otomatik uyar" özelliğinin aktif olup olmadığını kontrol etmek için Denetim Masası'ndaki Sistem simgesine iki kere tıklayın, ekrana gelen pencere üzerindeki Aygıt Yöneticisi kartını aktif hale getirin ve CD'nin takılı olduğu sürücüyü seçtikten sonra Özellikler düğmesine tıklayın. Ayarlar kartındaki Seçenekler başlığı altından söz konusu özelliğin aktif

olup olmadığını görebilirsiniz.

Şayet bu seçeneğin aktif olmasına rağmen CD'ler otomatik olarak çalışmıyorsa direkt olarak etkinleştirmek mümkün değildir. Ancak eğer CD üzerindeki hangi dosyayı kullanmanız gerektiğini biliyorsanız küçük bir hile ile CD otomatik başlat menüsüne ulaşabilirsiniz:

Otomatik çalışma özelliğine sahip tüm CD'lerin kök dizininde bulunan AUTORUN.INF dosyasına iki kere tıklayın. Not Defteri'nde açılan dosyanın ilk satırında CD'nin sürücüyü takıldığında hangi programın otomatik olarak çalıştırılacağı belirtilir. Bu dosyayı CD üzerinde arayın ve üzerine tıklayarak manuel olarak çalıştırın.

Aktif Özellik: Bu seçeneğin aktif olmasına rağmen bazı CD'ler çalıştırılmaz veya Audio CD olarak işlem görebilirler.

4 Windows 98/2000

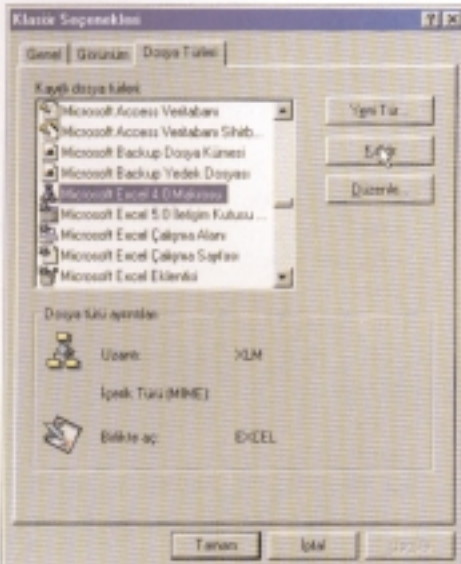
Gereksiz Dosya Bağlantısını Kaldırmak

Sistem tarafından tanınmayan, yani bir programla ilişkilendirilmemiş bir dosyanın üzerine tıklanıldığında otomatik olarak Birlikte Aç penceresi ekrana gelecektir. Bu pencere üzerinden dosyayı açmak için kullanmak istediğiniz programı manuel olarak seçebilirsiniz.

Dikkat! Birlikte Aç penceresi üzerinde bulunan bazı öğeler sisteminizde bulunmayabilir. Sizi yanıltan çalışmayan bu öğeleri Birlikte Aç penceresinden silebilirsiniz. Windows, söz konusu listeyi düzenleyebileceğiniz başka bir liste sunuyor. Aslında bir dosya ile is-

tenmeyen program arasında bir bağlantıdan fazla bir şey yoktur ve bu nedenle "Birlikte Aç" penceresinde de daha fazlası görünmez.

Windows gezginini başlatın. Gezin penceresinde Görünüm/Klasör Seçenekleri komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki Dosya Türleri kartını aktif hale getirin. Bu kart üzerinde Kayıtlı Dosya Türleri listesinde gereksiz girdilere kayıtlı olan dosya türlerini işaretleyin ve Kaldır düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen sorgu penceresinden kaldırma işlemini onaylamalısınız.

Açık: İhtiyaç duymadığınız kayıtlı dosya türlerini istediğiniz zaman silebilirsiniz.

Artık ihtiyaç duymadığınız tüm dosya türleri için de aynı işlemi tekrar edin. Bundan sonra artık Birlikte Aç penceresini kullanacak olursanız, seçilebilir program listesi daha açık görünecektir. Buradaki girdiler alfabetik sıraya göre düzenlendikleri için program sırasını değiştiremezsiniz.

5 Windows 95/98

Sürüm Numarasını Belirlemek

Normalde sürücü yükleme için sadece Windows 95/98/NT gibi işletim sistemi isimlerinin yeterli olmasına rağmen, ekran kartı gibi güncellenen ve sistemlerin çok önemli olduğu bileşenler için işletim sisteminin sürüm numarası bile ayırt edici bir etken olabilir. Özellikle Windows 95'in, Windows 95 veya Windows 95 OSR2 (Official Service Release 2) gibi önemli farklara sahip, iki ayrı sürümü olması sürücü yüklerken dikkatli olunmasını gerektiriyor. Kullandığınız işletim sisteminin sürüm numarasını tam olarak belirlemek için denetim masasındaki Sistem simgesine iki kere tıklayın.

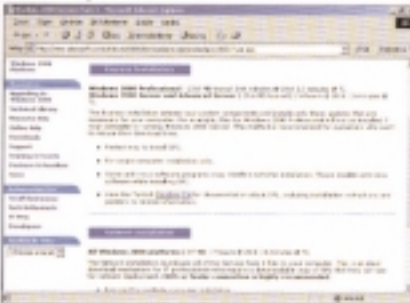
Şayet ilk Windows 95 sürümünü kullanıyorsanız ekrana gelen pencere üzerindeki Genel kartında sadece "4xxx" ifadesi bulunur.

Şayet bilgisayarınızda Windows 95 OSR2 işletim sistemi yüklüyse aynı kart üzerindeki versiyon ifadesinin sonunda "B" harfi bulunur. Windows 98 sürümlerini de benzer şekilde ayırt edebilirsiniz. Şayet Windows 98 SE (Second Edition) kullanıyorsanız versiyon tanımının altında "İkinci Sürüm" ve seri numarasının sonunda da "A" harfi bulunur.

6 Windows 2000**Türkçe Service Pack 1'i Yüklemek**

Windows 2000'in piyasaya sürülmesinden bu yana çok uzun bir süre geçmedi. Ancak Microsoft buna rağmen bir Service Pack hazırladı. Hem de Türkçe. Yeni eklentilerin bulunmadığını bu servis paketi sadece şu ana kadar karşılaşılan hataların çözümleri ve küçük iyileştirmelerden oluşuyor. Şu ana kadar Windows Update web sayfasını (Başlat/Windows Update) ziyaret etmeyenler Service Pack 1 ile tüm güncellemeleri tek bir seferde elde edebilirler.

"www.microsoft.com/windows2000/downloads/recommended/sp1/x86lang.asp" adresinden söz konusu servis paketinin dilini kullandı-

Büyük Paket: Windows 2000 için tüm servis paketini yüklemek isteyenler bilgisayarlarını saatlerce meşgul edebilirler.

ğınız işletim sistemine uygun olarak seçip indirebilirsiniz.

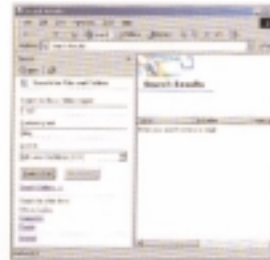
Windows 2000 Server için hazırlanan paket yaklaşık 87 Mbyte'lık boyutu ile en büyük paket olma özelliğini koruyor. Yani yüklenebilmesi için oldukça uzun süren bir internet bağlantısı gerekli. Küçük paketler halinde almak isteyenler ise Windows 2000'i bilgisayarlarına çoktan kurmuş olmalı. Çünkü browser Windows 2000 versiyonlarını taniyor (Server veya Professional) ve değiştireceği veya ekleyeceği dosyaları belirliyor.

Service Pack 1'in kaldırması da en azından kurulumu kadar basit: Service Pack 1 yükleme sırasında sisteminizin durumunu yedeklediği için kaldırıldığında bilgisayarınızın önceki durumunu geri yükleyebiliyor. Paketi denetim masası içerisindeki Program Ekle/Kaldır'ı aracını kullanarak kaldırabilirsiniz. Ya da yüklerden çeşitli parametreler kullanabildiğiniz komut satırını kullanarak da kaldırabilirsiniz. Ayrıntılı bilgi için Türkçe benî oku dosyasına "http://www.microsoft.com/windows2000/downloads/recommended/sp1/loc/readme_tr.htm" adresinden ulaşabilirsiniz.

7 Windows 2000**MP3 Aramak**

MP3 dosyalarının aranmasını Windows 2000 altında oldukça kolaylaştırabilirsiniz. Ancak bu fonksiyonun kullanılabilmesi için şarkıların ID3 Tag'lar ile tanımlanmış olması gereklidir. Eğer bu şart yerine getiriliyorsa Ara fonksiyonunu rahatlıkla kullanabilirsiniz. Başlat/Ara/Dosya ya da Klasör komutunu çalıştırın ve Konum başlığı altından MP3 klasörünüzü seçin. "Aşağıdaki ada sahip dosya ve klasörleri ara:" kutusuna "*.mp3" yazın ve hemen altında bulunan "İçerdiği metin:" kutusuna da sanatçının ismini girin.

Şimdi Ara düğmesine tıklayarak arama işlemini başlatın. Bunun sonucunda Windows aranan sanatçının tüm şarkılarını listeleyecektir. Ancak bazı hatalar olabilir: Yazım hataları veya ID3 Tag eksikliği nedeniyle bazı şarkılar tanınamayabilirler.

Windows 2000'de MP3 Dosyalarını sanatçı isimlerine göre aratabilirsiniz

8 Windows 2000**IP Numarasını Otomatik Atamak**

Bir ağ içerisindeki makinelerde sabit IP kullanılıyorsa, makinelerin de çok sık değiştirilmemesi gerekir. Aksi takdirde tüm IP ayarlarının yeniden yapılması gerekir ki bu da karışıklıklara neden olabilir. Eğer makinelerin değiştirilmesi gerekiyorsa da IP atama işleminin otomatik olarak yapılmasını sağlayabilirsiniz.

Windows 2000 Server'ın IP numaralarını kendisinin ataması için DHCP Server hizmetinin de yüklenmesi gereklidir. IP numaralarının istemcilere otomatik olarak atılmasını sağlayan DHCP hizmeti "Dynamic Host Configuration Protocol", yani Devingen Ana Makine İletişim Kuralları'nın kısaltmasıdır. Bu, basit TCP/IP ağ yapılandırmasını sağlayan, çakışmaları önleyen ve merkezi bir adres yığını aracılığıyla IP adreslerinin kullanımını sağlayan bu

hizmeti kurmak için denetim masasında bulunan Program Ekle/Kaldır simgesine iki kere ve ekrana gelen pencere üzerindeki Windows Bileşenleri Ekle/Kaldır düğmesine tıklayın. Ağ Hizmetleri ögesini seçin ve Ayrıntılar düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki "DHCP Protocol (Dynamic Host Configurati-

Otomatik Adres: Win 2000 sunucu ağ içerisindeki makinelerin IP adreslerini otomatik olarak atayabilir.

on Protocol)" seçeneğini işaretleyin ve Tamam düğmesine tıklayın.

Kullanılan sunucu sabit bir IP adresine sahip olmalı, ancak içerisinden istemcilerin IP numaralarının seçileceği bir IP numarası aralığını da DHCP içerisinde belirlemelisiniz. Önemli! Ayrıca Windows 98 istemcilerin de IP adreslerini otomatik olarak alacak şekilde ayarlanması gereklidir. Bunun için denetim masası içerisindeki Ağ simgesine ve bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki, bir ağ kartı ile ilişkili olan TCP/IP ögesine iki kere tıklayın.

Son olarak IP adresinin DHCP sunucu tarafından otomatik olarak alınması için IP Adresi kartı üzerinde bulunan "Otomatik olarak bir IP adresi al" seçeneğini işaretleyin.

9 Word 2000

Tablodaki İşlem Hatalarını Düzeltmek

Word 2000 açık bir şekilde hesaplama-larda sorun yaşıyor: Eğer bir yer işare-tindeki hesap tabloyu gösteriyor ve bu yer işareti tüm satırı kapatıyorsa, kulla-nılan formül yanlış bir sonuç verebilir. Eğer iki hücreden oluşan bir tablonun ilk hücresindeki yer işareti test1 olarak verildiyse, metin aracı sorun çıkaracak-tır. Örneğin hücreler 4 ve 6 değerlerine sahipler ve belgedeki bir sonraki parag-rafta yer işareti üç ile çarpan [test1*3] ifadesi mevcut. Bu işlem so-nucunda normalde 12 olması gereken sonuç 30 olarak ekrana gelecektir.

Neden: Eğer bir hücre için yer işareti tanımlarsanız, bu işaret tüm tabloyu kapsayacaktır. Eğer yer işareti bir for-mül alanı içerisinde kullanacak olursanız, Word tablo içerisinde kayıtlı olan

tüm değerleri toplayacak ve bunu işaret için değer olarak kullanacaktır.

Problemin ortaya çıkmasını engelle-mek için yer işaretini sadece hücrenin içeriğine atayın, hücrenin tümü için değil. Eğer hücre içeriklerinin değişme-sini veya eğer sadece bir hücreyi göstermek istiyorsanız, bu yeterli ola-caktır. Buna karşılık tablodaki birçok hücreye erişmek için tablonun tümüne bir yer işareti atayın. Bu durumda hü-creler söz konusu olacaktır. Bu aşağıdaki şekilde işler:

Fare imlecini tablo içerisinde her-hangi bir yere, örneğin "A1" hücresine yerleştirin. Daha sonra sırasıyla Tab-lo/Seç/Tablo ve Ekle/Yer İşareti komut-larını çalıştırın. Yer İşareti için örneğin Tablo1 gibi bir isim girin. Fare imlecini

daha sonra formülün bulunması gere-ken konuma taşıyın. Alan içeriğini gö-rüntülemek için [Ctrl]+[F9] tuş kom-binasyonunu uygulayın ve hücre işare-tini girin:

```
{=SUM{Metinİşaretismi{Hücreişareti}}}
```

Burada kullanılan örneğe göre kul-lanılacak formül aşağıdaki gibi görün-meli:

```
{=SUM(TABLO1 A1)*3}
```

Aynı tablodaki iki hücreyi toplamak için de aşağıdaki gibi bir formül kul-lanmalısınız:

```
{=SUM(TABLO1 A1) + SUM(TABLO1 B1)}
```

10 Excel 2000

Formdaki Yazı Tipi Büyüklüğünü Değiştirmek

Eğer aynı anda birden fazla program çalıştırdıysanız ve arka planda çalışan bir program bu esnada sizden bir cevap bekliyorsa, görev çubuğu üzerinde bu

programa ait olan düğme üç kere yanıp sönecektir.

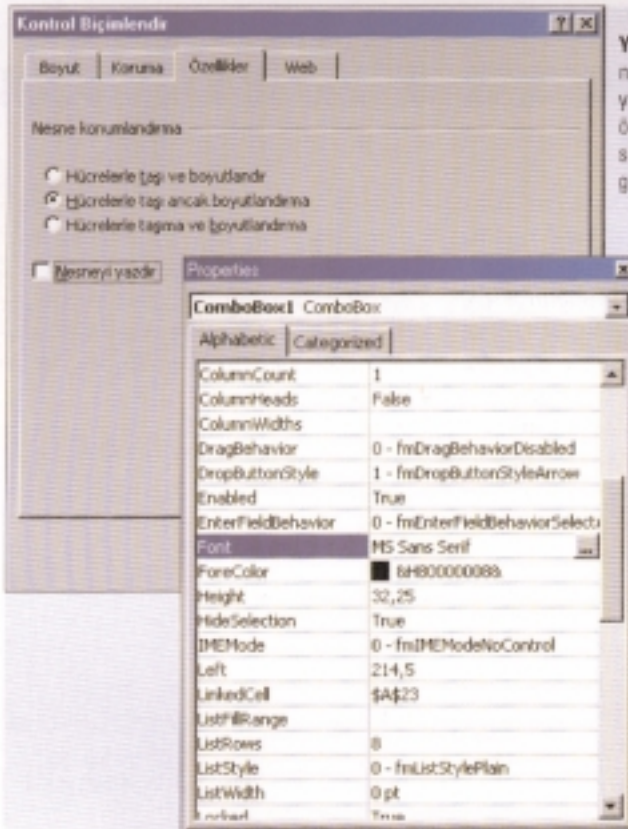
Düğme üç kere yanıp söndükten sonra ise program 200 saniye daha bek-

ler. Bu bekleme süresi sonunda arka planda sizden cevap bekleyen program otomatik olarak öne çıkacaktır. Söz ko-nusu bekleme süresi ve düğmenin uya-rı için yanıp sönmeye sıklığını Windows standart ayarlarını kullanarak değiştiren bir araç maalesef yoktur. Ancak eğer bu değerler sizin için önemliyse, Windows 2000 Kayıt Düzenleyicisi'nde değişiklik yaparak sizden cevap bek-le-yen programın istediğiniz gibi davran-masını sağlayabilirsiniz.

Başlat/Çalıştır/Regedt32/Tamam ko-mutunu kullanarak Windows 2000 Kayıt Düzenleyicisi'ni çalıştırın. Ekra-na gelen pencere üzerindeki "HKEY_CURRENT_USER \ Control Panel \ Desktop" anahtarını aktif hale getirin.

Bu anahtar altında REG_DWORD "ForegroundFlashCount" ve "ForeG-roundLockTimeout" adında iki değer bulunur.

Sırasıyla "3" ve "30d40" standart de-ğerlerine sahip olan bu girdilerden "Fo-reGroundFlashCount" görev çubuğu üzerindeki program düğmesinin kaç kere yanıp söneceğini, "ForeGround-LockTimeout" ise programın otomatik olarak öne geçmesi için beklemesi ge-reken süre bilgilerini tutar.

Yazdırma: Sadece seçili nesnenin içeriğinin yazdırılması için nesne özelliklerinden yazdır seçeneğinin iptal edilmesi gereklidir.

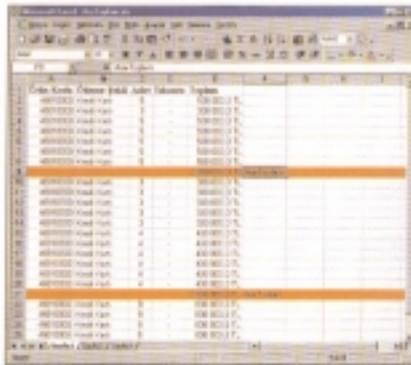
Değişken: VBA nesnesinin özellikler penceresini kullanarak Karma Kutu'nun yazı tipi büyüklüğünü değiştirebilirsiniz.

11 Excel 97/2000

Ara Toplamları Vurgulamak

Hazırladığınız Excel tablosu ile daha yüksek performansla çalışabilmek için ara toplamlar kullanıyorsunuz. Ancak tablodaki satır sayısı örneğin 8000 gibi bir rakama ulaştığında ara toplamların bulunduğu satırların koyu yazımları veya artımların renkli olmasının işlerinizi daha da kolaylaştıracağını fark ettiniz. Tabii ki bu satırları tek tek seçmek ve gerekli biçim değişikliklerini uygulamak oldukça zor olacaktır. Bu durumda size bir makro yardımcı olabilir.

Buradaki en büyük zorluk tablo içerisinde ara toplamların tutulduğu satırların bulunmasıdır. Çözüm: Tablo

Dikkat Çekici: Makro ara toplamları bulduktan sonra satırlar, dikkat çeksinler diye, çeşitli renklere boyanabilir.

içerisinde kaybolan bu satırların, "Ara-Toplam" açıklamaları ile tanımlanmış olmasıdır. Bu tanımlamayı makro da rahatlıkla tanıyacaktır.

İlk olarak, Araçlar/Makro/Makrolar komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki Makro Adı kutusuna makro ismi olarak "Vurgula" yazın ve Oluştur düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda açılan Visual Basic Düzenleyicisi penceresine aşağıdaki kaynak kodu girin.

```
Vurgula Makrosu Kaynak Kodu
Sub Vurgula()
Cells.Find(What:="Ara-Toplam", ->
After:=ActiveCell, ->
LookIn:=xlFormulas, ->
LookAt:=xlPart, SearchOrder:= ->
xlByRows, SearchDirection:= ->
xlNext, MatchCase:=False). ->
Activate
Do Until ActiveCell.Row < x
x = ActiveCell.Row
ActiveCell.EntireRow.Activate
Selection.Font.Bold = True
Cells(x + 1, 1).Activate
Cells.FindNext(After:= ->
ActiveCell).Activate
Loop
End Sub
```

Daha sonra File/Close and Return to Microsoft Excel komutunu çalıştırın.

Makronun çalışması: Makronun ilk satırında, "Ara-Toplam" ifadesinin aktif olan hücreden başlayarak, tablonun sonuna kadar aranacağı tanımlanıyor. Şayet arama sorgusu pozitif değer gönderirse, bu komut satırı ile ifadenin bulunduğu hücre aktif hale getirilir. Diğer satırlar ise tablonun sonuna erişilinceye kadar devam eden bir döngü içerisinde işleme sokuluyorlar. Makro sorguyu değerlendirmek için aktif satıra dikkat ediyor ve bunu işaretliyor. Bu noktada, seçili olan satır için değişik biçimlendirme işlemleri uygulayabilirsiniz. Makro, biçimlendirme işleminin ardından imleci bir sonraki satırın başına yerleştiriyor ve arama işlemine buradan devam ediyor.

Bu makroda kullanılan "Selection.Font.Bold=True" komut satırı ile yazı tipini kalın olarak değiştirmek yerine aşağıdaki ifadeyi kullanarak yazı rengini kırmızı olarak değiştirebilirsiniz.

Tamamlandıktan sonra tablonun başından bir hücre seçin ve Araçlar/Makro/Makrolar komutunu çalıştırın. Pencere üzerinden Vurgula makrosunu seçip Çalıştır düğmesine tıklayın.

12 Excel 2000

Sürpriz: Gizlenmiş Araba Yarışı

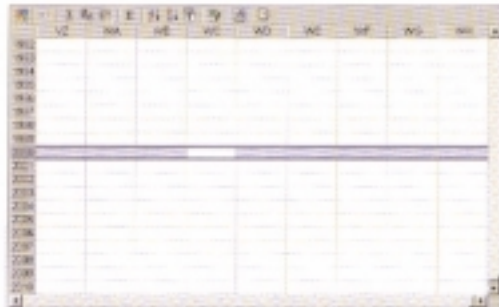
Excel 2000 sunduğu birçok işlevsel yeniliğin yanında oyun severler için bir tane de araba yarışı oyunu barındırıyor. Microsoft programcılarının sizler için hazırladığı ve Excel 2000 içerisine gizlediği bu oyuna ulaşabilmek için aşağıdaki işlemleri eksiksiz olarak yerine getirmelisiniz.

İlk olarak yeni, boş bir Excel 2000 çalışma sayfası oluşturun. Dosya/Web Sayfası Olarak Kaydet komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki şayet etkin değilse sırasıyla "Seçim: Sayfa" ve "Etkileşim Ekle" seçeneklerini işaretleyin. Web sayfası olarak kaydettiğiniz bu sayfayı Internet Explorer'ın 5 veya daha üstü versiyonlarını kullanarak açın. Tablonun iki bininci satırının solunda bulunan satır numarasına tıklayarak seçin.

Şimdi [Tab] tuşunu kullanarak tabloyu WC sütununa kadar hareket ettirin. WC sütunu ile 2000 numaralı satırın birleştiği hücrede [Ctrl]+[Shift]+[Alt] tuş kombinasyonunu uygulayın ve tuşları bırakmadan aynı anda Internet Explorer penceresinde görüntülenen Excel tablosunun sol üstünde bulunan Office simgesine tıklayın. Tüm işlemleri doğru olarak yerine getirdiyse araba yarışı başlamalı.

Oldukça eğlenceli olan bu araba yarışına ulaşmak için maalesef daha kolay bir yol mevcut değil. Yön tuşlarını kullanarak arabayı hareket ettirebileceğiniz, boşluk tuşunu kullanarak ateş edebileceğiniz ve hava karardığında [H] tuşunu kullanarak farlarınızı yakabileceğiniz

oyunun amacı Microsoft Office Web bileşenlerini geliştiren programcıları Seattle karayolunda yakalamak ve yok etmek. Microsoft programlarıyla devamlı çalışmaktan gına getiren ve oyunun yasak olduğu işyerlerinde çalışanlar için hoş bir sürpriz...

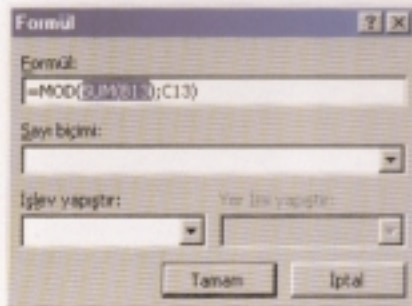

Dolambaçlı: Kullanıcılar, Microsoft geliştiricilerinin hazırladıkları sürprize ulaşabilmek için gerekli şartları yerine getirmeliler.

13 Word

Hesap Formüllerindeki Yazım Hatalarını Önlemek

Eğer bir tablo içerisinde çeşitli hesaplar yapmak isterseniz, Word tuhaf davranışlar sergileyerek, hata verebilir. Kullanıcı oluşturduğu tablo içerisinde işlem yapmak için Tablo/Formül komutu ile ekrana gelen pencere üzerindeki İşlev Yapıştır açılır listesinde bir fonksiyon

Hileli: Formüllerdeki hücre tanımlamaları genellikle hataya neden olurlar. Bunu engellemek için ilk parametreyi açıkça okutmalısınız.

arar ve bunun bir hücre içerisine yerleştirir. Eğer bu fonksiyon içerisinden başka bir hücre adresine erişmek istenirse, Word Formül penceresinin kapatılması sonrasında yazım hatası verecektir. Söz konusu hata, örneğin "={INT(B10/C10)}" alanı fonksiyon yazı dizimine uygun olarak yazılmış olmasına rağmen ekrana gelebilir. Word'ün belirli sayıdaki parametreye (verilerin tanınması için x,y,z) ihtiyaç duyan tüm matematiksel formülleri, eğer x,y,z parametreleri için örneğin "A1" biçiminde hücre adresleri girilecek olursa ekrana hata mesajı yazdıracaklardır.

Ancak söz konusu yazım hatası rahatlıkla ortadan kaldırılabilir: Word'ün ilk parametre için hücre adreslerini okumasını mecbur kılın. Bunu da SUM() fonksiyonunu kullanarak sağlayabilirsiniz. Bu durumda yukarıda verilen örnek aşağıdaki gibi görünmelidir:

{=INT(SUM(B10)/C10)}

Tablo içerisinde alanı ve hata mesajı vermeden doğru sonucu görüntüleyen doğru yazım şeklini bulabilirsiniz.

ABS(x)	{=ABS(SUM(B3))}
AND(x;y)	{=AND(SUM(B4);C4)}
AVERAGE()	{=AVERAGE(B5:C5)}
COUNT()	{=COUNT(B6:D6)}
DEFINED(x)	{=DEFINED(SUM(B7))}
IF(x;y;z)	{=IF(B9>1;-1;0)}
INT(x)	{=INT(SUM(B10)/C10)}
MAX()	{=MAX(B11:D11)}
MIN()	{=MIN(B12:D12)}
MOD(x;y)	{=MOD(SUM(B13);C13)}
NOT(x)	{=NOT(SUM(B14))}
OR(x;y)	{=OR(SUM(B15);C15)}
PRODUCT()	{=PRODUCT(B16:D16)}
ROUND(x;y)	{=ROUND(SUM(B17);C17)}
SIGN(x)	{=SIGN(SUM(B18))}
SUM()	{=SUM(B19:D19)}

14 Word 97

Yazı Standartlarını Yeniden Belirlemek

Eğer Word'ü yeni bir belge ile başlatır veya benzer şekilde yeni bir belge oluşturursanız, devamlı sabit olarak önceden belirlenmiş bir yazı tipi (Standart: Times New Roman) ve bunun için kullanılan yazı büyüklüğüne (Standart: 12 Nokta) sahip olursunuz.

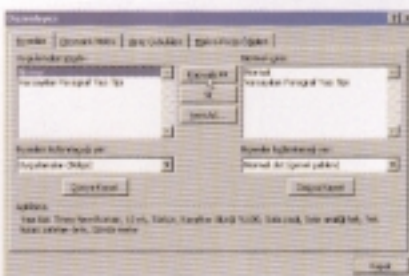
Ancak birçok kullanıcı yazı tipi olarak Arial veya daha farklı fontlarla çalışırlar.

Bu temel ayarları değiştirerek, Word belgelerinin kendi istediğiniz biçimleri kullanarak açılması için aşağıdaki işlemleri yerine getirmelisiniz: İlk olarak Biçim/Biçem komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki Biçemler listesinden Normal'i seçtikten sonra alt tarafta bulunan Değiştir düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana üzerindeki Biçem düğmesine tıklamanız ve açılan nesne menüsündeki Yazı Tipi komutunu çalıştırmanız gereken bir pencere ekrana gelecektir. Artık bu pencere üzerinden Word belgelerinde standart olarak kullanılmasını istediğiniz yazı tipi ve büyüklüğünü belirleyebilirsiniz.

Yaptığınız değişikliklerin uygulanması için son olarak Tamam düğmesine tıklayın.

Şu an için belgeye özel olan bu ayarların Word'ün bir sonraki açılışında da yeni belgeye uygulanabilmesi için Biçem penceresi üzerindeki Düzenleyici düğmesine tıklayın ve etkin belgede kullanılan Normal isimli şablonu sol taraftaki listeden NORMAL.DOT şablonu üzerine kopyalayın. Bu şablonu sağ taraftaki liste içerisinde bulabilirsiniz.

Bunun için söz konusu liste öğesini seçin ve Kopyala düğmesine tıklayın.

Standart Ayarlar: Şablondaki değişikliklerin yeni belge için de kullanılabilmesi için bunu NORMAL.DOT dosyasına kopyalamalısınız.

15 StarWriter

Resim Okuma Hatası

Diyelim ki StarWriter kullanarak hazırladığınız ödevi son bir kez kontrol edip teslim etmek istiyorsunuz. Eyvahl! Bin bir zahmetle yerleştirdiğiniz resimlerin yerinde Read Error yazan boş bir kutu görmek kimin hoşuna gider? Bu sorun, kullandığınız resimleri belgeye bağladığınız ve daha sonra başka bir konuma taşıdığınız veya sildiğiniz anlamına geliyor. Bu tür bir durumla karşılaşmak için resimleri belgeye eklemeniz, yani metin ve resim dosyalarını beraber kaydetmeniz gerekir.

Eğer bir resim eklemek isterseniz, Insert/Picture/From File komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencereyi kullanarak istediğiniz resmi seçin. Bu esnada Link seçeneği işaretli olmamalıdır. Aksi takdirde dosya içerisine resmin kendisi değil, sadece saklandığı konum kaydedilir. Dosyayı seçtikten sonra Open düğmesine tıklayacak olursanız, resim StarWriter belgesine eklenecek ve beraber kaydedilecektir. Ancak bu yöntemin dezavantajı eklenen her yeni resimle dosyanın daha da büyümesi ve buna bağlı olarak daha yavaş çalışmasıdır.

Formlarda Otomatik Tarih Biçimlendirmesini Engellemek

Excel'de en sık karşılaşılan sorunlardan biri, aslında veri girişini kolaylaştırmak amacıyla kullanılan otomatik biçimlendirme fonksiyonundan kaynaklanmaktadır. Örneğin hazırladığınız korunmuş bir tablo içerisinde kullanılan ondalık değerleri virgül ile belirtmiş olabilirsiniz. Ancak bu tablo içerisine ondalık değer girerken yanlışlıkla virgül yerine nokta kullanacak olursanız, Excel girdiğiniz bu ondalık değeri otomatik olarak tarih biçiminde görüntüleyecektir.

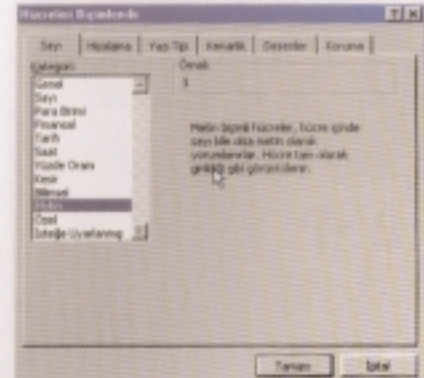
Söz konusu sorunun nedeni Excel fonksiyonlarının gerektiği şekilde kullanılmamasıdır. Hücreler için özellikle bir biçim belirlemediğiniz sürece Excel, bu hücreleri standart biçiminde koruyacak ve bunun sonucunda örneğin tarih verilerini kendisi otomatik olarak tanımlayacak ve biçimlendirecektir. Bu sorunu engellemek için hücrelerde görüntülenmesini istediğiniz veri biçimi-

ni önceden belirlemelisiniz. Tarih girdileri kendi içerisinde sayı olarak saklanacakları için takip eden bir sayı eklenmesi biçiminde herhangi bir değişikliğe neden olmayacaktır. Bunun yerine hiç beklemediğiniz sayı değerleri ile karşılaşabilirsiniz.

Formlarınızın görüntülenmesi esnasında veri giriş alanları için gerekli sayı biçimlerini belirleyin. Bunun için ilk olarak söz konusu hücreyi seçin ve Biçim/Hücreler komutunu çalıştırın. Sayılar kartını aktif hale getirin ve Kategoriler listesinden sayıyı seçin. Buradan ondalık basamak sayısını seçin ve pencereyi Tamam düğmesine tıklayarak kapatın.

Şayet önceden tanımlanmış bu sayı biçimlerini kullanmak istemiyorsanız, biçim olarak "Metin" kategorisini de seçebilirsiniz. Excel, bu durumda tüm girdileri değiştirmeden görüntüleyecektir. Ancak bu metin değeri ile işlem

yapmadan önce ilk olarak "SAYIYAÇEVİR" fonksiyonunu kullanarak sayı değerine dönüştürmelisiniz. Excel'in bu dönüşümü otomatik olarak yerine getirebilmesine rağmen, bu kullanım şekli ile muhtemel hata mesajlarını engelleyebilirsiniz.

Biçimsiz: Metin Biçimi tüm girdileri değiştirmeden görüntüler ve yanlış gösterimleri engeller.

E-posta Adresleri Yedeklemek ve Geri Yükleme

Eski Navigator versiyonlarındaki Bookmark ve e-posta adreslerini yedekleme veya geri yükleme alışkanlıklarını Communicator 4.7 versiyonuna taşıyanlar bir sürprizle karşılaşabilirler. Çünkü Netscape Communicator 4.7 versiyonunda biraz değişiklik var. Örneğin e-posta adreslerini ve diğer kişi bilgilerini bir fiş üzerinde kaydedebilirsiniz. Kayıt işleminin bu şekilde gerçek-

leşebilmesi için de Netscape yeni dosya sistemi kullanıyor: E-posta adresleriniz bu versiyonda bir NA2 dosyasına kaydediliyor.

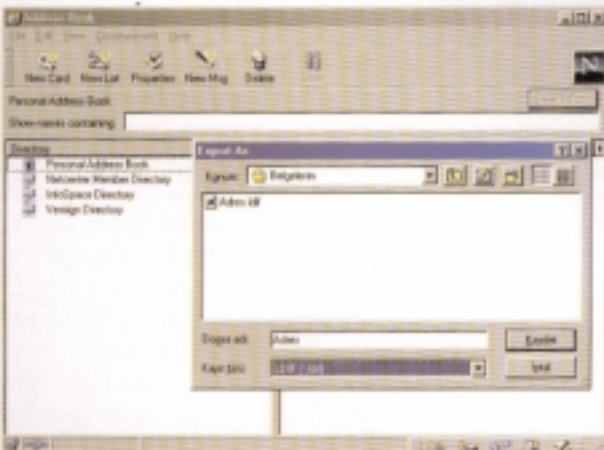
Eğer gezgin penceresinde C:\Program Files\Netscape\Users klasörünü açacak ve burada bulunan kullanıcı profil alt klasörlerine bakacak olursanız bu dosyayı bulabilirsiniz. Bu klasörler içerisinde kişi bilgilerinin saklandığı bir çok NA2 dosyası bulabilirsiniz. Sizin e-posta adresleriniz ise PAB.NA2 dosyasında saklanır ve eğer adreslerin yedeğini almak isterseniz bu dosyayı kullanabilirsiniz.

Ancak bu işlemi Netscape Messenger Export programı yardımıyla daha rahat yapabilirsiniz: Bunun için ilk olarak adres defteri ayarlarınıza ulaşmak için Com-

municator/Address Book komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencerenin sol tarafındaki listeden Personal Address Book ögesini seçin ve File/Export komutunu çalıştırın. Export As penceresindeki Kayıt Türü alanından değiş tokuş biçimi olarak LDIF'i seçin ve oluşturacağınız export dosyası için bir isim girin. Tamam düğmesine tıklayarak dosyayı daha güvenli olması için başka bir sabit diske veya boyutuna göre bir diskete kaydedin.

İleride Netscape Messenger'ın import programını da benzer şekilde ilk olarak adres defteri ayarlarını (adres defterine ulaşmak için Communicator penceresinde [Ctrl]+[Shift]+[2] tuş kombinasyonunu kullanabilirsiniz) açın ve daha sonra File/Import komutunu çalıştırın.

Bu import programı veri kaynağı olarak Communicator Address Book, yani NA2 ve HTML dosyalarının haricinde Eudora veya Outlook gibi farklı programların export biçimlerini ve tabii ki LDIF değiş tokuş biçimini de destekliyor.

Biçimlendirilmiş: LDIF değiş tokuş biçimini adres defterlerini rahat bir şekilde yedeklemek ve geri yüklemek için kullanabilirsiniz.

18 Outlook

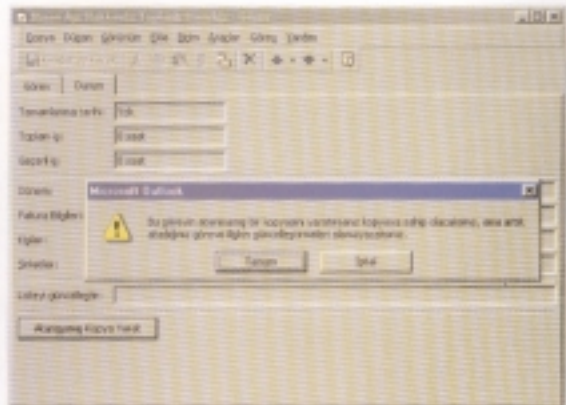
Henüz Atanmış Görevi Bir Başkasına Vermek

Outlook altında hazırlanan görevler araç çubuğu üzerinde bulunan Görev Ata düğmesi kullanılarak başka bir çalışana havale edilebilir. Bir görevi havale eden kişi, artık bu görev üzerinde yetkili değildir. Bu kişi ancak görevin durumu hakkında bilgilendirilmek üzere güncelleme iletileri elde edebilir.

Bir görevi atayan kişiler kendi görev listelerinde sadece güncel kopya üzerinde çalışabilirler ve bir sonraki adım için Durum Raporları gönderebilirler. Eğer atanan bir görevi bir başka kişiye daha göndermek isterseniz, görevin bir kopyasına sahip olmalısınız. Bunun için ilk olarak söz konusu görevi, görev

bloğu içerisinde görüntüleyin ve Durum kartını aktif hale getirin. Daha sonra bu kart üzerinde bulunan "Atanmamış Kopya Yarat" düğmesine tıklayın ve Tamam düğmesine tıklayarak işlemi onaylayın. Bu işlem sonrasında söz konusu görevi bir başkasına daha gönderebilirsiniz.

Yeni atanan bu görev alıcının posta kutusu içerisinde görünecektir. Eski düzenlemeyi ise silebilirsiniz.

Atama: Eğer henüz atanmış olduğunuz bir Outlook görevini bir başka kişiye havale etmek isterseniz, ilk olarak özel bir kopya oluşturmalsınız.

19 Outlook

E-posta Güvenlik Güncellemesini Kapatmak

Özellikle e-postalar ile yayılan virüslerin artmasıyla Outlook güvenlik güncellemesi en önemli güncellemelerden biri haline geldi. Ancak güvenlik güncellemesinin yüklü olduğu sistemlerde Outlook, EXE uzantılı bir dosyanın eklendiği e-postaları engeller. Şayet Outlook 2000 SR1 ve güvenlik güncellemesini yüklediyseniz, Microsoft'tan yapılan açıklamaya göre EXE dosyaları gibi birinci derece güvenlik önlemine sahip olan dosyaları doğrudan doğruya e-posta eklentisi olarak kullanamazsınız. Microsoft, bu durumda söz konusu dosyaların sıkıştırılarak ZIP halinde kullanılmasını öneriyor.

Gerekirse e-posta eklentileri için güvenlik güncellemesini, kurulduktan sonra da etkisiz hale getirebilirsiniz. Bunun için ilk olarak Kayıt Düzenleyi-

cisi penceresini açın ve burada bulunan "HKEY_LOCAL_MACHINE\Software\Microsoft\Office\Outlook" anahtarını etkin hale getirin. Şayet burada "Outlook" anahtarı mevcut değilse, farelin sağ düğmesini kullanarak "Office" anahtarı üzerine tıklayın ve açılan nesne menüsü üzerinde Yeni/Tuş komutunu çalıştırın.

Bu yeni anahtara isim olarak "Outlook" girdikten sonra [Enter] tuşuna basın. Daha sonra "Outlook" anahtarını üzerine tıklayarak açın ve Düzen/Yeni/DWORD Değeri komutunu çalıştırın. Bu yeni değere isim olarak "OldAttachmentDialog" verin ve [Enter] düğmesine tıklayın. Daha sonra "OldAttachmentDialog" değerine iki kere tıklayın ve Değer Verisi kutusuna "1" yazdıktan sonra Tamam düğmesine tıklayarak yaptığınız değişiklikleri onaylayın. Kayıt Düzenleyicisi'ni kapattığınız andan itibaren söz konusu güvenlik önlemi uygulanmayacaktır. Eğer bu girdinin değerini "0" olarak değiştirecek veya girdiyi silecek olursanız güvenlik yaması tekrar etkin olacaktır.

Outlook 2000, 98 veya 97 ve eski güvenlik yamalı kullanıcılarına ise daha basit bir hile yardımcı olabilir: E-posta eklentisini doğrudan çağırarak yerine, ilk önce sabit diske kaydedin. Farelin sağ düğmesini kullanarak eklenti üzerine tıklayın ve nesne menüsü

üzerindeki yerel diske kaydet komutunu çalıştırın.

Ancak bu durumda Outlook virüslü bir eklenti içerisinde virüs bulamaz. Eğer virüs içeren bir dosyayı kaydeder ve daha sonra bunu çalıştıracak olursanız bilgisayarınıza virüs bulaştırabilirsiniz. Bu nedenle siz açmadan veya çalıştırmadan önce iletilerinizi ve eklentilerini gözetim altında tutan bir anti-virüs programının kurulu olmasında fayda vardır.

20 StarOffice

Ağ Üzerinden Çalışmak

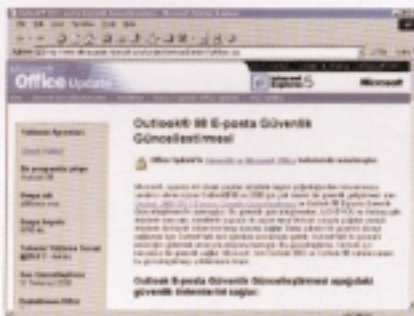
StarOffice sunucu kurulumu temelde kullanıcı kurumlarına hizmet ettiği için sadece bir ağ kurulumu, ağ üzerinden çoklu çalışma için yeterli olmayacaktır. Ancak ilk olarak ağ kurulumunun yapılması gereklidir. Solaris ve Linux kurulumlarına aşağıdaki komutu kullanmalısınız:

```
./setup -net
```

Windows için:

```
Setup -net
```

Şayet sisteme kullanıcı olarak bağlanacak olursanız ağ kurulumunun setup programı kullanıcı kurulum işlemini otomatik olarak başlatacaktır.

Güvenlik Altında: E-posta eklentileri için güvenlik güncellemesi çalıştırılabilir dosya eklentilerinin Outlook'tan dolaysızca açılmalarını engeller.

21 Access

Word Şablonlarını Rapora Entegre Etmek

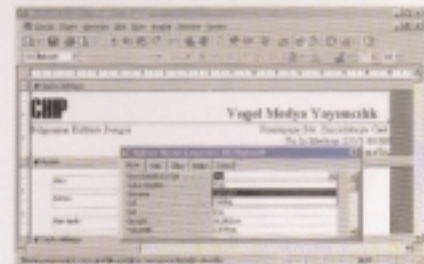
Kimse bir işi kendiliginden sevecek iki kere yapmaz. Ancak bir çok programda bu tür bir sorunla karşılaşıldığı bir gerçektir: Örneğin Word altında çok güzel bir mektup başı tasarladınız ve aynı başlığa Access altında hazırladığınız raporlarda da ihtiyaç duydunuz. Word dokümanını yeniden oluşturmaya çalışanlar, aynı işlemi iki kere yapmak zorunda kalırlar. Çözüm: Word dokümanlarınızı basit bir şekilde Access raporlarına ekleyin.

Eğer bir Word dosyasındaki mektup başlığını, Access altında rapor başlığı olarak kullanmak istiyorsanız, ilk olarak sadece mektup başlığının bulunduğu bir Word dokümanı oluşturunuz.

Daha sonra Access'i başlatın ve mektup başlığını kullanmak istediğiniz raporu açın. Raporun başlık alanına tıklayın ve Ekle/Nesne komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekrana gelen Nesne Ekle penceresi üzerindeki Dosyadan Yarat seçeneğini tıklayın ve Gözet düğmesini kullanarak sadece mektup başlığının bulunduğu Word dokümanının yerini gösterin. Bu işlem sonunda Access Word dokümanını OLE nesnesi olarak rapor başlığına ekleyecektir.

Ayrına ne sayfa üst bilgisi ne de alt bilgisinin Access içerisinde görüldüğüne dikkat edin. Mektup başlığının durumunda gerekirse başlık metnini doküman içerisine kopyalayabilirsiniz. Bu-

nun haricinde biçim özelliği olan OLE nesnesinin "Boyutlandırma Kipi"ni de Kırp olarak seçmelisiniz. Aksi takdirde Genişlet ve Yaklaş seçenekleri dokümanın görüntüsünü olumsuz etkiler.

Ödünç: Access raporundaki Word belgesi
metin biçimlendirme işlerinizi kolaylaştırır.
Bunu Word altında rahatlıkla yapabilirsiniz.

22 Norton Antivirüs 2000

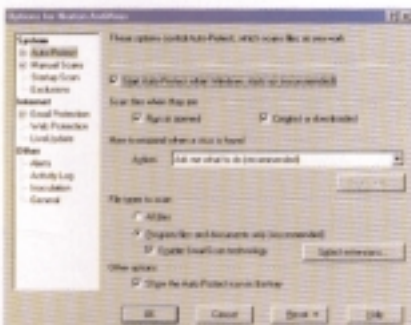
Auto Protect Fonksiyonunu Kapatmak

Şayet Office 2000 kullandığınız sisteminize Norton Antivirüs 2000'i kuracak olursanız, her Office belgesi, açılışta otomatik olarak virüse karşı taramacaktır. Bazen oldukça sıkıcı olabilen bu işlemin nedeni kurulum sonrasında Windows'un her açılışında Norton Antivirüs 2000'in Auto Protect fonksiyonunun çalışmasıdır. Bu fonksiyon dosyaları arka planda devamlı otomatik olarak virüs taramasından geçirmektedir. Bu işlem dosya indirilmesinde, açılmasında, oluşturulmasında, değiştirilmesinde (Sadece NT'de) veya kullanıldığında gerçekleşir ve sizi virüslere karşı korur. Bu sayede gerçekten güvende olmanın bedeli ise dosya açma, kapama veya kaydetme gibi işlemlerin alışıldandan daha uzun sürmeleridir.

Şayet bu fonksiyonu kullanmak yerine zamandan tasarruf etmek istiyorsanız Auto Protect'i kapatabilirsiniz. Bunun için görev çubuğu üzerinde bulunan Norton Antivirüs'e ait küçük bilgisayar simgesine farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve "Disable Autoprotect" komutunu çalıştırın. Alternatif olarak Norton Antivirüs 2000 penceresindeki System Status düğmesine tıklayın ve pencerenin sağ tarafındaki listeden Real Time Scanning (Auto Protect) ögesine iki kere tıklayarak "disabled" olmasını, yani artık kullanılmamasını sağlayın.

Eğer Auto Protect seçeneğini kapatırsanız, söz konusu fonksiyonu istediğiniz zaman aynı yerden, aynı şekilde yeniden çalıştırabilirsiniz.

Ancak şu ana kadar yapılanlar, Auto Protect'in sadece etkin Windows oturumunda kapatılmasında kullanılıyor. Şayet bu fonksiyonun her Windows açılışında çalıştırılmasını istemiyorsanız Norton Antivirüs penceresinde Options düğmesine ve bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki listede bulunan Auto Protect ögesine tıklayın. Auto Protect fonksiyonunu devamlı olarak kapatmak içinse "Start Auto-Protect when Windows starts up (recommended)" seçeneğindeki işareti kaldırın.

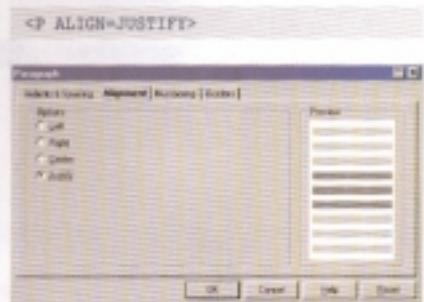

Güvenli: Norton Antivirüs, Auto Protect fonksiyonunu Windows açılışında standart olarak çalıştırır.

23 Star Office 5.x

HTML Dosyalarında İki Yandan

HTML belgelerinin StarOffice altında düzenlenmesi esnasında Justify (İki Yandan) düğmesi araç çubuğunda bulunmaz. İki Yandan özelliğini buna rağmen kullanmak isterseniz ilk olarak metni seçin. Farenin sağ düğmesini kullanarak üzerine tıklayın ve paragraf komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekran gelen pencere üzerindeki alignment (hizalama) kartını aktif hale getirin. Burada bulunan Justify (iki yandan) seçeneğini işaretleyerek paragrafı iki yana yaslayabilirsiniz. Aynı işlemi aşağıdaki komut satırı yardımıyla doğrudan doğruya HTML kodunu kullanarak yerine getirebilirsiniz:

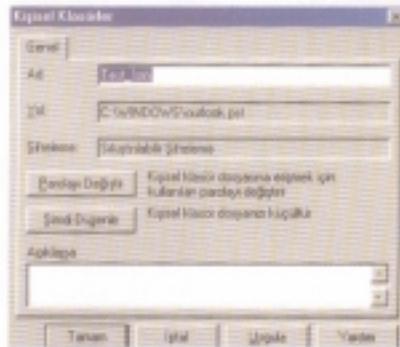
Biçim Sorusu: Justify düğmesi olmamasına rağmen HTML dosyalarındaki paragrafları iki yana yaslayabilirsiniz.

24 Outlook

Farklı Kişisel Klasörleri Ayırt Etmek

Sisteminizde çıkan sorundan sonra kaybettiğiniz Outlook kişiler bilgilerini geri almak için yakın bir arkadaşınızın PST dosyasını kişisel klasör olarak kendi Outlookunuza bağdaştırdınız. Ancak bu işlem sonrasında Hizmetler penceresinde iki tane Kişisel Klasörler ögesi bulunduğu için kendi dosyasınız ile arkadaşınızın dosyasını ayırt etmekte zorlanabilirsiniz.

Kendi standart klasörünüzü sonradan eklediğiniz klasörden ayırt edebilmek için klasörlerden birinin ismini geçici olarak değiştirmelisiniz. Bunun için Araçlar/Hizmetler komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerin-

Gizlenmiş: Sonradan eklenen PST dosyasını, ona atanan özel bir isimle ayırt edebilirsiniz.

deki listede aynı olan iki "Kişisel Klasör" girdisinden birini seçin. Daha son-

ra Özellikler düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki Ad kısmına, seçili olan klasörün adını değiştirmek için herhangi bir isim girin.

Aynı pencere üzerinde bulunan Yol ifadesi ile de bu klasörün, bir tanıdığınıza ait daha sonradan aldığınız PST dosyası olup olmadığını ayırt edebilirsiniz. Yaptığınız isim değişikliğini Tamam düğmesine tıklayarak onayladıktan sonra Outlook söz konusu klasörü hem Outlook çubuğu üzerinde hem de Hizmetler penceresinde, klasörleri ayırt etmenizi kolaylaştıracak şekilde yeni ismi ile görüntüler.

25 Outlook 98

Genelgeler için Dağıtım Listesi Oluşturmak

Üyesi olduğunuz bir topluluğun buluşma veya en yakın arkadaşınızın düğün davetiyelerinin yaklaşık 800 kişiye göndermeniz istenirse ne yaparsınız? Adreslerin hepsini tek tek girmek, iletileri tek tek göndermek oldukça zahmetli ve vakit alan bir işlem olacaktır. Ancak Outlook kullanıyorsanız, durum değişir. Outlook bu tür durumlarda kullanılmak üzere kişisel dağıtım listeleri sunar. Bunlar, bir e-posta göndermek üzere seçebileceğiniz posta adresi gruplarıdır.

Dağıtım listeleri ile çalışabilmek için kişisel adres defterinin aktif olması gereklidir. Bunun için Outlook penceresinde Araçlar/Hizmetler komutunu çalıştırın. Şayet ekrana gelen pencere üzerindeki listede Kişisel Adres Defteri isminde bir girdi bulunmuyorsa Ekle düğmesine tıklayın, söz konusu ögeyi

seçin ve oluşturulması için Tamam düğmesine tıklayın. Outlook'u yeniden başlatın.

Daha sonra dağıtım listesini oluşturun: İlk olarak posta adreslerini ekleyin. Bunun için Araçlar/Adres Defteri komutunu çalıştırın. Adres defterine bilgi girmek için Dosya/Yeni Girdi komutunu kullanabilirsiniz. Eğer farklı adres defterleri ile çalışıyorsanız, Yeni Girdi penceresi üzerinde, "Bu girdinin yerleştirileceği yer" başlığı altında bulunan Buraya açılır listesinde istediğiniz defterin seçili olmasına dikkat edin.

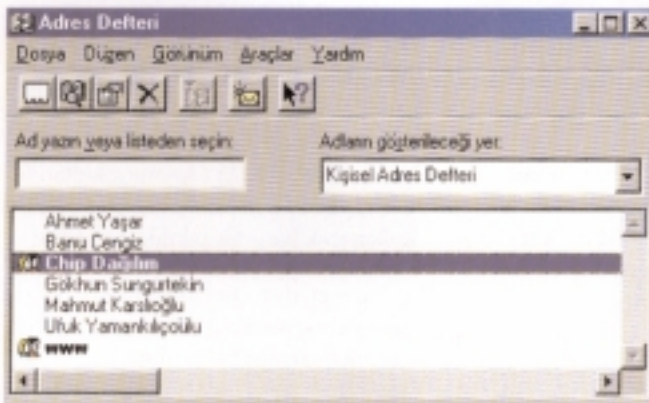
Artık dağıtım listesini oluşturmak için Adres Defteri penceresinde Dosya/Yeni Girdi komutunu çalıştırın. Buraya alanından Kişisel Adres Defteri ögesini seçin, pencerenin üstünden bulunan "Girdi türünü seçin:" listesinden Kişisel Dağıtım Listesi ögesini seçin ve

Tamam düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki Ad kutusuna dağıtım için bir isim girin ve Üye Ekle/Kaldır düğmesine tıklayın. Şimdi sanki yazdığınız bir ileti için alıcı belirtiyormuş gibi dağıtım listenize yeni üyeler ekleyebilirsiniz. Değişiklikleri Tamam düğmesine tıklayarak onaylayın.

Bir iletiyi direkt olarak Word'den göndermek için mektubu hazırlayın ve Dosya/Gönder/Posta Alıcısı'na komutunu çalıştırın.

Bunun sonucunda Kime kutusuna tıklamanız gereken bir Outlook ileti penceresi ekrana gelecektir. Adları Seç penceresi üzerindeki "Adların gösterileceği yer" açılır listesindeki Kişisel Adres Defteri ögesini seçin ve bunun altında bulunan dağıtım listesine iki kere tıklayın. Outlook bu işlemler sonucunda eklenti olarak söz konusu Word belgesine sahip olan bir iletiyi dağıtım listesi içindeki tüm alıcılara gönderecektir.

Bu iletinin eklentisi olan Word belgesini okuyabilmek için tüm alıcılar Word'e ihtiyaç duyacaklardır. Şayet bundan emin değilseniz Outlook penceresinde Dosya/Yeni/İleti komutunu çalıştırın ve belgeyi pano üzerinden iletiiye yapıştırın. Ancak bu esnada metin biçimlendirme özelliklerinden pek çoğunun kaybedileceğini de unutmayın.

Çoklu Hedef: Outlook adres defterindeki kişisel dağıtım listelerini isimlerinin koyu yazılması ve farklı simgelerinden ayırt edebilirsiniz.

26 Internet Explorer 5

İçerik Danışmanı Ayarları

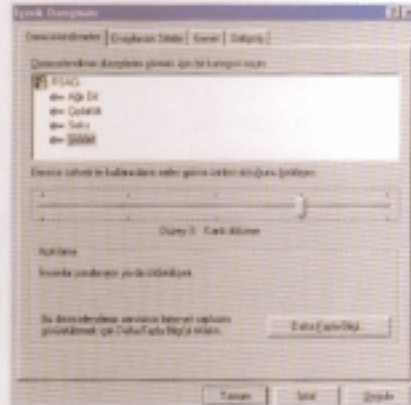
Bir programın sürüm güncellemesi kullanıcılar için genellikle yeni sorunlar anlamına gelir, ancak bunların nedeni büyük bir ihtimalle yeni versiyon özelliklerinin tam olarak bilinmemesinden kaynaklanır. Örneğin Internet Explorer 5 yüklendikten sonra her işlem için yönetici parolası isteyebilir. Bir süre sonra oldukça sıkıcı bir hal alan bu sorunun nedeni büyük bir ihtimalle etkinleştirilmiş olan içerik danışmanıdır. İçerik danışmanı normalde istenmeyen sayfaların süzülerek görüntülenmesinde yardımcı olur. Bu nedenle Internet Explorer bu tür sayfaların görüntülenebilmesi için yönetici parolasının girilmesini ister.

İçerik danışmanını devre dışı bırakmak için Araçlar/Internet Seçenekleri komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki İçerik kartını etkin hale getirin. Burada İçerik Danışmanı başlığı altında bulunan Devreden Çıkar düğmesine tıklayın ve bu işlemi yönetici parolasını girerek onaylayın.

Eğer içerik danışmanını buna rağmen kullanmak istiyorsanız danışman ayarlarını çalışma şeklinize uygun olarak değiştirmelisiniz. Bu işlem için de

Internet Seçenekleri penceresindeki İçerik kartını etkin hale getirmelisiniz. Bu sefer İçerik Danışmanı başlığı altında bulunan Ayarlar düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda üzerinden tüm içerik süzme kriterlerini belirleyebileceğiniz bir İçerik Danışmanı penceresi ekrana gelecektir.

İlk olarak bu pencere üzerindeki Derecelendirmeler kartını kullanarak In-

İçerik Danışmanı: Örneğin çocuklarınızın görmesini istemediğiniz siteleri kendiniz belirleyebilir veya sitelerin görüntülenmeden önce belirli kriterler çerçevesinde incelenmesini sağlayabilirsiniz.

ternet Explorer'ın hangi kategorideki şüpheli içeriklerin hangi derecede süzülceğini belirlemelisiniz. Burada bulunan Ağır Dil, Çıplaklık, Seks, Şiddet kategorilerindeki derecelendirmeleri pencerenin altındaki kaydırma çubuğunu kullanarak dört düzey üzerinden belirleyebilirsiniz.

Internet Explorer'ın internet sayfalarının süzülmesi fonksiyonu üçüncü derece programcılarının filtre sistemlerine dayanır. Bunlar devamlı olarak sınıflandırılmayan siteleri ziyaret ederler. Genel kartı üzerinden Internet Explorer'ın sınıflandırılmayan sayfalar karşısında nasıl davranacağını belirleyebilirsiniz. Internet Explorer'ın sınıflandırılmamış sayfaları süzmesi için "Kullanıcılar derecelendirmesi olmayan siteleri görüntüleyebilirler" seçeneğini etkin hale getirin. Internet Explorer aksi takdirde söz konusu sayfaların görüntülenmesi için yönetici parolasının onaylanmasını isteyecektir.

Söz konusu seçeneğin altındaki işaret kutusundaki işaretin kaldırılması ile derecelendirilmeyen sayfaların, yönetici parolası girilmesine rağmen gösterilmesi engellenebilir.

27 Netscape Navigator

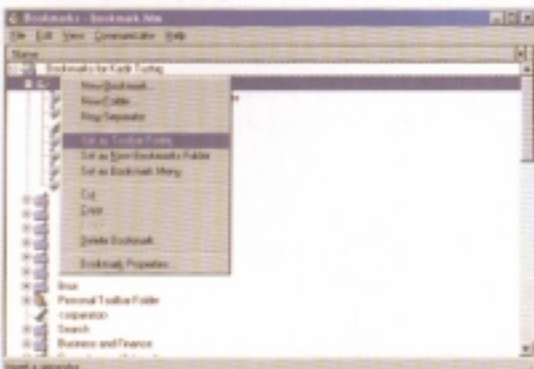
Bookmark'lara Hızlı Erişim

Netscape Navigator altında belirli web sayfalarına hızlı bir şekilde erişmek için View/Show/Personal Toolbar komutunu kullanarak Browser penceresinde bir araç çubuğunun görüntülenmesini sağlayabilirsiniz. Böylece istediğiniz bir bağlantıyı Bookmark düğmesini kulla-

narak aramak yerine aradığınız web sayfasına tek tıklama ile ulaşabilirsiniz.

Bir klasörü ayrı bir araç çubuğu oluşturmak üzere hazırlamak için Bookmark/Edit Bookmark komutunu çalıştırın. Farenin sağ düğmesini kullanarak istediğiniz klasöre tıklayın ve açılan nesne menüsü üzerindeki Set As Toolbar komutunu çalıştırın.

Bu işlem, eğer örneğin bir sürücü arayacak veya hisse senetlerinizi güncellemek isterseniz kullanışlı olacaktır. Daha sonra bu kategoriye, yani araç çubuğu olarak ayarladığınız klasörü işlerinizi hızlandırmak için geçici olarak Bookmark araç çubuğu üzerine yerleştirin.

Hızlı: Kişisel bir araç çubuğu ile gerekli web sayfalarına daha hızlı bir şekilde erişebilirsiniz.

28 HTML

Form İletilerinin Okunma Kalitesi

Form içeriklerini site yöneticilerine iletme için en yaygın yöntem HTML komutu <FORM> kullanılmasıdır. Bu komut içeriğini ya bir Perl Script'e aktarır ya da tüm bilgileri e-posta olarak belirli bir posta kutusuna gönderir. Ancak ikinci yöntemde genellikle bir sorun ortaya çıkar: Veriler, örneğin birden fazla satırdan oluşan metin alanlarındaki özel karakterlerin on altılık düzendeki gösterilmesiyle ekrana karmaşık olarak gelirler.

Çözüm: <FORM> komutu kullanılarak yapılan form tanımı aşağıdaki satırı kullanarak basit bir şekilde geliştirin:

```
<FORM ... ENCTYPE="TEXT/PLAIN">
```

Browser bundan böyle tüm özel karakterleri açık bir şekilde göndererek, form iletilerinin kolay okunmasını sağlayacaktır.